๚ นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส๚

ขุทฺทกนิกาเย

ชาตกปาฬิ

(ปฐโม ภาโค)

๑. เอกกนิปาโต

๑. อปณฺณกวโคฺค

๑. อปณฺณกชาตกํ

๑. อปณฺณกํ ฐานเมเก, ทุติยํ อาหุ ตกฺกิกา;
เอตทญฺญาย เมธาวี, ตํ คเณฺห ยทปณฺณกนฺติ [ตํ คเณฺหยฺย อปณฺณกํ (ก.)]๚

อปณฺณกชาตกํ ปฐมํ๚

๒. วณฺณุปถชาตกํ

๒. อกิลาสุโน วณฺณุปเถ [วณฺณปเถ (ก.)] ขณนฺตา, อุทงฺคเณ ตตฺถ ปปํ อวินฺทุํ;
เอวํ มุนี วีริย [มุนิ วิริย (ปี.), มุนิ วีริย (สฺยา. ก.)] พลูปปโนฺน, อกิลาสุ วิเนฺท หทยสฺส สนฺตินฺติ๚

วณฺณุปถชาตกํ ทุติยํ๚

๓. เสริววาณิชชาตกํ

๓. อิธ เจ นํ [อิธ เจ หิ นํ (สี. ปี.)] วิราเธสิ, สทฺธมฺมสฺส นิยามตํ [นิยามกํ (สฺยา. ก.)];
จิรํ ตฺวํ อนุตเปฺปสิ [อนุตเปสฺสสิ (สี. ปี.), อนุตปฺปิสฺสสิ (?)], เสริวายํว วาณิโชติ๚

เสริววาณิชชาตกํ ตติยํ๚

๔. จูฬเสฏฺฐิชาตกํ

๔. อปฺปเกนปิ เมธาวี, ปาภเตน วิจกฺขโณ;
สมุฏฺฐาเปติ อตฺตานํ, อณุํ อคฺคิํว สนฺธมนฺติ๚

จูฬ [จุลฺล (สี.), จุลฺลก (สฺยา. ปี.)] เสฏฺฐิชาตกํ จตุตฺถํ๚

๕. ตณฺฑุลนาฬิชาตกํ

๕.

[กิมฺฆตี ตณฺฑุลนาฬิกา จ, พาราณสี อนฺตรพาหิรานิ; อสฺสปญฺจสเต ตานิ, เอกา ตณฺฑุลนาฬิกาติ; (สฺยา.)] กิมคฺฆติ ตณฺฑุลนาฬิกาย, อสฺสาน มูลาย วเทหิ ราช [นาฬิกา จ (สี.), นาฬิกาย (ก. สี. อฏฺฐ.)];
พาราณสึ สนฺตรพาหิรโต [พาหิรนฺตํ (สี.)], อยมคฺฆติ ตณฺฑุลนาฬิกาติ [กิมคฺฆตี วณฺฑุลนาฬิกา จ, พาราณสี อนฺตรพาหิรานิ; อสฺสปญฺจสเต ตานิ, เอกา ตณฺฑุลนาฬิกาติ; (สฺยา.)]ฯ

ตณฺฑุลนาฬิชาตกํ ปญฺจมํฯ

๖. เทวธมฺมชาตกํ

๖. หิริโอตฺตปฺปสมฺปนฺนา , สุกฺกธมฺมสมาหิตา;
สนฺโต สปฺปุริสา โลเก, เทวธมฺมาติ วุจฺจเรติฯ

เทวธมฺมชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๗. กฏฺฐหาริชาตกํ

๗. ปุตฺโต ตฺยาหํ มหาราช, ตฺวํ มํ โปส ชนาธิป;
อเญฺญปิ เทโว โปเสติ, กิญฺจ [กิญฺจิ (ก.)] เทโว สกํ ปชนฺติฯ

กฏฺฐหาริ [กฏฺฐวาหน (ก.)] ชาตกํ สตฺตมํฯ

๘. คามณิชาตกํ

๘. อปิ อตรมานานํ, ผลาสาว สมิชฺฌติ;
วิปกฺกพฺรหฺมจริโยสฺมิ, เอวํ ชานาหิ คามณีติฯ

คามณิชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๙. มฆเทวชาตกํ

๙. อุตฺตมงฺครุหา มยฺหํ, อิเม ชาตา วโยหรา;
ปาตุภูตา เทวทูตา, ปพฺพชฺชาสมโย มมาติฯ

มฆเทว [มขาเทว (สี. ปี.), เทวทูต (ก.)] ชาตกํ นวมํฯ

๑๐. สุขวิหาริชาตกํ

๑๐. ยญฺจ อเญฺญ น รกฺขนฺติ, โย จ อเญฺญ น รกฺขติ;
ส เว ราช สุขํ เสติ, กาเมสุ อนเปกฺขวาติฯ

สุขวิหาริชาตกํ ทสมํฯ

อปณฺณกวคฺโค ปฐโมฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

วราปณฺณก วณฺณุปถ เสริววโร, สุวิจกฺขณ ตณฺฑุลนาฬิกสฺสา;
หิริ ปุตฺตวรุตฺตคามณินา, โย จ น รกฺขติ เตน ทสาติฯ

๒. สีลวโคฺค

๑๑. ลกฺขณมิคชาตกํ

๑๑. โหติ สีลวตํ อโตฺถ, ปฏิสนฺถาร [ปฏิสนฺธาร (ก.)] วุตฺตินํ;
ลกฺขณํ ปสฺส อายนฺตํ, ญาติสงฺฆปุรกฺขตํ [ปุรกฺขิตํ (สฺยา.), ปุเรกฺขิตํ (ก.)];
อถ ปสฺสสิมํ กาฬํ, สุวิหีนํว ญาติภีติฯ

ลกฺขณมิคชาตกํ ปฐมํฯ

๑๒. นิโคฺรธมิคชาตกํ

๑๒. นิโคฺรธเมว เสเวยฺย, น สาขมุปสํวเส;
นิโคฺรธสฺมิํ มตํ เสโยฺย, ยเญฺจ สาขสฺมิ [สาขสฺมิํ (สี. ปี.)] ชีวิตนฺติฯ

นิโคฺรธมิคชาตกํ ทุติยํฯ

๑๓. กณฺฑิชาตกํ

๑๓. ธิรตฺถุ กณฺฑินํ สลฺลํ, ปุริสํ คาฬฺหเวธินํ;
ธิรตฺถุ ตํ ชนปทํ, ยตฺถิตฺถี ปริณายิกา;
เต จาปิ ธิกฺกิตา [ธิกฺกตา (?)] สตฺตา, เย อิตฺถีนํ วสํคตาติฯ

กณฺฑิชาตกํ ตติยํฯ

๑๔. วาตมิคชาตกํ

๑๔. น กิรตฺถิ รเสหิ ปาปิโย, อาวาเสหิ ว [วา (สพฺพตฺถ)] สนฺถเวหิ วา;
วาตมิคํ คหนนิสฺสิตํ [เคหนิสฺสิตํ (สี. ปี.)], วสมาเนสิ รเสหิ สญฺชโยติฯ

วาตมิคชาตกํ จตุตฺถํฯ

๑๕. ขราทิยชาตกํ

๑๕. อฎฺฐกฺขุรํ ขราทิเย, มิคํ วงฺกาติวงฺกินํ;
สตฺตหิ กาลาติกฺกนฺตํ [สตฺตหิ กลาห’ติกฺกนฺตํ (สี.), สตฺตกาเลห’ติกฺกนฺตํ (สฺยา.), สตฺตหิ กาลาห’ติกฺกนฺตํ (ปี.)], น นํ โอวทิตุสฺสเหติฯ

ขราทิยชาตกํ ปญฺจมํฯ

๑๖. ติปลฺลตฺถมิคชาตกํ

๑๖. มิคํ ติปลฺลตฺถ [ติปลฺลตฺต (ก.)] มเนกมายํ, อฏฺฐกฺขุรํ อฑฺฒรตฺตาปปายึ [อฑฺฒรตฺตาวปายึ (สี. ปี.)];
เอเกน โสเตน ฉมาสฺสสนฺต, ฉหิ กลาหิติโภติ [กลาหติโภติ (สี. สฺยา. ปี.)] ภาคิเนโยฺยติฯ

ติปลฺลตฺถมิคชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๑๗. มาลุตชาตกํ

๑๗. กาเฬ วา ยทิ วา ชุเณฺห, ยทา วายติ มาลุโต;
วาตชานิ หิ สีตานิ, อุโภตฺถมปราชิตาติฯ

มาลุตชาตกํ สตฺตมํฯ

๑๘. มตกภตฺตชาตกํ

๑๘. เอวํ เจ สตฺตา ชาเนยฺยุํ, ทุกฺขายํ ชาติสมฺภโว;
น ปาโณ ปาณินํ หเญฺญ, ปาณฆาตี หิ โสจตีติฯ

มตกภตฺตชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๑๙. อายาจิตภตฺตชาตกํ

๑๙. สเจ มุเญฺจ [มุเญฺจ (สี. สฺยา. ปี.)] เปจฺจ มุเญฺจ [มุเญฺจ (สี. สฺยา. ปี.)], มุญฺจมาโน หิ พชฺฌติ;
น เหวํ ธีรา มุญฺจนฺติ, มุตฺติ พาลสฺส พนฺธนนฺติฯ

อายาจิตภตฺตชาตกํ นวมํฯ

๒๐. นฬปานชาตกํ

๒๐. ทิสฺวา ปทมนุตฺติณฺณํ, ทิสฺวาโนตริตํ ปทํ;
นเฬน วาริํ ปิสฺสาม [ปิวิสฺสาม (สี. สฺยา. ปี.)], เนว [น จ (ก.)] มํ ตฺวํ วธิสฺสสีติฯ

นฬปานชาตกํ ทสมํฯ

สีลวโคฺค ทุติโยฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

อถ ลกฺขณ สาข ธิรตฺถุ ปุน, น กิรตฺถิ รเสหิ ขราทิยา;
อติโภติ วร [รส (สพฺพตฺถ)] มาลุต ปาณ, มุเญฺจน นฬอวฺหยเนน ภวนฺติ ทสาติฯ

๓. กุรุงฺควโคฺค

๒๑. กุรุงฺคมิคชาตกํ

๒๑. ญาตเมตํ กุรุงฺคสฺส, ยํ ตฺวํ เสปณฺณิ สิยฺยสิ [เสยฺยสิ (สี. สฺยา. ปี.)];
อญฺญํ เสปณฺณิ คจฺฉามิ, น เม เต รุจฺจเต ผลนฺติฯ

กุรุงฺคมิคชาตกํ ปฐมํฯ

๒๒. กุกฺกุรชาตกํ

๒๒. เย กุกฺกุรา ราชกุลมฺหิ วทฺธา, โกเลยฺยกา วณฺณพลูปปนฺนา;
เตเม น วชฺฌา มยมสฺม วชฺฌา, นายํ สฆจฺจา ทุพฺพลฆาติกายนฺติฯ

กุกฺกุรชาตกํ ทุติยํฯ

๒๓. โคชานียชาตกํ

๒๓. อปิ ปเสฺสน เสมาโน, สเลฺลภิ สลฺลลีกโต;
เสโยฺยว วฬวา โคโช [โภโชฺช (สี.), โภโชฺฌ (สฺยา. ปี.)], ยุญฺช มเญฺญว สารถีติฯ

โคชานีย [โภชาชานีย (สี. สฺยา. ปี.)] ชาตกํ ตติยํฯ

๒๔. อาชญฺญชาตกํ

๒๔. ยทา ยทา ยตฺถ ยทา, ยตฺถ ยตฺถ ยทา ยทา;
อาชโญฺญ กุรุเต เวคํ, หายนฺติ ตตฺถ วาฬวาติฯ

อาชญฺญชาตกํ จตุตฺถํฯ

๒๕. ติตฺถชาตกํ

๒๕. อญฺญมเญฺญหิ ติเตฺถหิ, อสฺสํ ปาเยหิ สารถิ;
อจฺจาสนสฺส ปุริโส, ปายาสสฺสปิ ตปฺปตีติฯ

ติตฺถชาตกํ ปญฺจมํฯ

๒๖. มหิฬามุขชาตกํ

๒๖. ปุราณโจราน วโจ นิสมฺม, มหิฬามุโข โปถยมนฺวจารี;
สุสญฺญตานญฺหิ วโจ นิสมฺม, คชุตฺตโม สพฺพคุเณสุ อฏฺฐาติฯ

มหิฬามุขชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๒๗. อภิณฺหชาตกํ

๒๗. นาลํ กพฬํ ปทาตเว, น จ ปิณฺฑํ น กุเส น ฆํสิตุํ;
มญฺญามิ อภิณฺหทสฺสนา, นาโค เสฺนหมกาสิ [สิเนหมกาสิ (สี. สฺยา. ปี.)] กุกฺกุเร
ติฯ

อภิณฺหชาตกํ สตฺตมํฯ

๒๘. นนฺทิวิสาลชาตกํ

๒๘. มนุญฺญเมว ภาเสยฺย, นามนุญฺญํ กุทาจนํ;
มนุญฺญํ ภาสมานสฺส, ครุํ ภารํ อุทฺทฺธริ;
ธนญฺจ นํ อลาเภสิ, เตน จตฺตมโน อหูติฯ

นนฺทิวิสาลชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๒๙. กณฺหชาตกํ

๒๙. ยโต ยโต ครุ ธุรํ, ยโต คมฺภีรวตฺตนี;
ตทาสฺสุ กณฺหํ ยุญฺชนฺติ, สฺวาสฺสุ ตํ วหเต ธุรนฺติฯ

กณฺหชาตกํ นวมํฯ

๓๐. มุนิกชาตกํ

๓๐. มา มุนิกสฺส ปิหยิ, อาตุรนฺนานิ ภุญฺชติ;
อโปฺปสฺสุโกฺก ภุสํ ขาท, เอตํ ทีฆายุลกฺขณนฺติฯ

มุนิกชาตกํ ทสมํฯ

กุรุงฺควโคฺค ตติโยฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

กุรุงฺคสฺส กุกฺกุรโคชวโร, ปุน วาฬวสฺสสิริวฺหยโน [สิริวฺหยโน (สฺพฺพตฺถ)];
มหิฬามุขนามนุญฺญวโร, วหเต ธุร มุนิเกน ทสาติฯ

๔. กุลาวกวโคฺค

๓๑. กุลาวกชาตกํ

๓๑. กุลาวกา มาตลิ สิมฺพลิสฺมิํ, อีสามุเขน ปริวชฺชยสฺสุ;
กามํ จชาม อสุเรสุ ปาณํ, มา เม ทิชา วิกุลาวา [มายิเม ทิชา วิกุลาวา (สี. สฺยา. ปี.)] อเหสุนฺติฯ

กุลาวกชาตกํ ปฐมํฯ

๓๒. นจฺจชาตกํ

๓๒. รุทํ มนุญฺญํ รุจิรา จ ปิฏฺฐิ, เวฬุริยวณฺณูปนิภา [วณฺณูปฏิภา (สฺยา.), วณฺณสนฺนิภา (ก.)] จ คีวา;
พฺยามมตฺตานิ จ เปขุณานิ, นเจฺจน เต ธีตรํ โน ททามีติฯ

นจฺจชาตกํ ทุติยํฯ

๓๓. สโมฺมทมานชาตกํ

๓๓. สโมฺมทมานา คจฺฉนฺติ, ชาลมาทาย ปกฺขิโน;
ยทา เต วิวทิสฺสนฺติ, ตทา เอหินฺติ เม วสนฺติฯ

สโมฺมทมานชาตกํ ตติยํฯ

๓๔. มจฺฉชาตกํ

๓๔. น มํ สีตํ น มํ อุณฺหํ, น มํ ชาลสฺมิ พาธนํ;
ยญฺจ มํ มญฺญเต มจฺฉี, อญฺญํ โส รติยา คโตติฯ

มจฺฉชาตกํ จตุตฺถํฯ

๓๕. วฏฺฏกชาตกํ

๓๕. สนฺติ ปกฺขา อปตนา, สนฺติ ปาทา อวญฺจนา;
มาตาปิตา จ นิกฺขนฺตา, ชาตเวท ปฏิกฺกมาติฯ

วฏฺฏกชาตกํ ปญฺจมํฯ

๓๖. สกุณชาตกํ

๓๖. ยํ นิสฺสิตา ชคติรุหํ วิหงฺคมา, สฺวายํ อคฺคิํ ปมุญฺจติ;
ทิสา ภชถ วกฺกงฺคา [วงฺกงฺคา (สฺยา.)], ชาตํ สรณโต ภยนฺติฯ

สกุณชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๓๗. ติตฺติรชาตกํ

๓๗. เย วุฑฺฒม [วทฺธ (สี. ปี.)] มปจายนฺติ, นรา ธมฺมสฺส โกวิทา;
ทิเฏฺฐว ธเมฺม ปาสํสา, สมฺปราเย จ สุคฺคตีติฯ

ติตฺติรชาตกํ สตฺตมํฯ

๓๘. พกชาตกํ

๓๘. นาจฺจนฺตํ นิกติปฺปโญฺญ, นิกตฺยา สุขเมธติ;
อาราเธติ นิกติปฺปโญฺญ [อาราเธ นิกติปฺปโญฺญ (ปี.)], พโก กกฺกฏกามิวาติฯ

พกชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๓๙. นนฺทชาตกํ

๓๙. มเญฺญ โสวณฺณโย ราสิ, โสณฺณมาลา จ นนฺทโก;
ยตฺถ ทาโส อามชาโต, ฐิโต ถุลฺลานิ [ถูลานิ (ก.)] คชฺชตีติฯ

นนฺทชาตกํ นวมํฯ

๔๐. ขทิรงฺคารชาตกํ

๔๐. กามํ ปตามิ นิรยํ, อุทฺธํปาโท อวํสิโร;
นานริยํ กริสฺสามิ, หนฺท ปิณฺฑํ ปฏิคฺคหาติฯ

ขทิรงฺคารชาตกํ ทสมํฯ

กุลาวกวโคฺค จตุโตฺถฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

สิริมาตลิ ธีตร ปกฺขิวโร, รติยาคโต มาตาปิตา จ ปุน;
ชคตีรุห วุฑฺฒ สุกกฺกฏโก, ตถา นนฺทกปิณฺฑวเรน ทสาติฯ

๕. อตฺถกามวโคฺค

๔๑. โลสกชาตกํ

๔๑. โย อตฺถกามสฺส หิตานุกมฺปิโน, โอวชฺชมาโน น กโรติ สาสนํ;
อชิยา ปาทโมลมฺพ [ปาทโมลุมฺพ (สี. สฺยา. ปี.)], มิตฺตโก วิย โสจตีติฯ

โลสกชาตกํ ปฐมํฯ

๔๒. กโปตชาตกํ

๔๒. โย อตฺถกามสฺส หิตานุกมฺปิโน, โอวชฺชมาโน น กโรติ สาสนํ;
กโปตกสฺส วจนํ อกตฺวา, อมิตฺตหตฺถตฺถคโตว เสตีติฯ

กโปตชาตกํ ทุติยํฯ

๔๓. เวฬุกชาตกํ

๔๓. โย อตฺถกามสฺส หิตานุกมฺปิโน, โอวชฺชมาโน น กโรติ สาสนํ;
เอวํ โส นิหโต เสติ, เวฬุกสฺส ยถา ปิตาติฯ

เวฬุกชาตกํ ตติยํฯ

๔๔. มกสชาตกํ

๔๔. เสโยฺย อมิโตฺต มติยา อุเปโต, น เตฺวว มิโตฺต มติวิปฺปหีโน;
มกสํ วธิสฺสนฺติ หิ เอฬมูโค, ปุโตฺต ปิตุ อพฺภิทา อุตฺตมงฺคนฺติฯ

มกสชาตกํ จตุตฺถํฯ

๔๕. โรหิณิชาตกํ

๔๕. เสโยฺย อมิโตฺต เมธาวี, ยเญฺจ พาลานุกมฺปโก;
ปสฺส โรหิณิกํ ชมฺมึ, มาตรํ หนฺตฺวาน โสจตีติฯ

โรหิณิชาตกํ ปญฺจมํฯ

๔๖. อารามทูสกชาตกํ

๔๖. น เว อนตฺถกุสเลน, อตฺถจริยา สุขาวหา;
หาเปติ อตฺถํ ทุมฺเมโธ, กปิ อารามิโก ยถาติฯ

อารามทูสกชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๔๗. วารุณิทูสกชาตกํ

๔๗. น เว อนตฺถกุสเลน, อตฺถจริยา สุขาวหา;
หาเปติ อตฺถํ ทุมฺเมโธ, โกณฺฑโญฺญ วารุณึ ยถาติฯ

วารุณิทูสกชาตกํ สตฺตมํฯ

๔๘. เวทพฺพชาตกํ

๔๘. อนุปาเยน โย อตฺถํ, อิจฺฉติ โส วิหญฺญติ;
เจตา หนึสุ เวทพฺพํ [เวทพฺภํ (สี. ปี.)], สเพฺพ เต พฺยสนมชฺฌคูติฯ

เวทพฺพ [เวทพฺภ (สี. ปี.)] ชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๔๙. นกฺขตฺตชาตกํ

๔๙. นกฺขตฺตํ ปฏิมาเนนฺตํ, อโตฺถ พาลํ อุปจฺจคา;
อโตฺถ อตฺถสฺส นกฺขตฺตํ, กึ กริสฺสนฺติ ตารกาติฯ

นกฺขตฺตชาตกํ นวมํฯ

๕๐. ทุมฺเมธชาตกํ

๕๐. ทุมฺเมธานํ สหเสฺสน, ยโญฺญ เม อุปยาจิโต;
อิทานิ โขหํ ยชิสฺสามิ, พหุ [พหู (สี. ปี.), พหุํ (ก.)] อธมฺมิโก ชโนติฯ

ทุมฺเมธชาตกํ ทสมํฯ

อตฺถกามวโคฺค ปญฺจโมฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

อถ มิตฺตก มาตุ กโปตวโร, ตถา เวฬุก เอฬมูโค โรหิณี;
กปิ วารุณิ เจตจรา จ ปุน, ตถา ตารก ยญฺญวเรน ทสาติฯ

ปฐโม ปณฺณาสโกฯ

๖. อาสีสวคฺโค

๕๑.มหาสีลวชาตกํ

๕๑. อาสีเสเถว [อาสึเสเถว (สี. สฺยา. ปี.)] ปุริโส, น นิพฺพิเนฺทยฺย ปณฺฑิโต;
ปสฺสามิ โวหํ อตฺตานํ, ยถา อิจฺฉิํ ตถา อหูติฯ

มหาสีลวชาตกํ ปฐมํฯ

๕๒. จูฬชนกชาตกํ

๕๒. วายเมเถว ปุริโส, น นิพฺพิเนฺทยฺย ปณฺฑิโต;
ปสฺสามิ โวหํ อตฺตานํ, อุทกา ถลมุพฺภตนฺติฯ

จูฬชนกชาตกํ ทุติยํฯ

๕๓. ปุณฺณปาติชาตกํ

๕๓. ตเถว ปุณฺณา ปาติโย, อญฺญายํ วตฺตเต กถา;
อาการเณน [อาการเกน (สี. สฺยา. ปี.)] ชานามิ, น จายํ ภทฺทิกา สุราติฯ

ปุณฺณปาติชาตกํ ตติยํฯ

๕๔. กิํผลชาตกํ

๕๔. นายํ รุโกฺข ทุรารุโห, นปิ คามโต อารกา;
อาการเณน ชานามิ, นายํ สาทุผโล ทุโมติฯ

กิํผลชาตกํ จตุตฺถํฯ

๕๕. ปญฺจาวุธชาตกํ

๕๕. โย อลีเนน จิเตฺตน, อลีนมนโส นโร;
ภาเวติ กุสลํ ธมฺมํ, โยคเกฺขมสฺส ปตฺติยา;
ปาปุเณ อนุปุเพฺพน, สพฺพสํโยชนกฺขยนฺติฯ

ปญฺจาวุธชาตกํ ปญฺจมํฯ

๕๖. กญฺจนกฺขนฺธชาตกํ

๕๖. โย ปหเฏฺฐน จิเตฺตน, ปหฏฺฐมนโส นโร;
ภาเวติ กุสลํ ธมฺมํ, โยคเกฺขมสฺส ปตฺติยา;
ปาปุเณ อนุปุเพฺพน, สพฺพสํโยชนกฺขยนฺติฯ

กญฺจนกฺขนฺธชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๕๗. วานรินฺทชาตกํ

๕๗. ยเสฺสเต จตุโร ธมฺมา, วานรินฺท ยถา ตว;
สจฺจํ ธโมฺม ธิติ [ธิตี (สี. ปี.)] จาโค, ทิฎฺฐํ โส อติวตฺตตีติฯ

วานรินฺทชาตกํ สตฺตมํฯ

๕๘. ตโยธมฺมชาตกํ

๕๘. ยเสฺสเต จ [ยสฺส เอเต (สี. ปี.)] ตโย ธมฺมา, วานรินฺท ยถา ตว;
ทกฺขิยํ สูริยํ ปญฺญา, ทิฎฺฐํ โส อติวตฺตตีติฯ

ตโยธมฺมชาตกํ อฎฺฐมํฯ

๕๙. เภริวาทกชาตกํ

๕๙. ธเม ธเม นาติธเม, อติธนฺตญฺหิ ปาปกํ;
ธเนฺตน หิ สตํ ลทฺธํ, อติธเนฺตน นาสิตนฺติฯ

เภริวาทกชาตกํ นวมํฯ

๖๐. สงฺขธมชาตกํ

๖๐. ธเม ธเม นาติธเม, อติธนฺตญฺหิ ปาปกํ;
ธเนฺตนาธิคตา โภคา, เต ตาโต วิธมี ธมนฺติฯ

สงฺขธมชาตกํ ทสมํฯ

อาสีสวโคฺค ฉโฎฺฐฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

ยถา อิจฺฉิํ ตถาหุทกา ถลา, สุร สาทุผโล จ อลีนมโน;
สมฺปหฎฺฐมโน จตุโร จ ตโย, สตลทฺธก โภคธเนน ทสาติฯ

๗. อิตฺถิวโคฺค

๖๑. อสาตมนฺตชาตกํ

๖๑. อสา โลกิตฺถิโย นาม, เวลา ตาสํ น วิชฺชติ;
สารตฺตา จ ปคพฺภา จ, สิขี สพฺพฆโส ยถา;
ตา หิตฺวา ปพฺพชิสฺสามิ, วิเวกมนุพฺรูหยนฺติฯ

อสาตมนฺตชาตกํ ปฐมํฯ

๖๒. อณฺฑภูตชาตกํ

๖๒. ยํ พฺราหฺมโณ อวาเทสิ, วีณํ สมฺขเวฐิโต;
อณฺฑภูตา ภตา ภริยา, ตาสุ โก ชาตุ วิสฺสเสติฯ

อณฺฑภูตชาตกํ ทุติยํฯ

๖๓. ตกฺกปณฺฑิตชาตกํ

๖๓. โกธนา อกตญฺญู จ, ปิสุณา มิตฺตเภทิกา [ปิสุณา จ วิเภทิกา (สี. สฺยา. ปี.)];
พฺรหฺมจริยํ จร ภิกฺขุ, โส สุขํ น วิหาหสีติ [ปิหาหิสีติ (สี. สฺยา. ปี.), วิหายสิ (ก.)]ฯ

ตกฺกปณฺฑิตชาตกํ [ตกฺกชาตกํ (สี. สฺยา. ปี. อฏฺฐ.)] ตติยํฯ

๖๔. ทุราชานชาตกํ

๖๔. มา สุ นนฺทิ อิจฺฉติ มํ, มา สุ โสจิ น มิจฺฉติ [น อิจฺฉติ (สี. สฺยา. ปี.)];
ถีนํ ภาโว ทุราชาโน, มจฺฉเสฺสโวทเก คตนฺติฯ

ทุราชานชาตกํ จตุตฺถํฯ

๖๕. อนภิรติชาตกํ

๖๕. ยถา นที จ ปโนฺถ จ, ปานาคารํ สภา ปปา;
เอวํ โลกิตฺถิโย นาม, นาสํ กุชฺฌนฺติ ปณฺฑิตาติฯ

อนภิรติชาตกํ ปญฺจมํฯ

๖๖. มุทุลกฺขณชาตกํ

๖๖. เอกา อิจฺฉา ปุเร อาสิ, อลทฺธา มุทุลกฺขณํ;
ยโต ลทฺธา อฬารกฺขี, อิจฺฉา อิจฺฉํ วิชายถาติฯ

มุทุลกฺขณชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๖๗. อุจฺฉงฺคชาตกํ

๖๗. อุจฺฉเงฺค เทว เม ปุโตฺต, ปเถ ธาวนฺติยา ปติ;
ตญฺจ เทสํ น ปสฺสามิ, ยโต โสทริยมานเยติ [โสทริยํ นเย (ก.)]ฯ

อุจฺฉงฺคชาตกํ สตฺตมํฯ

๖๘. สาเกตชาตกํ

๖๘. ยสฺมิํ มโน นิวิสติ, จิตฺตญฺจาปิ [จิตฺตํ วาปิ (กตฺถจิ)] ปสีทติ;
อทิฏฺฐปุพฺพเก โปเส, กามํ ตสฺมิมฺปิ วิสฺสเสติฯ

สาเกตชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๖๙. วิสวนฺตชาตกํ

๖๙. ธิรตฺถุ ตํ วิสํ วนฺตํ, ยมหํ ชีวิตการณา;
วนฺตํ ปจฺจาวมิสฺสามิ [ปจฺจาหริสฺสามิ (ก.)], มตํ เม ชีวิตา วรนฺติฯ

วิสวนฺตชาตกํ นวมํฯ

๗๐. กุทฺทาลชาตกํ

๗๐. น ตํ ชิตํ สาธุ ชิตํ, ยํ ชิตํ อวชียติ;
ตํ โข ชิตํ สาธุ ชิตํ, ยํ ชิตํ นาวชียตีติฯ

กุทฺทาลชาตกํ ทสมํฯ

อิตฺถิวโคฺค สตฺตโมฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

สิขีสพฺพฌโสปิ จ วีณวโร, ปิสุณา มิตฺตเภทิกา นนฺที นที;
มุทุลกฺขณ โสทริยา จ มโน, วิส สาธุชิเตน ภวนฺติ ทสาติฯ

๘. วรุณวโคฺค

๗๑. วรุณชาตกํ

๗๑. โย ปุเพฺพ กรณียานิ, ปจฺฉา โส กาตุมิจฺฉติ;
วรุณกฎฺฐ [วรณกฎฺฐ (สี. ปี.)] ภโญฺชว, ส ปจฺฉา มนุตปฺปตีติฯ

วรุณชาตกํ ปฐมํฯ

๗๒. สีลวหตฺถิชาตกํ

๗๒. อกตญฺญุสฺส โปสสฺส, นิจฺจํ วิวรทสฺสิโน;
สพฺพํ เจ ปถวิํ [ปฐวิํ (สี. สฺยา. ปี.)] ทชฺชา, เนว นํ อภิราธเยติฯ

สีลวหตฺถิชาตกํ ทุติยํฯ

๗๓. สจฺจํกิรชาตกํ

๗๓. สจฺจํ กิเรวมาหํสุ, นรา เอกจฺจิยา อิธ;
กฎฺฐํ นิปฺลวิตํ [วิปฺลาวิตํ (สี. ปี.)] เสโยฺย, น เตฺวเวกจฺจิโย นโรติฯ

สจฺจํกิรชาตกํ ตติยํฯ

๗๔. รุกฺขธมฺมชาตกํ

๗๔. สาธู สมฺพหุลา ญาตี, อปิ รุกฺขา อรญฺญชา;

วาโต วหติ เอกฏฺฐํ, พฺรหนฺตมฺปิ วนปฺปตินฺติฯ

รุกฺขธมฺมชาตกํ จตุตฺถํฯ

๗๕. มจฺฉชาตกํ

๗๕. อภิตฺถนย ปชฺชุนฺน, นิธึ กากสฺส นาสย;
กากํ โสกาย รนฺเธหิ, มญฺจ โสกา ปโมจยาติฯ

มจฺฉชาตกํ ปญฺจมํฯ

๗๖. อสงฺกิยชาตกํ

๗๖. อสงฺกิโยมฺหิ คามมฺหิ, อรเญฺญ นตฺถิ เม ภยํ;
อุชุํ มคฺคํ สมารูโฬฺห, เมตฺตาย กรุณาย จาติฯ

อสงฺกิยชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๗๗. มหาสุปินชาตกํ

๗๗. อุสภา รุกฺขา คาวิโย ควา จ, อโสฺส กํโส สิงฺคาลี [สิคาสี (สี. สฺยา. ปี.)] จ กุมฺโภ;
โปกฺขรณี จ อปากจนฺทนํ, ลาพูนิ สีทนฺติ สิลา ปฺลวนฺติฯ

มณฺฑูกิโย กณฺหสเปฺป คิลนฺติ, กากํ สุปณฺณา ปริวารยนฺติ;
ตสา วกา เอฬกานํ ภยาหิ, วิปริยาโส [วิปริยาโย (สฺยา. ก.)] วตฺตติ นยิธ มตฺถีติฯ

มหาสุปินชาตกํ สตฺตมํฯ

๗๘. อิลฺลิสชาตกํ

๗๘. อุโภ ขญฺชา อุโภ กุณี, อุโภ วิสมจกฺขุกา [จกฺขุลา (สี. ปี.)];
อุภินฺนํ ปิฬกา [ปีฬกา (สฺยา.)] ชาตา, นาหํ ปสฺสามิ อิลฺลิสนฺติฯ

อิลฺลิสชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๗๙. ขรสฺสรชาตกํ

๗๙. ยโต วิลุตฺตา จ หตา จ คาโว, ทฑฺฒานิ เคหานิ ชโน จ นีโต;
อถาคมา ปุตฺตหตาย ปุโตฺต, ขรสฺสรํ ฑิณฺฑิมํ [เทณฺฑิมํ (สี. สฺยา. ปี.), ฑินฺทิมํ (ก.)] วาทยโนฺตติฯ

ขรสฺสรชาตกํ นวมํฯ

๘๐. ภีมเสนชาตกํ

๘๐. ยํ เต ปวิกตฺถิตํ ปุเร, อถ เต ปูติสรา สชนฺติ ปจฺฉา;
อุภยํ น สเมติ ภีมเสน, ยุทฺธกถา จ อิทญฺจ เต วิหญฺญนฺติฯ

ภีมเสนชาตกํ ทสมํฯ

วรุณวโคฺค [วรณวโคฺค (สี. ปี.)] อฏฺฐโมฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

วรุณา อกตญฺญุวเร ตุ สจฺจวรํ, สวนปฺปตินา จ อภิตฺถนย;
กรุณาย สิลาปฺลว อิลฺลิสโต, ปุน ฑิณฺฑิมปูติสเรน ทสาติฯ

๙. อปายิมฺหวโคฺค

๘๑. สุราปานชาตกํ

๘๑. อปายิมฺห อนจฺจิมฺห, อคายิมฺห รุทิมฺห จ;
วิสญฺญิกรณึ ปิตฺวา [ปีตฺวา (สี. สฺยา. ปี.)], ทิฏฺฐา นาหุมฺห วานราติฯ

สุราปานชาตกํ ปฐมํฯ

๘๒. มิตฺตวินฺทกชาตกํ

๘๒. อติกฺกมฺม รมณกํ, สทามตฺตญฺจ ทูภกํ;
สฺวาสิ ปาสาณมาสีโน, ยสฺมา ชีวํ น โมกฺขสีติฯ

มิตฺตวินฺทกชาตกํ ทุติยํฯ

๘๓. กาลกณฺณิชาตกํ

๘๓. มิโตฺต หเว สตฺตปเทน โหติ, สหาโย ปน ทฺวาทสเกน โหติ;
มาสฑฺฒมาเสน จ ญาติ โหติ, ตตุตฺตริํ อตฺตสโมปิ โหติ;
โสหํ กถํ อตฺตสุขสฺส เหตุ, จิรสนฺถุตํ [จิรสนฺธวํ (ก.), จิรสตฺถุนํ (ปี.)] กาฬกณฺณึ ช
เหยฺยนฺติฯ

กาลกณฺณิชาตกํ ตติยํฯ

๘๔. อตฺถสฺสทฺวารชาตกํ

๘๔. อาโรคฺยมิเจฺฉ ปรมญฺจ ลาภํ, สีลญฺจ วุทฺธานุมตํ สุตญฺจ;
ธมฺมานุวตฺตี จ อลีนตา จ, อตฺถสฺส ทฺวารา ปมุขา ฉเฬเตติฯ

อตฺถสฺสทฺวารชาตกํ จตุตฺถํฯ

๘๕. กิํปกฺกชาตกํ

๘๕. อายตึ โทสํ นาญฺญาย, โย กาเม ปฏิเสวติ;
วิปากเนฺต หนนฺติ นํ, กิํปกฺกมิว ภกฺขิตนฺติฯ

กิํปกฺกชาตกํ ปญฺจมํฯ

๘๖. สีลวีมํสกชาตกํ

๘๖. สีลํ กิเรว กลฺยาณํ, สีลํ โลเก อนุตฺตรํ;
ปสฺส โฆรวิโส นาโค, สีลวาติ น หญฺญตีติฯ

สีลวีมํสกชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๘๗. มงฺคลชาตกํ

๘๗. ยสฺส มงฺคลา สมูหตาเส [สมูหตา (สี. สฺยา. ปี. สุ. นิ. ๓๖๒)], อุปฺปาตา [อุปฺปาทา (ปี.)] สุปินา จ ลกฺขณา จ;
โส [ส (สี. ปี. ก.)] มงฺคลโทสวีติวตฺโต, ยุคโยคาธิคโต น ชาตุเมตีติฯ

มงฺคลชาตกํ สตฺตมํฯ

๘๘. สารมฺภชาตกํ

๘๘. กลฺยาณิเมว มุญฺเจยฺย, น หิ มุญฺเจยฺย ปาปิกํ;
โมกฺโข กลฺยาณิยา สาธุ, มุตฺวา ตปฺปติ ปาปิกนฺติฯ

สารมฺภชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๘๙. กุหกชาตกํ

๘๙. วาจาว กิร เต อาสิ, สณฺหา สขิลภาณิโน;
ติณมตฺเต อสชฺชิตฺโถ, โน จ นิกฺขสตํ หรนฺติฯ

กุหกชาตกํ นวมํฯ

๙๐. อกตญฺญุชาตกํ

๙๐. โย ปุพฺเพ กตกลฺยาโณ, กตตฺโถ นาวพุชฺฌติ;
ปจฺฉา กิจฺเจ สมุปฺปนฺเน, กตฺตารํ นาธิคจฺฉตีติฯ

อกตญฺญุชาตกํ ทสมํฯ

อปายิมฺหวโคฺค นวโมฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

อปายิมฺห จ ทูภกํ สตฺตปทํ, ฉฬทฺวร จ อายตินา จ ปุน;
อหิสีลว มงฺคลิ ปาปิกสฺสา, สตํนิกฺข กตตฺถวเรน ทสาติฯ

๑๐. ลิตฺตวโคฺค

๙๑. ลิตฺตชาตกํ

๙๑. ลิตฺตํ ปรเมน เตชสา, คิลมกฺขํ ปุริโส น พุชฺฌติ;
คิล เร คิล ปาปธุตฺตก, ปจฺฉา เต กฏุกํ ภวิสฺสตีติฯ

ลิตฺตชาตกํ ปฐมํฯ

๙๒. มหาสารชาตกํ

๙๒. อุกฺกฏฺเฐ สูรมิจฺฉนฺติ, มนฺตีสุ อกุตูหลํ;
ปิยญฺจ อนฺนปานมฺหิ, อตฺเถ ชาเต จ ปณฺฑิตนฺติฯ

มหาสารชาตกํ ทุติยํฯ

๙๓. วิสาสโภชนชาตกํ

๙๓. น วิสฺสเส อวิสฺสตฺเถ, วิสฺสตฺเถปิ น วิสฺสเส;
วิสฺสาสา ภยมเนฺวติ, สีหํว มิคมาตุกาติ [มิคมาตุยา (ก.)]ฯ

วิสาสโภชนชาตกํ ตติยํฯ

๙๔. โลมหํสชาตกํ

๙๔. โสตตฺโต โสสิโนฺท [โสสีโต (สี. สฺยา. ปี.), โสสิโน (ก.)] เจว, เอโก ภึสนเก วเน;
นโคฺค น จคฺคิมาสีโน, เอสนาปสุโต มุนีติฯ

โลมหํสชาตกํ จตุตฺถํฯ

๙๕. มหาสุทสฺสนชาตกํ

๙๕. อนิจฺจา วต สงฺขารา, อุปฺปาทวยธมฺมิโน;
อุปฺปชฺชิตฺวา นิรุชฺฌนฺติ, เตสํ วูปสโม สุโขติฯ

มหาสุทสฺสนชาตกํ ปญฺจมํฯ

๙๖. เตลปตฺตชาตกํ

๙๖. สมติตฺติกํ อนวเสกํ, เตลปตฺตํ ยถา ปริหเรยฺย;
เอวํ สจิตฺตมนุรเกฺข, ปตฺถยาโน ทิสํ อคตปุพฺพนฺติฯ

เตลปตฺตชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๙๗. นามสิทฺธิชาตกํ

๙๗. ชีวกญฺจ มตํ ทิสฺวา, ธนปาลิญฺจ ทุคฺคตํ;
ปนฺถกญฺจ วเน มูฬฺหํ, ปาปโก ปุนราคโตติฯ

นามสิทฺธิชาตกํ สตฺตมํฯ

๙๘. กูฏวาณิชชาตกํ

๙๘. สาธุ โข ปณฺฑิโต นาม, น เตฺวว อติปณฺฑิโต;
อติปณฺฑิเตน ปุเตฺตน, มนมฺหิ อุปกูฬิโตติ [อุปกูลิโตติ (สี.), อุปกุฏฺฐิโตติ (สฺยา.), อุปกุฏฺฐิโต (ก.)]ฯ

กูฏวาณิชชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๙๙. ปโรสหสฺสชาตกํ

๙๙. ปโรสหสฺสมฺปิ สมาคตานํ, กเนฺทยฺยุํ เต วสฺสสตํ อปญฺญา;
เอโกว เสโยฺย ปุริโส สปโญฺญ, โย ภาสิตสฺส วิชานาติ อตฺถนฺติฯ

ปโรสหสฺสชาตกํ นวมํฯ

๑๐๐. อสาตรูปชาตกํ

๑๐๐. อสาตํ สาตรูเปน, ปิยรูเปน อปฺปิยํ;
ทุกฺขํ สุขสฺส รูเปน, ปมตฺตมติวตฺตตีติฯ

อสาตรูปชาตกํ ทสมํฯ

ลิตฺตวโคฺค ทสโมฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

คิลมกฺขกุตูหล มาตุกสฺสา, มุนินา จ อนิจฺจต ปตฺตวรํ;
ธนปาลิวโร อติปณฺฑิตโก, สปโรสหสฺสอสาตทสาติฯ

มชฺฌิโม ปณฺณาสโกฯ

๑๑. ปโรสตวโคฺค

๑๐๑. ปโรสตชาตกํ

๑๐๑. ปโรสตํ เจปิ สมาคตานํ, ฌาเยยฺยุํ เต วสฺสสตํ อปญฺญา;
เอโกว เสโยฺย ปุริโส สปโญฺญ, โย ภาสิตสฺส วิชานาติ อตฺถนฺติฯ

ปโรสตชาตกํ ปฐมํฯ

๑๐๒. ปณฺณิกชาตกํ

๑๐๒. โย ทุกฺขผุฏฺฐาย ภเวยฺย ตาณํ, โส เม ปิตา ทุพฺภิ [ทูภิ (สี. ปี.)] วเน กโรติ;
สา กสฺส กนฺทามิ วนสฺส มเชฺฌ, โย ตายิตา โส สหสํ [สหสา (สี. สฺยา. ปี.)] กโรตีติฯ

ปณฺณิกชาตกํ ทุติยํฯ

๑๐๓. เวริชาตกํ

๑๐๓ยตฺถ เวรี นิวิสติ [นิวสติ (สี. ก.)], น วเส ตตฺถ ปณฺฑิโต;
เอกรตฺตํ ทิรตฺตํ วา, ทุกฺขํ วสติ เวริสูติฯ

เวริชาตกํ ตติยํฯ

๑๐๔. มิตฺตวินฺทกชาตกํ

๑๐๔จตุพฺภิ อฏฺฐชฺฌคมา, อฏฺฐาหิปิ จ โสฬส;
โสฬสาหิ จ พาตฺตึส [พตฺตึส (สี. สฺยา. ปี.)], อตฺริจฺฉํ จกฺกมาสโท;
อิจฺฉาหตสฺส โปสสฺส, จกฺกํ ภมติ มตฺถเกติฯ

มิตฺตวินฺทกชาตกํ จตุตฺถํฯ

๑๐๕. ทุพฺพลกฏฺฐชาตกํ

๑๐๕พหุเมฺปตํ วเน กฏฺฐํ, วาโต ภญฺชติ ทุพฺพลํ;
ตสฺส เจ ภายสี นาค, กิโส นูน ภวิสฺสสีติฯ

ทุพฺพลกฏฺฐชาตกํ ปญฺจมํฯ

๑๐๖. อุทญฺจนีชาตกํ

๑๐๖สุขํ วต มํ ชีวนฺตํ [สุขกํ วต ชีวํ (ก.)], ปจมานา อุทญฺจนี;
โจรี ชายปฺปวาเทน, เตลํ โลณญฺจ ยาจตีติฯ

อุทญฺจนีชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๑๐๗. สาลิตฺตกชาตกํ

๑๐๗สาธุ โข สิปฺปกํ นาม, อปิ ยาทิส กีทิสํ;
ปสฺส ขญฺชปฺปหาเรน, ลทฺธา คามา จตุทฺทิสาติฯ

สาลิตฺตกชาตกํ สตฺตมํฯ

๑๐๘. พาหิยชาตกํ

๑๐๘สิเกฺขยฺย สิกฺขิตพฺพานิ, สนฺติ ตจฺฉนฺทิโน [สจฺฉนฺทิโน (สี. ปี.)] ชนา;
พาหิยา หิ [ปิ (สี. สฺยา. ปี.)] สุหนฺนน, ราชานมภิราธยีติฯ

พาหิยชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๑๐๙. กุณฺฑปูวชาตกํ

๑๐๙ยถนฺนา ปุริโส โหติ, ตถนฺนา ตสฺส เทวตา;
อาหเรตํ กุณฺฑปูวํ [กณํ ปูวํ (สี. ปี.)], มา เม ภาคํ วินาสยาติฯ

กุณฺฑปูวชาตกํ นวมํฯ

๑๑๐. สพฺพสํหารกปญฺหชาตกํ

๑๑๐. สพฺพสํหารโก [สพฺพสาหารโก (ก.)] นตฺถิ, สุทฺธํ กงฺคุ ปวายติ;
อลิกํ ภายติยํ ธุตฺตี, สจฺจมาห มหลฺลิกาติฯ

สพฺพสํหารกปญฺหชาตกํ ทสมํฯ

ปโรสตวโคฺค เอกาทสโมฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

สปโรสต ตายิต เวรี ปุน, ภมจกฺกถ นาคสิริวฺหยโน;
สุขกญฺจ วต สิปฺปก พาหิยา, กุณฺฑปูว มหลฺลิกกา จ ทสาติฯ

๑๒. หํจิวโคฺค

๑๑๑. คทฺรภปญฺหชาตกํ

๑๑๑. หํจิ [หํสิ (สี. สฺยา.), หญฺจิ (?)] ตุวํ เอวมญฺญสิ เสโยฺย, ปุเตฺตน ปิตาติ ราชเสฏฺฐ;
หนฺทสฺสตรสฺส เต อยํ, อสฺสตรสฺส หิ คทฺรโภ ปิตาติฯ

คทฺรภปญฺหชาตกํ ปฐมํฯ

๑๑๒. อมราเทวีปญฺหชาตกํ

๑๑๒. เยน สตฺตุพิลงฺคา จ, ทิคุณปลาโส จ ปุปฺผิโต;
เยน ททามิ [เยนา’ทามิ (สี. สฺยา.)] เตน วทามิ, เยน น ททามิ [เยน นา’ทามิ (สี. สฺยา.)] น เตน วทามิ;
เอส มโคฺค ยวมชฺฌกสฺส, เอตํ ฉนฺนปถํ วิชานาหีติฯ

อมราเทวีปญฺหชาตกํ ทุติยํฯ

๑๑๓. สิงฺคาลชาตกํ

๑๑๓. สทฺทหาสิ สิงฺคาลสฺส [สิคาลสฺส (สี. สฺยา. ปี.)], สุราปีตสฺส พฺราหฺมณ;
สิปฺปิกานํ สตํ นตฺถิ, กุโต กํสสตา ทุเวติฯ

สิงฺคาลชาตกํ ตติยํฯ

๑๑๔. มิตจินฺติชาตกํ

๑๑๔. พหุจินฺตี อปฺปจินฺตี, อุโภ ชาเล อพชฺฌเร;
มิตจินฺตี ปโมเจสี, อุโภ ตตฺถ สมาคตาติฯ

มิตจินฺติชาตกํ จตุตฺถํฯ

๑๑๕. อนุสาสิกชาตกํ

๑๑๕. ยายญฺญ [ยายเญฺญ (ก.)] มนุสาสติ, สยํ โลลุปฺปจารินี;
สายํ วิปกฺขิกา เสติ, หตา จเกฺกน สาสิกาติ [สาลิกาติ (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

อนุสาสิกชาตกํ ปญฺจมํฯ

๑๑๖. ทุพฺพจชาตกํ

๑๑๖. อติกรมกราจริย , มยฺหเมฺปตํ น รุจฺจติ;
จตุเตฺถ ลงฺฆยิตฺวาน, ปญฺจมายสิ อาวุโตติฯ

ทุพฺพจชาตกํ ฉฎฺฐํฯ

๑๑๗. ติตฺติรชาตกํ

๑๑๗. อจฺจุคฺคตาติลปตา [อติพลตา (สี. สฺยา. ปี.), อติลปกา (กตฺถจิ)], อติเวลํ ปภาสิตา;
วาจา หนติ ทุเมฺมธํ, ติตฺติรํวาติวสฺสิตนฺติฯ

ติตฺติรชาตกํ สตฺตมํฯ

๑๑๘. วฎฺฎกชาตกํ

๑๑๘. นาจินฺตยโนฺต ปุริโส, วิเสสมธิคจฺฉติ;
จินฺติตสฺส ผลํ ปสฺส, มุโตฺตสฺมิ วธพนฺธนาติฯ

วฎฺฎกชาตกํ อฎฺฐมํฯ

๑๑๙. อกาลราวิชาตกํ

๑๑๙. อมาตาปิตรสํวโทฺธ [ปิตริ (สี. ปี.), ปิตุ (สฺยา.)], อนาเจรกุเล วสํ;
นายํ กาลํ อกาลํ วา, อภิชานาติ กุกฺกุโฎติฯ

อกาลราวิชาตกํ นวมํฯ

๑๒๐. พนฺธนโมกฺขชาตกํ

๑๒๐. อพทฺธา ตตฺถ พชฺฌนฺติ, ยตฺถ พาลา ปภาสเร;
พทฺธาปิ ตตฺถ มุจฺจนฺติ, ยตฺถ ธีรา ปภาสเรติฯ

พนฺธนโมกฺขชาตกํ ทสมํฯ

หํจิวโคฺค [หํสิวโคฺค (สี. สฺยา.)] ทฺวาทสโมฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

อถ คทฺรภ สตฺตุว กํสสตํ, พหุจินฺติ สาสิกายาติกร;

อติเวล วิเสสมนาจริโยว, ธีราปภาสรเตน ทสาติฯ

๑๓. กุสนาฬิวโคฺค

๑๒๑. กุสนาฬิชาตกํ

๑๒๑. กเร สริโกฺข อถ วาปิ เสโฏฺฐ, นิหีนโก วาปิ กเรยฺย เอโก;
กเรยฺยุเมเต [กเรยฺยุํ เต (สี. ปี.)] พฺยสเน อุตฺตมตฺถํ, ยถา อหํ กุสนาฬิ รุจายนฺติฯ

กุสนาฬิชาตกํ ปฐมํฯ

๑๒๒. ทุเมฺมธชาตกํ

๑๒๒. ยสํ ลทฺธาน ทุเมฺมโธ, อนตฺถํ จรติ อตฺตโน;
อตฺตโน จ ปเรสญฺจ, หึสาย ปฏิปชฺชตีติฯ

ทุเมฺมธชาตกํ ทุติยํฯ

๑๒๓. นงฺคลีสชาตกํ

๑๒๓. อสพฺพตฺถคามิํ วาจํ, พาโล สพฺพตฺถ ภาสติ;
นายํ ทธิํ เวทิ น [น เวทิ (ก.)] นงฺคลีสํ, ทธิปฺปยํ [ทธิมฺปยํ (สี. ปี.)] มญฺญติ นงฺคลีสนฺติฯ

นงฺคลีสชาตกํ ตติยํฯ

๑๒๔. อมฺพชาตกํ

๑๒๔. วายเมเถว ปุริโส, น นิพฺพิเนฺทยฺย ปณฺฑิโต;
วายามสฺส ผลํ ปสฺส, ภุตฺตา อมฺพา อนีติหนฺติฯ

อมฺพชาตกํ จตุตฺถํฯ

๑๒๕. กฎาหกชาตกํ

๑๒๕. พหุมฺปิ โส วิกเตฺถยฺย, อญฺญํ ชนปทํ คโต;
อนฺวาคนฺตฺวาน ทูเสยฺย, ภุญฺช โภเค กฎาหกาติฯ

กฎาหกชาตกํ ปญฺจมํฯ

๑๒๖. อสิลกฺขณชาตกํ

๑๒๖. ตเทเวกสฺส [ตเถเวกสฺส (สี. สฺยา. ปี. อฎฺฐ. มูลปาโฐ)] กลฺยาณํ, ตเทเวกสฺส ปาปกํ;
ตสฺมา สพฺพํ น กลฺยาณํ, สพฺพํ วาปิ น ปาปกนฺติฯ

อสิลกฺขณชาตกํ ฉฎฺฐํฯ

๑๒๗. กลณฺฑุกชาตกํ

๑๒๗. เอเต เทสา ตานิ วตฺถูนิ, อหญฺจ วนโคจโร;
อนุวิจฺจ โข ตํ คเณฺหยฺยุํ, ปิว [ปิป (สี. ปี.)] ขีรํ กลณฺฑุกาติฯ

กลณฺฑุกชาตกํ สตฺตมํฯ

๑๒๘. พิฬารวตชาตกํ

๑๒๘. โย เว ธมฺมํ ธชํ [ธมฺมธชํ (สฺยา. ปี. ก.)] กตฺวา, นิคูโฬฺห ปาปมาจเร;
วิสฺสาสยิตฺวา ภูตานิ, พิฬารํ นาม ตํ วตนฺติฯ

พิฬารวตชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๑๒๙. อคฺคิกภารทฺวาชชาตกํ

๑๒๙. นายํ สิขา ปุญฺญเหตุ, ฆาสเหตุ อยํ สิขา;
นางฺคุฏฺฐคณนํ ยาติ, อลํ เต โหตุ อคฺคิกาติฯ

อคฺคิกภารทฺวาชชาตกํ นวมํฯ

๑๓๐. โกสิยชาตกํ

๑๓๐. ยถา วาจา จ ภุญฺชสฺสุ, ยถา ภุตฺตญฺจ พฺยาหร;
อุภยํ เต น สเมติ, วาจา ภุตฺตญฺจ โกสิเยติฯ

โกสิยชาตกํ ทสมํฯ

กุสนาฬิวโคฺค [สริกฺขวโคฺค (ก.)] เตรสโมฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

กุสนาฬิสิริวฺหยโน จ ยสํ, ทธิ มมฺพ กฏาหกปญฺจมโก;
อถ ปาปก ขีร พิฬารวตํ, สิขิ โกสิยสวฺหยเนน ทสาติฯ

๑๔. อสมฺปทานวโคฺค

๑๓๑. อสมฺปทานชาตกํ

๑๓๑. อสมฺปทาเนนิตรีตรสฺส, พาลสฺส มิตฺตานิ กลี ภวนฺติ;
ตสฺมา หรามิ ภุสํ อฑฺฒมานํ, มา เม มิตฺติ ชียิตฺถ สสฺสตายนฺติฯ

อสมฺปทานชาตกํ ปฐมํฯ

๑๓๒. ภีรุกชาตกํ

๑๓๒.

กุสลูปเทเส ธิติยา ทฬฺหาย จ, อนิวตฺติตตฺตาภยภีรุตาย [อวตฺถิตตฺตาภยภีรุตาย (สี. สฺยา. ปี.)] จ;
น รกฺขสีนํ วสมาคมิมฺหเส, ส โสตฺถิภาโว มหตา ภเยน เมติฯ

ภีรุก [ปญฺจครุก (สี. ปี.), ปญฺจภีรุก (สฺยา.), อภยภีรุต§(?)] ชาตกํ ทุติยํฯ

๑๓๓. ฆตาสนชาตกํ

๑๓๓. เขมํ ยหึ ตตฺถ อรี อุทีริโต [อริ อุทฺธริโต (ก.)], ทกสฺส มเชฺฌ ชลเต ฆตาสโน;
น อชฺช วาโส มหิยา มหีรุเห, ทิสา ภชโวฺห สรณาชฺช โน ภยนฺติฯ

ฆตาสนชาตกํ ตติยํฯ

๑๓๔. ฌานโสธนชาตกํ

๑๓๔. เย สญฺญิโน เตปิ ทุคฺคตา, เยปิ อสญฺญิโน เตปิ ทุคฺคตา;
เอตํ อุภยํ วิวชฺชย, ตํ สมาปตฺติสุขํ อนงฺคณนฺติฯ

ฌานโสธนชาตกํ จตุตฺถํฯ

๑๓๕. จนฺทาภชาตกํ

๑๓๕. จนฺทาภํ สูริยาภญฺจ, โยธ ปญฺญาย คาธติฯ
อวิตกฺเกน ฌาเนน, โหติ อาภสฺสรูปโคติฯ

จนฺทาภชาตกํ ปญฺจมํฯ

๑๓๖. สุวณฺณหํสชาตกํ

๑๓๖. ยํ ลทฺธํ เตน ตุฏฺฐพฺพํ, อติโลโภ หิ ปาปโก;
หํสราชํ คเหตฺวาน, สุวณฺณา ปริหายถาติฯ

สุวณฺณหํสชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๑๓๗. พพฺพุชาตกํ

๑๓๗. ยตฺถโก ลภเต พพฺพุ, ทุติโย ตตฺถ ชายติ;
ตติโย จ จตุโตฺถ จ, อิทํ เต พพฺพุกา พิลนฺติฯ

พพฺพุชาตกํ สตฺตมํฯ

๑๓๘. โคธชาตกํ

๑๓๘. กึ เต ชฏาหิ ทุเมฺมธ, กึ เต อชินสาฏิยา;
อพฺภนฺตรํ เต คหนํ, พาหิรํ ปริมชฺชสีติฯ

โคธชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๑๓๙. อุภโตภฏฺฐชาตกํ

๑๓๙. อกฺขี ภินฺนา ปโฏ นโฏฺฐ, สขิเคเห จ ภณฺฑนํ;
อุภโต ปทุฏฺฐา กมฺมนฺตา [ปทุฏฺฐกมฺมนฺต (สี.), ปทุโฏฺฐ กมฺมโนฺต (ปี.)], อุทกมฺหิ ถลมฺหิ จาติฯ

อุภโตภฏฺฐชาตกํ นวมํฯ

๑๔๐. กากชาตกํ

๑๔๐. นิจฺจํ อุพฺพิคฺคหทยา, สพฺพโลกวิเหสกา;
ตสฺมา เนสํ วสา นตฺถิ, กากานมฺหาก [กากานสฺมาก (สี. สฺยา. ปี.)] ญาตินนฺติฯ

กากชาตกํ ทสมํฯ

อสมฺปทานวโคฺค จุทฺทสโมฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

อิตรีตร รกฺขสิ เขมิโย จ, ปโรสตปเณฺหน อาภสฺสโร ปุน;
อถ หํสวรุตฺตมพพฺพุชฺฌํ, ปฏฺนฏฺฐก กากวเรน ทสาติฯ

๑๕. กกณฺฏกวโคฺค

๑๔๑. โคธชาตกํ

๑๔๑. น ปาปชนสํเสวี, อจฺจนฺตสุขเมธติ;
โคธากุลํ [โคธกุกุลํ (ก.)] กกณฺฏาว [กกณฺฏกา (ก.)], กลิํ ปาเปติ อตฺตนนฺติฯ

โคธชาตกํ ปฐมํฯ

๑๔๒. สิงฺคาลชาตกํ

๑๔๒. เอตญฺหิ เต ทุราชานํ, ยํ เสสิ มตสายิกํ;
ยสฺส เต กฑฺฒมานสฺส, หตฺถา ทโณฺฑ น มุจฺจตีติฯ

สิงฺคาลชาตกํ ทุติยํฯ

๑๔๓. วิโรจชาตกํ

๑๔๓. ลสี จ เต นิปฺผลิตา, มตฺถโก จ ปทาลิโต [วิทาลิโต (สี. ปี.)];
สพฺพา เต ผาสุกา ภคฺคา, อชฺช โข ตฺวํ วิโรจสีติฯ

วิโรจชาตกํ ตติยํฯ

๑๔๔. นงฺคุฏฺฐชาตกํ

๑๔๔. พหุมฺเปตํ อสพฺภิ [พหุเปตมสพฺภิ (ก.)] ชาตเวท, ยํ ตํ วาลธินาภิปูชยาม;
มํสารหสฺส นตฺถชฺช มํสํ, นงฺคุฏฺฐมฺปิ ภวํ ปฏิคฺคหาตูติฯ

นงฺคุฏฺฐชาตกํ จตุตฺถํฯ

๑๔๕. ราธชาตกํ

๑๔๕. น ตฺวํ ราธ วิชานาสิ, อฑฺฒรตฺเต อนาคเต;
อพฺยยตํ [อพฺยายตํ (สี. สฺยา. ปี.), อพฺยตฺตตํ (?)] วิลปสิ, วิรตฺตา โกสิยายเนติฯ

ราธชาตกํ ปญฺจมํฯ

๑๔๖. สมุทฺทกากชาตกํ

๑๔๖. อปิ นุ หนุกา สนฺตา, มุขญฺจ ปริสุสฺสติ;
โอรมาม น ปาเรม, ปูรเตว มโหทธีติฯ

สมุทฺทกากชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๑๔๗. ปุปฺผรตฺตชาตกํ

๑๔๗. นยิทํ ทุกฺขํ อทุํ ทุกฺขํ, ยํ มํ ตุทติ วายโส;
ยํ สามา ปุปฺผรตฺเตน, กตฺติกํ นานุโภสฺสตีติฯ

ปุปฺผรตฺตชาตกํ สตฺตมํฯ

๑๔๘. สิงฺคาลชาตกํ

๑๔๘. นาหํ ปุนํ น จ ปุนํ, น จาปิ อปุนปฺปุนํ;
หตฺถิโพนฺทึ ปเวกฺขามิ, ตถา หิ ภยตชฺชิโตติฯ

สิงฺคาลชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๑๔๙. เอกปณฺณชาตกํ

๑๔๙. เอกปโณฺณ อยํ รุโกฺข, น ภูมฺยา จตุรงฺคุโล;
ผเลน วิสกเปฺปน, มหายํ กึ ภวิสฺสตีติฯ

เอกปณฺณชาตกํ นวมํฯ

๑๕๐. สญฺชีวชาตกํ

๑๕๐. อสนฺตํ โย ปคฺคณฺหาติ, อสนฺตํ จูปเสวติ;
ตเมว ฆาสํ กุรุเต, พฺยโคฺฆ สญฺชีวโก ยถาติฯ

สญฺชีวชาตกํ ทสมํฯ

กกณฺฏก [ปาปเสวน (ก.)] วโคฺค ปนฺนรสโมฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

สุขเมธติ ทณฺฑวโร จ ปุน, ลสิ วาลธิ ปญฺจมราธวโร;
สมโหทธิ กตฺติก โพนฺทิ ปุน, จตุรงฺคุลพฺยคฺฆวเรน ทสาติฯ

(อุปริโม ปณฺณาสโกฯ) [( ) สีหฬโปตฺถเกเยว ทิสฺสติ]

อถ วคฺคุทฺทานํ –

อปณฺณกํ สีลวคฺคกุรุงฺค, กุลาวกํ อตฺถกาเมน ปญฺจมํ;
อาสีโส อิตฺถิวรุณํ อปายิ, ลิตฺตวเคฺคน เต ทส;
ปโรสตํ หํจิ กุสนาฬิ [หํสิ สริกฺขํ (สพฺพตฺถ)], อสมฺปทํ กกณฺฏกวโคฺคฯ

เอกนิปาตมฺหิลงฺกตนฺติฯ

เอกกนิปาตํ นิฏฺฐิตํฯ

๒. ทุกนิปาโต

๑. ทฬฺหวโคฺค

๑๕๑. ราโชวาทชาตกํ (๒-๑-๑)

๑. ทฬฺหํ ทฬฺหสฺส ขิปติ, พลฺลิโก [มลฺลิโก (สี. ปี.)] มุทุนา มุทุํ;
สาธุมฺปิ สาธุนา เชติ, อสาธุมฺปิ อสาธุนา;
เอตาทิโส อยํ ราชา, มคฺคา อุยฺยาหิ สารถิฯ

๒. อโกฺกเธน ชิเน โกธํ, อสาธุํ สาธุนา ชิเน;
ชิเน กทริยํ ทาเนน, สเจฺจนาลิกวาทินํ;
เอตาทิโส อยํ ราชา, มคฺคา อุยฺยาหิ สารถีติฯ

ราโชวาทชาตกํ ปฐมํฯ

๑๕๒. อสเมกฺขิตกมฺมนฺตํ, ตุริตาภินิปาตินํฯ

สานิ กมฺมานิ ตเปฺปนฺติ, อุณฺหํวโชฺฌหิตํ มุเขฯ

๔. สีโห จ สีหนาเทน, ทฺทฺทรํ อภินาทยิ;
สุตฺวา สีหสฺส นิโคฺฆสํ, สิงฺคาโล [สิคาโล (สี. สฺยา. ปี.)] ทฺทฺทเร วสํ;
ภีโต สนฺตาสมาปาทิ, หทยญฺจสฺส อปฺผลีติฯ

สิงฺคาลชาตกํ [สิคาลชาตกํ (สี. สฺยา. ปี.)] ทุติยํฯ

๑๕๓. สูกรชาตกํ (๒-๑-๓)

๕. จตุปฺปโท อหํ สมฺม, ตฺวมฺปิ สมฺม จตุปฺปโท;
เอหิ สมฺม [สีห (สี. ปี.)] นิวตฺตสฺสุ, กิํ นุ ภีโต ปลายสิฯ

๖. อสุจิ ปูติโลโมสิ, ทุคฺคโนฺธ วาสิ สูกร;
สเจ ยุชฺฌิตุกาโมสิ, ชยํ สมฺม ททามิ เตติฯ

สูกรชาตกํ ตติยํฯ

๑๕๔. อุรคชาตก (๒-๑-๔)

๗. อิธูรคานํ ปวโร ปวิโฏฺฐ, เสลสฺส วเณฺณน ปโมกฺขมิจฺฉํ;
พฺรหฺมญฺจ วณฺณํ [วกฺกํ (ก.)] อปจายมาโน, พุภุกฺขิโต โน วิตรามิ [วิสหามิ (ก. สิ. สฺยา. ปี.)] โภตฺตุํฯ

๘. โส พฺรหฺมคุโตฺต จิรเมว ชีว, ทิพฺยา จ เต ปาตุภวนฺตุ ภกฺขา;
โย พฺรหฺมวณฺณํ อปจายมาโน, พุภุกฺขิโต โน วิตราสิ [สพฺพตฺถปิ สมานํ] โภตฺตุนฺติฯ

อุรคชาตกํ จตุตฺถํฯ

๑๕๕. ภคฺคชาตกํ (๒-๑-๕)

๙. ชีว วสฺสสตํ ภคฺค [คคฺค (สี. ปี.)], อปรานิ จ วีสติํ [วีสติ (สฺยา. ก.)];
มา มํ ปิสาจา ขาทนฺตุ, ชีว ตฺวํ สรโท สตํฯ

๑๐. ตฺวมฺปิ วสฺสสตํ ชีว, อปรานิ จ วีสตึ;
วิสํ ปิสาจา ขาทนฺตุ, ชีว ตฺวํ สรโท สตนฺติฯ

ภคฺคชาตกํ ปญฺจมํฯ

๑๕๖. อลีนจิตฺตชาตกํ (๒-๑-๖)

๑๑. อลีนจิตฺตํ นิสฺสาย, ปหฏฺฐา มหตี จมู;
โกสลํ เสนาสนฺตุฏฺฐํ, ชีวคฺคาหํ อคาหยิฯ

๑๒. เอวํ นิสฺสยสมฺปนฺโน, ภิกฺขุ อารทฺธวีริโย;
ภาวยํ กุสลํ ธมฺมํ, โยคกฺเขมสฺส ปตฺติยา;
ปาปุเณ อนุปุพฺเพน, สพฺพสํโยชนกฺขยนฺติฯ

อลีนจิตฺตชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๑๕๗. คุณชาตกํ (๒-๑-๗)

๑๓. เยน กามํ ปณาเมติ, ธโมฺม พลวตํ มิคี;
อุนฺนทนฺตี วิชานาหิ, ชาตํ สรณโต ภยํฯ

๑๔. อปิ เจปิ ทุพฺพโล มิโตฺต, มิตฺตธเมฺมสุ ติฏฺฐติ;
โส ญาตโก จ พนฺธุ จ, โส มิโตฺต โส จ เม สขา;
ทาฐินิ มาติมญฺญิโตฺถ [มญฺญิโว (สฺยา.), มญฺญโวฺห (ก.)], สิงฺคาโล มม ปาณโท
ติฯ

คุณชาตกํ สตฺตมํฯ

๑๕๘. สุหนุชาตกํ (๒-๑-๘)

๑๕. นยิทํ วิสมสีเลน, โสเณน สุหนู สห;
สุหนูปิ ตาทิโสเยว, โย โสณสฺส สโคจโรฯ

๑๖. ปกฺขนฺทินา ปคเพฺภน, นิจฺจํ สนฺทานขาทินา;
สเมติ ปาปํ ปาเปน, สเมติ อสตา อสนฺติฯ

สุหนุชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๑๕๙. โมรชาตกํ (๒-๑-๙)

๑๗. อุเทตยํ จกฺขุมา เอกราชา, หริสฺสวโณฺณ ปถวิปฺปภาโส [ปฐวิปฺปภาโส (สี. สฺยา.
ปี.)];
ตํ ตํ นมสฺสามิ หริสฺสวณฺณํ ปถวิปฺปภาสํ, ตยาชฺช คุตฺตา วิหเรมุ ทิวสํฯ

เย พฺราหฺมณา เวทคู สพฺพธเมฺม, เต เม นโม เต จ มํ ปาลยนฺตุ;
นมตฺถุ พุทฺธานํ [พุทฺธาน (?)] นมตฺถุ โพธิยา, นโม วิมุตฺตานํ [วิมุตฺตาน (?)] นโม วิ
มุตฺติยา;
อิมํ โส ปริตฺตํ กตฺวา, โมโร จรติ เอสนาฯ

๑๘. อเปตยํ จกฺขุมา เอกราชา, หริสฺสวโณฺณ ปถวิปฺปภาโส;
ตํ ตํ นมฺมสฺสามิ หริสฺสวณฺณํ ปถวิปฺปภาสํ, ตยาชฺช คุตฺตา วิหเรมุ รตฺตึฯ

เย พฺราหฺมณา เวทคู สพฺพธมฺเม, เต เม นโม เต จ มํ ปาลยนฺตุ;
นมตฺถุ พุทฺธานํ นมตฺถุ โพธิยา, นโม วิมุตฺตานํ นโม วิมุตฺติยา;
อิมํ โส ปริตฺตํ กตฺวา, โมโร วาสมกปฺปยีติฯ

โมรชาตกํ นวมํฯ

๑๖๐. วินีลชาตกํ (๒-๑-๑๐)

๑๙. เอวเมว นูน [นุ (ก.)] ราชานํ, เวเทหํ มิถิลคฺคหํ;
อสฺสา วหนฺติ อาชญฺญา, ยถา หํสา วินีลกํฯ

๒๐. วินีล ทุคฺคํ ภชสิ, อภูมิํ ตาต เสวสิ;
คามนฺตกานิ [คามนฺติกานิ (สี.), คามนฺตรานิ (ก.)] เสวสฺสุ, เอตํ มาตาลยํ ตวาติฯ

วินีลชาตกํ ทสมํฯ

ทฬฺหวคฺโค ปฐโมฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

วรพลฺลิก ททฺทร สูกรโก, อุรคูตฺตม ปญฺจมภคฺควโร;
มหตีจมฺ ยาว สิงฺคาลวโร, สุหนุตฺตม โมร วินีลํ ทสาติฯ

๒. สนฺถววคฺโค

๑๖๑. อินฺทสมานโคตฺตชาตกํ (๒-๒-๑)

๒๑. น สนฺถวํ [สนฺธวํ (ก.)] กาปุริเสน กยิรา, อริโย อนริเยน ปชานมตฺถํ;
จิรานุวุโตฺถปิ กโรติ ปาปํ, คโช ยถา อินฺทสมานโคตฺตํฯ

๒๒. ยํ เตฺวว ชญฺญา สทิโส มมนฺติ, สีเลน ปญฺญาย สุเตน จาปิ;
เตเนว เมตฺติํ กยิราถ สทฺธิํ, สุโข หเว สปฺปุริเสน สงฺคโมติฯ

อินฺทสมานโคตฺตชาตกํ ปฐมํฯ

๑๖๒. สนฺถวชาตกํ (๒-๒-๒)

๒๓. น สนฺถวสฺมา ปรมตฺถิ ปาปิโย, โย สนฺถโว [สนฺธโว (ก.)] กาปุริเสน โหติ;
สนฺตปฺปิโต สปฺปินา ปายเสน [ปายาเสน (ก.)], กิจฺฉากตํ ปณฺณกุฏิํ อทยฺหิ [อทฑฺฒมหิ (สี. สฺยา.), อทฑฺฒหิ (ปี.), อทฺทหิ (?)]ฯ

๒๔. น สนฺถวสฺมา ปรมตฺถิ เสโยฺย, โย สนฺถโว สปฺปุริเสน โหติ;
สีหสฺส พฺยคฺฆสฺส จ ทีปิโน จ, สามา มุขํ เลหติ สนฺถเวนาติฯ

สนฺถวชาตกํ ทุติยํฯ

๑๖๓. สุสีมชาตกํ (๒-๒-๓)

๒๕. กาฬา มิคา เสตทนฺตา ตวีเม [ตว อิเม (สี. สฺยา. ปี.)], ปโรสตํ เหมชาลาภิฉนฺนา [เหมชาลาภิสญฺฉนฺนา (สี.)];
เต เต ททามีติ สุสีม พฺรูสิ, อนุสฺสรํ เปตฺติปิตามหานํฯ

๒๖. กาฬา มิคา เสตทนฺตา มมีเม [มม อิเม (สี. ปี.)], ปโรสตํ เหมชาลาภิจฺฉนฺนา;
เต เต ททามีติ วทามิ มาณว, อนุสฺสรํ เปตฺติปิตามหานนฺติฯ

สุสีมชาตกํ ตติยํฯ

๑๖๔. คิชฺฌชาตกํ (๒-๒-๔)

๒๗. ยํ นุ คิชฺโฌ โยชนสตํ, กุณปานิ อเวกฺขติ;
กสฺมา ชาลญฺจ ปาสญฺจ, อาสชฺชาปิ น พุชฺฌสิฯ

๒๘. ยทา ปราภโว โหติ, โปโส ชีวิตสงฺขเย;
อถ ชาลญฺจ ปาสญฺจ, อาสชฺชาปิ น พุชฺฌตีติฯ

คิชฺฌชาตกํ จตุตฺถํฯ

๑๖๕. นกุลชาตกํ (๒-๒-๕)

๒๙. สนฺธึ กตฺวา อมิตฺเตน, อณฺฑเชน ชลาพุช;
วิวริย ทาฐํ เสสิ [สยสิ (สี. สฺยา. ปี.)], กุโต เต ภยมาคตํฯ

๓๐. สเงฺกเถว [สงฺกเตว (ก.)] อมิตฺตสฺมึ, มิตฺตสฺมิมฺปิ น วิสฺสเส;
อภยา ภยมุปฺปนฺนํ, อปิ มูลานิ กนฺตตีติ [มูลํ นิกนฺตตีติ (สี.)]ฯ

นกุลชาตกํ ปญฺจมํฯ

๑๖๖. อุปสาฬฺหกชาตกํ (๒-๒-๖)

๓๑. อุปสาฬฺหกนามานิ [อุปสาฬฺหกนามานํ (สี. สฺยา. ปี.)], สหสฺสานิ จตุทฺทส;
อสฺมึ ปเทเส ทฑฺฒานิ, นตฺถิ โลเก อนามตํฯ

๓๒. ยมฺหิ สจฺจญฺจ ธมฺโม จ, อหึสา สํยโม ทโม;
เอตํ อริยา เสวนฺติ, เอตํ โลเก อนามตนฺติฯ

อุปสาฬฺหกชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๑๖๗. สมิทฺธิชาตกํ (๒-๒-๗)

๓๓. อภุตฺวา ภิกฺขสิ ภิกฺขุ, น หิ ภุตฺวาน ภิกฺขสิ;
ภุตฺวาน ภิกฺขุ ภิกฺขสฺสุ, มา ตํ กาโล อุปจฺจคาฯ

๓๔. กาลํ โวหํ น ชานามิ, ฉนฺโน กาโล น ทิสฺสติ;
ตสฺมา อภุตฺวา ภิกฺขามิ, มา มํ กาโล อุปจฺจคาติฯ

สมิทฺธิชาตกํ สตฺตมํฯ

๑๖๘. สกุณคฺฆิชาตกํ (๒-๒-๘)

๓๕. เสโน พลสา ปตมาโน, ลาปํ โคจรฐายินํ;
สหสา อชฺฌปฺปตฺโต, มรณํ เตนุปาคมิฯ

๓๖. โสหํ นเยน สมฺปนฺโน, เปตฺติเก โคจเร รโต;
อเปตสตฺตุ โมทามิ, สมฺปสฺสํ อตฺถมตฺตโนติฯ

สกุณคฺฆิชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๑๖๙. อรกชาตกํ (๒-๒-๙)

๓๗. โย เว เมตฺเตน จิตฺเตน, สพฺพโลกานุกมฺปติ;
อุทฺธํ อโธ จ ติริยํ, อปฺปมาเณน สพฺพโสฯ

๓๘. อปฺปมาณํ หิตํ จิตฺตํ, ปริปุณฺณํ สุภาวิตํ;
ยํ ปมาณกตํ กมฺมํ, น ตํ ตตฺราวสิสฺสตีติฯ

อรกชาตกํ นวมํฯ

๑๗๐. กกณฺฏกชาตกํ (๒-๒-๑๐)

๓๙. นายํ ปุเร อุณฺณมติ [อุนฺนมติ (สฺยา.)], โตรณเคฺค กกณฺฏโก;
มโหสธ วิชานาหิ, เกน ถทฺโธ กกณฺฏโกฯ

๔๐. อลทฺธปุพฺพํ ลทฺธาน, อฑฺฒมาสํ กกณฺฏโก;
อติมญฺญติ ราชานํ, เวเทหํ มิถิลคฺคหนฺติฯ

กกณฺฏกชาตกํ ทสมํฯ

สนฺถววโคฺค ทุติโยฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

อถ อินฺทสมาน สปณฺณกุฏิ, สุสิมุตฺตม คิชฺฌ ชลาพุชโก;
อุปสาฬฺหก ภิกฺขุ สลาปวโร, อถ เมตฺตวโร ทสปุณฺณมตีติฯ

๓. กลฺยาณวโคฺค

๑๗๑. กลฺยาณธมฺมชาตกํ (๒-๓-๑)

๔๑. กลฺยาณธโมฺมติ ยทา ชนินฺท, โลเก สมญฺญํ อนุปาปุณาติ;
ตสฺมา น หิยฺเยถ [หีเยถ (สี.)] นโร สปโญฺญ, หิริยาปิ สโนฺต ธุรมาทิยนฺติฯ

๔๒. สายํ สมญฺญา อิธ มชฺช ปตฺตา, กลฺยาณธโมฺมติ ชนินฺท โลเก;
ตาหํ สเมกฺขํ อิธ ปพฺพชิสฺสํ, น หิ มตฺถิ ฉโนฺท อิธ กามโภเคติฯ

กลฺยาณธมฺมชาตกํ ปฐมํฯ

๑๗๒. ททฺทรชาตกํ (๒-๓-๒)

๔๓. โก นุ สเทฺทน มหตา, อภินาเทติ ทททรํ;
ตํ สีหา นปฺปฏินทนฺติ [กึ สีหา นปฺปฏินทนฺติ (สี. ปี.), น สีหา ปฏินทนฺติ (ก.)], โก นาเมโส มิคาธิภูฯ

๔๔. อธโม มิคชาตานํ, สิงฺคาโล ตาต วสฺสติ;
ชาติมสฺส ชิคุจฺฉนฺตา, ตุณฺหี สีหา สมจฺฉเรติฯ

ทททรชาตกํ ทุติยํฯ

๑๗๓. มกฺกฏชาตกํ (๒-๓-๓)

๔๕. ตาต มาณวโก เอโส, ตาลมูลํ อปสฺสิโต;
อคารกญฺจิทํ อตฺถิ, หนฺท เทมสฺสคารกํฯ

๔๖. มา โข ตฺวํ ตาต ปโกฺกสิ, ทูเสยฺย โน อคารกํ;
เนตาทิสํ มุขํ โหติ, พฺราหฺมณสฺส สุสีลิโนติฯ

มกฺกฏชาตกํ ตติยํฯ

๑๗๔. ทุพฺภิยมกฺกฏชาตกํ (๒-๓-๔)

๔๗. อทมฺห เต วาริ ปหูตรูปํ, ฆมฺมาภิตตฺตสฺส ปิปาสิตสฺส;
โส ทานิ ปิตฺวาน [ปีตฺวาน (สี. ปี.)] กิริงฺกโรสิ [กิกิํกโรสิ (สี. สฺยา. ปี.)], อสงฺคโม ปาปชเนน เสโยฺยฯ

๔๘. โก เต สุโต วา ทิโฏฺฐ วา, สีลวา นาม มกฺกโฏ;
อิทานิ โข ตํ โอหจฺฉํ [อูหจฺจ (สี. ปี.), โอหจฺจํ (สฺยา.), อุหชฺชํ (ก.)], เอสา อสฺมาก ธมฺมตาติฯ

ทุพฺภิยมกฺกฏชาตกํ จตุตฺถํฯ

๑๗๕. อาทิจฺจุปฏฺฐานชาตกํ (๒-๓-๕)

๔๙. สเพฺพสุ กิร ภูเตสุ, สนฺติ สีลสมาหิตา;
ปสฺส สาขามิคํ ชมฺมํ, อาทิจฺจมุปติฏฺฐติฯ

๕๐. นาสฺส สีลํ วิชานาถ, อนญฺญาย ปสํสถ;
อคฺคิหุตฺตญฺจ อุหนฺนํ [อูหนฺตํ (สี.), อูหนํ (สฺยา.), อูหนฺติ (ปี.), อุหทํ (ก.)], เทฺว จ ภินฺนา กมณฺฑลูติฯ

อาทิจฺจุปฏฺฐานชาตกํ ปญฺจมํฯ

๑๗๖. กฬายมุฏฺฐิชาตกํ (๒-๓-๖)

๕๑. พาโล วตายํ ทุมสาขโคจโร, ปญฺญา ชนินฺท นยิมสฺส วิชฺชติ;
กฬายมุฏฺฐิํ [กลายมุฏฺฐิํ (สี. ปี.)] อวกิริย เกวลํ, เอกํ กฬายํ ปติตํ คเวสติฯ

๕๒. เอวเมว มยํ ราช, เย จเญฺญ อติโลภิโน;
อเปฺปน พหุํ ชิยฺยาม, กฬาเยเนว วานโรติฯ

กฬายมุฏฺฐิชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๑๗๗. ตินฺทุกชาตกํ (๒-๓-๗)

๕๓. ธนุหตฺถกลาเปหิ, เนตฺติํสวรธาริภิ;
สมนฺตา ปริกิณฺณมฺห, กถํ โมโกฺข ภวิสฺสติฯ

๕๔. อเปฺปว พหุกิจฺจานํ, อโตฺถ ชาเยถ โกจิ นํ;
อตฺถิ รุกฺขสฺส อจฺฉินฺนํ, ขชฺชถเญฺญว ตินฺทุกนฺติฯ

ตินฺทุกชาตกํ สตฺตมํฯ

๑๗๘. กจฺฉปชาตกํ (๒-๓-๘)

๕๕. ชนิตฺตํ เม ภวิตฺตํ เม, อิติ ปงฺก อวสฺสยิํ;
ตํ มํ ปโงฺก อชฺฌภวิ, ยถา ทุพฺพลกํ ตถา;

ตํ ตํ วทามิ ภทฺคว, สุโณหิ วจนํ มมฯ

๕๖. คาเม วา ยทิ วา รเญฺญ, สุขํ ยตฺราธิคจฺฉติ;
ตํ ชนิตฺตํ ภวิตฺตญฺจ, ปุริสสฺส ปชานโต;

ยมฺหิ ชีเว ตมฺหิ คเจฺฉ, น นิเกตหโต สิยาติฯ

กจฺฉปชาตกํ อฎฺฐมํฯ

๑๗๙. สตธมฺมชาตกํ (๒-๓-๙)

๕๗.ตญฺจ อปฺปญฺจ อุจฺฉิฎฺฐํ, ตญฺจ กิเจฺฉน โน อทา;
โสหํ พฺราหฺมณชาติโก, ยํ ภุตฺตํ ตมฺปิ อุคฺคตํฯ

๕๘. เอวํ ธมฺมํ นิรํกตฺวา [นิรากตฺวา (?) นิ + อา + กร + ตฺวา], โย อธเมฺมน ชีวติ;
สตธโมฺมว ลาเภน, ลเทฺธนปิ น นนฺทตีติฯ

สตธมฺมชาตกํ นวมํฯ

๑๘๐. ทุทฺททชาตกํ (๒-๓-๑๐)

๕๙. ทุทฺททํ ททมานานํ, ทุกฺกรํ กมฺม กุพฺพตํ;
อสโนฺต นานุกุพฺพนฺติ, สตํ ธโมฺม ทุรนฺนโยฯ

๖๐. ตสฺมา สตญฺจ อสตํ, นานา โหติ อิโต คติ;
อสโนฺต นิรยํ ยนฺติ, สโนฺต สคฺคปรายณาติ [ปรายนา (สฺยา. ก.)]ฯ

ทุทฺททชาตกํ ทสมํฯ

กลฺยาณวโคฺค ตติโยฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

สุสมญฺญมิคาธิภู มาณวโก, วาริปหูตรูปาทิจฺจุปฎฺฐานา;
สกฟ้ายสตินฺทุกปงฺก ปุน, สตธมฺม สุทุทฺททเกน ทสาติฯ

๔. อสทิสวโคฺค

๑๘๑. อสทิสชาตกํ (๒-๔-๑)

๖๑. ธนุคฺคโห อสทิโส, ราชปุโตฺต มหพฺพโล;
ทูเรปาตี อกฺขณเวธี, มหากายปฺปทาลโนฯ

๖๒. สพฺพามิเตฺต รณํ กตฺวา, น จ กญฺจิ วิเหฐยิ;
ภาตรํ โสตฺถิํ กตฺวาน, สํยมํ อชฺฌุปาคมีติฯ

อสทิสชาตกํ ปฐมํฯ

๑๘๒. สงฺคามาวจรชาตกํ (๒-๔-๒)

๖๓. สงฺคามาวจโร สูโร, พลวา อิติ วิสฺสุโต;
กึ นุ โตรณมาสชฺช, ปฏิกฺกมสิ กุญฺชรฯ

๖๔. โอมทฺท ขิปฺปํ ปลิฆํ, เอสิกานิ จ อพฺพห [อุพฺพห (สฺยา.), อพฺภุห (ก.)];
โตรณานิ จ มทฺทิตฺวา, ขิปฺปํ ปวิส กุญฺชราติฯ

สงฺคามาวจรชาตกํ ทุติยํฯ

๑๘๓. วาโลทกชาตกํ (๒-๔-๓)

๖๕. วาโลทกํ อปฺปรสํ นิหีนํ, ปิตฺวา [ปีตฺวา (สี. ปี.)] มโท ชายติ คทฺรภานํ;
อิมญฺจ ปิตฺวาน รสํ ปณีตํ, มโท น สญฺชายติ สินฺธวานํฯ

๖๖. อปฺปํ ปิวิตฺวาน นิหีนชโจฺจ, โส มชฺชตี เตน ชนินฺท ปุฏฺโฐ [ผุฏฺโฐ (สี. สฺยา.), มุฏฺโฐ (ก.)];
โธรยฺหสีลี จ กุลมฺหิ ชาโต, น มชฺชตี อคฺครสํ ปิวิตฺวาติฯ

วาโลทกชาตกํ ตติยํฯ

๑๘๔. คิริทตฺตชาตกํ (๒-๔-๔)

๖๗. ทูสิโต คิริทเตฺตน [คิริทเนฺตน (ปี.)], หโย สามสฺส ปณฺฑโว;
โปราณํ ปกตึ หิตฺวา, ตเสฺสวานุวิธิยฺยติ [นุวิธียติ (สี. ปี.)]ฯ

๖๘. สเจ จ ตนุโช โปโส, สิขราการ [สิงฺคาราการ (สฺยา.)] กปฺปิโต;
อานเน นํ [ตํ (สี. สฺยา. ปี.)] คเหตฺวาน, มณฺฑเล ปริวตฺตเย;

ขิปฺปเมว ปหนฺตฺวาน, ตเสฺสวานุวิธิยฺยตีติฯ

คิริทตฺตชาตกํ จตุตฺถํฯ

๑๘๕. อนภิรติชาตกํ (๒-๔-๕)

๖๙. ยโถทเก อาวิเล อปฺปสเนฺน, น ปสฺสติ สิปฺปิกสมฺพุกญฺจ;
สกฺขรํ วาลุกํ มจฺฉคุมฺพํ, เอวํ อาวิลมฺหิ [อาวิเล หิ (สี.)] จิเตฺต;

น ปสฺสติ อตฺตทตฺถํ ปรตฺถํฯ

๗๐. ยโถทเก อเจฺฉ วิปฺปสเนฺน, โส ปสฺสติ สิปฺปิกสมฺพุกญฺจ;
สกฺขรํ วาลุกํ มจฺฉคุมฺพํ, เอวํ อนาวิลมฺหิ จิเตฺต;

โส ปสฺสติ อตฺตทตฺถํ ปรตฺถนฺติฯ

อนภิรติชาตกํ ปญฺจมํฯ

๑๘๖. ทธิวาหนชาตกํ (๒-๔-๖)

๗๑. วณฺณคนฺธรสูเปโต , อโมฺพยํ อหุวา ปุเร;
ตเมว ปูชํ ลภมาโน, เกนโมฺพ กฏุกปฺผโลฯ

๗๒. ปุจิมนฺทปริวาโร, อโมฺพ เต ทธิวาหน;
มูลํ มูเลน สํสฏฺฐํ, สาขา สาขา [สาขํ (สฺยา. ก.)] นิเสวเร [นิวีสเร (ก.)];

อสาตสนฺนิวาเสน, เตนโมฺพ กฎุกปฺผโลติฯ

ทธิวาหนชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๑๘๗. จตุมฏฺฐชาตกํ (๒-๔-๗)

๗๓. อุจฺเจ วิฏภิมารุยฺห, มนฺตยโวฺห รโหคตา;
นีเจ โอรุยฺห มนฺตโวฺห, มิคราชาปิ โสสฺสติฯ

๗๔. ยํ สุวโณฺณ สุวเณฺณน [ยํ สุปโณฺณ สุปเณฺณน (สี. สฺยา. ปี.)], เทโว เทเวน มนฺตเย;
กึ เตตฺถ จตุมฏฺฐสฺส, พิลํ ปวิส ชมฺพุกาติฯ

จตุมฏฺฐชาตกํ สตฺตมํฯ

๑๘๘. สีหโกตฺถุชาตกํ (๒-๔-๘)

๗๕. สีหงฺคุลี สีหนโข, สีหปาทปติฏฺฐิโต;
โส สีโห สีหสงฺฆมฺหิ, เอโก นทติ อญฺญถาฯ

๗๖. มา ตฺวํ นทิ ราชปุตฺต, อปฺปสโทฺท วเน วส;
สเรน โข [มา (ก.)] ตํ ชาเนยฺยุํ, น หิ เต เปตฺติโก สโรติฯ

สีหโกตฺถุชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๑๘๙. สีหจมฺมชาตกํ (๒-๔-๙)

๗๗. เนตํ สีหสฺส นทิตํ, น พฺยคฺฆสฺส น [พฺยคฺฆสฺส น จ (ก.)] ทีปิโน;
ปารุโต สีหจเมฺมน, ชโมฺม นทติ คทฺรโภฯ

๗๘. จิรมฺปิ โข ตํ ขาเทยฺย, คทฺรโภ หริตํ ยวํ;
ปารุโต สีหจเมฺมน, รวมาโนว ทูสยีติฯ

สีหจมฺมชาตกํ นวมํฯ

๑๙๐. สีลานิสํสชาตกํ (๒-๔-๑๐)

๗๙. ปสฺส สทฺธาย สีลสฺส, จาคสฺส จ อยํ ผลํ;
นาโค นาวาย วเณฺณน, สทฺธํ วหตุปาสกํฯ

๘๐. สพฺภิเรว สมาเสถ, สพฺภิ กุเพฺพถ สนฺถวํ;
สตญฺหิ สนฺนิวาเสน, โสตฺถึ คจฺฉติ นฺหาปิโตติฯ

สีลานิสํสชาตกํ ทสมํฯ

อสทิสวโคฺค จตุโตฺถฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

ธนุคฺคห กุญฺชร อปฺปรโส, คิริทตฺตมนาวิลจิตฺตวรํ;
ทธิวาหน ชมฺพูก สีหนโข, หริตยว นาควเรน ทสาติฯ

๕. รุหกวโคฺค

๑๙๑. รุหกชาตกํ (๒-๕-๑)

๘๑. อปิ [อโมฺภ (สฺยา. ก. สี.)] รุหก ฉินฺนาปิ, ชิยา สนฺธียเต ปุน;
สนฺธียสฺสุ ปุราณิยา, มา โกธสฺส วสํ คมิฯ

๘๒. วิชฺชมาเนสุ วาเกสุ [วิชฺชมานาสุ มรฺวาสุ (สี.), วิชฺชมานาสุ มรูทฺวาสุ (ปี.)], วิชฺชมาเนสุ การิสุ;
อญฺญํ ชิยํ กริสฺสามิ, อลเญฺญว ปุราณิยาติฯ

รุหกชาตกํ ปฐมํฯ

๑๙๒. สิริกาฬกณฺณิชาตกํ (๒-๕-๒)

๘๓. อิตฺถี สิยา รูปวตี, สา จ สีลวตี สิยา;
ปุริโส ตํ น อิเจฺฉยฺย, สทฺทหาสิ มโหสธฯ

๘๔. สทฺทหามิ มหาราช, ปุริโส ทุพฺภโค สิยา;
สิรี จ กาฬกณฺณี จ, น สเมนฺติ กุทาจนนฺติฯ

สิริกาฬกณฺณิชาตกํ ทุติยํฯ

๑๙๓. จูฬปทุมชาตกํ (๒-๕-๓)

๘๕. อยเมว สา อหมปิ [อหมฺปิ (สี. สฺยา. ปี.), อหมฺสิ (ก.)] โส อนโญฺญ, อยเมว โส หตฺถจฺฉิโนฺน อนโญฺญ;
ยมาห “โกมารปตี มม”นฺติ, วชฺฌิตฺถิโย นตฺถิ อิตฺถีสุ สจฺจํฯ

๘๖. อิมญฺจ ชมฺมํ มุสเลน หนฺตฺวา, ลุทฺทํ ฉวํ ปรทารูปเสวิํ;
อิมิสฺสา จ นํ ปาปปติพฺพตาย, ชีวนฺติยา ฉินฺทถ กณฺณนาสนฺติฯ

จูฬปทุมชาตกํ ตติยํฯ

๑๙๔. มณิโจรชาตกํ (๒-๕-๔)

๘๗. น สนฺติ เทวา ปวสนฺติ นูน, น หิ นูน สนฺติ อิธ โลกปาลา;
สหสา กโรนฺตานมสญฺญตานํ, น หิ นูน สนฺตี ปฏิเสธิตาโรฯ

๘๘. อกาเล วสฺสตี ตสฺส, กาเล ตสฺส น วสฺสติ;
สคฺคา จ จวติ ฐานา, นนุ โส ตาวตา หโตติฯ

มณิโจรชาตกํ จตุตฺถํฯ

๑๙๕. ปพฺพตูปตฺถรชาตกํ (๒-๕-๕)

๘๙. ปพฺพตูปตฺถเร [ปพฺพตปตฺถเร (สี. สฺยา. ปี.)] รมฺเม, ชาตา โปกฺขรณี สิวา;
ตํ สิงฺคาโล อปาปายิ [อปาปาสิ (สี. สฺยา. ปี.)], ชานํ สีเหน รกฺขิตํฯ

๙๐. ปิวนฺติ เจ [ปิวนฺติ เว (สี.), ปิวนฺติว (ปี.), ปิวเนฺตว (?)] มหาราช, สาปทานิ มหานทิํ;
น เตน อนที โหติ, ขมสฺสุ ยทิ เต ปิยาติฯ

ปพฺพตูปตฺถร [ปพฺพตปตฺถร (สี. สฺยา. ปี.)] ชาตกํ ปญฺจมํฯ

๑๙๖. วลาหกสฺสชาตกํ (๒-๕-๖)

๙๑. เย น กาหนฺติ โอวาทํ, นรา พุเทฺธน เทสิตํ;

พฺยสนํ เต คมิสฺสนฺติ, รกฺขสีหิว วาณิชาฯ

๙๒. เย จ กาหนฺติ โอวาทํ, นรา พุเทฺธน เทสิตํ;
โสตฺถึ ปารํ คมิสฺสนฺติ, วลาเหเนว [วาลาเหเนว (สี. ปี.)] วาณิชาติฯ

วลาหกสฺส [วาลาหสฺส (สี. ปี.)] ชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๑๙๗. มิตฺตามิตฺตชาตกํ (๒-๕-๗)

๙๓. น นํ อุมฺหยเต ทิสฺวา, น จ นํ ปฏินนฺทติ;
จกฺขูนิ จสฺส น ททาติ, ปฏิโลมญฺจ วตฺตติฯ

๙๔. เอเต ภวนฺติ อาการา, อมิตฺตสฺมึ ปติฏฺฐิตา;
เยหิ อมิตฺตํ ชาเนยฺย, ทิสฺวา สุตฺวา จ ปณฺฑิโตติฯ

มิตฺตามิตฺตชาตกํ สตฺตมํฯ

๑๙๘. ราธชาตกํ (๒-๕-๘)

๙๕. ปวาสา อาคโต ตาต, อิทานิ นจิราคโต;
กจฺจินฺนุ ตาต เต มาตา, น อญฺญมุปเสวติฯ

๙๖. น โข ปเนตํ สุภณํ, คิรํ สจฺจุปสํหิตํ;
สเยถ โปฏฺฐปาโทว, มุมฺมุเร [มุมฺมุเร (สฺยา.), มํ ปุเร (ก.) มุมฺมุรสโทฺท ถุสคฺคิมฺหิ กุกฺกุเฬ จ วตฺตตีติ สกฺกตาภิธาเนสุ] อุปกูถิโตติ [อุปกูสิโตติ (สี. สฺยา. ปี.), อุปกูลิโต (ก.)]ฯ

ราธชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๑๙๙. คหปติชาตกํ (๒-๕-๙)

๙๗. อุภยํ เม น ขมติ, อุภยํ เม น รุจฺจติ;
ยาจายํ โกฏฺฐโมติณฺณา, นาทฺทสํ อิติ ภาสติฯ

๙๘. ตํ ตํ คามปติ พฺรูมิ, กทเร อปฺปสฺมิ ชีวิเต;
เทฺว มาเส สงฺครํ กตฺวา [การํ กตฺวาน (สี. ปี.), สํกรํ กตฺวา (ก.)], มํสํ ชรคฺควํ กิสํ;

อปฺปตฺตกาเล โจเทสิ, ตมฺปิ มยฺหํ น รุจฺจตีติฯ

คหปติชาตกํ นวมํฯ

๒๐๐. สาธุสีลชาตกํ (๒-๕-๑๐)

๙๙. สรีรทพฺยํ วุฑฺฒพฺยํ [วทฺธพฺยํ (สี. ปี.)], โสชจฺจํ สาธุสีลิยํ;
พฺราหฺมณํ เตว ปุจฺฉาม, กนฺนุ เตสํ วนิมฺหเส [วณิมฺหเส (สี. ปี.)]ฯ

๑๐๐. อโตฺถ อตฺถิ สรีรสฺมึ, วุฑฺฒพฺยสฺส นโม กเร;
อโตฺถ อตฺถิ สุชาตสฺมึ, สีลํ อสฺมาก รุจฺจตีติฯ

สาธุสีลชาตกํ ทสมํฯ

รุหกวโคฺค ปญฺจโมฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

อปิรุหก รูปวตี มุสโล, ปวสนฺติ สปญฺจมโปกฺขรณี;
อถ มุตฺติมวาณิช อุมฺหยเต, จิรอาคต โกฏฺฐ สรีร ทสาติฯ

๖. นตํทฬฺหวคฺโค

๒๐๑. พนฺธนาคารชาตกํ (๒-๖-๑)

๑๐๑. น ตํ ทฬฺหํ พนฺธนมาหุ ธีรา, ยทายสํ ทารุชปพฺพชญฺจ [พพฺพชญฺจ (สี.)];
สารตฺตรตฺตา มณิกุณฺฑเลสุ, ปุตฺเตสุ ทาเรสุ จ ยา อเปกฺขาฯ

๑๐๒. เอตํ ทฬฺหํ พนฺธนมาหุ ธีรา, โอหารินํ สิถิลํ ทุปฺปมุญฺจํ;
เอตมฺปิ เฉตฺวาน วชนฺติ ธีรา, อนเปกฺขิโน กามสุขํ ปหายาติฯ

พนฺธนาคารชาตกํ ปฐมํฯ

๒๐๒. เกฬิสีลชาตกํ (๒-๖-๒)

๑๐๓. หํสา โกญฺจา มยูรา จ, หตฺถโย [หตฺถิโน (สี.), หตฺถิโย (สฺยา. ปี.)] ปสทา มิคา;
สพฺเพ สีหสฺส ภายนฺติ, นตฺถิ กายสฺมิ ตุลฺยตาฯ

๑๐๔. เอวเมว มนุสฺเสสุ, ทหโร เจปิ ปญฺญวา;
โส หิ ตตฺถ มหา โหติ, เนว พาโล สรีรวาติฯ

เกฬิสีลชาตกํ ทุติยํฯ

๒๐๓. ขณฺฑชาตกํ (๒-๖-๓)

๑๐๕. วิรูปกฺเขหิ เม เมตฺตํ, เมตฺตํ เอราปเถหิ เม;
ฉพฺยาปุตฺเตหิ เม เมตฺตํ, เมตฺตํ กณฺหาโคตมเกหิ จฯ

อปาทเกหิ เม เมตฺตํ, เมตฺตํ ทฺวิปาทเกหิ เม;
จตุปฺปเทหิ เม เมตฺตํ, เมตฺตํ พหุปฺปเทหิ เมฯ

มา มํ อปาทโก หึสิ, มา มํ หึสิ ทฺวิปาทโก;
มา มํ จตุปฺปโท หึสิ, มา มํ หึสิ พหุปฺปโทฯ

สพฺเพ สตฺตา สพฺเพ ปาณา, สพฺเพ ภูตา จ เกวลา;
สพฺเพ ภทฺรานิ ปสฺสนฺตุ, มา กญฺจิ [กิญฺจิ (สฺยา. ก.)] ปาปมาคมาฯ

๑๐๖. อปฺปมาโณ พุโทฺธ, อปฺปมาโณ ธโมฺม;
อปฺปมาโณ สโงฺฆ, ปมาณวนฺตานิ สรีสปานิ [สิริสปานิ (สี. สฺยา. ปี.)];
อหิวิจฺฉิกสตปที, อุณฺณนาภิ [อุณฺณานาภิ (สี. สฺยา. ปี.)] สรพูมูสิกาฯ

กตา เม รกฺขา กตา เม ปริตฺตา, ปฏิกฺกมนฺตุ ภูตานิ;
โสหํ นโม ภควโต, นโม สตฺตนฺนํ สมฺมาสมฺพุทฺธานนฺติฯ

ขณฺฑชาตกํ ตติยํฯ

๒๐๔. วีรกชาตกํ (๒-๖-๔)

๑๐๗. ปิ วีรก ปเสฺสสิ, สกุณํ มญฺชุภาณกํ;
มยูรคีวสงฺกาสํ, ปตึ มยฺหํ สวิฏฺฐกํฯ

๑๐๘. อุทกถลจรสฺส ปกฺขิโน, นิจฺจํ อามกมจฺฉโภชิโน;
ตสฺสานุกรํ สวิฏฺฐโก, เสวาเล ปลิคุณฺฐิโต มโตติฯ

วีรกชาตกํ จตุตฺถํฯ

๒๐๕. คเงฺคยฺยชาตกํ (๒-๖-๕)

๑๐๙. โสภติ มโจฺฉ คเงฺคโยฺย, อโถ โสภติ ยามุโน [โสภนฺติ มจฺฉา คเงฺคยฺยา, อโถ โสภนฺติ ยามุนา (สฺยา. ปี.)];
จตุปฺปโทยํ ปุริโส, นิโคฺรธปริมณฺฑโล;

อีสกายต [อีสมายต (ก.)] คีโว จ, สเพฺพว อติโรจติฯ

๑๑๐. ยํ ปุจฺฉิโต น ตํ อกฺขาสิ [อกฺขา (สี. สฺยา. ปี.)], อญฺญํ อกฺขาสิ [อกฺขาติ (สฺยา. ปี.)] ปุจฺฉิโต;
อตฺตปฺปสํสโก โปโส, นายํ อสฺมาก รุจฺจตีติฯ

คเงฺคยฺยชาตกํ ปญฺจมํฯ

๒๐๖. กุรุงฺคมิคชาตกํ (๒-๖-๖)

๑๑๑. อิงฺฆ วทฺธมยํ [วทฺธมยํ (สี. สฺยา. ปี.)] ปาสํ, ฉินฺท ทเนฺตหิ กจฺฉป;
อหํ ตถา กริสฺสามิ, ยถา เนหิติ ลุทฺทโกฯ

๑๑๒. กจฺฉโป ปาวิสี วาริํ, กุรุโงฺค ปาวิสี วนํ;
สตปโตฺต ทุมคฺคมฺหา, ทูเร ปุเตฺต อปานยีติฯ

กุรุงฺคมิคชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๒๐๗. อสฺสกชาตกํ (๒-๖-๗)

๑๑๓. อยมสฺสกราเชน, เทโส วิจริโต มยา;
อนุกามย กาเมน [อนุกามยวนุกาเมน (สี. ปี.)], ปิเยน ปตินา สหฯ

๑๑๔. นเวน สุขทุเกฺขน, โปราณํ อปิธียติ [อปิถียติ (สี. ปี.), อปิถิยฺยติ (สฺยา.)];
ตสฺมา อสฺสกรญฺญาว, กีโฏ ปิยตโร มมาติฯ

อสฺสกชาตกํ สตฺตมํฯ

๒๐๘. สุสุมารชาตกํ (๒-๖-๘)

๑๑๕. อลํ เมเตหิ อเมฺพหิ, ชมฺพูหิ ปนเสหิ จ;
ยานิ ปารํ สมุทฺทสฺส, วรํ มยฺหํ อุทุมฺพโรฯ

๑๑๖. มหตี วต เต โพนฺทิ, น จ ปญฺญา ตทูปิกา;
สุสุมาร [สุํสุมาร (สี. สฺยา. ปี.)] วญฺจิโต เมสิ, คจฺฉ ทานิ ยถาสุขนฺติฯ

สุสุมารชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๒๐๙. กุกฺกุฏชาตกํ (๒-๖-๙)

๑๑๗. ทิฏฺฐา มยา วเน รุกฺขา, อสฺสกณฺณา วิภีฏกา [วิเภทกา (สฺยา. ก.)];
น ตานิ เอวํ สกฺกนฺติ, ยถา ตฺวํ รุกฺข สกฺกสิฯ

๑๑๘. ปุราณกุกฺกุโฏ [กกฺกโร (สี. สฺยา. ปี.)] อยํ, เภตฺวา ปญฺชรมาคโต;
กุสโล วาฬปาสานํ, อปกฺกมติ ภาสตีติฯ

กุกฺกุฏ [กกฺกร (สี. สฺยา. ปี.)] ชาตกํ นวมํฯ

๒๑๐. กนฺทคลกชาตกํ (๒-๖-๑๐)

๑๑๙. อมฺโภ โก นาม ยํ รุโกฺข, สินฺนปโตฺต [สีนปโตฺต (สี. ปี.)] สกณฺฏโก;
ยตฺถ เอกปฺปหาเรน, อุตฺตมงฺคํ วิภิชฺชิตํ [วิสาฏิกํ (สี. สฺยา. ปี.), วิฆาฏิตํ (สี. นิยฺย)]ฯ

๑๒๐. อจาริ วตายํ วิตุทํ วนานิ, กฏฺฐงฺครุเกฺขสุ อสารเกสุ;
อถาสทา ขทิรํ ชาตสารํ [ชาติสารํ (ก.)], ยตฺถพฺภิทา ครุโฬ อุตฺตมงฺคนฺติฯ

กนฺทคลก [กนฺทลก (ก.)] ชาตกํ ทสมํฯ

นตํทฬฺหวโคฺค ฉโฏฺฐฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

ทฬฺหพนฺธน หํสวโร จ ปุน, วิรูปกฺข สวิฏฺฐก มจฺฉวโร;
สกุรุงฺค สอสฺสก อมฺพวโร, ปุน กุกฺกุฏโก ครุเฬน ทสาติฯ

๗. พีรณถมฺภวโคฺค

๒๑๑. โสมทตฺตชาตกํ (๒-๗-๑)

๑๒๑. อกาสิ โยคฺคํ ธุวมปฺปมโตฺต, สํวจฺฉรํ พีรณถมฺภกสฺมิํ;
พฺยากาสิ สญฺญํ ปริสํ วิคยฺห, น นิยฺยโม ตายติ อปฺปปญฺญํฯ

๑๒๒. ทฺวยํ ยาจนโก ตาต, โสมทตฺต นิคจฺฉติ;
อลาภํ ธนลาภํ วา, เอวํ ธมฺมา หิ ยาจนาติฯ

โสมทตฺตชาตกํ ปฐมํฯ

๒๑๒. อุจฺฉิฏฺฐภตฺตชาตกํ (๒-๗-๒)

๑๒๓. อโญฺญ อุปริโม วโณฺณ, อโญฺญ วโณฺณ จ เหฏฺฐิโม;
พฺราหฺมณี เตฺวว ปุจฺฉามิ, กิํ เหฏฺฐา กิญฺจ อุปฺปริฯ

๑๒๔. อหํ นโฏสฺมิ ภทฺทเนฺต, ภิกฺขโกสฺมิ อิธาคโต;
อยญฺหิ โกฏฺฐโมติโณฺณ, อยํ โส ยํ [ตฺวํ (ก.)] คเวสสีติฯ

อุจฺฉิฏฺฐภตฺตชาตกํ ทุติยํฯ

๒๑๓. ภรุชาตกํ (๒-๗-๓)

๑๒๕. อิสีนมนฺตรํ กตฺวา, ภรุราชาติ [กุรุราชาติ (ก.)] เม สุตํ;
อุจฺฉิโนฺน สห รเฏฺฐหิ [รเฏฺฐน (สี. ปี.)], สราชา วิภวงฺคโตฯ

๑๒๖. ตสฺมา หิ ฉนฺทาคมนํ, นปฺปสํสนฺติ ปณฺฑิตา;
อทุฏฺฐจิตฺโต ภาเสยฺย, คิรํ สจฺจุปสํหิตนฺติฯ

ภรุชาตกํ [กุรุราชาตกํ (ก.)] ตติยํฯ

๒๑๔. ปุณฺณนทีชาตกํ (๒-๗-๔)

๑๒๗. ปุณฺณํ นทึ เยน จ เปยฺยมาหุ, ชาตํ ยวํ เยน จ คุยฺหมาหุ;
ทูรํ คตํ เยน จ อวฺหยนฺติ, โส ตฺยาคโต [ตฺยาภโต (สฺยา. ก.) ปเหฬิคาถาภาโว มนสิ กาตโพฺพ] หนฺท จ ภุญฺช พฺราหฺมณฯ

๑๒๘. ยโต มํ สรตี ราชา, วายสมฺปิ ปเหตเว;
หํสา โกญฺจา มยูรา จ [หํสโกญฺจมยูรานํ (ก. อฏฺฐ. ปาฐนฺตรํ)], อสตีเยว ปาปิยาติฯ

ปุณฺณนทีชาตกํ จตุตฺถํฯ

๒๑๕. กจฺฉปชาตกํ (๒-๗-๕)

๑๒๙. อวธี วต อตฺตานํ, กจฺฉโป พฺยาหรํ คิรํ [กจฺฉโปว ปพฺยาหรํ (สฺยา.), กจฺฉโป โส ปพฺยาหรํ (ก.)];
สุคฺคหีตสฺมึ กฏฺฐสฺมึ, วาจาย สกิยาวธิฯ

๑๓๐. เอตมฺปิ ทิสฺวา นรวีริยเสฏฺฐ, วาจํ ปมุญฺเจ กุสลํ นาติเวลํ;
ปสฺสสิ พหุภาเณน, กจฺฉปํ พฺยสนํ คตนฺติฯ

กจฺฉปชาตกํ ปญฺจมํฯ

๒๑๖. มจฺฉชาตกํ (๒-๗-๖)

๑๓๑. น มายมคฺคิ ตปติ, น สูโล สาธุตจฺฉิโต;
ยญฺจ มํ มญฺญเต มจฺฉี, อญฺญํ โส รติยา คโตฯ

๑๓๒. โส มํ ทหติ ราคคฺคิ, จิตฺตํ จูปตเปติ มํ;
ชาลิโน มุญฺจถายิรา มํ, น กาเม หญฺญเต กฺวจีติฯ

มจฺฉชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๒๑๗. เสคฺคุชาตกํ (๒-๗-๗)

๑๓๓. สโพฺพ โลโก อตฺตมโน อโหสิ, อโกวิทา คามธมฺมสฺส เสคฺคุ;
โกมาริ โก นาม [โกมาริกา นาม (ก.), โกมาริโก นาม (สฺยา. ปี.)] ตวชฺช ธโมฺม, ยํ ตฺวํ คหิตา ปวเน ปโรทสิฯ

๑๓๔. โย ทุกฺขผุฏฺฐาย ภเวยฺย ตาณํ, โส เม ปิตา ทุพฺภิ วเน กโรติ;
สา กสฺส กนฺทามิ วนสฺส มเชฺฌ, โย ตายิตา โส สหสํ กโรตีติฯ

เสคฺคุชาตกํ สตฺตมํฯ

๒๑๘. กูฏวาณิชชาตกํ (๒-๗-๘)

๑๓๕. สฐสฺส สาเฐยฺยมิทํ สุจินฺติตํ, ปโจฺจฑฺฑิตํ ปฏิกูฏสฺส กูฏํ;
ผาลเญฺจ ขาเทยฺยุํ [อเทยฺยุํ (สี. ปี.)] มูสิกา, กสฺมา กุมารํ กุลลา น [โน (สี. สฺยา. ปี.)] หเรยฺยุํฯ

๑๓๖. กูฏสฺส หิ สนฺติ [สนฺตีธ (ก.)] กูฏกูฏา, ภวติ [ภวนฺติ (ก.)] จาปิ นิกติโน นิกตฺยา;
เทหิ ปุตฺตนฏฺฐ ผาลนฏฺฐสฺส ผาลํ, มา เต ปุตฺตมหาสิ ผาลนโฏฺฐติฯ

กูฏวาณิชชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๒๑๙. ครหิตชาตกํ (๒-๗-๙)

๑๓๗. หิรญฺญํ เม สุวณฺณํ เม, เอสา รตฺตึ ทิวา กถา;
ทุมฺเมธานํ มนุสฺสานํ, อริยธมฺมํ อปสฺสตํฯ

๑๓๘. เทฺว เทฺว คหปตโย เคเห, เอโก ตตฺถ อมสฺสุโก;
ลมฺพตฺถโน เวณิกโต, อโถ องฺกิตกณฺณโก;

กีโต ธเนน พหุนา, โส ตํ วิตุทเต ชนนฺติฯ

ครหิตชาตกํ นวมํฯ

๒๒๐. ธมฺมธชชาตกํ (๒-๗-๑๐)

๑๓๙. สุขํ ชีวิตรูโปสิ, รฏฺฐา วิวนมาคโต;
โส เอกโก รุกฺขมูเล [อรญฺญสฺมึ (สี. สฺยา. ปี.)], กปโณ วิย ฌายสิฯ

๑๔๐. สุขํ ชีวิตรูโปสฺมิ, รฏฺฐา วิวนมาคโต;
โส เอกโก รุกฺขมูเล, กปโณ วิย ฌายามิ;

สตํ ธมฺมํ อนุสฺสรํติฯ

ธมฺมธชชาตกํ ทสมํฯ

พีรณถมฺภวโคฺค สตฺตโมฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

อถ พีรณถมฺภวโร จ นโฏ, ภรุราชวรุตฺตมปุณฺณนที;
พหุภาณิ อคฺคิปวเน มูสิกา, สหลมฺพตฺถโน กปเณน ทสาติฯ

๘. กาสาววโคฺค

๒๒๑. กาสาวชาตกํ (๒-๘-๑)

๑๔๑. อนิกฺกสาโว กาสาวํ, โย วตฺถํ ปริทหิสฺสติ [ปริทเหสฺสติ (สี. ปี.)];
อเปโต ทมสเจฺจน, น โส กาสาวมรหติฯ

๑๔๒. โย จ วนฺตกสาวสฺส, สีเลสุ สุสมาหิโต;
อุเปโต ทมสเจฺจน, ส เว กาสาวมรหตีติฯ

กาสาวชาตกํ ปฐมํฯ

๒๒๒. จูฬนนฺทิยชาตกํ (๒-๘-๒)

๑๔๓. อิทํ ตทาจริยวโจ, ปาราสริโย ยทพฺรวิ [โปราณาจริโยพฺรวิ (ก.)];
มาสุ ตฺวํ อกริ [อกรา (สี. ปี.)] ปาปํ, ยํ ตฺวํ ปจฺฉา กตํ ตเปฯ

๑๔๔. ยานิ กโรติ ปุริโส, ตานิ อตฺตนิ ปสฺสติ;
กลฺยาณการี กลฺยาณํ, ปาปการี จ ปาปกํ;

ยาทิสํ วปเต พีชํ, ตาทิสํ หรเต ผลนฺติฯ

จุฬนนฺทิยชาตกํ ทุติยํฯ

๒๒๓. ปุฏภตฺตชาตกํ (๒-๘-๓)

๑๔๕. นเม นมนฺตสฺส ภเช ภชนฺตํ, กิจฺจานุกุพฺพสฺส กเรยฺย กิจฺจํ;
นานตฺถกามสฺส กเรยฺย อตฺถํ, อสมฺภชนฺตมฺปิ น สมฺภเชยฺยฯ

๑๔๖. จเช จชนฺตํ วนถํ น กยิรา, อเปตจิตฺเตน น สมฺภเชยฺย;
ทิโช ทุมํ ขีณผลนฺติ ญตฺวา, อญฺญํ สเมเกฺขยฺย มหา หิ โลโกติฯ

ปุฏภตฺตชาตกํ ตติยํฯ

๒๒๔. กุมฺภิลชาตกํ (๒-๘-๔)

๑๔๗. ยเสฺสเต จตุโร ธมฺมา, วานรินฺท ยถา ตว;
สจฺจํ ธมฺโม ธิติ จาโค, ทิฏฺฐํ โส อติวตฺตติฯ

๑๔๘. ยสฺส เจเต น วิชฺชนฺติ, คุณา ปรมภทฺทกา;
สจฺจํ ธมฺโม ธิติ จาโค, ทิฏฺฐํ โส นาติวตฺตตีติฯ

กุมฺภิลชาตกํ จตุตฺถํฯ

๒๒๕. ขนฺติวณฺณชาตกํ (๒-๘-๕)

๑๔๙. อตฺถิ เม ปุริโส เทว, สพฺพกิเจฺจสุ พฺยาวโฏ [วาวโฏ (ก.)];
ตสฺส เจโกปราธตฺถิ, ตตฺถ ตฺวํ กินฺติ มญฺญสิฯ

๑๕๐. อมฺหากมฺปตฺถิ ปุริโส, เอทิโส อิธ วิชฺชติ;
ทุลฺลโภ องฺคสมฺปโนฺน, ขนฺติรสฺมาก รุจฺจตีติฯ

ขนฺติวณฺณชาตกํ ปญฺจมํฯ

๒๒๖. โกสิยชาตกํ (๒-๘-๖)

๑๕๑. กาเล นิกฺขมนา สาธุ, นากาเล สาธุ นิกฺขโม;
อกาเลน หิ นิกฺขมฺม, เอกกมฺปิ พหุชฺชโน;

น กิญฺจิ อตฺถํ โชเตติ, ธงฺกเสนาว โกสิยํฯ

๑๕๒. ธีโร จ วิธิวิธานญฺญู, ปเรสํ วิวรานุคู;
สพฺพามิเตฺต วสีกตฺวา, โกสิโยว สุขี สิยาติฯ

โกสิยชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๒๒๗. คูถปาณชาตกํ (๒-๘-๗)

๑๕๓. สูโร สูเรน สงฺคมฺม, วิกฺกเนฺตน ปหารินา;
เอหิ นาค นิวตฺตสฺสุ, กึ นุ ภีโต ปลายสิ;

ปสฺสนฺตุ องฺคมคธา, มม ตุยฺหญฺจ วิกฺกมํฯ

๑๕๔. มา ตํ ปาทา วธิสฺสามิ, น ทเนฺตหิ น โสณฺฑิยา;
มีเฬฺหน ตํ วธิสฺสามิ, ปูติ หญฺญตุ ปูตินาติฯ

คูถปาณชาตกํ สตฺตมํฯ

๒๒๘. กามนีตชาตกํ (๒-๘-๘)

๑๕๕. ตโย คิริํ อนฺตรํ กามยามิ, ปญฺจาลา กุรุโย เกกเก จ [กุรโย เกกเย จ (สี.)];
ตตุตฺตริํ [ตทุตฺตริํ (ก.)] พฺราหฺมณ กามยามิ, ติกิจฺฉ มํ พฺราหฺมณ กามนีตํฯ

๑๕๖. กณฺหาหิทฏฺฐสฺส กโรนฺติ เหเก, อมนุสฺสปวิฏฺฐสฺส [อมนุสฺสวทฺธสฺส (สี. ปี.), อมนุสฺสวิฏฺฐสฺส (สฺยา.)] กโรนฺติ ปณฺฑิตา;
น กามนีตสฺส กโรติ โกจิ, โอกฺกนฺตสุกฺกสฺส หิ กา ติกิจฺฉาติฯ

กามนีตชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๒๒๙. ปลายิตชาตกํ (๒-๘-๙)

๑๕๗. คชคฺคเมเฆหิ หยคฺคมาลิภิ, รถูมิชาเตหิ สราภิวสฺสภิ [สราภิวสฺสภิ (สฺยา. สี. อฏฺฐ.), สราภิวสฺสิภิ (?)];
ถรุคฺคหาวฏฺฏ [ธนุคฺคหาวฏฺฏ (ก.)] ทฬฺหปฺปหาริภิ, ปริวาริตา ตกฺกสิลา สมนฺตโตฯ

๑๕๘. [อภิธาวถา จ ปตถา จ, วิวิธวินทิตา จ ทนฺติภิ; วตฺตตชฺช ตุมุโล โฆโส, ยถา วิชฺชุตา ชลธรสฺส คชฺชโตติ; (สี. ปี. ก.)] อภิธาวถ จูปธาวถ จ [อภิธาวถา จุปฺปตถา จ (สฺยา.)], วิวิธา วินาทิตา [วินาทิตตฺถ (ก.)] วทนฺติภิ;
วตฺตตชฺช ตุมุโล โฆโส ยถา, วิชฺชุลตา ชลธรสฺส คชฺชโตติ [อภิธาวถา จ ปตถา จ, วิวิธวินทิตา จ ทนฺติภิ; วตฺตตชฺช ตุมุโล โฆโส, ยถา วิชฺชุตา ชลธรสฺส คชฺชโตติ; (สี. ปี. ก.)]ฯ

ปลายิตชาตกํ นวมํฯ

๒๓๐. ทุติยปลายิตชาตกํ (๒-๘-๑๐)

๑๕๙. ธชมปริมิตํ อนนฺตปารํ, ทุปฺปสหํธเงฺกหิ สาครํว [สาครมิว (สี. สฺยา. ปี.)];
คิริมิวอนิเลน ทุปฺปสโยฺห [ทุปฺปสโห (สี. ปี. ก.)], ทุปฺปสโห อหมชฺชตาทิเสนฯ

๑๖๐. มา พาลิยํ วิลปิ [วิปฺปลปิ (พหูสุ)] น หิสฺส ตาทิสํ, วิฑยฺหเส [วิฬยฺหเส (สี. ปี.)] น หิ ลภเส นิเสธกํ;
อาสชฺชสิ คชมิว เอกจารินํ, โย ตํ ปทา นฬมิว โปถยิสฺสตีติฯ

ทุติยปลายิตชาตกํ ทสมํฯ

กาสาววโคฺค อฏฺฐโมฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

วรวตฺถวโจ ทุมขีณผลํ, จตุโรธมฺมวรํ ปุริสุตฺตม;
ธงฺกมคธา จ ตโยคิรินาม, คชคฺควโร ธชวเรน ทสาติฯ

๙. อุปาหนวโคฺค

๒๓๑. อุปาหนชาตกํ (๒-๙-๑)

๑๖๑. ยถาปิ กีตา ปุริสสฺสุปาหนา, สุขสฺส อตฺถาย ทุขํ อุทพฺพเห;
ฆมฺมาภิตตฺตา ถลสา ปปีฬิตา, ตเสฺสว ปาเท ปุริสสฺส ขาทเรฯ

๑๖๒. เอวเมว โย ทุกฺกุลีโน อนริโย, ตมฺมาก [ตมฺหาก (สี.), ตุมฺหาก (สฺยา. ปี.)] วิชฺชญฺจ สุตญฺจ อาทิย;
ตเมว โส ตตฺถ สุเตน ขาทติ, อนริโย วุจฺจติ ทุปาหนูปโมติ [ปานทูปโมติ (สี. ปี.)]ฯ

อุปาหนชาตกํ ปฐมํฯ

๒๓๒. วีณาถูณชาตกํ (๒-๙-๒)

๑๖๓. เอกจินฺติโต ยมตฺโถ, พาโล อปริณายโก;
น หิ ขุชฺชน วาเมน, โภติ สงฺคนฺตุมรหสิฯ

๑๖๔. ปุริสูสภํ มญฺญมานา, อหํ ขุชฺชมกามยิํ;
โสยํ สํกุฏฺฐิโต เสติ, ฉินฺนตนฺติ ยถา วิณาติ [ถุณาติ (สี.)]ฯ

วีณาถูณชาตกํ ทุติยํฯ

๒๓๓. วิกณฺณชาตกํ (๒-๙-๓)

๑๖๕. กามํ ยหิํ อิจฺฉสิ เตน คจฺฉ, วิโทฺธสิ มมฺมมฺหิ [มมสฺมิ (ก.)] วิกณฺณเกน;
หโตสิ ภเตฺตน สุวาทิเตน [สวาทิเตน (สี. สฺยา. ปี.)], โลโล จ มเจฺฉ อนุพนฺธมาโนฯ

๑๖๖. เอวมฺปิ โลกามิสํ โอปตโนฺต, วิหญฺญตี จิตฺตวสานุวตฺตี;
โส หญฺญติ ญาติสขาน มเชฺฌ, มจฺฉานุโค โสริว สํสุมาโรติ [สุสุมาโร (ก.)]ฯ

วิกณฺณชาตกํ ตติยํฯ

๒๓๔. อสิตาภูชาตกํ (๒-๙-๔)

๑๖๗. ตฺวเมว ทานิมกร [มกริ (สฺยา.), มกรา (ก. สี.)], ยํ กาโม พฺยคมา ตยิ;
โสยํ อปฺปฏิสนฺธิโก, ขรฉินฺนํว เรนุกํ [เรรุกํ (สี. ปี.)]ฯ

๑๖๘. อตฺริจฺฉํ [อตฺริจฺฉา (สี. สฺยา. ปี.)] อติโลเภน, อติโลภมเทน จ;
เอวํ หายติ อตฺถมฺหา, อหํว อสิตาภุยาติฯ

อสิตาภูชาตกํ จตุตฺถํฯ

๒๓๕. วจฺฉนขชาตกํ (๒-๙-๕)

๑๖๙. สุขา ฆรา วจฺฉนข, สหิรญฺญา สโภชนา;
ยตฺถ ภุตฺวา ปิวิตฺวา จ, สเยยฺยาถ อนุสฺสุโกฯ

๑๗๐. ฆรา นานีหมานสฺส, ฆรา นาภณโต มุสา;
ฆรา นาทินฺนทณฺฑสฺส, ปเรสํ อนิกุพฺพโต [อนิกฺรุพฺพโต (ก.)];

เอวํ ฉิทฺทํ ทุรภิสมฺภวํ [ทุรภิภวํ (สี. ปี.)], โก ฆรํ ปฏิปชฺชตีติฯ

วจฺฉนขชาตกํ ปญฺจมํฯ

๒๓๖. พกชาตกํ (๒-๙-๖)

๑๗๑. ภทฺทโก วตยํ ปกฺขี, ทิโช กุมุทสนฺนิโภ;
วูปสเนฺตหิ ปเกฺขหิ, มนฺทมนฺทว ฌายติฯ

๑๗๒. นาสฺส สีลํ วิชานาถ, อนญฺญาย ปสํสถ;
อเมฺห ทิโช น ปาเลติ, เตน ปกฺขี น ผนฺทตีติฯ

พกชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๒๓๗. สาเกตชาตกํ (๒-๙-๗)

๑๗๓. โก นุ โข ภควา เหตุ, เอกเจฺจ อิธ ปุคฺคเล;
อตีว หทยํ นิพฺพาติ, จิตฺตญฺจาปิ ปสีทติฯ

๑๗๔. ปุเพฺพว สนฺนิวาเสน, ปจฺจุปฺปนฺนหิเตน วา;
เอวํ ตํ ชายเต เปมํ, อุปฺปลํว ยโถทเกติฯ

สาเกตชาตกํ สตฺตมํฯ

๒๓๘. เอกปทชาตกํ (๒-๙-๘)

๑๗๕. อิงฺฆ เอกปทํ ตาต, อเนกตฺถปทสฺสิตํ [ปทนิสฺสิตํ (สี. ปี.)];
กิญฺจิ สงฺคาหิกํ พฺรูสิ, เยนเตฺถ สาธเยมเสฯ

๑๗๖. ทเกฺขเยฺยกปทํ ตาต, อเนกตฺถปทสฺสิตํ;
ตญฺจ สีเลน สญฺญุตฺตํ, ขนฺติยา อุปปาทิตํ;

อลํ มิเตฺต สุขาเปตุํ, อมิตฺตานํ ทุขาย จาติฯ

เอกปทชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๒๓๙. หริตมณฺฑูกชาตกํ (๒-๙-๙)

๑๗๗. อาสีวิสมฺปิ มํ [อาสีวิสํ มมํ (สี. ปี.)] สนฺตํ, ปวิฏฺฐํ กุมินามุขํ;
รุจฺจเต หริตามาตา, ยํ มํ ขาทนฺติ มจฺฉกาฯ

๑๗๘. วิลุมฺปเตว ปุริโส, ยาวสฺส อุปกปฺปติ;
ยทา จเญฺญ วิลุมฺปนฺติ, โส วิลุโตฺต วิลุมฺปตีติ [วิลุปฺปตีติ (?)]ฯ

หริตมณฺฑูกชาตกํ นวมํฯ

๒๔๐. มหาปิงฺคลชาตกํ (๒-๙-๑๐)

๑๗๙. สโพฺพ ชโน หึสิโต ปิงฺคเลน, ตสฺมึ มเต ปจฺจยา [ปจฺจยํ (สี. สฺยา. ปี.)] เวทยนฺติ;
ปิโย นุ เต อาสิ อกณฺหเนโตฺต, กสฺมา นุ ตฺวํ โรทสิ ทฺวารปาลฯ

๑๘๐. น เม ปิโย อาสิ อกณฺหเนโตฺต, ภายามิ ปจฺจาคมนาย ตสฺส;
อิโต คโต หึเสยฺย มจฺจุราชํ, โส หึสิโต อาเนยฺย ปุน อิธฯ

๑๘๑. ทโฑฺฒ วาหสหเสฺสหิ, สิโตฺต ฆฏสเตหิ โส;
ปริกฺขตา จ สา ภูมิ, มา ภายิ นาคมิสฺสตีติฯ

มหาปิงฺคลชาตกํ ทสมํฯ

อุปาหนวคฺโค นวโมฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

วรุปาหน ขุชฺช วิกณฺณกโก, อสิตาภุย ปญฺจมวจฺฉนโข;
ทิช เปมวรุตฺตมเอกปทํ, กุมินามุข ปิงฺคลเกน ทสาติฯ

๑๐. สิงฺคาลวคฺโค

๒๔๑. สพฺพทาฐิชาตกํ (๒-๑๐-๑)

๑๘๒. สิงฺคาโล มานถทฺโธ จ, ปริวาเรน อตฺถิโก;
ปาปุณิ มหตึ ภูมึ, ราชาสิ สพฺพทาฐินํฯ

๑๘๓. เอวเมว มนุสฺสสฺส, โย โหติ ปริวารวา;
โส หิ ตตฺถ มหา โหติ, สิงฺคาโล วิย ทาฐินนฺติฯ

สพฺพทาฐิชาตกํ ปฐมํฯ

๒๔๒. สุนขชาตกํ (๒-๑๐-๒)

๑๘๔. พาโล วตายํ สุนโข, โย วรตฺตํ [โย จ โยตฺตํ (ก.)] น ขาทติ;
พนฺธนา จ ปมุเญฺจยฺย, อสิโต จ ฆรํ วเชฯ

๑๘๕. อฏฺฐิตํ เม มนสฺมึ เม, อโถ เม หทเย กตํ;
กาลญฺจ ปฏิกงฺขามิ, ยาว ปสฺสุปตู ชโน [ปสฺสุปตุชฺชโน (สฺยา. ก.)]ฯ

สุนขชาตกํ ทุติยํฯ

๒๔๓. คุตฺติลชาตกํ (๒-๑๐-๓)

๑๘๖. สตฺตตนฺตึ สุมธุรํ, รามเณยฺยํ อวาจยึ;
โส มํ รงฺคมฺหิ อเวฺหติ, สรณํ เม โหหิ โกสิยฯ

๑๘๗. อหํ ตํ สรณํ สมฺม [อหํ เต สรณํ โหมิ (วิ. ว. ๓๒๘)], อหมาจริยปูชโก;
น ตํ ชยิสฺสติ สิโสฺส, สิสฺสมาจริย เชสฺสสีติฯ

คุตฺติลชาตกํ ตติยํฯ

๒๔๔. วิคติจฺฉชาตกํ (๒-๑๐-๔)

๑๘๘. ยํ ปสฺสติ น ตํ อิจฺฉติ, ยญฺจ น ปสฺสติ ตํ กิริจฺฉติ;
มญฺญามิ จิรํ จริสฺสติ, น หิ ตํ ลจฺฉติ ยํ ส อิจฺฉติฯ

๑๘๙. ยํ ลภติ น เตน ตุสฺสติ, ยญฺจ ปเตฺถติ ลทฺธํ หีเฬติ;
อิจฺฉา หิ อนนฺตโคจรา, วิคติจฺฉาน [วีติจฺฉานํ (สี. ปี.)] นโม กโรมเสติฯ

วิคติจฺฉ [วีติจฺฉ (สี. ปี.)] ชาตกํ จตุตฺถํฯ

๒๔๕. มูลปริยายชาตกํ (๒-๑๐-๕)

๑๙๐. กาโล ฆสติ ภูตานิ, สพฺพาเนว สหตฺตนา;
โย จ กาลฆโส ภูโต, ส ภูตปจนึ ปจิฯ

๑๙๑. พหูนิ นรสีสานิ, โลมสานิ พฺรหานิ จ;
คีวาสุ ปฏิมุกฺกานิ, โกจิเทเวตฺถ กณฺณวาติฯ

มูลปริยายชาตกํ ปญฺจมํฯ

๒๔๖. พาโลวาทชาตกํ (๒-๑๐-๖)

๑๙๒. หนฺตฺวา เฉตฺวา [ฌตฺวา (สี. ปี.), ฆตฺวา (สฺยา.)] วธิตฺวา จ, เทติ ทานํ อสญฺญโต;
เอทิสํ ภตฺตํ ภุญฺชมาโน, ส ปาปมุปลิมฺปติ [ส ปาเปน อุปลิปฺปติ (สี. ปี.)]ฯ

๑๙๓. ปุตฺตทารมฺปิ เจ หนฺตฺวา, เทติ ทานํ อสญฺญโต;
ภุญฺชมาโนปิ สปฺปโญฺญ, น ปาปมุปลิมฺปตีติฯ

พาโลวาทชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๒๔๗. ปาทญฺชลีชาตกํ (๒-๑๐-๗)

๑๙๔. อทฺธา ปาทญฺชลี สเพฺพ, ปญฺญาย อติโรจติ;
ตถา หิ โอฏฺฐํ ภญฺชติ, อุตฺตรึ นูน ปสฺสติฯ

๑๙๕. นายํ ธมฺมํ อธมฺมํ วา, อตฺถานตฺถญฺจ พุชฺฌติ;
อญฺญตฺร โอฏฺฐนิโพฺภคา, นายํ ชานาติ กิญฺจนนฺติฯ

ปาทญฺชลีชาตกํ สตฺตมํฯ

๒๔๘. กึสุโกปมชาตกํ (๒-๑๐-๘)

๑๙๖. สเพฺพหิ กึสุโก ทิโฏฺฐ, กึเนฺวตฺถ วิจิกิจฺฉถ;
น หิ สเพฺพสุ ฐาเนสุ, สารถี ปริปุจฺฉิโตฯ

๑๙๗. เอวํ สเพฺพหิ ญาเณหิ, เยสํ ธมฺมา อชานิตา;
เต เว ธเมฺมสุ กงฺขนฺติ, กึสุกสฺมึว ภาตโรติฯ

กึสุโกปมชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๒๔๙. สาลกชาตกํ (๒-๑๐-๙)

๑๙๘. เอกปุตฺตโก ภวิสฺสสิ, ตฺวญฺจ โน เหสฺสสิ อิสฺสโร กุเล;
โอโรห ทุมสฺมา สาลก, เอหิ ทานิ ฆรกํ วเชมเสฯ

๑๙๙. นนุ มํ สุหทโยติ [นนุ มํ หทเยติ (สี. ปี.)] มญฺญสิ, ยญฺจ มํ หนสิ เวฬุยฏฺฐิยา;
ปกฺกมฺพวเน รมามเส, คจฺฉ ตฺวํ ฆรกํ ยถาสุขนฺติฯ

สาลกชาตกํ นวมํฯ

๒๕๐. กปิชาตกํ (๒-๑๐-๑๐)

๒๐๐. อยํ อิสี อุปสมสํยเม รโต, ส ติฏฺฐติ [สนฺติฏฺฐติ (สี. ปี.)] สิสิรภเยน อฏฺฏิโต;
หนฺท อยํ ปวิสตุมํ อคารกํ, วิเนตุ สีตํ ทรถญฺจ เกวลํฯ

๒๐๑นายํ อิสี อุปสมสํยเม รโต, กปี อยํ ทุมวรสาขโคจโร;
โส ทูสโก โรสโก จาปิ ชโมฺม, สเจวเชมฺมปิ [สเจ + อาวเช + อิมมฺปิ] ทูเสยฺยคารนฺติ [ทูสเย ฆรนฺติ (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

กปิชาตกํ ทสมํฯ

สิงฺคาลวโคฺค ทสโมฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

อถ ราชา สิงฺคาลวโร สุนโข, ตถา โกสิย อิจฺฉติ กาลฆโส;
อถ ทานวโรฏฺฐปิ สารถินา, ปุนมฺพวนญฺจ สิสิรกปิ ทสาติฯ

อถ วคฺคุทฺทานํ –

ทฬฺหญฺจ วคฺคํ อปเรน สนฺถวํ, กลฺยาณวคฺคาสทิโส จ รูหกํ;
นตํทฬฺห พีรณถมฺภกํ ปุน, กาสาวุปาหน สิงฺคาลเกน ทสาติฯ

ทุกนิปาตํ นิฏฺฐิตํฯ

๓. ติกนิปาโต

๑. สงฺกปฺปวโคฺค

๒๕๑. สงฺกปฺปราคชาตกํ (๓-๑-๑)

๑. สงฺกปฺปราคโธเตน , วิตกฺกนิสิเตน จ;
นาลงฺกเตน ภเทฺรน [เนวาลงฺกตภเทฺรน (สฺยา.)], อุสุการากเตน จ [น อุสุการกเตน จ (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

๒. น กณฺณายตมุเตฺตน, นาปิ โมรูปเสวินา;
เตนมฺหิ หทเย วิโทฺธ, สพฺพงฺคปริทาหินาฯ

๓. อาเวธญฺจ น ปสฺสามิ, ยโต รุหิรมสฺสเว;
ยาว อโยนิโส จิตฺตํ, สยํ เม ทุกฺขมาภตนฺติฯ

สงฺกปฺปราคชาตกํ ปฐมํฯ

๒๕๒. ติลมุฏฺฐิชาตกํ (๓-๑-๒)

๔. อชฺชาปิ เม ตํ มนสิ [สรสิ (ก.)], ยํ มํ ตฺวํ ติลมุฏฺฐิยา;
พาหาย มํ คเหตฺวาน, ลฏฺฐิยา อนุตาฬยิฯ

๕. นนุ ชีวิเต น รมสิ, เยนาสิ พฺราหฺมณาคโต;
ยํ มํ พาหา คเหตฺวาน, ติกฺขตฺตุํ อนุตาฬยิฯ

๖. อริโย อนริยํ กุพฺพนฺตํ [กุพฺพานํ (สี. ปี.), กุพฺพํ (สฺยา.)], โย ทเณฺฑน นิเสธติ;
สาสนํ ตํ น ตํ เวรํ, อิติ นํ ปณฺฑิตา วิทูติฯ

ติลมุฏฺฐิชาตกํ ทุติยํฯ

๒๕๓. มณิกณฺฐชาตกํ (๓-๑-๓)

๗. มมนฺนปานํ วิปุลํ อุฬารํ, อุปฺปชฺชตีมสฺส มณิสฺส เหตุ;
ตํ เต น ทสฺสํ อติยาจโกสิ, น จาปิ เต อสฺสมมาคมิสฺสํฯ

๘. สุสู ยถา สกฺขรโธตปาณี, ตาเสสิ มํ เสลํ ยาจมาโน;
ตํ เต น ทสฺสํ อติยาจโกสิ, น จาปิ เต อสฺสมมาคมิสฺสํฯ

๙. น ตํ ยาเจ ยสฺส ปิยํ ชิคีเส [ชิคีํเส (สี. สฺยา. ปี.)], เทโสฺส โหติ อติยาจนาย;
นาโค มณึ ยาจิโต พฺราหฺมเณน, อทสฺสนํเยว ตทชฺฌคมาติฯ

มณิกณฺฐชาตกํ ตติยํฯ

๒๕๔. กุณฺฑกกุจฺฉิสินฺธวชาตกํ (๓-๑-๔)

๑๐. ภุตฺวา ติณปริฆาสํ, ภุตฺวา อาจามกุณฺฑกํ;
เอตํ เต โภชนํ อาสิ, กสฺมา ทานิ น ภุญฺชสิฯ

๑๑. ยตฺถ โปสํ น ชานนฺติ, ชาติยา วินเยน วา;
พหุํ [ปหู (สี. ปี.), ปหุํ (สฺยา. ก.)] ตตฺถ มหาพฺรเมฺห, อปิ อาจามกุณฺฑกํฯ

๑๒. ตฺวญฺจ โข มํ ปชานาสิ, ยาทิสายํ หยุตฺตโม;
ชานนฺโต ชานมาคมฺม, น เต ภกฺขามิ กุณฺฑกนฺติฯ

กุณฺฑกกุจฺฉิสินฺธวชาตกํ จตุตฺถํฯ

๒๕๕. สุกชาตกํ (๓-๑-๕)

๑๓. ยาว โส มตฺตมญฺญาสิ, โภชนสฺมิํ วิหงฺคโม;
ตาว อทฺธานมาปาทิ, มาตรญฺจ อโปสยิฯ

๑๔. ยโต จ โข พหุตรํ, โภชนํ อชฺฌวาหริ [อชฺฌุปาหริ (สี. ปี.)];
ตโต ตเตฺถว สํสีทิ, อมตฺตญฺญู หิ โส อหุฯ

๑๕. ตสฺมา มตฺตญฺญุตา สาธุ, โภชนสฺมิํ อคิทฺธตา [อคิทฺธิตา (สฺยา. ก.)];
อมตฺตญฺญู หิ สีทนฺติ, มตฺตญฺญู จ น สีทเรติฯ

สุกชาตกํ ปญฺจมํฯ

๒๕๖. ชรูทปานชาตกํ (๓-๑-๖)

๑๖. ชรูทปานํ ขณมานา, วาณิชา อุทกตฺถิกา;
อชฺฌคมุํ อยสํ โลหํ [อชฺฌคํสุ อโยโลหํ (สี. สฺยา. ปี.)], ติปุสีสญฺจ วาณิชา;
รชตํ ชาตรูปญฺจ, มุตฺตา เวฬุริยา พหูฯ

๑๗. เต จ เตน อสนฺตุฏฺฐา, ภิโยฺย ภิโยฺย อขาณิสุํ;
เต ตตฺถาสีวิโส [ตตฺถ อาสีวิโส (ก.), ตตฺถปาสีวิโส (สฺยา.)] โฆโร, เตชสฺสี เตชสา หนิฯ

๑๘. ตสฺมา ขเณ นาติขเณ, อติขาตํ [อติขณํ (ก.)] หิ ปาปกํ;
ขาเตน จ [ขเณน จ (ก.), ขณเนน (สฺยา.)] ธนํ ลทฺธํ, อติขาเตน [อติขเณน (ก.)] นาสิตนฺติฯ

ชรูทปานชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๒๕๗. คามณิจนฺทชาตกํ (๓-๑-๗)

๑๙. นายํ ฆรานํ กุสโล, โลโล อยํ วลีมุโข;
กตํ กตํ โข ทูเสยฺย, เอวํธมฺมมิทํ กุลํฯ

๒๐. นยิทํ จิตฺตวโต โลมํ, นายํ อสฺสาสิโก มิโค;
สิฏฺฐํ [สตฺถํ (สี. สฺยา. ปี.)] เม ชนสเนฺธน, นายํ กิญฺจิ วิชานติฯ

๒๑. น มาตรํ ปิตรํ วา, ภาตรํ ภคินิํ สกํ;
ภเรยฺย ตาทิโส โปโส, สิฏฺฐํ ทสรเถน เมติฯ

คามณิจนฺท [คามณิจณฺฑ (สี. ปี.)] ชาตกํ สตฺตมํฯ

๒๕๘. มนฺธาตุชาตกํ (๓-๑-๘)

๒๒. ยาวตา จนฺทิมสูริยา, ปริหรนฺติ ทิสา ภนฺติ วิโรจนา [วิโรจมานา (ก.)];
สเพฺพว ทาสา มนฺธาตุ, เย ปาณา ปถวิสฺสิตา [ปฐวินิสฺสิตา (สี. ปี.), ปฐวิสฺสิตา (สฺยา.)]ฯ

๒๓. น กหาปณวเสฺสน, ติตฺติ กาเมสุ วิชฺชติ;
อปฺปสฺสาทา ทุขา กามา, อิติ วิญฺญาย ปณฺฑิโตฯ

๒๔. อปิ ทิเพฺพสุ กาเมสุ, รตึ โส นาธิคจฺฉติ;
ตณฺหกฺขยรโต โหติ, สมฺมาสมฺพุทฺธสาวโกติฯ

มนฺธาตุชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๒๕๙. ติรีฏวจฺฉชาตกํ (๓-๑-๙)

๒๕. นยิมสฺส วิชฺชามยมตฺถิ กิญฺจิ, น พนฺธโว โน ปน เต สหาโย;
อถ เกน วเณฺณน ติรีฏวโจฺฉ [ติรีฏิวโจฺฉ (สฺยา. ก.)], เตทณฺฑิโก ภุญฺชติ อคฺคปิณฺฑํฯ

๒๖. อาปาสุ [อาวาสุ (ก.)] เม ยุทฺธปราชิตสฺส, เอกสฺส กตฺวา วิวนสฺมิ โฆเร;
ปสารยี กิจฺฉคตสฺส ปาณึ, เตนูทตาริํ ทุขสํปเรโตฯ

๒๗. เอตสฺส กิเจฺจน อิธานุปโตฺต, เวสายิโน วิสยา ชีวโลเก;
ลาภารโห ตาต ติรีฏวโจฺฉ, เทถสฺส โภคํ ยชถญฺจ [ยชตญฺจ (สี. ปี.), ยชิตญฺจ (สฺยา.)] ยญฺญนฺติฯ

ติรีฏวจฺฉชาตกํ นวมํฯ

๒๖๐. ทูตชาตกํ (๓-๑-๑๐)

๒๘. ยสฺสตฺถา ทูรมายนฺติ, อมิตฺตมปิ ยาจิตุํ;
ตสฺสูทรสฺสหํ ทูโต, มา เม กุชฺฌ [กุชฺฌิ (สี. ปี.)] รเถสภฯ

๒๙. ยสฺส ทิวา จ รโตฺต จ, วสมายนฺติ มาณวา;
ตสฺสูทรสฺสหํ ทูโต, มา เม กุชฺฌ [กุชฺฌิ (สี. ปี.)] รเถสภฯ

๓๐. ททามิ เต พฺราหฺมณ โรหิณีนํ, ควํ สหสฺสํ สห ปุงฺคเวน;
ทูโต หิ ทูตสฺส กถํ น ทชฺชํ, มยมฺปิ ตเสฺสว ภวาม ทูตาติฯ

ทูตชาตกํ ทสมํฯ

สงฺกปฺปวโคฺค ปฐโมฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

อุสุการวโร ติลมุฏฺฐิ มณิ, หยราช วิหงฺคม อาสิวิโส;
ชนสนฺธ กหาปณวสฺส ปุน, ติริฏ ปุน ทูตวเรน ทสาติฯ

๒. ปทุมวโคฺค

๒๖๑. ปทุมชาตกํ (๓-๒-๑)

๓๑. ยถา เกสา จ มสฺสู จ, ฉินฺนํ ฉินฺนํ วิรูหติ;
เอวํ รูหตุ เต นาสา, ปทุมํ เทหิ ยาจิโตฯ

๓๒. ยถา สารทิกํ พีชํ, เขเตฺต วุตฺตํ วิรูหติ;
เอวํ รูหตุ เต นาสา, ปทุมํ เทหิ ยาจิโตฯ

๓๓. อุโภปิ ปลปเนฺตเต [วิลปเนฺตเต (สฺยา. ก.)], อปิ ปทุมานิ ทสฺสติ;
วชฺชุํ วา เต น วา วชฺชุํ, นตฺถิ นาสาย รูหนา;
เทหิ สมฺม ปทุมานิ, อหํ ยาจามิ ยาจิโตติฯ

ปทุมชาตกํ ปฐมํฯ

๒๖๒. มุทุปาณิชาตกํ (๓-๒-๒)

๓๔. ปาณิ เจ มุทุโก จสฺส, นาโค จสฺส สุการิโต;
อนฺธกาโร จ วเสฺสยฺย, อถ นูน ตทา สิยาฯ

๓๕. อนลา มุทุสมฺภาสา, ทุปฺปูรา ตา [ทุปฺปูรตฺตา (ก.)] นทีสมา;
สีทนฺติ นํ วิทิตฺวาน, อารกา ปริวชฺชเยฯ

๓๖. ยํ เอตา อุปเสวนฺติ, ฉนฺทสา วา ธเนน วา;
ชาตเวโทว สํ ฐานํ, ขิปฺปํ อนุทหนฺติ นนฺติฯ

มุทุปาณิชาตกํ ทุติยํฯ

๒๖๓. จูฬปโลภนชาตกํ (๓-๒-๓)

๓๗. อภิชฺชมาเน วาริสฺมิํ, สยํ [อยํ (ก.)] อาคมฺม อิทฺธิยา;
มิสฺสีภาวิตฺถิยา คนฺตฺวา, สํสีทสิ [สํสีทติ (ก.)] มหณฺณเวฯ

๓๘. อาวฏฺฏนี มหามายา, พฺรหฺมจริยวิโกปนา;
สีทนฺติ นํ วิทิตฺวาน, อารกา ปริวชฺชเยฯ

๓๙. ยํ เอตา อุปเสวนฺติ, ฉนฺทสา วา ธเนน วา;
ชาตเวโทว สํ ฐานํ, ขิปฺปํ อนุทหนฺติ นนฺติฯ

จูฬปโลภน [จุลฺลปโลภน (สี. สฺยา. ปี.)] ชาตกํ ตติยํฯ

๒๖๔. มหาปนาทชาตกํ (๓-๒-๔)

๔๐. ปนาโท นาม โส ราชา, ยสฺส ยูโป สุวณฺณโย;
ติริยํ โสฬสุพฺเพโธ [โสฬสปพฺพโธ (สี. ปี.)], อุทฺธมาหุ [อุจฺจมาหุ (สี. สฺยา. ปี.)] สหสฺสธาฯ

๔๑. สหสฺสกโณฺฑ สตเคณฺฑุ [สตเภโท (สี. ปี.), สตเภณฺฑุ (สี. นิสฺสย)], ธชาลุ หริตามโย;
อนจฺจุํ ตตฺถ คนฺธพฺพา, ฉ สหสฺสานิ สตฺตธาฯ

๔๒. เอวเมตํ [เอวเมว (ก.)] ตทา อาสิ, ยถา ภาสสิ ภทฺทชิ;
สโกฺก อหํ ตทา อาสิํ, เวยฺยาวจฺจกโร ตวาติฯ

มหาปนาทชาตกํ จตุตฺถํฯ

๒๖๕. ขุรปฺปชาตกํ (๓-๒-๕)

๔๓. ทิสฺวา ขุรเปฺป ธนุเวคนุนฺนํ, ขเคฺค คหีเต ติขิเณ เตลโธเต;
ตสฺมึ ภยสฺมึ มรเณ วิยูเฬฺห, กสฺมา นุ เต นาหุ ฉมฺภิตตฺตํฯ

๔๔. ทิสฺวา ขุรเปฺป ธนุเวคนุนฺนํ, ขเคฺค คหีเต ติขิเณ เตลโธเต;
ตสฺมึ ภยสฺมึ มรเณ วิยูเฬฺห, เวทํ อลตฺถํ วิปุลํ อุฬารํฯ

๔๕. โส เวทชาโต อชฺฌภวึ อมิเตฺต, ปุเพฺพว เม ชีวิตมาสิ จตฺตํ;
น หิ ชีวิเต อาลยํ กุพฺพมาโน, สูโร กยิรา สูรกิจฺจํ กทาจีติฯ

ขุรปฺปชาตกํ ปญฺจมํฯ

๒๖๖. วาตคฺคสินฺธวชาตกํ (๓-๒-๖)

๔๖. เยนาสิ กิสิยา ปณฺฑุ, เยน ภตฺตํ น รุจฺจติ;
อยํ โส อาคโต ภตฺตา [ตาโต (สี. สฺยา. ปี.)], กสฺมา ทานิ ปลายสิฯ

๔๗. สเจ [น โข (สฺยา. ก.)] ปนาทิเกเนว, สนฺถโว นาม ชายติ;
ยโส หายติ อิตฺถีนํ, ตสฺมา ตาต ปลายหํ [ปลายิหํ (สฺยา.), ปลายิตํ (ก.)]ฯ

๔๘. ยสสฺสสินํ กุเล ชาตํ, อาคตํ ยา น อิจฺฉติ;
โสจติ จิรรตฺตาย, วาตคฺคมิว ภทฺทลีติ [กุนฺทลีติ (สี. ปี.), คทฺรภีติ (สฺยา.)]ฯ

วาตคฺคสินฺธวชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๒๖๗. กกฺกฏกชาตกํ (๓-๒-๗)

๔๙. สิงฺคีมิโค อายตจกฺขุเนโตฺต, อฏฺฐิตฺตโจ วาริสโย อโลโม;
เตนาภิภูโต กปณํ รุทามิ, มา เหว มํ ปาณสมํ ชเหยฺย [ชเหยฺยา (ปี.) ชหา’เยฺย (?)]ฯ

๕๐. อยฺย น ตํ ชหิสฺสามิ, กุญฺชรํ สฏฺฐิหายนํ [กุญฺชร สฏฺฐิหายน (สี. ปี.)];
ปถพฺยา จาตุรนฺตาย, สุปฺปิโย โหสิ เม ตุวํฯ

๕๑. เย กุฬีรา สมุทฺทสฺมึ, คงฺคาย ยมุนาย [นมฺมทาย (สี. ปี.)] จ;
เตสํ ตฺวํ วาริโช เสโฏฺฐ, มุญฺจ โรทนฺติยา ปตินฺติฯ

กกฺกฏก [กุฬีร (ก.)] ชาตกํ สตฺตมํฯ

๒๖๘. อารามทูสกชาตกํ (๓-๒-๘)

๕๒. โย เว สพฺพสเมตานํ, อหุวา เสฏฺฐสมฺมโต;
ตสฺสายํ เอทิสี ปญฺญา, กิเมว อิตรา ปชาฯ

๕๓. เอวเมว ตุวํ พฺรเหฺม, อนญฺญาย วินินฺทสิ;
กถํ มูลํ อทิสฺวาน [กถํหิ มูลํ อทิตฺวา (สฺยา. ปี.)], รุกฺขํ ชญฺญา ปติฏฺฐิตํฯ

๕๔. นาหํ ตุเมฺห วินินฺทามิ, เย จเญฺญ วานรา วเน;
วิสฺสเสโนว คารเยฺห, ยสฺสตฺถา รุกฺขโรปกาติฯ

อารามทูสกชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๒๖๙. สุชาตชาตกํ (๓-๒-๙)

๕๕. น หิ วเณฺณน สมฺปนฺนา, มญฺชุกา ปิยทสฺสนา;
ขรวาจา ปิยา โหติ, อสฺมึ โลเก ปรมฺหิ จฯ

๕๖. นนุ ปสฺสสิมํ กาฬึ, ทุพฺพณฺณํ ติลกาหตํ;
โกกิลํ สณฺหวาเจน, พหูนํ ปาณินํ ปิยํฯ

๕๗. ตสฺมา สขิลวาจสฺส, มนฺตภาณี อนุทฺธโต;
อตฺถํ ธมฺมญฺจ ทีเปติ, มธุรํ ตสฺส ภาสิตนฺติฯ

สุชาตชาตกํ นวมํฯ

๒๗๐. อุลูกชาตกํ (๓-๒-๑๐)

๕๘. สเพฺพหิ กิร ญาตีหิ, โกสิโย อิสฺสโร กโต;
สเจ ญาตีหิ อนุญฺญาโต [ญาตีหนุญฺญาโต (สี. ปี.)], ภเณยฺยาหํ เอกวาจิกํฯ

๕๙. ภณ สมฺม อนุญฺญาโต, อตฺถํ ธมฺมญฺจ เกวลํ;
สนฺติ หิ ทหรา ปกฺขี, ปญฺญวนฺโต ชุตินฺธราฯ

๖๐. น เม รุจฺจติ ภทฺทํ โว [ภทเนฺต (ก.)], อุลูกสฺสาภิเสจนํ;
อกฺกุทฺธสฺส มุขํ ปสฺส, กถํ กุทฺโธ กริสฺสตีติฯ

อุลูกชาตกํ ทสมํฯ

ปทุมวโคฺค ทุติโยฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

ปทุมุตฺตม นาคสิริวฺหยโน, ส-มหณฺณว ยูป ขุรปฺปวโร;
อถ ภทฺทลี กุญฺชร รุกฺข ปุน, ขรวาจ อุลูกวเรน ทสาติฯ

๓. อุทปานวโคฺค

๒๗๑. อุทปานทูสกชาตกํ (๓-๓-๑)

๖๑. อารญฺญิกสฺส อิสิโน, จิรรตฺตํ ตปสฺสิโน;
กิจฺฉากตํ อุทปานํ, กถํ สมฺม อวาหสิ [อวาหยิ (สี. ปี.), อปาหสิ (สฺยา.)]ฯ

๖๒. เอส ธโมฺม สิงฺคาลานํ, ยํ ปิตฺวา โอหทามเส;
ปิตุปิตามหํ ธโมฺม, น ตํ [น นํ (สี. ปี.)] อุชฺฌาตุมรหสิฯ

๖๓. เยสํ โว เอทิโส ธโมฺม, อธโมฺม ปน กีทิโส;
มา โว ธมฺมํ อธมฺมํ วา, อทฺทสาม กุทาจนนฺติฯ

อุทปานทูสกชาตกํ ปฐมํฯ

๒๗๒. พฺยคฺฆชาตกํ (๓-๓-๒)

๖๔. เยน มิเตฺตน สํสคฺคา, โยคเกฺขโม วิหิยฺยติ;
ปุเพฺพวชฺฌาภวํ ตสฺส, รุเกฺข อกฺขิว ปณฺฑิโตฯ

๖๕. เยน มิเตฺตน สํสคฺคา, โยคเกฺขโม ปวฑฺฒติ;
กเรยฺยตฺตสมํ วุตฺตึ, สพฺพกิเจฺจสุ ปณฺฑิโตฯ

๖๖. เอต พฺยคฺฆา นิวตฺตโวฺห, ปจฺจุเปถ [ปจฺจเมถ (สี. ปี.)] มหาวนํ;
มา วนํ ฉินฺทิ นิพฺยคฺฆํ, พฺยคฺฆา มาเหสุ นิพฺพนาติฯ

พฺยคฺฆชาตกํ ทุติยํฯ

๒๗๓. กจฺฉปชาตกํ (๓-๓-๓)

๖๗. โก นุ อุทฺธิตภโตฺตว [อุทฺทิตภโตฺตว (สี.), วฑฺฒิตภโตฺตว (สฺยา.)], ปูรหโตฺถว พฺราหฺมโณ;
กหํ นุ ภิกฺขํ อจริ, กํ สทฺธํ อุปสงฺกมิฯ

๖๘. อหํ กปิสฺมิ ทุเมฺมโธ, อนามาสานิ อามสึ;
ตฺวํ มํ โมจย ภทฺทเนฺต, มุโตฺต คเจฺฉยฺย ปพฺพตํฯ

๖๙. กจฺฉปา กสฺสปา โหนฺติ, โกณฺฑญฺญา โหนฺติ มกฺกฏา;
มุญฺจ กสฺสป โกณฺฑญฺญํ, กตํ เมถุนกํ ตยาติฯ

กจฺฉปชาตกํ ตติยํฯ

๒๗๔. โลลชาตกํ (๓-๓-๔)

๗๐. กายํ พลากา สิขินี, โจรี ลงฺฆิปิตามหา;
โอรํ พลาเก อาคจฺฉ, จโณฺฑ เม วายโส สขาฯ

๗๑. นาหํ พลากา สิขินี, อหํ โลโลสฺมิ วายโส;
อกตฺวา วจนํ ตุยฺหํ, ปสฺส ลูโนสฺมิ อาคโตฯ

๗๒. ปุนปาปชฺชสี สมฺม, สีลญฺหิ ตว ตาทิสํ;
น หิ มานุสกา โภคา, สุภุญฺชา โหนฺติ ปกฺขินาติฯ

โลลชาตกํ จตุตฺถํฯ

๒๗๕. รุจิรชาตกํ (๓-๓-๕)

๗๓. กายํ พลากา รุจิรา, กากนีฬสฺมิมจฺฉติ;
จโณฺฑ กาโก สขา มยฺหํ, ยสฺส [ตสฺส (สี. ปี.)] เจตํ กุลาวกํฯ

๗๔. นนุ มํ สมฺม ชานาสิ, ทิช สามากโภชน;
อกตฺวา วจนํ ตุยฺหํ, ปสฺส ลูโนสฺมิ อาคโตฯ

๗๕. ปุนปาปชฺชสี สมฺม, สีลญฺหิ ตว ตาทิสํ;
น หิ มานุสกา โภคา, สุภุญฺชา โหนฺติ ปกฺขินาติฯ

รุจิรชาตกํ ปญฺจมํฯ

๒๗๖. กุรุธมฺมชาตกํ (๓-๓-๖)

๗๖. ตว สทฺธญฺจ สีลญฺจ, วิทิตฺวาน ชนาธิป;
วณฺณํ อญฺชนวเณฺณน, กาลิงฺคสฺมึ นิมิมฺหเส [วินิมฺหเส (สฺยา.), วนิมฺหเส (ก.)]ฯ

๗๗. อนุนภจฺจา จภจฺจา จ, โยธ อุทฺทิสฺส คจฺฉติ;
สเพฺพ เต อปฺปฏิกฺขิปฺปา, ปุพฺพาจริยวโจ อิทํฯ

๗๘. ททามิ โว พฺราหฺมณา นาคเมตํ, ราชารหํ ราชโภคฺคํ ยสสฺสินํ;
อลงฺกตํ เหมชาลาภิฉนฺนํ, สสารถึ คจฺฉถ เยน กามนฺติฯ

กุรุธมฺมชาตกํ [กุรุธมฺมชาตกํ (สี. สฺยา. ปี.)] ฉฏฺฐํฯ

๒๗๗. โรมกชาตกํ (๓-๓-๗)

๗๙. วสฺสานิ ปญฺญาส สมาธิกานิ, วสิมฺห เสลสฺส คุหาย โรมก;
อสงฺกมานา อภินิพฺพุตตฺตา [อภินิพฺพุตจิตฺตา (สฺยา. ก.)], หตฺถตฺต [หตฺถตฺถ (สฺยา.)] มายนฺติ มมณฺฑชา ปุเรฯ

๘๐. เต ทานิ วกฺกงฺค กิมตฺถมุสฺสุกา, ภชนฺติ อญฺญํ คิรินฺทรํ ทิชา;
น นูน มญฺญนฺติ มมํ ยถา ปุเร, จิรปฺปวุตฺถา อถ วา น เต อิเมฯ

๘๑. ชานาม ตํ น มยํ สมฺปมูฬฺหา [น มย’มสฺม มูฬฺหา (สี. ปี.)], โสเยว ตฺวํ เต มยมสฺม นาเญฺญ;
จิตฺตญฺจ เต อสฺมึ ชเน ปทุฏฺฐํ, อาชีวิกา [อาชีวก (สี. สฺยา.), อาชีวิก (ปี.)] เตน ตมุตฺตสามาติฯ

โรมกชาตกํ สตฺตมํฯ

๒๗๘. มหึสราชชาตกํ (๓-๓-๘)

๘๒. กิมตฺถ [กมตฺถ (สี. ปี.)] มภิสนฺธาย, ลหุจิตฺตสฺส ทุพฺภิโน [ทูภิโน (สี. ปี.)];
สพฺพกามททเสฺสว [ทุหเสฺสว (สี. สฺยา. ปี.), รหเสฺสว (ก.)], อิมํ ทุกฺขํ ติติกฺขสิฯ

๘๓. สิงฺเคน นิหนาเหตํ, ปทสา จ อธิฏฺฐห;
ภิโยฺย [ภีโย (สี.)] พาลา ปกุเชฺฌยฺยุํ, โน จสฺส ปฏิเสธโกฯ

๘๔. มเมวายํ มญฺญมาโน, อเญฺญเปวํ [อญฺญเมฺปวํ (สี. สฺยา. ปี.)] กริสฺสติ;
เต นํ ตตฺถ วธิสฺสนฺติ, สา เม มุตฺติ ภวิสฺสตีติฯ

มหึสราชชาตกํ [มหิสชาตกํ (สี. สฺยา. ปี.)] อฏฺฐมํฯ

๒๗๙. สตปตฺตชาตกํ (๓-๓-๙)

๘๕. ยถา มาณวโก ปเนฺถ, สิงฺคาลึ วนโคจรึ;
อตฺถกามํ ปเวเทนฺตึ [ปวทนฺตึ (ปี.)], อนตฺถกามาติ มญฺญติ;
อนตฺถกามํ สตปตฺตํ, อตฺถกาโมติ มญฺญติฯ

๘๖. เอวเมว อิเธกโจฺจ, ปุคฺคโล โหติ ตาทิโส;
หิเตหิ วจนํ วุโตฺต, ปฏิคณฺหาติ วามโตฯ

๘๗. เย จ โข นํ ปสํสนฺติ, ภยา อุกฺกํสยนฺติ วา [จ (สี. ปี.)];
ตญฺหิ โส มญฺญเต มิตฺตํ, สตปตฺตํว มาณโวติฯ

สตปตฺตชาตกํ นวมํฯ

๒๘๐. ปุฏทูสกชาตกํ (๓-๓-๑๐)

๘๘. อทฺธา หิ นูน มิคราชา, ปุฏกมฺมสฺส โกวิโท;
ตถา หิ ปุฎํ ทูเสติ, อญฺญํ นูน กริสฺสติฯ

๘๙. น เม มาตา วา ปิตา วา, ปุฏกมฺมสฺส โกวิโท;
กตํ กตํ โข ทูเสม, เอวํ ธมฺมมิทํ กุลํฯ

๙๐. เยสํ โว เอทิโส ธโมฺม, อธโมฺม ปน กีทิโส;
มา โว ธมฺมํ อธมฺมํ วา, อทฺทสาม กุทาจนนฺติฯ

ปุฏทูสกชาตกํ ทสมํฯ

อุทปานวโคฺค [อรญฺญวโคฺค (สี. ปี. ก.)] ตติโยฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

อุทปานวรํ วนพฺยคฺฆ กปิ, สิขินี จ พลาก รุจิรวโร;
สุชนาธิปโรมกทูส ปุน, สตปตฺตวโร ปุฏกมฺม ทสาติฯ

๔. อพฺภนฺตรวโคฺค

๒๘๑. อพฺภนฺตรชาตกํ (๓-๔-๑)

๙๑. อพฺภนฺตโร นาม ทุโม, ยสฺส ทิพฺยมิทํ ผลํ;
ภุตฺวา โทหฬินี นารี, จกฺกวตฺตึ วิชายติฯ

๙๒. ตฺวมฺปิ [ตฺวญฺจ (สี. ปี.), ตฺวํ หิ (ก.)] ภทฺเท มเหสีสิ, สา จาปิ [จาสิ (สี. ปี.)] ปติโน ปิยา;
อาหริสฺสติ เต ราชา, อิทํ อพฺภนฺตรํ ผลํฯ

๙๓. ภตฺตุรตฺถ ปรกฺกโนฺต, ยํ ฐานมธิคจฺฉติ;
สูโร อตฺตปริจฺจาคี, ลภมาโน ภวามหนฺติฯ

อพฺภนฺตรชาตกํ ปฐมํฯ

๒๘๒. เสยฺยชาตกํ (๓-๔-๒)

๙๔. เสยฺยํโส เสยฺยโส โหติ, โย เสยฺยมุปเสวติ;
เอเกน สนฺธึ กตฺวาน, สตํ วเชฺฌ [มเจฺจ (ก.), พเชฺฌ (ก. อฎฺฐ.)] อโมจยึฯ

๙๕. [กสฺมา…เป…. สคฺคํ น คเจฺฉยฺย (กตฺถจิ)] ตสฺมา สเพฺพน โลเกน, สนฺธึ กตฺวาน เอกโต [เอกโก (สี. สฺยา. ปี.)];
เปจฺจ สคฺคํ นิคเจฺฉยฺย [กสฺมา…เป…. สคฺคํ น คเจฺฉยฺย (กตฺถจิ)], อิทํ สุณาถ กาสิยา [กาสโย (สี. ปี.)]ฯ

๙๖. อิทํ วตฺวา มหาราชา, กํโส พาราณสิคฺคโห;
ธนุํ กณฺฑญฺจ [ตูณิญฺจ (สี. ปี.)] นิกฺขิปฺป, สํยมํ อชฺฌุปาคมีติฯ

เสยฺยชาตกํ ทุติยํฯ

๒๘๓. วฑฺฒกีสูกรชาตกํ (๓-๔-๓)

๙๗. วรํ วรํ ตฺวํ นิหนํ ปุเร จริ, อสฺมึ ปเทเส อภิภุยฺย สูกเร;
โส ทานิ เอโก พฺยปคมฺม ฌายสิ, พลํ นุ เต พฺยคฺฆ น จชฺช วิชฺชติฯ

๙๘. อิเม สุทํ [อิมสฺสุ ตา (สฺยา. ก.)] ยนฺติ ทิโสทิสํ ปุเร, ภยฏฺฏิตา เลณคเวสิโน ปุถุ;
เต ทานิ สงฺคมฺม วสนฺติ เอกโต, ยตฺถฏฺฐิตา ทุปฺปสหชฺชเม [ทุปฺปสหชฺชิเม (สฺยา.)] มยาฯ

๙๙. นมตฺถุ สงฺฆาน สมาคตานํ, ทิสฺวา สยํ สขฺย วทามิ อพฺภุตํ;
พฺยคฺฆํ มิคา ยตฺถ ชินึสุ ทาฐิโน, สามคฺคิยา ทาฐพเลสุ มุจฺจเรติฯ

วฑฺฒกีสูกรชาตกํ ตติยํฯ

๒๘๔. สิริชาตกํ (๓-๔-๔)

๑๐๐. ยํ อุสฺสุกา สงฺฆรนฺติ, อลกฺขิกา พหุํ ธนํ;
สิปฺปวนฺโต อสิปฺปา จ, ลกฺขิวา ตานิ ภุญฺชติฯ

๑๐๑. สพฺพตฺถ กตปุญฺญสฺส, อติจฺจเญฺญว ปาณิโน;
อุปฺปชฺชนฺติ พหู โภคา, อปฺปนายตเนสฺปิฯ

๑๐๒. กุกฺกุโฏ [กุกฺกุฏ (สี. ปี.), กุกฺกุฏา (สี. นิสฺสย, สทฺทนีติ)] มณโย ทโณฺฑ, ถิโย จ ปุญฺญลกฺขณา;
อุปฺปชฺชนฺติ อปาปสฺส, กตปุญฺญสฺส ชนฺตุโนติฯ

สิริชาตกํ จตุตฺถํฯ

๒๘๕. มณิสูกรชาตกํ (๓-๔-๕)

๑๐๓. ทริยา สตฺต วสฺสานิ, ตึสมตฺตา วสามเส;
หญฺญาม [หเญฺฉม (สี. ปี.), หญฺฉาม (?)] มณิโน อาภํ, อิติ โน มนฺตนํ อหุฯ

๑๐๔. ยาวตา มณึ ฆํสาม [ยาว ยาว นิฆํสาม (สี. ปี.)], ภิโยฺย โวทายเต มณิ;
อิทญฺจ ทานิ ปุจฺฉาม, กึ กิจฺจํ อิธ มญฺญสิฯ

๑๐๕. อยํ มณิ เวฬุริโย, อกาโจ วิมโล [วิปุโล (ก.)] สุโภ;
นาสฺส สกฺกา สิรึ หนฺตุํ, อปกฺกมถ สูกราติฯ

มณิสูกร [มณิฆํส (ก.)] ชาตกํ ปญฺจมํฯ

๒๘๖. สาลูกชาตกํ (๓-๔-๖)

๑๐๖. มา สาลูกสฺส ปิหยิ, อาตุรนฺนานิ ภุญฺชติ;
อโปฺปสฺสุโกฺก ภุสํ ขาท, เอตํ ทีฆายุลกฺขณํฯ

๑๐๗. อิทานิ โส อิธาคนฺตฺวา, อติถี ยุตฺตเสวโก;
อถ ทกฺขสิ สาลูกํ, สยนฺตํ มุสลุตฺตรํฯ

๑๐๘. วิกนฺตํ [วิกตฺตํ (สี.), วิกนฺติยมานํ ฉินฺทิยมานํติ อโตฺถ] สูกรํ ทิสฺวา, สยนฺตํ มุสลุตฺตรํ;
ชรคฺควา วิจิเนฺตสุํ, วรมฺหากํ ภุสามิวาติฯ

สาลูกชาตกํ ฉฏฺฐํ ฯ

๒๘๗. ลาภครหชาตกํ (๓-๔-๗)

๑๐๙. นานุมฺมโตฺต นาปิสุโณ, นานโฏ นากุตูหโล;
มูเฬฺหสุ ลภเต ลาภํ, เอสา เต อนุสาสนีฯ

๑๑๐. ธิรตฺถุ ตํ ยสลาภํ, ธนลาภญฺจ พฺราหฺมณ;
ยา วุตฺติ วินิปาเตน, อธมฺมจรเณน [อธมฺมจริยาย (สี. สฺยา.)] วาฯ

๑๑๑. อปิ เจ ปตฺตมาทาย, อนคาโร ปริพฺพเช;
เอสาว ชีวิกา เสยฺโย [เสยฺยา (สี. สฺยา. ปี.)], ยา จาธมฺเมน เอสนาติฯ

ลาภครหชาตกํ สตฺตมํ ฯ

๒๘๘. มจฺฉุทฺทานชาตกํ (๓-๔-๘)

๑๑๒. อคฺฆนฺติ มจฺฉา อธิกํ สหสฺสํ, น โส อตฺถิ โย อิมํ สทฺทเหยฺย;
มยฺหญฺจ อสฺสุ อิธ สตฺต มาสา, อหมฺปิ ตํ มจฺฉุทฺทานํ กิเณยฺยํฯ

๑๑๓. มจฺฉานํ โภชนํ ทตฺวา, มม ทกฺขิณมาทิสิ;
ตํ ทกฺขิณํ สรนฺติยา, กตํ อปจิติํ ตยาฯ

๑๑๔. ปทุฏฺฐจิตฺตสฺส น ผาติ โหติ, น จาปิ ตํ [นํ (สี. สฺยา.)] เทวตา ปูชยนฺติ;
โย ภาตรํ เปตฺติกํ สาปเตยฺยํ, อวญฺจยี ทุกฺกฏกมฺมการีติฯ

มจฺฉุทฺทานชาตกํ อฏฺฐมํ ฯ

๒๘๙. นานาฉนฺทชาตกํ (๓-๔-๙)

๑๑๕. นานาฉนฺทา มหาราช, เอกาคาเร วสามเส;
อหํ คามวรํ อิจฺฉ, พฺราหฺมณี จ ควํ สตํฯ

๑๑๖. ปุโตฺต จ อาชญฺญรถํ, กญฺญา จ มณิกุณฺฑลํ;
ยา เจสา ปุณฺณิกา ชมฺมี, อุทุกฺขลํภิกงฺขติฯ

๑๑๗. พฺราหฺมณสฺส คามวรํ, พฺราหฺมณิยา ควํ สตํ;
ปุตฺตสฺส อาชญฺญรถํ, กญฺญาย มณิกุณฺฑลํ;
ยเญฺจตํ ปุณฺณิกํ ชมฺมิํ, ปฏิปาเทถุทุกฺขลนฺติฯ

นานาฉนฺทชาตกํ นวมํ ฯ

๒๙๐. สีลวีมํสกชาตกํ (๓-๔-๑๐)

๑๑๘. สีลํ กิเรว กลฺยาณํ, สีลํ โลเก อนุตฺตรํ;
ปสฺส โฆรวิโส นาโค, สีลวาติ น หญฺญติฯ

๑๑๙. โสหํ สีลํ สมาทิสฺสํ, โลเก อนุมตํ สิวํ;
อริยวุตฺติสมาจาโร , เยน วุจฺจติ สีลวาฯ

๑๒๐. ญาตีนญฺจ ปิโย โหติ, มิเตฺตสุ จ วิโรจติ;
กายสฺส เภทา สุคติํ, อุปปชฺชติ สีลวาติฯ

สีลวีมํสกชาตกํ ทสมํฯ

อพฺภนฺตรวคฺโค จตุตฺโถฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

ทุม กํสวรุตฺตมพฺยคฺฆมิคา, มณโย มณิ สาลุกมวฺหยโน;
อนุสาสนิโยปิ จ มจฺฉวโร, มณิกุณฺฑลเกน กิเรน ทสาติฯ

๕. กุมฺภวคฺโค

๒๙๑. สุราฆฏชาตกํ (๒-๕-๑)

๑๒๑. สพฺพกามททํ กุมฺภํ, กุฏํ ลทฺธาน ธุตฺตโก;
ยาว นํ อนุปาเลติ, ตาว โส สุขเมธติฯ

๑๒๒. ยทา มตฺโต จ ทิตฺโต จ, ปมาทา กุมฺภมพฺภิทา;
ตทา นคฺโค จ โปตฺโถ จ, ปจฺฉา พาโล วิหญฺญติฯ

๑๒๓. เอวเมว โย ธนํ ลทฺธา, ปมตฺโต [อมตฺตา (สี.), อมตฺโต (ปี.)] ปริภุญฺชติ;
ปจฺฉา ตปฺปติ ทุมฺเมโธ, กุฏํ ภิตฺวาว [กุฏํ ภินฺนํว (สี. ปี.), กุฏภินฺนํว (?)] ธุตฺตโกติฯ

สุราฆฏ [ภทฺรฆฏ (สี. ปี.), ภทฺรฆฏเภทก (สฺยา.)] ชาตกํ ปฐมํฯ

๒๙๒. สุปตฺตชาตกํ (๓-๕-๒)

๑๒๔. พาราณสฺยํ [พาราณสฺสํ (สี. ปี.)] มหาราช, กากราชา นิวาสโก [นิวาสิโก (สี. ปี.)];
อสีติยา สหเสฺสหิ, สุปตฺโต ปริวาริโตฯ

๑๒๕. ตสฺส โทหฬินี ภริยา, สุผสฺสา ภกฺขิตุมิจฺฉติ [มจฺฉมิจฺฉติ (สี. ปี.)];
รโญฺญ มหานเส ปกฺกํ, ปจฺจคฺฆํ ราชโภชนํฯ

๑๒๖. เตสาหํ ปหิโต ทูโต, รโญฺญ จมฺหิ อิธาคโต;
ภตฺตุ อปจิตึ กุมฺมิ, นาสายมกรํ [มกรึ (สี. นิสฺสย)] วณนฺติฯ

สุปตฺตชาตกํ ทุติยํฯ

๒๙๓. กายนิพฺพินฺทชาตกํ (๓-๕-๓)

๑๒๗. ผุฏฺฐสฺส เม อญฺญตเรน พฺยาธินา, โรเคน พาฬฺหํ ทุขิตสฺส รุปฺปโต;
ปริสุสฺสติ ขิปฺปมิทํ กเฬวรํ, ปุปฺผํ ยถา ปํสุนิ อาตเป กตํฯ

๑๒๘. อชญฺญํ ชญฺญสงฺขาตํ, อสุจึ สุจิสมฺมตํ;
นานากุณปปริปูรํ, ชญฺญรูปํ อปสฺสโตฯ

๑๒๙. ธิรตฺถุมํ อาตุรํ ปูติกายํ, เชคุจฺฉิยํ อสฺสุจึ พฺยาธิธมฺมํ;
ยตฺถปฺปมตฺตา อธิมุจฺฉิตา ปชา, หาเปนฺติ มคฺคํ สุคตูปปตฺติยาติฯ

กายนิพฺพินฺท [กายวิจฺฉนฺท (สี.), กายวิจฺฉินฺท (ปี.)] ชาตกํ ตติยํฯ

๒๙๔. ชมฺพุขาทกชาตกํ (๓-๕-๔)

๑๓๐. โกยํ พินฺทุสฺสโร วคฺคุ, สรวนฺตาน [ปวทนฺตาน (สี. ปี.)] มุตฺตโม;
อจฺจุโต ชมฺพุสาขาย, โมรจฺฉาโปว กูชติฯ

๑๓๑. กุลปุตฺโตว ชานาติ [กุลปุตฺโต ปชานาติ (สฺยา. ก.)], กุลปุตฺตํ [กุลปุเตฺต (สี. ปี.)] ปสํสิตุํ;
พฺยคฺฆจฺฉาปสรีวณฺณ, ภุญฺช สมฺม ททามิ เตฯ

๑๓๒. จิรสฺสํ วต ปสฺสามิ, มุสาวาที สมาคเต;
วนฺตาทํ กุณปาทญฺจ, อญฺญมญฺญํ ปสํสเกติฯ

ชมฺพุขาทกชาตกํ จตุตฺถํฯ

๒๙๕. อนฺตชาตกํ (๓-๕-๕)

๑๓๓. อุสภเสฺสว เต ขนฺโธ, สีหเสฺสว วิชมฺภิตํ;
มิคราช นโม ตฺยตฺถุ, อปิ กิญฺจิ ลภามเสฯ

๑๓๔. กุลปุตฺโตว ชานาติ, กุลปุตฺตํ ปสํสิตุํ;
มยูรคีวสงฺกาส, อิโต ปริยาหิ วายสฯ

๑๓๕. มิคานํ สิงฺคาโล [โกตฺถุโก (สี. ปี.), โกฏฺฐุโก (สฺยา.)] อโนฺต, ปกฺขีนํ ปน วายโส;
เอรโณฺฑ อโนฺต รุกฺขานํ, ตโย อนฺตา สมาคตาติฯ

อนฺตชาตกํ ปญฺจมํฯ

๒๙๖. สมุทฺทชาตกํ (๓-๕-๖)

๑๓๖. โก นายํ [โก นฺวายํ (สฺยา.)] โลณโตยสฺมิํ, สมนฺตา ปริธาวติ;
มเจฺฉ มกเร จ วาเรติ, อูมีสุ จ วิหญฺญติฯ

๑๓๗. อนนฺตปายี สกุโณ, อติโตฺตติ ทิสาสุโต;
สมุทฺทํ ปาตุมิจฺฉามิ, สาครํ สริตํ ปติํฯ

๑๓๘. โส อยํ หายติ เจว, ปูรเต จ มโหทธิ;
นาสฺส นายติ ปีตโนฺต, อเปโยฺย กิร สาคโรติฯ

สมุทฺทชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๒๙๗. กามวิลาปชาตกํ (๓-๕-๗)

๑๓๙. อุเจฺจ สกุณ เฑมาน, ปตฺตยาน วิหงฺคม;
วชฺชาสิ โข ตฺวํ วามูรุํ, จิรํ โข สา กริสฺสติ [สริสฺสติ (ก.)]ฯ

๑๔๐. อิทํ โข สา น ชานาติ, อสิํ สตฺติญฺจ โอฑฺฑิตํ;
สา จณฺฑี กาหติ โกธํ, ตํ เม ตปติ โน อิทํ [โน อิธ (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

๑๔๑. เอส อุปฺปลสนฺนาโห, นิกฺขญฺจุสฺสีสโกหิตํ [นิกฺขมุสฺสีสเก กตํ (สี. ปี.), นิกฺขญฺจุสฺสีสเก กตํ (สฺยา.)];
กาสิกญฺจ มุทุํ วตฺถํ, ตเปฺปตุ ธนิกา ปิยาติ [ธนกามิยาติ (สฺยา. ปี.), ธนกามิกาติ (สี.)]ฯ

กามวิลาปชาตกํ สตฺตมํฯ

๒๙๘. อุทุมฺพรชาตกํ (๓-๕-๘)

๑๔๒. อุทุมฺพรา จิเม ปกฺกา, นิโคฺรธา จ กปิตฺถนา;
เอหิ นิกฺขม ภุญฺชสฺสุ, กึ ชิฆจฺฉาย มิยฺยสิฯ

๑๔๓. เอวํ โส สุหิโต โหติ, โย วุฑฺฒมปจายติ;
ยถาหมชฺช สุหิโต, ทุมปกฺกานิ มาสิโตฯ

๑๔๔. ยํ วเนโช วเนชสฺส, วเญฺจยฺย กปิโน กปิ;
ทหโร กปิ [ทหโรปิ ตํ น (สี. ปี.), ทหโรปิ น (สฺยา.)] สเทฺธยฺย, น หิ ชิโณฺณ ชรากปีติฯ

อุทุมฺพรชาตกํ อฎฺฐมํฯ

๒๙๙. โกมารปุตฺตชาตกํ (๓-๕-๙)

๑๔๕. ปุเร ตุวํ สีลวตํ สกาเส, โอกฺกนฺติกํ [โอกฺกนฺทิกํ (สี. สฺยา. ปี.)] กีฬสิ อสฺสมมฺหิ;
กโรหเร [กโรหิ เร (ก.)] มกฺกฎิยานิ มกฺกฎ, น ตํ มยํ สีลวตํ รมามฯ

๑๔๖. สุตา หิ มยฺหํ ปรมา วิสุทฺธิ, โกมารปุตฺตสฺส พหุสฺสุตสฺส;
มา ทานิ มํ มญฺญิ ตุวํ ยถา ปุเร, ฌานานุยุโตฺต วิหรามิ [ฌานานุยุตฺตา วิหราม (สี. ปี.)] อาวุโสฯ

๑๔๗. สเจปิ เสลสฺมิ วเปยฺย พีชํ, เทโว จ วเสฺส น หิ ตํ วิรูเฬฺห [เนว หิ ตํ รุเหยฺย (สี. ปี.), น หิ ตํ วิรูเห (?)];
สุตา หิ เต สา ปรมา วิสุทฺธิ, อารา ตุวํ มกฺกฎ ฌานภูมิยาติฯ

โกมารปุตฺตชาตกํ นวมํฯ

๓๐๐. วกชาตกํ (๓-๕-๑๐)

๑๔๘. ปรปาณโรธา [ปรปาณฆาเต (สฺยา.), ปรปาณโรจํ (ก.)] ชีวโนฺต, มํสโลหิตโภชโน;
วโก วตํ สมาทาย, อุปปชฺชิ อุโปสถํฯ

๑๔๙. ตสฺส สโกฺก วตญฺญาย, อชรูเปนุปาคมิ;
วีตตโป อชฺฌปฺปโตฺต, ภญฺชิ โลหิตโป ตปํฯ

๑๕๐. เอวเมว อิเธกเจฺจ, สมาทานมฺหิ ทุพฺพลา;
ลหุํ กโรนฺติ อตฺตานํ, วโกว อชการณาติฯ

วกชาตกํ ทสมํฯ

กุมฺภวโคฺค ปญฺจโมฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

วรกุมฺภ สุปตฺตสิริวฺหยโน, สุจิสมฺมต พินฺทุสโร จุสโภ;
สริตํปติ จณฺฑิ ชรากปินา, อถ มกฺกฎิยา วกเกน ทสาติฯ

อถ วคฺคุทฺทานํ –

สงฺกโปฺป ปทุโม เจว, อุทปาเนน ตติยํ;
อพฺภนฺตรํ ฆฏเภทํ, ติกนิปาตมฺหิลงฺกตนฺติฯ

ติกนิปาตํ นิฏฺฐิตํฯ

๔. จตุกฺกนิปาโต

๑. กาลิงฺควโคฺค

๓๐๑. จูฬกาลิงฺคชาตกํ (๔-๑-๑)

๑. วิวรถิมาสํ [วิวรถ อิมาสํ (สี. สฺยา. ปี.)] ทฺวารํ, นครํ ปวิสนฺตุ [ปวิสิตุํ มยา; (ก.)] อรุณราชสฺส;
สีเหน สุสิเฏฺฐน, สุรกฺขิตํ [สุสเตฺถน, สุรกฺขิตํ (สี. ปี.), สุสิเฏฺฐน (ก.)] นนฺทิเสเนนฯ

๒. ชโย กลิงฺคานมสยฺหสาหินํ, ปราชโย อนโย [อชโย (สฺยา.), อนฺวิโต (ก.)] อสฺสกานํ;
อิเจฺจว เต ภาสิตํ พฺรหฺมจาริ, น อุชฺชุภูตา วิตถํ ภณนฺติฯ

๓. เทวา มุสาวาทมุปาติวตฺตา, สจฺจํ ธนํ ปรมํ เตสุ [ตถํ เปมกรํ นุ (ก.), ตถํ ปรมํ กรํ นุ (สฺยา.)] สกฺก;
ตํ เต มุสา ภาสิตํ เทวราช, กิํ วา ปฏิจฺจ มฆวา มหินฺทฯ

๔. นนุ เต สุตํ พฺราหฺมณ ภญฺญมาเน, เทวา น อิสฺสนฺติ ปุริสปรกฺกมสฺส;
ทโม สมาธิ มนโส อเภโชฺช [อเทโชฺช (สี. ปี.), อภิโชฺช (ก.)], อพฺยคฺคตา นิกฺกมนญฺจ [นิกฺขมนญฺจ (สี.)] กาเล;
ทฬฺหญฺจ วิริยํ ปุริสปรกฺกโม จ, เตเนว อาสิ วิชโย อสฺสกานนฺติฯ

จูฬกาลิงฺคชาตกํ ปฐมํฯ

๓๐๒. มหาอสฺสาโรหชาตกํ (๔-๑-๒)

๕. อเทยฺเยสุ ททํ ทานํ, เทยฺเยสุ นปฺปเวจฺฉติ;
อาปาสุ พฺยสนํ ปโตฺต, สหายํ นาธิคจฺฉติฯ

๖. นาเทยฺเยสุ ททํ ทานํ, เทยฺเยสุ โย ปเวจฺฉติ;
อาปาสุ พฺยสนํ ปโตฺต, สหายมธิคจฺฉติฯ

๗. สโญฺญคสโมฺภควิเสสทสฺสนํ, อนริยธเมฺมสุ สเฐสุ นสฺสติ;
กตญฺจ อริเยสุ จ อชฺชเวสุ, มหปฺผลํ โหติ อณุมฺปิ ตาทิสุฯ

๘. โย ปุเพฺพ กตกลฺยาโณ, อกา โลเก สุทุกฺกรํ;
ปจฺฉา กยิรา น วา กยิรา, อจฺจนฺตํ ปูชนารโหติฯ

มหาอสฺสาโรหชาตกํ ทุติยํฯ

๓๐๓. เอกราชชาตกํ (๔-๑-๓)

๙. อนุตฺตเร กามคุเณ สมิเทฺธ, ภุตฺวาน ปุเพฺพ วสี เอกราช;
โส ทานิ ทุเคฺค นรกมฺหิ ขิโตฺต, นปฺปชฺชเห วณฺณพลํ ปุราณํฯ

๑๐. ปุเพฺพว ขนฺตี จ ตโป จ มยฺหํ, สมฺปตฺถิตา ทุพฺภิเสน [ทพฺพเสนา (สี. ปี.)] อโหสิ;
ตํ ทานิ ลทฺธาน กถํ นุ ราช, ชเห อหํ วณฺณพลํ ปุราณํฯ

๑๑. สพฺพา กิเรวํ ปรินิฏฺฐิตานิ, ยสสฺสินํ ปญฺญวนฺตํ วิสยฺห;

ยโส จ ลทฺธา ปุริมํ อุฬารํ, นปฺปชฺชเห วณฺณพลํ ปุราณํฯ

๑๒. ปนุชฺช ทุเกฺขน สุขํ ชนินฺท, สุเขน วา ทุกฺขมสยฺหสาหิ;
อุภยตฺถ สโนฺต อภินิพฺพุตตฺตา, สุเข จ ทุเกฺข จ ภวนฺติ ตุลฺยาติฯ

เอกราชชาตกํ ตติยํฯ

๓๐๔. ททฺทรชาตกํ (๔-๑-๔)

๑๓. อิมานิ มํ ททฺทร ตาปยนฺติ, วาจาทุรุตฺตานิ มนุสฺสโลเก;
มณฺฑูกภกฺขา อุทกนฺตเสวี, อาสีวิสํ มํ อวิสา สปนฺติฯ

๑๔. สกา รฏฺฐา ปพฺพาชิโต, อญฺญํ ชนปทํ คโต;
มหนฺตํ โกฏฺฐํ กยิราถ, ทุรุตฺตานํ [ทุรุตฺตานิ (ก.)] นิเธตเวฯ

๑๕. ยตฺถ โปสํ น ชานนฺติ, ชาติยา วินเยน วา;
น ตตฺถ มานํ กยิราถ, วสมญฺญาตเก ชเนฯ

๑๖. วิเทสวาสํ วสโต, ชาตเวทสเมนปิ [ชาตเวทภเยนปิ (ก.)];
ขมิตพฺพํ สปเญฺญน, อปิ ทาสสฺส ตชฺชิตนฺติฯ

ททฺทรชาตกํ จตุตฺถํฯ

๓๐๕. สีลวีมํสนชาตกํ (๔-๑-๕)

๑๗. นตฺถิ โลเก รโห นาม, ปาปกมฺมํ ปกุพฺพโต;
ปสฺสนฺติ วนภูตานิ, ตํ พาโล มญฺญตี รโหฯ

๑๘. อหํ รโห น ปสฺสามิ, สุญฺญํ วาปิ น วิชฺชติ;
ยตฺถ อญฺญํ [สุญฺญํ (สฺยา. ก.)] น ปสฺสามิ, อสุญฺญํ โหติ ตํ มยาฯ

๑๙. ทุชฺชโจฺจ จ สุชโจฺจ [อชโจฺจ (ปี.)] จ, นโนฺท จ สุขวฑฺฒิโต [สุขวจฺฉโก (สี.), สุขวจฺฉโน (สฺยา. ปี.)];
เวโชฺช จ อทฺธุวสีโล [อถ สีโล (ก.)] จ, เต ธมฺมํ ชหุ มตฺถิกาฯ

๒๐. พฺราหฺมโณ จ กถํ ชเห, สพฺพธมฺมาน ปารคู;
โย ธมฺมมนุปาเลติ, ธิติมา สจฺจนิกฺกโมติฯ

สีลวีมํสนชาตกํ ปญฺจมํฯ

๓๐๖. สุชาตชาตกํ (๔-๑-๖)

๒๑. กิมณฺฑกา อิเม เทว, นิกฺขิตฺตา กํสมลฺลเก;
อุปโลหิตกา วคฺคู, ตํ [เต (ปี.)] เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิโตฯ

๒๒. ยานิ ปุเร ตุวํ เทวิ, ภณฺฑุ นนฺตกวาสินี;
อุจฺฉงฺคหตฺถา ปจินาสิ, ตสฺสา เต โกลิยํ ผลํฯ

๒๓. อุฑฺฑยฺหเต น รมติ, โภคา วิปฺปชหนฺติ ตํ [วิปฺปชหนฺติ’มํ (?)];
ตเตฺถวิมํ ปฏิเนถ, ยตฺถ โกลํ ปจิสฺสติฯ

๒๔. โหนฺติ เหเต มหาราช, อิทฺธิปฺปตฺตาย [อิทฺธิมตฺตาย (ก.)] นาริยา;
ขม เทว สุชาตาย, มาสฺสา [มาสุ (ก.)] กุชฺฌ รเถสภาติฯ

สุชาตชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๓๐๗. ปลาสชาตกํ (๔-๑-๗)

๒๕. อเจตนํ พฺราหฺมณ อสฺสุณนฺตํ, ชาโน อชานนฺตมิมํ ปลาสํ;
อารทฺธวิริโย ธุวํ อปฺปมตฺโต, สุขเสยฺยํ ปุจฺฉสิ กิสฺส เหตุฯ

๒๖. ทูเร สุโต เจว พฺรหา จ รุกฺโข, เทเส ฐิโต ภูตนิวาสรูโป;
ตสฺมา นมสฺสามิ อิมํ ปลาสํ, เย เจตฺถ ภูตา เต [เต จ (สี. ปี.)] ธนสฺส เหตุฯ

๒๗. โส เต กริสฺสามิ ยถานุภาวํ, กตญฺญุตํ พฺราหฺมณ เปกฺขมาโน;
กถญฺหิ อาคมฺม สตํ สกาเส, โมฆานิ เต อสฺสุ ปริผนฺทิตานิฯ

๒๘. โย ตินฺทุกรุกฺขสฺส ปโร [ปุโร (ก.)] ปิลกฺโข [ปิลกฺขุ (สี. ปี.), มิลกฺขุ (ก.)], ปริวาริโต ปุพฺพยญฺญ อุฬาโร;
ตเสฺสส มูลสฺมิํ นิธิ นิขาโต, อทายาโท คจฺฉ ตํ อุทฺธราหีติฯ

ปลาสชาตกํ สตฺตมํฯ

๓๐๘. สกุณชาตกํ (๔-๑-๘)

๒๙. อกรมฺหส เต กิจฺจํ, ยํ พลํ อหุวมฺหเส;
มิคราช นโม ตฺยตฺถุ, อปิ กิญฺจิ ลภามเสฯ

๓๐. มม โลหิตภกฺขสฺส, นิจฺจํ ลุทฺทานิ กุพฺพโต;
ทนฺตนฺตรคโต สโนฺต, ตํ พหุํ ยมฺปิ ชีวสิฯ

๓๑. อกตญฺญุมกตฺตารํ , กตสฺส อปฺปฏิการกํ;
ยสฺมิํ กตญฺญุตา นตฺถิ, นิรตฺถา ตสฺส เสวนาฯ

๓๒. ยสฺส สมฺมุขจิเณฺณน, มิตฺตธโมฺม น ลพฺภติ;
อนุสูย [อนุสุยฺย (สี. ปี.)] มนโกฺกสํ, สณิกํ ตมฺหา อปกฺกเมติฯ

สกุณชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๓๐๙. ฉวกชาตกํ (๔-๑-๙)

๓๓. สพฺพมิทํ จริมํ กตํ [จริมวตํ (สี. ปี.)], อุโภ ธมฺมํ น ปสฺสเร;
อุโภ ปกติยา จุตา, โย จายํ มเนฺตชฺฌาเปติ [มนฺตชฺฌายติ (สี.), สชฺฌาปยติ (ปี.)];
โย จ มนฺตํ อธียติฯ

๓๔. สาลีนํ โอทนํ ภุเญฺช, สุจิํ มํสูปเสจนํ;
ตสฺมา เอตํ น เสวามิ, ธมฺมํ อิสีหิ เสวิตํฯ

๓๕. ปริพฺพช มหา โลโก [มหาพฺรเหฺม (ก.)], ปจนฺตเญฺญปิ ปาณิโน;
มา ตํ อธโมฺม อาจริโต, อสฺมา กุมฺภมิวาภิทาฯ

๓๖. ธิรตฺถุ ตํ ยสลาภํ, ธนลาภญฺจ พฺราหฺมณ;

ยา วุตฺติ วินิปาเตน, อธมฺมจรเณน วาติฯ

ฉวกชาตกํ นวมํฯ

๓๑๐. เสยฺยชาตกํ (๔-๑-๑๐)

๓๗. สสมุทฺทปริยายํ , มหึ สาครกุณฺฑลํ;
น อิเจฺฉ สห นินฺทาย, เอวํ เสยฺย [สยฺห (สี. สฺยา. ปี.)] วิชานหิฯ

๓๘. ธิรตฺถุ ตํ ยสลาภํ, ธนลาภญฺจ พฺราหฺมณ;
ยา วุตฺติ วินิปาเตน, อธมฺมจรเณน วาฯ

๓๙. อปิ เจ ปตฺตมาทาย, อนคาโร ปริพฺพเช;
สาเยว ชีวิกา เสโยฺย, ยา จาธเมฺมน เอสนาฯ

๔๐. อปิ เจ ปตฺตมาทาย, อนคาโร ปริพฺพเช;
อญฺญํ อหึสยํ โลเก, อปิ รเชฺชน ตํ วรนฺติฯ

เสยฺยชาตกํ [สยฺหชาตกํ (สี. สฺยา. ปี.)] ทสมํฯ

กาลิงฺควโคฺค [วิวรวโคฺค (สี. ปี.)] ปฐโมฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

วิวรญฺจ อเทยฺย สมิทฺธวรํ, อถ ททฺทร ปาปมหาติรโห;
อถ โกลิ ปลาสวรญฺจ กร, จริมํ สสมุทฺทวเรน ทสาติฯ

๒. ปุจิมนฺทวโคฺค

๓๑๑. ปุจิมนฺทชาตกํ (๔-๒-๑)

๔๑. อุเฎฺฐหิ โจร กึ เสสิ, โก อโตฺถ สุปเนน [สุปิเตน (สี.), สุปิเนน (ปี. ก.)] เต;
มา ตํ คเหสุํ [คเณฺหยฺยุํ (ก.)] ราชาโน, คาเม กิพฺพิสการกํฯ

๔๒. ยํ นุ [นูน (สฺยา.)] โจรํ คเหสฺสนฺติ, คาเม กิพฺพิสการกํ;
กึ ตตฺถ ปุจิมนฺทสฺส, วเน ชาตสฺส ติฎฺฐโตฯ

๔๓. น ตฺวํ อสฺสตฺถ ชานาสิ, มม โจรสฺส จนฺตรํ;
โจรํ คเหตฺวา ราชาโน, คาเม กิพฺพิสการกํ;
อเปฺปนฺติ [อเจฺจนฺติ (สฺยา.)] นิมฺพสูลสฺมึ, ตสฺมึ เม สงฺกเต มโนฯ

๔๔. สเงฺกยฺย สงฺกิตพฺพานิ, รเกฺขยฺยานาคตํ ภยํ;
อนาคตภยา ธีโร, อุโภ โลเก อเวกฺขตีติฯ

ปุจิมนฺทชาตกํ ปฐมํฯ

๓๑๒. กสฺสปมนฺทิยชาตกํ (๔-๒-๒)

๔๕. อปิ กสฺสป มนฺทิยา, ยุวา สปติ หนฺติ [สมฺปฎิหนฺติ (ก.)] วา;
สพฺพํ ตํ ขมเต ธีโร, ปณฺฑิโต ตํ ติติกฺขติฯ

๔๖. สเจปิ สโนฺต วิวทนฺติ, ขิปฺปํ สนฺธียเร ปุน;
พาลา ปตฺตาว ภิชฺชนฺติ, น เต สมถมชฺฌคูฯ

๔๗. เอเต ภิโยฺย สมายนฺติ, สนฺธิ เตสํ น ชีรติ;
โย จาธิปนฺนํ ชานาติ, โย จ ชานาติ เทสนํฯ

๔๘. เอโส หิ อุตฺตริตโร, ภารวโห ธุรทฺธโร;
โย ปเรสาธิปนฺนานํ , สยํ สนฺธาตุมรหตีติฯ

กสฺสปมนฺทิยชาตกํ ทุติยํฯ

๓๑๓. ขนฺตีวาทีชาตกํ (๔-๒-๓)

๔๙. โย เต หเตฺถ จ ปาเท จ, กณฺณนาสญฺจ เฉทยิ;
ตสฺส กุชฺฌ มหาวีร, มา รฏฺฐํ วินสา [วินสฺส (ก. สี. สฺยา. ก.)] อิทํฯ

๕๐. โย เม หเตฺถ จ ปาเท จ, กณฺณนาสญฺจ เฉทยิ;
จิรํ ชีวตุ โส ราชา, น หิ กุชฺฌนฺติ มาทิสาฯ

๕๑. อหู อตีตมทฺธานํ [อหุ อตีตมทฺธาเน (สฺยา. ปี. ก.)], สมโณ ขนฺติทีปโน;
ตํ ขนฺติยาเยว ฐิตํ, กาสิราชา อเฉทยิฯ

๕๒. ตสฺส กมฺม [กมฺมสฺส (สี. ปี.)] ผรุสสฺส, วิปาโก กฏุโก อหุ;
ยํ กาสิราชา เวเทสิ, นิรยมฺหิ สมปฺปิโตติฯ

ขนฺตีวาทีชาตกํ ตติยํฯ

๓๑๔. โลหกุมฺภิชาตกํ (๔-๒-๔)

๕๓. ทุชฺชีวิตมชีวิมฺห, เย สเนฺต [เยสํ โน (สฺยา. ก.)] น ททมฺหเส;
วิชฺชมาเนสุ โภเคสุ, ทีปํ นากมฺห อตฺตโนฯ

๕๔. สฏฺฐิ [สฏฺฐึ (สฺยา.)] วสฺสสหสฺสานิ, ปริปุณฺณานิ สพฺพโส;
นิรเย ปจฺจมานานํ, กทา อโนฺต ภวิสฺสติฯ

๕๕. นตฺถิ อโนฺต กุโต อโนฺต, น อโนฺต ปฏิทิสฺสติ;
ตทา หิ ปกตํ ปาปํ, มม ตุยฺหญฺจ มาริสา [มาริส (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

๕๖. โสหํ นูน อิโต คนฺตฺวา, โยนึ ลทฺธาน มานุสึ;
วทญฺญู สีลสมฺปโนฺน, กาหามิ กุสลํ พหุนฺติฯ

โลหกุมฺภิชาตกํ จตุตฺถํฯ

๓๑๕. สพฺพมํสลาภชาตกํ (๔-๒-๕)

๕๗. ผรุสา วต เต วาจา, มํสํ [สมฺม (ปี. ก.)] ยาจนโก อสิ [จสิ (ปี.)];
กิโลมสทิสี [กิโลมสฺส สทิสา (ปี.)] วาจา, กิโลมํ สมฺม ทมฺมิ เตฯ

๕๘. องฺคเมตํ มนุสฺสานํ, ภาตา โลเก ปวุจฺจติ;
องฺคสฺส สทิสี วาจา [องฺคสฺสทิสี เต วาจา (ก.)], องฺคํ สมฺม ททามิ เตฯ

๕๙. ตาตาติ ปุโตฺต วทมาโน, กเมฺปติ [สเมฺมติ (ก.)] หทยํ ปิตุ;
หทยสฺส สทิสี [หทยสฺสทิสี (ก.)] วาจา, หทยํ สมฺม ทมฺมิ เตฯ

๖๐. ยสฺส คาเม สขา นตฺถิ, ยถารญฺญํ ตเถว ตํ;
สพฺพสฺส สทิสี วาจา, สพฺพํ สมฺม ททามิ เตติฯ

สพฺพมํสลาภชาตกํ [มํสชาตกํ (สี. สฺยา. ปี.)] ปญฺจมํฯ

๓๑๖. สสปณฺฑิตชาตกํ (๔-๒-๖)

๖๑. สตฺต เม โรหิตา มจฺฉา, อุทกา ถลมุพฺภตา;
อิทํ พฺราหฺมณ เม อตฺถิ, เอตํ ภุตฺวา วเน วสฯ

๖๒. ทุสฺส เม เขตฺตปาลสฺส, รตฺติภตฺตํ อปาภตํ;
มํสสูลา จ เทฺว โคธา, เอกญฺจ ทธิวารกํ;
อิทํ พฺราหฺมณ เม อตฺถิ, เอตํ ภุตฺวา วเน วสฯ

๖๓. อมฺพปกฺกํ ทกํ [อมฺพปโกฺกทกํ (สี. ปี.)] สีตํ, สีตจฺฉายา มโนรมา [สีตจฺฉายํ มโนรมํ (สี. สฺยา. ปี.)];
อิทํ พฺราหฺมณ เม อตฺถิ, เอตํ ภุตฺวา วเน วสฯ

๖๔. น สสสฺส ติลา อตฺถิ, น มุคฺคา นปิ ตณฺฑุลา;
อิมินา อคฺคินา ปกฺกํ, มมํ [มํสํ (ก.)] ภุตฺวา วเน วสาติฯ

สสปณฺฑิตชาตกํ ฉฎฺฐํฯ

๓๑๗. มตโรทนชาตกํ (๔-๒-๗)

๖๕. มตํ มตํ เอว [มตมตเมว (สี. สฺยา. ปี.)] โรทถ, น หิ ตํ โรทถ โย มริสฺสติ;
สเพฺพปิ [สเพฺพว (สี. สฺยา. ปี.)] สรีรธาริโน, อนุปุเพฺพน ชหนฺติ ชีวิตํฯ

๖๖. เทวมนุสฺสา จตุปฺปทา, ปกฺขิคณา อุรคา จ โภคิโน;
สมฺหิ [ยมฺหิ (สฺยา.), อสฺมิํ (ปี. ก.)] สรีเร อนิสฺสรา, รมมานาว ชหนฺติ ชีวิตํฯ

๖๗. เอวํ จลิตํ อสณฺฐิตํ, สุขทุกฺขํ มนุเชสฺวเปกฺขิย;
กนฺทิตรุทิตํ นิรตฺถกํ, กิํ โว โสกคณาภิกีรเรฯ

๖๘. ธุตฺตา จ โสณฺฑา [ธุตฺตา โสณฺฑา (สี.), ธุตฺตา โสณฺฑา จ (สฺยา.)] อกตา, พาลา สูรา อโยคิโน [พาลา สูรา วีรา อโยคิโน (ปี.)];
ธีรํ มญฺญนฺติ พาโลติ, เย ธมฺมสฺส อโกวิทาติฯ

มตโรทนชาตกํ สตฺตมํฯ

๓๑๘. กณเวรชาตกํ (๔-๒-๘)

๖๙. ยํ ตํ วสนฺตสมเย, กณเวเรสุ ภาณุสุ;
สามํ พาหาย ปีเฬสิ, สา ตํ อาโรคฺยมพฺรวิฯ

๗๐. อโมฺภ น กิร สเทฺธยฺยํ, ยํ วาโต ปพฺพตํ วเห;
ปพฺพตเญฺจ วเห วาโต, สพฺพมฺปิ ปถวิํ วเห;

ยตฺถ สามา กาลกตา [กาลงฺกตา (ก.)], สา มํ อาโรคฺยมพฺรวิฯ

๗๑. น เจว สา กาลกตา, น จ สา อญฺญมิจฺฉติ;
เอกภตฺติกินี [เอกภตฺตา กิร (สี. สฺยา.), เอกภตฺตกินี (ปี.)] สามา, ตเมว อภิกงฺขติฯ

๗๒. อสนฺถุตํ มํ จิรสนฺถุเตน [อสนฺธตํ มํ จิรสนฺธเตน (ก.)], นิมีนิ สามา อธุวํ ธุเวน;
มยาปิ สามา นิมิเนยฺย อญฺญํ, อิโต อหํ ทูรตรํ คมิสฺสนฺติฯ

กณเวรชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๓๑๙. ติตฺติรชาตกํ (๔-๒-๙)

๗๓. สุสุขํ วต ชีวามิ, ลภามิ เจว ภุญฺชิตุํ;
ปริปนฺเถว ติฏฺฐามิ, กา นุ ภนฺเต คตี มมฯ

๗๔. มโน เจ เต นปฺปณมติ, ปกฺขิ ปาปสฺส กมฺมุโน;
อพฺยาวฏสฺส ภทฺรสฺส, น ปาปมุปลิมฺปติฯ

๗๕. ญาตโก โน นิสิโนฺนติ, พหุ อาคจฺฉเต ชโน;
ปฏิจฺจ กมฺมํ ผุสติ, ตสฺมึ เม สงฺกเต มโนฯ

๗๖. น ปฏิจฺจ กมฺมํ ผุสติ, มโน เจ นปฺปทุสฺสติ;
อโปฺปสฺสุกฺกสฺส ภทฺรสฺส, น ปาปมุปลิมฺปตีติฯ

ติตฺติรชาตกํ นวมํฯ

๓๒๐. สุจฺจชชาตกํ (๔-๒-๑๐)

๗๗. สุจฺจชํ วต นจฺจชิ, วาจาย อททํ คิรึ;
กึ หิตสฺส จชนฺตสฺส, วาจาย อทท ปพฺพตํฯ

๗๘. ยญฺหิ กยิรา ตญฺหิ วเท, ยํ น กยิรา น ตํ วเท;
อกโรนฺตํ ภาสมานํ, ปริชานนฺติ ปณฺฑิตาฯ

๗๙. ราชปุตฺต นโม ตฺยตฺถุ, สเจฺจ ธเมฺม ฐิโต จสิ;
ยสฺส เต พฺยสนํ ปโตฺต, สจฺจสฺมึ รมเต มโนฯ

๘๐. ยา ทลิทฺที ทลิทฺทสฺส, อฑฺฒา อฑฺฒสฺส กิตฺติม [กิตฺติมา (สี. สฺยา. ปี.)];
สา หิสฺส ปรมา ภริยา, สหิรญฺญสฺส อิตฺถิโยติฯ

สุจฺจชชาตกํ ทสมํฯ

ปุจิมนฺทวโคฺค ทุติโยฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

อถ โจร สกสฺสป ขนฺตีวโร, ทุชฺชีวิตตา จ วรา ผรุสา;
อถ สส มตญฺจ วสนฺต สุขํ, สุจฺจชํวตนจฺจชินา จ ทสาติฯ

๓๒๑. กุฏิทูสกชาตกํ (๔-๓-๑)

๓. กุฏิทูสกวโคฺค

๘๑. มนุสฺสเสฺสว เต สีสํ, หตฺถปาทา จ วานร;
อถ เกน นุ วเณฺณน, อคารํ เต น วิชฺชติฯ

๘๒. มนุสฺสเสฺสว เม สีสํ, หตฺถปาทา จ สิงฺคิล [สิงฺคาล (ก.), ปิงฺคล (ฏีกา)];
ยาหุ เสฏฺฐา มนุเสฺสสุ, สา เม ปญฺญา น วิชฺชติฯ

๘๓. อนวฏฺฐิตจิตฺตสฺส , ลหุจิตฺตสฺส ทุพฺภิโน [ทูภิโน (ปี.)];
นิจฺจํ อทฺธุวสีลสฺส, สุขภาโว [สุจิภาโว (สี.), สุขภาโค (?)] น วิชฺชติฯ

๘๔. โส กรสฺสุ อานุภาวํ, วีติวตฺตสฺสุ สีลิยํ;
สีตวาตปริตฺตาณํ, กรสฺสุ กุฏวํ [กุฏิกํ (สี. สฺยา.)] กปีติฯ

กุฏิทูสก [สิงฺคาลสกุณ (ก.)] ชาตกํ ปฐมํฯ

๓๒๒. ทุทฺทุภชาตกํ (๔-๓-๒)

๘๕. ทุทฺทุภายติ [ททฺทภายติ (สี. ปี.)] ภทฺทเนฺต, ยสฺมิํ เทเส วสามหํ;
อหเมฺปตํ น ชานามิ, กิเมตํ ทุทฺทุภายติฯ

๘๖. เพลุวํ ปติตํ สุตฺวา, ทุทฺทุภนฺติ [ททฺทภนฺติ (สี.)] สโส ชวิ;
สสสฺส วจนํ สุตฺวา, สนฺตตฺตา มิควาหินีฯ

๘๗.อปฺปตฺวา ปทวิญฺญาณํ, ปรโฆสานุสาริโน;
ปนาทปรมา พาลา, เต โหนฺติ ปรปตฺติยาฯ

๘๘. เย จ สีเลน สมฺปนฺนา, ปญฺญายูปสเม รตา;
อารกา วิรตา ธีรา, น โหนฺติ ปรปตฺติยาติฯ

ทุทฺทุภชาตกํ [ททฺทภชาตกํ (สี. ปี.)] ทุติยํฯ

๓๒๓. พฺรหฺมทตฺตชาตกํ (๔-๓-๓)

๘๙. ทฺวยํ ยาจนโก ราช, พฺรหฺมทตฺต นิคจฺฉติ;
อลาภํ ธนลาภํ วา, เอวํ ธมฺมา หิ ยาจนาฯ

๙๐. ยาจนํ โรทนํ อาหุ, ปญฺจาลานํ รเถสภ;
โย ยาจนํ ปจฺจกฺขาติ, ตมาหุ ปฏิโรทนํฯ

๙๑. มา มทฺทสํสุ โรทนฺตํ, ปญฺจาลา สุสมาคตา;
ตุวํ วา ปฏิโรทนฺตํ, ตสฺมา อิจฺฉามหํ รโหฯ

๙๒. ททามิ เต พฺราหฺมณ โรหิณีนํ, ควํ สหสฺสํ สห ปุงฺคเวน;
อริโย หิ อริยสฺส กถํ น ทชฺชา [ทเชฺช (สี.), ทชฺชํ (?)], สุตฺวาน คาถา ตว ธมฺมยุตฺตาติฯ

พฺรหฺมทตฺตชาตกํ ตติยํฯ

๓๒๔. จมฺมสาฏกชาตกํ (๔-๓-๔)

๙๓. กลฺยาณรูโป วตยํ จตุปฺปโท, สุภทฺทโก เจว สุเปสโล จ;
โย พฺราหฺมณํ ชาติมนฺตูปปนฺนํ, อปจายติ เมณฺฑวโร ยสสฺสีฯ

๙๔. มา พฺราหฺมณ อิตฺตรทสฺสเนน, วิสฺสาสมาปชฺชิ จตุปฺปทสฺส;
ทฬฺหปฺปหารํ อภิกงฺขมาโน [อภิกตฺตุกาโม (สฺยา.)], อวสกฺกตี ทสฺสติ สุปฺปหารํฯ

๙๕. อูรุฏฺฐิ [อูรฏฺฐิ (สี.)] ภคฺคํ ปวฏฺฏิโต [ปติโต (สี. สฺยา.)] ขาริภาโร, สพฺพญฺจ ภณฺฑํ พฺราหฺมณสฺส [พฺราหฺมณสฺสีธ (ก. สี. ปี.), พฺราหฺมณเสฺสว (ก. สี. สฺยา. ก.)] ภินฺนํ;
อุโภปิ พาหา ปคฺคยฺห [ปคฺคเยฺยว (สฺยา.), ปคฺคหีย (?)] กนฺทติ [พาหา ปคฺคยฺย กนฺทติ (ปี. ก.)], อภิธาวถ หญฺญเต พฺรหฺมจารีฯ

๙๖. เอวํ โส นิหโต เสติ, โย อปูชํ ปสํสติ [นมสฺสติ (ปี.)];
ยถาหมชฺช ปหโต, หโต เมเณฺฑน ทุมฺมตีติฯ

จมฺมสาฏกชาตกํ จตุตฺถํฯ

๓๒๕. โคธราชชาตกํ (๔-๓-๕)

๙๗. สมณํ ตํ มญฺญมาโน, อุปคจฺฉิมสญฺญตํ;
โส มํ ทเณฺฑน ปาหาสิ, ยถา อสฺสมโณ ตถาฯ

๙๘. กึ เต ชฏาหิ ทุเมฺมธ, กึ เต อชินสาฏิยา;
อพฺภนฺตรํ เต คหนํ, พาหิรํ ปริมชฺชสิฯ

๙๙. เอหิ โคธ นิวตฺตสฺสุ, ภุญฺช สาลีนโมทนํ;
เตลํ โลณญฺจ เม อตฺถิ, ปหูตํ มยฺห ปิปฺผลิฯ

๑๐๐. เอส ภิโยฺย ปเวกฺขามิ, วมฺมิกํ สตโปริสํ;
เตลํ โลณญฺจ กิเตฺตสิ [กิเนฺตสิ (สฺยา. ปี.)], อหิตํ มยฺห ปิปฺผลีติฯ

โคธราชชาตกํ ปญฺจมํฯ

๓๒๖. กกฺการุชาตกํ (๔-๓-๖)

๑๐๑. กาเยน โย นาวหเร, วาจาย น มุสา ภเณ;
ยโส ลทฺธา น มเชฺชยฺย, ส เว กกฺการุมรหติฯ

๑๐๒. ธเมฺมน วิตฺตเมเสยฺย, น นิกตฺยา ธนํ หเร;
โภเค ลทฺธา น มเชฺชยฺย, ส เว กกฺการุมรหติฯ

๑๐๓. ยสฺส จิตฺตํ อหาลิทฺทํ, สทฺธา จ อวิราคินี;
เอโก สาทุํ น ภุเญฺชยฺย, ส เว กกฺการุมรหติฯ

๑๐๔. สมฺมุขา วา ติโรกฺขา วา [ปโรกฺขา วา (ปี.), ปรมฺมุขา (ก.)], โย สเนฺต น ปริภาสติ;
ยถาวาที ตถาการี, ส เว กกฺการุมรหตีติฯ

กกฺการุชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๓๒๗. กากวตีชาตกํ (๔-๓-๗)

๑๐๕. วาติ จายํ [วายํ (ก.)] ตโต คโนฺธ, ยตฺถ เม วสตี ปิยา;
ทูเร อิโต หิ กากวตี [กากาตี (สี.), กากาติ (สฺยา. ปี.)], ยตฺถ เม นิรโต มโนฯ

๑๐๖. กถํ สมุทฺทมตรี, กถํ อตริ เกปุกํ [เกพุกํ (สี. ปี.)];

กถํ สตฺต สมุทฺทานิ, กถํ สิมฺพลิมารุหิฯ

๑๐๗. ตยา สมุทฺทมตริํ, ตยา อตริ เกปุกํ [เกพุกํ (สี. ปี.)];
ตยา สตฺต สมุทฺทานิ, ตยา สิมฺพลิมารุหิํฯ

๑๐๘. ธิรตฺถุมํ มหากายํ, ธิรตฺถุมํ อเจตนํ;
ยตฺถ ชายายหํ ชารํ, อาวหามิ วหามิ จาติฯ

กากวตีชาตกํ สตฺตมํฯ

๓๒๘. อนนุโสจิยชาตกํ (๔-๓-๘)

๑๐๙. พหูนํ วิชฺชตี โภตี, เตหิ เม กิํ ภวิสฺสติ;
ตสฺมา เอตํ น โสจามิ, ปิยํ สมฺมิลฺลหาสินิํฯ

๑๑๐. ตํ ตํ เจ อนุโสเจยฺย, ยํ ยํ ตสฺส น วิชฺชติ;
อตฺตานมนุโสเจยฺย, สทา มจฺจุวสํ ปตํฯ

๑๑๑. น เหว ฐิตํ นาสีนํ, น สยานํ น ปทฺธคุํ [ปตฺถคุํ (สฺยา.)];
ยาว พฺยาติ นิมิสติ, ตตฺราปิ รสตี [สรตี (สี. สฺยา. ปี.)] วโยฯ

๑๑๒. ตตฺถตฺตนิ วตปฺปเทฺธ [วต ปเนฺถ (สฺยา.), วต พเนฺธ (ก.) วต + ป-อเทฺธ = วตปฺปเทฺธ], วินาภาเว อสํสเย;
ภูตํ เสสํ ทยิตพฺพํ, วีตํ อนนุโสจิยนฺติ [จวิตํ นานุโสจิยนฺติ (สฺยา.), มตนฺตํ นานุโสจิยํ (ก.)]ฯ

อนนุโสจิยชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๓๒๙. กาฬพาหุชาตกํ (๔-๓-๙)

๑๑๓. ยํ อนฺนปานสฺส ปุเร ลภาม, ตํ ทานิ สาขมิคเมว คจฺฉติ;
คจฺฉาม ทานิ วนเมว ราธ, อสกฺกตา จสฺม ธนญฺชยาย [ธนญฺจยาย (ก.)]ฯ

๑๑๔. ลาโภ อลาโภ ยโส อยโส จ, นินฺทา ปสํสา จ สุขญฺจ ทุกฺขํ;
เอเต อนิจฺจา มนุเชสุ ธมฺมา, มา โสจิ กิํ โสจสิ โปฏฺฐปาทฯ

๑๑๕. อทฺธา ตุวํ ปณฺฑิตโกสิ ราธ, ชานาสิ อตฺถานิ อนาคตานิ;
กถํ นุ สาขามิคํ ทกฺขิสาม [ทกฺขิยาม (ก.), ทกฺขาม (สฺยา.)], นิทฺธาวิตํ [นิทฺธาปิตํ (สี. สฺยา.), นิพฺพาปิตํ (ปี.), นิจฺฉุทํ (ก.)] ราชกุลโตว ชมฺมํฯ

๑๑๖. จาเลติ กณฺณํ ภกุฏิํ กโรติ, มุหุํ มุหุํ ภายยเต [ภายเต (สฺยา.), ภายาปเต (ก.)] กุมาเร;
สยเมว ตํ กาหติ กาฬพาหุ, เยนารกา ฐสฺสติ อนฺนปานาติฯ

กาฬพาหุชาตกํ นวมํฯ

๓๓๐. สีลวีมํสชาตกํ (๔-๓-๑๐)

๑๑๗. สีลํ กิเรว กลฺยาณํ, สีลํ โลเก อนุตฺตรํ;
ปสฺส โฆรวิโส นาโค, สีลวาติ น หญฺญติฯ

๑๑๘. ยาวเทวสฺสหู กิญฺจิ, ตาวเทว อขาทิสุํ;
สงฺคมฺม กุลลา โลเก, น หึสนฺติ อกิญฺจนํฯ

๑๑๙. สุขํ นิราสา สุปติ, อาสา ผลวตี สุขา;
อาสํ นิราสํ กตฺวาน, สุขํ สุปติ ปิงฺคลาฯ

๑๒๐. น สมาธิปโร อตฺถิ, อสฺมึ โลเก ปรมฺหิ จ;
น ปรํ นาปิ อตฺตานํ, วิหึสติ สมาหิโตติฯ

สีลวีมํสชาตกํ ทสมํฯ

กุฎิทูสกวคฺโค ตติโยฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

สมนุสฺส -สทุทฺทุภ-ยาจนโก, อถ เมณฺฑวรุตฺตม-โคธวโร;
อถ กายสเกปุก โภตีวโร, อถ ราธสุสีลวเรน ทสาติฯ

๔. โกกิลวคฺโค

๓๓๑. โกกิลชาตกํ (๔-๔-๑)

๑๒๑. โย เว กาเล อสมฺปตฺเต, อติเวลํ ปภาสติ;
เอวํ โส นิหโต เสติ, โกกิลายิว อตฺรโชฯ

๑๒๒. น หิ สตฺถํ สุนิสิตํ, วิสํ หลาหลามิว [หลาหลํ อิว (ปี.)];
เอวํ นิกฏฺฐ [นิกฺกเฑฺฒ (สฺยา.), นิกเฑฺฒ (ก.)] ปาเตติ, วาจา ทุพฺภาสิตา ยถาฯ

๑๒๓. ตสฺมา กาเล อกาเล วา [อกาเล จ (สี. สฺยา.)], วาจํ รเกฺขยฺย ปณฺฑิโต;
นาติเวลํ ปภาเสยฺย, อปิ อตฺตสมมฺหิ วาฯ

๑๒๔. โย จ กาเล มิตํ ภาเส, มติปุโพฺพ วิจกฺขโณ;
สเพฺพ อมิเตฺต อาเทติ, สุปโณฺณ อุรคามิวาติฯ

โกกิลชาตกํ [โกกาลิกชาตกํ (สพฺพตฺถ)] ปฐมํฯ

๓๓๒. รถลฎฺฐิชาตกํ (๔-๔-๒)

๑๒๕. อปิ หนฺตฺวา หโต พฺรูติ, เชตฺวา ชิโตติ ภาสติ;
ปุพฺพวกฺขายิโน [ปุพฺพมกฺขายิโน (สี. สฺยา.)] ราช, อญฺญทตฺถุ [เอกทตฺถุ (สี. ปี.)] น สทฺทเหฯ

๑๒๖. ตสฺมา ปณฺฑิตชาติโย, สุเณยฺย อิตรสฺสปิ;
อุภินฺนํ วจนํ สุตฺวา, ยถา ธโมฺม ตถา กเรฯ

๑๒๗. อลโส คิหี กามโภคี น สาธุ, อสญฺญโต ปพฺพชิโต น สาธุ;
ราชา น สาธุ อนิสมฺมการี, โย ปณฺฑิโต โกธโน ตํ น สาธุฯ

๑๒๘. นิสมฺม ขตฺติโย กยิรา, นานิสมฺม ทิสมฺปติ;

นิสมฺมการิโน ราช [รโญฺญ (สี. สฺยา.)], ยโส กิตฺติ จ วฑฺฒตีติฯ

รถลฏฺฐิชาตกํ ทุติยํฯ

๓๓๓. ปกฺกโคธชาตกํ (๔-๔-๓)

๑๒๙. ตเทว เม ตฺวํ วิทิโต, วนมชฺฌ รเถสภ;
ยสฺส เต ขคฺคพทฺธสฺส, สนฺนทฺธสฺส ติรีฏิโน;
อสฺสตฺถทุมสาขาย, ปกฺกา โคธา ปลายถฯ

๑๓๐. นเม นมนฺตสฺส ภเช ภชนฺตํ, กิจฺจานุกุพฺพสฺส กเรยฺย กิจฺจํ;
นานตฺถกามสฺส กเรยฺย อตฺถํ, อสมฺภชนฺตมฺปิ น สมฺภเชยฺยฯ

๑๓๑. จเช จชนฺตํ วนถํ น กยิรา, อเปตจิตฺเตน น สมฺภเชยฺย;
ทิโช ทุมํ ขีณผลนฺติ [ผลํว (ก. สี. สฺยา. ก.), ทุกนิปาเต ปุฏภตฺตชาตเกน สํสเนฺทตพฺพํ] ญตฺวา, อญฺญํ สเมเกฺขยฺย มหา หิ โลโกฯ

๑๓๒. โส เต กริสฺสามิ ยถานุภาวํ, กตญฺญุตํ ขตฺติเย [ขตฺติโย (สฺยา. ก.)] เปกฺขมาโน;
สพฺพญฺจ เต อิสฺสริยํ ททามิ, ยสฺสิจฺฉสี ตสฺส ตุวํ ททามีติฯ

ปกฺกโคธชาตกํ [โคธชาตกํ (สี. สฺยา. ปี.)] ตติยํฯ

๓๓๔. ราโชวาทชาตกํ (๔-๔-๔)

๑๓๓. ควํ เจ ตรมานานํ, ชิมฺหํ คจฺฉติ ปุงฺคโว;
สพฺพา ตา ชิมฺหํ คจฺฉนฺติ [สพฺพา คาวี ชิมฺหํ ยนฺติ (สี. สฺยา.)], เนเตฺต ชิมฺหํ คเต สติฯ

๑๓๔. เอวเมว มนุเสฺสสุ, โย โหติ เสฏฺฐสมฺมโต;
โส เจ อธมฺมํ จรติ, ปเคว อิตรา ปชา;
สพฺพํ รฏฺฐํ ทุขํ เสติ, ราชา เจ โหติ อธมฺมิโกฯ

๑๓๕. ควํ เจ ตรมานานํ, อุชุํ คจฺฉติ ปุงฺคโว;
สพฺพา คาวี อุชุํ ยนฺติ [สพฺพา ตา อุชุํ คจฺฉนฺติ (ปี. อ. นิ. ๔.๗๐)], เนเตฺต อุชุํ คเต สติฯ

๑๓๖. เอวเมว มนุเสฺสสุ, โย โหติ เสฏฺฐสมฺมโต;
โส สเจ ธมฺมํ จรติ, ปเคว อิตรา ปชา;
สพฺพํ รฏฺฐํ สุขํ เสติ, ราชา เจ โหติ ธมฺมิโกติฯ

ราโชวาทชาตกํ จตุตฺถํฯ

๓๓๕. ชมฺพุกชาตกํ (๔-๔-๕)

๑๓๗. พรหา ปวฑฺฒกาโย โส, ทีฆทาโฐ จ ชมฺพุก;
น ตฺวํ ตตฺถ กุเล ชาโต, ยตฺถ คณฺหนฺติ กุญฺชรํฯ

๑๓๘. อสีโห สีหมาเนน, โย อตฺตานํ วิกุพฺพติ;
โกตฺถูว [กุฏฺฐูว (สี.), กุตฺถุว (สฺยา. ปี)] คชมาสชฺช, เสติ ภูมฺยา อนุตฺถุนํฯ

๑๓๙. ยสสฺสิโน อุตฺตมปุคฺคลสฺส, สญฺชาตขนฺธสฺส มหพฺพลสฺส;
อสเมกฺขิย ถามพลูปปตฺตึ, ส เสติ นาเคน หโตยํ ชมฺพุโกฯ

๑๔๐. โย จีธ กมฺมํ กุรุเต ปมาย, ถามพฺพลํ อตฺตนิ สํวิทิตฺวา;
ชปฺเปน มเนฺตน สุภาสิเตน, ปริกฺขวา โส วิปุลํ ชินาตีติฯ

ชมฺพุกชาตกํ ปญฺจมํฯ

๓๓๖. พฺรหาฉตฺตชาตกํ (๔-๔-๖)

๑๔๑. ติณํ ติณนฺติ ลปสิ, โก นุ เต ติณมาหริ;
กึ นุ เต ติณกิจฺจตฺถิ, ติณเมว ปภาสสิฯ

๑๔๒. อิธาคมา พฺรหฺมจารี, พฺรหา ฉโตฺต พหุสฺสุโต;
โส เม [โส เว (ก.)] สพฺพํ สมาทาย, ติณํ นิกฺขิปฺป คจฺฉติฯ

๑๔๓. เอเวตํ โหติ กตฺตพฺพํ, อเปฺปน พหุมิจฺฉตา;
สพฺพํ สกสฺส อาทานํ, อนาทานํ ติณสฺส จฯ ( ) [(ติณสฺส จาฎีสุ คโต, ตตฺถ กา ปริเทวนา) (สี. สฺยา.) (จาฎีสุ ปกฺขิปิตฺวาน, ตตฺถ กา ปริเทวนา) (ก.)]

๑๔๔. สีลวโนฺต น กุพฺพนฺติ, พาโล สีลานิ กุพฺพติ;
อนิจฺจสีลํ ทุสฺสีลฺยํ [ทุสฺสีลํ (ปี.)], กึ ปณฺฑิจฺจํ กริสฺสตีติฯ

พฺรหาฉตฺตชาตกํ ฉฎฺฐํฯ

๓๓๗. ปีฐชาตกํ (๔-๔-๗)

๑๔๕. น เต ปีฐมทายิมฺหา [มทาสิมฺห (ปี. ก.)], น ปานํ นปิ โภชนํ;
พฺรหฺมจาริ ขมสฺสุ เม, เอตํ ปสฺสามิ อจฺจยํฯ

๑๔๖. เนวาภิสชฺชามิ น จาปิ กุเปฺป, น จาปิ เม อปฺปิยมาสิ กิญฺจิ;
อโถปิ เม อาสิ มโนวิตโกฺก, เอตาทิโส นูน กุลสฺส ธโมฺมฯ

๑๔๗. เอสสฺมากํ กุเล ธโมฺม, ปิตุปิตามโห สทา;
อาสนํ อุทกํ ปชฺชํ, สเพฺพตํ นิปทามเสฯ

๑๔๘. เอสสฺมากํ กุเล ธโมฺม, ปิตุปิตามโห สทา;
สกฺกจฺจํ อุปติฎฺฐาม, อุตฺตมํ วิย ญาตกนฺติฯ

ปีฐชาตกํ สตฺตมํฯ

๓๓๘. ถุสชาตกํ (๔-๔-๘)

๑๔๙. วิทิตํ ถุสํ อุนฺทุรานํ [อุนฺทูรานํ (ก.)], วิทิตํ ปน ตณฺฑุลํ;
ถุสํ ถุสํ [ถุสํ ถูลํ (สี.)] วิวเชฺชตฺวา, ตณฺฑุลํ ปน ขาทเรฯ

๑๕๐. ยา มนฺตนา อรญฺญสฺมึ, ยา จ คาเม นิกณฺณิกา;
ยเญฺจตํ อิติ จีติ จ, เอตมฺปิ วิทิตํ มยาฯ

๑๕๑. ธเมฺมน กิร ชาตสฺส, ปิตา ปุตฺตสฺส มกฺกโฎ;
ทหรเสฺสว สนฺตสฺส, ทเนฺตหิ ผลมจฺฉิทาฯ

๑๕๒. ยเมตํ ปริสปฺปสิ [ปริสเพฺพสิ (ก.)], อชกาโณว สาสเป;
โยปายํ เหฏฺฐโต เสติ [เสสิ (สี.)], เอตมฺปิ วิทิตํ มยาติฯ

ถุสชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๓๓๙. พาเวรุชาตกํ (๔-๔-๙)

๑๕๓. อทสฺสเนน โมรสฺส, สิขิโน มญฺชุภาณิโน;
กากํ ตตฺถ อปูเชสุํ, มํเสน จ ผเลน จฯ

๑๕๔. ยทา จ สรสมฺปนฺโน, โมโร พาเวรุมาคมา;
อถ ลาโภ จ สกฺกาโร, วายสสฺส อหายถฯ

๑๕๕. ยาว นุปฺปชฺชตี พุทฺโธ, ธมฺมราชา ปภงฺกโร;
ตาว อเญฺญ อปูเชสุํ, ปุถู สมณพฺราหฺมเณฯ

๑๕๖. ยทา จ สรสมฺปนฺโน, พุทฺโธ ธมฺมํ อเทสยิ;
อถ ลาโภ จ สกฺกาโร, ติตฺถิยานํ อหายถาติฯ

พาเวรุชาตกํ นวมํฯ

๓๔๐. วิสยฺหชาตกํ (๔-๔-๑๐)

๑๕๗. อทาสิ ทานานิ ปุเร วิสยฺห, ททโต จ เต ขยธมฺโม อโหสิ;
อิโต ปรํ เจ น ทเทยฺย ทานํ, ติเฏฺฐยฺยุํ เต สํยมนฺตสฺส โภคาฯ

๑๕๘. อนริยมริเยน สหสฺสเนตฺต, สุทุคฺคเตนาปิ อกิจฺจมาหุ;
มา โว ธนํ ตํ อหุ เทวราช [อหุวา ชนินฺท (ก. สี. สฺยา. ปี.)], ยํ โภคเหตุ วิชเหมุ สทฺธํฯ

๑๕๙. เยน เอโก รโถ ยาติ, ยาติ เตนาปโร รโถ;
โปราณํ นิหิตํ วตฺตํ, วตฺตตเญฺญว [วทฺธํ, วทฺธตเญฺญว (ก. สี. ปี.)] วาสวฯ

๑๖๐. ยทิ เหสฺสติ ทสฺสาม, อสเนฺต กึ ททามเส;
เอวํภูตาปิ ทสฺสาม, มา ทานํ ปมทมฺหเสติฯ

วิสยฺหชาตกํ ทสมํฯ

โกกิลวโคฺค [โกกาลิกวโคฺค (ก.)] จตุโตฺถฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

อติเวลปภาสติ ชีตวโร, วนมชฺฌ รเถสภ ชิมฺหคโม;
อถ ชมฺพุ ติณาสนปีฐวรํ, อถ ตณฺฑุล โมร วิสยฺห ทสาติฯ

๕. จูฬกุณาลวโคฺค

๓๔๑. กณฺฑรีชาตกํ (๔-๕-๑)

๑๖๑. นรานมารามกราสุ นาริสุ, อเนกจิตฺตาสุ อนิคฺคหาสุ จ;

สพฺพตฺถ นาปีติกราปิ [สพฺพ’ตฺตนา’ปีติกราปิ (สี. สฺยา.)] เจ สิยา [สิยุํ (สฺยา.)], น วิสฺสเส ติตฺถสมา หิ นาริโยฯ

๑๖๒. ยํ เว [ยญฺจ (สฺยา. ก.)] ทิสฺวา กณฺฑรีกินฺนราน [กินฺนรกินฺนรีนํ (สฺยา.), กินฺนรีกินฺนรานํ (ก.)], สพฺพิตฺถิโย น รมนฺติ อคาเร;
ตํ ตาทิสํ มจฺจํ จชิตฺวา ภริยา, อญฺญํ ทิสฺวา ปุริสํ ปีฐสปฺปิํฯ

๑๖๓. พกสฺส จ พาวริกสฺส [ปาวาริกสฺส (สี.)] รโญฺญ, อจฺจนฺตกามานุคตสฺส ภริยา;
อวาจรี [อจฺจาจริ (สฺยา.), อนาจริ (ก.)] ปฏฺฐวสานุคสฺส [พทฺธวสานุคสฺส (สี. สฺยา.), ปตฺตวสานุคตสฺส (ก.)], กํ วาปิ อิตฺถี นาติจเร ตทญฺญํฯ

๑๖๔. ปิงฺคิยานี สพฺพโลกิสฺสรสฺส, รโญฺญ ปิยา พฺรหฺมทตฺตสฺส ภริยา;
อวาจรี ปฏฺฐวสานุคสฺส, ตํ วาปิ สา นาชฺฌคา กามกามินีติฯ

กณฺฑรีชาตกํ [กินฺนรีชาตกํ (ก. สี. ก.), กุณฺฑลิกชาตกํ (สฺยา.)] ปฐมํฯ

๓๔๒. วานรชาตกํ (๔-๕-๒)

๑๖๕. อสกฺขิํ วต อตฺตานํ, อุทฺธาตุํ อุทกา ถลํ;
น ทานาหํ ปุน ตุยฺหํ, วสํ คจฺฉามิ วาริชฯ

๑๖๖. อลเมเตหิ อมฺเพหิ, ชมฺพูหิ ปนเสหิ จ;
ยานิ ปารํ สมุทฺทสฺส, วรํ มยฺหํ อุทุมฺพโรฯ

๑๖๗. โย จ อุปฺปติตํ อตฺถํ, น ขิปฺปมนุพุชฺฌติ;
อมิตฺตวสมเนฺวติ , ปจฺฉา จ อนุตปฺปติฯ

๑๖๘. โย จ อุปฺปติตํ อตฺถํ, ขิปฺปเมว นิโพธติ;
มุจฺจเต สตฺตุสมฺพาธา, น จ ปจฺฉานุตปฺปตีติฯ

วานรชาตกํ ทุติยํฯ

๓๔๓. กุนฺตินีชาตกํ (๔-๕-๓)

๑๖๙. อวสิมฺห ตวาคาเร, นิจฺจํ สกฺกตปูชิตา;
ตฺวเมว ทานิมกริ, หนฺท ราช วชามหํฯ

๑๗๐. โย เว กเต ปฏิกเต, กิพฺพิเส ปฏิกิพฺพิเส;
เอวํ ตํ สมฺมตี เวรํ, วส กุนฺตินิ มาคมาฯ

๑๗๑. น กตสฺส จ กตฺตา จ, เมตฺติ [เมตฺตี (ปี.), มิตฺตี (ก.)] สนฺธียเต ปุน;
หทยํ นานุชานาติ, คจฺฉเญฺญว รเถสภฯ

๑๗๒. กตสฺส เจว กตฺตา จ, เมตฺติ สนฺธียเต ปุน;
ธีรานํ โน จ พาลานํ, วส กุนฺตินิ มาคมาติฯ

กุนฺตินีชาตกํ ตติยํฯ

๓๔๔. อมฺพชาตกํ (๔-๕-๔)

๑๗๓. โย นีลิยํ มณฺฑยติ, สณฺฑาเสน วิหญฺญติ;

ตสฺส สา วสมเนฺวตุ, ยา เต อเมฺพ อวาหริฯ

๑๗๔. สีสํ วา ปญฺจวีสํ [ปณฺณวีสํ (ก. สี. ปี.)] วา, อูนตึสํ ว ชาติยา;
ตาทิสา ปติ มา ลทฺธา [ปตึ มา ลทฺธา (ปี.), ปติ มา’ลตฺถ (?)], ยา เต อเมฺพ อวาหริฯ

๑๗๕. ทีฆํ คจฺฉตุ อทฺธานํ, เอกิกา อภิสาริกา;
สเงฺกเต ปติ มา อทฺท [มา อทฺทส (สี. ปี.)], ยา เต อเมฺพ อวาหริฯ

๑๗๖. อลงฺกตา สุวสนา, มาลินี จนฺทนุสฺสทา;
เอกิกา สยเน เสตุ, ยา เต อเมฺพ อวาหรีติฯ

อมฺพชาตกํ [อมฺพโจรชาตกํ (ก. สี. ปี.)] จตุตฺถํฯ

๓๔๕. คชกุมฺภชาตกํ (๔-๕-๕)

๑๗๗. วนํ ยทคฺคิ ทหติ, ปาวโก กณฺหวตฺตนี;
กถํ กโรสิ ปจลก, เอวํ ทนฺธปรกฺกโมฯ

๑๗๘. พหูนิ รุกฺขฉิทฺทานิ, ปถพฺยา วิวรานิ จ;
ตานิ เจ นาภิสโมฺภม, โหติ โน กาลปริยาโยฯ

๑๗๙. โย ทนฺธกาเล ตรติ, ตรณีเย จ ทนฺธติ;
สุกฺขปณฺณํว อกฺกมฺม, อตฺถํ ภญฺชติ อตฺตโนฯ

๑๘๐. โย ทนฺธกาเล ทเนฺธติ, ตรณีเย จ ตารยิ;
สสีว รตฺตึ วิภชํ, ตสฺสโตฺถ ปริปูรตีติฯ

คชกุมฺภชาตกํ ปญฺจมํฯ

๓๔๖. เกสวชาตกํ (๔-๕-๖)

๑๘๑. มนุสฺสินฺทํ ชหิตฺวาน, สพฺพกามสมิทฺธินํ;
กถํ นุ ภควา เกสี, กปฺปสฺส รมติ อสฺสเม [รมตสฺสเม (ก.)]ฯ

๑๘๒. สาทูนิ [สาธูนิ (ก. สี. สฺยา. ก.)] รมณียานิ, สนฺติ วกฺขา มโนรมา;
สุภาสิตานิ กปฺปสฺส, นารท รมยนฺติ มํฯ

๑๘๓. สาลีนํ โอทนํ ภุเญฺชฺช, สุจึ มํสูปเสจนํ;
กถํ สามากนีวารํ, อโลณํ ฉาทยนฺติ ตํฯ

๑๘๔. สาทุํ วา [อสาทุํ (ปี.)] ยทิ วาสาทุํ, อปฺปํ วา ยทิ วา พหุํ;
วิสฺสโตฺถ ยตฺถ ภุเญฺชยฺย, วิสฺสาสปรมา รสาติฯ

เกสวชาตกํ [เกสีชาตกํ (ก.)] ฉฎฺฐํฯ

๓๔๗. อยกูฎชาตกํ (๔-๕-๗)

๑๘๕. สพฺพายสํ กูฎมติปฺปมาณํ, ปคฺคยฺห โย [โส (ปี.)] ติฎฺฐสิ อนฺตลิเกฺข;
รกฺขาย เม [มํ (สี.)] ตฺวํ วิหิโต นุสชฺช, อุทาหุ เม เจตยเส [วายมเส (สี. สฺยา.)] วธายฯ

๑๘๖. ทูโต อหํ ราชิธ รกฺขสานํ, วธาย ตุยฺหํ ปหิโตหมสฺมิ;
อิโนฺท จ ตํ รกฺขติ เทวราชา, เตนุตฺตมงฺคํ น เต [น หิ (ก. สี. ปี.), เต น (ก.)] ผาลยามิฯ

๑๘๗. สเจ จ มํ รกฺขติ เทวราชา, เทวานมิโนฺท มฆวา สุชมฺปติ;
กามํ ปิสาจา วินทนฺตุ สเพฺพ, น สนฺตเส รกฺขสิยา ปชายฯ

๑๘๘. กามํ กนฺทนฺตุ [กนฺตนฺตุ (ก.), กณฺฑนฺตุ (สฺยา.)] กุมฺภณฺฑา, สเพฺพ ปํสุปิสาจกา;
นาลํ ปิสาจา ยุทฺธาย, มหตี สา วิภิํสิกาติ [วิเภสิกาติ (สฺยา.), วิเหสิกาติ (ปี.)]ฯ

อยกูฏชาตกํ สตฺตมํฯ

๓๔๘. อรญฺญชาตกํ (๔-๕-๘)

๑๘๙. อรญฺญา คามมาคมฺม, กิํสีลํ กิํวตํ อหํ;
ปุริสํ ตาต เสเวยฺยํ, ตํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิโตฯ

๑๙๐. โย ตํ วิสฺสาสเย ตาต, วิสฺสาสญฺจ ขเมยฺย เต;
สุสฺสูสี จ ติติกฺขี จ, ตํ ภเชหิ อิโต [ตํ ภเชยฺยาสิโต (ก.)] คโตฯ

๑๙๑. ยสฺส กาเยน วาจาย, มนสา นตฺถิ ทุกฺกฏํ;
อุรสีว ปติฏฺฐาย, ตํ ภเชหิ อิโต คโตฯ

๑๙๒. หลิทฺทิราคํ กปิจิตฺตํ, ปุริสํ ราควิราคินํ;
ตาทิสํ ตาต มา เสวิ, นิมฺมนุสฺสมฺปิ เจ สิยาติฯ

อรญฺญชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๓๔๙. สนฺธิเภทชาตกํ (๔-๕-๙)

๑๙๓. เนว อิตฺถีสุ สามญฺญํ, นาปิ ภกฺเขสุ สารถิ;
อถสฺส สนฺธิเภทสฺส, ปสฺส ยาว สุจินฺติตํฯ

๑๙๔. อสิ ติกฺขว มํสมฺหิ, เปสุญฺญํ ปริวตฺตติ;
ยตฺถูสภญฺจ สีหญฺจ, ภกฺขยนฺติ มิคาธมาฯ

๑๙๕. อิมํ โส สยนํ เสติ, ยมิมํ [ยยิมํ (สี. ปี.), ยิมํ (ก.)] ปสฺสสิ สารถิ;
โย วาจํ สนฺธิเภทสฺส, ปิสุณสฺส นิโพธติฯ

๑๙๖. เต ชนา สุขเมธนฺติ, นรา สคฺคคตาริว;
เย วาจํ สนฺธิเภทสฺส, นาวโพธนฺติ สารถีติฯ

สนฺธิเภทชาตกํ นวมํฯ

๓๕๐. เทวตาปญฺหชาตกํ (๔-๕-๑๐)

๑๙๗. หนฺติ หเตฺถหิ ปาเทหิ, มุขญฺจ ปริสุมฺภติ;
ส เว ราช ปิโย โหติ, กํ เตน ตฺวาภิปสฺสสิ [มภิปสฺสสิ (สี.)]ฯ

๑๙๘. อโกฺกสติ ยถากามํ, อาคมญฺจสฺส อิจฺฉติ;
ส เว ราช ปิโย โหติ, กํ เตน ตฺวาภิปสฺสสิฯ

๑๙๙. สพฺภกฺขาติ อภูเตน, อลิเกนาภิสารเย;
ส เว ราช ปิโย โหติ, กํ เตน ตฺวาภิปสฺสสิฯ

๒๐๐. หรํ อนฺนญฺจ ปานญฺจ, วตฺถเสนาสนานิ จ;
อญฺญทตฺถุหรา สนฺตา, เต เว ราช ปิยา โหนฺติ;
กํ เตน ตฺวาภิปสฺสสีติฯ

เทวตาปญฺหชาตกํ ทสมํฯ

จูฬกุณาลวโคฺค ปญฺจโมฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

นรานํ อสกฺขิวสิมฺหวโร, นีลิยมคฺคิวรญฺจ ปุน;
ปุน รสายสกูฏวโร, ตถารญฺญ สารถิ หนฺติ ทสาติฯ

อถ วคฺคุทฺทานํ –

กาลิงฺคํ [วิวรํ (พหูสุ)] ปุจิมนฺทญฺจ, กุฏิทูสก โกกิลา [กุฏิทูสํ พหุภาณกํ (พหูสุ)];
จูฬกุณาลวโคฺค โส, ปญฺจโม สุปฺปกาสิโตติฯ

จตุกฺกนิปาตํ นิฏฺฐิตํฯ

๕. ปญฺจกนิปาโต

๑. มณิกุณฺฑลวคฺโค

๓๕๑. มณิกุณฺฑลชาตกํ (๕-๑-๑)

๑. ชีโน รถสฺสํ มณิกุณฺฑเล จ, ปุตฺเต จ ทาเร จ ตเถว ชีโน;
สพฺพสุ โภเคสุ อเสสเกสุ [อเสสิเตสุ (สี. ปี.), อเสสิเกสุ (ก.)], กสฺมา น สนฺตปฺปสิ โสกกาเลฯ

๒. ปุเพฺพว มจฺจํ วิชหนฺติ โภคา, มโจฺจ วา เต [จ เน (ปี.), ธเน (ก.)] ปุพฺพตรํ ชหาติ;
อสสฺสตา โภคิโน กามกามิ, ตสฺมา น โสจามหํ โสกกาเลฯ

๓. อุเทติ อาปูรติ เวติ [ปูเรติ ขียติ (สฺยา.)] จโนฺท, อตฺถํ ตเปตฺวาน [อนฺธํ ตเปตฺวาน (ก.), อตฺถงฺคเมตฺวาน (สฺยา.), เอตฺถ ''ตเปตฺวาน อตฺถํ ปเลตี''ติ สมฺพโนฺธ] ปเลติ สูริโย;
วิทิตา [วิชิตา (สฺยา.)] มยา สตฺตุก โลกธมฺมา, ตสฺมา น โสจามหํ โสกกาเลฯ

๔. อลโส คิหี กามโภคี น สาธุ, อสญฺญโต ปพฺพชิโต น สาธุ;
ราชา น สาธุ อนิสมฺมการี, โย ปณฺฑิโต โกธโน ตํ น สาธุฯ

๕. นิสมฺม ขตฺติโย กยิรา, นานิสมฺม ทิสมฺปติ;
นิสมฺมการิโน ราช [รโญฺญ (สี. สฺยา.)], ยโส กิตฺติ จ วฑฺฒตีติฯ

มณิกุณฺฑลชาตกํ ปฐมํฯ

๓๕๒. สุชาตชาตกํ (๕-๑-๒)

๖. กึ นุ สนฺตรมาโนว, ลายิตฺวา หริตํ ติณํ;
ขาท ขาทาติ ลปสิ, คตสตฺตํ ชรคฺควํฯ

๗. น หิ อเนฺนน ปาเนน, มโต โคโณ สมุฎฺฐเห;
ตฺวญฺจ ตุจฺฉํ วิลปสิ, ยถา ตํ ทุมฺมตี ตถาฯ

๘. ตเถว ติฎฺฐติ สีสํ, หตฺถปาทา จ วาลธิ;
โสตา ตเถว ติฎฺฐนฺติ [โส ตาต ตเถว ติฎฺฐติ (ก.)], มเญฺญ โคโณ สมุฎฺฐเหฯ

๙. เนวยฺยกสฺส สีสญฺจ [สีสํ วา (สี. สฺยา. ปี.)], หตฺถปาทา จ ทิสฺสเร;
รุทํ มตฺติกถูปสฺมึ, นนุ ตฺวเญฺญว ทุมฺมติฯ

๑๐. อาทิตฺตํ วต มํ สนฺตํ, ฆตสิตฺตํว ปาวกํ;
วารินา วิย โอสิญฺจํ [โอสิญฺจิ (ก.)], สพฺพํ นิพฺพาปเย ทรํฯ

๑๑. อพฺพหี [อพฺพูฬฺหํ (สี. สฺยา.), อพฺภูฬฺหํ (ก.)] วต เม สลฺลํ, ยมาสิ หทยสฺสิตํ [โสกํ หทยนิสฺสิตํ (สี. สฺยา.)];
โย เม โสกปเรตสฺส, ปิตุ โสกํ อปานุทิฯ

๑๒. โสหํ อพฺพูฬฺหสโลฺลสฺมิ, วีตโสโก อนาวิโล;

น โสจามิ น โรทามิ, ตว สุตฺวาน มาณวฯ

๑๓. เอวํ กโรนฺติ สปฺปญฺญา, เย โหนฺติ อนุกมฺปกา;
วินิวเตฺตนฺติ โสกมฺหา, สุชาโต ปิตรํ ยถาติฯ

สุชาตชาตกํ ทุติยํฯ

๓๕๓. เวนสาขชาตกํ (๕-๑-๓)

๑๔. นยิทํ นิจฺจํ ภวิตพฺพํ พฺรหฺมทตฺต, เขมํ สุภิกฺขํ สุขตา จ กาเย;
อตฺถจฺจเย มา อหุ สมฺปมูโฬฺห, ภินฺนปฺลโว สาครเสฺสว มเชฺฌฯ

๑๕. ยานิ กโรติ ปุริโส, ตานิ อตฺตนิ ปสฺสติ;
กลฺยาณการี กลฺยาณํ, ปาปการี จ ปาปกํ;
ยาทิสํ วปเต พีชํ, ตาทิสํ หรเต ผลํฯ

๑๖. อิทํ ตทาจริยวโจ, ปาราสริโย ยทพฺรวิ;
มา สุ [มา สุสุ (สี. สฺยา. ปี.)] ตฺวํ อกริ ปาปํ, ยํ ตฺวํ ปจฺฉา กตํ ตเปฯ

๑๗. อยเมว โส ปิงฺคิย [โส ปิงฺคิโย (สฺยา.), โสปิ ภิโยฺย (ก.)] เวนสาโข, [โธนสาโข (ก. สี. ปี.)] ยมฺหิ ฆาตยิํ ขตฺติยานํ สหสฺสํ;
อลงฺกเต จนฺทนสารานุลิเตฺต, ตเมว ทุกฺขํ ปจฺจาคตํ มมํฯ

๑๘. สามา จ [สามาปิ (สี. สฺยา.)] โข จนฺทนลิตฺตคตฺตา [คตฺตี (ก. สี. สฺยา. ปี.)], ลฏฺฐีว โสภญฺชนกสฺส อุคฺคตา;
อทิสฺวา [อทิสฺวาว (สี.)] กาลํ กริสฺสามิ อุพฺพริํ, ตํ เม อิโต ทุกฺขตรํ ภวิสฺสตีติฯ

เวนสาขชาตกํ [โธนสาขชาตกํ (ก. สี. ปี.)] ตติยํฯ

๓๕๔. อุรคชาตกํ (๕-๑-๔)

๑๙. อุรโคว ตจํ ชิณฺณํ, หิตฺวา คจฺฉติ สํ ตนุํ;
เอวํ สรีเร นิโพฺภเค, เปเต กาลงฺกเต สติฯ

๒๐. ฑยฺหมาโน น ชานาติ, ญาตีนํ ปริเทวิตํ;
ตสฺมา เอตํ น โสจามิ, คโต โส ตสฺส ยา คติฯ

๒๑. อนวฺหิโต ตโต อาคา, อนนุญฺญาโต [นานุญฺญาโต (ก.)] อิโต คโต;
ยถาคโต ตถา คโต, ตตฺถ กา ปริเทวนาฯ

๒๒. ฑยฺหมาโน น ชานาติ, ญาตีนํ ปริเทวิตํ;
ตสฺมา เอตํ น โสจามิ, คโต โส ตสฺส ยา คติฯ

๒๓. สเจ โรเท กิสา [กิสี (ปี.)] อสฺสํ, ตสฺสา เม กิํ ผลํ สิยา;
ญาติมิตฺตสุหชฺชานํ , ภิโยฺย โน อรตี สิยาฯ

๒๔. ฑยฺหมาโน น ชานาติ, ญาตีนํ ปริเทวิตํ;
ตสฺมา เอตํ น โสจามิ, คโต โส ตสฺส ยา คติฯ

๒๕. ยถาปิ ทารโก จนฺทํ, คจฺฉนฺตมนุโรทติ;
เอวํ สมฺปทเมเวตํ, โย เปตมนุโสจติฯ

๒๖. ฑยฺหมาโน น ชานาติ, ญาตีนํ ปริเทวิตํ;
ตสฺมา เอตํ น โสจามิ, คโต โส ตสฺส ยา คติฯ

๒๗. ยถาปิ อุทกกุมฺภ, ภินฺนํ อปฺปฏิสนฺธิโย;
เอวํ สมฺปทเมเวตํ, โย เปตมนุโสจติฯ

๒๘. ฑยฺหมาโน น ชานาติ, ญาตีนํ ปริเทวิตํ;
ตสฺมา เอตํ น โสจามิ, คโต โส ตสฺส ยา คตีติฯ

อุรคชาตกํ จตุตฺถํฯ

๓๕๕. ฆฏชาตกํ (๕-๑-๕)

๒๙. อเญฺญ โสจนฺติ โรทนฺติ, อเญฺญ อสฺสุมุขา ชนา;
ปสนฺนมุขวโณฺณสิ, กสฺมา ฆฏ [ฆต (สี. ปี.)] น โสจสิฯ

๓๐. นาพฺภตีตหโร โสโก, นานาคตสุขาวโห;
ตสฺมา ธงฺก [วํก (ปี.)] น โสจามิ, นตฺถิ โสเก ทุตียตา [โสโก ทุตียกา (ก.)]ฯ

๓๑. โสจํ ปณฺฑุ กิโส โหติ, ภตฺตญฺจสฺส น รุจฺจติ;
อมิตฺตา สุมนา โหนฺติ, สลฺลวิทฺธสฺส รุปฺปโตฯ

๓๒. คาเม วา ยทิ วารเญฺญ, นินฺเน วา ยทิ วา ถเล;
ฐิตํ มํ นาคมิสฺสติ, เอวํ ทิฏฺฐปโท อหํฯ

๓๓. ยสฺสตฺตา นาลเมโกว, สพฺพกามรสาหโร;
สพฺพาปิ ปถวี ตสฺส, น สุขํ อาวหิสฺสตีติฯ

ฆฏชาตกํ ปญฺจมํฯ

๓๕๖. โกรณฺฑิยชาตกํ (๕-๑-๖)

๓๔. เอโก อรเญฺญ คิริกนฺทรายํ, ปคฺคยฺห ปคฺคยฺห สิลํ ปเวจฺฉสิ [ปเวชฺฌสิ (สฺยา. สี. อฏฺฐ.)];
ปุนปฺปุนํ สนฺตรมานรูโป, โกรณฺฑิย [การณฺฑิย (สี. สฺยา. ปี.)] โก นุ ตว ยิธโตฺถฯ

๓๕. อหญฺหิมํ สาคร เสวิตนฺตํ, สมํ กริสฺสามิ ยถาปิ ปาณิ;
วิกิริย สานูนิ จ ปพฺพตานิ จ, ตสฺมา สิลํ ทริยา ปกฺขิปามิฯ

๓๖. นยิมํ มหึ อรหติ ปาณิกปฺปํ, สมํ มนุโสฺส กรณาย เมโก;
มเญฺญามิมเญฺญว ทรึ ชิคีสํ [ชิคึสํ (สี. สฺยา. ปี.)], โกรณฺฑิย หาหสิ [หายสิ (สฺยา. ก.)] ชีวโลกํฯ

๓๗. สเจ อยํ [อยํ (สี. สฺยา. ปี.)] ภูตธรํ น สกฺกา [สโกฺก (สฺยา. ก.)], สมํ มนุโสฺส กรณาย เมโก;
เอวเมว ตฺวํ พฺรหฺเม อิเม มนุเสฺส, นานาทิฏฺฐิเก นานยิสฺสสิ เต [เน (ก.)]ฯ

๓๘. สงฺขิตฺตรูเปน ภวํ มมตฺถํ, อกฺขาสิ โกรณฺฑิย เอวเมตํ;
ยถา น สกฺกา ปถวี สมายํ, กตฺตุํ มนุสฺเสน ตถา มนุสฺสาติฯ

โกรณฺฑิยชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๓๕๗. ลฏุกิกชาตกํ (๕-๑-๗)

๓๙. วนฺทามิ ตํ กุญฺชร สฏฺฐิหายนํ, อารญฺญกํ ยูถปตึ ยสสฺสึ;
ปกฺขหิ ตํ ปญฺชลิกํ กโรมิ, มา เม วธี ปุตฺตเก ทุพฺพลายฯ

๔๐. วนฺทามิ ตํ กุญฺชร เอกจาริํ, อารญฺญกํ ปพฺพตสานุโคจรํ;
ปกฺขหิ ตํ ปญฺชลิกํ กโรมิ, มา เม วธี ปุตฺตเก ทุพฺพลาย;

๔๑. วมิสฺสามิ เต ลฏุกิเก ปุตฺตกานิ, กึ เม ตุวํ กาหสิ ทุพฺพลาสิ;
สตํ สหสฺสานิปิ ตาทิสีนํ, วาเมน ปาเทน ปโปถเยยฺยํฯ

๔๒. น เหว สพฺพตฺถ พเลน กิจฺจํ, พลญฺหิ พาลสฺส วธาย โหติ;
กริสฺสามิ เต นาคราชา อนตฺถํ, โย เม วธี ปุตฺตเก ทุพฺพลายฯ

๔๓. กากญฺจ ปสฺส ลฏุกิกํ, มณฺฑูกํ นีลมกฺขิกํ;
เอเต นาคํ อฆาเตสุํ, ปสฺส เวรสฺส เวรินํ;
ตสฺมา หิ เวรํ น กยิราถ, อปฺปิเยนปิ เกนจีติฯ

ลฏุกิกชาตกํ สตฺตมํฯ

๓๕๘. จูฬธมฺมปาลชาตกํ (๕-๑-๘)

๔๔. อหเมว ทูสิยา ภูนหตา, รโญฺญ มหาปตาปสฺส;
เอตํ มุญฺจตุ ธมฺมปาลํ, หเตฺถ เม เทว เฉเทหิฯ

๔๕. อหเมว ทูสิยา ภูนหตา, รโญฺญ มหาปตาปสฺส;
เอตํ มุญฺจตุ ธมฺมปาลํ, ปาเท เม เทว เฉเทหิฯ

๔๖. อหเมว ทูสิยา ภูนหตา, รโญฺญ มหาปตาปสฺส;
เอตํ มุญฺจตุ ธมฺมปาลํ, สีสํ เม เทว เฉเทหิฯ

๔๗. น หิ [นห (สี. สฺยา. ปี.) เอตฺถ ห-กาโร เขเท] นูนิมสฺส รโญฺญ, มิตฺตามจฺจา จ วิชฺชเร สุหทา;
เย น วทนฺติ ราชานํ, มา ฆาตยิ โอรสํ ปุตฺตํฯ

๔๘. น หิ [นห (สี. สฺยา. ปี.) เอตฺถ ห-กาโร เขเท] นูนิมสฺส รโญฺญ, ญาตี มิตฺตา จ วิชฺชเร สุหทา;
เย น วทนฺติ ราชานํ, มา ฆาตยิ อตฺรชํ ปุตฺตํฯ

๔๙. จนฺทนสารานุลิตฺตา , พาหา ฉิชฺชนฺติ ธมฺมปาลสฺส;
ทายาทสฺส ปถพฺยา, ปาณา เม เทว รุชฺฌนฺตีติฯ

จูฬธมฺมปาลชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๓๕๙. สุวณฺณมิคชาตกํ (๕-๑-๙)

๕๐. วิกฺกม เร หริปาท [มหามิค (สี. สฺยา. ปี.)], วิกฺกม เร มหามิค [หรีปท (สี. สฺยา. ปี.)];
ฉินฺท วารตฺติกํ ปาสํ, นาหํ เอกา วเน รเมฯ

๕๑. วิกฺกมามิ น ปาเรมิ, ภูมึ สุมฺภามิ เวคสา;
ทโฬฺห วารตฺติโก ปาโส, ปาทํ เม ปริกนฺตติฯ

๕๒. อตฺถรสฺสุ ปลาสานิ, อสึ นิพฺพาห ลุทฺทก;
ปฐมํ มํ วธิตฺวาน, หน ปจฺฉา มหามิคํฯ

๕๓. น เม สุตํ วา ทิฏฺฐํ วา, ภาสนฺตึ มานุสึ มิคึ [น เม สุตา วา ทิฏฺฐา วา, ภาสนฺตี มานุสึ มิคี (ฏีกา)];
ตฺวญฺจ ภทฺเท สุขี โหหิ, เอโส จาปิ มหามิโคฯ

๕๔. เอวํ ลุทฺทก นนฺทสฺสุ, สห สพฺเพหิ ญาติภิ;
ยถาหมชฺช นนฺทามิ, มุตฺตํ ทิสฺวา มหามิคนฺติฯ

สุวณฺณมิคชาตกํ นวมํฯ

๓๖๐. สุโยนนฺทีชาตกํ (๕-๑-๑๐)

๕๕. วาติ คโนฺธ ติมิรานํ, กุสมุโทฺท จ [ว (สฺยา. ปี.)] โฆสวา;
ทูเร อิโต สุโยนนฺที [อิโต หิ สุสนฺที (สี. สฺยา.), อิโตปิ สุโสฺสนฺที (ปี.)], ตมฺพกามา ตุทนฺติ มํฯ

๕๖. กถํ สมุทฺทมตริ, กถํ อทฺทกฺขิ เสทุมํ [เสรุมํ (สี. สฺยา. ปี.)];
กถํ ตสฺสา จ ตุยฺหญฺจ, อหุ สคฺค [อคฺค (สี. สฺยา.)] สมาคโมฯ

๕๗. กุรุกจฺฉา [ภรุกจฺฉา (สี. สฺยา. ปี.)] ปยาตานํ, วาณิชานํ ธเนสินํ;
มกเรหิ อภิทา [มกเรหิพฺภิทา (สี.), มกเรหิ’ภิทา (สฺยา.), มกเรหิ ภินฺนา (ปี.)] นาวา, ผลเกนาหมปฺลวึฯ

๕๘. สา มํ สเณฺหน มุทุนา, นิจฺจํ จนฺทนคนฺธินี;
องฺเคน [องฺเกน (ปี. ก.)] อุทฺธรี ภทฺทา, มาตา ปุตฺตํว โอรสํฯ

๕๙. สา มํ อเนฺนน ปาเนน, วเตฺถน สยเนน จ;
อตฺตนาปิ จ มนฺทกฺขี, เอวํ ตมฺพ วิชานาหีติฯ

สุโยนนฺทีชาตกํ ทสมํฯ

มณิกุณฺฑลวโคฺค ปฐโมฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

อถ ชินวโร หริตํ ติณโก, อถ ภินฺนปฺลโว อุรโคว ฆโฎ;
ทริยา ปุน กุญฺชร ภูนหตา, มิคมุตฺตมสคฺควเรน ทสาติฯ

๒. วณฺณาโรหวคฺโค

๓๖๑. วณฺณาโรหชาตกํ (๕-๒-๑)

๖๐. วณฺณาโรเหน ชาติยา, พลนิกฺกมเนน จ;
สุพาหุ น มยา เสโยฺย, สุทาฐ อิติ ภาสสิฯ

๖๑. วณฺณาโรเหน ชาติยา, พลนิกฺกมเนน จ;
สุทาโฐ น มยา เสโยฺย, สุพาหุ อิติ ภาสสิฯ

๖๒. เอวํ เจ มํ วิหรนฺตํ, สุพาหุ สมฺม ทุพฺภสิ;
น ทานาหํ ตยา สทฺธิํ, สํวาสมภิโรจเยฯ

๖๓. โย ปเรสํ วจนานิ, สทฺทเหยฺย [สทฺทเหถ (สี. สฺยา. ปี.)] ยถาตถํ;
ขิปฺปํ ภิเชฺชถ มิตฺตสฺมิํ, เวรญฺจ ปสเว พหุํฯ

๖๔. น โส มิโตฺต โย สทา อปฺปมโตฺต, เภทาสงฺกี รนฺธเมวานุปสฺสี;
ยสฺมิญฺจ เสตี อุรสีว ปุโตฺต, ส เว มิโตฺต โย อเภโชฺช ปเรหีติฯ

วณฺณาโรหชาตกํ ปฐมํฯ

๓๖๒. สีลวีมํสชาตกํ (๕-๒-๒)

๖๕. สีลํ เสโยฺย สุตํ เสโยฺย, อิติ เม สํสโย อหุ;
สีลเมว สุตา เสโยฺย, อิติ เม นตฺถิ สํสโยฯ

๖๖. โมฆา ชาติ จ วโณฺณ จ, สีลเมว กิรุตฺตมํ;
สีเลน อนุเปตสฺส, สุเตนโตฺถ น วิชฺชติฯ

๖๗. ขตฺติโย จ อธมฺมโฎฺฐ, เวโสฺส จาธมฺมนิสฺสิโต;
เต ปริจฺจชฺชุโภ โลเก, อุปปชฺชนฺติ ทุคฺคติํฯ

๖๘. ขตฺติยา พฺราหฺมณา เวสฺสา, สุทฺทา จณฺฑาลปุกฺกุสา;
อิธ ธมฺมํ จริตฺวาน, ภวนฺติ ติทิเว สมาฯ

๖๙. น เวทา สมฺปรายาย, น ชาติ นาปิ [โนปิ (ปี.)] พนฺธวา;
สกญฺจ สีลํ สํสุทฺธํ, สมฺปรายาย สุขาย จาติ [สุขาวหนฺติ (สี. สฺยา.)]ฯ

สีลวีมํสชาตกํ ทุติยํฯ

๓๖๓. หิริชาตกํ (๕-๒-๓)

๗๐. หิริํ ตรนฺตํ วิชิคุจฺฉมานํ, ตวาหมสฺมี อิติ ภาสมานํ;
เสยฺยานิ กมฺมานิ อนาทิยนฺตํ, เนโส มมนฺติ อิติ นํ วิชญฺญาฯ

๗๑. ยญฺหิ กยิรา ตญฺหิ วเท, ยํ น กยิรา น ตํ วเท;
อกโรนฺตํ ภาสมานํ, ปริชานนฺติ ปณฺฑิตาฯ

๗๒. น โส มิโตฺต โย สทา อปฺปมโตฺต, เภทาสงฺกี รนฺธเมวานุปสฺสี;
ยสฺมิญฺจ เสตี อุรสีว ปุโตฺต, ส เว มิโตฺต โย อเภโชฺช ปเรหิฯ

๗๓. ปาโมชฺชกรณํ ฐานํ, ปสํสาวหนํ สุขํ;
ผลานิสํโส ภาเวติ, วหโนฺต โปริสํ ธุรํฯ

๗๔. ปวิเวกรสํ ปิตฺวา, รสํ อุปสมสฺส จ;
นิทฺทโร โหติ นิปฺปาโป, ธมฺมปฺปีติรสํ ปิวนฺติฯ

หิริชาตกํ ตติยํฯ

๓๖๔. ขโชฺชปนกชาตกํ (๕-๒-๔)

๗๕. โก นุ สนฺตมฺหิ ปโชฺชเต, อคฺคิปริเยสนํ จรํ;
อทฺทกฺขิ รตฺติ [รตฺตึ (สฺยา.)] ขโชฺชตํ, ชาตเวทํ อมญฺญถฯ

๗๖. สฺวสฺส โคมยจุณฺณานิ, อภิมตฺถํ ติณานิ จ;
วิปรีตาย สญฺญาย, นาสกฺขิ ปชฺชเลตเวฯ

๗๗. เอวมฺปิ อนุปาเยน, อตฺถํ น ลภเต มิโค [มูโค (สฺยา.)];
วิสาณโต ควํ โทหํ, ยตฺถ ขีรํ น วินฺทติฯ

๗๘. วิวิเธหิ อุปาเยหิ, อตฺถํ ปโปฺปนฺติ มาณวา;
นิคฺคเหน อมิตฺตานํ, มิตฺตานํ ปคฺคเหน จฯ

๗๙. เสนาโมกฺขปลาเภน [เสนี โมกฺขูปลาเภน (สฺยา.)], วลฺลภานํ นเยน จ;
ชคตึ ชคติปาลา, อาวสนฺติ วสุนฺธรนฺติฯ

ขโชฺชปนกชาตกํ จตุตฺถํฯ

๓๖๕. อหิตุณฺฑิกชาตกํ (๕-๒-๕)

๘๐. ธุโตฺตมฺหิ สมฺม สุมุข, ชูเต อกฺขปราชิโต;
หเรหิ [เสเวหิ (ปี.)] อมฺพปกฺกานิ, วีริยํ เต ภกฺขยามเสฯ

๘๑. อลิกํ วต มํ สมฺม, อภูเตน ปสํสสิ;
โก เต สุโต วา ทิโฏฺฐ วา, สุมุโข นาม มกฺกโฏฯ

๘๒. อชฺชาปิ เม ตํ มนสิ [เต มํ สรสิ (ก.)], ยํ มํ ตฺวํ อหิตุณฺฑิก;
ธญฺญาปณํ ปวิสิตฺวา, มโตฺต [มุโตฺต (ก.)] ฉาตํ หนาสิ มํฯ

๘๓. ตาหํ สรํ ทุกฺขเสยฺยํ, อปิ รชฺชมฺปิ การเย;
เนวาหํ ยาจิโต ทชฺชํ, ตถา หิ ภยตชฺชิโตฯ

๘๔. ยญฺจ ชญฺญา กุเล ชาตํ, คพฺเภ ติตฺตํ อมจฺฉริํ;
เตน สขิญฺจ มิตฺตญฺจ, ธีโร สนฺธาตุมรหตีติฯ

อหิตุณฺฑิกชาตกํ ปญฺจมํฯ

๓๖๖. คุมฺพิยชาตกํ (๕-๒-๖)

๘๕. มธุวณฺณํ มธุรสํ, มธุคนฺธํ วิสํ อหุ;
คุมฺพิโย ฆาสเมสาโน, อรเญฺญ โอทหี วิสํฯ

๘๖. มธุ อิติ มญฺญมานา [มธูติ มญฺญมานาย (ก.)], เย ตํ วิสมขาทิสุํ [วิสมสายิสุํ (สี. สฺยา.)];
เตสํ ตํ กฏุกํ อาสิ, มรณํ เตนุปาคมุํฯ

๘๗. เย จ โข ปฏิสงฺขาย, วิสํ ตํ ปริวชฺชยุํ;
เต อาตุเรสุ สุขิตา, ฑยฺหมาเนสุ นิพฺพุตาฯ

๘๘. เอวเมว มนุเสฺสสุ, วิสํ กามา สโมหิตา;
อามิสํ พนฺธนเญฺจตํ, มจฺจุเวโส [ปจฺจุวโส (สี. สฺยา.)] คุหาสโยฯ

๘๙. เอวเมว อิเม กาเม, อาตุรา ปริจาริเก [ปริจารเก (ก.)];
เย สทา ปริวเชฺชนฺติ, สงฺคํ โลเก อุปจฺจคุนฺติฯ

คุมฺพิยชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๓๖๗. สาฬิยชาตกํ (๕-๒-๗)

๙๐. ยฺวายํ สาฬิย [สาลิย (สี. สฺยา. ปี.), สาฬิก (?)] ฉาโปติ, กณฺหสปฺปํ อคาหยิ;
เตน สเปฺปนยํ ทโฏฺฐ, หโต ปาปานุสาสโกฯ

๙๑. อหนฺตาร [อหนนฺต (ปี.), อหรนฺต (?)] มหนฺตารํ, โย นโร หนฺตุมิจฺฉติ;
เอวํ โส นิหโต เสติ, ยถายํ ปุริโส หโตฯ

๙๒. อหนฺตาร [อหนนฺต (สี. สฺยา. ปี.), อหรนฺต (?)] มฆาเตนฺตํ, โย นโร หนฺตุมิจฺฉติ;
เอวํ โส นิหโต เสติ, ยถายํ ปุริโส หโตฯ

๙๓. ยถา ปํสุมุฏฺฐึ ปุริโส, ปฏิวาตํ ปฏิกฺขิเป;
ตเมว โส รโช หนฺติ, ตถายํ ปุริโส หโตฯ

๙๔. โย อปฺปทุฏฺฐสฺส นรสฺส ทุสฺสติ, สุทฺธสฺส โปสสฺส อนงฺคณสฺส;
ตเมว พาลํ ปเจฺจติ ปาปํ, สุขุโม รโช ปฏิวาตํว ขิโตฺตติฯ

สาฬิยชาตกํ สตฺตมํฯ

๓๖๘. ตจสารชาตกํ (๕-๒-๘)

๙๕. อมิตฺตหตฺถตฺถคตา [หตฺถตฺตคตา (กตฺถจิ, สี. นิยฺย)], ตจสารสมปฺปิตา;
ปสนฺนมุขวณฺณาตฺถ, กสฺมา ตุเมฺห น โสจถฯ

๙๖. น โสจนาย ปริเทวนาย, อโตฺถว ลโพฺภ [อโตฺถ จ ลพฺภา (สี. สฺยา.), อโตฺถธ ลพฺภา (อ. นิ. ๕.๔๘)] อปิ อปฺปโกปิ;
โสจนฺตเมนํ ทุขิตํ วิทิตฺวา, ปจฺจตฺถิกา อตฺตมนา ภวนฺติฯ

๙๗. ยโต จ โข ปณฺฑิโต อาปทาสุ, น เวธตี อตฺถวินิจฺฉยญฺญู;
ปจฺจตฺถิกาสฺส [ปจฺจตฺถิกา เต (ก.)] ทุขิตา ภวนฺติ, ทิสฺวา มุขํ อวิการํ ปุราณํฯ

๙๘. ชเปฺปน มเนฺตน สุภาสิเตน, อนุปฺปทาเนน ปเวณิยา วา;
ยถา ยถา ยตฺถ ลเภถ อตฺถํ, ตถา ตถา ตตฺถ ปรกฺกเมยฺยฯ

๙๙. ยโต จ ชาเนยฺย อลพฺภเนโยฺย, มยา ว [มยา วา (สฺยา. ก.)] อเญฺญน วา เอส อโตฺถ;
อโสจมาโน อธิวาสเยยฺย, กมฺมํ ทฬฺหํ กินฺติ กโรมิ ทานีติฯ

ตจสารชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๓๖๙. มิตฺตวินฺทกชาตกํ (๕-๒-๙)

๑๐๐กฺยาหํ เทวานมกรํ, กึ ปาปํ ปกตํ มยา;
ยํ เม สิรสฺมึ โอหจฺจ [อุหจฺจ (ก.), อุหจฺจ (ปี.)], จกฺกํ ภมติ มตฺถเกฯ

๑๐๑อติกฺกมฺม รมณกํ, สทามตฺตญฺจ ทูภกํ;
พฺรหฺมตฺตรญฺจ ปาสาทํ, เกนเตฺถน อิธาคโตฯ

๑๐๒อิโต พหุตรา โภคา, อตฺร มเญฺญ ภวิสฺสเร;
อิติ เอตาย สญฺญาย, ปสฺส มํ พฺยสนํ คตํฯ

๑๐๓จตุพฺภิ อฏฺฐชฺฌคมา, อฏฺฐาหิปิ จ [อฏฺฐาหิ จาปิ (สี. สฺยา.), อฏฺฐาภิ จาปิ (ก.)] โสฬส;
โสฬสาหิ จ พาตฺตึส, อตฺริจฺฉํ จกฺกมาสโท;

อิจฺฉาหตสฺส โปสสฺส, จกฺกํ ภมติ มตฺถเกฯ

๑๐๔อุปริวิสาลา ทุปฺปูรา, อิจฺฉา วิสฏฺคามินี [อุปริ วิสาลํ ทุปฺปูรํ, อิจฺฉาวิสทคามินี (สี.)];
เย จ ตํ อนุคิชฺฌนฺติ, เต โหนฺติ จกฺกธาริโนติฯ

มิตฺตวินฺทกชาตกํ นวมํฯ

๓๗๐. ปลาสชาตกํ (๕-๒-๑๐)

๑๐๕หํโส ปลาสมวจ, นิโคฺรโธ สมฺม ชายติ;
องฺกสฺมึ [องฺคสฺมึ (ก.)] เต นิสิโนฺนว, โส เต มมฺมานิ เฉจฺฉติ [ฉิชฺชติ (ก.)]ฯ

๑๐๖วฑฺฒตาเมว [วทฺธิตเมว (ก.)] นิโคฺรโธ, ปติฏฺฐสฺส ภวามหํ;
ยถา ปิตา จ มาตา จ [ปิตา วา มาตา วา (ปี.), มาตา วา ปิตา วา (ก.)], เอวํ เม โส ภวิสฺสติฯ

๑๐๗ยํ ตฺวํ องฺกสฺมึ วฑฺเฒสิ, ขีรรุกฺขํ ภยานกํ;
อามนฺต โข ตํ คจฺฉาม, วุฑฺฒิ มสฺส น รุจฺจติฯ

๑๐๘อิทานิ โข มํ ภาเยติ, มหาเนรุนิทสฺสนํ;
หํสสฺส อนภิญฺญาย, มหา เม ภยมาคตํฯ

๑๐๙น ตสฺส วุฑฺฒิ กุสลปฺปสตฺถา, โย วฑฺฒมาโน ฆสเต ปติฏฺฐํ;
ตสฺสูปโรธํ ปริสงฺกมาโน, ปตารยี มูลวธาย ธีโรติฯ

ปลาสชาตกํ ทสมํฯ

วณฺณาโรหวโคฺค ทุติโย [อิมสฺสุทฺทานํ ตติยวคฺคปริโยสาเน ภวิสฺสติ]ฯ

๓. อฑฺฒวโคฺค

๓๗๑. ทีฆีติโกสลชาตกํ (๕-๓-๑)

๑๑๐.เอวํภูตสฺส เต ราช, อาคตสฺส วเส [วโส (ปี. ก.)] มม;
อตฺถิ นุ โกจิ ปริยาโย, โย ตํ ทุกฺขา ปโมจเยฯ

๑๑๑.เอวํภูตสฺส เม ตาต, อาคตสฺส วเส ตว;
นตฺถิ โน โกจิ ปริยาโย, โย มํ ทุกฺขา ปโมจเยฯ

๑๑๒.นาญฺญํ สุจริตํ ราช, นาญฺญํ ราช สุภาสิตํ;
ตายเต มรณกาเล, เอวเมวิตรํ ธนํฯ

๑๑๓.อโกฺกจฺฉิ มํ อวธิ มํ, อชินิ มํ อหาสิ เม;
เย จ ตํ อุปนยฺหนฺติ, เวรํ เตสํ น สมฺมติฯ

๑๑๔.อโกฺกจฺฉิ มํ อวธิ มํ, อชินิ มํ อหาสิ เม;
เย จ ตํ นุปนยฺหนฺติ, เวรํ เตสูปสมฺมติฯ

๑๑๕.น หิ เวเรน เวรานิ, สมฺมนฺตีธ กุทาจนํ;
อเวเรน จ สมฺมนฺติ, เอส ธโมฺม สนนฺตโนติฯ

ทีฆีติโกสลชาตกํ ปฐมํฯ

๓๗๒. มิคโปตกชาตกํ (๕-๓-๒)

๑๑๖.อคารา ปจฺจุเปตสฺส, อนคารสฺส เต สโต;
สมณสฺส น ตํ สาธุ, ยํ เปตมนุโสจสิฯ

๑๑๗.สํวาเสน หเว สกฺก, มนุสฺสสฺส มิคสฺส วา;
หทเย ชายเต เปมํ, น ตํ สกฺกา อโสจิตุํฯ

๑๑๘.มตํ มริสฺสํ โรทนฺติ, เย รุทนฺติ ลปนฺติ จ;
ตสฺมา ตฺวํ อิสิ มา โรทิ, โรทิตํ โมฆมาหุ สโนฺตฯ

๑๑๙.โรทิเตน หเว พฺรเหฺม, มโต เปโต สมุฎฺฐเห;
สเพฺพ สงฺคมฺม โรทาม, อญฺญมญฺญสฺส ญาตเกฯ

๑๒๐.อาทิตฺตํ วต มํ สนฺตํ, ฆตสิตฺตํว ปาวกํ;
วารินา วิย โอสิญฺจํ, สพฺพํ นิพฺพาปเย ทรํฯ

๑๒๑.อพฺพหิ วต เม สลฺลํ, ยมาสิ หทยสฺสิตํ;
โย เม โสกปเรตสฺส, ปุตฺตโสกํ อปานุทิฯ

๑๒๒.โสหํ อพฺพูฬฺหสโลฺลสฺมิ, วีตโสโก อนาวิโล;
น โสจามิ น โรทามิ, ตว สุตฺวาน วาสวาติฯ

มิคโปตกชาตกํ ทุติยํฯ

๓๗๓. มูสิกชาตกํ (๕-๓-๓)

๑๒๓.กุหึ คตา กตฺถ คตา, อิติ ลาลปฺปตี ชโน;
อหเมเวโก ชานามิ, อุทปาเน มูสิกา หตาฯ

๑๒๔. ยเณฺจตํ [ยเถตํ (ปี.), ยเวตํ (ก.), ยเมตํ (กตฺถจิ)] อิติ จีติ จ, คทฺรโภว นิวตฺตสิ;
อุทปาเน มูสิกํ หนฺตฺวา, ยวํ ภกฺขตุมิจฺฉสิฯ

๑๒๕. ยทหโร จาสิ ทุเมฺมธ, ปฐมุปฺปตฺติโก [ปฐมุปฺปตฺติโต (สี. ปี.)] สุสุ;
ทีฆเณฺจตํ [ทีฆเมตํ (ปี.)] สมาสชฺช [สมาปชฺช (สฺยา. ก.)], น เต ทสฺสามิ ชีวิตํฯ

๑๒๖. นานฺตลิกฺขภวเนน, นางฺคปุตฺตปิเนน [นางฺคปุตฺตสิเรน (สี. สฺยา. ปี.)] วา;
ปุเตฺตน หิ ปตฺถยิโต, สิโลเกหิ ปโมจิโตฯ

๑๒๗. สพฺพํ สุตมธีเยถ, หีนมุกฺกฏฺฐมชฺฌิมํ;
สพฺพสฺส อตฺถํ ชาเนยฺย, น จ สพฺพํ ปโยชเย;
โหติ ตาทิสโก กาโล, ยตฺถ อตฺถาวหํ สุตนฺติฯ

มูสิกชาตกํ ตติยํฯ

๓๗๔. จูฬธนุคฺคหชาตกํ (๕-๓-๔)

๑๒๘. สพฺพํ ภณฺฑํ สมาทาย, ปารํ ติโณฺณสิ พฺราหฺมณ;
ปจฺจาคจฺฉ ลหุํ ขิปฺปํ, มมฺปิ ตาเรหิ ทานิโต [ทานิโภ (สฺยา.)]ฯ

๑๒๙. อสนฺถุตํ มํ จิรสนฺถุเตน, นิมีนิ โภตี อธุวํ ธุเวน;
มยาปิ โภตี นิมิเนยฺย อญฺญํ, อิโต อหํ ทูรตรํ คมิสฺสํฯ

๑๓๐. กายํ เอฬคลาคุเมฺพ [เอฬคณคุเมฺพ (ก.)], กโรติ อหุหาสิยํ;
นยีธ นจฺจคีตํ วา [นยิธ นจฺจํ วา คีตํ วา (สี. สฺยา. ปี.)], ตาฬํ วา สุสมาหิตํ;
อนมฺหิกาเล [อนมฺหกาเล (ปี.)] สุโสณิ [สุโสฺสณิ (สี. สฺยา. ปี.)], กึ นุ ชคฺฆสิ โสภเน [โสภเณ (ปี. ก.)]ฯ

๑๓๑. สิงฺคาล พาล ทุเมฺมธ, อปฺปปโญฺญสิ ชมฺพุก;
ชีโน มจฺฉญฺจ เปสิญฺจ, กปโณ วิย ฌายสิฯ

๑๓๒. สุทสฺสํ วชฺชมเญฺญสํ, อตฺตโน ปน ทุทฺทสํ;
ชีนา ปติญฺจ ชารญฺจ, มเญฺญ ตฺวเญฺญว [มมฺปิ ตฺวเญฺญว (สี. สฺยา.), ตฺวมฺปิ มเญฺญว (ปี.)] ฌายสิฯ

๑๓๓. เอวเมตํ มิคราช, ยถา ภาสสิ ชมฺพุก;
สา นูนาหํ อิโต คนฺตฺวา, ภตฺตุ เหสฺสํ วสานุคาฯ

๑๓๔. โย หเร มตฺติกํ ถาลํ, กํสถาลมฺปิ โส หเร;
กตเญฺจว [กตํเยว (สี. สฺยา. ปี.)] ตยา ปาปํ, ปุนเปวํ กริสฺสสีติฯ

จูฬธนุคฺคหชาตกํ จตุตฺถํฯ

๓๗๕. กโปตชาตกํ (๕-๓-๕)

๑๓๕. อิทานิ โขมฺหิ สุขิโต อโรโค, นิกฺกณฺฏโก นิปฺปติโต กโปโต;
กาหามิ ทานี หทยสฺส ตุฏฺฐึ, ตถาหิมํ มํสสากํ พเลติฯ

๑๓๖. กายํ พลากา สิขิโน, โจรี ลงฺฆิปิตามหา;

โอรํ พลาเก อาคจฺฉ, จโณฺฑ เม วายโส สขาฯ

๑๓๗. อลญฺหิ เต ชคฺฆิตาเย, มมํ ทิสฺวาน เอทิสํ;
วิลูนํ สูทปุเตฺตน, ปิฏฺฐมเณฺฑน [ปิฏฺฐมเทฺทน (สี. สฺยา. ปี.)] มกฺขิตํฯ

๑๓๘. สุนฺหาโต สุวิลิโตฺตสิ, อนฺนปาเนน ตปฺปิโต;
กเณฺฐ จ เต เวฬุริโย, อคมา นุ กชงฺคลํฯ

๑๓๙. มา เต มิโตฺต อมิโตฺต วา, อคมาสิ กชงฺคลํ;
ปิญฺฉานิ ตตฺถ ลายิตฺวา, กเณฺฐ พนฺธนฺติ วฎฺฎนํฯ

๑๔๐. ปุนปาปชฺชสี สมฺม, สีลญฺหิ ตว ตาทิสํ;
น หิ มานุสกา โภคา, สุภุญฺชา โหนฺติ ปกฺขินาติฯ

กโปตชาตกํ ปญฺจมํฯ

อฑฺฒวโคฺค ตติโยฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

อถ วณฺณ สสีล หิริ ลภเต, สุมุขา วิส สาฬิยมิตฺตวโร;
อถ จกฺก ปลาส สราช สโต, ยว พาล กโปตก ปนฺนรสาติฯ

อถ วคฺคุทฺทานํ –

ชีนญฺจ วณฺณํ อสมํวคุปฺปริ, สุเทสิตา ชาตกนฺติ สนฺติ วีสติ [ชาตก ปญฺจวีสติ (?)];
มเหสิโน พฺรหฺมจริตฺตมุตฺต-มโวจ คาถา อตฺถวตี สุพฺยญฺชนาติฯ

ปญฺจกนิปาตํ นิฎฺฐิตํฯ

๖. ฉกฺกนิปาโต

๑. อวาริยวคฺโค

๓๗๖. อวาริยชาตกํ (๖-๑-๑)

๑. มาสุ กุชฺฌ ภูมิปติ, มาสุ กุชฺฌ รเถสภ;
กุทฺธํ อปฺปฏิกุชฺฌนฺโต, ราชา รฏฺฐสฺส ปูชิโตฯ

๒. คาเม วา ยทิ วารญฺเญ, นินฺเน วา ยทิ วา ถเล;
สพฺพตฺถ อนุสาสามิ, มาสุ กุชฺฌ [มาสฺสุ กุชฺฌิ (สี. ปี.)] รเถสภฯ

๓. อวาริยปิตา นาม, อหุ คงฺคาย นาวิโก;
ปุพฺเพ ชนํ ตาเรตฺวาน, ปจฺฉา ยาจติ เวตนํ;
เตนสฺส ภณฺฑนํ โหติ, น จ โภเคหิ วฑฺฒติฯ

๔. อติณฺณํเยว ยาจสฺสุ, อปารํ ตาต นาวิก;
อญฺโญ หิ ติณฺณสฺส มโน, อญฺโญ โหติ ปาเรสิโน [ตเรสิโน (สี. ปี.), ติเรสิโน (สฺยา.)]ฯ

๕. คาเม วา ยทิ วารญฺเญ, นินฺเน วา ยทิ วา ถเล;
สพฺพตฺถ อนุสาสามิ, มาสุ กุชฺฌิตฺถ นาวิกฯ

๖. ยาเยวานุสาสนิยา, ราชา คามวรํ อทา;
ตาเยวานุสาสนิยา, นาวิโก ปหรี มุขํฯ

๗. ภตฺตํ ภินฺนํ หตา ภริยา, คโพฺภ จ ปติโต ฉมา;
มิโคว ชาตรูเปน, น เตนตฺถํ อพนฺธิ สูติ [อวฑฺฒิตุนฺติ (สี. สฺยา.), อวฑฺฒิ สูติ (?)]ฯ

อวาริยชาตกํ ปฐมํฯ

๓๗๗. เสตเกตุชาตกํ (๖-๑-๒)

๘. มา ตาต กุชฺฌิ น หิ สาธุ โกโธ, พหุมฺปิ เต อทิฏฺฐมสฺสุตญฺจ;
มาตา ปิตา ทิสตา [ทิสา ตาต (สฺยา.), ทิสา ตา (ปี.)] เสตเกตุ, อาจริยมาหุ ทิสตํ ปสตฺถาฯ

๙. อคาริโน อนฺนทปานวตฺถทา [อนฺนปานวตฺถทา (สฺยา. ก.)], อวฺหายิกา ตมฺปิ ทิสํ วทนฺติ;
เอสา ทิสา ปรมา เสตเกตุ, ยํ ปตฺวา ทุกฺขี สุขิโน ภวนฺติฯ

๑๐. ขราชินา ชฎิลา ปงฺกทนฺตา, ทุมฺมกฺขรูปา [ทุมุกฺขรูปา (สี. สฺยา.), ทุมฺมุกฺขรูปา (ปี. ก.)] เยเม ชปฺปนฺติ มเนฺต;
กจฺจิ นุ เต มานุสเก ปโยเค, อิทํ วิทู ปริมุตฺตา อปายาฯ

๑๑. ปาปานิ กมฺมานิ กตฺวาน ราช, พหุสฺสุโต เจ น [พหุสฺสุโต เนว (สี. สฺยา.)] จเรยฺย ธมฺมํ;
สหสฺสเวโทปิ น ตํ ปฏิจฺจ, ทุกฺขา ปมุเญฺจ จรณํ อปตฺวาฯ

๑๒. สหสฺสเวโทปิ น ตํ ปฏิจฺจ, ทุกฺขา ปมุเญฺจ จรณํ อปตฺวา;
มญฺญามิ เวทา อผลา ภวนฺติ, สสํยมํ จรณเมว [จรณเญฺญว (สี. สฺยา. ปี.)] สจฺจํฯ

๑๓. น เหว เวทา อผลา ภวนฺติ, สสํยมํ จรณเมว สจฺจํ;
กิตฺติญฺหิ ปโปฺปติ อธิจฺจ เวเท, สนฺตึ ปุเณติ [สนฺตํ ปุเน'ติ (สี. ปี.)] จรเณน ทโนฺต
ติฯ

เสตเกตุชาตกํ ทุติยํฯ

๓๗๘. ทรีมุขชาตกํ (๖-๑-๓)

๑๔. ปโงฺก จ กามา ปลิโป จ กามา, ภยญฺจ เมตํ ติมูลํ ปวุตฺตํ;
รโช จ ธูโม จ มยา ปกาสิตา, หิตฺวา ตุวํ ปพฺพช พฺรหฺมทตฺตฯ

๑๕. คธิโต [คถิโต (สี.)] จ รโตฺต จ อธิมุจฺฉิโต จ, กาเมสฺวหํ พฺราหฺมณ ภึสรูปํ;
ตํ นุสฺสเห ชีวิกโตฺถ ปหาตุํ, กาหามิ ปุญฺญานิ อนปฺปกานิฯ

๑๖. โย อตฺถกามสฺส หิตานุกมฺปิโน, โอวชฺชมาโน น กโรติ สาสนํ;
อิทเมว เสโยฺย อิติ มญฺญมาโน, ปุนปฺปุนํ คพฺภมุเปติ มโนฺทฯ

๑๗. โส โฆรรูปํ นิรยํ อุเปติ, สุภาสุภํ มุตฺตกรีสปูรํ;
สตฺตา สกาเย น ชหนฺติ คิทฺธา, เย โหนฺติ กาเมสุ อวีตราคาฯ

๑๘. มีเฬฺหน ลิตฺตา รุหิเรน มกฺขิตา, เสเมฺหน ลิตฺตา อุปนิกฺขมนฺติ;
ยํ ยญฺหิ กาเยน ผุสนฺติ ตาวเท, สพฺพํ อสาตํ ทุขเมว เกวลํฯ

๑๙. ทิสฺวา วทามิ น หิ อญฺญโต สวํ, ปุเพฺพนิวาสํ พหุกํ สรามิ;
จิตฺราหิ คาถาหิ สุภาสิตาหิ, ทรีมุโข นิชฺฌาปยิ สุเมธนฺติฯ

ทรีมุขชาตกํ ตติยํฯ

๓๗๙. เนรุชาตกํ (๖-๑-๔)

๒๐. กาโกลา กากสงฺฆา จ, มยญฺจ ปตตํ วรา [วร (ก.) มยนฺติปทสฺส หิ วิเสสนํ];
สเพฺพว สทิสา โหม, อิมํ อาคมฺม ปพฺพตํฯ

๒๑. อิธ สีหา จ พฺยคฺฆา จ, สิงฺคาลา จ มิคาธมา;
สเพฺพว สทิสา โหนฺติ, อยํ โก นาม ปพฺพโตฯ

๒๒. อิมํ เนรูติ [เนรุนฺติ (สี. สฺยา.)] ชานนฺติ, มนุสฺสา ปพฺพตุตฺตมํ;
อิธ วเณฺณน สมฺปนฺนา, วสนฺติ สพฺพปาณิโนฯ

๒๓. อมานนา ยตฺถ สิยา, สนฺตานํ วา วิมานนา;
หีนสมฺมานนา วาปิ, น ตตฺถ วสตึ วเส [วสตี วเส (สฺยา.), วส ทิวเส (ปี.)]ฯ

๒๔. ยตฺถาลโส จ ทโกฺข จ, สูโร ภีรุ จ ปูชิยา;
น ตตฺถ สโนฺต วสนฺติ, อวิเสสกเร นเร [นเค (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

๒๕. นายํ เนรุ วิภชติ, หีนอุกฺกฏฺฐมชฺฌิเม;
อวิเสสกโร เนรุ, หนฺท เนรุํ ชหามเสติฯ

เนรุชาตกํ จตุตฺถํฯ

๓๘๐. อาสงฺกชาตกํ (๖-๑-๕)

๒๖. อาสาวตี นาม ลตา, ชาตา จิตฺตลตาวเน;
ตสฺสา วสฺสสหเสฺสน, เอกํ นิพฺพตฺตเต ผลํฯ

๒๗. ตํ เทวา ปยิรุปาสนฺติ, ตาว ทูรผลํ สตึ;
อาสีเสว [อาสึเสว (สี. สฺยา. ปี.)] ตุวํ ราช, อาสา ผลวตี สุขาฯ

๒๘. อาสีสเตว [อาสึเสเถว (สี. สฺยา. ปี.)] โส ปกฺขี, อาสีสเตว [อาสึเสเถว (สี. สฺยา. ปี.)] โส ทิโช;
ตสฺส จาสา [ตเสฺสวาสา (สฺยา.)] สมิชฺฌติ, ตาว ทูรคตา สตี;
อาสีเสว ตุวํ ราช, อาสา ผลวตี สุขาฯ

๒๙. สเมฺปสิ โข มํ วาจาย, น จ สเมฺปสิ [สํเสสิ (ก.)] กมฺมุนา;
มาลา เสเรยฺยกเสฺสว, วณฺณวนฺตา อคนฺธิกาฯ

๓๐. อผลํ มธุรํ วาจํ, โย มิเตฺตสุ ปกุพฺพติ;
อททํ อวิสฺสชํ โภคํ, สนฺธิ เตนสฺส ชีรติฯ

๓๑. ยญฺหิ กยิรา ตญฺหิ วเท, ยํ น กยิรา น ตํ วเท;
อกโรนฺตํ ภาสมานํ, ปริชานนฺติ ปณฺฑิตาฯ

๓๒. พลญฺจ วต เม ขีณํ, ปาเถยฺยญฺจ น วิชฺชติ;
สเงฺก ปาณูปโรธาย, หนฺท ทานิ วชามหํฯ

๓๓. เอตเทว หิ เม นามํ, ยํ นามสฺมิ รเถสภ;
อาคเมหิ มหาราช, ปิตรํ อามนฺตยามหนฺติฯ

อาสงฺกชาตกํ ปญฺจมํฯ

๓๘๑. มิคาโลปชาตกํ (๖-๑-๖)

๓๔. น เม รุจฺจิ มิคาโลป, ยสฺส เต ตาทิสี คตี;
อตุจฺจํ ตาต ปตสิ, อภูมึ ตาต เสวสิฯ

๓๕. จตุกฺกณฺณํว เกทารํ, ยทา เต ปถวี สิยา;
ตโต ตาต นิวตฺตสฺสุ, มาสฺสุ เอโตฺต ปรํ คมิฯ

๓๖. สนฺติ อเญฺญปิ สกุณา, ปตฺตยานา วิหงฺคมา;
อกฺขิตฺตา วาตเวเคน, นฏฺฐา เต สสฺสตีสมาฯ

๓๗. อกตฺวา อปนนฺทสฺส [อปรณฺณสฺส (สี. สฺยา. ปี.)], ปิตุ วุทฺธสฺส สาสนํ;
กาลวาเต อติกฺกมฺม, เวรมฺภานํ วสํ อคา [คโต (สี.)]ฯ

๓๘. ตสฺส ปุตฺตา จ ทารา จ, เย จเญฺญ อนุชีวิโน;
สเพฺพ พฺยสนมาปาทุํ, อโนวาทกเร ทิเชฯ

๓๙. เอวมฺปิ อิธ วุทฺธานํ, โย วากฺยํ นาวพุชฺฌติ;

อติสีมจโร [อติสีมํ จโร (สี. สฺยา. ก.)] ทิโตฺต, คิโชฺฌวาตีตสาสโน;
สเพฺพ พฺยสนํ ปโปฺปนฺติ, อกตฺวา พุทฺธสาสนนฺติฯ

มิคาโลปชาตกํ ฉฎฺฐํฯ

๓๘๒. สิริกาฬกณฺณิชาตกํ (๖-๑-๗)

๔๐. กา นุ กาเฬน วเณฺณน, น จาปิ [น จาสิ (สี.)] ปิยทสฺสนา;
กา วา ตฺวํ กสฺส วา ธีตา, กถํ ชาเนมุ ตํ มยํฯ

๔๑. มหาราชสฺสหํ ธีตา, วิรูปกฺขสฺส จณฺฑิยา;
อหํ กาฬี อลกฺขิกา, กาฬกณฺณีติ มํ วิทู;
โอกาสํ ยาจิโต เทหิ, วเสมุ ตว สนฺติเกฯ

๔๒. กึสีเล กึสมาจาเร, ปุริเส นิวิสเส ตุวํ;
ปุฎฺฐา เม กาฬิ อกฺขาหิ, กถํ [ยถา (สี. ปี.)] ชาเนมุ ตํ มยํฯ

๔๓. มกฺขี ปฬาสี สารมฺภี, อิสฺสุกี มจฺฉรี สโฐ;
โส มยฺหํ ปุริโส กโนฺต, ลทฺธํ ยสฺส วินสฺสติฯ

๔๔. โกธโน อุปนาหี จ, ปิสุโณ จ วิเภทโก;
กณฺฑกวาโจ [อณฺฑกวาโจ (ก. สี. ปี.)] ผรุโส, โส เม กนฺตตโร ตโตฯ

๔๕. อชฺช สุเวติ ปุริโส, สทตฺถํ นาวพุชฺฌติ;
โอวชฺชมาโน กุปฺปติ, เสยฺยํ โส อติมญฺญติฯ

๔๖. ทวปฺปลุโทฺธ [เทวปฺปลุโทฺธ (ก.), ทวปฺปลโทฺธ (ปี.)] ปุริโส, สพฺพมิเตฺตหิ ธํสติ;
โส มยฺหํ ปุริโส กโนฺต, ตสฺมึ โหมิ อนามยาฯ

๔๗. อเปหิ เอโตฺต ตฺวํ กาฬิ, เนตํ อเมฺหสุ วิชฺชติ;
อญฺญํ ชนปทํ คจฺฉ, นิคเม ราชธานิโยฯ

๔๘. อหมฺปิ โข ตํ [เจตํ (สี.)] ชานามิ, เนตํ ตุเมฺหสุ วิชฺชติ;
สนฺติ โลเก อลกฺขิกา, สงฺฆรนฺติ พหุํ ธนํ;
อหํ เทโว จ เม ภาตา, อุโภ นํ วิธมามเสฯ

๔๙. กา นุ ทิเพฺพน วเณฺณน, ปถพฺยา สุปติฎฺฐิตา;
กา วา ตฺวํ กสฺส วา ธีตา, กถํ ชาเนมุ ตํ มยํฯ

๕๐. มหาราชสฺสหํ ธีตา, ธตรฎฺฐสฺส สิรีมโต [ธตรฎฺฐสิรีมโต (สฺยา. ก.)];
อหํ สิรี จ ลกฺขี จ, ภูริปญฺญาติ มํ วิทู;
โอกาสํ ยาจิโต เทหิ, วเสมุ ตว สนฺติเกฯ

๕๑. กึสีเล กึสมาจาเร, ปุริเส นิวิสเส ตุวํ;
ปุฎฺฐา เม ลกฺขิ อกฺขาหิ, กถํ [ยถา (สี. ปี.)] ชาเนมุ ตํ มยํฯ

๕๒. โย จาปิ สีเต อถวาปิ อุเณฺห, วาตาตเป ฑํสสรีสเป จ;
ขุธํ [ขุทฺทํ (สฺยา. ก.), ขุทํ (ปี.)] ปิปาสํ อภิภุยฺย สพฺพํ, รตฺตินฺทิวํ โย สตตํ นิยุโตฺต;

กาลาคตญฺจ น หาเปติ อตฺถํ, โส เม มนาโป นิวิเส จ ตมฺหิฯ

๕๓. อโกฺกธโน มิตฺตวา จาควา จ, สีลูปปโนฺน อสโฐชฺชุภูโต [อสโฐ อุชฺชุภูโต (ปี.)];
สงฺคาหโก สขิโล สณฺหวาโจ, มหตฺตปโตฺตปิ นิวาตวุตฺติ;
ตสฺมิํห [ตสฺมาหํ (สี. ปี.)] โปเส วิปุลา ภวามิ, อูมิ สมุทฺทสฺส ยถาปิ วณฺณํฯ

๕๔. โย จาปิ มิเตฺต อถวา อมิเตฺต, เสเฎฺฐ สริเกฺข อถ วาปิ หีเน;
อตฺถํ จรนฺตํ อถวา อนตฺถํ, อาวี รโห สงฺคหเมว วเตฺต [วโตฺต (สฺยา. ก.)]ฯ
วาจํ น วชฺชา ผรุสํ กทาจิ, มตสฺส ชีวสฺส จ ตสฺส โหมิฯ

๕๕. เอเตสํ โย อญฺญตรํ ลภิตฺวา, กนฺตา สิรี [กนฺตสิริํ (กตฺถจิ), กนฺตํ สิริํ (สฺยา.) อฎฺฐกถายํ ทุติยตติยปาฐนฺตรานิ] มชฺชติ อปฺปปโญฺญ;
ตํ ทิตฺตรูปํ วิสมํ จรนฺตํ, กรีสฐานํว [กรีสชาตํ ว (สี. สฺยา.)] วิวชฺชยามิฯ

๕๖. อตฺตนา กุรุเต ลกฺขิํ, อลกฺขิํ กุรุตตฺตนา;
น หิ ลกฺขิํ อลกฺขิํ วา, อโญฺญ อญฺญสฺส การโกติฯ

สิริกาฬกณฺณิชาตกํ สตฺตมํฯ

๓๘๓. กุกฺกุฎชาตกํ (๖-๑-๘)

๕๗. สุจิตฺตปตฺตฉทน , ตมฺพจูฬ วิหงฺคม;
โอโรห ทุมสาขาย, มุธา ภริยา ภวามิ เตฯ

๕๘. จตุปฺปที ตฺวํ กลฺยาณิ, ทฺวิปทาหํ มโนรเม;
มิคี ปกฺขี อสญฺญุตฺตา, อญฺญํ ปริเยส สามิกํฯ

๕๙. โกมาริกา เต เหสฺสามิ, มญฺชุกา ปิยภาณินี;
วินฺท มํ อริเยน เวเทน, สาวย มํ ยทิจฺฉสิฯ

๖๐. กุณปาทินิ โลหิตเป, โจริ กุกฺกุฎโปถินิ;
น ตฺวํ อริเยน เวเทน, มมํ ภตฺตารมิจฺฉสิฯ

๖๑. เอวมฺปิ จตุรา [จาตุรา (สฺยา. ก.)] นารี, ทิสฺวาน สธนํ [ปวรํ (สี. สฺยา. ปี.)] นรํ;
เนนฺติ สณฺหาหิ วาจาหิ, พิฬารี วิย กุกฺกุฎํฯ

๖๒. โย จ อุปฺปติตํ อตฺถํ, น ขิปฺปมนุพุชฺฌติ;
อมิตฺตวสมเนฺวติ, ปจฺฉา จ อนุตปฺปติฯ

๖๓. โย จ อุปฺปติตํ อตฺถํ, ขิปฺปเมว นิโพธติ;
มุจฺจเต สตฺตุสมฺพาธา, กุกฺกุโฎว พิฬาริยาติฯ

กุกฺกุฎชาตกํ อฎฺฐมํฯ

๓๘๔. ธมฺมธชชาตกํ (๖-๑-๙)

๖๔. ธมฺมํ จรถ ญาตโย, ธมฺมํ จรถ ภทฺทํ โว [ภทฺท โว (ก.)];
ธมฺมจารี สุขํ เสติ, อสฺมิํ โลเก ปรมฺหิ จฯ

๖๕. ภทฺทโก วตยํ ปกฺขี, ทิโช ปรมธมฺมิโก;
เอกปาเทน ติฏฺฐนฺโต, ธมฺมเมวานุสาสติฯ

๖๖. นาสฺส สีลํ วิชานาถ, อนญฺญาย ปสํสถ;
ภุตฺวา อณฺฑญฺจ โปตญฺจ [ฉาเป จ (สี. ปี.)], ธโมฺม ธโมฺมติ ภาสติฯ

๖๗. อญฺญํ ภณติ วาจาย, อญฺญํ กาเยน กุพฺพติ;
วาจาย โน จ กาเยน, น ตํ ธมฺมํ อธิฏฺฐิโตฯ

๖๘. วาจาย สขิโล มโนวิทุโคฺค, ฉโนฺน กูปสโยว กณฺหสโปฺป;
ธมฺมธโช คามนิคมาสุสาธุ [คามนิคมาสุ สาธุสมฺมโต (สี.), คามนิคมสาธุ (ปี.)],
ทุชฺชาโน ปุริเสน พาลิเสนฯ

๖๙. อิมํ ตุเณฺฑหิ ปเกฺขหิ, ปาทา จิมํ วิเหฐถ [วิโปถถ (ปี.)];
ฉวญฺหิมํ วินาเสถ, นายํ สํวาสนารโหติฯ

ธมฺมธชชาตกํ นวมํฯ

๓๘๕. นนฺทิยมิคราชชาตกํ (๖-๑-๑๐)

๗๐. สเจ พฺราหฺมณ คเจฺฉสิ, สาเกเต [สาเกตํ (สี. สฺยา.)] อชฺชุนํ [อญฺฌนํ (สี. สฺยา. ปี.)] วนํ;
วชฺชาสิ นนฺทิยํ นาม, ปุตฺตํ อสฺมากโมรสํ;
มาตา ปิตา จ เต วุฑฺฒา, เต ตํ อิจฺฉนฺติ ปสฺสิตุํฯ

๗๑. ภุตฺตา มยา นิวาปานิ, ราชิโน ปานโภชนํ;
ตํ ราชปิณฺฑํ อวโภตฺตุํ [อวโภตฺตํ (ก.)], นาหํ พฺราหฺมณ มุสฺสเหฯ

๗๒. โอทหิสฺสามหํ ปสฺสํ, ขุรปฺปานิสฺส [ขุรปฺปาณิสฺส (สี.), ขุรปาณิสฺส (ปี.), ขุรปฺป ปาณิสฺส (?)] ราชิโน;
ตทาหํ สุขิโต มุโตฺต, อปิ ปเสฺสยฺย มาตรํฯ

๗๓. มิคราชา ปุเร อาสึ, โกสลสฺส นิเกตเน [นิเกตเว (สี. สฺยา. ปี.)];
นนฺทิโย นาม นาเมน, อภิรูโป จตุปฺปโทฯ

๗๔. ตํ มํ วธิตุมาคจฺฉิ, ทายสฺมึ อชฺชุเน วเน;
ธนุํ อารชฺชํ [อารชฺชุํ (นิยฺย), อเทชฺฌํ (สี. ปี.) อเทฺวธาภาวํ เอกีภาวนฺติ อโตฺถ] กตฺวาน, อุสุํ สนฺนยฺห [สนฺธาย (สี. ปี.)] โกสโลฯ

๗๕. ตสฺสาหํ โอทหึ ปสฺสํ, ขุรปฺปานิสฺส ราชิโน;
ตทาหํ สุขิโต มุโตฺต, มาตรํ ทฏฺฐุมาคโตติฯ

นนฺทิยมิคราชชาตกํ ทสมํฯ

อวาริยวโคฺค ปฐโมฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

อถ กุญฺชรเถสภ เกตุวโร, สทรีมุข เนรุ ลตา จ ปุน;
อปนนฺท สิรี จ สุจิตฺตวโร, อถ ธมฺมิก นนฺทิมิเคน ทสาติฯ

๒. ขรปุตฺตวโคฺค

๓๘๖. ขรปุตฺตชาตกํ (๖-๒-๑)

๗๖. สจฺจํ กิเรวมาหํสุ, วสฺตํ [ภสฺตํ (สี. ปี.), กลกํ (สฺยา.), ครํ (ก.)] พาโลติ ปณฺฑิตา;
ปสฺส พาโล รโหกมฺมํ, อาวิกุพฺพํ น พุชฺฌติฯ

๗๗. ตฺวํ โขปิ [ตฺวํ นุ โข (สี. สฺยา.), ตฺวญฺจ โข (ปี.)] สมฺม พาโลสิ, ขรปุตฺต วิชานหิ;
รชฺชุยา หิ [รชฺชุยาสิ (ปี.)] ปริกฺขิโตฺต, วโงฺกโฏฺฐ โอหิโตมุโขฯ

๗๘. อปรมฺปิ สมฺม เต พาลฺยํ [อยมฺปิ สมฺม เต พาโล (ก.)], โย มุโตฺต น ปลายสิ;
โส จ พาลตโร สมฺม, ยํ ตฺวํ วหสิ เสนกํฯ

๗๙. ยํ นุ สมฺม อหํ พาโล, อชราช วิชานหิ;
อถ เกน เสนโก พาโล, ตํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิโตฯ

๘๐. อุตฺตมตฺถํ ลภิตฺวาน, ภริยาย โย ปทสฺสติ [ภยิยา โย ปทสฺสติ (ปี.), ภยิยา น ภวิสฺสติ (ก.)];
เตน ชหิสฺสตตฺตานํ, สา เจวสฺส น เหสฺสติฯ

๘๑. น เว ปิยเมฺมติ [น ปิยเมติ (ก.), น ปิยเมทนฺติ (กตฺถจิ)] ชนินฺท ตาทิโส, อตฺตํ นิรํกตฺวา ปิยานิ เสวติ [เสวเย (?)];
อตฺตาว เสโยฺย ปรมา จ เสโยฺย, ลพฺภา ปิยา โอจิตเตฺถน ปจฺฉาติฯ

ขรปุตฺตชาตกํ ปฐมํฯ

๓๘๗. สูจิชาตกํ (๖-๒-๒)

๘๒. อกกฺกสํ อผรุสํ, ขรโธตํ สุปาสิยํ;
สุขุมํ ติขิณคฺคญฺจ, โก สูจิํ เกตุมิจฺฉติฯ

๘๓. สุมชฺชญฺจ สุปาสญฺจ, อนุปุพฺพํ [อนุปุพฺพ (สี. สฺยา.)] สุวฏฺฏิตํ;
ฆนฆาติมํ ปฏิถทฺธํ, โก สูจิํ เกตุมิจฺฉติฯ

๘๔. อิโต ทานิ ปตายนฺติ, สูจิโย พฬิสานิ จ;
โกยํ กมฺมารคามสฺมิํ, สูจิํ วิเกฺกตุมิจฺฉติฯ

๘๕. อิโต สตฺถานิ คจฺฉนฺติ, กมฺมนฺตา วิวิธา ปุถู;
โกยํ กมฺมารคามสฺมิํ, สูจิํ วิเกฺกตุมิจฺฉติ [มรหติ (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

๘๖. สูจิํ กมฺมารคามสฺมิํ, วิเกฺกตพฺพา ปชานตา;
อาจริยาว ชานนฺติ [อาจริยา สญฺชานนฺติ (ก.), อาจริยา ปชานนฺติ (สฺยา.), อาจริยาว สญฺชานนฺติ (ปี.)], กมฺมํ สุกตทุกฺกฏํ [ทุกฺกตํ (สี. ปี.)]ฯ

๘๗. อิมํ เจ [อิมญฺจ (สี. สฺยา. ปี.)] เต ปิตา ภเทฺท, สูจิํ ชญฺญา มยา กตํ;
ตยา จ มํ นิมเนฺตยฺย, ยญฺจตฺถญฺญํ ฆเร ธนนฺติฯ

สูจิชาตกํ ทุติยํฯ

๓๘๘. ตุณฺฑิลชาตกํ (๖-๒-๓)

๘๘. นวฉนฺนเก [นวฉนฺทเก (สี. ปี.), นวจฺฉทฺทเก (สฺยา.)] ทานิ [โทณิ (ก.), ทานํ, ทาเน (กตฺถจิ)] ทิยฺยติ, ปุณฺณายํ โทณิ สุวามินี ฐิตา;
พหุเก ชเน ปาสปาณิเก, โน จ โข เม ปฏิภาติ ภุญฺชิตุํฯ

๘๙. ตสสิ ภมสิ เลณมิจฺฉสิ, อตฺตาโณสิ กุหึ คมิสฺสสิ;
อโปฺปสฺสุโกฺก ภุญฺช ตุณฺฑิล, มํสตฺถาย หิ โปสิตามฺหเส [โปสิยามเส (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

๙๐. โอคห รหทํ อกทฺทมํ, สพฺพํ เสทมลํ ปวาหย;
คณฺหาหิ นวํ วิเลปนํ, ยสฺส คโนฺธ น กทาจิ ฉิชฺชติฯ

๙๑. กตโม รหโท อกทฺทโม, กึสุ เสทมลนฺติ วุจฺจติ;
กตมญฺจ นวํ วิเลปนํ, ยสฺส คโนฺธ น กทาจิ ฉิชฺชติฯ

๙๒. ธโมฺม รหโท อกทฺทโม, ปาปํ เสทมลนฺติ วุจฺจติ;
สีลญฺจ นวํ วิเลปนํ, ตสฺส คโนฺธ น กทาจิ ฉิชฺชติฯ

๙๓. นนฺทนฺติ สรีรฆาติโน, น จ นนฺทนฺติ สรีรธาริโน;
ปุณฺณาย จ ปุณฺณมาสิยา, รมมานาว ชหนฺติ ชีวิตนฺติฯ

ตุณฺฑิลชาตกํ ตติยํฯ

๓๘๙. สุวณฺณกกฺกฏชาตกํ (๖-๒-๔)

๙๔. สิงฺคีมิโค อายตจกฺขุเนโตฺต, อฏฺฐิตฺตโจ วาริสโย อโลโม;
เตนาภิภูโต กปณํ รุทามิ, หเร สขา กิสฺส นุ มํ ชหาสิฯ

๙๕. โส ปสฺสสโนฺต มหตา ผเณน, ภุชงฺคโม กกฺกฏมชฺฌปโตฺต;
สขา สขารํ ปริตายมาโน, ภุชงฺคมํ กกฺกฏโก คเหสิฯ

๙๖. น วายสํ โน ปน กณฺหสปฺปํ, ฆาสตฺถิโก กกฺกฏโก อเทยฺย;
ปุจฺฉามิ ตํ อายตจกฺขุเนตฺต, อถ กิสฺส เหตุมฺห อุโภ คหีตาฯ

๙๗. อยํ ปุริโส มม อตฺถกาโม, โย มํ คเหตฺวาน ทกาย เนติ;
ตสฺมึ มเต ทุกฺขมนปฺปกํ เม, อหญฺจ เอโส จ อุโภ น โหมฯ

๙๘. มมญฺจ ทิสฺวาน ปวทฺธกายํ, สโพฺพ ชโน หึสิตุเมว มิเจฺฉ;
สาทุญฺจ ถูลญฺจ มุทุญฺจ มํสํ, กากาปิ มํ ทิสฺวาน [ทิสฺว (สี. ปี.)] วิเหฐเยยฺยุํฯ

๙๙. สเจตสฺส เหตุมฺห อุโภ คหีตา, อุฏฺฐาตุ โปโส วิสมาวมามิ [วิสมาจมามิ (สี. ปี. ก.)];
มมญฺจ กากญฺจ ปมุญฺจ ขิปฺปํ, ปุเร วิสํ คาฬฺหมุเปติ มจฺจํฯ

๑๐๐. สปฺปํ ปโมกฺขามิ น ตาว กากํ, ปฏิพนฺธโก [ปฏิพทฺธโก (สี. ปี.)] โหหิติ [โหติ หิ (สฺยา.)] ตาว กาโก;

ปุริสญฺจ ทิสฺวาน สุขึ อโรคํ, กากํ ปโมกฺขามิ ยเถว สปฺปํฯ

๑๐๑. กาโก ตทา เทวทโตฺต อโหสิ, มาโร ปน กณฺหสโปฺป อโหสิ;
อานนฺทภโทฺท กกฺกฏโก อโหสิ, อหํ ตทา พฺราหฺมโณ โหมิ สตฺถาติ [ตตฺถาติ (สี. ปี.)]ฯ

สุวณฺณกกฺกฏชาตกํ จตุตฺถํฯ

๓๙๐. มยฺหกชาตกํ (๖-๒-๕)

๑๐๒. สกุโณ มยฺหโก นาม, คิริสานุทรีจโร;
ปกฺกํ ปิปฺผลิมารุยฺห, มยฺหํ มยฺหนฺติ กนฺทติฯ

๑๐๓. ตเสฺสวํ วิลปนฺตสฺส, ทิชสงฺฆา สมาคตา;
ภุตฺวาน ปิปฺผลึ ยนฺติ, วิลปเตฺวว โส ทิโชฯ

๑๐๔. เอวเมว อิเธกโจฺจ, สงฺฆริตฺวา พหุํ ธนํ;
เนวตฺตโน น ญาตีนํ, ยโถธึ ปฏิปชฺชติฯ

๑๐๕. น โส อจฺฉาทนํ ภตฺตํ, น มาลํ น วิเลปนํ;
อนุโภติ [นานุโภติ (สฺยา. ก.)] สกึ กิญฺจิ, น สงฺคณฺหาติ ญาตเกฯ

๑๐๖. ตเสฺสวํ วิลปนฺตสฺส, มยฺหํ มยฺหนฺติ รกฺขโต;
ราชาโน อถ วา โจรา, ทายทา เย ว [เย จ (สฺยา. ก.)] อปฺปิยา;
ธนมาทาย คจฺฉนฺติ, วิลปเตฺวว โส นโรฯ

๑๐๗. ธีโร [ธีโร จ (สี.)] โภเค อธิคมฺม, สงฺคณฺหาติ จ ญาตเก;
เตน โส กิตฺตึ ปโปฺปติ, เปจฺจ สเคฺค ปโมทตีติ [สเคฺค จ โมทตีติ (สี. ปี.)]ฯ

มยฺหกชาตกํ ปญฺจมํฯ

๓๙๑. วิชฺชาธรชาตกํ (๖-๒-๖)

๑๐๘. ทุพฺพณฺณรูปํ ตุวมริยวณฺณี, ปุรกฺขตฺวา [ปุรกฺขิตฺวา (สฺยา. ก.)] ปญฺชลิโก นมสฺสสิ;
เสโยฺย นุ เต โส อุทวา [อุทาหุ (สฺยา. ก.)] สริโกฺข, นามํ ปรสฺสตฺตโน จาปิ พฺรูหิฯ

๑๐๙. น นามโคตฺตํ คณฺหนฺติ ราช, สมฺมคฺคตานุชฺชุคตาน [สมคฺคตานุชฺชุคตาน (สฺยา.), สมุคฺคตานุชฺชุคตาน (ก.)] เทวา;
อหญฺจ เต นามเธยฺยํ วทามิ, สโกฺกหมสฺมี ติทสานมิโนฺทฯ

๑๑๐. โย ทิสฺวา ภิกฺขุํ จรณูปปนฺนํ, ปุรกฺขตฺวา ปญฺชลิโก นมสฺสติ;
ปุจฺฉามิ ตํ เทวราเชตมตฺถํ, อิโต จุโต กึ ลภเต สุขํ โสฯ

๑๑๑. โย ทิสฺวา ภิกฺขุํ จรณูปปนฺนํ, ปุรกฺขตฺวา ปญฺชลิโก นมสฺสติ;
ทิเฎฺฐว ธเมฺม ลภเต ปสํสํ, สคฺคญฺจ โส ยาติ สรีรเภทาฯ

๑๑๒. ลกฺขี วต เม อุทปาทิ อชฺช, ยํ วาสวํ ภูตปติทฺทสาม;
ภิกฺขุญฺจ ทิสฺวาน ตุวญฺจ สกฺก, กาหามิ ปุญฺญานิ อนปฺปกานิฯ

๑๑๓. อทฺธา หเว เสวิตพฺพา สปญฺญา, พหุสฺสุตา เย พหุฐานจินฺติโน;
ภิกฺขุญฺจ ทิสฺวาน มมญฺจ ราช, กโรหิ ปุญฺญานิ อนปฺปกานิฯ

๑๑๔. อโกฺกธโน นิจฺจปสนฺนจิตฺโต, สพฺพาติถียาจโยโค ภวิตฺวา;
นิหจฺจ มานํ อภิวาทยิสฺสํ, สุตฺวาน เทวินฺท สุภาสิตานีติฯ

วิชฺชาธร [ธชวิเหฐก (สี. ปี.), ปพฺพชิตวิเหฐก (สฺยา.)] ชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๓๙๒. สิงฺฆปุปฺผชาตกํ (๖-๒-๗)

๑๑๕. ยเมตํ [ยเมกํ (ปี.)] วาริชํ ปุปฺผํ, อทินฺนํ อุปสิงฺฆสิ;
เอกงฺคเมตํ เถยฺยานํ, คนฺธเถโนสิ มาริสฯ

๑๑๖. น หรามิ น ภญฺชามิ, อารา สิงฺฆามิ วาริชํ;
อถ เกน นุ วเณฺณน, คนฺธเถโนติ วุจฺจติฯ

๑๑๗. โยยํ ภิสานิ ขณติ, ปุณฺฑรีกานิ ภญฺชติ;
เอวํ อากิณฺณกมฺมโนฺต, กสฺมา เอโส น วุจฺจติฯ

๑๑๘. อากิณฺณลุโทฺท ปุริโส, ธาติเจลํว มกฺขิโต;
ตสฺมิํ เม วจนํ นตฺถิ, ตญฺจารหามิ วตฺตเวฯ

๑๑๙. อนงฺคณสฺส โปสสฺส, นิจฺจํ สุจิคเวสิโน;
วาลคฺคมตฺตํ ปาปสฺส, อพฺภามตฺตํว ขายติฯ

๑๒๐. อทฺธา มํ ยกฺข ชานาสิ, อโถ มํ อนุกมฺปสิ;
ปุนปิ ยกฺข วชฺชาสิ, ยทา ปสฺสสิ เอทิสํฯ

๑๒๑. เนว ตํ อุปชีวามิ, นปิ เต ภตกามฺหเส [ภตกมฺหเส (สี. ปี.), ภติกมฺหเส (สฺยา.)];
ตฺวเมว ภิกฺขุ ชาเนยฺย, เยน คเจฺฉยฺย สุคฺคตินฺติฯ

สิงฺฆปุปฺผ [ภิสปุปฺผ (สี. ปี.), อุปสิงฺฆปุปฺผ (สฺยา.)] ชาตกํ สตฺตมํฯ

๓๙๓. วิฆาสาทชาตกํ (๖-๒-๘)

๑๒๒. สุสุขํ วต ชีวนฺติ, เย ชนา วิฆาสาทิโน;
ทิเฎฺฐว ธเมฺม ปาสํสา, สมฺปราเย จ สุคฺคตีฯ

๑๒๓. สุกสฺส [สุวสฺส (สี. สฺยา. ปี.)] ภาสมานสฺส, น นิสาเมถ ปณฺฑิตา;
อิทํ สุณาถ โสทริยา, อเมฺหวายํ ปสํสติฯ

๑๒๔. นาหํ ตุเมฺห ปสํสามิ, กุณปาทา สุณาถ เม;
อุจฺฉิฏฺฐโภชิโน [โภชนา (ก.)] ตุเมฺห, น ตุเมฺห วิฆาสาทิโนฯ

๑๒๕. สตฺตวสฺสา ปพฺพชิตา, เมชฺฌารเญฺญ [มเชฺฌรเญฺญ (ก.)] สิขณฺฑิโน;
วิฆาเสเนว ยาเปนฺตา, มยํ เจ โภโต คารยฺหา;
เก นุ โภโต ปสํสิยาฯ

๑๒๖. ตุเมฺห สีหานํ พฺยคฺฆานํ, วาฬานญฺจาวสิฏฺฐกํ;
อุจฺฉิเฎฺฐเนว ยาเปนฺตา, มญฺญิโวฺห วิฆาสาทิโนฯ

๑๒๗. พฺราหฺมณสฺส สมณสฺส, อญฺญสฺส วา [อญฺญสฺส จ (สี. สฺยา.), อญฺญเสฺสว (ปี.)] วนิพฺพิโน [วณิพฺพิโน (สี. สฺยา.)];
ทตฺวาว [ทตฺวาน (ปี. ก.)] เสสํ ภุญฺชนฺติ, เต ชนา วิฆาสาทิโนติฯ

วิฆาสาทชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๓๙๔. วฏฺฏกชาตกํ (๖-๒-๙)

๑๒๘. ปณีตํ ภุญฺชเส ภตฺตํ, สปฺปิเตลญฺจ มาตุล;
อถ เกน นุ วเณฺณน, กิโส ตฺวมสิ วายสฯ

๑๒๙. อมิตฺตมเชฺฌ วสโต, เตสุ อามิสเมสโต;
นิจฺจํ อุพฺพิคฺคหทยสฺส, กุโต กากสฺส ทฬฺหิยํฯ

๑๓๐. นิจฺจํ อุเพฺพคิโน [อุพฺพิคฺคิโน (สฺยา. ก.), อุเพฺพธิโน (สี.)] กากา, ธงฺกา ปาเปน กมฺมุนา;
ลโทฺธ ปิโณฺฑ น ปีเณติ, กิโส เตนสฺมิ วฏฺฏกฯ

๑๓๑. ลูขานิ ติณพีชานิ, อปฺปเสฺนหานิ ภุญฺชสิ;
อถ เกน นุ วเณฺณน, ถูโล ตฺวมสิ วฏฺฏกฯ

๑๓๒. อปฺปิจฺฉา อปฺปจินฺตาย, อทูรคมเนน จ;
ลทฺธาลเทฺธน ยาเปโนฺต, ถูโล เตนสฺมิ วายสฯ

๑๓๓. อปฺปิจฺฉสฺส หิ โปสสฺส, อปฺปจินฺตสุขสฺส [อปฺปจินฺติสุขสฺส (สี. สฺยา. ปี.)] จ;
สุสงฺคหิตมานสฺส [สุสงฺคหิตปมาณสฺส (สี. สฺยา. ปี.)], วุตฺตี สุสมุทานยาติฯ

วฏฺฏกชาตกํ นวมํฯ

๓๙๕. ปาราวตชาตกํ (๖-๒-๑๐)

๑๓๔. จิรสฺสํ วต ปสฺสามิ, สหายํ มณิธารินํ;
สุกตา [สุกตาย (สี. ปี.)] มสฺสุกุตฺติยา, โสภเต วต เม สขาฯ

๑๓๕. ปรูฬฺหกจฺฉนขโลโม , อหํ กเมฺมสุ พฺยาวโฏ;
จิรสฺสํ นฺหาปิตํ ลทฺธา, โลมํ ตํ อชฺชํ หารยึ [อปหารยึ (สี. ปี.)]ฯ

๑๓๖. ยํ นุ โลมํ อหาเรสิ, ทุลฺลภํ ลทฺธ กปฺปกํ;
อถ กิญฺจรหิ เต สมฺม, กเณฺฐ กิณิกิณายติ [อิทํ กเณฺฐ กิณายติ (ก.), กเณฺฐ กึนิกิลายติ (สฺยา.)]ฯ

๑๓๗. มนุสฺสสุขุมาลานํ, มณิ กเณฺฐสุ ลมฺพติ;
เตสาหํ อนุสิกฺขามิ, มา ตฺวํ มญฺญิ ทวา กตํฯ

๑๓๘. สเจปิมํ ปิหยสิ, มสฺสุกุตฺตึ สุการิตํ;
การยิสฺสามิ เต สมฺม, มณิญฺจาปิ ททามิ เตฯ

๑๓๙. ตฺวเญฺญว มณินา ฉโนฺน, สุกตาย จ มสฺสุยา;
อามโนฺต โข ตํ คจฺฉามิ, ปิยํ เม ตว ทสฺสนนฺติฯ

ปาราวตชาตกํ [กากชาตกํ (สี. ปี.), มณิชาตกํ (สฺยา.)] ทสมํฯ

ขรปุตฺตวโคฺค [เสนกวโคฺค (สี. ปี.), ขุรปุตฺตวโคฺค (สฺยา.), สูจิวโคฺค (ก.)] ทุติโยฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

อถ ปสฺส สสูจิ จ ตุณฺฑิลโก, มิค มยฺหกปญฺจมปกฺขิวโร;
อถ ปญฺชลิ วาริช เมชฺฌ ปุน, อถ วฏฺฏ กโปตวเรน ทสาติฯ

อถ วคฺคุทฺทานํ –

อถ วคฺคํ ปกิตฺติสฺสํ, ฉนิปาตํ วรุตฺตเม;
อวาริยา จ ขโร จ [เสนก (สี.), สูจิ จ (สฺยา. ก.)], เทฺว จ วุตฺตา สุพฺยญฺชนาติฯ

ฉกฺกนิปาตํ นิฏฺฐิตํฯ

๗. สตฺตกนิปาโต

๑. กุกฺกุวโคฺค

๓๙๖. กุกฺกุชาตกํ (๗-๑-๑)

๑. ทิยฑฺฒกุกฺกู อุทเยน กณฺณิกา, วิทตฺถิโย อฏฺฐ ปริกฺขิปนฺติ นํ;
สา สิํสปา [สสิํสปา (สี. ปี.), สา สีสปา (สฺยา.), ยา สิํสปา (ก. สี. นิยฺย)] สารมยา อเผคฺคุกา, กุหิํ ฐิตา อุปฺปริโต [อุปริโต (สี. สฺยา. ปี.)] น ธํสติฯ

๒. ยา ติํสติ สารมยา อนุชฺชุกา, ปริกิริย [ปกิริยา (ก.)] โคปาณสิโย สมํ ฐิตา [สมฏฺฐิตา (สี. สฺยา.)];
ตาหิ สุสงฺคหิตา พลสา ปีฬิตา [ตา สงฺคหิตา พลสา จ ปีฬิตา (สี.), ตาหิ สุสงฺคหิตา พลสา จ ปีฬิตา (สฺยา.), ตาหิ สงฺคหีตา พลสา จ ปีฬิตา (ปี.)], สมํ ฐิตา อุปฺปริโต น ธํสติฯ

๓. เอวมฺปิ มิเตฺตหิ ทเฬฺหหิ ปณฺฑิโต, อเภชฺชรูเปหิ สุจีหิ มนฺติภิ;
สุสงฺคหีโต สิริยา น ธํสติ, โคปาณสี ภารวหาว กณฺณิกาฯ

๔. ขรตฺตจํ เพลฺลํ ยถาปิ สตฺถวา, อนามสโนฺตปิ กโรติ ติตฺตกํ;
สมาหรํ สาทุํ กโรติ ปตฺถิวํ, อสาทุํ กยิรา ตนุพนฺธมุทฺธรํ [ตนฺวฏฺฏมุทฺธรํ (สี. ปี.)]ฯ

๕. เอวมฺปิ คามนิคเมสุ ปณฺฑิโต, อสาหสํ ราชธนานิ สงฺฆรํ;
ธมฺมานุวตฺตี ปฏิปชฺชมาโน, ส ผาติ กยิรา อวิเหฐยํ ปรํฯ

๖. โอทาตมูลํ สุจิวาริสมฺภวํ, ชาตํ ยถา โปกฺขรณีสุ อมฺพุชํ;
ปทุมํ ยถา อคฺคินิกาสิผาลิมํ, น กทฺทโม น รโช น วาริ ลิมฺปติฯ

๗. เอวมฺปิ โวหารสุจิํ อสาหสํ, วิสุทฺธกมฺมนฺตมเปตปาปกํ;
น ลิมฺปติ กมฺมกิเลส ตาทิโส, ชาตํ ยถา โปกฺขรณีสุ อมฺพุชนฺติฯ

กุกฺกุชาตกํ ปฐมํฯ

๓๙๗. มโนชชาตกํ (๗-๑-๒)

๘. ยถา จาโป นินฺนมติ, ชิยา จาปิ นิกูชติ;
หญฺญเต นูน มโนโช, มิคราชา สขา มมฯ

๙. หนฺท ทานิ วนนฺตานิ, ปกฺกมามิ ยถาสุขํ;
เนตาทิสา สขา โหนฺติ, ลพฺภา เม ชีวโต สขาฯ

๑๐. น ปาปชนสํเสวี, อจฺจนฺตํ สุขเมธติ;
มโนชํ ปสฺส เสมานํ, คิริยสฺสานุสาสนี [อริยสฺสานุสาสนี (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

๑๑. น ปาปสมฺปวงฺเกน, มาตา ปุเตฺตน นนฺทติ;
มโนชํ ปสฺส เสมานํ, อจฺฉนฺนํ [สจฺฉนฺนํ (ก.)] สมฺหิ โลหิเตฯ

๑๒. เอวมาปชฺชเต โปโส, ปาปิโย จ นิคจฺฉติ;

โย เว หิตานํ วจนํ, น กโรติ อตฺถทสฺสินํฯ

๑๓. เอวญฺจ โส โหติ ตโต จ ปาปิโย, โย อุตฺตโม อธมชนูปเสวี;
ปสฺสุตฺตมํ อธมชนูปเสวิตํ [เสวิํ (สฺยา.)], มิคาธิปํ สรวรเวคนิทฺธุตํฯ

๑๔. นิหียติ ปุริโส นิหีนเสวี, น จ หาเยถ กทาจิ ตุลฺยเสวี;
เสฏฺฐมุปคมํ [มุปนมํ (สี. ปี. อ. นิ. ๓.๒๖)] อุเทติ ขิปฺปํ, ตสฺมาตฺตนา อุตฺตริตรํ [ตสฺมา อตฺตโน อุตฺตริํ (สี. ปี.), ตสฺมา อตฺตโน อุตฺตรํ (สฺยา.)] ภเชถาติฯ

มโนชชาตกํ ทุติยํฯ

๓๙๘. สุตนุชาตกํ (๗-๑-๓)

๑๕. ราชา เต ภตฺตํ ปาเหสิ, สุจิํ มํสูปเสจนํ;
มฆเทวสฺมิํ [มขาเทวสฺมิํ (สี. ปี.), มาฆเทวสฺมิํ (ก.)] อธิวตฺเถ, เอหิ นิกฺขมฺม ภุญฺชสฺสุฯ

๑๖. เอหิ มาณว โอเรน, ภิกฺขมาทาย สูปิตํ;
ตฺวญฺจ มาณว ภิกฺขา จ [ภิโกฺขสิ (สฺยา.), ภกฺขาว (ก.)], อุโภ ภกฺขา ภวิสฺสถฯ

๑๗. อปฺปเกน ตุวํ ยกฺข, ถุลฺลมตฺถํ ชหิสฺสสิ;
ภิกฺขํ เต นาหริสฺสนฺติ, ชนา มรณสญฺญิโนฯ

๑๘. ลทฺธาย ยกฺขา [ลทฺธายํ ยกฺข (สี. สฺยา. ปี.)] ตว นิจฺจภิกฺขํ, สุจิํ ปณีตํ รสสา อุเปตํ;
ภิกฺขญฺจ เต อาหริโย นโร อิธ, สุทุลฺลโภ เหหิติ ภกฺขิเต [ขาทิเต (สี. สฺยา. ปี.)] มยิฯ

๑๙. มเมว [มเมส (สี. ปี.)] สุตโน อโตฺถ, ยถา ภาสสิ มาณว;
มยา ตฺวํ สมนุญฺญาโต, โสตฺถิํ ปสฺสาหิ มาตรํฯ

๒๐. ขคฺคํ ฉตฺตญฺจ ปาติญฺจ, คจฺฉมาทาย [คเจฺฉวาทาย (สี. สฺยา. ปี.)] มาณว;
โสตฺถิํ ปสฺสตุ เต มาตา, ตฺวญฺจ ปสฺสาหิ มาตรํฯ

๒๑. เอวํ ยกฺข สุขี โหหิ, สห สเพฺพหิ ญาติภิ;
ธนญฺจ เม อธิคตํ, รโญฺญ จ วจนํ กตนฺติฯ

สุตนุชาตกํ ตติยํฯ

๓๙๙. มาตุโปสกคิชฺฌชาตกํ (๗-๑-๔)

๒๒. เต กถํ นุ กริสฺสนฺติ, วุทฺธา คิริทรีสยา;
อหํ พโทฺธสฺมิ ปาเสน, นิลียสฺส วสํ คโตฯ

๒๓. กิํ คิชฺฌ ปริเทวสิ, กา นุ เต ปริเทวนา;
น เม สุโต วา ทิโฏฺฐ วา, ภาสโนฺต มานุสิํ ทิโชฯ

๒๔. ภรามิ มาตาปิตโร, วุเทฺธ คิริทรีสเย;
เต กถํ นุ กริสฺสนฺติ, อหํ วสํ คโต ตวฯ

๒๕. ยํ นุ คิโชฺฌ โยชนสตํ, กุณปานิ อเวกฺขติ;
กสฺมา ชาลญฺจ ปาสญฺจ, อาสชฺชาปิ น พุชฺฌสิฯ

๒๖. ยทา ปราภโว โหติ, โปโส ชีวิตสงฺขเย;
อถ ชาลญฺจ ปาสญฺจ, อาสชฺชาปิ น พุชฺฌติฯ

๒๗. ภรสฺสุ มาตาปิตโร, วุเทฺธ คิริทรีสเย;
มยา ตฺวํ สมนุญฺญาโต, โสตฺถึ ปสฺสาหิ ญาตเกฯ

๒๘. เอวํ ลุทฺทก นนฺทสฺสุ, สห สเพฺพหิ ญาติภิ;
ภริสฺสํ มาตาปิตโร, วุเทฺธ คิริทรีสเยติฯ

มาตุโปสกคิชฺฌชาตกํ จตุตฺถํฯ

๔๐๐. ทพฺภปุปฺผชาตกํ (๗-๑-๕)

๒๙. อนุตีรจารี ภทฺทเนฺต, สหายมนุธาว มํ;
มหา เม คหิโต [โรหิโต (ก.)] มโจฺฉ, โส มํ หรติ เวคสาฯ

๓๐. คมฺภีรจารี ภทฺทเนฺต, ทฬฺหํ คณฺหาหิ ถามสา;
อหํ ตํ อุทฺธริสฺสามิ, สุปโณฺณ อุรคามิว [อุรคมฺมิว (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

๓๑. วิวาโท โน สมุปฺปโนฺน, ทพฺภปุปฺผ สุโณหิ เม;
สเมหิ เมธคํ [เมธกํ (ปี.)] สมฺม, วิวาโท วูปสมฺมตํฯ

๓๒. ธมฺมโฎฺฐหํ ปุเร อาสึ, พหู อฑฺฑา เม ตีริตา [พหุอฎฺฎํ เม ตีริตํ (สี.), พหุอฎฺฎํว ตีริตํ (สฺยา.), พหุ อตฺถํ เม ตีริตํ (ปี.)];
สเมมิ เมธคํ สมฺม, วิวาโท วูปสมฺมตํฯ

๓๓. อนุตีรจาริ นงฺคุฎฺฐํ, สีสํ คมฺภีรจาริโน;
อจฺจายํ [อถายํ (สี. ปี.)] มชฺฌิโม ขโณฺฑ, ธมฺมฎฺฐสฺส ภวิสฺสติฯ

๓๔. จิรมฺปิ ภโกฺข อภวิสฺส, สเจ น วิวเทมเส;
อสีสกํ อนงฺคุฎฺฐํ, สิงฺคาโล หรติ โรหิตํฯ

๓๕. ยถาปิ ราชา นเนฺทยฺย, รชฺชํ ลทฺธาน ขตฺติโย;
เอวาหมชฺช นนฺทามิ, ทิสฺวา ปุณฺณมุขํ ปตึฯ

๓๖. กถํ นุ ถลโช สโนฺต, อุทเก มจฺฉํ ปรามสิ;
ปุโฎฺฐ เม สมฺม อกฺขาหิ, กถํ อธิคตํ ตยาฯ

๓๗. วิวาเทน กิสา โหนฺติ, วิวาเทน ธนกฺขยา;
ชีนา อุทฺทา วิวาเทน, ภุญฺช มายาวิ โรหิตํฯ

๓๘. เอวเมว มนุเสฺสสุ, วิวาโท ยตฺถ ชายติ;
ธมฺมฎฺฐํ ปฎิธาวนฺติ, โส หิ เนสํ วินายโก;
ธนาปิ ตตฺถ ชียนฺติ, ราชโกโส ปวฑฺฒตีติ [จ วฑฺฒติ (ปี.)]ฯ

ทพฺภปุปฺผชาตกํ ปญฺจมํฯ

๔๐๑. ปณฺณกชาตกํ (๗-๑-๖)

๓๙. ปณฺณกํ [ทสณฺณกํ (สี. สฺยา. ปี.)] ติขิณธารํ, อสึ สมฺปนฺนปายินํ;
ปริสาย ปุริโส คิลติ, กึ ทุกฺกรตรํ ตโต;
ยทญฺญํ ทุกฺกรํ ฐานํ, ตํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิโตฯ

๔๐. คิเลยฺย ปุริโส โลภา, อสึ สมฺปนฺนปายินํ;
โย จ วชฺชา ททามีติ, ตํ ทุกฺกรตรํ ตโต;
สพฺพญฺญํ สุกรํ ฐานํ, เอวํ ชานาหิ มทฺทว [มาคธ (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

๔๑. พฺยากาสิ อายุโร ปญฺหํ, อตฺถํ [อตฺถ (ปี. สี. นิยฺย)] ธมฺมสฺส โกวิโท;
ปุกฺกุสํ ทานิ ปุจฺฉามิ, กึ ทุกฺกรตรํ ตโต;
ยทญฺญํ ทุกฺกรํ ฐานํ, ตํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิโตฯ

๔๒. น วาจมุปชีวนฺติ, อผลํ คิรมุทีริตํ;
โย จ ทตฺวา อวากยิรา, ตํ ทุกฺกรตรํ ตโต;
สพฺพญฺญํ สุกรํ ฐานํ, เอวํ ชานาหิ มทฺทวฯ

๔๓. พฺยากาสิ ปุกฺกุโส ปญฺหํ, อตฺถํ ธมฺมสฺส โกวิโท;
เสนกํ ทานิ ปุจฺฉามิ, กึ ทุกฺกรตรํ ตโต;
ยทญฺญํ ทุกฺกรํ ฐานํ, ตํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิโตฯ

๔๔. ทเทยฺย ปุริโส ทานํ, อปฺปํ วา ยทิ วา พหุํ;
โย จ ทตฺวา นานุตปฺเป [ตเป (สี. ปี.)], ตํ ทุกฺกรตรํ ตโต;
สพฺพญฺญํ สุกรํ ฐานํ, เอวํ ชานาหิ มทฺทวฯ

๔๕. พฺยากาสิ อายุโร ปญฺหํ, อโถ ปุกฺกุสโปริโส;
สเพฺพ ปเญฺห อติโภติ, ยถา ภาสติ เสนโกติฯ

ปณฺณก [ทสณฺณก (สี. สฺยา. ปี.)] ชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๔๐๒. สตฺตุภสฺตชาตกํ (๗-๑-๗)

๔๖. วิพฺภนฺตจิโตฺต กุปิตินฺทฺริโยสิ, เนเตฺตหิ เต วาริคณา สวนฺติ;
กึ เต นฏฺฐํ กึ ปน ปตฺถยาโน, อิธาคมา พฺรเหฺม ตทิงฺฆ [พฺราหฺมณ อิงฺฆ (สี. สฺยา.)] พฺรูหิฯ

๔๗. มิเยฺยถ ภริยา วชโต มมชฺช, อคจฺฉโต มรณมาห ยโกฺข;
เอเตน ทุเกฺขน ปเวธิโตสฺมิ, อกฺขาหิ เม เสนก เอตมตฺถํฯ

๔๘. พหูนิ ฐานานิ วิจินฺตยิตฺวา, ยเมตฺถ วกฺขามิ ตเทว สจฺจํ;
มญฺญามิ เต พฺราหฺมณ สตฺตุภสฺตํ, อชานโต กณฺหสโปฺป ปวิโฏฺฐฯ

๔๙. อาทาย ทณฺฑํ ปริสุมฺภ ภสฺตํ, ปเสฺสฬมูคํ อุรคํ ทุชิวฺหํ [ทิชิวฺหํ (สี. ปี.)];
ฉินฺทชฺช กงฺขํ วิจิกิจฺฉิตานิ, ภุชงฺคมํ ปสฺส ปมุญฺจ ภสฺตํฯ

๕๐. สํวิคฺครูโป ปริสาย มเชฺฌ, โส พฺราหฺมโณ สตฺตุภสฺตํ ปมุญฺจิ;

อถ นิกฺขมิ อุรโค อุคฺคเตโช, อาสีวิโส สโปฺป ผณํ กริตฺวาฯ

๕๑. สุลทฺธลาภา ชนกสฺส รโญฺญ, โย ปสฺสตี เสนกํ สาธุปญฺญํ;
วิวฏฺฏฉทฺท [วิวตฺตจฺฉทฺท (สี.), วิวฏฺฏจฺฉท (สฺยา.), วิวฏฺฏจฺฉทฺทา (ปี.)] นุสิ สพฺพทสฺสี, ญาณํ นุ เต พฺราหฺมณ ภึสรูปํฯ

๕๒. อิมานิ เม สตฺตสตานิ อตฺถิ, คณฺหาหิ สพฺพานิ ททามิ ตุยฺหํ;
ตยา หิ เม ชีวิตมชฺช ลทฺธํ, อโถปิ ภริยาย มกาสิ โสตฺถึฯ

๕๓. น ปณฺฑิตา เวตนมาทิยนฺติ, จิตฺราหิ คาถาหิ สุภาสิตาหิ;
อิโตปิ เต พฺรเหฺม ททนฺตุ วิตฺตํ, อาทาย ตฺวํ คจฺฉ สกํ นิเกตนฺติฯ

สตฺตุภสฺตชาตกํ [เสนกชาตกํ (สฺยา.)] สตฺตมํฯ

๔๐๓. อฏฺฐิเสนกชาตกํ (๗-๑-๘)

๕๔. เยเม อหํ น ชานามิ, อฏฺฐิเสน วนิพฺพเก;
เต มํ สงฺคมฺม ยาจนฺติ, กสฺมา มํ ตฺวํ น ยาจสิฯ

๕๕. ยาจโก อปฺปิโย โหติ, ยาจํ อททมปฺปิโย;
ตสฺมาหํ ตํ น ยาจามิ, มา เม วิเทสฺสนา [วิเทฺทสนา (สี. ปี.)] อหุฯ

๕๖. โย เว ยาจนชีวาโน, กาเล ยาจํ น ยาจติ;
ปรญฺจ ปุญฺญา [ปุญฺญํ (สฺยา. ก.)] ธํเสติ, อตฺตนาปิ น ชีวติฯ

๕๗. โย จ [โย เว (ก.)] ยาจนชีวาโน, กาเล ยาจญฺหิ ยาจติ [ยาจํปิ ยาจติ (สฺยา.), ยาจานิ ยาจติ (ปี.), ยาจติ ยาจนํ (สี. นิยฺย), ยาจนํ ยาจติ (ก.)];
ปรญฺจ ปุญฺญํ ลเพฺภติ, อตฺตนาปิ จ ชีวติฯ

๕๘. น เว เทสฺสนฺติ [น เว ทุสฺสนฺติ (สฺยา.), น เว ทิสฺสนฺติ (ปี.), น วิเทสฺสนฺติ (ก. อฏฺฐ.)] สปฺปญฺญา, ทิสฺวา ยาจกมาคเต;
พฺรหฺมจาริ ปิโย เมสิ, วท ตฺวํ [วร ตํ (สี.), วร ตฺวํ (ปี.)] ภญฺญมิจฺฉสิ [ยญฺญมิจฺฉสิ (?)]ฯ

๕๙. น เว ยาจนฺติ สปฺปญฺญา, ธีโร จ เวทิตุมรหติ;
อุทฺทิสฺส อริยา ติฏฺฐนฺติ, เอสา อริยาน ยาจนาฯ

๖๐. ททามิ เต พฺราหฺมณ โรหิณีนํ, ควํ สหสฺสํ สห ปุงฺคเวน;
อริโย หิ อริยสฺส กถํ น ทชฺชา, สุตฺวาน คาถา ตว ธมฺมยุตฺตาติฯ

อฏฺฐิเสนกชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๔๐๔. กปิชาตกํ (๗-๑-๙)

๖๑. ยตฺถ เวรี นิวสติ, น วเส ตตฺถ ปณฺฑิโต;
เอกรตฺตํ ทิรตฺตํ วา, ทุกฺขํ วสติ เวริสุฯ

๖๒. ทิโส เว ลหุจิตฺตสฺส, โปสสฺสานุวิธียโต;
เอกสฺส กปิโน เหตุ, ยูถสฺส อนโย กโตฯ

๖๓. พาโลว [จ (สี. สฺยา. ปี.)] ปณฺฑิตมานี, ยูถสฺส ปริหารโก;
สจิตฺตสฺส วสํ คนฺตฺวา, สเยถายํ [ปเสฺสถายํ (ก.)] ยถา กปิฯ

๖๔. น สาธุ พลวา พาโล, ยูถสฺส ปริหารโก;
อหิโต ภวติ ญาตีนํ, สกุณานํว เจตโก [เจฎโก (ก.)]ฯ

๖๕. ธีโรว พลวา สาธุ, ยูถสฺส ปริหารโก;
หิโต ภวติ ญาตีนํ, ติทสานํว วาสโวฯ

๖๖. โย จ สีลญฺจ ปญฺญญฺจ, สุตญฺจตฺตนิ ปสฺสติ;
อุภินฺนมตฺถํ จรติ, อตฺตโน จ ปรสฺส จฯ

๖๗. ตสฺมา ตุเลยฺย มตฺตานํ, สีลปญฺญาสุตามิว [สีลํ ปญฺญํ สุตํปิว (สฺยา.)];
คณํ วา ปริหเร ธีโร, เอโก วาปิ ปริพฺพเชติฯ

กปิชาตกํ นวมํฯ

๔๐๕. พกชาตกํ (๗-๑-๑๐)

๖๘. ทฺวาสตฺตติ โคตม [โภ โคตม (ก.)] ปุญฺญกมฺมา, วสวตฺติโน ชาติชรํ อตีตา;
อยมนฺติมา เวทคู พฺรหฺมปตฺติ [พฺรหฺมุปปตฺติ (สฺยา. ก.)], อสฺมาภิชปฺปนฺติ ชนา [ปชา (ก.)] อเนกาฯ

๖๙. อปฺปญฺหิ เอตํ [อปฺปญฺจ เหตํ (สฺยา.), อปฺปํสิ เอตํ (ก.)] น หิ ทีฆมายุ, ยํ ตฺวํ พก มญฺญสิ ทีฆมายุํ;
สตํ สหสฺสานิ [สหสฺสานํ (สี. ปี. สํ. นิ. ๑.๑๗๕), สหสฺสาน (สฺยา. กํ.)] นิรพฺพุทานํ, อายุํ ปชานามิ ตวาห พฺรเหฺมฯ

๗๐. อนนฺตทสฺสี ภควาหมสฺมิ, ชาติชฺชรํ โสกมุปาติวตฺโต;
กึ เม ปุราณํ วตสีลวตฺตํ [สีลวนฺตํ (ปี. ก.)], อาจิกฺข เม ตํ ยมหํ วิชญฺญํฯ

๗๑. ยํ ตฺวํ อปาเยสิ พหู มนุสฺเส, ปิปาสิเต ฆมฺมนิ สมฺปเรเต;
ตํ เต ปุราณํ วตสีลวตฺตํ, สุตฺตปฺปพุโทฺธว อนุสฺสรามิฯ

๗๒. ยํ เอณิกูลสฺมิ ชนํ คหีตํ, อโมจยี คยฺหก นิยฺยมานํ;
ตํ เต ปุราณํ วตสีลวตฺตํ, สุตฺตปฺปพุโทฺธว อนุสฺสรามิฯ

๗๓. คงฺคาย โสตสฺมึ คหีตนาวํ, ลุเทฺทน นาเคน มนุสฺสกปฺปา;
อโมจยิ ตฺวํ พลสา ปสยฺห, ตํ เต ปุราณํ วตสีลวตฺตํ;
สุตฺตปฺปพุโทฺธว อนุสฺสรามิฯ

๗๔. กโปฺป จ เต พทฺธจโร [ปตฺถจโร (สฺยา.), ปฎฺฐจโร (ก.)] อโหสิ, สมฺพุทฺธิมนฺตํ [สมฺพุทฺธิวนฺตํ (สฺยา. ปี.), สมฺพุทฺธวนฺตํ (ก.)] วตินํ [วติตํ (สฺยา.), วติทํ (ก.)] อมญฺญํ;
ตํ เต ปุราณํ วตสีลวตฺตํ, สุตฺตปฺปพุโทฺธว อนุสฺสรามิฯ

๗๕. อทฺธา ปชานาสิ มเมตมายุํ, อญฺญมฺปิ ชานาสิ ตถา หิ พุโทฺธ;
ตถา หิ ตายํ [ตฺยายํ (สํ. นิ. ๑.๑๗๕)] ชลิตานุภาโว, โอภาสยํ ติฎฺฐติ พฺรหฺมโลกนฺติฯ

พกชาตกํ ทสมํฯ

กุกฺกุวโคฺค ปฐโมฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

วรกณฺณิก จาปวโร สุตโน, อถ คิชฺฌ สโรหิตมจฺฉวโร;
ปุน ปณฺณก [ทสณฺณก (สี. สฺยา. ปี.)] เสนก ยาจนโก, อถ เวริ สพฺรหฺมพเกน ทสา ติฯ

๒. คนฺธารวโคฺค

๔๐๖. คนฺธารชาตกํ (๗-๒-๑)

๗๖. หิตฺวา คามสหสฺสานิ, ปริปุณฺณานิ โสฬส;
โกฏฺฐาคารานิ ผีตานิ, สนฺนิธึ ทานิ กุพฺพสิฯ

๗๗. หิตฺวา คนฺธารวิสยํ, ปหูตธนธาริยํ [ธานิยํ (สี. ปี.), ธญฺญนฺติ อโตฺถ];
ปสาสนโต [ปสาสนิโต (สี. สฺยา.), ปสาสนาโต (ปี.)] นิกฺขโนฺต, อิธ ทานิ ปสาสสิฯ

๗๘. ธมฺมํ ภณามิ เวเทห, อธโมฺม เม น รุจฺจติ;
ธมฺมํ เม ภณมานสฺส, น ปาปมุปลิมฺปติฯ

๗๙. เยน เกนจิ วเณฺณน, ปโร ลภติ รุปฺปนํ;
มหตฺถิยมฺปิ เจ วาจํ, น ตํ ภาเสยฺย ปณฺฑิโตฯ

๘๐. กามํ รุปฺปตุ วา มา วา, ภุสํว วิกิรียตุ;
ธมฺมํ เม ภณมานสฺส, น ปาปมุปลิมฺปติฯ

๘๑. โน เจ อสฺส สกา พุทฺธิ, วินโย วา สุสิกฺขิโต;
วเน อนฺธมหึโสว [อนฺธมหิโสว (สี. ปี.)] จเรยฺย พหุโก ชโนฯ

๘๒. ยสฺมา จ ปนิเธกเจฺจ, อาเจรมฺหิ [อาจารมฺหิ (สี. ปี.)] สุสิกฺขิตา;
ตสฺมา วินีตวินยา, จรนฺติ สุสมาหิตาติฯ

คนฺธารชาตกํ ปฐมํฯ

๔๐๗. มหากปิชาตกํ (๗-๒-๒)

๘๓. อตฺตานํ สงฺกมํ กตฺวา, โย โสตฺถึ สมตารยิ;
กึ ตฺวํ เตสํ กิเม [กิโม (สี. ปี.), กึ เม (สฺยา.)] ตุยฺหํ, โหนฺติ เอเต [เหเต (สฺยา.), โส เต (ก.)] มหากปิฯ

๘๔. ราชาหํ อิสฺสโร เตสํ, ยูถสฺส ปริหารโก;
เตสํ โสกปเรตานํ, ภีตานํ เต อรินฺทมฯ

๘๕. อุลฺลงฺฆยิตฺวา [ส ลงฺฆยิตฺวา (ปี.), สุลงฺฆยิตฺวา (ก.)] อตฺตานํ, วิสฺสฎฺฐธนุโน สตํ;
ตโต อปรปาเทสุ, ทฬฺหํ พนฺธํ ลตาคุณํฯ

๘๖. ฉินฺนพฺภมิว วาเตน, นุโณฺณ [นุโนฺน (สี.)] รุกฺขํ อุปาคมึ;
โสหํ อปฺปภวํ ตตฺถ, สาขํ หเตฺถหิ อคฺคหึฯ

๘๗. ตํ มํ วิยายตํ สนฺตํ, สาขาย จ ลตาย จ;
สมนฺกฺกมนฺตา ปาเทหิ, โสตฺถึ สาขามิคา คตาฯ

๘๘. ตํ มํ น ตปเต พโนฺธ, มโต [วโธ (สี. สฺยา. ปี.)] เม น ตเปสฺสติ;
สุขมาหริตํ เตสํ, เยสํ รชฺชมการยึฯ

๘๙. เอสา เต อุปมา ราช, ตํ สุโณหิ อรินฺทม [อตฺถสนฺทสฺสนี กตา (ปี.)];
รโญฺญา รฎฺฐสฺส โยคฺคสฺส, พลสฺส นิคมสฺส จ;
สเพฺพสํ สุขเมฎฺฐพฺพํ, ขตฺติเยน ปชานตาติฯ

มหากปิชาตกํ ทุติยํฯ

๔๐๘. กุมฺภการชาตกํ (๗-๒-๓)

๙๐. อมฺพาหมทฺทํ วนมนฺตรสฺมึ, นีโลภาสํ ผลิตํ [ผลินํ (ปี.)] สํวิรูฬฺหํ;
ตมทฺทสํ ผลเหตุ วิภคฺคํ, ตํ ทิสฺวา ภิกฺขาจริยํ จรามิฯ

๙๑. เสลํ สุมฎฺฐํ นรวีรนิฎฺฐิตํ [นรวิทฺทุนิฎฺฐิตํ (ก.)], นารี ยุคํ ธารยิ อปฺปสทฺทํ;
ทุติยญฺจ อาคมฺม อโหสิ สโทฺท, ตํ ทิสฺวา ภิกฺขาจริยํ จรามิฯ

๙๒. ทิชา ทิชํ กุณปมาหรนฺตํ, เอกํ สมานํ พหุกา สเมจฺจ;
อาหารเหตู ปริปาตยึสุ, ตํ ทิสฺวา ภิกฺขาจริยํ จรามิฯ

๙๓. อุสภาหมทฺทํ ยูถสฺส มเชฺฌ, จลกฺกกุํ วณฺณพลูปปนฺนํ;
ตมทฺทสํ กามเหตุ วิตุนฺนํ, ตํ ทิสฺวา ภิกฺขาจริยํ จรามิฯ

๙๔. กรณฺฑโก [กรณฺฑุนาม (สี. ปี.)] กลิงฺคานํ, คนฺธารานญฺจ นคฺคชิ;
นิมิราชา วิเทหานํ, ปญฺจาลานญฺจ ทุมฺมุโข;

เอเต รฎฺฐานิ หิตฺวาน, ปพฺพชึสุ อกิญฺจนาฯ

๙๕. สเพฺพปิเม เทวสมา สมาคตา, อคฺคี ยถา ปชฺชลิโต ตเถวิเม;
อหมฺปิ เอโก จริสฺสามิ ภคฺควิ, หิตฺวาน กามานิ ยโถธิกานิฯ

๙๖. อยเมว กาโล น หิ อโญฺญ อตฺถิ, อนุสาสิตา เม น ภเวยฺย ปจฺฉา;
อหมฺปิ เอกา จริสฺสามิ ภคฺคว, สกุณีว มุตฺตา ปุริสสฺส หตฺถาฯ

๙๗. อามํ ปกฺกญฺจ ชานนฺติ, อโถ โลณํ อโลณกํ;
ตมหํ ทิสฺวาน ปพฺพชึ, จเรว ตฺวํ จรามหนฺติฯ

กุมฺภการชาตกํ ตติยํฯ

๔๐๙. ทฬฺหธมฺมชาตกํ (๗-๒-๔)

๙๘. อหํ เจ ทฬฺหธมฺมสฺส [ทฬฺหธมฺมาย (ปี.)], วหนฺติ นาภิราธยึ;
ธรนฺตี อุรสิ สลฺลํ, ยุเทฺธ วิกฺกนฺตจารินีฯ

๙๙. นูน ราชา น ชานาติ [น ห นูน ราชา ชานาติ (สี. ปี.)], มม วิกฺกมโปริสํ;
สงฺคาเม สุกตนฺตานิ, ทูตวิปฺปหิตานิ จฯ

๑๐๐. สา นูนาหํ มริสฺสามิ, อพนฺธุ อปรายินี [อปรายิณี (สี.), อปรายณี (?)];
ตทา หิ [ตถา หิ (ปี.)] กุมฺภการสฺส, ทินฺนา ฉกณหาริกาฯ

๑๐๑. ยาวตาสีสตี โปโส, ตาวเทว ปวีณติ;
อตฺถาปาเย ชหนฺติ นํ, โอฏฺฐิพฺยาธึว ขตฺติโยฯ

๑๐๒. โย ปุพฺเพ กตกลฺยาโณ, กตโตฺถ นาวพุชฺฌติ;
อตฺถา ตสฺส ปลุชฺชนฺติ, เย โหนฺติ อภิปตฺถิตาฯ

๑๐๓. โย ปุพฺเพ กตกลฺยาโณ, กตโตฺถ มนุพุชฺฌติ;
อตฺถา ตสฺส ปวฑฺฒนฺติ, เย โหนฺติ อภิปตฺถิตาฯ

๑๐๔. ตํ โว วทามิ ภทฺทนฺเต [ภทฺทํ โว (สี. สฺยา. ปี.)], ยาวนฺเตตฺถ สมาคตา;
สพฺเพ กตญฺญุโน โหถ, จิรํ สคฺคมฺหิ ฐสฺสถาติฯ

ทฬฺหธมฺมชาตกํ จตุตฺถํฯ

๔๑๐. โสมทตฺตชาตกํ (๗-๒-๕)

๑๐๕. โย มํ ปุเร ปจฺจุเฑฺฑติ [ปจฺจุเทติ (สี. สฺยา. ปี.), ปจฺจุเฏฺฐติ (ก.)], อรญฺญ ทูรมายโต;
โส น ทิสฺสติ มาตงฺโค, โสมทโตฺต กุหิํ คโตฯ

๑๐๖. อยํ วา โส มโต เสติ, อลฺลสิงฺคํว วจฺฉิโต [อลฺลปิงฺกว ฉิชฺชิโต (สี. ปี.), อลฺลปีตํว วิจฺฉิโต (สฺยา.)];
ภุมฺยา นิปติโต เสติ, อมรา วต กุญฺชโรฯ

๑๐๗. อนคาริยุเปตสฺส, วิปฺปมุตฺตสฺส เต สโต;
สมณสฺส น ตํ สาธุ, ยํ เปตมนุโสจสิฯ

๑๐๘. สํวาเสน หเว สกฺก, มนุสฺสสฺส มิคสฺส วา;
หทเย ชายเต เปมํ, ตํ น สกฺกา อโสจิตุํฯ

๑๐๙. มตํ มริสฺสํ โรทนฺติ, เย รุทนฺติ ลปนฺติ จ;
ตสฺมา ตฺวํ อิสิ มา โรทิ, โรทิตํ โมฆมาหุ สโนฺตฯ

๑๑๐. กนฺทิเตน หเว พฺรเหฺม, มโต เปโต สมุฏฺฐเห;
สพฺเพ สงฺคมฺม โรทาม, อญฺญมญฺญสฺส ญาตเกฯ

๑๑๑. อาทิตฺตํ วต มํ สนฺตํ, ฆตสิตฺตํว ปาวกํ;
วารินา วิย โอสิญฺจํ, สพฺพํ นิพฺพาปเย ทรํฯ

๑๑๒. อพฺพหี วต เม สลฺลํ, ยมาสิ หทยสฺสิตํ;
โย เม โสกปเรตสฺส, ปุตฺตโสกํ อปานุทิฯ

๑๑๓.โสหํ อพฺพูฬฺหสโลฺลสฺมิ, วีตโสโก อนาวิโล;
น โสจามิ น โรทามิ, ตว สุตฺวาน วาสวาติฯ

โสมทตฺตชาตกํ ปญฺจมํฯ

๔๑๑. สุสีมชาตกํ (๗-๒-๖)

๑๑๔.กาฬานิ เกสานิ ปุเร อเหสุํ, ชาตานิ สีสมฺหิ ยถาปเทเส;
ตานชฺช เสตานิ สุสีม [สุสิม (ก.)] ทิสฺวา, ธมฺมํ จร พฺรหฺมจริยสฺส กาโลฯ

๑๑๕.มเมว เทว ปลิตํ น ตุยฺหํ, มเมว สีสํ มม อุตฺตมงฺคํ;
‘‘อตฺถํ กริสฺส’’นฺติ มุสา อภาณิํ [อภาสิํ (ก.)], เอกาปราธํ ขม ราชเสฏฺฐฯ

๑๑๖.ทหโร ตุวํ ทสฺสนิโยสิ ราช, ปฐมุคฺคโต โหสิ [โหหิ (สี.), โหติ (ก.)] ยถา กฬีโร;
รชฺชญฺจ กาเรหิ มมญฺจ ปสฺส, มา กาลิกํ อนุธาวี ชนินฺทฯ

๑๑๗.ปสฺสามิ โวหํ ทหริํ กุมาริํ, สามฏฺฐปสฺสํ สุตนุํ สุมชฺฌํ;
กาฬปฺปวาฬาว ปเวลฺลมานา, ปโลภยนฺตีว [สา โลภยนฺตีว (ปี.)] นเรสุ คจฺฉติฯ

๑๑๘.ตเมน ปสฺสามิปเรน นาริํ, อาสีติกํ นาวุติกํ ว ชจฺจา;
ทณฺฑํ คเหตฺวาน ปเวธมานํ, โคปานสีโภคฺคสมํ จรนฺติํฯ

๑๑๙.โสหํ ตเมวานุวิจินฺตยโนฺต, เอโก สยามิ [ปสฺสามิ (ก.)] สยนสฺส มชฺเฌ;
‘‘อหมฺปิ เอวํ’’ อิติ เปกฺขมาโน, น คเห รเม [น เคเห รเม (สี.), เคเห น รเม (สฺยา. ก.)] พฺรหฺมจริยสฺส กาโลฯ

๑๒๐.รชฺชุวาลมฺพนี เจสา, ยา เคเห วสโต รติ;
เอวมฺปิ เฉตฺวาน วชนฺติ ธีรา, อนเปกฺขิโน กามสุขํ ปหายาติฯ

สุสีมชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๔๑๒. โกฏสิมฺพลิชาตกํ (๗-๒-๗)

๑๒๑.อหํ ทสสตํพฺยามํ, อุรคมาทาย อาคโต;
ตญฺจ มญฺจ มหากายํ, ธารยํ นปฺปเวธสิ [น ปเวธยิ (ก.)]ฯ

๑๒๒.อถิมํ ขุทฺทกํ ปกฺขิํ, อปฺปมํสตรํ มยา;
ธารยํ พฺยถสิ [พฺยาธเส (สี.), พฺยธเส (ปี.), พฺยาธสิ (ก.)] ภีตา [ภีโต (สี. สฺยา. ปี.)], กมตฺถํ โกฏสิมฺพลิ [โกฏฺฐิสิมฺพลิ (สี. ปี.)]ฯ

๑๒๓.มํสภโกฺข ตุวํ ราช, ผลภโกฺข อยํ ทิโช;
อยํ นิโคฺรธพีชานิ, ปิลกฺขุทุมฺพรานิ จ;
อสฺสตฺถานิ จ ภกฺขิตฺวา, ขเนฺธ เม โอหทิสฺสติฯ

๑๒๔.เต รุกฺขา สํวิรูหนฺติ, มม ปเสฺส นิวาตชา;
เต มํ ปริโยนนฺธิสฺสนฺติ, อรุกฺขํ มํ กริสฺสเรฯ

๑๒๕.สนฺติ อเญฺญปิ รุกฺขา เส, มูลิโน ขนฺธิโน ทุมา;
อิมินา สกุณชาเตน, พีชมาหริตา หตาฯ

๑๒๖. อชฺฌารูหาภิวฑฺฒนฺติ [อชฺฌารูฬฺหาภิวฑฺฒนฺติ (สี. ปี.)], พฺรหนฺตมฺปิ วนปฺปตึ;
ตสฺมา ราช ปเวธามิ, สมฺปสฺสํนาคตํ ภยํฯ

๑๒๗. สงฺเกยฺย สงฺกิตพฺพานิ, รกฺเขยฺยานาคตํ ภยํ;
อนาคตภยา ธีโร, อุโภ โลเก อเวกฺขตีติฯ

โกฏสิมฺพลิชาตกํ สตฺตมํฯ

๔๑๓. ธูมการิชาตกํ (๗-๒-๘)

๑๒๘. ราชา อปุจฺฉิ วิธุรํ, ธมฺมกาโม ยุธิฏฺฐิโล;
อปิ พฺราหฺมณ ชานาสิ, โก เอโก พหุ โสจติฯ

๑๒๙. พฺราหฺมโณ อชยูเถน, ปหูเตโธ [พหูเตโช (ปี. ก.), พหุเตโนฺท (สฺยา.)] วเน วสํ;
ธูมํ อกาสิ วาเสโฏฺฐ, รตฺตินฺทิวมตนฺทิโตฯ

๑๓๐. ตสฺส ตํ ธูมคเนฺธน, สรภา มกสฑฺฑิตา [มกสทฺทิตา (สี. สฺยา.), มกสฏฺฏิตา (ปี. ก.)];
วสฺสาวาสํ อุปาคจฺฉุํ, ธูมการิสฺส สนฺติเกฯ

๑๓๑. สรเภสุ มนํ กตฺวา, อชา โส นาวพุชฺฌถ;
อาคจฺฉนฺตี วชนฺตี วา [อาคจฺฉนฺติ วชนฺติ วา (สฺยา. ปี.), อาคจฺฉนฺตึ วชนฺตึ วา (ก.)], ตสฺส ตา วินสฺสุํ [วินสฺสุํ (สี.)] อชาฯ

๑๓๒. สรภา สรเท กาเล, ปหีนมกเส วเน;
ปาวิสุํ คิริทุคฺคานิ, นทีนํ ปภวานิ จฯ

๑๓๓. สรเภ จ คเต ทิสฺวา, อชา จ วิภวํ คตา [อเช จ วิภวํ คเต (ก.)];
กิโส จ วิวโณฺณ จาสิ, ปณฺฑุโรคี จ พฺราหฺมโณฯ

๑๓๔. เอวํ โย สํ นิรํกตฺวา, อาคนฺตุํ กุรุเต ปิยํ;
โส เอโก พหุ โสจติ, ธูมการีว พฺราหฺมโณติฯ

ธูมการิชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๔๑๔. ชาครชาตกํ (๗-๒-๙)

๑๓๕. โกธ ชาครตํ สุโตฺต, โกธ สุเตฺตสุ ชาคโร;
โก มเมตํ วิชานาติ, โก ตํ ปฏิภณาติ เมฯ

๑๓๖. อหํ ชาครตํ สุโตฺต, อหํ สุเตฺตสุ ชาคโร;
อหเมตํ วิชานามิ, อหํ ปฏิภณามิ เตฯ

๑๓๗. กถํ ชาครตํ สุโตฺต, กถํ สุเตฺตสุ ชาคโร;
กถํ เอตํ วิชานาสิ, กถํ ปฏิภณาสิ เมฯ

๑๓๘. เย ธมฺมํ นปฺปชานนฺติ, สํยโมติ ทโมติ จ;
เตสุ สุปฺปมาเนสุ, อหํ ชคฺคามิ เทวเตฯ

๑๓๙. ยสํ ราโค จ โทโส จ, อวิชฺชา จ วิราชิตา;
เตสุ ชาครมาเนสุ, อหํ สุโตฺตสฺมิ เทวเตฯ

๑๔๐. เอวํ ชาครตํ สุโตฺต, เอวํ สุเตฺตสุ ชาคโร;
เอวเมตํ วิชานามิ, เอวํ ปฏิภณามิ เตฯ

๑๔๑. สาธุ ชาครตํ สุโตฺต, สาธุ สุเตฺตสุ ชาคโร;
สาธุเมตํ วิชานาสิ, สาธุ ปฏิภณาสิ เมติฯ

ชาครชาตกํ นวมํฯ

๔๑๕. กุมฺมาสปิณฺฑิชาตกํ (๗-๒-๑๐)

๑๔๒. น กิรตฺถิ อโนมทสฺสิสุ, ปาริจริยา พุเทฺธสุ อปฺปิกา [อปฺปกา (ก.)];
สุกฺขาย อโลณิกาย จ, ปสฺสผลํ กุมฺมาสปิณฺฑิยาฯ

๑๔๓. หตฺถิควสฺสา จิเม พหู [หตฺถิควาสฺสา จ เม พหู (สี.), หตฺถี ควาสฺสา จิเม พหู (สฺยา.), หตฺถี ควาสฺสา จ เม พหู (ปี.)], ธนธญฺญํ ปถวี จ เกวลา;
นาริโย จิมา อจฺฉรูปมา, ปสฺสผลํ กุมฺมาสปิณฺฑิยาฯ

๑๔๔. อภิกฺขณํ ราชกุญฺชร, คาถา ภาสสิ โกสลาธิป;
ปุจฺฉามิ ตํ รฎฺฐวฑฺฒน, พาฬฺหํ ปีติมโน ปภาสสิฯ

๑๔๕. อิมสฺมิเญฺญว นคเร, กุเล อญฺญตเร อหุํ;
ปรกมฺมกโร อาสิํ, ภตโก สีลสํวุโตฯ

๑๔๖. กมฺมาย นิกฺขมโนฺตหํ, จตฺุโร สมเณทฺทสํ;
อาจารสีลสมฺปเนฺน, สีติภูเต อนาสเวฯ

๑๔๗. เตสุ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา, นิสีเทตฺวา [นิสาเทตฺวา (?)] ปณฺณสนฺถเต;
อทํ พุทฺธาน กุมฺมาสํ, ปสโนฺน เสหิ ปาณิภิฯ

๑๔๘. ตสฺส กมฺมสฺส กุสลสฺส, อิทํ เม เอทิสํ ผลํ;
อนุโภมิ อิทํ รชฺชํ, ผีตํ ธรณิมุตฺตมํฯ

๑๔๙. ททํ ภุญฺช มา จ ปมาโท [ทท ภุญฺช จ มา จ ปมาโท (สี. ปี.)], จกฺกํ วตฺตย โกสลาธิป;
มา ราช อธมฺมิโก อหุ, ธมฺมํ ปาลย โกสลาธิปฯ

๑๕๐. โสหํ ตเทว ปุนปฺปุนํ, วฎุมํ อาจริสฺสามิ โสภเน;
อริยาจริตํ สุโกสเล, อรหโนฺต เม มนาปาว ปสฺสิตุํฯ

๑๕๑. เทวี วิย อจฺฉรูปมา, มเชฺฌ นาริคณสฺส โสภสิ;
กิํ กมฺมมกาสิ ภทฺทกํ, เกนาสิ วณฺณวตี สุโกสเลฯ

๑๕๒. อมฺพฎฺฐกุลสฺส ขตฺติย, ทาสฺยาหํ ปรเปสิยา อหุํ;
สญฺญตา จ [สญฺญตา (สี. ปี.)] ธมฺมชีวินี, สีลวตี จ อปาปทสฺสนาฯ

๑๕๓. อุทฺธฏฺภตฺตํ อหํ ตทา, จรมานสฺส อทาสิ ภิกฺขุโน;
วิตฺตา สุมนา สยํ อหํ, ตสฺส กมฺมสฺส ผลํ มเมทิสนฺติฯ

กุมฺมาสปิณฺฑิชาตกํ ทสมํฯ

๔๑๖. ปรนฺตปชาตกํ (๗-๒-๑๑)

๑๕๔. อาคมิสฺสติ เม ปาปํ, อาคมิสฺสติ เม ภยํ;
ตทา หิ จลิตา สาขา, มนุเสฺสน มิเคน วาฯ

๑๕๕. ภีรุยา นูน เม กาโม, อวิทูเร วสนฺติยา;
กริสฺสติ กิสํ ปณฺฑุํ, สาว สาขา ปรนฺตปํฯ

๑๕๖. โสจยิสฺสติ มํ กนฺตา, คาเม วสมนินฺทิตา;
กริสฺสติ กิสํ ปณฺฑุํ, สาว สาขา ปรนฺตปํฯ

๑๕๗. ตยา มํ อสิตาปงฺคิ [หสิตาปงฺคิ (สี. สฺยา. ปี.)], สิตานิ [มิหิตานิ (สี. สฺยา. ปี.)] ภณิตานิ จ;
กิสํ ปณฺฑุํ กริสฺสนฺติ, สาว สาขา ปรนฺตปํฯ

๑๕๘. อาคมา นูน โส สทฺโท, อสํสิ นูน โส ตว;
อกฺขาตํ นูน ตํ เตน, โย ตํ สาขมกมฺปยิฯ

๑๕๙. อิทํ โข ตํ สมาคมฺม, มม พาลสฺส จินฺติตํ;
ตทา หิ จลิตา สาขา, มนุเสฺสน มิเคน วาฯ

๑๖๐. ตเถว ตฺวํ อเวเทสิ, อวญฺจิ [อวชฺฌิ (ก.)] ปิตรํ มม;
หนฺตฺวา สาขาหิ ฉาเทนฺต, อาคมิสฺสติ เม [เต (สฺยา. ก.)] ภยนฺติฯ

ปรนฺตปชาตกํ เอกาทสมํฯ

คนฺธารวคฺโค ทุติโยฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

วรคาม มหากปิ ภคฺคว จ, ทฬฺหธมฺม สกุญฺชร เกสวโร;
อุรโค วิธุโร ปุน ชาครตํ, อถ โกสลาธิป ปรนฺตป จาติฯ

อถ วคฺคุทฺทานํ –

อถ สตฺตนิปาตมฺหิ, วคฺคํ เม ภณโต สุณ;
กุกฺกุ จ ปุน คนฺธาโร, เทฺวว คุตฺตา มเหสินาติฯ

สตฺตกนิปาตํ นิฏฺฐิตํฯ

๘. อฏฺฐกนิปาโต

๔๑๗. กจฺจานิชาตกํ (๑)

๑. โอทาตวตฺถา สุจิ อลฺลเกสา, กจฺจานิ กึ กุมฺภิมธิสฺสยิตฺวา [กุมฺภิมปสฺสยิตฺวา (ปี.)];
ปิฏฺฐา ติลา โธวสิ ตณฺฑุลานิ, ติโลทโน เหหิติ กิสฺส เหตุฯ

๒. น โข อยํ พฺราหฺมณ โภชนตฺถา [โภชนตฺถํ (สฺยา.)], ติโลทโน เหหิติ สาธุปโกฺก;
ธโมฺม มโต ตสฺส ปหุตฺตมชฺช [ปหูนมชฺช (สฺยา.), ปหูตมชฺช (สี.), พหูตมชฺชา (ปี.)], อหํ กริสฺสามิ สุสานมชฺเฌฯ

๓. อนุวิจฺจ กจฺจานิ กโรหิ กิจฺจํ, ธโมฺม มโต โก นุ ตเวว [ตเวต (สี. สฺยา. ปี.)] สํสิ;
สหสฺสเนโตฺต อตุลานุภาโว, น มิยฺยตี ธมฺมวโร กทาจิฯ

๔. ทฬฺหปฺปมาณํ มม เอตฺถ พฺรเหฺม, ธโมฺม มโต นตฺถิ มเมตฺถ กงฺขา;
เย เยว ทานิ ปาปา ภวนฺติ, เต เตว ทานิ สุขิตา ภวนฺติฯ

๕. สุณิสา หิ มยฺหํ วญฺฌา อโหสิ, สา มํ วธิตฺวาน วิชายิ ปุตฺตํ;
สา ทานิ สพฺพสฺส กุลสฺส อิสฺสรา, อหํ ปนมฺหิ [วสามิ (สฺยา.)] อปวิทฺธา เอกิกาฯ

๖. ชีวามิ โวหํ น มโตหมสฺมิ [นาหํ มโตสฺมิ (สี. ปี.)], ตเวว อตฺถาย อิธาคโตสฺมิ;
ยา ตํ วธิตฺวาน วิชายิ ปุตฺตํ, สหาว ปุเตฺตน กโรมิ ภสฺมํฯ

๗. เอวญฺจ [เอตญฺจ (สี. ปี.)] เต รุจฺจติ เทวราช, มเมว อตฺถาย อิธาคโตสิ;
อหญฺจ ปุโตฺต สุณิสา จ นตฺตา, สโมฺมทมานา ฆรมาวเสมฯ

๘. เอวญฺจ เต รุจฺจติ กาติยานิ, หตาปิ สนฺตา น ชหาสิ ธมฺมํ;
ตุวญฺจ [ตฺวญฺจ (ปี. ก.)] ปุโตฺต สุณิสา จ นตฺตา, สโมฺมทมานา ฆรมาวเสถฯ

๙. สา กาติยานี สุณิสาย สทฺธึ, สโมฺมทมานา ฆรมาวสิตฺถ;
ปุโตฺต จ นตฺตา จ อุปฏฺฐหึสุ, เทวานมิเนฺทน อธิคฺคหีตาติฯ

กจฺจานิชาตกํ ปฐมํฯ

๔๑๘. อฏฺฐสทฺทชาตกํ (๒)

๑๐. อิทํ ปุเร นินฺนมาหุ, พหุมจฺฉํ มโหทกํ;
อาวาโส พกราชสฺส, เปตฺติกํ ภวนํ มม;
ตฺยชฺช เภเกน [ภิงฺคน (ก.)] ยาเปม, โอกํ น วชหามเส [โอกนฺตํ น ชหามเส (ก.)]ฯ

๑๑. โก ทุติยํ อสีลิสฺส, พนฺธรสฺสกฺขิ เภจฺฉติ [เภชฺชติ (สี. สฺยา. ปี.), ภินฺทติ (ก.)];
โก เม ปุเตฺต กุลาวกํ, มญฺจ โสตฺถึ กริสฺสติฯ

๑๒. สพฺพา ปริกฺขยา เผคฺคุ, ยาว ตสฺสา คตี อหุ;
ขีณภโกฺข มหาราช, สาเร น รมตี ฆุโณฯ

๑๓. สา นูนาหํ อิโต คนฺตฺวา, รโญฺญ มุตฺตา นิเวสนา;
อตฺตานํ รมยิสฺสามิ, ทุมสาขนิเกตินีฯ

๑๔. โส นูนาหํ อิโต คนฺตฺวา, รโญฺญ มุโตฺต นิเวสนา;
อโคฺคทกานิ ปิสฺสามิ, ยูถสฺส ปุรโต วชํฯ

๑๕. ตํ มํ กาเมหิ สมฺมตฺตํ, รตฺตํ กาเมสุ มุจฺฉิตํ;
อานยี ภรโต [วนโต (ก.)] ลุโทฺท, พาหิโก ภทฺทมตฺถุ เตฯ

๑๖. อนฺธการติมิสายํ, ตุเงฺค อุปริปพฺพเต;
สา มํ สเณฺหน มุทุนา, มา ปาทํ ขลิ [ขณิ (สี. สฺยา. ปี.)] ยสฺมนิฯ

๑๗. อสํสยํ ชาติขยนฺตทสฺสี, น คพฺภเสยฺยํ ปุนราวชิสฺสํ;
อยมนฺติมา ปจฺฉิมา คพฺภเสยฺยา [อยํ หิ เม อนฺติมา คพฺภเสยฺยา (สี. ปี.)], ขีโณ เม สํสาโร ปุนพฺภวายาติฯ

อฎฺฐสทฺทชาตกํ ทุติยํฯ

๔๑๙. สุลสาชาตกํ (๓)

๑๘. อิทํ สุวณฺณกายูรํ, มุตฺตา เวฬุริยา พหู;
สพฺพํ หรสฺสุ ภทฺทเนฺต, มญฺจ ทาสีติ สาวยฯ

๑๙. โอโรปยสฺสุ กลฺยาณิ, มา พาฬฺหํ [พหุํ (สี. สฺยา. ปี.)] ปริเทวสิ;
น จาหํ อภิชานามิ, อหนฺตฺวา ธนมาภตํฯ

๒๐. ยโต สรามิ อตฺตานํ, ยโต ปตฺตาสฺมิ วิญฺญุตํ;
น จาหํ อภิชานามิ, อญฺญํ ปิยตรํ ตยาฯ

๒๑. เอหิ ตํ อุปคูหิสฺสํ [อุปคุยฺหิสฺสํ (ก.)], กริสฺสญฺจ ปทกฺขิณํ;
น หิ ทานิ ปุน อตฺถิ, มม ตุยฺหญฺจ สงฺคโมฯ

๒๒. น หิ สเพฺพสุ ฐาเนสุ, ปุริโส โหติ ปณฺฑิโต;
อิตฺถีปิ ปณฺฑิตา โหติ, ตตฺถ ตตฺถ วิจกฺขณาฯ

๒๓. น หิ สเพฺพสุ ฐาเนสุ, ปุริโส โหติ ปณฺฑิโต;
อิตฺถีปิ ปณฺฑิตา โหติ, ลหุํ อตฺถํ วิจินฺติกา [ลหุมตฺถวิจินฺติกา (สี. ปี.)]ฯ

๒๔. ลหุญฺจ วต ขิปฺปญฺจ, นิกเฎฺฐ สมเจตยิ;
มิคํ ปุณฺณายเตเนว [ปุณฺณายตเนว (สฺยา.)], สุลสา สตฺตุกํ วธิฯ

๒๕. โยธ อุปฺปติตํ อตฺถํ, น ขิปฺปมนุพุชฺฌติ;
โส หญฺญติ มนฺทมติ, โจโรว คิริคพฺภเรฯ

๒๖. โย จ อุปฺปติตํ อตฺถํ, ขิปฺปเมว นิโพธติ;
มุจฺจเต สตฺตุสมฺพาธา, สุลสา สตฺตุกามิวาติฯ

สุลสาชาตกํ ตติยํฯ

๔๒๐. สุมงฺคลชาตกํ (๔)

๒๗. ภุสมฺหิ [ภุสมฺปิ (ก.), ภุสํ หิ (สี. นิยฺย)] กุโทฺธติ อเวกฺขิยาน, น ตาว ทณฺฑํ ปณเยยฺย อิสฺสโร;

อฎฺฐานโส อปฺปติรูปมตฺตโน, ปรสฺส ทุกฺขานิ ภุสํ อุทีรเยฯ

๒๘. ยโต จ ชาเนยฺย ปสาทมตฺตโน, อตฺถํ นิยุเญฺชยฺย ปรสฺส ทุกฺกฎํ;
ตทายมโตฺถติ สยํ อเวกฺขิย, อถสฺส ทณฺฑํ สทิสํ นิเวสเยฯ

๒๙. น จาปิ ฌาเปติ ปรํ น อตฺตนํ, อมุจฺฉิโต โย นยเต นยานยํ;
โย ทณฺฑธาโร ภวตีธ อิสฺสโร, ส วณฺณคุโตฺต สิริยา น ธํสติฯ

๓๐. เย ขตฺติยา เส อนิสมฺมการิโน, ปเณนฺติ ทณฺฑํ สหสา ปมุจฺฉิตา;
อวณฺณสํยุตา [ยุตฺตาว (ก.)] ชหนฺติ ชีวิตํ, อิโต วิมุตฺตาปิ จ ยนฺติ ทุคฺคติํฯ

๓๑. ธเมฺม จ เย อริยปฺปเวทิเต รตา, อนุตฺตรา เต วจสา มนสา กมฺมุนา จ;
เต สนฺติโสรจฺจสมาธิสณฺฐิตา, วชนฺติ โลกํ ทุภยํ ตถาวิธาฯ

๓๒. ราชาหมสฺมิ นรปมทานมิสฺสโร, สเจปิ กุชฺฌามิ ฐเปมิ อตฺตนํ;
นิเสธยโนฺต ชนตํ ตถาวิธํ, ปเณมิ ทณฺฑํ อนุกมฺป โยนิโสฯ

๓๓. สิรี จ ลกฺขี จ ตเวว ขตฺติย, ชนาธิป มา วิชหิ กุทาจนํ;
อโกฺกธโน นิจฺจปสนฺนจิโตฺต, อนีโฆ ตุวํ วสฺสสตานิ ปาลยฯ

๓๔. คุเณหิ เอเตหิ อุเปต ขตฺติย, ฐิตมริยวตฺตี [วตฺติ (สี.), วุตฺติ (ก.)] สุวโจ อโกฺกธโน;
สุขี อนุปฺปีฬ ปสาสเมทินิํ [อนุปฺปีฬํ สหสเมทนิํ (ก.)], อิโต วิมุโตฺตปิ จ ยาหิ สุคฺคติํฯ

๓๕. เอวํ สุนีเตน [สุวินีเตน (ปี.)] สุภาสิเตน, ธเมฺมน ญาเยน อุปายโส นยํ;
นิพฺพาปเย สงฺขุภิตํ มหาชนํ, มหาว เมโฆ สลิเลน เมทินินฺติ [เมทนินฺติ (สฺยา. ก.)]ฯ

สุมงฺคลชาตกํ จตุตฺถํฯ

๔๒๑. คงฺคมาลชาตกํ (๕)

๓๖. องฺคารชาตา ปถวี, กุกฺกุฬานุคตา มหี;
อถ คายสิ วตฺตานิ [วตฺถานิ (ก.)], น ตํ ตปติ อาตโปฯ

๓๗. อุทฺธํ ตปติ อาทิโจฺจ, อโธ ตปติ วาลุกา;
อถ คายสิ วตฺตานิ [วตฺถานิ (ก.)], น ตํ ตปติ อาตโปฯ

๓๘. น มํ ตปติ อาตโป, อาตปา [อาตปฺปา (สี. สฺยา. ปี.)] ตปยนฺติ มํ;
อตฺถา หิ วิวิธา ราช, เต ตปนฺติ น อาตโปฯ

๓๙. อทฺทสํ กาม เต มูลํ, สงฺกปฺปา กาม ชายสิ;
น ตํ สงฺกปฺปยิสฺสามิ, เอวํ กาม น เหหิสิฯ

๔๐. อปฺปาปิ กามา น อลํ, พหูหิปิ น ตปฺปติ;
อหหา พาลลปนา, ปริวเชฺชถ [ปฏิวิเชฺฌถ (ปี. สี. อฎฺฐ.)] ชคฺคโตฯ

๔๑. อปฺปสฺส กมฺมสฺส ผลํ มเมทํ, อุทโย อชฺฌาคมา มหตฺตปตฺตํ;

สุลทฺธลาโภ วต มาณวสฺส, โย ปพฺพชี กามราคํ ปหายฯ

๔๒. ตปสา ปชหนฺติ ปาปกมฺมํ, ตปสา นฺหาปิตกุมฺภการภาวํ;
ตปสา อภิภุยฺย คงฺคมาล, นาเมนาลปสชฺช พฺรหฺมทตฺตํฯ

๔๓. สนฺทิฏฺฐิกเมว "อมฺม" ปสฺสถ, ขนฺตีโสรจฺจสฺส อยํ [โย (สฺยา. ปี. ก.)] วิปาโก;
โย [โส (สฺยา. ก.)] สพฺพชนสฺส วนฺทิโตหุ, ตํ วนฺทาม สราชิกา สมจฺจาฯ

๔๔. มา กิญฺจิ อวจุตฺถ คงฺคมาลํ, มุนินํ โมนปเถสุ สิกฺขมานํ;
เอโส หิ อตริ อณฺณวํ, ยํ ตริตฺวา จรนฺติ วีตโสกาติฯ

คงฺคมาลชาตกํ ปญฺจมํฯ

๔๒๒. เจติยชาตกํ (๖)

๔๕. ธโมฺม หเว หโต หนฺติ, นาหโต หนฺติ กิญฺจนํ [กญฺจินํ (ปี.)];
ตสฺมา หิ ธมฺมํ น หเน, มา ตฺวํ [ตํ (สฺยา. ปี.)] ธโมฺม หโต หนิฯ

๔๖. อลิกํ ภาสมานสฺส, อปกฺกมนฺติ เทวตา;
ปูติกญฺจ มุขํ วาติ, สกฏฺฐานา จ ธํสติ;
โย ชานํ ปุจฺฉิโต ปญฺหํ, อญฺญถา นํ วิยากเรฯ

๔๗. สเจ หิ สจฺจํ ภณสิ, โหหิ ราช ยถา ปุเร;
มุสา เจ ภาสเส ราช, ภูมิยํ ติฏฺฐ เจติยฯ

๔๘. อกาเล วสฺสตี ตสฺส, กาเล ตสฺส น วสฺสติ;
โย ชานํ ปุจฺฉิโต ปญฺหํ, อญฺญถา นํ วิยากเรฯ

๔๙. สเจ หิ สจฺจํ ภณสิ, โหหิ ราช ยถา ปุเร;
มุสา เจ ภาสเส ราช, ภูมึ ปวิส เจติยฯ

๕๐. ชิวฺหา ตสฺส ทฺวิธา โหติ, อุรคเสฺสว ทิสมฺปติ;
โย ชานํ ปุจฺฉิโต ปญฺหํ, อญฺญถา นํ วิยากเรฯ

๕๑. สเจ หิ สจฺจํ ภณสิ, โหหิ ราช ยถา ปุเร;
มุสา เจ ภาสเส ราช, ภิโยฺย ปวิส เจติยฯ

๕๒. ชิวฺหา ตสฺส น ภวติ, มจฺฉเสฺสว ทิสมฺปติ;
โย ชานํ ปุจฺฉิโต ปญฺหํ, อญฺญถา นํ วิยากเรฯ

๕๓. สเจ หิ สจฺจํ ภณสิ, โหหิ ราช ยถา ปุเร;
มุสา เจ ภาสเส ราช, ภิโยฺย ปวิส เจติยฯ

๕๔. ถิโยว ตสฺส ชายนฺติ [ถิโย ตสฺส ปชายนฺติ (ก.)], น ปุมา ชายเร กุเล;
โย ชานํ ปุจฺฉิโต ปญฺหํ, อญฺญถา นํ วิยากเรฯ

๕๕. สเจ หิ สจฺจํ ภณสิ, โหหิ ราช ยถา ปุเร;
มุสา เจ ภาสเส ราช, ภิโยฺย ปวิส เจติยฯ

๕๖. ปุตฺตา ตสฺส น ภวนฺติ, ปกฺกมนฺติ ทิโสทิสํ;
โย ชานํ ปุจฺฉิโต ปญฺหํ, อญฺญถา นํ วิยากเรฯ

๕๗. สเจ หิ สจฺจํ ภณสิ, โหหิ ราช ยถา ปุเร;
มุสา เจ ภาสเส ราช, ภิโยฺย ปวิส เจติยฯ

๕๘. ส ราชา อิสินา สโตฺต, อนฺตลิกฺขจโร ปุเร;
ปาเวกฺขิ ปถวึ เจโจฺจ, หีนโตฺต ปตฺว ปริยายํ [อตฺตปริยายํ (สี. สฺยา.), ปตฺตปริยายํ (ก. สี. นิยฺย)]ฯ

๕๙. ตสฺมา หิ ฉนฺทาคมนํ, นปฺปสํสนฺติ ปณฺฑิตา;
อทุฏฺฐจิโตฺต ภาเสยฺย, คิรํ สจฺจูปสํหิตนฺติฯ

เจติยชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๔๒๓. อินฺทฺริยชาตกํ (๗)

๖๐. โย อินฺทฺริยานํ กาเมน, วสํ นารท คจฺฉติ;
โส ปริจฺจชฺชุโภ โลเก, ชีวโนฺตว วิสุสฺสติ [ชีวโนฺตปิวิสุสฺสติ (สฺยา.), ชีวโนฺต วาปิ สุสฺสติ (ก.)]ฯ

๖๑. สุขสฺสานนฺตรํ ทุกฺขํ, ทุกฺขสฺสานนฺตรํ สุขํ;
โสสิ [โสปิ (สฺยา. ปี. ก.)] ปโตฺต สุขา [สุข (สฺยา.), สุขํ (ก.)] ทุกฺขํ, ปาฏิกงฺข วรํ สุขํฯ

๖๒. กิจฺฉกาเล กิจฺฉสโห, โย กิจฺฉํ นาติวตฺตติ;
ส กิจฺฉนฺตํ สุขํ ธีโร, โยคํ สมธิคจฺฉติฯ

๖๓. น เหว กามาน กามา, นานตฺถา นาตฺถการณา;
น กตญฺจ นิรงฺกตฺวา, ธมฺมา จวิตุมรหสิฯ

๖๔. ทกฺขํ คหปตี [คหปตํ (สี. สฺยา. ปี.), คหวตํ (?)] สาธุ, สํวิภชฺชญฺจ โภชนํ;
อหาโส อตฺถลาเภสุ, อตฺถพฺยาปตฺติ อพฺยโถฯ

๖๕. เอตฺตาวเตตํ ปณฺฑิจฺจํ, อปิ โส [อสิโต (สี. สฺยา. ปี.)] ทวิโล [เทวโล (สี. ปี.)] พฺรวิ;
น ยิโต กิญฺจิ ปาปิโย, โย อินฺทฺริยานํ วสํ วเชฯ

๖๖. อมิตฺตานํว หตฺถตฺถํ, สิวิ ปโปฺปติ มามิว;
กมฺมํ วิชฺชญฺจ ทเกฺขยฺยํ, วิวาหํ สีลมทฺทวํ;
เอเต จ ยเส หาเปตฺวา, นิพฺพโตฺต เสหิ กมฺมหิฯ

๖๗. โสหํ สหสฺสชีโนว อพนฺธุ อปรายโณ;
อริยธมฺมา อปกฺกโนฺต, ยถา เปโต ตเถวหํฯ

๖๘. สุขกาเม ทุกฺขาเปตฺวา, อาปโนฺนสฺมิ ปทํ อิมํ;
โส สุขํ นาธิคจฺฉามิ, ฐิโต [จิโต (ปี. สี. อฏฺฐ.)] ภาณุมตามิวาติฯ

อินฺทฺริยชาตกํ สตฺตมํฯ

๔๒๔. อาทิตฺตชาตกํ (๘)

๖๙. อาทิตฺตสฺมึ อคารสฺมึ, ยํ นีหรติ ภาชนํ;
ตํ ตสฺส โหติ อตฺถาย, โน จ ยํ ตตฺถ ฑยฺหติฯ

๗๐. เอวามาทีปิโต โลโก, ชราย มรเณน จ;
นีหเรเถว ทาเนน, ทินฺนํ โหติ สุนีหตํ [สุนีภตํ (สี. สฺยา. ปี.), สุนิพฺภตํ (ก.)]ฯ

๗๑. โย ธมฺมลทฺธสฺส ททาติ ทานํ, อุฏฺฐานวีริยาธิคตสฺส ชนฺตุ;
อติกฺกมฺม โส เวตรณึ [เวตฺตรณึ (ก.)] ยมสฺส, ทิพฺพานิ ฐานานิ อุเปติ มจฺโจฯ

๗๒. ทานญฺจ ยุทฺธญฺจ สมานมาหุ, อปฺปาปิ สนฺตา พหุเก ชินนฺติ;
อปฺปมฺปิ เจ สทฺทหาโน ททาติ, เตเนว โส โหติ สุขี ปรตฺถฯ

๗๓. วิเจยฺย ทานํ สุคตปฺปสตฺถํ, เย ทกฺขิเณยฺยา อิธ ชีวโลเก;
เอเตสุ ทินฺนานิ มหปฺผลานิ, พีชานิ วุตฺตานิ ยถา สุเขตฺตฯ

๗๔. โย ปาณภูตานิ อเหฐยํ จรํ, ปรูปวาทา น กโรติ ปาปํ;
ภีรุํ ปสํสนฺติ น ตตฺถ สูรํ, ภยา หิ สนฺโต น กโรนฺติ ปาปํฯ

๗๕. หีเนน พฺรหฺมจริเยน, ขตฺติเย อุปปชฺชติ;
มชฺฌิเมน จ เทวตฺตํ, อุตฺตเมน วิสุชฺฌติฯ

๗๖. อทฺธา หิ ทานํ พหุธา ปสตฺถํ, ทานา จ โข ธมฺมปทํว เสยฺโย;
ปุพฺเพว หิ ปุพฺพตเรว สนฺโต [ปุพฺเพ จ หิ ปุพฺพตเร จ สนฺโต (สํ. นิ. ๑.๓๓)], นิพฺพานเมวชฺฌคมุํ สปญฺญาติฯ

อาทิตฺตชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๔๒๕. อฏฺฐานชาตกํ (๙)

๗๗. คงฺคา กุมุทินี สนฺตา, สงฺขวณฺณา จ โกกิลา;
ชมฺพุ ตาลผลํ ทชฺชา, อถ นูน ตทา สิยาฯ

๗๘. ยทา กจฺฉปโลมานํ, ปาวาโร ติวิโธ สิยา;
เหมนฺติกํ ปาวุรณํ [ปาปุรณํ (สี. สฺยา. ปี.)], อถ นูน ตทา สิยาฯ

๗๙. ยทา มกสปาทานํ [ทาฐานํ (สี. ปี.)], อฏฺฏาโล สุกโต สิยา;
ทโฬฺห จ อวิกมฺปี จ [อปฺปกมฺปี จ (สี. ปี.)], อถ นูน ตทา สิยาฯ

๘๐. ยทา สสวิสาณานํ, นิเสฺสณี สุกตา สิยา;
สคฺคสฺสาโรหณตฺถาย, อถ นูน ตทา สิยาฯ

๘๑. ยทา นิเสฺสณิมารุยฺห, จนฺทํ ขาเทยฺยุ มูสิกา;
ราหุญฺจ ปริปาเตยฺยุํ [ปริพาเหยฺยุํ (สฺยา.)], อถ นูน ตทา สิยาฯ

๘๒. ยทา สุราฆฏํ ปิตฺวา, มกฺขิกา คณจาริณี;
องฺคาเร วาสํ กปฺเปยฺยุํ, อถ นูน ตทา สิยาฯ

๘๓. ยทา พิมฺโพฏฺฐสมฺปนฺโน, คทฺรโภ สุมุโข สิยา;

กุสโล นจฺจคีตสฺส, อถ นูน ตทา สิยาฯ

๘๔. ยทา กากา อุลูกา จ, มนฺตเยยฺยุํ รโหคตา;
อญฺญมญฺญํ ปิหเยยฺยุํ, อถ นูน ตทา สิยาฯ

๘๕. ยทา มุฬาล [ปุลส (สี. ปี.), ปุลาส (สฺยา.)] ปตฺตานํ, ฉตฺตํ ถิรตรํ สิยา;
วสฺสสฺส ปฏิฆาตาย, อถ นูน ตทา สิยาฯ

๘๖. ยทา กุลโก [กุลุโงฺก (สี. ปี.), กุลุโก (สฺยา.)] สกุโณ, ปพฺพตํ คนฺธมาทนํ;
ตุเณฺฑนาทาย คเจฺฉยฺย, อถ นูน ตทา สิยาฯ

๘๗. ยทา สามุทฺทิกํ นาวํ, ส-ยนฺตํ ส-วฏากรํ [สปฏาการํ (ก.)];
เจโฏ อาทาย คเจฺฉยฺย, อถ นูน ตทา สิยาติฯ

อฏฺฐานชาตกํ นวมํฯ

๔๒๖. ทีปิชาตกํ (๑๐)

๘๘. ขมนียํ ยาปนียํ, กจฺจิ มาตุล เต สุขํ;
สุขํ เต อมฺมา อวจ, สุขกามาว [สุขกามา หิ (สี. สฺยา. ปี.)] เต มยํฯ

๘๙. นงฺคุฏฺฐํ เม อวกฺกมฺม [อปกฺกมฺม (ก.)], เหฐยิตฺวาน [โปถยิตฺวาน (ก.)] เอฬิเก [เอฬกิ (สฺยา.), เอฬิกิ (ปี.)];
สาชฺช มาตุลวาเทน, มุญฺจิตพฺพา นุ มญฺญสิฯ

๙๐. ปุรตฺถามุโข นิสิโนฺนสิ, อหํ เต มุขมาคตา;
ปจฺฉโต ตุยฺหํ นงฺคุฏฺฐํ, กถํ ขฺวาหํ อวกฺกมึ [อปกฺกมึ (ก.)]ฯ

๙๑. ยาวตา จตุโร ทีปา, สสมุทฺทา สปพฺพตา;
ตาวตา มยฺหํ นงฺคุฏฺฐํ, กถํ โข ตฺวํ วิวชฺชยิฯ

๙๒. ปุเพฺพว เมตมกฺขึสุ [เมตํ อกฺขํสุ (สี. ปี.)], มาตา ปิตา จ ภาตโร;
ทีฆํ ทุฏฺฐสฺส นงฺคุฏฺฐํ, สามฺหิ เวหายสาคตาฯ

๙๓. ตญฺจ ทิสฺวาน อายนฺตึ, อนฺตลิกฺขสฺมิ เอฬิเก;
มิคสโงฺฆ ปลายิตฺถ, ภโกฺข เม นาสิโต ตยาฯ

๙๔. อิเจฺจวํ วิลปนฺติยา, เอฬกิยา รุหคฺฆโส;
คลกํ อนฺวาวมทฺทิ, นตฺถิ ทุเฏฺฐ สุภาสิตํฯ

๙๕. เนว ทุเฏฺฐ นโย อตฺถิ, น ธโมฺม น สุภาสิตํ;
นิกฺกมํ ทุเฏฺฐ ยุเญฺชถ, โส จ สพฺภึ น รญฺชตีติฯ

ทีปิชาตกํ ทสมํฯ

อฏฺฐกนิปาตํ นิฏฺฐิตํฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

ปริสุทฺธา มนาวิลา วตฺถธรา, พกราชสฺส กายุรํ ทณฺฑวโร;
อถ องฺคาร เจติย เทวิลินา, อถ อาทิตฺต คงฺคา ทเสพักินาติฯ

๙. นวกนิปาโต

๔๒๗. คิชฺฌชาตกํ (๑)

๑. ปริสงฺกุปโถ นาม, คิชฺฌปนฺโถ สนนฺตโน;
ตตฺราสิ มาตาปิตโร, คิโชฺฌ โปเสสิ ชิณฺณเก;
เตสํ อชครเมทํ, อจฺจหาสิ พหุตฺตโส [ปหุตฺตโต (ก. สี.), ปหูตโส (สฺยา. ปี.), พหุธโส (ก.)]ฯ

๒. ปิตา จ ปุตฺตํ อวจ, ชานํ อุจฺจํ ปปาตินํ;
สุปตฺตํ ถามสมฺปนฺนํ [ปกฺขสมฺปนฺนํ (สี. สฺยา. ปี.)], เตชสฺสึ ทูรคามินํฯ

๓. ปริปฺลวนฺตํ ปถวึ, ยทา ตาต วิชานหิ;
สาคเรน ปริกฺขิตฺตํ, จกฺกํว ปริมณฺฑลํ;
ตโต ตาต นิวตฺตสฺสุ, มาสฺสุ เอโตฺต ปรํ คมิฯ

๔. อุทปโตฺตสิ [อุทฺธํ ปโตฺตสิ (ก. สี.)] เวเคน, พลี ปกฺขี ทิชุตฺตโม;
โอโลกยโนฺต วกฺกโงฺค, ปพฺพตานิ วนานิ จฯ

๕. อทฺทสฺส ปถวึ คิโชฺฌ, ยถาสาสิ [ยถาสฺสาสิ (สฺยา. อฏฺฐ. ปาฐนฺตรํ)] ปิตุสฺสุตํ;
สาคเรน ปริกฺขิตฺตํ, จกฺกํว ปริมณฺฑลํฯ

๖. ตญฺจ โส สมติกฺกมฺม, ปรเมวจฺจวตฺตถ [ปรเมว ปวตฺตถ (สี. สฺยา.)];
ตญฺจ วาตสิขา ติกฺขา, อจฺจหาสิ พลึ ทิชํฯ

๗. นาสกฺขาติคโต โปโส, ปุนเทว นิวตฺติตุํ;
ทิโช พฺยสนมาปาทิ, เวรมฺภานํ [เวรมฺพานํ (สี. ปี.)] วสํ คโตฯ

๘. ตสฺส ปุตฺตา จ ทารา จ, เย จเญฺญ อนุชีวิโน;
สเพฺพ พฺยสนมาปาทุํ, อโนวาทกเร ทิเชฯ

๙. เอวมฺปิ อิธ วุฑฺฒานํ, โย วากฺยํ นาวพุชฺฌติ;
อติสีมจโร ทิโตฺต, คิโชฺฌวาตีตสาสโน;
ส เว พฺยสนํ ปโปฺปติ, อกตฺวา วุฑฺฒสาสนนฺติฯ

คิชฺฌชาตกํ ปฐมํฯ

๔๒๘. โกสมฺพิยชาตกํ (๒)

๑๐. ปุถุสโทฺท สมชโน, น พาโล โกจิ มญฺญถ;
สงฺฆสฺมึ ภิชฺชมานสฺมึ, นาญฺญํ ภิโยฺย อมญฺญรุํฯ

๑๑. ปริมุฏฺฐา ปณฺฑิตาภาสา, วาจาโคจรภาณิโน;
ยาวิจฺฉนฺติ มุขายามํ, เยน นีตา น ตํ วิทูฯ

๑๒. อโกฺกจฺฉิ มํ อวธิ มํ, อชินิ มํ อหาสิ เม;
เย จ ตํ อุปนยฺหนฺติ, เวรํ เตสํ น สมฺมติฯ

๑๓. อโกฺกจฺฉิ มํ อวธิ มํ, อชินิ มํ อหาสิ เม;
เย จ ตํ นุปนยฺหนฺติ, เวรํ เตสูปสมฺมติฯ

๑๔. น หิ เวเรน เวรานิ, สมฺมนฺตีธ กุทาจนํ;
อเวเรน จ สมฺมนฺติ, เอส ธมฺโม สนนฺตโนฯ

๑๕. ปเร จ น วิชานนฺติ, มยเมตฺถ ยมามเส;
เย จ ตตฺถ วิชานนฺติ, ตโต สมฺมนฺติ เมธคาฯ

๑๖. อฏฺฐิจฺฉินฺนา ปาณหรา, ควสฺส [ควาสฺส (สี. สฺยา. ปี.)] ธนหาริโน;
รฏฺฐํ วิลุมฺปมานานํ, เตสมฺปิ โหติ สงฺคติ;

กสฺมา ตุมฺหาก โน สิยาฯ

๑๗. สเจ ลเภถ นิปกํ สหายํ, สทฺธิํจรํ สาธุวิหาริธีรํ;
อภิภุยฺย สพฺพานิ ปริสฺสยานิ, จเรยฺย เตนตฺตมโน สตีมาฯ

๑๘. โน เจ ลเภถ นิปกํ สหายํ, สทฺธิํจรํ สาธุวิหาริธีรํ;
ราชาว รฏฺฐํ วิชิตํ ปหาย, เอโก จเร มาตงฺครเญฺญว นาโคฯ

๑๙. เอกสฺส จริตํ เสโยฺย, นตฺถิ พาเล สหายตา;
เอโก จเร น ปาปานิ กยิรา, อโปฺปสฺสุโกฺก มาตงฺครเญฺญว นาโคติฯ

โกสมฺพิยชาตกํ ทุติยํฯ

๔๒๙. มหาสุวชาตกํ (๓)

๒๐. ทุโม ยทา โหติ ผลูปปโนฺน, ภุญฺชนฺติ นํ วิหงฺคมา [วิหคา (สี. ปี.)] สมฺปตนฺตา;
ขีณนฺติ ญตฺวาน ทุมํ ผลจฺจเย [ญตฺวา ทุมปฺผลจฺจเยน (ก.)], ทิโสทิสํ ยนฺติ ตโต วิหงฺคมาฯ

๒๑. จร จาริกํ โลหิตตุณฺฑ มามริ, กิํ ตฺวํ สุว สุกฺขทุมมฺหิ ฌายสิ;
ตทิงฺฆ มํ พฺรูหิ วสนฺตสนฺนิภ, กสฺมา สุว สุกฺขทุมํ น ริญฺจสิฯ

๒๒. เย เว สขีนํ สขาโร ภวนฺติ, ปาณจฺจเย [ปาณํ จเช (ก.), ปาณจฺจเย มรณกาเล จ สุขทุเกฺขสุ จ น ชหนฺตีติ สมฺพโนฺธ] ทุกฺขสุเขสุ หํส;
ขีณํ อขีณนฺติ น ตํ ชหนฺติ, สโนฺต สตํ ธมฺมมนุสฺสรนฺตาฯ

๒๓. โสหํ สตํ อญฺญตโรสฺมิ หํส, ญาตี จ เม โหติ สขา จ รุโกฺข;
ตํ นุสฺสเห ชีวิกโตฺถ ปหาตุํ, ขีณนฺติ ญตฺวาน น เหส ธโมฺม [น โสส (ก.), น เอส (สฺยา.)]ฯ

๒๔. สาธุ สกฺขิ กตํ โหติ, เมตฺติ สํสติ สนฺถโว [มิตฺตํ สงฺคติ สนฺธโว (ก.)];
สเจตํ ธมฺมํ โรเจสิ, ปาสํโสสิ วิชานตํฯ

๒๕. โส เต สุว วรํ ทมฺมิ, ปตฺตยาน วิหงฺคม;
วรํ วรสฺสุ วกฺกงฺค, ยํ กิญฺจิ มนสิจฺฉสิฯ

๒๖. วรณฺจ เม หํส ภวํ ทเทยฺย, อยณฺจ รุโกฺข ปุนรายุํ ลเภถ;
โส สาขวา ผลิมา สํวิรูโฬฺห, มธุตฺถิโก ติฏฺฐตุ โสภมาโนฯ

๒๗. ตํ ปสฺส สมฺม ผลิมํ อุฬารํ, สหาว เต โหตุ อุทุมฺพเรน;
โส สาขวา ผลิมา สํวิรูโฬฺห, มธุตฺถิโก ติฏฺฐตุ โสภมาโนฯ

๒๘. เอวํ สกฺก สุขี โหหิ, สห สเพฺพหิ ญาติภิ;
ยถาหมชฺช สุขิโต, ทิสฺวาน สผลํ ทุมํฯ

๒๙. สุวสฺส จ วรํ ทตฺวา, กตฺวาน สผลํ ทุมํ;
ปกฺกามิ สห ภริยาย, เทวานํ นนฺทนํ วนนฺติฯ

มหาสุวชาตกํ ตติยํฯ

๔๓๐. จูฬสุวชาตกํ (๔)

๓๐. สนฺติ รุกฺขา หริปตฺตา [หริตปตฺตา (สี. สฺยา. ปี.)], ทุมา เนกผลา พหู;
กสฺมา นุ สุเกฺข [สุกฺข (ก.)] โกฬาเป, สุวสฺส นิรโต มโนฯ

๓๑. ผลสฺส อุปภุญฺชิมฺหา, เนกวสฺสคเณ พหู;
อผลมฺปิ วิทิตฺวาน, สาว เมตฺติ ยถา ปุเรฯ

๓๒. สุขณฺจ รุกฺขํ โกฬาปํ, โอปตฺตมผลํ ทุมํ;
โอหาย สกุณา ยนฺติ, กึ โทสํ ปสฺสเส ทิชฯ

๓๓. เย ผลตฺถา สมฺภชนฺติ, อผโลติ ชหนฺติ นํ;
อตฺตตฺถปญฺญา ทุเมฺมธา, เต โหนฺติ ปกฺขปาติโนฯ

๓๔. สาธุ สกฺขิ กตํ โหติ, เมตฺติ สํสติ สนฺถโว;
สเจตํ ธมฺมํ โรเจสิ, ปาสํโสสิ วิชานตํฯ

๓๕. โส เต สุว วรํ ทมฺมิ, ปตฺตยาน วิหงฺคม;
วรํ วรสฺสุ วกฺกงฺค, ยํ กิญฺจิ มนสิจฺฉสิฯ

๓๖. อปิ นาม นํ ปเสฺสยฺยํ [อปิ นาม นํ ปุน ปเสฺส (สี. สฺยา.)], สปตฺตํ สผลํ ทุมํ;
ทลิโทฺทว นิธิ ลทฺธา, นเนฺทยฺยาหํ ปุนปฺปุนํฯ

๓๗. ตโต อมตมาทาย, อภิสิญฺจิ มหีรุหํ;
ตสฺส สาขา วิรูหึสุ [วิรูฬฺหสฺส (ก.)], สีตจฺฉายา มโนรมาฯ

๓๘. เอวํ สกฺก สุขี โหหิ, สห สเพฺพหิ ญาติภิ;
ยถาหมชฺช สุขิโต, ทิสฺวาน สผลํ ทุมํฯ

๓๙. สุวสฺส จ วรํ ทตฺวา, กตฺวาน สผลํ ทุมํ;
ปกฺกามิ สห ภริยาย, เทวานํ นนฺทนํ วนนฺติฯ

จูฬสุวชาตกํ จตุตฺถํฯ

๔๓๑. หริตจชาตกํ (๕)

๔๐. สุตํ เมตํ มหาพฺรเหฺม, กาเม ภุญฺชติ หาริโต;
กเจฺจตํ วจนํ ตุจฺฉํ, กจฺจิ สุโทฺธ อิริยฺยสิฯ

๔๑. เอวเมตํ มหาราช, ยถา เต วจนํ สุตํ;
กุมฺมคฺคํ ปฏิปโนฺนสฺมิ, โมหเนเยฺยสุ มุจฺฉิโตฯ

๔๒. อทุ [อาทุ (สี. ปี.)] ปญฺญา กิมตฺถิยา, นิปุณา สาธุจินฺตินี [จินฺตนี (สี. ปี.)];
ยาย อุปฺปติตํ ราคํ, กึ มโน น วิโนทเยฯ

๔๓. จตฺตาโรเม มหาราช, โลเก อติพลา ภุสา;
ราโค โทโส มโท โมโห, ยตฺถ ปญฺญา น คาธติฯ

๔๔. อรหา สีลสมฺปโนฺน, สุโทฺธ จรติ หาริโต;
เมธาวี ปณฺฑิโต เจว, อิติ โน สมฺมโต ภวํฯ

๔๕. เมธาวีนมฺปิ หึสนฺติ, อิสึ ธมฺมคุเณ รตํ;
วิตกฺกา ปาปกา ราช, สุภา ราคูปสํหิตาฯ

๔๖. อุปฺปนฺนายํ สรีรโช, ราโค วณฺณวิทูสโน ตว;
ตํ ปชห ภทฺทมตฺถุ เต, พหุนฺนาสิ เมธาวิสมฺมโตฯ

๔๗. เต อนฺธการเก [กรเณ (สี. สฺยา. ปี.)] กาเม, พหุทุเกฺข มหาวิเส;
เตสํ มูลํ คเวสิสฺสํ, เฉจฺฉํ ราคํ สพนฺธนํฯ

๔๘. อิทํ วตฺวาน หาริโต, อิสิ สจฺจปรกฺกโม;
กามราคํ วิราเชตฺวา, พฺรหฺมโลกูปโค อหูติฯ

หริตจชาตกํ [หาริตชาตกํ (สี. ปี.)] ปญฺจมํฯ

๔๓๒. ปทกุสลมาณวชาตกํ (๖)

๔๙. พหุสฺสุตํ จิตฺตกถึ [จิตฺตกถํ (สฺยา. ก.)], คงฺคา วหติ ปาฏลึ [ปาฏลํ (สี. ปี.)];
วุยฺหมานก ภทฺทเนฺต, เอกํ เม เทหิ คาถกํ [คีตกํ (ก. อฏฺฐ.)]ฯ

๕๐. เยน สิญฺจนฺติ ทุกฺขิตํ, เยน สิญฺจนฺติ อาตุรํ;
ตสฺส มเชฺฌ มริสฺสามิ, ชาตํ สรณโต ภยํฯ

๕๑. ยตฺถ พีชานิ รูหนฺติ, สตฺตา ยตฺถ ปติฏฺฐิตา;
สา เม สีสํ นิปีเฬติ, ชาตํ สรณโต ภยํฯ

๕๒. เยน ภตฺตานิ ปจฺจนฺติ, สีตํ เยน วิหญฺญติ;
โส มํ ฑหติ [ทยฺหติ (ก.)] คตฺตานิ, ชาตํ สรณโต ภยํฯ

๕๓. เยน ภุเตฺตน [ภเตฺตน (สฺยา. ก.)] ยาเปนฺติ, ปุถู พฺราหฺมณขตฺติยา;
โส มํ ภุโตฺต พฺยาปาเทติ, ชาตํ สรณโต ภยํฯ

๕๔. คิมฺหานํ ปจฺฉิเม มาเส, วาตมิจฺฉนฺติ ปณฺฑิตา;
โส มํ [โส เม (สี. ปี.)] ภญฺชติ คตฺตานิ, ชาตํ สรณโต ภยํฯ

๕๕. ยํ นิสฺสิตา ชคติรุหํ, สฺวายํ อคฺคึ ปมุญฺจติ;
ทิสา ภชถ วกฺกงฺคา, ชาตํ สรณโต ภยํฯ

๕๖. ยมานยึ โสมนสฺสํ, มาลินึ จนฺทนุสฺสทํ;
สา มํ ฆรา นิจฺฉุภติ [นีหรติ (สี. สฺยา.)], ชาตํ สรณโต ภยํฯ

๕๗. เยน ชาเตน นนฺทิสฺสํ, ยสฺส จ ภวมิจฺฉิสํ;
โส มํ ฆรา นิจฺฉุภติ [นีหรติ (สี. สฺยา.)], ชาตํ สรณโต ภยํฯ

๕๘. สุณนฺตุ เม ชานปทา, เนคมา จ สมาคตา;
ยโตทกํ ตทาทิตฺตํ, ยโต เขมํ ตโต ภยํฯ

๕๙. ราชา วิลุมฺปเต รฏฺฐํ, พฺราหฺมโณ จ ปุโรหิโต;
อตฺตคุตฺตา วิหรถ, ชาตํ สรณโต ภยนฺติฯ

ปทกุสลมาณวชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๔๓๓. โลมสกสฺสปชาตกํ (๗)

๖๐. อสฺส อินฺทสโม ราช, อจฺจนฺตํ อชรามโร;
สเจ ตฺวํ ยญฺญํ ยาเชยฺย, อิสึ โลมสกสฺสปํฯ

๖๑. สสมุทฺทปริยายํ, มหึ สาครกุณฺฑลํ;
น อิเจฺฉ สห นินฺทาย, เอวํ เสยฺย [สยฺห (สี. สฺยา. ปี.)] วิชานหิฯ

๖๒. ธิรตฺถุ ตํ ยสลาภํ, ธนลาภญฺจ พฺราหฺมณ;
ยา วุตฺติ วินิปาเตน, อธมฺมจรเณน วาฯ

๖๓. อปิ เจ ปตฺตมาทาย, อนคาโร ปริพฺพเช;
สาเยว ชีวิกา เสโยฺย, ยา จาธเมฺมน เอสนาฯ

๖๔. อปิ เจ ปตฺตมาทาย, อนคาโร ปริพฺพเช;
อญฺญํ อหึสยํ โลเก, อปิ รเชฺชน ตํ วรํฯ

๖๕. พลํ จโนฺท พลํ สุริโย, พลํ สมณพฺราหฺมณา;
พลํ เวลา สมุทฺทสฺส, พลาติพลมิตฺถิโยฯ

๖๖. ยถา อุคฺคตปํ สนฺตํ, อิสึ โลมสกสฺสปํ;
ปิตุ อตฺถา จนฺทวตี, วาชเปยฺยํ [วาจเปยฺยํ (ปี. ก.)] อยาชยิฯ

๖๗. ตํ โลภปกตํ กมฺมํ, กฏุกํ กามเหตุกํ;
ตสฺส มูลํ คเวสิสฺสํ, เฉจฺฉํ ราคํ สพนฺธนํฯ

๖๘. ธิรตฺถุ กาเม สุพหูปิ โลเก, ตโปว เสโยฺย กามคุเณหิ ราช;
ตโป กริสฺสามิ ปหาย กาเม, ตเวว รฏฺฐํ จนฺทวตี จ โหตูติฯ

โลมสกสฺสปชาตกํ สตฺตมํฯ

๔๓๔. จกฺกวากชาตกํ (๘)

๖๙. กาสายวเตฺถ สกุเณ วทามิ, ทุเว ทุเว นนฺทมเน [นนฺทิมเน (สี. ปี.)] จรเนฺต;
กํ อณฺฑชํ อณฺฑชา มานุเสสุ, ชาตึ ปสํสนฺติ ตทิงฺฆ พฺรูถฯ

๗๐. อเมฺห มนุเสฺสสุ มนุสฺสหึส, อนุพฺพเต [อนุปุพฺพเก (ก.)] จกฺกวาเก วทนฺติ;
กลฺยาณภาวเมฺห [ภาว’มฺห (สี. ปี.)] ทิเชสุ สมฺมตา, อภิรูปา [อภีตรูปา (สี. สฺยา. ปี.)] วิจราม อณฺณเวฯ ( ) [(น ฆาสเหตูปิ กโรม ปาปํ) (ก.)]

๗๑. กึ อณฺณเว กานิ ผลานิ ภุเญฺช, มํสํ กุโต ขาทถ จกฺกวากา;
กึ โภชนํ ภุญฺชถ โว อโนมา [อภิณฺหํ (ก.)], พลญฺจ วโณฺณ จ อนปฺปรูปา [อนปฺปรูโป (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

๗๒. น อณฺณเว สนฺติ ผลานิ ธงฺก, มํสํ กุโต ขาทิตุํ จกฺกวาเก;
เสวาลภกฺขมฺห [ภกฺขิมฺห (ก.)] อปาณโภชนา [อวากโภชนา (สี. ปี.)], น ฆาสเหตูปิ กโรม ปาปํฯ

๗๓. น เม อิทํ รุจฺจติ จกฺกวาก, อสฺมึ ภเว โภชนสนฺนิกาโส;
อโหสิ ปุเพฺพ ตโต เม อญฺญถา, อิเจฺจว เม วิมติ เอตฺถ ชาตาฯ

๗๔. อหมฺปิ มํสานิ ผลานิ ภุเญฺช, อนฺนานิ จ โลณิยเตลิยานิ;
รสํ มนุเสฺสสุ ลภามิ โภตฺตุํ, สูโรว สงฺคามมุขํ วิเชตฺวา;
น จ เม ตาทิโส วโณฺณ, จกฺกวาก ยถา ตวฯ

๗๕. อสุทฺธภโกฺขสิ ขณานุปาตี, กิเจฺฉน เต ลพฺภติ อนฺนปานํ;
น ตุสฺสสี รุกฺขผเลหิ ธงฺก, มํสานิ วา ยานิ สุสานมเชฺฌฯ

๗๖. โย สาหเสน อธิคมฺม โภเค, ปริภุญฺชติ ธงฺก ขณานุปาตี;
ตโต อุปโกฺกสติ นํ สภาโว, อุปกฺกุโฎฺฐ วณฺณพลํ ชหาติฯ

๗๗. อปฺปมฺปิ เจ นิพฺพุตึ ภุญฺชตี ยทิ, อสาหเสน อปรูปฆาตี [อสาหเสนานุปฆาติโน (ก.)];
พลญฺจ วโณฺณ จ ตทสฺส โหติ, น หิ สโพฺพ อาหารมเยน วโณฺณติฯ

จกฺกวากชาตกํ อฎฺฐมํฯ

๔๓๕. หลิทฺทิราคชาตกํ (๙)

๗๘. สุติติกฺขํ อรญฺญมฺหิ, ปนฺตมฺหิ สยนาสเน;
เย จ คาเม ติติกฺขนฺติ, เต อุฬารตรา ตยาฯ

๗๙. อรญฺญา คามมาคมฺม, กึสีลํ กึวตํ อหํ;
ปุริสํ ตาต เสเวยฺยํ, ตํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิโตฯ

๘๐. โย เต [โย ตํ (สฺยา. ชา. ๑.๔.๑๙๐ อรญฺญชาตเกปิ)] วิสฺสาสเย ตาต, วิสฺสาสญฺจ ขเมยฺย เต;
สุสฺสูสี จ ติติกฺขี จ, ตํ ภเชหิ อิโต คโตฯ

๘๑. ยสฺส กาเยน วาจาย, มนสา นตฺถิ ทุกฺกฎํ;
อุรสีว ปติฎฺฐาย, ตํ ภเชหิ อิโต คโตฯ

๘๒. โย จ ธมฺเมน จรติ, จรโนฺตปิ น มญฺญติ;
วิสุทฺธการิํ สปฺปญฺญํ, ตํ ภเชหิ อิโต คโตฯ

๘๓. หลิทฺทิราคํ กปิจิตฺตํ, ปุริสํ ราควิราคินํ;
ตาทิสํ ตาต มา เสวิ, นิมฺมนุสฺสมฺปิ เจ สิยาฯ

๘๔. อาสีวิสํว กุปิตํ, มีฬฺหลิตฺตํ มหาปถํ;
อารกา ปริวเชฺชหิ, ยานีว วิสมํ ปถํฯ

๘๕. อนตฺถา ตาต วฑฺฒนฺติ, พาลํ อจฺจุปเสวโต;
มาสฺสุ พาเลน สํคจฺฉิ, อมิเตฺตเนว สพฺพทาฯ

๘๖. ตํ ตาหํ ตาต ยาจามิ, กรสฺสุ วจนํ มม;
มาสฺสุ พาเลน สํคจฺฉิ [สํคญฺฉิ (สี. ปี.)], ทุโกฺข พาเลหิ สงฺคโมติฯ

หลิทฺทิราคชาตกํ นวมํฯ

๔๓๖. สมุคฺคชาตกํ (๑๐)

๘๗. กุโต นุ อาคจฺฉถ โภ ตโย ชนา, สฺวาคตา เอถ [สฺวาคตํ เอตฺถ (สี. ปี.)] นิสีทถาสเน;
กจฺจิตฺถ โภโนฺต กุสลํ อนามยํ, จิรสฺสมพฺภาคมนํ หิ โว อิธฯ

๘๘. อหเมว เอโก อิธ มชฺช ปโตฺต, น จาปิ เม ทุติโย โกจิ วิชฺชติ;
กิเมว สนฺธาย เต ภาสิตํ อิเส, ‘‘กุโต นุ อาคจฺฉถ โภ ตโย ชนา’’ฯ

๘๙. ตุวญฺจ เอโก ภริยา จ เต ปิยา, สมุคฺคปกฺขิตฺตนิกิณฺณมนฺตเร ;
สา รกฺขิตา กุจฺฉิคตาว [กุจฺฉิคตา จ (ก.)] เต สทา, วายุสฺส [หริสฺส (ก.)] ปุเตฺตน สหา ตหิํ รตาฯ

๙๐. สํวิคฺครูโป อิสินา วิยากโต [ปพฺยากโต (ก.), พฺยากโต (สฺยา. ปี.)], โส ทานโว ตตฺถ สมุคฺคมุคฺคิลิ;
อทฺทกฺขิ ภริยํ สุจิ มาลธารินิํ, วายุสฺส ปุเตฺตน สหา ตหิํ รตํฯ

๙๑. สุทิฎฺฐรูปมุคฺคตปานุวตฺตินา [สุทิฎฺฐรูปุคฺคตปานุวตฺตินา (สี. สฺยา. ปี.)], หีนา นราเย ปมทาวสํ คตา;
ยถา หเว ปาณริเวตฺถ รกฺขิตา, ทุฎฺฐา มยี อญฺญมภิปฺปโมทยิฯ

๙๒. ทิวา จ รโตฺต จ มยา อุปฎฺฐิตา, ตปสฺสินา โชติริวา วเน วสํ;
สา ธมฺมมุกฺกมฺม อธมฺมมาจริ, อกิริยรูโป ปมทาหิ สนฺถโวฯ

๙๓. สรีรมชฺฌมฺหิ ฐิตาติมญฺญหํ, มยฺหํ อยนฺติ อสติํ อสญฺญตํ;
สา ธมฺมมุกฺกมฺม อธมฺมมาจริ, อกิริยรูโป ปมทาหิ สนฺถโวฯ

๙๔. สุรกฺขิตํ เมติ กถํ นุ วิสฺสเส, อเนกจิตฺตาสุ น หตฺถิ [อเนกจิตฺตา ปุน เหตฺถ (ก.)] รกฺขณา;
เอตา หิ ปาตาลปปาตสนฺนิภา, เอตฺถปฺปมโตฺต พฺยสนํ นิคจฺฉติฯ

๙๕. ตสฺมา หิ เต สุขิโน วีตโสกา, เย มาตุคาเมหิ จรนฺติ นิสฺสฏฺา;
เอตํ สิวํ อุตฺตมมาภิปตฺถยํ, น มาตุคาเมหิ กเรยฺย สนฺถวนฺติฯ

สมุคฺคชาตกํ ทสมํฯ

๔๓๗. ปูติมํสชาตกํ (๑๑)

๙๖. น โข เม รุจฺจติ อาฬิ, ปูติมํสสฺส เปกฺขนา;
เอตาทิสา สขารสฺมา, อารกา ปริวชฺชเยฯ

๙๗. อุมฺมตฺติกา อยํ เวณี, วเณฺณติ ปติโน สขิํ;
ปชฺฌายิ [ปชฺฌาติ (สี. ปี.), ปชฺฌายติ (สี. นิยฺย)] ปฏิคจฺฉนฺติํ, อาคตํ เมณฺฑ [เมฬํ (สี. ปี.)] มาตรํฯ

๙๘. ตฺวํ โขสิ สมฺม อุมฺมโตฺต, ทุเมฺมโธ อวิจกฺขโณ;
โย ตฺวํ [โส ตฺวํ (สฺยา.)] มตาลยํ กตฺวา, อกาเลน วิเปกฺขสิฯ

๙๙. น อกาเล วิเปเกฺขยฺย, กาเล เปเกฺขยฺย ปณฺฑิโต;
ปูติมํโสว ปชฺฌายิ [ปชฺฌาติ (สี. ปี.), ปชฺฌายติ (สี. นิยฺย)], โย อกาเล วิเปกฺขติฯ

๑๐๐. ปิยํ โข อาฬิ เม โหตุ, ปุณฺณปตฺตํ ททาหิ เม;
ปติ สญฺชีวิโต มยฺหํ, เอยฺยาสิ ปิยปุจฺฉิกา [ปุจฺฉิตา (สฺยา. ก.)]ฯ

๑๐๑. ปิยํ โข อาฬิ เต โหตุ, ปุณฺณปตฺตํ ททามิ เต;
มหตา ปริวาเรน [ปริหาเรน (สฺยา.)], เอสฺสํ [เอสํ (สี. ปี.)] กยิราหิ [กยิราสิ (ปี.)] โภชนํฯ

๑๐๒. กีทิโส ตุยฺหํ ปริวาโร, เยสํ กาหามิ โภชนํ;
กิํนามกา จ เต สเพฺพ, ตํ [เต (สี. สฺยา. ปี.)] เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิตาฯ

๑๐๓. มาลิโย จตุรโกฺข จ, ปิงฺคิโย อถ ชมฺพุโก;
เอทิโส มยฺหํ ปริวาโร, เตสํ กยิราหิ [กยิราสิ (ปี.)] โภชนํฯ

๑๐๔. นิกฺขนฺตาย อคารสฺมา, ภณฺฑกมฺปิ วินสฺสติ;
อาโรคฺยํ อาฬิโน วชฺชํ [วจฺฉํ (?)], อิเธว วส มาคมาติฯ

ปูติมํสชาตกํ เอกาทสมํฯ

๔๓๘. ททฺทรชาตกํ (๑๒)

๑๐๕. โย เต ปุตฺตเก อขาทิ, ทินฺนภโตฺต อทูสเก;
ตสฺมิํ ทาฐํ นิปาเตหิ, มา เต มุจฺจิตฺถ ชีวโตฯ

๑๐๖. อากิณฺณลุโทฺท ปุริโส, ธาติเจลํว มกฺขิโต;
ปเทสํ ตํ น ปสฺสามิ, ยตฺถ ทาฐํ นิปาตเยฯ

๑๐๗. อกตญฺญุสฺส โปสสฺส, นิจฺจํ วิวรทสฺสิโน;
สพฺพํ เจ ปถวิํ ทชฺชา, เนว นํ อภิราธเยฯ

๑๐๘. กินฺนุ สุพาหุ ตรมานรูโป, ปจฺจาคโตสิ สห มาณเวน;
กึ กิจฺจมตฺถํ อิธมตฺถิ ตุยฺหํ, อกฺขาหิ เม ปุจฺฉิโต เอตมตฺถํฯ

๑๐๙. โย เต สขา ททฺทโร สาธุรูโป, ตสฺส วธํ ปริสงฺกามิ อชฺช;
ปุริสสฺส กมฺมายตนานิ สุตฺวา, นาหํ สุขึ ททฺทรํ อชฺช มเญฺญฯ

๑๑๐. กานิสฺส กมฺมายตนานิ อสฺสุ, ปุริสสฺส วุตฺติสโมธานตาย;
กํ วา ปฏิญฺญํ ปุริสสฺส สุตฺวา, ปริสงฺกสิ ททฺทรํ มาณเวนฯ

๑๑๑. จิณฺณา กลิงฺคา จริตา วณิชฺชา, เวตฺตาจโร สงฺกุปโถปิ จิโณฺณ;
นเฏหิ จิณฺณํ สห วากุเรหิ [วากเรหิ (ปี. สี. นิยฺย), วาคุเรหิ (?)], ทเณฺฑน ยุทฺธมฺปิ สมชฺชมเชฺฌฯ

๑๑๒. พทฺธา กุลีกา [กุลิงฺกา (สี. ปี.)] มิตมาฬฺหเกน, อกฺขา ชิตา [อกฺขาจิตา (สี. อฏฺฐ.)] สํยโม อพฺภตีโต;
อพฺพาหิตํ [อปฺปหิตํ (สี. สฺยา.), อพฺพูหิตํ (ปี. สี. นิยฺย)] ปุพฺพกํ [ปุปฺผกํ (สี. สฺยา.)] อฑฺฒรตฺตํ, หตฺถา ทฑฺฒา ปิณฺฑปฏิคฺคเหนฯ

๑๑๓. ตานิสฺส กมฺมายตนานิ อสฺสุ, ปุริสสฺส วุตฺติสโมธานตาย;
ยถา อยํ ทิสฺสติ โลมปิโณฺฑ, คาโว หตา กึ ปน ททฺทรสฺสาติฯ

ททฺทรชาตกํ ทฺวาทสมํฯ

นวกนิปาตํ นิฏฺฐิตํฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

วรคิชฺฌ สมชฺชน หํสวโร, นิธิสวฺหย หาริต ปาฏลิโก;
อชรามร ธงฺก ติติกฺข กุโต, อถ ทฺวาทส เปกฺขน ททฺทริภีติฯ

๑๐. ทสกนิปาโต

๔๓๙. จตุทฺวารชาตกํ (๑)

๑. จตุทฺวารมิทํ นครํ, อายสํ ทฬฺหปาการํ;
โอรุทฺธปฏิรุทฺโธสฺมิ, กึ ปาปํ ปกตํ มยาฯ

๒. สพฺเพ อปิหิตา ทฺวารา, โอรุทฺโธสฺมิ ยถา ทิโช;
กิมาธิกรณํ ยกฺข, จกฺกาภินิหโต อหํฯ

๓. ลทฺธา สตสหสฺสานิ, อติเรกานิ วีสติ;
อนุกมฺปกานํ ญาตีนํ, วจนํ สมฺม นากริฯ

๔. ลงฺฆึ สมุทฺทํ ปกฺขนฺทิ, สาครํ อปฺปสิทฺธิกํ;
จตุพฺภิ อฏฺฐชฺฌคมา, อฏฺฐาหิปิ จ โสฬสฯ

๕. โสฬสาหิ จ พาตฺตึส, อตฺริจฺฉํ จกฺกมาสโท;
อิจฺฉาหตสฺส โปสสฺส, จกฺกํ ภมติ มตฺถเกฯ

๖. อุปริวิสาลา ทุปฺปูรา, อิจฺฉา วิสฏคามินี [วิสฏคามินึ (ปี. ก.)];
เย จ ตํ อนุคิชฺฌนฺติ, เต โหนฺติ จกฺกธาริโนฯ

๗. พหุภณฺฑํ [พหุํ ภณฺฑํ (สี. ปี.)] อวหาย, มคฺคํ อปฺปฏิเวกฺขิย;
เยสเญฺจตํ อสงฺขาตํ, เต โหนฺติ จกฺกธาริโนฯ

๘. กมฺมํ สเมกฺข วิปุลญฺจ โภคํ, อิจฺฉํ น เสเวยฺย อนตฺถสํหิตํ;
กเรยฺย วากฺยํ อนุกมฺปกานํ, ตํ ตาทิสํ นาติวเตฺตยฺย จกฺกํฯ

๙. กีวจิรํ นุ เม ยกฺข, จกฺกํ สิรสิ ฐสฺสติ;
กติ วสฺสสหสฺสานิ, ตํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิโตฯ

๑๐. อติสโร ปจฺจสโร [อจฺจสโร (สี. สฺยา. ปี.)], มิตฺตวินฺท สุโณหิ เม;
จกฺกํ เต สิรสิ [สิรสฺมิ (สฺยา.)] มาวิทฺธํ, น ตํ ชีวํ ปโมกฺขสีติฯ

จตุทฺวารชาตกํ ปฐมํฯ

๔๔๐. กณฺหชาตกํ (๒)

๑๑. กโณฺห วตายํ ปุริโส, กณฺหํ ภุญฺชติ โภชนํ;
กเณฺห ภูมิปเทสสฺมึ, น มยฺหํ มนโส ปิโยฯ

๑๒. น กโณฺห ตจสา โหติ, อโนฺตสาโร หิ พฺราหฺมโณ;
ยสฺมึ ปาปานิ กมฺมานิ, ส เว กโณฺห สุชมฺปติฯ

๑๓. เอตสฺมึ เต สุลปิเต, ปติรูเป สุภาสิเต;
วรํ พฺราหฺมณ เต ทมฺมิ, ยํ กิญฺจิ มนสิจฺฉสิฯ

๑๔. วรเญฺจ เม อโท สกฺก, สพฺพภูตานมิสฺสร;
สุนิโกฺกธํ สุนิโทฺทสํ, นิโลฺลภํ วุตฺติมตฺตโน;

นิเสฺนหมภิกงฺขามิ, เอเต เม จตุโร วเรฯ

๑๕. กึ นุ โกเธ วา [โกเธว (สี. ปี.)] โทเส วา, โลเภ เสฺนเห จ พฺราหฺมณ;
อาทีนวํ ตฺวํ ปสฺสสิ [สมฺปสฺสสิ (สี. ปี.)], ตํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิโตฯ

๑๖. อโปฺป หุตฺวา พหุ โหติ, วฑฺฒเต โส อขนฺติโช;
อาสงฺคี พหุปายาโส, ตสฺมา โกธํ น โรจเยฯ

๑๗. ทุฏฺฐสฺส ผรุสา [ปฐมา (ปี. สี. นิยฺย)] วาจา, ปรามาโส อนนฺตรา;
ตโต ปาณิ ตโต ทโณฺฑ, สตฺถสฺส ปรมา คติ [ปรามสติ (ก.)];
โทโส โกธสมุฏฺฐาโน, ตสฺมา โทสํ น โรจเยฯ

๑๘. อาโลปสาหสาการา [สหสาการา (สี. สฺยา. ปี.)], นิกตี วญฺจนานิ จ;
ทิสฺสนฺติ โลภธเมฺมสุ, ตสฺมา โลภํ น โรจเยฯ

๑๙. เสฺนหสงฺคถิตา [สงฺคธิตา (ก.), สงฺคนฺติตา (สฺยา.)] คนฺถา, เสนฺติ มโนมยา ปุถู;
เต ภุสํ อุปตาเปนฺติ, ตสฺมา เสฺนหํ น โรจเยฯ

๒๐. เอตสฺมึ เต สุลปิเต, ปติรูเป สุภาสิเต;
วรํ พฺราหฺมณ เต ทมฺมิ, ยํ กิญฺจิ มนสิจฺฉสิฯ

๒๑. วรเญฺจ เม อโท สกฺก, สพฺพภูตานมิสฺสร;
อรเญฺญ เม วิหรโต, นิจฺจํ เอกวิหาริโน;
อาพาธา มา [น (สฺยา. ปี.)] อุปฺปเชฺชยฺยุํ, อนฺตรายกรา ภุสาฯ

๒๒. เอตสฺมึ เต สุลปิเต, ปติรูเป สุภาสิเต;
วรํ พฺราหฺมณ เต ทมฺมิ, ยํ กิญฺจิ มนสิจฺฉสิฯ

๒๓. วรเญฺจ เม อโท สกฺก, สพฺพภูตานมิสฺสร;
น มโน วา สรีรํ วา, มํ-กเต สกฺก กสฺสจิ;
กทาจิ อุปหเญฺญถ, เอตํ สกฺก วรํ วเรฯ

กณฺหชาตกํ ทุติยํฯ

๔๔๑. จตุโปสถิยชาตกํ (๓)

๒๔. โย โกปเนเยฺย น กโรติ โกปํ, น กุชฺฌติ สปฺปุริโส กทาจิ;
กุโทฺธปิ โส นาวิกโรติ โกปํ, ตํ เว นรํ สมณมาหุ [สมณํ อาหุ (สี.)] โลเกฯ

๒๕. อูนูทโร โย สหเต ชิฆจฺฉํ, ทนฺโต ตปสฺสี มิตปานโภชโน;
อาหารเหตุ น กโรติ ปาปํ, ตํ เว นรํ สมณมาหุ โลเกฯ

๒๖. ขิฑฺฑํ รตึ วิปฺปชหิตฺวาน สพฺพํ, น จาลิกํ ภาสสิ กิญฺจิ โลเก;
วิภูสฏฺฐานา วิรโต เมถุนสฺมา, ตํ เว นรํ สมณมาหุ โลเกฯ

๒๗. ปริคฺคหํ โลภธมฺมญฺจ สพฺพํ, โย เว ปริญฺญาย ปริจฺจเชติ;
ทนฺตํ ฐิตตฺตํ อมมํ นิราสํ, ตํ เว นรํ สมณมาหุ โลเกฯ

๒๘. ปุจฺฉาม กตฺตารมโนมปญฺญํ [มโนมปญฺญ (สฺยา. ก.)], กถาสุ โน วิคฺคโห อตฺถิ ชาโต;
ฉินฺทชฺช กงฺขํ วิจิกิจฺฉิตานิ, ตทชฺช [ตยาชฺช (สี.)] กงฺขํ วิตเรมุ สพฺพาฯ

๒๙. เย ปณฺฑิตา อตฺถทสา ภวนฺติ, ภาสนฺติ เต โยนิโส ตตฺถ กาเล;
กถํ นุ กถานํ อภาสิตานํ, อตฺถํ นเยยฺยุํ กุสลา ชนินฺทาฯ

๓๐. กถํ หเว ภาสติ นาคราชา, ครุโฬ ปน เวนเตโยฺย กิมาห;
คนฺธพฺพราชา ปน กึ วเทสิ, กถํ ปน กุรูนํ ราชเสฏฺฐฯ

๓๑. ขนฺตึ หเว ภาสติ นาคราชา, อปฺปาหารํ ครุโฬ เวนเตโยฺย;
คนฺธพฺพราชา รติวิปฺปหานํ, อกิญฺจนํ กุรูนํ ราชเสฏฺฐฯ

๓๒. สพฺพานิ เอตานิ สุภาสิตานิ, น เหตฺถ ทุพฺภาสิตมตฺถิ กิญฺจิ;
ยสฺมิญฺจ เอตานิ ปติฏฺฐิตานิ, อราว นาภฺยา สุสโมหิตานิ;
จตุพฺภิ ธเมฺมหิ สมงฺคิภูตํ, ตํ เว นรํ สมณมาหุ โลเกฯ

๓๓. ตุวญฺหิ [ตุวํ นุ (สี. ปี.)] เสฏฺโฐ ตฺวมนุตฺตโรสิ, ตฺวํ ธมฺมคู ธมฺมวิทู สุเมโธ;
ปญฺญาย ปญฺหํ สมธิคฺคเหตฺวา, อเจฺฉจฺฉิ ธีโร วิจิกิจฺฉิตานิ;
อเจฺฉจฺฉิ กงฺขํ วิจิกิจฺฉิตานิ, จุนฺโท ยถา นาคทนฺตํ ขเรนฯ

๓๔. นีลุปฺปลาภํ วิมลํ อนคฺฆํ, วตฺถํ อิทํ ธูมสมานวณฺณํ;
ปญฺหสฺส เวยฺยากรเณน ตุฏฺโฐ, ททามิ เต ธมฺมปูชาย ธีรฯ

๓๕. สุวณฺณมาลํ สตปตฺตผุลฺลิตํ, สเกสรํ รตฺนสหสฺสมณฺฑิตํ;
ปญฺหสฺส เวยฺยากรเณน ตุฏฺโฐ, ททามิ เต ธมฺมปูชาย ธีรฯ

๓๖. มณึ อนคฺฆํ รุจิรํ ปภสฺสรํ, กณฺฐาวสตฺตํ [วสิตํ (ก.)] มณิภูสิตํ เม;
ปญฺหสฺส เวยฺยากรเณน ตุฏฺโฐ, ททามิ เต ธมฺมปูชาย ธีรฯ

๓๗. ควํ สหสฺสํ อุสภญฺจ นาคํ, อาชญฺญยุตฺเต จ รเถ ทส อิเม;
ปญฺหสฺส เวยฺยากรเณน ตุฏฺโฐ, ททามิ เต คามวรานิ โสฬสฯ

๓๘. สาริปุตฺโต ตทา นาโค, สุปฺโณฺณ ปน โกลิโต;
คนฺธพฺพราชา อนุรุทฺโธ, ราชา อานนฺท ปณฺฑิโต;
วิธุโร โพธิสโตฺต จ, เอวํ ธาเรถ ชาตกนฺติฯ

จตุโปสถิยชาตกํ ตติยํฯ

๔๔๒. สงฺขชาตกํ (๔)

๓๙. พหุสฺสุโต สุตธโมฺมสิ สงฺข, ทิฏฺฐา ตยา สมณพฺราหฺมณา จ;
อถกฺขเณ ทสฺสยเส วิลาปํ, อโญฺญ นุ โก เต ปฏิมนฺตโก มยาฯ

๔๐. สุพฺภู [สุพฺภา (สฺยา.), สุมฺภา, สุภฺมา (ก.)] สุภา สุปฺปฏิมุกฺกกมฺพุ, ปคฺคยฺห โสวณฺณมยาย ปาติยา;
“ภุญฺชสฺสุ ภตฺตํ” อิติ มํ วเทติ, สทฺธาวิตฺตา [สทฺธาจิตฺตา (สี. ปี. ก.)], ตมหํ โนติ พฺรูมิฯ

๔๑. เอตาทิสํ พฺราหฺมณ ทิสฺวาน [ทิสฺว (สี. ปี.)] ยกฺขํ, ปุเจฺฉยฺย โปโส สุขมาสิสาโน [สุขมาสสาโน (สฺยา.), สุขมาสิสมาโน (ก.)];
อุเฏฺฐหิ นํ ปญฺชลิกาภิปุจฺฉ, เทวี นุสิ ตฺวํ อุท มานุสี นุฯ

๔๒. ยํ ตฺวํ สุเขนาภิสเมกฺขเส มํ, ภุญฺชสฺสุ ภตฺตํ อิติ มํ วเทสิ;
ปุจฺฉามิ ตํ นาริ มหานุภาเว, เทวี นุสิ ตฺวํ อุท มานุสี นุฯ

๔๓. เทวี อหํ สงฺข มหานุภาวา, อิธาคตา สาครวาริมเชฺฌ;
อนุกมฺปิกา โน จ ปทุฏฺฐจิตฺตา, ตเวว อตฺถาย อิธาคตาสฺมิฯ

๔๔. อิธนฺนปานํ สยนาสนญฺจ, ยานานิ นานาวิวิธานิ สงฺข;
สพฺพสฺส ตฺยาหํ ปฏิปาทยามิ, ยํ กิญฺจิ ตุยฺหํ มนสาภิปตฺถิตํฯ

๔๕. ยํ กิญฺจิ ยิฏฺฐญฺจ หุตญฺจ [ยิฏฺฐํว หุตํว (สี. ปี.)] มยฺหํ, สพฺพสฺส โน อิสฺสรา ตฺวํ สุคเตฺต;
สุโสณิ สุพฺภมุ [สุพฺภุ (สี.), สุพฺภา (สฺยา.)] สุวิลคฺคมเชฺฌ [สุวิลากมเชฺฌ (สฺยา. ปี. สี. อฏฺฐ.), สุวิลาตมเชฺฌ (ก.)], กิสฺส เม กมฺมสฺส อยํ วิปาโกฯ

๔๖. ฆเมฺม ปเถ พฺราหฺมณ เอกภิกฺขุํ, อุคฺฆฏฺฏปาทํ ตสิตํ กิลนฺตํ;
ปฏิปาทยี สงฺข อุปาหนานิ [อุปาหนาหิ (สี. ปี.)], สา ทกฺขิณา กามทุหา ตวชฺชฯ

๔๗. สา โหตุ นาวา ผลกูปปนฺนา, อนวสฺสุตา เอรกวาตยุตฺตา;
อญฺญสฺส ยานสฺส น เหตฺถ [น หตฺถิ (ปี.)] ภูมิ, อเชฺชว มํ โมฬินึ ปาปยสฺสุฯ

๔๘. สา ตตฺถ วิตฺตา สุมนา ปตีตา, นาวํ สุจิตฺตํ อภินิมฺมินิตฺวา;
อาทาย สงฺขํ ปุริเสน สทฺธึ, อุปานยี นครํ สาธุรมฺมนฺติฯ

สงฺขชาตกํ จตุตฺถํฯ

๔๔๓. จูฬโพธิชาตกํ (๕)

๔๙. โย เต อิมํ วิสาลกฺขึ, ปิยํ สมฺหิตภาสินึ [สมฺมิลฺลภาสินึ (สี. ปี.), สมฺมิลฺลหาสินึ (สฺยา.)];
อาทาย พลา คเจฺฉยฺย, กึ นุ กยิราสิ พฺราหฺมณฯ

๕๐. อุปฺปเชฺช [อุปฺปชฺช (สี. ปี.)] เม น มุเจฺจยฺย, น เม มุเจฺจยฺย ชีวโต;
รชํว วิปุลา วุฏฺฐิ, ขิปฺปเมว นิวารเย [นิวารยึ (ก.)]ฯ

๕๑. ยํ นุ ปุเพฺพ วิกตฺถิโตฺถ [วิกตฺถิโต (ก. สี. สฺยา. ก.)], พลมฺหิว อปสฺสิโต;
สฺวชฺช ตุณฺหิกโต [ตุณฺหิกโต (สี.), ตุณฺหิกฺขโก (ปี.)] ทานิ, สงฺฆาฏึ สิพฺพมจฺฉสิฯ

๕๒. อุปฺปชฺชิ เม น มุจฺจิตฺถ, น เม มุจฺจิตฺถ ชีวโต;
รชํว วิปุลา วุฏฺฐิ, ขิปฺปเมว นิวารยึฯ

๕๓. กึ เต อุปฺปชฺชิ โน มุจฺจิ, กึ เต น มุจฺจิ ชีวโต;
รชํว วิปุลา วุฏฺฐิ, กตมํ ตฺวํ นิวารยิฯ

๕๔. ยมฺหิ ชาเต น ปสฺสติ, อชาเต สาธุ ปสฺสติ;

โส เม อุปฺปชฺชิ โน มุจฺจิ, โกโธ ทุเมฺมธโคจโรฯ

๕๕. เยน ชาเตน นนฺทนฺติ, อมิตฺตา ทุกฺขเมสิโน;
โส เม อุปฺปชฺชิ โน มุจฺจิ, โกโธ ทุเมฺมธโคจโรฯ

๕๖. ยสฺมิญฺจ ชายมานมฺหิ, สทตฺถํ นาวพุชฺฌติ;
โส เม อุปฺปชฺชิ โน มุจฺจิ, โกโธ ทุเมฺมธโคจโรฯ

๕๗. เยนาภิภูโต กุสลํ ชหาติ, ปรกฺกเร วิปุลญฺจาปิ อตฺถํ;
ส ภีมเสโน พลวา ปมทฺที, โกโธ มหาราช น เม อมุจฺจถฯ

๕๘. กฏฺฐสฺมิํ มตฺถมานสฺมิํ [มนฺถมานสฺมิํ (ปี.), มทฺทมานสฺมิํ (ก.)], ปาวโก นาม ชายติ;
ตเมว กฏฺฐํ ฑหติ, ยสฺมา โส ชายเต คินิฯ

๕๙. เอวํ มนฺทสฺส โปสสฺส, พาลสฺส อวิชานโต;
สารมฺภา [สารพฺภา (ก.)] ชายเต โกโธ, โสปิ เตเนว ฑยฺหติฯ

๖๐. อคฺคีว ติณกฏฺฐสฺมิํ, โกโธ ยสฺส ปวฑฺฒติ;
นิหียติ ตสฺส ยโส, กาฬปกฺเขว จนฺทิมาฯ

๖๑. อเนโธ [อนิโนฺธ (สี. ก.), อนิโนฺท (สฺยา.)] ธูมเกตูว, โกโธ ยสฺสูปสมฺมติ;
อาปูรติ ตสฺส ยโส, สุกฺกปกฺเขว จนฺทิมาติฯ

จูฬโพธิชาตกํ ปญฺจมํฯ

๔๔๔. กณฺหทีปายนชาตกํ (๖)

๖๒. สตฺตาหเมวาหํ ปสนฺนจิโตฺต, ปุญฺญตฺถิโก อาจริํ [อจริํ (สี. สฺยา. ปี.)] พฺรหฺมจริยํ;
อถาปรํ ยํ จริตํ มเมทํ [มม ยิทํ (สฺยา.), มมายิทํ (ปี.)], วสฺสานิ ปญฺญาส สมาธิกานิ;
อกามโก วาปิ [วาหิ (ปี. ก.)] อหํ จรามิ, เอเตน สเจฺจน สุวตฺถิ โหตุ;
หตํ วิสํ ชีวตุ ยญฺญทโตฺตฯ

๖๓. ยสฺมา ทานํ นาภินนฺทิํ กทาจิ, ทิสฺวานหํ อติถิํ วาสกาเล;
น จาปิ เม อปฺปิยตํ อเวทุํ, พหุสฺสุตา สมณพฺราหฺมณา จฯ

อกามโก วาปิ อหํ ททามิ, เอเตน สเจฺจน สุวตฺถิ โหตุ;
หตํ วิสํ ชีวตุ ยญฺญทโตฺตฯ

๖๔. อาสีวิโส ตาต ปหูตเตโช, โย ตํ อทํสี [อฑํสี (สฺยา.)] สจรา [พิลรา (สี.), ปิฬารา (สฺยา.), ปตรา (ปี.)] อุทิจฺจ;
ตสฺมิญฺจ เม อปฺปิยตาย อชฺช, ปิตริ จ เต นตฺถิ โกจิ วิเสโส;
เอเตน สเจฺจน สุวตฺถิ โหตุ, หตํ วิสํ ชีวตุ ยญฺญทโตฺตฯ

๖๕. สนฺตา ทนฺตาเยว [ทนฺตา สนฺตา เย จ (สฺยา. ก.)] ปริพฺพชนฺติ, อญฺญตฺร กณฺหา นตฺถากามรูปา [อนกามรูปา (สี. สฺยา. ปี.)];
ทีปายน กิสฺส ชิคุจฺฉมาโน, อกามโก จรสิ พฺรหฺมจริยํฯ

๖๖. สทฺธาย นิกฺขมฺม ปุนํ นิวโตฺต, โส เอฬมูโคว พาโล [เอฬมูโค จปโล (สฺยา. ก.)] วตายํ;
เอตสฺส วาทสฺส ชิคุจฺฉมาโน, อกามโก จรามิ พฺรหฺมจริยํ;
วิญฺญุปฺปสตฺถญฺจ สตญฺจ ฐานํ [วิญฺญูปสตฺถํ วสิตํ จ ฐานํ (ก.)], เอวมฺปหํ ปุญฺญกโร ภวามิฯ

๖๗. สมเณ ตุวํ พฺราหฺมเณ อทฺธิเก จ, สนฺตปฺปยาสิ อนฺนปาเนน ภิกฺขํ;
โอปานภูตํว ฆรํ ตว ยิทํ, อเนฺนน ปาเนน อุเปตรูปํ;
อถ กิสฺส วาทสฺส ชิคุจฺฉมาโน, อกามโก ทานมิมํ ททาสิฯ

๖๘. ปิตโร จ เม อาสุํ ปิตามหา จ, สทฺธา อหุํ ทานปตี วทญฺญู;
ตํ กุลวตฺตํ อนุวตฺตมาโน, มาหํ กุเล อนฺติมคนฺธโน [คนฺธิโน (สฺยา. ปี. ก.), คนฺธินี (สี.)] อหุํ;
เอตสฺส วาทสฺส ชิคุจฺฉมาโน, อกามโก ทานมิมํ ททามิฯ

๖๙. ทหรึ กุมารึ อสมตฺถปญฺญํ, ยํ ตานยึ ญาติกุลา สุคเตฺต;
น จาปิ เม อปฺปิยตํ อเวทิ, อญฺญตฺร กามา ปริจารยนฺตา [ปริจารยนฺตี (สี. ปี.)];
อถ เกน วเณฺณน มยา เต โภติ, สํวาสธมฺโม อหุ เอวรูโปฯ

๗๐. อารา ทูเร นยิธ กทาจิ อตฺถิ, ปรมฺปรา นาม กุเล อิมสฺมึ;
ตํ กุลวตฺตํ อนุวตฺตมานา, มาหํ กุเล อนฺติมคนฺธินี อหุํ;
เอตสฺส วาทสฺส ชิคุจฺฉมานา, อกามิกา ปทฺธจรามฺหิ [ปฏฺฐจรามฺหิ (สฺยา. ก.)] ตุยฺหํฯ

๗๑. มณฺฑพฺย ภาสึ ยมภาสเนยฺยํ [ภาสิสฺสํ อภาสเนยฺยํ (สี. สฺยา. ปี.), ภาสิสฺส'มภาสเนยฺยํ (?)], ตํ ขมฺยตํ ปุตฺตกเหตุ มชฺช;
ปุตฺตเปมา น อิธ ปรตฺถิ กิญฺจิ, โส โน อยํ ชีวติ ยญฺญทโตฺตติฯ

กณฺหทีปายนชาตกํ [มณฺฑพฺยชาตกํ (สฺยา. ก.)] ฉฏฺฐํฯ

๔๔๕. นิโคฺรธชาตกํ (๗)

๗๒. น วาหเมตํ [น จาหเมตํ (สี.)] ชานามิ, โก วายํ กสฺส วาติ วา [จาติ วา (สี.)];
ยถา สาโข จริ [วที (สี. สฺยา. ปี.)] เอวํ, นิโคฺรธ กินฺติ มญฺญสิฯ

๗๓. ตโต คลวินีเตน, ปุริสา นีหรึสุ มํ;
ทตฺวา มุขปหารานิ, สาขสฺส วจนํกราฯ

๗๔. เอตาทิสํ ทุมฺมตินา, อกตญฺญุน ทุพฺภินา;
กตํ อนริยํ สาเขน, สขินา เต ชนาธิปฯ

๗๕. น วาหเมตํ ชานามิ, นปิ เม โกจิ สํสติ;
ยํ เม ตุวํ สมฺม อกฺขาสิ, สาเขน การณํ [กฏฺฐฌนํ (สี. สฺยา.)] กตํฯ

๗๖. สขีนํ สาชีวกโร, มม สาขสฺส จูภยํ;
ตุวํ โนสิสฺสริยํ ทาตา, มนุเสฺสสุ มหนฺตตํ;
ตยามา ลพฺภิตา อิทฺธี, เอตฺถ เม นตฺถิ สํสโยฯ

๗๗. ยถาปิ พีชมคฺคิมฺหิ, ฑยฺหติ น วิรูหติ;
เอวํ กตํ อสปฺปุริเส, นสฺสติ น วิรูหติฯ

๗๘. กตญฺญุมฺหิ จ โปสมฺหิ, สีลวนฺเต อริยวุตฺติเน;
สุเขเตฺต วิย พีชานิ, กตํ ตมฺหิ น นสฺสติฯ

๗๙. อิมํ ชมฺมํ เนกติกํ, อสปฺปุริสจินฺตกํ;
หนนฺตุ สาขํ สตฺตีหิ, นาสฺส อิจฺฉามิ ชีวิตํฯ

๘๐. ขมตสฺส มหาราช, ปาณา น ปฏิอานยา [ทุปฺปฏิอานยา (สี. สฺยา. ปี.)];
ขม เทว อสปฺปุริสสฺส, นาสฺส อิจฺฉามหํ วธํฯ

๘๑. นิโคฺรธเมว เสเวยฺย, น สาขมุปสํวเส;
นิโคฺรธสฺมิํ มตํ เสโยฺย, ยเญฺจ สาขสฺมิ ชีวิตนฺติฯ

นิโคฺรธชาตกํ สตฺตมํฯ

๔๔๖. ตกฺกลชาตกํ (๘)

๘๒. น ตกฺกลา สนฺติ น อาลุวานิ [อาลุปานิ (สี. สฺยา. ปี.)], น พิฬาลิโย น กฬมฺพานิ ตาต;
เอโก อรญฺญมฺหิ สุสานมเชฺฌ, กิมตฺถิโก ตาต ขณาสิ กาสุํฯ

๘๓. ปิตามโห ตาต สุทุพฺพโล เต, อเนกพฺยาธีหิ ทุเขน ผุโฎฺฐ;
ตมชฺชหํ นิขณิสฺสามิ โสเพฺภ, น หิสฺส ตํ ชีวิตํ โรจยามิฯ

๘๔. สงฺกปฺปเมตํ ปฏิลทฺธ ปาปกํ, อจฺจาหิตํ กมฺม กโรสิ ลุทฺทํ;
มยาปิ ตาต ปฏิลจฺฉเส ตุวํ, เอตาทิสํ กมฺม ชรูปนีโต;
ตํ กุลวตฺตํ อนุวตฺตมาโน, อหมฺปิ ตํ นิขณิสฺสามิ โสเพฺภฯ

๘๕. ผรุสาหิ วาจาหิ ปกุพฺพมาโน, อาสชฺช มํ ตฺวํ วทเส กุมาร;
ปุโตฺต มมํ โอรสโก สมาโน, อหิตานุกมฺปี มม ตฺวํสิ ปุตฺตฯ

๘๖. น ตาหํ [ตฺยาหํ (สฺยา.)] ตาต อหิตานุกมฺปี, หิตานุกมฺปี เต อหมฺปิ [อหญฺหิ (สฺยา.)] ตาต;
ปาปญฺจ ตํ กมฺม ปกุพฺพมานํ, อรหามิ โน วารยิตุํ ตโตฯ

๘๗. โย มาตรํ วา ปิตรํ สวิฎฺฐ [มาตรํ ปิตรํ วา วสิฎฺฐ (สี. ปี.)], อทูสเก หิํสติ ปาปธมฺโม;
กายสฺส เภทา อภิสมฺปรายํ, อสํสยํ โส นิรยํ อุเปติ [ปเรติ (สี. ปี.)]ฯ

๘๘. โย มาตรํ วา ปิตรํ สวิฎฺฐ, อเนฺนน ปาเนน อุปฎฺฐหาติ;
กายสฺส เภทา อภิสมฺปรายํ, อสํสยํ โส สุคติํ อุเปติฯ

๘๙. น เม ตฺวํ ปุตฺต อหิตานุกมฺปี, หิตานุกมฺปี เม [มม (?)] ตฺวํสิ ปุตฺต;
อหญฺจ ตํ มาตรา วุจฺจมาโน, เอตาทิสํ กมฺม กโรมิ ลุทฺทํฯ

๙๐. ยา เต สา ภริยา อนริยรูปา, มาตา มเมสา สกิยา ชเนตฺติ;
นิทฺธาปเย [นิทฺธามเส (ปี.)] ตญฺจ สกา อคารา, อญฺญมฺปิ เต สา ทุขมาวเหยฺยฯ

๙๑. ยา เต สา ภริยา อนริยรูปา, มาตา มเมสา สกิยา ชเนตฺติ;
ทนฺตา กเรณูว วสูปนีตา, สา ปาปธมฺมา ปุนราวชาตูติฯ

ตกฺกลชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๔๔๗. มหาธมฺมปาลชาตกํ (๙)

๙๒. กึ เต วตํ กึ ปน พฺรหฺมจริยํ, กิสฺส สุจิณฺณสฺส อยํ วิปาโก;
อกฺขาหิ เม พฺราหฺมณ เอตมตฺถํ, กสฺมา นุ ตุมฺหํ ทหรา น มิยฺยเร [มียเร (สี. ปี.)]ฯ

๙๓. ธมฺมํ จราม น มุสา ภณาม, ปาปานิ กมฺมานิ ปริวชฺชยาม [วิวชฺชยาม (สี. สฺยา. ปี.)];
อนริยํ ปริวเชฺชมุ สพฺพํ, ตสฺมา หิ อมฺหํ ทหรา น มิยฺยเรฯ

๙๔. สุโณม ธมฺมํ อสตํ สตญฺจ, น จาปิ ธมฺมํ อสตํ โรจยาม;
หิตฺวา อสนฺเต น ชหาม สนฺเต, ตสฺมา หิ อมฺหํ ทหรา น มิยฺยเรฯ

๙๕. ปุเพฺพว ทานา สุมนา ภวาม, ททมฺปิ เว อตฺตมนา ภวาม;
ทตฺวาปิ เว นานุตปฺปาม ปจฺฉา, ตสฺมา หิ อมฺหํ ทหรา น มิยฺยเรฯ

๙๖. สมเณ มยํ พฺราหฺมเณ อทฺธิเก จ, วนิพฺพเก ยาจนเก ทลิทฺเท;
อเนฺนน ปาเนน อภิตปฺปยาม, ตสฺมา หิ อมฺหํ ทหรา น มิยฺยเรฯ

๙๗. มยญฺจ ภริยํ นาติกฺกมาม, อเมฺห จ ภริยา นาติกฺกมนฺติ;
อญฺญตฺร ตาหิ พฺรหฺมจริยํ จราม, ตสฺมา หิ อมฺหํ ทหรา น มิยฺยเรฯ

๙๘. ปาณาติปาตา วิรมาม สเพฺพ, โลเก อทินฺนํ ปริวชฺชยาม;
อมชฺชปา โนปิ มุสา ภณาม, ตสฺมา หิ อมฺหํ ทหรา น มิยฺยเรฯ

๙๙. เอตาสุ เว ชายเร สุตฺตมาสุ, เมธาวิโน โหนฺติ ปหูตปญฺญา;
พหุสฺสุตา เวทคุโน [เวทคุณา (สฺยา. ก.)] จ โหนฺติ, ตสฺมา หิ อมฺหํ ทหรา น มิยฺยเรฯ

๑๐๐. มาตา ปิตา จ [มาตา จ ปิตา (ก.), มาตาปิตรา (สฺยา.)] ภคินี ภาตโร จ, ปุตฺตา จ ทารา จ มยญฺจ สเพฺพ;
ธมฺมํ จราม ปรโลกเหตุ, ตสฺมา หิ อมฺหํ ทหรา น มิยฺยเรฯ

๑๐๑. ทาสา จ ทาโสฺย [ทาโสฺส (สี. ปี.), ทาสี (สฺยา.)] อนุชีวิโน จ, ปริจารกา กมฺมกรา จ สเพฺพ;
ธมฺมํ จรนฺติ ปรโลกเหตุ, ตสฺมา หิ อมฺหํ ทหรา น มิยฺยเรฯ

๑๐๒. ธโมฺม หเว รกฺขติ ธมฺมจารึ, ธโมฺม สุจิโณฺณ สุขมาวหาติ;
เอสานิสํโส ธเมฺม สุจิเณฺณ, น ทุคฺคตึ คจฺฉติ ธมฺมจารีฯ

๑๐๓. ธโมฺม หเว รกฺขติ ธมฺมจารึ, ฉตฺตํ มหนฺตํ วิย วสฺสกาเล;
ธเมฺมน คุโตฺต มม ธมฺมปาโล, อญฺญสฺส อฏฺฐีนิ สุขี กุมาโรติฯ

มหาธมฺมปาลชาตกํ นวมํฯ

๔๔๘. กุกฺกุฏชาตกํ (๑๐)

๑๐๔. นาสฺมเส กตปาปมฺหิ, นาสฺมเส อลิกวาทิเน;
นาสฺมเส อตฺตตฺถปญฺญมฺหิ, อติสเนฺตปิ นาสฺมเสฯ

๑๐๕. ภวนฺติ เหเก ปุริสา, โคปิปาสิกชาติกา [โคปิปาสกชาติกา (สี. สฺยา. ปี.)];
ฆสนฺติ มเญฺญ มิตฺตานิ, วาจาย น จ กมฺมุนาฯ

๑๐๖. สุกฺขญฺชลิปคฺคหิตา, วาจาย ปลิคุณฺฐิตา;
มนุสฺสเผคฺคู นาสีเท, ยสฺมึ นตฺถิ กตญฺญุตาฯ

๑๐๗. น หิ อญฺญญฺญจิตฺตานํ, อิตฺถีนํ ปุริสาน วา;
นานาวิกตฺวา [นานาว กตฺวา (สี. ปี.)] สํสคฺคํ, ตาทิสมฺปิ จ นาสฺมเส [ตาทิสมฺปิ น วิสฺสเส (สฺยา.)]ฯ

๑๐๘. อนริยกมฺมโมกฺกนฺตํ , อเถตํ [อเตฺถตํ (สี. สฺยา. ปี.)] สพฺพฆาตินํ;
นิสิตํว ปฏิจฺฉนฺนํ, ตาทิสมฺปิ จ นาสฺมเสฯ

๑๐๙. มิตฺตรูเปนิเธกเจฺจ, สาขเลฺยน อเจตสา;
วิวิเธหิ อุปายนฺติ, ตาทิสมฺปิ จ นาสฺมเสฯ

๑๑๐. อามิสํ วา ธนํ วาปิ, ยตฺถ ปสฺสติ ตาทิโส;
ทุพฺภึ กโรติ ทุเมฺมโธ, ตญฺจ หนฺตฺวาน [ฌาตฺวาน (สี. ปี.), หิตฺวาน (สฺยา.)] คจฺฉติฯ

๑๑๑. มิตฺตรูเปน พหโว, ฉนฺนา เสวนฺติ สตฺตโว;
ชเห กาปุริเส เหเต, กุกฺกุโฏ วิย เสนกํฯ

๑๑๒. โย จ [โยธ (ชา. ๑.๘.๒๕ สุลสาชาตเก)] อุปฺปติตํ อตฺถํ, น ขิปฺปมนุพุชฺฌติ;
อมิตฺตวสมเนฺวติ, ปจฺฉา จ อนุตปฺปติฯ

๑๑๓. โย จ อุปฺปติตํ อตฺถํ, ขิปฺปเมว นิโพธติ;
มุจฺจเต สตฺตุสมฺพาธา, กุกฺกุโฏ วิย เสนกา;

๑๑๔. ตํ ตาทิสํ กูฏมิโวฑฺฑิตํ วเน, อธมฺมิกํ นิจฺจวิธํสการินํ;
อารา วิวเชฺชยฺย นโร วิจกฺขโณ, เสนํ ยถา กุกฺกุโฏ วํสกานเนติฯ

กุกฺกุฏชาตกํ ทสมํฯ

๔๔๙. มฏฺฐกุณฺฑลีชาตกํ (๑๑)

๑๑๕. อลงฺกโต มฏฺฐกุณฺฑลี [มฏฺฏกุณฺฑลี (สี. ปี.)], มาลธารี [มาลภารี (สี. ปี.)] หริจนฺทนุสฺสโท;
พาหา ปคฺคยฺห กนฺทสิ, วนมเชฺฌ กึ ทุกฺขิโต ตุวํฯ

๑๑๖. โสวณฺณมโย ปภสฺสโร, อุปฺปโนฺน รถปญฺชโร มม;
ตสฺส จกฺกยุคํ น วินฺทามิ, เตน ทุเกฺขน ชหามิ ชีวิตํฯ

๑๑๗. โสวณฺณมยํ มณีมยํ, โลหมยํ อถ รูปิยามยํ;
[อาจิกฺข เม ภทฺทมาณว (วิ. ว. ๑๒๐๙)] ปาวท รถํ กริสฺสามิ [การยามิ (สี. ปี.)] เต [อาจิกฺข เม ภทฺทมาณว (วิ. ว. ๑๒๐๙)], จกฺกยุคํ ปฏิปาทยามิ ตํฯ

๑๑๘. โส [อถ (สฺยา.)] มาณโว ตสฺส ปาวทิ, จนฺทิมสูริยา [จนฺทิมสูริยา (สฺยา.)] อุภเยตฺถ ภาตโร [ทิสฺสเร (วิ. ว. ๑๒๑๐)];
โสวณฺณมโย รโถ มม, เตน จกฺกยุเคน โสภติฯ

๑๑๙. พาโล โข ตฺวํสิ มาณว, โย ตฺวํ ปตฺถยเส อปตฺถิยํ;
มญฺญามิ ตุวํ มริสฺสสิ, น หิ ตุวํ ลจฺฉสิ จนฺทสูริเยฯ

๑๒๐. คมนาคมนมฺปิ ทิสฺสติ, วณฺณธาตุ อุภเยตฺถ วีถิโย;
เปโต ปน เนว ทิสฺสติ, โก นุ โข [โก นิธ (วิ. ว. ๑๒๑๒)] กนฺทตํ พาลฺยตโรฯ

๑๒๑. สจฺจํ โข วเทสิ มาณว, อหเมว กนฺทตํ พาลฺยตโร;
จนฺทํ วิย ทารโก รุทํ, เปตํ กาลกตาภิปตฺถเยฯ

๑๒๒. อาทิตฺตํ วต มํ สนฺตํ, ฆตสิตฺตํว ปาวกํ;
วารินา วิย โอสิญฺจํ, สพฺพํ นิพฺพาปเย ทรํฯ

๑๒๓. อพฺพหี [อพฺพุหิ (สฺยา.), อพฺภุฬฺหํ (ก.)] วต เม สลฺลํ, ยมาสิ หทยสฺสิตํ [โสกํ หทยนิสฺสิตํ (วิ. ว. ๑๒๑๕)];
โย เม โสกปเรตสฺส, ปุตฺตโสกํ อปานุทิฯ

๑๒๔. โสหํ อพฺพูฬฺหสโลฺลสฺมิ, วีตโสโก อนาวิโล;
น โสจามิ น โรทามิ, ตว สุตฺวาน มาณวาติฯ

มฏฺฐกุณฺฑลีชาตกํ เอกาทสมํฯ

๔๕๐. พิลารโกสิยชาตกํ (๑๒)

๑๒๕. อปจนฺตาปิ ทิจฺฉนฺติ, สนฺโต ลทฺธาน โภชนํ;
กิเมว ตฺวํ ปจมาโน, ยํ น ทชฺชา น ตํ สมํฯ

๑๒๖. มจฺเฉรา จ ปมาทา จ, เอวํ ทานํ น ทิยฺยติ;
ปุญฺญํ อากงฺขมาเนน, เทยฺยํ โหติ วิชานตาฯ

๑๒๗. ยสฺเสว ภีโต น ททาติ มจฺฉรี, ตเทวาททโต ภยํ;
ชิฆจฺฉา จ ปิปาสา จ, ยสฺส ภายติ มจฺฉรี;
ตเมว พาลํ ผุสติ, อสฺมิํ โลเก ปรมฺหิ จฯ

๑๒๘. ตสฺมา วิเนยฺย มจฺเฉรํ, ทชฺชา ทานํ มลาภิภู;
ปุญฺญานิ ปรโลกสฺมิํ, ปติฏฺฐา โหนฺติ ปาณินํฯ

๑๒๙. ทุทฺททํ ททมานานํ, ทุกฺกรํ กมฺม กุพฺพตํ;
อสนฺโต นานุกุพฺพนฺติ, สตํ ธโมฺม ทุรนฺนโยฯ

๑๓๐. ตสฺมา สตญฺจ อสตํ [อสตญฺจ (สี. สฺยา. ปี.)], นานา โหติ อิโต คติ;
อสนฺโต นิรยํ ยนฺติ, สนฺโต สคฺคปรายนาฯ

๑๓๑. อปฺปเสฺมเก [อปฺปเมฺปเก (สฺยา.)] ปเวจฺฉนฺติ, พหุเนเก น ทิจฺฉเร;
อปฺปสฺมา ทกฺขิณา ทินฺนา, สหเสฺสน สมํ มิตาฯ

๑๓๒. ธมฺมํ จเร โยปิ สมุญฺฉกํ จเร, ทารญฺจ โปสํ ททมปฺปกสฺมึ [ททํ อปฺปกสฺมิมฺปิ (ปี.)];
สตํ สหสฺสานํ สหสฺสยาคินํ, กลมฺปิ นาคฺฆนฺติ ตถาวิธสฺส เตฯ

๑๓๓. เกเนส ยญฺโญ วิปุโล มหคฺฆโต [มหคฺคโต (สํ. นิ. ๑.๓๒)], สเมน ทินฺนสฺส น อคฺฆเมติ;
กถํ สตํ สหสฺสานํ [กถํ สหสฺสานํ (สี. สฺยา. ปี.)] สหสฺสยาคินํ, กลมฺปิ นาคฺฆนฺติ ตถาวิธสฺส เตฯ

๑๓๔. ททนฺติ เหเก วิสเม นิวิฏฺฐา, เฉตฺวา [ฌตฺวา (สี. ปี.), ฆตฺวา (สฺยา.)] วธิตฺวา อถ โสจยิตฺวา;
สา ทกฺขิณา อสฺสุมุขา สทณฺฑา, สเมน ทินฺนสฺส น อคฺฆเมติ;
เอวํ สตํ สหสฺสานํ [เอวํ สหสฺสานํ (สี. สฺยา. ปี.)] สหสฺสยาคินํ, กลมฺปิ นาคฺฆนฺติ ตถาวิธสฺส เตติฯ

พิลารโกสิยชาตกํ ทุวาทสมํฯ

๔๕๑. จกฺกวากชาตกํ (๑๓)

๑๓๕. วณฺณวา อภิรูโปสิ, ฆโน สญฺชาตโรหิโต;
จกฺกวาก สุรูโปสิ, วิปฺปสนฺนมุขินฺทฺริโยฯ

๑๓๖. ปาฐีนํ ปาวุสํ มจฺฉํ, พลชํ [วาลชํ (สี. ปี.), พลชฺชํ (สฺยา.)] มุญฺชโรหิตํ;
คงฺคาย ตีเร นิสีโนฺน [คงฺคาตีเร นิสิโนฺนสิ (สฺยา. ก.)], เอวํ ภุญฺชสิ โภชนํฯ

๑๓๗. น วาหเมตํ [สพฺพตฺถปิ สมานํ] ภุญฺชามิ, ชงฺคลาโนทกานิ วา;
อญฺญตฺร เสวาลปณกา, เอตํ [อญฺญํ (สฺยา.)] เม สมฺม โภชนํฯ

๑๓๘. น วาหเมตํ สทฺทหามิ, จกฺกวากสฺส โภชนํ;
อหมฺปิ สมฺม ภุญฺชามิ, คาเม โลณิยเตลิยํฯ

๑๓๙. มนุสฺเสสฺสุ กตํ ภตฺตํ, สุจึ มํสูปเสจนํ;
น จ เม ตาทิโส วโณฺณ, จกฺกวาก ยถา ตุวํฯ

๑๔๐. สมฺปสฺสํ อตฺตนิ เวรํ, หึสยํ [หึสาย (สฺยา. ปี. ก.)] มานุสึ ปชํ;
อุตฺรโสฺต ฆสสี ภีโต, เตน วโณฺณ ตเวทิโสฯ

๑๔๑. สพฺพโลกวิรุทฺโธสิ, ธงฺก ปาเปน กมฺมุนา;
ลทฺโธ ปิโณฺฑ น ปีเณติ, เตน วโณฺณ ตเวทิโสฯ

๑๔๒. อหมฺปิ [อหญฺจ (?)] สมฺม ภุญฺชามิ, อหึสํ สพฺพปาณินํ;
อโปฺปสฺสุโกฺก นิราสงฺกี, อโสโก อกุโตภโยฯ

๑๔๓. โส กรสฺสุ อานุภาวํ, วีติวตฺตสฺสุ สีลิยํ;
อหึสาย จร โลเก, ปิโย โหหิสิ มํมิวฯ

๑๔๔. โย น หนฺติ น ฆาเตติ, น ชินาติ น ชาปเย;
เมตฺตํโส สพฺพภูเตสุ, เวรํ ตสฺส น เกนจีติฯ

จกฺกวากชาตกํ เตรสมํฯ

๔๕๒. ภูริปญฺญชาตกํ (๑๔)

๑๔๕. สจฺจํ กิร ตฺวํ อปิ [ตฺวมฺปิ (สี.), ตุวมฺปิ (สฺยา.), ตฺวํ อสิ (ก.)] ภูริปญฺญ, ยา ตาทิสี สีริ ธิตี มตี จ;
น ตายเตภาววสูปนีตํ, โย ยวกํ ภุญฺชสิ อปฺปสูปํฯ

๑๔๖. สุขํ ทุเกฺขน ปริปาจยนฺโต, กาลา กาลํ วิจินํ ฉนฺทฉนฺโน;
อตฺถสฺส ทฺวารานิ อวาปุรนฺโต, เตนาหํ ตุสฺสามิ ยโวทเนนฯ

๑๔๗. กาลญฺจ ญตฺวา อภิชีหนาย, มเนฺตหิ อตฺถํ ปริปาจยิตฺวา;
วิชมฺภิสฺสํ สีหวิชมฺภิตานิ, ตายิทฺธิยา ทกฺขสิ มํ ปุนาปิฯ

๑๔๘. สุขีปิ เหเก [สุขี หิ เอเก (สี.), สุขีติ เหเก (?)] น กโรนฺติ ปาปํ, อวณฺณสํสคฺคภยา ปุเนเก;
ปหู สมาโน วิปุลตฺถจินฺตี, กึการณา เม น กโรสิ ทุกฺขํฯ

๑๔๙. น ปณฺฑิตา อตฺตสุขสฺส เหตุ, ปาปานิ กมฺมานิ สมาจรนฺติ;
ทุเกฺขน ผุฏฺฐา ขลิตาปิ สนฺตา, ฉนฺทา จ โทสา น ชหนฺติ ธมฺมํฯ

๑๕๐. เยน เกนจิ วเณฺณน, มุทุนา ทารุเณน วา;
อุทฺธเร ทีนมตฺตานํ, ปจฺฉา ธมฺมํ สมาจเรฯ

๑๕๑. ยสฺส รุกฺขสฺส ฉายาย, นิสีเทยฺย สเยยฺย วา;
น ตสฺส สาขํ ภเญฺชยฺย, มิตฺตทุโพฺภ หิ ปาปโกฯ

๑๕๒. ยสฺสาปิ [ยสฺส หิ (สี. ก.)] ธมฺมํ ปุริโส [มนุโช (สี.)] วิชญฺญา, เย จสฺส กงฺขํ วินยนฺติ สโนฺต;
ตํ หิสฺส ทีปญฺจ ปรายนญฺจ, น เตน เมตฺติํ ชรเยถ ปโญฺญฯ

๑๕๓. อลโส คิหี กามโภคี น สาธุ, อสญฺญโต ปพฺพชิโต น สาธุ;
ราชา น สาธุ อนิสมฺมการี, โย ปณฺฑิโต โกธโน ตํ น สาธุฯ

๑๕๔. นิสมฺม ขตฺติโย กยิรา, นานิสมฺม ทิสมฺปติ;
นิสมฺมการิโน ราช, ยโส กิตฺติ จ วฑฺฒตีติฯ

ภูริปญฺญชาตกํ จุทฺทสมํฯ

๔๕๓. มหามงฺคลชาตกํ (๑๕)

๑๕๕. กิํสุ นโร ชปฺปมธิจฺจกาเล, กํ วา วิชฺชํ กตมํ วา สุตานํ;
โส มโจฺจ อสฺมิญฺจ [อสฺมิํว (ปี.)] ปรมฺหิ โลเก, กถํ กโร โสตฺถาเนน คุโตฺตฯ

๑๕๖. ยสฺส เทวา ปิตโร จ สเพฺพ, สรีสปา [สิริํสปา (สี. สฺยา. ปี.)] สพฺพภูตานิ จาปิ;
เมตฺตาย นิจฺจํ อปจิตานิ โหนฺติ, ภูเตสุ เว โสตฺถานํ ตทาหุฯ

๑๕๗. โย สพฺพโลกสฺส นิวาตวุตฺติ, อิตฺถีปุมานํ สหทารกานํ;
ขนฺตา ทุรุตฺตานมปฺปฏิกูลวาที, อธิวาสนํ โสตฺถานํ ตทาหุฯ

๑๕๘. โย นาวชานาติ สหายมิเตฺต [สหายมเตฺต (สี. ปี.)], สิเปฺปน กุลฺยาหิ ธเนน ชจฺจา;
รุจิปโญฺญ อตฺถกาเล มตีมา [มุตีมา (สี. ปี.)], สหาเยสุ เว โสตฺถานํ ตทาหุฯ

๑๕๙. มิตฺตานิ เว ยสฺส ภวนฺติ สโนฺต, สํวิสฺสตฺถา อวิสํวาทกสฺส;
น มิตฺตทุพฺภี สํวิภาคี ธเนน, มิเตฺตสุ เว โสตฺถานํ ตทาหุฯ

๑๖๐. ยสฺส ภริยา ตุลฺยวยา สมคฺคา, อนุพฺพตา ธมฺมกามา ปชาตา [สชาตา (ก.)];
โกลินิยา สีลวตี ปติพฺพตา, ทาเรสุ เว โสตฺถานํ ตทาหุฯ

๑๖๑. ยสฺส ราชา ภูตปติ [ภูตปตี (สี. สฺยา. ปี.)] ยสสฺสี, ชานาติ โสเจยฺยํ ปรกฺกมญฺจ;
อเทฺวชฺฌตา สุหทยํ มมนฺติ, ราชูสุ เว โสตฺถานํ ตทาหุฯ

๑๖๒. อนฺนญฺจ ปานญฺจ ททาติ สโทฺธ, มาลญฺจ คนฺธญฺจ วิเลปนญฺจ;
ปสนฺนจิโตฺต อนุโมทมาโน, สเคฺคสุ เว โสตฺถานํ ตทาหุฯ

๑๖๓. ยมริยธเมฺมน ปุนนฺติ วุทฺธา, อาราธิตา สมจริยาย สโนฺต;
พหุสฺสุตา อิสโย สีลวโนฺต, อรหนฺตมเชฺฌ โสตฺถานํ ตทาหุฯ

๑๖๔. เอตานิ โข โสตฺถานานิ โลเก, วิญฺญุปฺปสตฺถานิ สุขุทฺรยานิ [สุขินฺทฺริยานิ (ปี.)];
ตานีธ เสเวถ นโร สปโญฺญ, น หิ มงฺคเล กิญฺจนมตฺถิ สจฺจนฺติฯ

มหามงฺคลชาตกํ ปนฺนรสมํฯ

๔๕๔. ฆฏปณฺฑิตชาตกํ (๑๖)

๑๖๕. อุเฎฺฐหิ กณฺห กึ เสสิ, โก อโตฺถ สุปเนน เต;
โยปิ ตุยฺหํ [ตายํ (ปี.)] สโก ภาตา, หทยํ จกฺขุ จ [จกฺขุํว (ปี.)] ทกฺขิณํ;
ตสฺส วาตา พลียนฺติ, ฆโฏ ชปฺปติ [สสํ ชปฺปติ (?)] เกสวฯ

๑๖๖. ตสฺส ตํ วจนํ สุตฺวา, โรหิเณยฺยสฺส เกสโว;
ตรมานรูโป วุฎฺฐาสิ, ภาตุโสเกน อฎฺฎิโตฯ

๑๖๗. กึ นุ อุมฺมตฺตรูโปว, เกวลํ ทฺวารกํ อิมํ;
สโส สโสติ ลปสิ, โก นุ เต สสมาหริฯ

๑๖๘. โสวณฺณมยํ มณีมยํ, โลหมยํ อถ รูปิยามยํ;
สงฺขสิลาปวาฬมยํ, การยิสฺสามิ เต สสํฯ

๑๖๙. สนฺติ อเญฺญปิ สสกา, อรเญฺญ วนโคจรา;
เตปิ เต อานยิสฺสามิ, กีทิสํ สสมิจฺฉสิฯ

๑๗๐. น จาหเมเต [น จาหเมตํ (สี.), น วาหเมเต (สฺยา.), น วาหเมตํ (ปี.)] อิจฺฉามิ, เย สสา ปถวิสฺสิตา [ปฐวิํสิตา (สี. สฺยา. ปี.)];
จนฺทโต สสมิจฺฉามิ, ตํ เม โอหร เกสวฯ

๑๗๑. โส นูน มธุรํ ญาติ, ชีวิตํ วิชหิสฺสสิ;
อปตฺถิยํ โย ปตฺถยสิ, จนฺทโต สสมิจฺฉสิฯ

๑๗๒. เอวํ เจ กณฺห ชานาสิ, ยทญฺญมนุสาสสิ;
กสฺมา ปุเร มตํ ปุตฺตํ, อชฺชาปิ มนุโสจสิฯ

๑๗๓. ยํ น ลพฺภา มนุสฺเสน, อมนุสฺเสน วา ปุน [ปน (เป. ว. ๒๑๕)];
ชาโต เม มา มรี ปุโตฺต, กุโต ลพฺภา อลพฺภิยํฯ

๑๗๔. น มนฺตา มูลเภสชฺชา, โอสเธหิ ธเนน วา;
สกฺกา อานยิตุํ กณฺห, ยํ เปตมนุโสจสิฯ

๑๗๕. ยสฺส เอตาทิสา อสฺสุ, อมจฺจา ปุริสปณฺฑิตา;
ยถา นิชฺฌาปเย อชฺช, ฆโฏ ปุริสปณฺฑิโตฯ

๑๗๖. อาทิตฺตํ วต มํ สนฺตํ, ฆตสิตฺตํว ปาวกํ;
วารินา วิย โอสิญฺจํ, สพฺพํ นิพฺพาปเย ทรํฯ

๑๗๗. อพฺพหี วต เม สลฺลํ, ยมาสิ หทยสฺสิตํ;
โย เม โสกปเรตสฺส, ปุตฺตโสกํ อปานุทิฯ

๑๗๘. โสหํ อพฺพูฬฺหสโลฺลสฺมิ, วีตโสโก อนาวิโล;
น โสจามิ น โรทามิ, ตว สุตฺวาน มาณว [ภาติก (เป. ว. ๒๒๔)]ฯ

๑๗๙. เอวํ กโรนฺติ สปฺปญฺญา, เย โหนฺติ อนุกมฺปกา;
นิวตฺตยนฺติ โสกมฺหา, ฆโฏ เชฏฺฐํว ภาตรนฺติฯ

ฆฏปณฺฑิตชาตกํ โสฬสมํฯ

ทสกนิปาตํ นิฏฺฐิตํฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

ทฬฺห กณฺห ธนญฺชย สงฺขวโร, รช สตฺตห กสฺส จ [สตฺตาหสสาข (สฺยา.)] ตกฺกลินา;
ธมฺมํ กุกฺกุฏ กุณฺฑลิ โภชนทา, จกฺกวาก สุภูริส โสตฺถิ ฆโฏติฯ

๑๑. เอกาทสกนิปาโต

๔๕๕. มาตุโปสกชาตกํ (๑)

๑. ตสฺส นาคสฺส วิปฺปวาเสน, วิรูฬฺหา สลฺลกี จ กุฏชา จ;
กุรุวินฺทกรวีรา [กรวรา (สี. สฺยา.)] ติสสามา จ, นิวาเต ปุปฺผิตา จ กณิการาฯ

๒. โกจิเทว สุวณฺณกายุรา, นาคราชํ ภรนฺติ ปิเณฺฑน;
ยตฺถ ราชา ราชกุมาโร วา, กวจมภิเหสฺสติ อฉมฺภิโต [อสมฺภีโต (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

๓. คณฺหาหิ นาค กพฬํ, มา นาค กิสโก ภว;
พหูนิ ราชกิจฺจานิ, ตานิ [ยานิ (สี. ปี.)] นาค กริสฺสสิฯ

๔. สา นูนสา กปณิกา, อนฺธา อปริณายิกา;
ขาณุํ ปาเทน ฆเฏฺฏติ, คิริํ จโณฺฑรณํ ปติฯ

๕. กา นุ เต สา มหานาค, อนฺธา อปริณายิกา;
ขาณุํ ปาเทน ฆเฏฺฏติ, คิริํ จโณฺฑรณํ ปติฯ

๖. มาตา เม สา มหาราช, อนฺธา อปริณายิกา;
ขาณุํ ปาเทน ฆเฏฺฏติ, คิริํ จโณฺฑรณํ ปติฯ

๗. มุญฺจเถตํ มหานาคํ, โยยํ ภรติ มาตรํ;
สเมตุ มาตรา นาโค, สห สเพฺพหิ ญาติภิฯ

๘. มุโตฺต จ พนฺธนา นาโค, มุตฺตมาทาย กุญฺชโร [กาสิราเชน เปสิโต (สี. สฺยา.), มุโตฺต ทามาโต กุญฺชโร (ปี. สี. นิยฺย)];
มุหุตฺตํ อสฺสาสยิตฺวา [วิสฺสมิตฺวาน (สี.)], อคมา เยน ปพฺพโตฯ

๙. ตโต โส นฬินิํ [นิลินํ (สฺยา.)] คนฺตฺวา, สีตํ กุญฺชรเสวิตํ;
โสณฺฑายูทกมาหตฺวา [มาหิตฺวา (สฺยา. ก.)], มาตรํ อภิสิญฺจถฯ

๑๐. โกย อนริโย เทโว, อกาเลนปิ วสฺสติ [อกาเลน ปวสฺสติ (สี. สฺยา.), อกาเลน’ติวสฺสติ (ปี.)];
คโต เม อตฺรโช ปุโตฺต, โย มยฺหํ ปริจารโกฯ

๑๑. อุเฎฺฐหิ อมฺม กิํ เสสิ, อาคโต ตฺยาหมตฺรโช;
มุโตฺตมฺหิ กาสิราเชน, เวเทหน ยสสฺสินาฯ

๑๒. จิรํ ชีวตุ โส ราชา, กาสีนํ รฎฺฐวฑฺฒโน;
โย เม ปุตฺตํ ปโมเจสิ, สทา วุฑฺฒาปจายิกนฺติฯ

มาตุโปสกชาตกํ ปฐมํฯ

๔๕๖. ชุณฺหชาตกํ (๒)

๑๓. สุโณหิ มยฺหํ วจนํ ชนินฺท, อเตฺถน ชุณฺหมฺหิ อิธานุปโตฺต;
น พฺราหฺมเณ อทฺธิเก ติฎฺฐมาเน, คนฺตพฺพ [คนฺตพฺย (ก.)] มาหุ ทฺวิปทินฺท [ทิปทาน (สี. ปี.), ทฺวิปทาน (สฺยา.)] เสฎฺฐฯ

๑๔. สุโณมิ ติฏฺฐามิ วเทหิ พฺรเหฺม, เยนาสิ [เยนาปิ (สฺยา. ก.)] อเตฺถน อิธานุปโตฺต;
กํ วา ตฺวมตฺถํ มยิ ปตฺถยาโน, อิธาคมา พฺรเหฺม ตทิงฺฆ พฺรูหิฯ

๑๕. ททาหิ เม คามวรานิ ปญฺจ, ทาสีสตํ สตฺต ควํสตานิ;
ปโรสหสฺสญฺจ สุวณฺณนิกฺขํ, ภริยา จ เม สาทิสี เทฺว ททาหิฯ

๑๖. ตโป นุ เต พฺราหฺมณ ภึสรูโป, มนฺตา นุ เต พฺราหฺมณ จิตฺตรูปา;
ยกฺขา นุ [ยกฺขา ว (สี. ปี.)] เต อสฺสวา สนฺติ เกจิ, อตฺถํ วา เม อภิชานาสิ กตฺตํฯ

๑๗. น เม ตโป อตฺถิ น จาปิ มนฺตา, ยกฺขาปิ เม อสฺสวา นตฺถิ เกจิ;
อตฺถมฺปิ เต นาภิชานามิ กตฺตํ, ปุเพฺพ จ โข [ปุเพฺพว โข (สฺยา. ก.)] สงฺคติมตฺตมาสิฯ

๑๘. ปฐมํ อิทํ ทสฺสนํ ชานโต เม, น ตาภิชานามิ อิโต ปุรตฺถา;
อกฺขาหิ เม ปุจฺฉิโต เอตมตฺถํ, กทา กุหึ วา อหุ สงฺคโม โนฯ

๑๙. คนฺธารราชสฺส ปุรมฺหิ รมฺเม, อวสิมฺหเส ตกฺกสีลายํ เทว;
ตตฺถนฺธการมฺหิ ติมีสิกายํ [ติมิสฺสิกายํ (สี. อฏฺฐ.), ติมิสฺสกายํ (สฺยา.)], อํเสน อํสํ สมฆฏฺฏยิมฺหฯ

๒๐. เต ตตฺถ ฐตฺวาน อุโภ ชนินฺท, สาราณิยํ [สารณียํ (ก.)] วีติสารยิมฺห [วีติสาริมฺห (สี. สฺยา. ปี.)] ตตฺถ;
สาเยว โน สงฺคติมตฺตมาสิ, ตโต น ปจฺฉา น ปุเร อโหสิฯ

๒๑. ยทา กทาจิ มนุเชสุ พฺรเหฺม, สมาคโม สปฺปุริเสน โหติ;
น ปณฺฑิตา สงฺคติสนฺถวานิ, ปุเพฺพ กตํ วาปิ วินาสยนฺติฯ

๒๒. พาลาว [พาลา จ (สี. สฺยา. ปี.)] โข สงฺคติสนฺถวานิ, ปุเพฺพ กตํ วาปิ วินาสยนฺติ;
พหุมฺปิ พาเลสุ กตํ วินสฺสติ, ตถา หิ พาลา อกตญฺญุรูปาฯ

๒๓. ธีรา จ โข สงฺคติสนฺถวานิ, ปุเพฺพ กตํ วาปิ น นาสยนฺติ;
อปฺปมฺปิ ธีเรสุ กตํ น นสฺสติ, ตถา หิ ธีรา สุกตญฺญุรูปาฯ

๒๔. ททามิ เต คามวรานิ ปญฺจ, ทาสีสตํ สตฺต ควํสตานิ;
ปโรสหสฺสญฺจ สุวณฺณนิกฺขํ, ภริยา จ เต สาทิสี เทฺว ททามิฯ

๒๕. เอวํ สตํ โหติ สเมจฺจ ราช, นกฺขตฺตราชาริว ตารกานํ;
อาปูรตี กาสิปตี ตถาหํ, ตยาปิ เม สงฺคโม อชฺช ลโทฺธติฯ

ชุณฺหชาตกํ ทุติยํฯ

๔๕๗. ธมฺมเทวปุตฺตชาตกํ (๓)

๒๖. ยโสกโร ปุญฺญกโรหมสฺมิ, สทาตฺถุโต สมณพฺราหฺมณานํ;
มคฺคารโห เทวมนุสฺสปูชิโต, ธโมฺม อหํ เทหิ อธมฺม มคฺคํฯ

๒๗. อธมฺมยานํ ทฬฺหมารุหิตฺวา, อสนฺตสโนฺต พลวาหมสฺมิ;
ส กิสฺส เหตุมฺหิ ตวชฺช ทชฺชํ, มคฺคํ อหํ ธมฺม อทินฺนปุพฺพํฯ

๒๘. ธโมฺม หเว ปาตุรโหสิ ปุเพฺพ, ปจฺฉา อธโมฺม อุทปาทิ โลเก;
เชโฏฺฐ จ เสโฏฺฐ จ สนนฺตโน จ, อุยฺยาหิ เชฏฺฐสฺส กนิฏฺฐ มคฺคาฯ

๒๙. น ยาจนาย นปิ ปาติรูปา, น อรหตา [น อรหติ (สี. ปี.), อรหติ (ก.)] เตหํ ทเทยฺยํ มคฺคํ;
ยุทฺธญฺจ โน โหตุ อุภินฺนมชฺช, ยุทฺธมฺหิ โย เชสฺสติ ตสฺส มโคฺคฯ

๓๐. สพฺพา ทิสา อนุวิสโฏหมสฺมิ, มหพฺพโล อมิตยโส อตุโลยฺ;
คุเณหิ สเพฺพหิ อุเปตรูโป, ธโมฺม อธมฺม ตุวํ กถํ วิเชสฺสสิฯ

๓๑. โลเหน เว หญฺญติ ชาตรูปํ, น ชาตรูเปน หนนฺติ โลหํ;
สเจ อธโมฺม หญฺฉติ [หญฺญติ (สี. สฺยา.), หญฺญิติ (กตฺถจิ)] ธมฺมมชฺช, อโย สุวณฺณํ วิย ทสฺสเนยฺยํฯ

๓๒. สเจ ตุวํ ยุทฺธพโล อธมฺม [ยุทฺธพโล’สิ’ธมฺม (ก. สี.), ยุทฺธพโล’ส’ธมฺม (ปี.)], น ตุยฺห วุฑฺฒา [วทฺธา (สี. ปี.)] จ ครู จ อตฺถิ;
มคฺคญฺจ เต ทมฺมิ ปิยาปฺปิเยน, วาจาทุรุตฺตานิปิ เต ขมามิฯ

๓๓. อิทญฺจ สุตฺวา วจนํ อธโมฺม, อวํสิโร ปติโต อุทฺธปาโท;
“ยุทฺธตฺถิโก เจ น ลภามิ ยุทฺธํ”, เอตฺตาวตา โหติ หโต อธโมฺมฯ

๓๔. ขนฺตีพโล ยุทฺธพลํ วิเชตฺวา, หนฺตฺวา อธมฺมํ นิหนิตฺว [วิหนิตฺวา (ก.)] ภูมฺยา;
ปายาสิ วิโตฺต [จิโตฺต (สฺยา.)] อภิรุยฺห สนฺทนํ, มเคฺคเนว อติพโล สจฺจนิกฺกโมฯ

๓๕. มาตา ปิตา สมณพฺราหฺมณา จ, อสมฺมานิตา ยสฺส สเก อคาเร;
อิเธว นิกฺขิปฺป สรีรเทหํ, กายสฺส เภทา นิรยํ วชนฺติ เต [วชนฺติ (สี. ปี.)];
ยถา อธโมฺม ปติโต อวํสิโรฯ

๓๖. มาตา ปิตา สมณพฺราหฺมณา จ, สุสมฺมานิตา ยสฺส สเก อคาเร;
อิเธว นิกฺขิปฺป สรีรเทหํ, กายสฺส เภทา สุคตึ วชนฺติ เต;
ยถาปิ ธโมฺม อภิรุยฺห สนฺทนนฺติฯ

ธมฺมเทวปุตฺตชาตกํ [ธมฺมชาตกํ (สี. ปี.)] ตติยํฯ

๔๕๘. อุทยชาตกํ (๔)

๓๗. เอกา นิสินฺนา สุจิ สญฺญตูรู, ปาสาทมารุยฺห อนินฺทิตงฺคี;
ยาจามิ ตํ กินฺนรเนตฺตจกฺขุ, อิเมกรตฺตึ อุภโย วเสมฯ

๓๘. โอกิณฺณนฺตรปริขํ, ทฬฺหมฏฺฏาลโกฏฺฐกํ;
รกฺขิตํ ขคฺคหเตฺถหิ, ทุปฺปเวสมิทํ ปุรํฯ

๓๙. ทหรสฺส ยุวิโน จาปิ, อาคโม จ น วิชฺชติ;
อถ เกน นุ วเณฺณน, สงฺคมํ อิจฺฉเส มยาฯ

๔๐. ยโกฺขหมสฺมิ กลฺยาณิ, อาคโตสฺมิ ตวนฺติเก [ตวนฺติกํ (สี. ปี.)];
ตฺวํ มํ นนฺทย [นนฺทสฺสุ (สฺยา. ก.)] ภทฺทเนฺต, ปุณฺณกํสํ ททามิ เตฯ

๔๑. เทวํ ว ยกฺขํ อถ วา มนุสฺสํ, น ปตฺถเย อุทยมตฺติจฺจ อญฺญํ;
คจฺฉาว ตฺวํ ยกฺข มหานุภาว, มา จสฺสุ คนฺตฺวา ปุนราวชิตฺถฯ

๔๒. ยา สา รติ อุตฺตมา กามโภคินํ, ยํ เหตุ สตฺตา วิสมํ จรนฺติ;
มา ตํ รตึ ชียิ ตุวํ สุจิมฺหิ เต, ททามิ เต รูปิยํ กํสปูรํฯ

๔๓. นาริํ นโร นิชฺฌปยํ ธเนน, อุกฺกํสตี ยตฺถ กโรติ ฉนฺทํ;
วิปจฺจนีโก ตว เทวธมฺโม, ปจฺจกฺขโต โถกตเรน เอสิฯ

๔๔. อายุ จ วโณฺณ จ [อายุํ จ วณฺณํ จ (ก. สี. ปี.)] มนุสฺสโลเก, นิหียติ มนุชานํ สุคฺค
เตฺต;
เตเนว วเณฺณน ธนมฺปิ ตุยฺหํ, นิหียติ ชิณฺณตราสิ อชฺชฯ

๔๕. เอวํ เม เปกฺขมานสฺส, ราชปุตฺติ ยสสฺสินิ;
หายเตว ตว [หายเต วต เต (สี. สฺยา. ก.), หายเตว ตโต (ปี.)] วโณฺณ, อโหรตฺตา
นมจฺจเยฯ

๔๖. อิมินาว ตุวํ วยสา, ราชปุตฺติ สุเมธเส;
พฺรหฺมจริยํ จเรยฺยาสิ, ภิโยฺย วณฺณวตี สิยาฯ

๔๗. เทวา น ชีรนฺติ ยถา มนุสฺสา, คเตฺตสุ เตสํ วลิโย น โหนฺติ;
ปุจฺฉามิ ตํ ยกฺข มหานุภาว, กถํ นุ เทวาน [กถํ น เทวานํ (ปี.)] สรีรเทโหฯ

๔๘. เทวา น ชีรนฺติ ยถา มนุสฺสา, คเตฺตสุ เตสํ วลิโย น โหนฺติ;
สุเว สุเว ภิยฺยตโรว [ภิยฺยตโร จ (ก.)] เตสํ, ทิโพฺพ จ วโณฺณ วิปุลา จ โภคาฯ

๔๙. กิํสูธ ภีตา ชนตา อเนกา, มโคฺค จ เนกายตนํ ปวุโตฺต;
ปุจฺฉามิ ตํ ยกฺข มหานุภาว, กตฺถฏฺฐิโต ปรโลกํ น ภาเยฯ

๕๐. วาจํ มนญฺจ ปณิธาย สมฺมา, กาเยน ปาปานิ อกุพฺพมาโน;
พหุนฺนปานํ ฆรมาวสโนฺต, สโทฺธ มุทู สํวิภาคี วทญฺญู;
สงฺคาหโก สขิโล สณฺหวาโจ, เอตฺถฏฺฐิโต ปรโลกํ น ภาเยฯ

๕๑. อนุสาสสิ มํ ยกฺข, ยถา มาตา ยถา ปิตา;
อุฬารวณฺณํ ปุจฺฉามิ, โก นุ ตฺวมสิ สุพฺรหาฯ

๕๒. อุทโยหมสฺมิ กลฺยาณิ, สงฺกรตฺตา อิธาคโต [สงฺครตฺถา อิธาคโต (สี. ปี.), สงฺครตฺ
ถายิธาคโต (สฺยา.)];
อามนฺต โข ตํ คจฺฉามิ, มุโตฺตสฺมิ ตว สงฺกรา [สงฺครา (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

๕๓. สเจ โข ตฺวํ อุทโยสิ, สงฺกรตฺตา อิธาคโต;
อนุสาส มํ ราชปุตฺต, ยถาสฺส ปุน สงฺคโมฯ

๕๔. อติปตติ [อธิปตตี (สี. ปี.)] วโย ขโณ ตเถว, ฐานํ นตฺถิ ธุวํ จวนฺติ สตฺตา;
ปริชิยฺยติ อทฺธุวํ สรีรํ, อุทเย มา ปมาท [มา ปมาทํ (สี.)] จรสฺสุ ธมฺมํฯ

๕๕. กสิณา ปถวี ธนสฺส ปูรา, เอกเสฺสว สิยา อนญฺญเธยฺยา;

ตณฺจาปิ ชหติ [ชหาติ (สี. สฺยา. ปี.), ชหาตี (?)] อวีตราโค, อุทเย มา ปมาท จรสฺสุ ธมฺมํฯ

๕๖. มาตา จ ปิตา จ ภาตโร จ, ภริยา ยาปิ ธเนน โหติ กีตา [ภริยาปิ ธเนน โหนฺติ อติตฺตา (ก.)];
เต จาปิ ชหนฺติ อญฺญมญฺญํ, อุทเย มา ปมาท จรสฺสุ ธมฺมํฯ

๕๗. กาโย ปรโภชนนฺติ ญตฺวา [กาโย จ ปรโภชนํ วิทิตฺวา (ก.)], สํสาเร สุคติญฺจ ทุคฺคติญฺจ [สุคตี จ ทุคฺคตี จ (สี. สฺยา. ปี.), สุคตึ ทุคฺคติญฺจ (ก.)];
อิตฺตรวาโสติ ชานิยาน, อุทเย มา ปมาท จรสฺสุ ธมฺมํฯ

๕๘. สาธุ ภาสติยํ [ภาสตยํ (สี. ปี.)] ยกฺข, อปฺปํ มจฺจาน ชีวิตํ;
กสิรญฺจ ปริตฺตญฺจ, ตญฺจ ทุกฺเขน สํยุตํ;
สาหํ เอกา ปพฺพชิสฺสามิ, หิตฺวา กาสึ สุรุนฺธนนฺติฯ

อุทยชาตกํ จตุตฺถํฯ

๔๕๙. ปานียชาตกํ (๕)

๕๙. มิโตฺต มิตฺตสฺส ปานียํ, อทินฺนํ ปริภุญฺชิสํ;
เตน ปจฺฉา วิชิคุจฺฉึ, ตํ ปาปํ ปกตํ มยา;
มา ปุน อกรํ ปาปํ, ตสฺมา ปพฺพชิโต อหํฯ

๖๐. ปรทารญฺจ ทิสฺวาน, ฉนฺโท เม อุทปชฺชถ [อุปปชฺชถ (สฺยา. ก.)];
เตน ปจฺฉา วิชิคุจฺฉึ, ตํ ปาปํ ปกตํ มยา;
มา ปุน อกรํ ปาปํ, ตสฺมา ปพฺพชิโต อหํฯ

๖๑. ปิตรํ เม มหาราช, โจรา อคณฺหุ [อคณฺหุํ (สี. ปี.), อคณฺหิ (ก.)] กานเน;
เตสาหํ ปุจฺฉิโต ชานํ, อญฺญถา นํ วิยากรึฯ

๖๒. เตน ปจฺฉา วิชิคุจฺฉึ, ตํ ปาปํ ปกตํ มยา;
มา ปุน อกรํ ปาปํ, ตสฺมา ปพฺพชิโต อหํฯ

๖๓. ปาณาติปาตมกรุํ, โสมยาเค อุปฏฺฐิเต;
เตสาหํ สมนุญฺญาสึ, เตน ปจฺฉา วิชิคุจฺฉึฯ

๖๔. ตํ ปาปํ ปกตํ มยา, มา ปุน อกรํ ปาปํ;
ตสฺมา ปพฺพชิโต อหํฯ

๖๕. สุราเมรยมาธุกา [มธุกา (สี. สฺยา. ปี.)], เย ชนา ปฐมาสุ โน;
พหูนํ เต อนตฺถาย, มชฺชปานมกปฺปยุํฯ

๖๖. เตสาหํ สมนุญฺญาสึ, เตน ปจฺฉา วิชิคุจฺฉึ;
ตํ ปาปํ ปกตํ มยา, มา ปุน อกรํ ปาปํ;
ตสฺมา ปพฺพชิโต อหํฯ

๖๗. ธิรตฺถุ สุพหู กาเม, ทุคฺคเนฺธ พหุกณฺฏเก;
เย อหํ ปฏิเสวนฺโต, นาลภึ ตาทิสํ สุขํฯ

๖๘. มหสฺสาทา สุขา กามา, นตฺถิ กามา ปรํ [กามปรํ (สี. ปี.)] สุขํ;
เย กาเม ปฏิเสวนฺติ, สคฺคํ เต อุปปชฺชเรฯ

๖๙. อปฺปสฺสาทา ทุขา กามา, นตฺถิ กามา ปรํ ทุขํ;
เย กาเม ปฏิเสวนฺติ, นิรยํ เต อุปปชฺชเรฯ

๗๐. อสี ยถา สุนิสิโต, เนตฺตึโสว สุปายิโก [สุปาสิโต (ก. สี. นิยฺย), สุปายิโต (ก. อฏฺฐ.)];
สตฺตีว อุรสิ ขิตฺตา, กามา ทุกฺขตรา ตโตฯ

๗๑. องฺคารานํว ชลิตํ, กาสุํ สาธิกโปริสํ;
ผาลํว ทิวสํตตฺตํ, กามา ทุกฺขตรา ตโตฯ

๗๒. วิสํ ยถา หลาหลํ, เตลํ ปกฺกุถิตํ [อุกฺกฏฺฐิตํ (สี. ปี.), ปกฺกุฏฺฐิตํ (สฺยา.)] ยถา;
ตมฺพโลห [ตมฺปโลหํ (สฺยา.)] วิลีนํว, กามา ทุกฺขตรา ตโตติฯ

ปานียชาตกํ ปญฺจมํฯ

๔๖๐. ยุธญฺจยชาตกํ (๖)

๗๓. มิตฺตามจฺจปริพฺยูฬฺหํ [ปริพฺพูฬฺหํ (สี. ปี.)], อหํ วเนฺท รเถสภํ;
ปพฺพชิสฺสามหํ ราช [ปพฺพชิสฺสํ มหาราช (สี. ปี.)], ตํ เทโว อนุมญฺญตุฯ

๗๔. สเจ เต อูนํ กาเมหิ, อหํ ปริปูรยามิ [อหํว ปูรยามิ (ก.)] เต;
โย ตํ หึสติ วาเรมิ, มา ปพฺพช [ปพฺพชิ (ปี.)] ยุธญฺจย [ยุธญฺชย (สี. สฺยา.), ยุวญฺชย (ปี.)]ฯ

๗๕. น มตฺถิ อูนํ กาเมหิ, หึสิตา เม น วิชฺชติ;
ทีปญฺจ กาตุมิจฺฉามิ, ยํ ชรา นาภิกีรติฯ

๗๖. ปุโตฺต วา ปิตรํ ยาเจ, ปิตา วา ปุตฺตโมรสํ;
เนคโม ตํ ยาเจ [เนคโม ยาจเต (สี. สฺยา. ปี.)] ตาต, มา ปพฺพช ยุธญฺจยฯ

๗๗. มา มํ เทว นิวาเรหิ, ปพฺพชนฺตํ รเถสภ;
มาหํ กาเมหิ สมฺมโตฺต, ชราย วสมนฺวคูฯ

๗๘. อหํ ตํ ตาต ยาจามิ, อหํ ปุตฺต นิวารเย;
จิรํ ตํ ทฏฺฐุมิจฺฉามิ, มา ปพฺพช ยุธญฺจยฯ

๗๙. อุสฺสาโวว ติณคฺคมฺหิ, สุริยุคฺคมนํ ปติ;
เอวมายุ มนุสฺสานํ, มา มํ อมฺม นิวารยฯ

๘๐. ตรมาโน อิมํ ยานํ, อาโรเปตุ [ตรมานา อิมํ ยานํ, อาโรเปนฺตุ (สี. ปี.)] รเถสภ;
มา เม มาตา ตรนฺตสฺส, อนฺตรายกรา อหุฯ

๘๑. อภิธาวถ ภทฺทเนฺต, สุญฺญํ เหสฺสติ รมฺมกํ;
ยุธญฺจโย อนุญฺญาโต, สพฺพทตฺเตน ราชินาฯ

๘๒. โยหุ เสฏฺโฐ สหสฺสสฺส [มนุสฺสานํ (สฺยา.), สหสฺสานํ (ก.)], ยุวา กญฺจนสนฺนิโภ;
โสยํ กุมาโร ปพฺพชิโต, กาสายวสโน พลีฯ

๘๓. อุโภ กุมารา ปพฺพชิตา, ยุธญฺจโย ยุธิฏฺฐิโล;
ปหาย มาตาปิตโร, สงฺคํ เฉตฺวาน มจฺจุโนติฯ

ยุธญฺจยชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๔๖๑. ทสรถชาตกํ (๗)

๘๔. เอถ ลกฺขณ สีตา จ, อุโภ โอตรโถทกํ;
เอวายํ ภรโต อาห, ‘‘ราชา ทสรโถ มโต’’ฯ

๘๕. เกน รามปฺปภาเวน, โสจิตพฺพํ น โสจสิ;
ปิตรํ กาลกตํ [กาลงฺกตํ (ก.)] สุตฺวา, น ตํ ปสหเต ทุขํฯ

๘๖. ยํ น สกฺกา นิปาเลตุํ, โปเสน ลปตํ พหุํ;
ส กิสฺส วิญฺญู เมธาวี, อตฺตานมุปตาปเยฯ

๘๗. ทหรา จ หิ วุทฺธา จ [เย วุทฺธา (สี. อฏฺฐ.), เย วุฑฺฒา (สฺยา.)], เย พาลา เย จ ปณฺฑิตา;
อฑฺฒา เจว ทลิทฺทา จ, สพฺเพ มจฺจุปรายณาฯ

๘๘. ผลานมิว ปกฺกานํ, นิจฺจํ ปตนโต ภยํ;
เอวํ ชาตาน มจฺจานํ, นิจฺจ มรณโต ภยํฯ

๘๙. สายเมเก น ทิสฺสนฺติ, ปาโต ทิฏฺฐา พหุชฺชนา;
ปาโต เอเก น ทิสฺสนฺติ, สายํ ทิฏฺฐา พหุชฺชนาฯ

๙๐. ปริเทวยมาโน เจ, กิญฺจิทตฺถํ อุทพฺพเห;
สมฺมูโฬฺห หึสมตฺตานํ, กยิรา ตํ วิจกฺขโณฯ

๙๑. กิโส วิวโณฺณ ภวติ, หึสมตฺตานมตฺตโน [มตฺตนา (สี. อฏฺฐ. สฺ. นิ. ๕๙๐)];
น เตน เปตา ปาเลนฺติ, นิรตฺถา ปริเทวนาฯ

๙๒. ยถา สรณมาทิตฺตํ, วารินา ปรินิพฺพเย [วารินาวนิพฺพาปเย (สฺยา. ก.)];
เอวมฺปิ ธีโร สุตวา, เมธาวี ปณฺฑิโต นโร;
ขิปฺปมุปฺปติตํ โสกํ, วาโต ตูลํว ธํสเยฯ

๙๓. มโจฺจ เอโกว [เอโกว มโจฺจ (สี. สฺยา. ปี.)] อเจฺจติ, เอโกว ชายเต กุเล;
สํโยคปรมาเตฺวว, สโมฺภคา สพฺพปาณินํฯ

๙๔. ตสฺมา หิ ธีรสฺส พหุสฺสุตสฺส, สมฺปสฺสโต โลกมิมํ ปรญฺจ;
อญฺญาย ธมฺมํ หทยํ มนญฺจ, โสกา มหนฺตาปิ น ตาปยนฺติฯ

๙๕. โสหํ ทสฺสญฺจ โภกฺขญฺจ, ภริสฺสามิ จ [โสหํ ยสญฺจ โภคญฺจ, ภริยาปิ จ (สฺยา. ก.)] ญาตเก;
เสสญฺจ ปาลยิสฺสามิ, กิจฺจเมตํ [กิจฺจเมวํ (ปี.)] วิชานโตฯ

๙๖. ทส วสฺสสหสฺสานิ, สฏฺฐึ วสฺสสตานิ จ;
กมฺพุคีโว มหาพาหุ, ราโม รชฺชมการยีติฯ

ทสรถชาตกํ สตฺตมํฯ

๔๖๒. สํวรชาตกํ (๘)

๙๗. ชานนฺโต โน มหาราช, ตว สีลํ ชนาธิโป;
อิเม กุมาเร ปูเชนฺโต, น ตํ เกนจิ มญฺญถฯ

๙๘. ติฏฺฐนฺเต โน มหาราเช, อทุ [อาทุ (สี. ปี.), อาทู (สฺยา.)] เทเว ทิวงฺคเต;
ญาตี ตํ สมนุญฺญึสุ, สมฺปสฺสํ อตฺถมตฺตโนฯ

๙๙. เกน สํวรวเตฺตน, สญฺชาเต อภิติฏฺฐสิ;
เกน ตํ นาติวตฺตนฺติ, ญาติสงฺฆา สมาคตาฯ

๑๐๐. น ราชปุตฺต อุสูยามิ [ราชปุตฺต นุสฺสุยฺยามิ (ก.)], สมณานํ มเหสินํ;
สกฺกจฺจํ เต นมสฺสามิ, ปาเท วนฺทามิ ตาทินํฯ

๑๐๑. เต มํ ธมฺมคุเณ ยุตฺตํ, สุสฺสูสมนุสูยกํ;
สมณา มนุสาสนฺติ [สมนุสาสนฺติ (สี. สฺยา. ปี.)], อิสี ธมฺมคุเณ รตาฯ

๑๐๒. เตสาหํ วจนํ สุตฺวา, สมณานํ มเหสินํ;
น กิญฺจิ อติมญฺญามิ, ธเมฺม เม นิรโต มโนฯ

๑๐๓. หตฺถาโรหา อนีกฏฺฐา, รถิกา ปตฺติการกา;
เตสํ [เตสุ (ปี.)] นปฺปฏิพนฺธามิ, นิวิฏฺฐํ [นิพทฺธํ (สี. ปี.)] ภตฺตเวตนํฯ

๑๐๔. มหามตฺตา จ เม อตฺถิ, มนฺติโน ปริจารกา;
พาราณสึ โวหรนฺติ, พหุมํสสุโรทกํฯ

๑๐๕. อโถปิ วาณิชา ผีตา, นานารเฏฺฐหิ อาคตา;
เตสุ เม วิหิตา รกฺขา, เอวํ ชานาหุโปสถฯ

๑๐๖. ธเมฺมน กิร ญาตีนํ, รชฺชํ กาเรหิ สํวร;
เมธาวี ปณฺฑิโต จาสิ [จาปิ (สี. ปี.)], อโถปิ ญาตินํ หิโตฯ

๑๐๗. ตํ ตํ ญาติปริพฺยูฬฺหํ, นานารตนโมจิตํ;
อมิตฺตา นปฺปสหนฺติ, อินฺทํว อสุราธิโปติฯ

สํวรชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๔๖๓. สุปฺปารกชาตกํ (๙)

๑๐๘. อุมฺมุชฺชนฺติ นิมุชฺชนฺติ, มนุสฺสา ขุรนาสิกา;
สุปฺปารกํ ตํ ปุจฺฉาม, สมุทฺโท กตโม อยํฯ

๑๐๙. กุรุกจฺฉา [ภรุกจฺฉา (สี. สฺยา. ปี. อฏฺฐ.)] ปยาตานํ, วาณิชานํ ธเนสินํ;
นาวาย วิปฺปนฏฺฐาย, ขุรมาลีติ วุจฺจติฯ

๑๑๐. ยถา อคฺคีว สุริโยว [อคฺคิ สุริโย จ (สฺยา.), อคฺคีว สูริโย (ก.)], สมุโทฺท ปฏิทิสฺสติ;
สุปฺปารกํ ตํ ปุจฺฉาม, สมุโทฺท กตโม อยํฯ

๑๑๑. ภรุกจฺฉา ปยาตานํ, วาณิชานํ ธเนสินํ;
นาวาย วิปฺปนฏฺฐาย, อคฺคิมาลีติ วุจฺจติฯ

๑๑๒. ยถา ทธีว ขีรํว [ทธิ จ ขีรํ จ (สฺยา.), เอวมุปริปิ], สมุโทฺท ปฏิทิสฺสติ;
สุปฺปารกํ ตํ ปุจฺฉาม, สมุโทฺท กตโม อยํฯ

๑๑๓. ภรุกจฺฉา ปยาตานํ, วาณิชานํ ธเนสินํ;
นาวาย วิปฺปนฏฺฐาย, ทธิมาลีติ [ขีรมาลีติ (ก.)] วุจฺจติฯ

๑๑๔. ยถา กุโสว สโสฺสว, สมุโทฺท ปฏิทิสฺสติ;
สุปฺปารกํ ตํ ปุจฺฉาม, สมุโทฺท กตโม อยํฯ

๑๑๕. ภรุกจฺฉา ปยาตานํ, วาณิชานํ ธเนสินํ;
นาวาย วิปฺปนฏฺฐาย, กุสมาลีติ วุจฺจติฯ

๑๑๖. ยถา นโฬว เวฬูว, สมุโทฺท ปฏิทิสฺสติ;
สุปฺปารกํ ตํ ปุจฺฉาม, สมุโทฺท กตโม อยํฯ

๑๑๗. ภรุกจฺฉา ปยาตานํ, วาณิชานํ ธเนสินํ;
นาวาย วิปฺปนฏฺฐาย, นฬมาลีติ วุจฺจติฯ

๑๑๘. มหพฺภโย ภึสนโก, สโทฺท สุยฺยติมานุโส [สมุโทฺท สุยฺยต’มานุโส (สี. ปี. อฏฺฐ.)];
ยถา โสโพฺภ ปปาโตว, สมุโทฺท ปฏิทิสฺสติ;
สุปฺปารกํ ตํ ปุจฺฉาม, สมุโทฺท กตโม อยํฯ

๑๑๙. ภรุกจฺฉา ปยาตานํ, วาณิชานํ ธเนสินํ;
นาวาย วิปฺปนฏฺฐาย, พฬวามุขีติ [วฬภามุขีติ (สี. สฺยา.), พลวามุขีติ (สฺยา. ก.)] วุจฺจติฯ

๑๒๐. ยโต สรามิ อตฺตานํ, ยโต ปโตฺตสฺมิ วิญฺญุตํ;
นาภิชานามิ สญฺจิจฺจ, เอกปาณมฺปิ หึสิตํ;
เอเตน สจฺจวเชฺชน, โสตฺถึ นาวา นิวตฺตตูติฯ

สุปฺปารกชาตกํ นวมํฯ

เอกาทสกนิปาตํ นิฏฺฐิตํฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

สิริมาตุสุโปสกนาควโร, ปุน ชุณฺหก ธมฺมมุทยวโร;
อถ ปานิ ยุธญฺจยโก จ, ทสรถ สํวร ปารคเตน นวาติฯ

๑๒. ทฺวาทสกนิปาโต

๔๖๔. จูฬกุณาลชาตกํ (๑)

๑. ลุทฺธานํ [ขุทฺทานํ (สี. สฺยา. ปี.)] ลหุจิตฺตานํ, อกตญฺญูน ทุพฺภินํ;
นาเทวสโตฺต ปุริโส, ถีนํ สทฺธาตุมรหติฯ

๒. น ตา ปชานนฺติ กตํ น กิจฺจํ, น มาตรํ ปิตรํ ภาตรํ วา;
อนริยา สมติกฺกนฺตธมฺมา, สเสฺสว จิตฺตสฺส วสํ วชนฺติฯ

๓. จิรานุวุฏฺฐมฺปิ [จิรานุวุตฺถมฺปิ (สี. ปี.)] ปิยํ มนาปํ, อนุกมฺปกํ ปาณสมมฺปิ ภตฺตุํ [สนฺตํ (สี. สฺยา. ปี.)];
อาวาสุ กิเจฺจสุ จ นํ ชหนฺติ, ตสฺมาหมิตฺถีนํ น วิสฺสสามิฯ

๔. ถีนญฺหิ จิตฺตํ ยถา วานรสฺส, กนฺนปฺปกนฺนํ ยถา รุกฺขฉายา;
จลาจลํ หทยมิตฺถิยานํ, จกฺกสฺส เนมิ วิย ปริวตฺตติฯ

๕. ยทา ตา ปสฺสนฺติ สเมกฺขมานา, อาเทยฺยรูปํ ปุริสสฺส วิตฺตํ;
สณฺหาหิ วาจาหิ นยนฺติ เมนํ, กโมฺพชกา ชลเชนว อสฺสํฯ

๖. ยทา น ปสฺสนฺติ สเมกฺขมานา, อาเทยฺยรูปํ ปุริสสฺส วิตฺตํ;
สมนฺตโต นํ ปริวชฺชยนฺติ, ติโณฺณ นทีปารคโตว กุลฺลํฯ

๗. สิเลสูปมา สิขิริว สพฺพภกฺขา, ติกฺขมายา นทีริว สีฆโสตา;
เสวนฺติ เหตา ปิยมปฺปิยญฺจ, นาวา ยถา โอรกูลํ ปรญฺจฯ

๘. น ตา เอกสฺส น ทฺวินฺนํ, อาปโณว ปสาริโต;
โย ตา มยฺหนฺติ มเญฺญยฺย, วาตํ ชาเลน พาธเย [พนฺธเย (สฺยา. ก.)]ฯ

๙. ยถา นที จ ปโนฺถ จ, ปานาคารํ สภา ปปา;
เอวํ โลกิตฺถิโย นาม, เวลา ตาสํ น วิชฺชติ [อิมิสฺสา คาถาย ปุพฺพทฺธาปรทฺธํ วิปริยาเยน ทิสฺสติ (ก.)]ฯ

๑๐. ฆตาสนสมา เอตา, กณฺหสปฺปสิรูปมา;
คาโว พหิติณเสฺสว, โอมสนฺติ วรํ วรํฯ

๑๑. ฆตาสนํ กุญฺชรํ กณฺหสปฺปํ, มุทฺธาภิสิตฺตํ ปมทา จ สพฺพา;
เอเต นโร นิจฺจยโต [นิจฺจยโตฺต (สี. ปี.)] ภเชถ, เตสํ หเว ทุพฺพิทุ สพฺพภาโว [สจฺจภาโว (สฺยา.)]ฯ

๑๒. นจฺจนฺตวณฺณา น พหูนํ กนฺตา, น ทกฺขิณา ปมทา เสวิตพฺพา;
น ปรสฺส ภริยา น ธนสฺส เหตุ, เอติตฺถิโย ปญฺจ น เสวิตพฺพาติฯ

จูฬกุณาลชาตกํ ปฐมํฯ

๔๖๕. ภทฺทสาลชาตกํ (๒)

๑๓. กา ตฺวํ สุเทฺธหิ วเตฺถหิ, อเฆ เวหายสํ [เวหาสยํ (สี. ปี.)] ฐิตา;
เกน ตฺยาสฺสูนิ วตฺตนฺติ, กุโต ตํ ภยมาคตํฯ

๑๔. ตเวว เทว วิชิเต, ภทฺทสาโลติ มํ วิทู;
สฏฺฐิ [สฏฺฐึ (สี. ปี.)] วสฺสสหสฺสานิ, ติฏฺฐโต ปูชิตสฺส เมฯ

๑๕. การยนฺตา นครานิ, อคาเร จ ทิสมฺปติ;
วิวิเธ จาปิ ปาสาเท, น มํ เต อจฺจมญฺญิสุํ;
ยเถว มํ เต ปูเชสุํ, ตเถว ตฺวมฺปิ ปูชยฯ

๑๖. ตํ อิวาหํ [ตญฺจ อหํ (สี. สฺยา. ปี.)] น ปสฺสามิ, ถูลํ กาเยน เต ทุมํ;
อาโรหปริณาเหน, อภิรูโปสิ ชาติยาฯ

๑๗. ปาสาทํ การยิสฺสามิ, เอกตฺถมฺภํ มโนรมํ;
ตตฺถ ตํ อุปเนสฺสามิ, จิรํ เต ยกฺข ชีวิตํฯ

๑๘. เอวํ จิตฺตํ อุทปาทิ, สรีเรน วินาภาโว;
ปุถุโส มํ วิกนฺติตฺวา, ขณฺฑโส อวกนฺตถฯ

๑๙. อเคฺค จ เฉตฺวา มเชฺฌ จ, ปจฺฉา มูลมฺหิ ฉินฺทถ [มูลญฺจ ฉินฺทถ (สี.), มูลํ วิฉินฺทถ (ปี.)];
เอวํ เม ฉิชฺชมานสฺส, น ทุกฺขํ มรณํ สิยาฯ

๒๐. หตฺถปาทํ [หตฺถปาเท (ก.)] ยถา ฉินฺเท [ฉินฺเนน (ก.)], กณฺณนาสญฺจ ชีวโต;
ตโต ปจฺฉา สิโร ฉินฺเท, ตํ ทุกฺขํ มรณํ สิยาฯ

๒๑. สุขํ นุ ขณฺฑโส ฉินฺนํ, ภทฺทสาลวนปฺปติ;
กึ เหตุ กึ อุปาทาย, ขณฺฑโส ฉินฺนมิจฺฉสิฯ

๒๒. ยญฺจ เหตุมุปาทาย, เหตุํ ธมฺมูปสํหิตํ;
ขณฺฑโส ฉินฺนมิจฺฉามิ, มหาราช สุโณหิ เมฯ

๒๓. ญาตี เม สุขสํวทฺธา, มม ปเสฺส นิวาตชา;
เตปิหํ อุปหึเสยฺยํ, ปเรสํ อสุโขจิตํฯ

๒๔. เจเตยฺยรูปํ [เจตพฺพรูปํ (สี. ปี.)] เจเตสิ, ภทฺทสาลวนปฺปติ;
หิตกาโมสิ ญาตีนํ, อภยํ สมฺม ทมฺมิ เตติฯ

ภทฺทสาลชาตกํ ทุติยํฯ

๔๖๖. สมุทฺทวาณิชชาตกํ (๓)

๒๕. กสนฺติ วปนฺติ เต ชนา, มนุชา กมฺมผลูปชีวิโน;
นยิมสฺส ทีปกสฺส ภาคิโน, ชมฺพุทีปา อิทเมว โน วรํฯ

๒๖. ติปญฺจรตฺตูปคตมฺหิ จเนฺท, เวโค มหา เหหิติ สาครสฺส;
อุปฺลวิสฺสํ ทีปมิมํ อุฬารํ, มา โว วธี คจฺฉถ เลณมญฺญํฯ

๒๗. น ชาตุยํ สาครวาริเวโค, อุปฺลวิสฺสํ ทีปมิมํ อุฬารํ;
ตํ เม นิมิเตฺตหิ พหูหิ ทิฏฺฐํ, มา เภถ กึ โสจถ โมทถโวฺห [โมทถ โว (ก.) ๖.๓๘ โมคฺคลฺลานสุตฺตํ ปสฺสิตพฺพํ]ฯ

๒๘. ปหูตภกฺขํ พหฺอนฺนปานํ, ปตฺตตฺถ อาวาสมิมํ อุฬารํ;
น โว ภยํ ปฏิปสฺสามิ กิญฺจิ, อาปุตฺตปุเตฺตหิ ปโมทถโวฺหฯ

๒๙. โย เทโวยํ ทกฺขิณายํ [ทกฺขิณสฺสํ (สี.)] ทิสายํ, เขมนฺติ ปโกฺกสติ ตสฺส สจฺจํ;
น อุตฺตโร เวทิ ภยาภยสฺส, มา เภถ กึ โสจถ โมทถโวฺหฯ

๓๐. ยถา อิเม วิปฺปวทนฺติ ยกฺขา, เอโก ภยํ สํสติ เขมเมโก;
ตทิงฺฆ มยฺหํ วจนํ สุณาถ, ขิปฺปํ ลหุํ มา วินสฺสิมฺห สเพฺพฯ

๓๑. สเพฺพ สมาคมฺม กโรม นาวํ, โทณึ ทฬฺหํ สพฺพยนฺตูปปนฺนํ;
สเจ อยํ ทกฺขิโณ สจฺจมาห, โมฆํ ปฏิโกฺกสติ อุตฺตโรยํ;

สา เจว โน เหหิติ อาปทตฺถา, อิมญฺจ ทีปํ น ปริจฺจเชมฯ

๓๒. สเจ จ โข อุตฺตโร สจฺจมาห, โมฆํ ปฏิโกฺกสติ ทกฺขิโณยํ;
ตเมว นาวํ อภิรุยฺห สเพฺพ, เอวํ มยํ โสตฺถิ ตเรมุ ปารํฯ

๓๓. น เว สุคณฺหํ ปฐเมน เสฎฺฐํ, กนิฎฺฐมาปาถคตํ คเหตฺวา;
โย จีธ ตจฺฉํ [มชฺฌํ (สี. สฺยา. ปี.)] ปวิเจยฺย คณฺหติ [คณฺหิ (ก.)], ส เว นโร เสฎฺฐมุเปติ ฐานํฯ

๓๔. ยถาปิ เต สาครวาริมเชฺฌ, สกมฺมุนา โสตฺถิ วหึสุ วาณิชา;
อนาคตตฺถํ ปฏิวิชฺฌิยาน, อปฺปมฺปิ นาเจฺจติ ส ภูริปโญฺญฯ

๓๕. พาลา จ โมเหน รสานุคิทฺธา, อนาคตํ อปฺปฏิวิชฺฌิยตฺถํ;
ปจฺจุปฺปเนฺน สีทนฺติ อตฺถชาเต, สมุทฺทมเชฺฌ ยถา เต มนุสฺสาฯ

๓๖. อนาคตํ ปฏิกยิราถ กิจฺจํ, "มา มํ กิจฺจํ กิจฺจกาเล พฺยเธสิ";
ตํ ตาทิสํ ปฏิกต [ปฏิกตํ (ก.), ปฏิคต (สี. อฎฺฐ.), ปฏิกจฺจ (?)] กิจฺจการึ, น ตํ กิจฺจํ กิจฺจกาเล พฺยเธตีติฯ

สมุทฺทวาณิชชาตกํ ตติยํฯ

๔๖๗. กามชาตกํ (๔)

๓๗. กามํ กามยมานสฺส, ตสฺส เจ ตํ สมิชฺฌติ;
อทฺธา ปีติมโน โหติ, ลทฺธา มโจฺจ ยทิจฺฉติฯ

๓๘. กามํ กามยมานสฺส, ตสฺส เจ ตํ สมิชฺฌติ;
ตโต นํ อปรํ กาเม, ธเมฺม ตณฺหํว วินฺทติฯ

๓๙. ควํว สิงฺคิโน สิงฺคํ, วฑฺฒมานสฺส วฑฺฒติ;
เอวํ มนฺทสฺส โปสสฺส, พาลสฺส อวิชานโต;
ภิโยฺย ตณฺหา ปิปาสา จ, วฑฺฒมานสฺส วฑฺฒติฯ

๔๐. ปถพฺยา สาลิยวกํ, ควสฺสํ [ควาสํ (สี. สฺยา. ปี.)] ทาสโปริสํ;
ทตฺวา จ [ทตฺวาปิ (สี. สฺยา.), ทตฺวา วา (ปี.)] นาลเมกสฺส, อิติ วิทฺวา [วิทฺธา (สฺยา.)] สมํ จเรฯ

๔๑. ราชา ปสยฺห ปถวึ วิชิตฺวา, สสาครนฺตํ มหิมาวสนฺโต;
โอรํ สมุทฺทสฺส อติตฺตรูโป [อติตฺติรูโป (ก.)], ปารํ สมุทฺทสฺสปิ ปตฺถเยถฯ

๔๒. ยาว อนุสฺสรํ กาเม, มนสา ติตฺติ นาชฺฌคา;
ตโต นิวตฺตา ปฏิกฺกมฺม ทิสฺวา, เต เว สุติตฺตา เย [ติตฺตา (สี. สฺยา. ปี.)] ปญฺญาย ติตฺตาฯ

๔๓. ปญฺญาย ติตฺตินํ [ติตฺตีนํ (สี. สฺยา.)] เสฏฺฐํ, น โส กาเมหิ ตปฺปติ;
ปญฺญาย ติตฺตํ ปุริสํ, ตณฺหา น กุรุเต วสํฯ

๔๔. อปจินเถว กามานํ [กามานิ (สี. สฺยา. ปี.)], อปฺปิจฺฉสฺส อโลลุโป;
สมุทฺทมตฺโต ปุริโส, น โส กาเมหิ ตปฺปติฯ

๔๕. รถกาโรว จมฺมสฺส, ปริกนฺตํ อุปาหนํ;
ยํ ยํ จชติ [ชหติ (สฺยา. ก.)] กามานํ, ตํ ตํ สมฺปชฺชเต สุขํ;
สพฺพํ เจ สุขมิจฺเฉยฺย, สพฺเพ กาเม ปริจฺจเชฯ

๔๖. อฏฺฐ เต ภาสิตา คาถา, สพฺพา โหนฺติ สหสฺสิโย [สหสฺสิยา (?) อุปริ สุตโสมชาตเก ตถา ทิสฺสติ];
ปฏิคณฺห มหาพฺรเหฺม, สาเธตํ ตว ภาสิตํฯ

๔๗. น เม อตฺโถ สหเสฺสหิ, สเตหิ นหุเตหิ วา;
ปจฺฉิมํ ภาสโต คาถํ, กาเม เม น รโต มโนฯ

๔๘. ภทฺรโก [สโทฺท (สี.)] วตายํ มาณวโก, สพฺพโลกวิทู มุนิ;
โย อิมํ ตณฺหํ [โย ตณฺหํ (สี. สฺยา.)] ทุกฺขชนนิํ, ปริชานาติ ปณฺฑิโตติฯ

กามชาตกํ จตุตฺถํฯ

๔๖๘. ชนสนฺธชาตกํ (๕)

๔๙. ทส ขลุ อิมานิ [ขลุมานิ (สฺยา.)] ฐานานิ, ยานิ ปุพฺเพ อกริตฺวา;
ส ปจฺฉา มนุตปฺปติ, อิเจฺจวาห [อิจฺจาห ราชา (สี. สฺยา. ปี.)] ชนสนฺโธฯ

๕๐. อลทฺธา วิตฺตํ ตปฺปติ, ปุพฺเพ อสมุทานิตํ;
น ปุพฺเพ ธนเมสิสฺสํ, อิติ ปจฺฉานุตปฺปติฯ

๕๑. สกฺยรูปํ ปุเร สนฺตํ, มยา สิปฺปํ น สิกฺขิตํ;
กิจฺฉา วุตฺติ อสิปฺปสฺส, อิติ ปจฺฉานุตปฺปติฯ

๕๒. กูฏเวที ปุเร อาสิํ, ปิสุโณ ปิฏฺฐิมํสิโก;
จณฺโฑ จ ผรุโส จาปิ [จาสิํ (สี. สฺยา. ปี.)], อิติ ปจฺฉานุตปฺปติฯ

๕๓. ปาณาติปาตี ปุเร อาสิํ, ลุทฺโท จาปิ [จาสิํ (สี. ปี.)] อนาริโย;
ภูตานํ นาปจายิสฺสํ, อิติ ปจฺฉานุตปฺปติฯ

๕๔. พหูสุ วต สนฺตีสุ, อนาปาทาสุ อิตฺถิสุ;
ปรทารํ อเสวิสฺสํ, อิติ ปจฺฉานุตปฺปติฯ

๕๕. พหุมฺหิ วต สนฺตมฺหิ, อนฺนปาเน อุปฏฺฐิเต;
น ปุเพฺพ อทตฺวา [อทตฺวา (สี.)] ทานํ, อิติ ปจฺฉานุตปฺปติฯ

๕๖. มาตรํ ปิตรญฺจาปิ, ชิณฺณกํ คตโยพฺพนํ [ชิณฺณเก คตโยพฺพเน (สี. สฺยา. ปี.)];
ปหุ สโนฺต น โปสิสฺสํ, อิติ ปจฺฉานุตปฺปติฯ

๕๗.อาจริยมนุสตฺถารํ , สพฺพกามรสาหรํ;
ปิตรํ อติมญฺญิสฺสํ, อิติ ปจฺฉานุตปฺปติฯ

๕๘. สมเณ พฺราหฺมเณ จาปิ, สีลวเนฺต พหุสฺสุเต;
น ปุเพฺพ ปยิรุปาสิสฺสํ, อิติ ปจฺฉานุตปฺปติฯ

๕๙. สาธุ โหติ ตโป จิโณฺณ, สโนฺต จ ปยิรุปาสิโต;
น จ ปุเพฺพ ตโป จิโณฺณ, อิติ ปจฺฉานุตปฺปติฯ

๖๐. โย จ เอตานิ ฐานานิ, โยนิโส ปฏิปชฺชติ;
กรํ ปุริสกิจฺจานิ, ส ปจฺฉา นานุตปฺปตีติฯ

ชนสนฺธชาตกํ ปญฺจมํฯ

๔๖๙. มหากณฺหชาตกํ (๖)

๖๑. กโณฺห กโณฺห จ โฆโร จ, สุกฺกทาโฐ ปภาสวา [ปตาปวา (สี. สฺยา. ปี.)];
พโทฺธ ปญฺจหิ รชฺชูหิ, กึ รวิ [ธีร (สี. ปี.), วีร (สฺยา.)] สุนโข ตวฯ

๖๒. นายํ มิคานมตฺถาย, อุสีนก [อุสีนร (สี. ปี.), อุสีนฺนร (สฺยา.)] ภวิสฺสติ;
มนุสฺสานํ อนโย หุตฺวา, ตทา กโณฺห ปโมกฺขติฯ

๖๓. ปตฺตหตฺถา สมณกา, มุณฺฑา สงฺฆาฏิปารุตา;
นงฺคเลหิ กสิสฺสนฺติ, ตทา กโณฺห ปโมกฺขติฯ

๖๔. ตปสฺสินิโย [ตปนียา (ก.) ทุติยนฺตปทานิ เหตานิ] ปพฺพชิตา, มุณฺฑา สงฺฆาฏิปารุตา;
ยทา โลเก คมิสฺสนฺติ, ตทา กโณฺห ปโมกฺขติฯ

๖๕. ทีโฆตฺตโรฏฺฐา ชฏิลา, ปงฺกทนฺตา รชสฺสิรา;
อิณํ โจทาย [โวทาย (สี. ปี.), โจทย (สฺยา.)] คจฺฉนฺติ, ตทา กโณฺห ปโมกฺขติฯ

๖๖. อธิจฺจ เวเท [เวทํ (ก.)] สาวิตฺตึ, ยญฺญตนฺตญฺจ [ตนฺตฺรญฺจ (สี. สฺยา. ปี.)] พฺราหฺมณา;
ภติกาย ยชิสฺสนฺติ, ตทา กโณฺห ปโมกฺขติฯ

๖๗.มาตรํ ปิตรญฺจาปิ, ชิณฺณกํ คตโยพฺพนํ;
ปหู สโนฺต [สนฺตา (สี.)] น ภรนฺติ, ตทา กโณฺห ปโมกฺขติฯ

๖๘. มาตรํ ปิตรญฺจาปิ, ชิณฺณกํ คตโยพฺพนํ;
พาลา ตุเมฺหติ วกฺขนฺติ, ตทา กโณฺห ปโมกฺขติฯ

๖๙. อาจริยภริยํ สขึ [อาจริยภริยํ สขาภริยํ (สี. ปี.)], มาตุลานึ ปิตุจฺฉกึ [ปิตุจฺฉยํ (สี.), ปิตุจฺฉสํ (ปี.)];
ยทา โลเก คมิสฺสนฺติ, ตทา กโณฺห ปโมกฺขติฯ

๗๐. อสิจมฺมํ คเหตฺวาน, ขคฺคํ ปคฺคยฺห พฺราหฺมณา;
ปนฺถฆาตํ กริสฺสนฺติ, ตทา กโณฺห ปโมกฺขติฯ

๗๑. สุกฺกจฺฉวี เวธเวรา, ถูลพาหู อปาตุภา;
มิตฺตเภทํ กริสฺสนฺติ, ตทา กโณฺห ปโมกฺขติฯ

๗๒. มายาวิโน เนกติกา, อสปฺปุริสจินฺตกา;
ยทา โลเก ภวิสฺสนฺติ, ตทา กโณฺห ปโมกฺขตีติฯ

มหากณฺหชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๔๗๐. โกสิยชาตกํ (๗)

๗๓. เนว กิณามิ นปิ วิกฺกิณามิ, น จาปิ เม สนฺนิจโย จ อตฺถิ [อิธตฺถิ (สฺยา.)];
สุกิจฺฉรูปํ วติทํ ปริตฺตํ, ปโตฺถทโน นาลมยํ ทุวินฺนํฯ

๗๔. อปฺปมฺหา อปฺปกํ ทชฺชา, อนุมชฺฌโต มชฺฌกํ;
พหุมฺหา พหุกํ ทชฺชา, อทานํ นุปปชฺชติ [น อุปปชฺชติ (สี. ปี.), นูปปชฺชติ (สฺยา.)]ฯ

๗๕. ตํ ตํ วทามิ โกสิย, เทหิ ทานานิ ภุญฺช จฯ
อริยมคฺคํ สมารูห [อริยํ มคฺคํ สมารุห (สี. ปี.)], เนกาสี ลภเต สุขํฯ

๗๖. โมฆญฺจสฺส หุตํ โหติ, โมฆญฺจาปิ สมีหิตํ;
อติถิสฺมึ โย นิสินฺนสฺมึ, เอโก ภุญฺชติ โภชนํฯ

๗๗. ตํ ตํ วทามิ โกสิย, เทหิ ทานานิ ภุญฺช จ;
อริยมคฺคํ สมารูห, เนกาสี ลภเต สุขํฯ

๗๘. สจฺจญฺจสฺส หุตํ โหติ, สจฺจญฺจาปิ สมีหิตํ;
อติถิสฺมึ โย นิสินฺนสฺมึ, เนโก ภุญฺชติ โภชนํฯ

๗๙. ตํ ตํ วทามิ โกสิย, เทหิ ทานานิ ภุญฺช จ;
อริยมคฺคํ สมารูห, เนกาสี ลภเต สุขํฯ

๘๐. สรญฺจ ชุหติ โปโส, พหุกาย คยาย จ;
โทเณ ติมฺพรุติตฺถสฺมึ, สีฆโสเต มหาวเหฯ

๘๑. อตฺร จสฺส หุตํ โหติ, อตฺร จสฺส สมีหิตํ;
อติถิสฺมึ โย นิสินฺนสฺมึ, เนโก ภุญฺชติ โภชนํฯ

๘๒. ตํ ตํ วทามิ โกสิย, เทหิ ทานานิ ภุญฺช จ;
อริยมคฺคํ สมารูห, เนกาสี ลภเต สุขํฯ

๘๓. พฬิสญฺหิ โส นิคิลติ [นิคฺคิลติ (สี. ปี.)], ทีฆสุตฺตํ สพนฺธนํ;

อติถิสฺมึ โย นิสินฺนสฺมึ, เอโก ภุญฺชติ โภชนํฯ

๘๔. ตํ ตํ วทามิ โกสิย, เทหิ ทานานิ ภุญฺช จ;
อริยมคฺคํ สมารูห, เนกาสี ลภเต สุขํฯ

๘๕. อุฬารวณฺณา วต พฺราหฺมณา อิเม, อยญฺจ โว สุนโข กิสฺส เหตุ;
อุจฺจาวจํ วณฺณนิภํ วิกุพฺพติ, อกฺขาถ โน พฺราหฺมณา เก นุ ตุเมฺหฯ

๘๖. จโนฺท จ สุริโย จ [สูริโย จ (ก.)] อุโภ อิธาคตา, อยํ ปน มาตลิ เทวสารถิ;
สโกฺกหมสฺมิ ติทสานมิโนฺท, เอโส จ โข ปญฺจสิโขติ วุจฺจติฯ

๘๗. ปาณิสฺสรา มุทิงฺคา จ [มุติงฺคา จ (สี. สฺยา. ปี.], มุรชาลมฺพรานิ จ;
สุตฺตเมนํ ปโพเธนฺติ, ปฎิพุโทฺธ จ นนฺทติฯ

๘๘. เย เกจิเม มจฺฉริโน กทริยา, ปริภาสกา สมณพฺราหฺมณานํ;
อิเธว นิกฺขิปฺป สรีรเทหํ, กายสฺส เภทา นิรยํ วชนฺติฯ

๘๙. เย เกจิเม สุคฺคติมาสมานา [สุคฺคติมาสสานา (สี. ปี.), สุคฺคตาสิสมานา (ก.)], ธเมฺม ฐิตา สํยเม สํวิภาเค;
อิเธว นิกฺขิปฺป สรีรเทหํ, กายสฺส เภทา สุคติํ วชนฺติฯ

๙๐. ตฺวํ โนสิ ญาติ ปุริมาสุ ชาติสุ, โส มจฺฉรี โรสโก [โกสิโย (สฺยา. ก.)] ปาปธโมฺม;
ตเวว อตฺถาย อิธาคตมฺหา, มา ปาปธโมฺม นิรยํ คมิตฺถ [อปฺปตฺถ (ก. สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

๙๑. อทฺธา หิ มํ โว หิตกามา, ยํ มํ สมนุสาสถ;
โสหํ ตถา กริสฺสามิ, สพฺพํ วุตฺตํ หิเตสิภิฯ

๙๒. เอสาหมเชฺชว อุปารมามิ, น จาปิหํ [น จาปหํ (สี. ปี.)] กิญฺจิ กเรยฺย ปาปํ;
น จาปิ เม กิญฺจิ อเทยฺยมตฺถิ, น จาปิทตฺวา อุทกํ ปิวามิ [อุทกมฺปหํ ปิเพ (สี.)]ฯ

๙๓. เอวญฺจ เม ททโต สพฺพกาลํ [กาเล (ก.)], โภคา อิเม วาสว ขียิสฺสนฺติ;
ตโต อหํ ปพฺพชิสฺสามิ สกฺก, หิตฺวาน กามานิ ยโถธิกานีติฯ

โกสิยชาตกํ สตฺตมํฯ

๔๗๑. เมณฺฑกปญฺหชาตกํ (๘)

๙๔. เยสํ น กทาจิ ภูตปุพฺพํ, สขฺยํ [สกฺขิํ (สี. ปี.), สขิ (สฺยา.)] สตฺตปทมฺปิมสฺมิ โลเก;
ชาตา อมิตฺตา ทุเว สหายา, ปฎิสนฺธาย จรนฺติ กิสฺส เหตุฯ

๙๕. ยทิ เม อชฺช ปาตราสกาเล, ปญฺหํ น สกฺกุเณยฺยาถ วตฺตุเมตํ;
รฎฺฐา ปพฺพาชยิสฺสามิ โว สเพฺพ, น หิ มโตฺถ ทุปฺปญฺญชาติเกหิฯ

๙๖. มหาชนสมาคมมฺหิ โฆเร, ชนโกลาหลสงฺคมมฺหิ ชาเต;
วิกฺขิตฺตมนา อเนกจิตฺตา, ปญฺหํ น สกฺกุโณม วตฺตุเมตํฯ

๙๗. เอกคฺคจิตฺตาว เอกเมกา, รหสิ คตา อตฺถํ นิจินฺตยิตฺวา [อตฺถานิ จินฺตยิตฺวา (สฺยา. ก.)];

ปวิเวเก สมฺมสิตฺวาน ธีรา, อถ วกฺขนฺติ ชนินฺท เอตมตฺถํฯ

๙๘. อุคฺคปุตฺต-ราชปุตฺติยานํ, อุรพฺภสฺส มํสํ ปิยํ มนาปํ;
น สุนขสฺส เต อเทนฺติ มํสํ, อถ เมณฺฑสฺส สุเณน สขฺยมสฺสฯ

๙๙. จมฺมํ วิหนนฺติ เอฬกสฺส, อสฺสปิฏฺฐตฺถรสฺสุขสฺส [อสฺสปิฏฺฐตฺถรณสุขสฺส (สี.)] เหตุ;
น จ เต สุนขสฺส อตฺถรนฺติ, อถ เมณฺฑสฺส สุเณน สขฺยมสฺสฯ

๑๐๐. อาเวลฺลิตสิงฺคิโก หิ เมโณฺฑ, น จ สุนขสฺส วิสาณกานิ อตฺถิ;
ติณภกฺโข มํสโภชโน จ, อถ เมณฺฑสฺส สุเณน สขฺยมสฺสฯ

๑๐๑. ติณมาสิ ปลาสมาสิ เมโณฺฑ, น จ สุนโข ติณมาสิ โน ปลาสํ;
คเณฺหยฺย สุโณ สสํ พิฬารํ, อถ เมณฺฑสฺส สุเณน สขฺยมสฺสฯ

๑๐๒. อฏฺฐฑฺฒปโท จตุปฺปทสฺส, เมโณฺฑ อฏฺฐนโข อทิสฺสมาโน;
ฉาทิยมาหรตี อยํ อิมสฺส, มํสํ อาหรตี อยํ อมุสฺสฯ

๑๐๓. ปาสาทวรคโต วิเทหเสโฏฺฐ, วีติหารํ อญฺญมญฺญโภชนานํ;
อทฺทกฺขิ [อทฺทส (สฺยา. ก.)] กิร สกฺขิกํ ชนิโนฺท, พุภุกฺกสฺส ปุณฺณํ มุขสฺส
[โภภุกฺขสฺส จ ปุณฺณมุขสฺส (สี.)] เจตํฯ

๑๐๔. ลาภา วต เม อนปฺปรูปา, ยสฺส เมทิสา ปณฺฑิตา กุลมฺหิ;
ปญฺหสฺส คมฺภีรคตํ นิปุณมตฺถํ, ปฏิวิชฺฌนฺติ สุภาสิเตน ธีราฯ

๑๐๕. อสฺสตริรถญฺจ เอกเมกํ, ผีตํ คามวรญฺจ เอกเมกํ;
สเพฺพสํ โว ทมฺมิ ปณฺฑิตานํ, ปรมปฺปตีตมโน สุภาสิเตนาติฯ

เมณฺฑกปญฺหชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๔๗๒. มหาปทุมชาตกํ (๙)

๑๐๖. นาทฏฺฐา [นาทิฏฺฐา (ก. สี. สฺยา. ก.)] ปรโต โทสํ, อณุํ ถูลานิ สพฺพโส;
อิสฺสโร ปณเย ทณฺฑํ, สามํ อปฺปฏิเวกฺขิยฯ

๑๐๗. โย จ อปฺปฏิเวกฺขิตฺวา, ทณฺฑํ กุพฺพติ ขตฺติโย;
สกณฺฏกํ โส คิลติ, ชจฺจโนฺธว สมกฺขิกํฯ

๑๐๘. อทณฺฑิยํ ทณฺฑยติ [ทณฺฑิยติ (สฺยา. ปี.)], ทณฺฑิยญฺจ อทณฺฑิยํ [อทณฺฑิย (นิยฺย), น ทณฺฑเย (?)];
อโนฺธว วิสมํ มคฺคํ, น ชานาติ สมาสมํฯ

๑๐๙. โย จ เอตานิ ฐานานิ, อณุํ ถูลานิ สพฺพโส;
สุทิฏฺฐมนุสาเสยฺย, ส เว โวหริตุ [โวหาตุ (ปี.)] มรหติฯ

๑๑๐. เนกนฺตมุทุนา สกฺกา, เอกนฺตติขิเณน วา;
อตฺตํ มหเนฺต [มหเตฺต (สฺยา. ก.)] ฐเปตุํ [ฐาเปตุํ (สี. สฺยา. ปี.)], ตสฺมา อุภยมาจเรฯ

๑๑๑. ปริภูโต มุทุ โหติ, อติติโกฺข จ เวรวา;
เอตญฺจ อุภยํ ญตฺวา, อนุมชฺฌํ สมาจเรฯ

๑๑๒. พหุมฺปิ รโตฺต ภาเสยฺย, ทุโฏฺฐปิ พหุ ภาสติ;
น อิตฺถิการณา ราช, ปุตฺตํ ฆาเตตุมรหสิฯ

๑๑๓. สโพฺพว [สโพฺพ จ (ก. สี. ปี.)] โลโก เอกโต [เอกโนฺต (สี. ปี.)], อิตฺถี จ อยเมกิกา;
เตนาหํ ปฏิปชฺชิสฺสํ, คจฺฉถ ปกฺขิปเถว [ปกฺขิเปถ (สฺยา. อฎฺฐ.)] ตํฯ

๑๑๔. อเนกตาเล นรเก, คมฺภีเร จ สุทุตฺตเร [คมฺภีเร สุทุรุตฺตเร (ปี. ก.)];
ปาติโต คิริทุคฺคสฺมิํ, เกน ตฺวํ ตตฺถ นามริฯ

๑๑๕. นาโค ชาตผโณ ตตฺถ, ถามวา คิริสานุโช;
ปจฺจคฺคหิ มํ โภเคหิ, เตนาหํ ตตฺถ นามริํฯ

๑๑๖. เอหิ ตํ ปฏิเนสฺสามิ, ราชปุตฺต สกํ ฆรํ;
รชฺชํ กาเรหิ [กาเรสิ (สี.)] ภทฺทเนฺต, กิํ อรเญฺญ กริสฺสสิฯ

๑๑๗. ยถา คิลิตฺวา พฬิสํ, อุทฺธเรยฺย สโลหิตํ;
อุทฺธริตฺวา สุขี อสฺส, เอวํ [สุขํ (ปี. ก.)] ปสฺสามิ อตฺตนํ [อตฺตนิ (ปี. ก.), อตฺตนา (สฺยา.), เอวํ อหมฺปิ ปุน โสตฺถิภาวปฺปตฺตํ คิลิตพฬิสํ ปุริสมิว อตฺตานํ ปสฺสามีติ (อฎฺฐ. สํวณฺณนา)]ฯ

๑๑๘. กิํ นุ ตฺวํ พฬิสํ พฺรูสิ, กิํ ตฺวํ พฺรูสิ สโลหิตํ;
กิํ นุ ตฺวํ อุพฺภตํ พฺรูสิ, ตํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิโตฯ

๑๑๙. กามาหํ พฬิสํ พฺรูมิ, หตฺถิอสฺสํ สโลหิตํ;
จตฺตาหํ อุพฺภตํ พฺรูมิ, เอวํ ชานาหิ ขตฺติยฯ

๑๒๐. จิญฺจามาณวิกา มาตา, เทวทโตฺต จ เม ปิตา;
อานโนฺท ปณฺฑิโต นาโค, สาริปุโตฺต จ เทวตา;
ราชปุโตฺต อหํ อาสิํ [อหํ ตทา ราชปุโตฺต (สี. สฺยา. ปี.)], เอวํ ธาเรถ ชาตกนฺติฯ

มหาปทุมชาตกํ นวมํฯ

๔๗๓. มิตฺตามิตฺตชาตกํ (๑๐)

๑๒๑. กานิ กมฺมานิ กุพฺพานํ, กถํ วิญฺญู ปรกฺกเม;
อมิตฺตํ ชาเนยฺย เมธาวี, ทิสฺวา สุตฺวา จ ปณฺฑิโตฯ

๑๒๒. น นํ อุมฺหยเต ทิสฺวา, น จ นํ ปฏินนฺทติ;
จกฺขูนิ จสฺส [จกฺขูนิสฺส (สฺยา. ก.)] น ททาติ, ปฏิโลมญฺจ วตฺตติฯ

๑๒๓. อมิเตฺต ตสฺส ภชติ, มิเตฺต ตสฺส น เสวติ;
วณฺณกาเม นิวาเรติ, อโกฺกสเนฺต ปสํสติฯ

๑๒๔. คุยฺหญฺจ ตสฺส นกฺขาติ, ตสฺส คุยฺหํ น คูหติ;
กมฺมํ ตสฺส น วเณฺณติ, ปญฺญสฺส นปฺปสํสติฯ

๑๒๕. อภเว นนฺทติ ตสฺส, ภเว ตสฺส น นนฺทติ;
อเจฺจรํ [อจฺฉริยํ (สี. สฺยา. ปี.)] โภชนํ ลทฺธา, ตสฺส นุปฺปชฺชเต สติ;
ตโต นํ นานุกมฺปติ, อโห โสปิ [อหาโสปิ (ก. สี. สฺยา. ก.)] ลเภยฺยิโตฯ

๑๒๖. อิเจฺจเต โสฬสาการา, อมิตฺตสฺมึ ปติฏฺฐิตา;
เยหิ อมิตฺตํ ชาเนยฺย, ทิสฺวา สุตฺวา จ ปณฺฑิโตฯ

๑๒๗. ยานิ กมฺมานิ กุพฺพานํ, กถํ วิญฺญู ปรกฺกเม;
มิตฺตํ ชาเนยฺย เมธาวี, ทิสฺวา สุตฺวา จ ปณฺฑิโตฯ

๑๒๘. ปวุตฺถํ ตสฺส สรติ, อาคตํ อภินนฺทติ;
ตโต เกลายิโต โหติ, วาจาย ปฏินนฺทติฯ

๑๒๙. มิเตฺต ตเสฺสว ภชติ, อมิเตฺต ตสฺส น เสวติ;
อโกฺกสเนฺต นิวาเรติ, วณฺณกาเม ปสํสติฯ

๑๓๐. คุยฺหญฺจ ตสฺส อกฺขาติ, ตสฺส คุยฺหญฺจ คูหติ;
กมฺมญฺจ ตสฺส วเณฺณติ, ปญฺญํ ตสฺส [ปญฺญมสฺส (สฺยา. ก.)] ปสํสติฯ

๑๓๑. ภเว จ นนฺทติ ตสฺส [ภเว นนฺทติ ตสฺส จ (ก.)], อภเว ตสฺส น นนฺทติ;
อเจฺจรํ [อจฺฉริยํ (สี. สฺยา. ปี.)] โภชนํ ลทฺธา, ตสฺส อุปฺปชฺชเต สติ;
ตโต นํ อนุกมฺปติ, อโห โสปิ [ปหาโสปิ (ก. สี. สฺยา. ก.)] ลเภยฺยิโตฯ

๑๓๒. อิเจฺจเต โสฬสาการา, มิตฺตสฺมึ สุปฺปติฏฺฐิตา;
เยหิ มิตฺตญฺจ ชาเนยฺย [มิตฺตํ สุชาเนยฺย (ปี. ก.)], ทิสฺวา สุตฺวา จ ปณฺฑิโตติฯ

มิตฺตามิตฺตชาตกํ ทสมํฯ

ทฺวาทสกนิปาตํ นิฏฺฐิตํฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

ลหุจิตฺต สสาล กสนฺติ ปุน, อถ กาม ทสขลุฏฺฐานวโร;
อถ กณฺห สุโกสิย เมณฺฑวโร, ปทุโม ปุน มิตฺตวเรน ทสาติฯ

๑๓. เตรสกนิปาโต

๔๗๔. อมฺพชาตกํ (๑)

๑. อหาสิ [อาหาสิ (?)] เม อมฺพผลานิ ปุเพฺพ, อณูนิ ถูลานิ จ พฺรหฺมจาริ;
เตเหว มเนฺตหิ น ทานิ ตุยฺหํ, ทุมปฺผลา ปาตุภวนฺติ พฺรเหฺมฯ

๒. นกฺขตฺตโยคํ ปฏิมานยามิ, ขณํ มุหุตฺตญฺจ มเนฺต น ปสฺสํ [ขณํ มุหุตฺตํ น มํ โตสยนฺติ (สี. ปี.)];
นกฺขตฺตโยคญฺจ ขณญฺจ ลทฺธา, อทฺธาหริสฺสมฺพผลํ [อถาหริสฺสมฺพผลํ (สี. ปี.)] ปหูตํฯ

๓. นกฺขตฺตโยคํ น ปุเร อภาณิ, ขณํ มุหุตฺตํ น ปุเร อสํสิ;
สยํ หรี [อถาหรี (สี. สฺยา. ปี.)] อมฺพผลํ ปหูตํ, วเณฺณน คเนฺธน รเสนุเปตํฯ

๔. มนฺตาภิชเปฺปน ปุเร หิ [ปุร’สฺส (สี. ปี.), ปุเรปิ (สฺยา.)] ตุยฺหํ, ทุมปฺผลา ปาตุภวนฺติ พฺรเหฺม;
สฺวาชฺช น ปาเรสิ ชปฺปมฺปิ มนฺตํ [ชปมฺปิ มเนฺต (สี. ปี.)], อยํ โส โก นาม ตวชฺช ธโมฺมฯ

๕. จณฺฑาลปุโตฺต มม สมฺปทาสิ, ธเมฺมน มเนฺต ปกติญฺจ สํสิ;
มา จสฺสุ เม ปุจฺฉิโต นามโคตฺตํ, คุยฺหิโตฺถ อตฺถํ [มา ตํ (สี. สฺยา. ปี.)] วิชเหยฺย มโนฺต [วิชเหยฺยุมนฺตา (สฺยา.)]ฯ

๖. โสหํ ชนิเนฺทน ชนมฺหิ ปุโฏฺฐ, มกฺขาภิภูโต อลิกํ อภาณิํ;
“มนฺตา อิเม พฺราหฺมณสฺสา’’ติ มิจฺฉา, ปหีนมโนฺต กปโณ รุทามิฯ

๗. เอรณฺฑา ปุจิมนฺทา วา, อถ วา ปาลิภทฺทกา;
มธุํ มธุตฺถิโก วิเนฺท, โส หิ ตสฺส ทุมุตฺตโมฯ

๘. ขตฺติยา พฺราหฺมณา เวสฺสา, สุทฺทา จณฺฑาลปุกฺกุสา;
ยมฺหา ธมฺมํ วิชาเนยฺย, โส หิ ตสฺส นรุตฺตโมฯ

๙. อิมสฺส ทณฺฑญฺจ วธญฺจ ทตฺวา, คเล คเหตฺวา ขลยาถ [พลยาถ (สฺยา.), คลยาถ (ก.)] ชมฺมํ;
โย อุตฺตมตฺถํ กสิเรน ลทฺธํ, มานาติมาเนน วินาสยิตฺถฯ

๑๐. ยถา สมํ มญฺญมาโน ปเตยฺย, โสพฺภํ คุหํ นรกํ ปูติปาทํ;
รชฺชูติ วา อกฺกเม กณฺหสปฺปํ, อโนฺธ ยถา โชติมธิฏฺฐเหยฺย;
เอวมฺปิ มํ ตฺวํ ขลิตํ สปญฺญ [สปญฺญา (ปี.)], ปหีนมนฺตสฺส ปุนปฺปทาหิ [ปุน สมฺปทาหิ (สฺยา.), ปุนปฺปสีท (สี. ปี.)]ฯ

๑๑. ธเมฺมน มนฺตํ [มเนฺต (สี. สฺยา. ปี.)] ตว สมฺปทาสิํ, ตุวมฺปิ ธเมฺมน [ตุวมฺปิ ธเมฺมเนว (ก.)] ปริคฺคเหสิ;
ปกติมฺปิ เต อตฺตมโน อสํสิํ, ธเมฺม ฐิตํ ตํ [ปติฏฺฐํ (ก.)] น ชเหยฺย มโนฺตฯ

๑๒. โย พาล มนฺตํ [พลมนฺตํ (ก.)] กสิเรน ลทฺธํ, ยํ ทุลฺลภํ อชฺช มนุสฺสโลเก;
กิญฺจาปิ ลทฺธา ชีวิตุํ อปฺปปโญฺญ [กิจฺฉา ลทฺธํ ชีวิกํ อปฺปปโญฺญ (สี. สฺยา.), กจฺฉาปิ ลทฺธา ชีวิกํ อปฺปญฺญ (ปี.)], วินาสยี อลิกํ ภาสมาโนฯ

๑๓. พาลสฺส มูฬฺหสฺส อกตญฺญุโน จ, มุสา ภณนฺตสฺส อสญฺญตสฺส;
มเนฺต มยํ ตาทิสเก น เทม, กุโต มนฺตา คจฺฉ น มยฺห รุจฺจสีติฯ

อมฺพชาตกํ ปฐมํฯ

๔๗๕. ผนฺทนชาตกํ (๒)

๑๔. กุฐาริหโตฺถ [กุธาริหโตฺถ (ก.)] ปุริโส, วนโมคยฺห ติฏฺฐสิ;
ปุโฏฺฐ เม สมฺม อกฺขาหิ, กึ ทารุํ เฉตฺตุมิจฺฉสิฯ

๑๕. อิโสฺส [อิโส (สี.), อีโส (สฺยา. ปี.)] วนานิ จรสิ, สมานิ วิสมานิ จ;
ปุโฏฺฐ เม สมฺม อกฺขาหิ, กึ ทารุํ เนมิยา ทฬฺหํฯ

๑๖. เนว สาโล น ขทิโร, นาสฺสกโณฺณ กุโต ธโว;
รุโกฺข จ [รุโกฺขว (สี. ปี.)] ผนฺทโน นาม, ตํ ทารุํ เนมิยา ทฬฺหํฯ

๑๗. กีทิสานิสฺส ปตฺตานิ, ขโนฺธ วา ปน กีทิโส;
ปุโฏฺฐ เม สมฺม อกฺขาหิ, ยถา ชาเนมุ ผนฺทนํฯ

๑๘. ยสฺส สาขา ปลมฺพนฺติ, นมนฺติ น จ ภญฺชเร;
โส รุโกฺข ผนฺทโน นาม, ยสฺส มูเล อหํ ฐิโตฯ

๑๙. อรานํ จกฺกนาภีนํ, อีสาเนมิรถสฺส จ;
สพฺพสฺส เต กมฺมนิโย, อยํ เหสฺสติ ผนฺทโนฯ

๒๐. อิติ ผนฺทนรุโกฺขปิ, ตาวเท อชฺฌภาสถ;
มยฺหมฺปิ วจนํ อตฺถิ, ภารทฺวาช สุโณหิ เมฯ

๒๑. อิสฺสสฺส [อิมสฺส (ก. สี. ก.)] อุปกฺขนฺธมฺหา [อุปขนฺธมฺหา (ก. สี. ปี. ก.)], อุกฺกจฺจ จตุรงฺคุลํ;
เตน เนมึ ปสาเรสิ [ปริหเรสิ (สี. ปี.)], เอวํ ทฬฺหตรํ สิยาฯ

๒๒. อิติ ผนฺทนรุโกฺขปิ, เวรํ อเปฺปสิ ตาวเท;
ชาตานญฺจ อชาตานํ, อิสฺสานํ ทุกฺขมาวหิฯ

๒๓. อิจฺจเวํ [อิจฺจว (สี. ปี.)] ผนฺทโน อิสฺสํ, อิโสฺส จ ปน ผนฺทนํ;
อญฺญมญฺญํ วิวาเทน, อญฺญมญฺญมฆาตยุํฯ

๒๔. เอวเมว มนุสฺสานํ, วิวาโท ยตฺถ ชายติ;
มยูรนจฺจํ นจฺจนฺติ, ยถา เต อิสฺสผนฺทนาฯ

๒๕. ตํ โว วทามิ ภทฺทํ โว [ภทฺทเนฺต (ก.)], ยาวเนฺตตฺถ สมาคตา;
สโมฺมทถ มา วิวทถ [มาวิวทิตฺถ (สี. สฺยา. ปี.)], มา โหถ อิสฺสผนฺทนาฯ

๒๖. สามคฺคิเมว [สามคฺยเมว (สฺยา. ก.)] สิเกฺขถ, พุเทฺธเหตํ ปสํสิตํ;
สามคฺคิรโต ธมฺมฏฺโฐ, โยคเกฺขมา น ธํสตีติฯ

ผนฺทนชาตกํ ทุติยํฯ

๔๗๖. ชวนหํสชาตกํ (๓)

๒๗. อิเธว หํส นิปต, ปิยํ เม ตว ทสฺสนํ;
อิสฺสโรสิ อนุปฺปตฺโต, ยมิธตฺถิ ปเวทยฯ

๒๘. สวเนน เอกสฺส ปิยา ภวนฺติ, ทิสฺวา ปเนกสฺส วิเยติ [วิเนติ (สฺยา.), วิเหติ (ปี.), วิเคติ (ก. อฏฺฐ.)] ฉนฺโท;
ทิสฺวา จ สุตฺวา จ ปิยา ภวนฺติ, กจฺจินฺนุ เม ปียสิ [ปิยฺยสิ (สี. ปี.)] ทสฺสเนนฯ

๒๙. สวเนน ปิโย เมสิ, ภิโยฺย จาคมฺม ทสฺสนํ;
เอวํ ปิยทสฺสโน เม [เอวํ ปิยทสฺสโน สมาโน (สี. สฺยา. ปี.)], วส หํส มมนฺติเก [มม สนฺติเก (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

๓๐. วเสยฺยาม ตวาคาเร, นิจฺจํ สกฺกตปูชิตา;
มโตฺต จ เอกทา วเชฺช [วชฺชา (สี. ปี.)], “หํสราชํ ปจนฺตุ เม”ฯ

๓๑. ธิรตฺถุ ตํ มชฺชปานํ, ยํ เม ปิยตรํ ตยา;
น จาปิ มชฺชํ ปิสฺสามิ [ปิวิสฺสามิ (สฺยา.), ปายามิ (สี. ปี.)], ยาว เม วจฺฉสี ฆเรฯ

๓๒. สุวิชานํ สิงฺคาลานํ, สกุณานญฺจ [สกุนฺตานญฺจ (สี. สฺยา. ปี.)] วสฺสิตํ;
มนุสฺสวสฺสิตํ ราช, ทุพฺพิชานตรํ ตโตฯ

๓๓. อปิ เจ มญฺญตี โปโส, ญาติ มิโตฺต สขาติ วา;
โย ปุเพฺพ สุมโน หุตฺวา, ปจฺฉา สมฺปชฺชเต ทิโสฯ

๓๔. ยสฺมึ มโน นิวิสติ, อวิทูเร สหาปิ โส;
สนฺติเกปิ หิ โส ทูเร, ยสฺมึ นาวิสเต [ยสฺมา วิวสเต (สี. สฺยา. ปี.)] มโนฯ

๓๕. อโนฺตปิ โส โหติ ปสนฺนจิโตฺต, ปารํ สมุทฺทสฺส ปสนฺนจิโตฺต;
อโนฺตปิ โส โหติ ปทุฏฺฐจิโตฺต, ปารํ สมุทฺทสฺส ปทุฏฺฐจิโตฺตฯ

๓๖. สํวสนฺตา วิวสนฺติ, เย ทิสา เต รเถสภ;
อารา สโนฺต สํวสนฺติ, มนสา รฏฺฐวฑฺฒนฯ

๓๗. อติจิรํ นิวาเสน, ปิโย ภวติ อปฺปิโย;
อามนฺต โข ตํ คจฺฉาม [คจฺฉามิ (สฺยา.)], ปุรา เต โหม อปฺปิยา [โหมิ อปฺปิโย (สฺยา.)]ฯ

๓๘. เอวํ เจ ยาจมานานํ, อญฺชลึ นาวพุชฺฌสิ;
ปริจารกานํ สตํ [สนฺตานํ (สี. สฺยา.), สตฺตานํ (ปี.)], วจนํ น กโรสิ โน;
เอวํ ตํ อภิยาจาม, ปุน กยิราสิ ปริยายํฯ

๓๙. เอวํ เจ โน วิหรตํ, อนฺตราโย น เหสฺสติ;

ตุยฺหญฺจาปิ [วาปิ (สฺยา. ปี. ก.)] มหาราช, มยฺหญฺจ [วา (พหูสุ)] รฏฺฐวฑฺฒน;
อเปฺปว นาม ปเสฺสมุ [ปเสฺสม (สี. สฺยา. ปี.)], อโหรตานมจฺจเยติฯ

ชวนหํสชาตกํ ตติยํฯ

๔๗๗. จูฬนารทชาตกํ (๔)

๔๐. น เต กฏฺฐานิ ภินฺนานิ, น เต อุทกมาภตํ;
อคฺคีปิ เต น หาปิโต [หาสิโต (สี. สฺยา.)], กึ นุ มนฺโทว ฌายสิฯ

๔๑. น อุสฺสเห วเน วตฺถุํ, กสฺสปามนฺตยามิ ตํ;
ทุกฺโข วาโส อรญฺญสฺมึ, รฏฺฐํ อิจฺฉามิ คนฺตเวฯ

๔๒. ยถา อหํ อิโต คนฺตฺวา, ยสฺมึ ชนปเท วสํ;
อาจารํ พฺรเหฺม [พฺรหฺมํ (ก.)] สิเกฺขยฺยํ, ตํ ธมฺมํ อนุสาส มํฯ

๔๓. สเจ อรญฺญํ หิตฺวาน, วนมูลผลานิ จ;
รเฏฺฐ โรจยเส วาสํ, ตํ ธมฺมํ นิสาเมหิ เมฯ

๔๔. วิสํ มา ปฏิเสวิโตฺถ [ปฏิเสวิตฺถ (สฺยา. ก.)], ปปาตํ ปริวชฺชย;
ปเงฺก จ มา วิสีทิโตฺถ [ปโงฺก จ มา วิสิยิโตฺถ (ก.)], ยโตฺต จาสีวิเส จเรฯ

๔๕. กึ นุ วิสํ ปปาโต วา, ปโงฺก วา พฺรหฺมจารินํ;
กํ ตฺวํ อาสีวิสํ พฺรูสิ, ตํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิโต;

๔๖. อาสโว ตาต โลกสฺมึ, สุรา นาม ปวุจฺจติ;
มนุโญฺญ [มนุญฺญา (สี. สฺยา. ปี.)] สุรภี วคฺคุ, สาทุ [มธุ (สี. สฺยา.)] ขุทฺทรสูปโม [รสูปมา (สี. สฺยา. ปี.)];
วิสํ ตทาหุ อริยา เส, พฺรหฺมจริยสฺส นารทฯ

๔๗. อิตฺถิโย ตาต โลกสฺมึ, ปมตฺตํ ปมเถนฺติ ตา;
หรนฺติ ยุวิโน จิตฺตํ, ตูลํ ภฏฺฐํว มาลุโต;
ปปาโต เอโส อกฺขาโต, พฺรหฺมจริยสฺส นารทฯ

๔๘. ลาโภ สิโลโก สกฺกาโร, ปูชา ปรกุเลสุ จ;
ปโงฺก เอโส จ [เอโสว (สี. สฺยา. ปี.)] อกฺขาโต, พฺรหฺมจริยสฺส นารทฯ

๔๙. สสตฺถา [มหนฺตา (สฺยา. ก.)] ตาต ราชาโน, อาวสนฺติ มหึ อิมํ;
เต ตาทิเส มนุสฺสิเนฺท, มหเนฺต ตาต นารทฯ

๕๐. อิสฺสรานํ อธิปตีนํ, น เตสํ ปาทโต จเร;
อาสีวิโสติ [อาสีวิโส โส (สี. ปี.)] อกฺขาโต, พฺรหฺมจริยสฺส นารทฯ

๕๑. ภตฺตโตฺถ ภตฺตกาเล จ [ยํ (สี. ปี.)], ยํ เคหมุปสงฺกเม;
ยเทตฺถ กุสลํ ชญฺญา, ตตฺถ ฆาเสสนํ จเรฯ

๕๒. ปวิสิตฺวา ปรกุลํ, ปานตฺถํ [ปานโตฺถ (สฺยา. ปี.)] โภชนาย วา;
มิตํ ขาเท มิตํ ภุเญฺช, น จ รูเป มนํ กเรฯ

๕๓. โคฏฺฐํ มชฺชํ กิราฏญฺจ [กิราสญฺจ (สี. สฺยา.), กิราสํ วา (ปี.)], สภา นิกิรณานิ จ;
อารกา ปริวชฺเชหิ, ยานีว วิสมํ ปถนฺติฯ

จูฬนารทชาตกํ จตุตฺถํฯ

๔๗๘. ทูตชาตกํ (๕)

๕๔. ทูเต เต พฺรเหฺม [ทูเต พฺราหฺมณ (ก.)] ปาเหสึ, คงฺคาตีรสฺมิ ฌายโต;
เตสํ ปุฏฺโฐ น พฺยากาสิ, ทุกฺขํ คุยฺหมตํ [คุยฺหํ มตํ (สี.), ตุยฺหํ มตํ (สฺยา. ก.)] นุ เตฯ

๕๕. สเจ เต ทุกฺขมุปฺปชฺเช, กาสีนํ รฏฺฐวฑฺฒน;
มา โข นํ ตสฺส อกฺขาหิ, โย ตํ ทุกฺขา น โมจเยฯ

๕๖. โย ตสฺส [โย จ ตถา (ปี.)] ทุกฺขชาตสฺส, เอกงฺคมปิ ภาคโส [เอกนฺตมปิ ภาสโต (สี. ปี.)];
วิปฺปโมเจยฺย ธมฺเมน, กามํ ตสฺส ปเวทย [ปเวทเย (สี.)]ฯ

๕๗. สุวิชานํ สิงฺคาลานํ, สกุณานญฺจ วสฺสิตํ;
มนุสฺสวสฺสิตํ ราช, ทุพฺพิชานตรํ ตโตฯ

๕๘. อปิ เจ มญฺญตี โปโส, ญาติ มิตฺโต สขาติ วา;
โย ปุพฺเพ สุมโน หุตฺวา, ปจฺฉา สมฺปชฺชเต ทิโสฯ

๕๙. โย อตฺตโน ทุกฺขมนานุปุฏฺโฐ, ปเวทเย ชนฺตุ อกาลรูเป;
อานนฺทิโน ตสฺส ภวนฺติมิตฺตา [ภวนฺต’มิตฺตา (สี. ปี.)], หิเตสิโน ตสฺส ทุขี ภวนฺติฯ

๖๐. กาลญฺจ ญตฺวาน ตถาวิธสฺส, เมธาวินํ เอกมนํ วิทิตฺวา;
อเกฺขยฺย ติพฺพานิ [ติปฺปานิ (สี. สฺยา. ปี.)] ปรสฺส ธีโร, สณฺหํ คิรํ อตฺถวตึ ปมุเญฺจฯ

๖๑. สเจ จ ชญฺญา อวิสยฺหมตฺตโน, น เต หิ มยฺหํ [นายํ นีติ มยฺห (สี. ปี.)] สุขาคมาย;
เอโกว ติพฺพานิ สเหยฺย ธีโร, สจฺจํ หิโรตฺตปฺปมเปกฺขมาโนฯ

๖๒. อหํ รฏฺฐานิ วิจรนฺโต, นิคเม ราชธานิโย;
ภิกฺขมาโน มหาราช, อาจริยสฺส ธนตฺถิโกฯ

๖๓. คหปตี ราชปุริเส, มหาสาเล จ พฺราหฺมเณ;
อลตฺถํ สตฺต นิกฺขานิ, สุวณฺณสฺส ชนาธิป;
เต เม นฏฺฐา มหาราช, ตสฺมา โสจามหํ ภุสํฯ

๖๔. ปุริสา เต มหาราช, มนสานุวิจินฺติตา;
นาลํ ทุกฺขา ปโมเจตุํ, ตสฺมา เตสํ น พฺยาหรึฯ

๖๕. ตฺวญฺจ โข เม มหาราช, มนสานุวิจินฺติโต;
อลํ ทุกฺขา ปโมเจตุํ, ตสฺมา ตุยฺหํ ปเวทยึฯ

๖๖. ตสฺสาทาสิ ปสนฺนตฺโต, กาสีนํ รฏฺฐวฑฺฒโน;
ชาตรูปมเย นิกฺเข, สุวณฺณสฺส จตุทฺทสาติฯ

๔๗๙. กาลิงฺคโพธิชาตกํ (๖)

๖๗. ราชา กาลิโงฺค จกฺกวตฺติ, ธเมฺมน ปถวิมนุสาสํ [มนุสาสิ (สฺยา. ก.)];
อคมา [อคมาสิ (สฺยา. ก.)] โพธิสมีปํ, นาเคน มหานุภาเวนฯ

๖๘. กาลิโงฺค ภารทฺวาโช จ, ราชานํ กาลิงฺคํ สมณโกลญฺญํ;
จกฺกํ วตฺตยโต ปริคฺคเหตฺวา [ปริเณตฺวา (ปี.)], ปญฺชลี อิทมโวจฯ

๖๙. ปโจฺจโรห มหาราช, ภูมิภาโค ยถา สมณุคฺคโต [สมนุคีโต (สี. สฺยา. ปี.)];
อิธ อนธิวรา พุทฺธา, อภิสมฺพุทฺธา วิโรจนฺติฯ

๗๐. ปทกฺขิณโต อาวฎฺฎา, ติณลตา อสฺมิํ ภูมิภาคสฺมิํ;
ปถวิยา นาภิยํ [ปฺถุวิยา อยํ (สี.), ปฐวิยา อยํ (สฺยา.), ปฺถวิยา’ยํ (ปี.)] มโณฺฑ, อิติ
โน สุตํ มเนฺต มหาราช [สุตํ มหาราช (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

๗๑. สาครปริยนฺตาย, เมทินิยา สพฺพภูตธรณิยา;
ปถวิยา อยํ มโณฺฑ, โอโรหิตฺวา นโม กโรหิฯ

๗๒. เย เต ภวนฺติ นาคา จ, อภิชาตา จ กุญฺชรา;
เอตฺตาวตา ปเทสํ เต, นาคา เนว มุปยนฺติฯ

๗๓. อภิชาโต นาโค [อภิชาโต เต นาโค (สี. ปี. อฎฺฐ.)] กามํ, เปเสหิ กุญฺชรํ ทนฺติํ;
เอตฺตาวตา ปเทโส [ปเทโส จ (สฺยา. ก.)], สกฺกา [น สกฺกา (สฺยา.)] นาเคน มุปคนฺ
ตุํฯ

๗๔. ตํ สุตฺวา ราชา กาลิโงฺค, เวยฺยญฺชนิกวโจ นิสาเมตฺวา;
สเมฺปเสสิ นาคํ ญสฺสาม, มยํ ยถิมสฺสิทํ [ยถา อิทํ (สี. สฺยา. ปี.)] วจนํฯ

๗๕. สเมฺปสิโต จ รญฺญา, นาโค โกโญฺจว อภินทิตฺวาน;
ปฎิสกฺกิตฺวา [ปฎิโอสกฺกิตฺวา (ก.)] นิสีทิ, ครุํว ภารํ อสหมาโนฯ

๗๖. กาลิงฺคภารทฺวาโช, นาคํ ขีณายุกํ วิทิตฺวาน;
ราชานํ กาลิงฺคํ, ตรมาโน อชฺฌภาสิตฺถ;
อญฺญํ สงฺกม นาคํ, นาโค ขีณายุโก มหาราชฯ

๗๗. ตํ สุตฺวา กาลิโงฺค, ตรมาโน สงฺกมี นาคํ;
สงฺกเนฺตว รเญฺญ, นาโค ตเตฺถว ปติ [ปติโต (ก.)] ภุมฺยา;
เวยฺยญฺชนิกวโจ, ยถา ตถา อหุ นาโคฯ

๗๘. กาลิโงฺค ราชา กาลิงฺคํ, พฺราหฺมณํ เอตทโวจ;
ตฺวเมว อสิ สมฺพุโทฺธ, สพฺพญฺญู สพฺพทสฺสาวีฯ

๗๙. ตํ อนธิวาเสโนฺต กาลิงฺคํ [กาลิโงฺค (สี. สฺยา. ปี.)], พฺราหฺมโณ อิทมโวจ;
เวยฺยญฺชนิกา หิ มยํ, พุทฺธา สพฺพญฺญุโน มหาราชฯ

๘๐. สพฺพญฺญู สพฺพวิทู จ, พุทฺธา น ลกฺขเณน ชานนฺติ;

อาคมพลสา [อาคมปุริสา (ปี.)] หิ มยํ, พุทฺธา สพฺพํ ปชานนฺติฯ

๘๑. มหยิตฺวา สโมฺพธึ [มหายิตฺวาน สโมฺพธึ (สี. ปี.), ปหํสิตฺวาน สโมฺพธึ (สฺยา.), ม มายิตฺวาน ตํ โพธึ (ก.)], นานาตุริเยหิ วชฺชมาเนหิ;
มาลาวิเลปนํ อภิหริตฺวา [มาลาคนฺธวิเลปนํ อาหริตฺวา (สี. ปี.); ปาการปริเกฺขปํ กาเรสิ; อถ ราชา ปายาสิ (สี. สฺยา. ปี.)] อถ ราชา มนุปายาสิ [ปาการปริเกฺขปํ กาเรสิ; อถ ราชา ปายาสิ (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

๘๒. สฎฺฐิ วาหสหสฺสานิ, ปุปฺผานํ สนฺนิปาตยิ;
ปูเชสิ ราชา กาลิโงฺค, โพธิมณฺฑมนุตฺตรนฺติ [วรุตฺตเมติ (สี.)]ฯ

กาลิงฺคโพธิชาตกํ ฉฎฺฐํฯ

๔๘๐. อกิตฺติชาตกํ (๗)

๘๓. อกิตฺตึ [อกตฺตึ (ก.)] ทิสฺวา สมฺมนฺตํ, สโกฺก ภูตปตี พฺรวิ;
กึ ปตฺถยํ มหาพฺรเหฺม, เอโก สมฺมสิ ฆมฺมนิฯ

๘๔. ทุโกฺข ปุนพฺภโว สกฺก, สรีรสฺส จ เภทนํ;
สโมฺมหมรณํ ทุกฺขํ, ตสฺมา สมฺมามิ วาสวฯ

๘๕. เอตสฺมึ เต สุลปิเต, ปติรูเป สุภาสิเต;
วรํ กสฺสป เต ทมฺมิ, ยํ กิญฺจิ มนสิจฺฉสิฯ

๘๖. วรํ เจ เม อโท สกฺก, สพฺพภูตานมิสฺสร;
เยน ปุเตฺต จ ทาเร จ, ธนธญฺญํ ปิยานิ จ;
ลทฺธา นรา น [ลทฺธา นญฺญานิ (ก.)] ตปฺปนฺติ, โส โลโภ น มยี วเสฯ

๘๗.เอตสฺมึ เต สุลปิเต, ปติรูเป สุภาสิเต;
วรํ กสฺสป เต ทมฺมิ, ยํ กิญฺจิ มนสิจฺฉสิฯ

๘๘. วรํ เจ เม อโท สกฺก, สพฺพภูตานมิสฺสร;
เขตฺตํ วตฺถุํ หิรญฺญญฺจ, ควสฺสํ ทาสโปริสํ;
เยน ชาเตน ชียนฺติ, โส โทโส น มยี วเสฯ

๘๙.เอตสฺมึ เต สุลปิเต, ปติรูเป สุภาสิเต;
วรํ กสฺสป เต ทมฺมิ, ยํ กิญฺจิ มนสิจฺฉสิฯ

๙๐. วรํ เจ เม อโท สกฺก, สพฺพภูตานมิสฺสร;
พาลํ น ปเสฺส น สุเณ, น จ พาเลน สํวเส;
พาเลนลฺลาป [พาเลนา’ลาป (?)] สลฺลาปํ, น กเร น จ โรจเยฯ

๙๑. กึ นุ เต อกรํ พาโล, วท กสฺสป การณํ;
เกน กสฺสป พาลสฺส, ทสฺสนํ นาภิกงฺขสิฯ

๙๒. อนยํ นยติ ทุเมฺมโธ, อธุรายํ นิยุญฺชติ;
ทุนฺนโย เสยฺยโส โหติ, สมฺมา วุโตฺต ปกุปฺปติ;
วินยํ โส น ชานาติ, สาธุ ตสฺส อทสฺสนํฯ

๙๓. เอตสฺมึ เต สุลปิเต, ปติรูเป สุภาสิเต;
วรํ กสฺสป เต ทมฺมิ, ยํ กิญฺจิ มนสิจฺฉสิฯ

๙๔. วรํ เจ เม อโท สกฺก, สพฺพภูตานมิสฺสร;
ธีรํ ปเสฺส สุเณ ธีรํ, ธีเรน สห สํวเส;
ธีเรนลฺลาปสลฺลาปํ, ตํ กเร ตญฺจ โรจเยฯ

๙๕. กึ นุ เต อกรํ ธีโร, วท กสฺสป การณํ;
เกน กสฺสป ธีรสฺส, ทสฺสนํ อภิกงฺขสิฯ

๙๖. นยํ นยติ เมธาวี, อธุรายํ น ยุญฺชติ;
สุนโย เสยฺยโส โหติ, สมฺมา วุโตฺต น กุปฺปติ;
วินยํ โส ปชานาติ, สาธุ เตน สมาคโมฯ

๙๗. เอตสฺมึ เต สุลปิเต, ปติรูเป สุภาสิเต;
วรํ กสฺสป เต ทมฺมิ, ยํ กิญฺจิ มนสิจฺฉสิฯ

๙๘. วรํ เจ เม อโท สกฺก, สพฺพภูตานมิสฺสร;
ตโต รตฺยา วิวสาเน [วิวสเน (สี. สฺยา. ปี.)], สูริยุคฺคมนํ [สุริยสฺสุคฺคมนํ (สี. สฺยา. ปี.)] ปติ;

ทิพฺพา ภกฺขา ปาตุภเวยฺยุํ, สีลวโนฺต จ ยาจกาฯ

๙๙. ททโต เม [ททโต จ เม (ปี.)] น ขีเยถ, ทตฺวา นานุตเปยฺยหํ;
ททํ จิตฺตํ ปสาเทยฺยํ, เอตํ สกฺก วรํ วเรฯ

๑๐๐. เอตสฺมึ เต สุลปิเต, ปติรูเป สุภาสิเต;
วรํ กสฺสป เต ทมฺมิ, ยํ กิญฺจิ มนสิจฺฉสิฯ

๑๐๑. วรํ เจ เม อโท สกฺก, สพฺพภูตานมิสฺสร;
น มํ ปุน อุเปยฺยาสิ, เอตํ สกฺก วรํ วเรฯ

๑๐๒. พหูหิ วตจริยาหิ [วตฺตจริยาหิ (สี. สฺยา. ก.)], นรา จ อถ นาริโย;
ทสฺสนํ อภิกงฺขนฺติ, กึ นุ เม ทสฺสเน ภยํฯ

๑๐๓. ตํ ตาทิสํ เทววณฺณํ [เทววณฺณึ (ปี.)], สพฺพกามสมิทฺธินํ;
ทิสฺวา ตโป ปมเชฺชยฺย [ทิสฺวา ตโป ปมเชฺชยฺยํ (สี. สฺยา. ปี.), ทิสฺวานหํ ปมเชฺชยฺยํ (จริยาปิฎกฏฺฐกถา)], เอตํ เต ทสฺสเน ภยนฺติฯ

อกิตฺติชาตกํ สตฺตมํฯ

๔๘๑. ตกฺการิยชาตกํ (๘)

๑๐๔. อหเมว ทุพฺภาสิตํ ภาสิ พาโล, เภโกวรเญฺญ อหิมวฺหายมาโน [มวฺหยาโน (สี. ปี.)];
ตกฺการิเย โสพฺภมิมํ [โสพฺภมฺหิ อหํ (ก.)] ปตามิ, น กิเรว สาธุ อติเวลภาณี [สาธูตฺยติเวลภาณี (ก.)]ฯ

๑๐๕ ปโปฺปติ มโจฺจ อติเวลภาณี, พนฺธํ วธํ โสกปริทฺทวญฺจ;
อตฺตานเมว ครหาสิ เอตฺถ, อาเจร ยํ ตํ นิขณนฺติ โสเพฺภฯ

๑๐๖ กิเมวหํ ตุณฺฑิลมนุปุจฺฉึ, กเรยฺย สํ [กเรยฺยาสํ (สฺยา.), กเรยฺย ส (ก.), ภเรยฺย สํ (?)] ภาตรํ กาฬิกายํ [กาฬิกาย (สฺยา. ก.)];
นโคฺควหํ [นโคฺคจ’หํ (?)] วตฺถยุคญฺจ ชีโน, อยมฺปิ อโตฺถ พหุตาทิโสวฯ

๑๐๗ โย ยุชฺฌมานานมยุชฺฌมาโน [ยุชฺฌมาเนน อยุชฺฌมาโน (ก.)], เมณฺฑนฺตรํ อจฺจุปตี กุลิโงฺค;
โส ปิํสิโต เมณฺฑสิเรหิ ตตฺถ, อยมฺปิ อโตฺถ พหุตาทิโสวฯ

๑๐๘ จตฺุโร ชนา โปตฺถกมคฺคเหสุํ, เอกญฺจ โปสํ อนุรกฺขมานา;
สเพฺพว เต ภินฺนสิรา สยิํสุ, อยมฺปิ อโตฺถ พหุตาทิโสวฯ

๑๐๙ อชา ยถา เวฬุคุมฺพสฺมิํ พทฺธา [พนฺธํ (สฺยา. ก.)], อวกฺขิปนฺตี อสิมชฺฌคจฺฉิ;
เตเนว ตสฺสา คลกาวกนฺตํ [คลยา วิกนฺตุํ (ก.), คลกํ วิกนฺตา (สฺยา.)], อยมฺปิ อโตฺถ พหุตาทิโสวฯ

๑๑๐ อิเม น เทวา น คนฺธพฺพปุตฺตา, มิคา อิเม อตฺถวสํ คตา เม [อตฺถวสาภตา อิเม (สี. สฺยา. ปี.)];
เอกญฺจ นํ สายมาเส ปจนฺตุ, เอกํ ปุนปฺปาตราเส [เอกญฺจ นํ ปาตราเส (ก. สี. ปี.)] ปจนฺตุฯ

๑๑๑ สตํ สหสฺสานิ ทุภาสิตานิ, กลมฺปิ นาคฺฆนฺติ สุภาสิตสฺส;
ทุพฺภาสิตํ สงฺกมาโน กิเลโส [กิลิสฺสติ (?)], ตสฺมา ตุณฺหี กิมฺปุริสา [กิํปุริโส (สี. สฺยา.)] น พาลฺยาฯ

๑๑๒ ยา เมสา พฺยาหาสิ [พฺยากาสิ (สี. สฺยา. ปี.)] ปมุญฺจเถตํ, คิริญฺจ นํ [คิริํ วรํ (ก.)] หิมวนฺตํ นยนฺตุ;
อิมญฺจ โข เทนฺตุ มหานสาย, ปาโตว นํ ปาตราเส ปจนฺตุฯ

๑๑๓ ปชฺชุนฺนนาถา ปสโว, ปสุนาถา อยํ ปชา;
ตฺวํ นาโถสิ [ตฺวํ-นาโถ’สฺมิ (สี. สฺยา. ปี.)] มหาราช, นาโถหํ ภริยาย เม [อมฺห-นาถา มม ภริยา (ก. สี. สฺยา.)];

ทฺวินฺนมญฺญตรํ ญตฺวา, มุโตฺต คเจฺฉยฺย ปพฺพตํฯ

๑๑๔ น เว นินฺทา สุปริวชฺชเยถ [สุปริวชฺชยาถ (สฺยา.)], นานา ชนา เสวิตพฺพา ชนินฺท;
เยเนว เอโก ลภเต ปสํสํ, เตเนว อโญฺญ ลภเต นินฺทิตารํฯ

๑๑๕ สโพฺพ โลโก ปริจิโตฺต อติจิโตฺต [ปรจิเตฺตน อติจิโตฺต (สี. สฺยา.), ปรจิเตฺตน อจิโตฺต (สี. อฏฺฐ.)], สโพฺพ โลโก จิตฺตวา สมฺหิ จิเตฺต;
ปเจฺจกจิตฺตา ปุถุ สพฺพสตฺตา, กสฺสีธ จิตฺตสฺส วเส น วเตฺตฯ

๑๑๖ ตุณฺหี อหู กิมฺปุริโส สภริโย [อภาณี (ก.)], โย ทานิ พฺยาหาสิ ภยสฺส ภีโต;
โส ทานิ มุโตฺต สุขิโต อโรโค, วาจากิเรวตฺถวตี นรานนฺติฯ

๔๘๒. รุรุมิคราชชาตกํ (๙)

๑๑๗. ตสฺส [กสฺส (สี. ปี.)] คามวรํ ทมฺมิ, นาริโย จ อลงฺกตา;
โย [โก (สี. สฺยา. ปี.)] เมตํ มิคมกฺขาติ [มกฺขาสิ (สฺยา. ก.)], มิคานํ มิคมุตฺตมํฯ

๑๑๘. มยฺหํ คามวรํ เทหิ, นาริโย จ อลงฺกตา;
อหํ เต มิคมกฺขิสฺสํ, มิคานํ มิคมุตฺตมํฯ

๑๑๙. เอตสฺมิํ วนสณฺฑสฺมิํ, อมฺพา สาลา จ ปุปฺผิตา;
อินฺทโคปกสญฺฉนฺนา , เอเตฺถโส ติฏฺฐเต มิโคฯ

๑๒๐. ธนุํ อเทฺวชฺฌํ [อเทชฺฌํ (สี. ปี.), สรชฺชํ (ก.)] กตฺวาน, อุสุํ สนฺนยฺหุปาคมิ [สนฺธายุปาคมิ (สี. ปี.)];
มิโค จ ทิสฺวา ราชานํ, ทูรโต อชฺฌภาสถฯ

๑๒๑. อาคเมหิ มหาราช, มา มํ วิชฺฌิ รเถสภ;
โก นุ เต อิทมกฺขาสิ, เอเตฺถโส ติฏฺฐเต มิโคฯ

๑๒๒. เอส ปาปจโร โปโส, สมฺม ติฏฺฐติ อารกา;
โสยํ [โส หิ (สี. สฺยา. ปี.)] เม อิทมกฺขาสิ, เอเตฺถโส ติฏฺฐเต มิโคฯ

๑๒๓. สจฺจํ กิเรว มาหํสุ, นรา เอกจฺจิยา อิธ;
กฏฺฐํ นิปฺลวิตํ เสโยฺย, น เตฺวเวกจฺจิ โย นโรฯ

๑๒๔. กิํ นุ รุรุ ครหสิ มิคานํ, กิํ ปกฺขีนํ กิํ ปน มานุสานํ;
ภยญฺหิ มํ วินฺทตินปฺปรูปํ, สุตฺวาน ตํ มานุสิํ ภาสมานํฯ

๑๒๕. ยมุทฺธริํ วาหเน วุยฺหมานํ, มโหทเก สลิเล สีฆโสเต;
ตโตนิทานํ ภยมาคตํ มม, ทุกฺโข หเว ราช อสพฺภิ สงฺคโมฯ

๑๒๖. โสหํ จตุปฺปตฺตมิมํ วิหงฺคมํ, ตนุจฺฉิทํ หทเย โอสฺสชามิ;
หนามิ ตํ มิตฺตทุพฺภิํ อกิจฺจการิํ [หนามิ มิตฺตทุทฺทุ’มกิจฺจการิํ (สี. ปี.)], โย ตาทิสํ กมฺมกตํ น ชาเนฯ

๑๒๗. ธีรสฺส พาลสฺส หเว ชนินฺท, สโนฺต วธํ นปฺปสํสนฺติ ชาตุ;
กามํ ฆรํ คจฺฉตุ ปาปธโมฺม, ยญฺจสฺส ภฏฺฐํ ตเทตสฺส เทหิ;
อหญฺจ เต กามกโร ภวามิฯ

๑๒๘. อทฺธา รุรุ อญฺญตโร สตํ โส [สตํ’เส (สี.)], โย ทุพฺภโต [ทุพฺภิโน (สฺยา.), ทูภโต (ปี.)] มานุสสฺส น ทุพฺภิ;
กามํ ฆรํ คจฺฉตุ ปาปธโมฺม, ยญฺจสฺส ภฏฺฐํ ตเทตสฺส ทมฺมิ;
อหญฺจ เต กามจารํ ททามิฯ

๑๒๙. สุวิชานํ สิงฺคาลานํ, สกุณานญฺจวสฺสิตํ;
มนุสฺสวสฺสิตํ ราช, ทุพฺพิชานตรํ ตโตฯ

๑๓๐. อปิ เจ มญฺญตี โปโส, ญาติ มิโตฺต สขาติ วา;
โย ปุเพฺพ สุมโน หุตฺวา, ปจฺฉา สมฺปชฺชเต ทิโสฯ

๑๓๑. สมาคตา ชานปทา, เนคมา จ สมาคตา;
มิคา สสฺสานิ ขาทนฺติ, ตํ เทโว ปฏิเสธตุฯ

๑๓๒. ภวนฺตุ ชนปโท มาสิ, รฏฺฐญฺจาปิ วินสฺสตุ;
น เตฺววาหํ รุรุํ ทุเพฺภ, ทตฺวา อภยทกฺขิณํฯ

๑๓๓. มา เม ชนปโท อาสิ [มา มํ ชนปโท อหุ (สฺยา.)], รฏฺฐญฺจาปิ วินสฺสตุ;
น เตฺววาหํ [น เตฺวว (ก. สี. ก.)] มิคราชสฺส, วรํ ทตฺวา มุสา ภเณติฯ

รุรุมิคราชชาตกํ นวมํฯ

๔๘๓. สรภมิคชาตกํ (๑๐)

๑๓๔. อาสีเสเถว [อาสิํเสเถว (สี. สฺยา. ปี.)] ปุริโส, น นิพฺพิเนฺทยฺย ปณฺฑิโต;
ปสฺสามิ โวหํ อตฺตานํ, ยถา อิจฺฉิํ ตถา อหุฯ

๑๓๕. อาสีเสเถว ปุริโส, น นิพฺพิเนฺทยฺย ปณฺฑิโต;
ปสฺสามิ โวหํ อตฺตานํ, อุทกา ถลมุพฺภตํฯ

๑๓๖. วายเมเถว ปุริโส, น นิพฺพิเนฺทยฺย ปณฺฑิโต;
ปสฺสามิ โวหํ อตฺตานํ, ยถา อิจฺฉิํ ตถา อหุฯ

๑๓๗. วายเมเถว ปุริโส, น นิพฺพิเนฺทยฺย ปณฺฑิโต;
ปสฺสามิ โวหํ อตฺตานํ, อุทกา ถลมุพฺภตํฯ

๑๓๘. ทุกฺขูปนีโตปิ นโร สปโญฺญ, อาสํ น ฉิเนฺทยฺย สุขาคมาย;
พหู หิ ผสฺสา อหิตา หิตา จ, อวิตกฺกิตา มจฺจมุปพฺพชนฺติ [มจฺจุมุปพฺพชนฺติ (ก. สี. ปี.), มจฺจุมุปปชฺชนฺติ (สฺยา. ก.) เอตฺถ “อวิตกฺกิตาปิ ผโสฺส มจฺจํ ชนํ อุปคจฺฉนฺตี”ติ อโตฺถ]ฯ

๑๓๙. อจินฺติตมฺปิ ภวติ, จินฺติตมฺปิ วินสฺสติ;
น หิ จินฺตามยา โภคา, อิตฺถิยา ปุริสสฺส วาฯ

๑๔๐. สรภํ คิริทุคฺคสฺมิํ, ยํ ตุวํ อนุสรี ปุเร;
อลีนจิตฺตสฺส ตุวํ, วิกฺกนฺตมนุชีวสิ [ตว, วิกฺกนฺตํ ชีวิตํ ลภิ (ก.)]ฯ

๑๔๑. โย ตํ วิทุคฺคา นรกา สมุทฺธริ, สิลาย โยคฺคํ สรโภ กริตฺวา;
ทุกฺขูปนีตํ มจฺจุมุขา ปโมจยิ, อลีนจิตฺตํ ตํ มิคํ [ตเมว (สฺยา. ก.)] วเทสิฯ

๑๔๒. กิํ ตฺวํ นุ [ตฺวนฺนุ (สี. ปี.)] ตเตฺถว ตทา อโหสิ, อุทาหุ เต โกจิ นํ [ตํ (ก.)] เอตทกฺขา;
วิวฏฺฏจฺฉโทฺท นุสิ สพฺพทสฺสี, ญาณํ นุ เต พฺราหฺมณ ภิํสรูปํฯ

๑๔๓. น เจวหํ ตตฺถ ตทา อโหสิํ, น จาปิ เม โกจิ นํ [ตํ (ก.)] เอตทกฺขา;
คาถาปทานญฺจ สุภาสิตานํ, อตฺถํ ตทาเนนฺติ ชนินฺท ธีราฯ

๑๔๔. อาทาย ปตฺติํ [ปตฺตํ (สฺยา.), ปฏฺฐึ (ก.)] ปรวิริยฆาติํ, จาเป สรํ กึ วิจิกิจฺฉเส ตุวํ;
นุโนฺน [นุโณฺณ (ก. สี. สฺยา.), ตุโณฺณ (ก.)] สโร สรภํ หนฺตุ ขิปฺปํ, อนฺนญฺหิ เอตํ วรปญฺญ รโญฺญฯ

๑๔๕. อทฺธา ปชานามิ อหมฺปิ เอตํ, อนฺนํ มิโค พฺราหฺมณ ขตฺติยสฺส;
ปุเพฺพ กตญฺจ [ปุเพฺพ จ กตํ (ก.)] อปจายมาโน, ตสฺมา มิคํ สรภํ โน หนามิฯ

๑๔๖. เนโส มิโค มหาราช, อสุเรโส ทิสมฺปติ;
เอตํ หนฺตฺวา มนุสฺสินฺท, ภวสฺสุ อมราธิโปฯ

๑๔๗. สเจ จ ราชา [ราช (สี. สฺยา. ปี.)] วิจิกิจฺฉเส ตุวํ, หนฺตุํ มิคํ สรภํ สหายกํ [สหายกํ เม (สี. ปี.)];
สปุตฺตทาโร นรวีรเสฏฺฐ [นรวิริยเสฏฺฐ (สี. ปี.)], คนฺตฺวา [คนฺตา (สี. ปี. อฏฺฐ.)] ตุวํ เวตรณึ ยมสฺสฯ

๑๔๘. กามํ อหํ ชานปทา จ สเพฺพ, ปุตฺตา จ ทารา จ สหายสงฺฆา;
คเจฺฉมุ ตํ เวตรณึ ยมสฺส, น เตฺวว หโญฺญ มม ปาณโท โย [ปาณท’สฺส (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

๑๔๙. อยํ มิโค กิจฺฉคตสฺส มยฺหํ, เอกสฺส กตฺตา วิวนสฺมิ โฆเร;
ตํ ตาทิสํ ปุพฺพกิจฺจํ สรโนฺต, ชานํ มหาพฺรเหฺม กถํ หเนยฺยํฯ

๑๕๐. มิตฺตาภิราธี จิรเมว ชีว, รชฺชํ อิมํ ธมฺมคุเณ [รชฺชมฺปิมํ จสฺส คเณ (ก.)] ปสาส;
นารีคเณหิ ปริจาริยโนฺต, โมทสฺสุ รเฏฺฐ ติทิเวว วาสโวฯ

๑๕๑. อโกฺกธโน นิจฺจปสนฺนจิโตฺต, สพฺพาติถี ยาจโยโค ภวิตฺวา [ปาหุนเก กริตฺวา (สฺยา.), ยาจโยโค วิทิตฺวา (ก.)];
ทตฺวา จ ภุตฺวา จ ยถานุภาวํ, อนินฺทิโต สคฺคมุเปหิ ฐานนฺติฯ

สรภมิคชาตกํ ทสมํฯ

เตรสกนิปาตํ นิฏฺฐิตํฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

วรอมฺพ กุฏฺฐาริ สหํสวโร, อถรญฺญสฺมิํ ทูตกปญฺจมโก;
อถ โพธิ อกิตฺติ สุตกฺกรินา, อถ รุรุมิเคนปโร สรโภติฯ

๑๔. ปกิณฺณกนิปาโต

๔๘๔. สาลิเกทารชาตกํ (๑)

๑. สมฺปนฺนํ สาลิเกทารํ, สุวา ภุญฺชนฺติ โกสิย;
ปฏิเวเทมิ เต พฺรเหฺม, น เน [เต (สี. สฺยา.), นํ (สี. สฺยา. ปี. อฏฺฐ.), ตํ (ก. อฏฺฐ.)] วา
เรตุมุสฺสเหฯ

๒. เอโก จ ตตฺถ สกุโณ, โย เนสํ [เตสํ (สี. อฏฺฐ.)] สพฺพสุนฺทโร;
ภุตฺวา สาลึ ยถากามํ, ตุเณฺฑนาทาย คจฺฉติฯ

๓. โอเฑฺฑนฺตุ [อุชฺฌนฺตุ (สฺยา. ก.) องฺคุตฺตรนิกาเย ปสฺสิตพฺพํ] วาฬปาสานิ, ยถา
วชฺฌถ โส ทิโช;
ชีวญฺจ นํ คเหตฺวาน, อาเนยฺยาหิ [อาเนยฺย (สี. ปี.)] มมนฺติเกฯ

๔. เอเต ภุตฺวา ปิวิตฺวา จ [ภุตฺวา จ ปิตฺวา จ (ปี.)], ปกฺกมนฺติ วิหงฺคมา;
เอโก พโทฺธสฺมิ ปาเสน, กึ ปาปํ ปกตํ มยาฯ

๕. อุทรํ นูน อเญฺญสํ, สุว อโจฺจทรํ ตว;
ภุตฺวา สาลึ ยถากามํ, ตุเณฺฑนาทาย คจฺฉสิฯ

๖. โกฏฺฐํ นุ ตตฺถ ปูเรสิ, สุว เวรํ นุ เต มยา;
ปุโฏฺฐ เม สมฺม อกฺขาหิ, กุหึ สาลึ นิทาหสิ [นิธียสิ (ปี.)]ฯ

๗. น เม เวรํ ตยา สทฺธึ, โกโฏฺฐ มยฺหํ น วิชฺชติ;
อิณํ มุญฺจามิณํ ทมฺมิ, สมฺปโตฺต โกฏสิมฺพลึ;
นิธิมฺปิ ตตฺถ นิทหามิ, เอวํ ชานาหิ โกสิยฯ

๘. กีทิสํ เต อิณทานํ, อิณโมโกฺข จ กีทิโส;
นิธินิธานมกฺขาหิ , อถ ปาสา ปโมกฺขสิฯ

๙. อชาตปกฺขา ตรุณา, ปุตฺตกา มยฺห โกสิย;
เต มํ ภตา ภริสฺสนฺติ, ตสฺมา เตสํ อิณํ ททเทฯ

๑๐. มาตา ปิตา จ เม วุทฺธา, ชิณฺณกา คตโยพฺพนา;
เตสํ ตุเณฺฑน หาตูน, มุเญฺจ ปุพฺพกตํ [ปุเพฺพ กตํ (สี.)] อิณํฯ

๑๑. อเญฺญปิ ตตฺถ สกุณา, ขีณปกฺขา สุทุพฺพลา;
เตสํ ปุญฺญตฺถิโก ทมฺมิ, ตํ นิธึ อาหุ ปณฺฑิตาฯ

๑๒. อีทิสํ [เอทิสํ (สี. ปี.)] เม อิณทานํ, อิณโมโกฺข จ อีทิโส;
นิธินิธานมกฺขามิ [นิธึ นิธานํ อกฺขาตํ (สี. ปี.)], เอวํ ชานาหิ โกสิยฯ

๑๓. ภทฺทโก วตยํ ปกฺขี, ทิโช ปรมธมฺมิโก;
เอกเจฺจสุ มนุเสฺสสุ, อยํ ธโมฺม น วิชฺชติฯ

๑๔. ภุญฺช สาลึ ยถากามํ, สห สเพฺพหิ ญาติภิ;

ปุนาปิ สุว ปเสฺสมุ, ปิยํ เม ตว ทสฺสนํฯ

๑๕. ภุตฺตญฺจ ปีตญฺจ ตวสฺสมมฺหิ [ตวสฺสพฺยมฺหิ (ก.)], รตฺติญฺจ [รตี จ (สี. ปี.)] โน โกสิย เต สกาเส;
นิกฺขิตฺตทณฺฑสุ ททาหิ ทานํ, ชิณฺเณ จ มาตาปิตโร ภรสฺสุฯ

๑๖. ลกฺขี วต เม อุทปาทิ อชฺช, โย อทฺทสาสึ ปวรํ [โยหํ อทสฺสํ ปรมํ (สฺยา. ก.)] ทิชานํ;
สุวสฺส สุตฺวาน สุภาสิตานิ, กาหามิ ปุญฺญานิ อนปฺปกานิฯ

๑๗. โส โกสิโย อตฺตมโน อุทคฺโค, อนฺนญฺจ ปานญฺจภิสงฺขริตฺวา [อนฺนญฺจ ปานํ อภิสํหริตฺวา (ก.)];
อนฺเนน ปาเนน ปสนฺนจิตฺโต, สนฺตปฺปยิ สมณพฺราหฺมเณ จาติฯ

สาลิเกทารชาตกํ [เกทารชาตกํ (ก.)] ปฐมํฯ

๔๘๕. จนฺทกินฺนรีชาตกํ (๒)

๑๘. อุปนียติทํ มญฺญ, จนฺเท [โลหิตมเทน มชฺชามิ; วิชหามิ ชีวิตํ ปาณา, (สี. ปี. อฏฺฐ.)] โลหิตมทฺทเน;
อชฺช ชหามิ ชีวิตํ, ปาณา [โลหิตมเทน มชฺชามิ; วิชหามิ ชีวิตํ ปาณา, (สี. ปี. อฏฺฐ.)] เม จนฺเท นิรุชฺฌนฺติฯ

๑๙. โอสีทิ [โอสธิ (สี. สฺยา. ปี.), โอสฏฺฐิ (ก.), โอสติ (อภินวฏีกา), โอสีทติ (?)] เม ทุกฺขํ [ทุกฺขํ เม (สี. ปี.)] หทยํ, เม ฑยฺหเต นิตมฺมามิ;
ตว จนฺทิยา โสจนฺติยา, น นํ อญฺญหิ โสเกหิฯ

๒๐. ติณมิว วนมิว มิลายามิ [มิลยามิ (สี.), มิยฺยามิ (สี. ปี. อฏฺฐ.)], นที อปริปุณฺณาว [อปริปุณฺณิยาว (สี. ปี.)] สุสฺสามิ;
ตว จนฺทิยา โสจนฺติยา, น นํ อญฺญหิ โสเกหิฯ

๒๑. วสฺสมิว สเร ปาเท [วสฺสํว สเร ปาเท (สี.), วสฺสํว สเร ปพฺพตปาเท (ปี.)], อิมานิ อสฺสูนิ วตฺตเร มยฺหํ;
ตว จนฺทิยา โสจนฺติยา, น นํ อญฺญหิ โสเกหิฯ

๒๒. ปาโป โขสิ [ปาโปสิ โข (สี.), ปาโป โข (สฺยา. ปี.)] ราชปุตฺต, โย เม อิจฺฉิตํ [อิจฺฉิต (สี. สฺยา. ปี.)] ปตึ วรากิยา;
วิชฺฌสิ วนมูลสฺมึ, โสยํ วิโทฺธ ฉมา เสติฯ

๒๓. อิมํ มยฺหํ หทยโสกํ, ปฏิมุญฺจตุ ราชปุตฺต ตว มาตา;
โย มยฺหํ หทยโสโก, กิมฺปุริสํ อเวกฺขมานายฯ

๒๔. อิมํ มยฺหํ หทยโสกํ, ปฏิมุญฺจตุ ราชปุตฺต ตว ชายา;
โย มยฺหํ หทยโสโก, กิมฺปุริสํ อเวกฺขมานายฯ

๒๕. มา จ ปุตฺตํ [ปุเตฺต (สี. ปี.)] มา จ ปตึ, อทฺทกฺขิ ราชปุตฺต ตว มาตา;
โย กิมฺปุริสํ อวธิ, อทูสกํ มยฺห กามา หิ [มยฺหํ กามา (ก.)]ฯ

๒๖. มา จ ปุตฺตํ มา จ ปตึ, อทฺทกฺขิ ราชปุตฺต ตว ชายา;
โย กิมฺปุริสํ อวธิ, อทูสกํ มยฺห กามา หิฯ

๒๗. มา ตฺวํ จเนฺท โรทิ, มา โสจิ วนติมิรมตฺตกฺขิ;
มม ตฺวํ เหหิสิ ภริยา, ราชกุเล ปูชิตา นารีภิ [นารี (สี. ปี.)]ฯ

๒๘. อปิ นูนหํ มริสฺสํ, นาหํ [น จ ปนาหํ (สี. ปี.)] ราชปุตฺต ตว เหสฺสํ;
โย กิมฺปุริสํ อวธิ, อทูสกํ มยฺห กามา หิฯ

๒๙. อปิ ภีรุเก อปิ ชีวิตุกามิเก, กิมฺปุริสิ คจฺฉ หิมวนฺตํ;
ตาลีสตครโภชนา, อเญฺญ [ตาลิสฺสตครโภชเน, อรเญฺญ (สี. ปี.)] ตํ มิคา รมิสฺสนฺ
ติฯ

๓๐. เต ปพฺพตา ตา จ กนฺทรา, [ตา จ คิริคุหาโย (สี. สฺยา. ปี.)] ตา จ คิริคุหาโย ตเถว
ติฏฺฐนฺติ [ตา จ คิริคุหาโย (สี. สฺยา. ปี.)];
ตเตฺถว [ตตฺถ (สี. สฺยา. ปี.)] ตํ อปสฺสนฺตี, กิมฺปุริส กถํ อหํ กสฺสํฯ

๓๑. เต ปณฺณสนฺถตา รมณียา, วาฬมิเคหิ อนุจิณฺณา;
ตเตฺถว ตํ อปสฺสนฺตี, กิมฺปุริส กถํ อหํ กสฺสํ [กาสํ (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

๓๒. เต ปุปฺผสนฺถตา รมณียา, วาฬมิเคหิ อนุจิณฺณา;
ตเตฺถว ตํ อปสฺสนฺตี, กิมฺปุริส กถํ อหํ กสฺสํฯ

๓๓. อจฺฉา สวนฺติ คิริวน [คิริวร (สี. ปี.)] นทิโย, กุสุมาภิกิณฺณโสตาโย;
ตเตฺถว ตํ อปสฺสนฺตี, กิมฺปุริส กถํ อหํ กสฺสํฯ

๓๔. นีลานิ หิมวโต ปพฺพตสฺส, กูฏานิ ทสฺสนียานิ [ทสฺสเนยฺยานิ (สี. ปี.)];
ตเตฺถว ตํ อปสฺสนฺตี, กิมฺปุริส กถํ อหํ กสฺสํฯ

๓๕. ปีตานิ หิมวโต ปพฺพตสฺส, กูฏานิ ทสฺสนียานิ;
ตเตฺถว ตํ อปสฺสนฺตี, กิมฺปุริส กถํ อหํ กสฺสํฯ

๓๖. ตมฺพานิ หิมวโต ปพฺพตสฺส, กูฏานิ ทสฺสนียานิ;
ตเตฺถว ตํ อปสฺสนฺตี, กิมฺปุริส กถํ อหํ กสฺสํฯ

๓๗. ตุงฺคานิ หิมวโต ปพฺพตสฺส, กูฏานิ ทสฺสนียานิ;
ตเตฺถว ตํ อปสฺสนฺตี, กิมฺปุริส กถํ อหํ กสฺสํฯ

๓๘. เสตานิ หิมวโต ปพฺพตสฺส, กูฏานิ ทสฺสนียานิ;
ตเตฺถว ตํ อปสฺสนฺตี, กิมฺปุริส กถํ อหํ กสฺสํฯ

๓๙. จิตฺรานิ หิมวโต ปพฺพตสฺส, กูฏานิ ทสฺสนียานิ;
ตเตฺถว ตํ อปสฺสนฺตี, กิมฺปุริส กถํ อหํ กสฺสํฯ

๔๐. ยกฺขคณเสวิเต คนฺธมาทเน, โอสเธภิ สญฺฉเนฺน;
ตเตฺถว ตํ อปสฺสนฺตี, กิมฺปุริส กถํ อหํ กสฺสํฯ

๔๑. กิมฺปุริสเสวิเต คนฺธมาทเน, โอสเธภิ สญฺฉเนฺน;
ตเตฺถว ตํ อปสฺสนฺตี, กิมฺปุริส กถํ อหํ กสฺสํฯ

๔๒. วเนฺท เต อยิรพฺรเหฺม [อยฺยิเร พฺรเหฺม (ก.)], โย เม อิจฺฉิตํ ปตึ วรากิยา;
อมเตน อภิสิญฺจิ, สมาคตาสฺมิ ปิยตเมนฯ

๔๓. วิจราม ทานิ คิริวน [คิริวร (สี. ปี.)] นทิโย, กุสุมาภิกิณฺณโสตาโย;
นานาทุมวสนาโย [เสวนาโย (ปี.)], ปิยํวทา อญฺญมญฺญสฺสาติฯ

จนฺทกินฺนรีชาตกํ [จนฺทกินฺนรชาตกํ (สี. สฺยา. ปี.)] ทุติยํฯ

๔๘๖. มหาอุกฺกุสชาตกํ (๓)

๔๔. อุกฺกา จิลาจา [มิลาจา (สี. สฺยา. ปี.)] พนฺธนฺติ ทีเป [พนฺธนฺติ ลุทฺทา, ทีเป (ก.)],
ปชา มมํ ขาทิตุํ ปตฺถยนฺติ;
มิตฺตํ สหายญฺจ วเทหิ เสนก, อาจิกฺข ญาติพฺยสนํ ทิชานํฯ

๔๕. ทิโช ทิชานํ ปวโรสิ ปกฺขิม [ปกฺขิ (สี. ปี.), ปกฺขิ จ (สฺยา.)], อุกฺกุสราช สรณํ ตํ อุเปม [อุเปมิ (สี. สฺยา. ปี.)];
ปชา มมํ ขาทิตุํ ปตฺถยนฺติ, ลุทฺทา จิลาจา [มิลาจา (สี. สฺยา. ปี.)] ภว เม สุขายฯ

๔๖. มิตฺตํ สหายญฺจ กโรนฺติ ปณฺฑิตา, กาเล อกาเล สุขเมสมานา [มาสยานา (ปี.)];
กโรมิ เต เสนก เอตมตฺถํ, อริโย หิ อริยสฺส กโรติ กิจฺจํฯ

๔๗. ยํ โหติ กิจฺจํ อนุกมฺปเกน, อริยสฺส อริเยน กตํ ตยีทํ [ตว ยิทํ (สี. ปี.)];
อตฺตานุรกฺขี ภว มา อทยฺหิ [อฑยฺห (สี. ปี.)], ลจฺฉาม ปุเตฺต ตยิ ชีวมาเนฯ

๔๘. ตเวว [ตเมว (สฺยา. ก.)] รกฺขาวรณํ กโรนฺโต, สรีรเภทาปิ น สนฺตสามิ;
กโรนฺติ เหเก [เหเต (ก. สี. สฺยา. ปี.)] สขีนํ สขาโร, ปาณํ จชนฺตา [จชนฺติ (สี. ปี.)] สตเมส [สตาเนส (ปี.)] ธโมฺมฯ

๔๙. สุทุกฺกรํ กมฺมมกาสิ [มกา (สี. ปี.)], อณฺฑชายํ วิหงฺคโม;
อตฺถาย กุรโร ปุเตฺต, อฑฺฒรเตฺต อนาคเตฯ

๕๐. จุตาปิ เหเก [เอเก (สี. ปี.)] ขลิตา สกมฺมุนา, มิตฺตานุกมฺปาย ปติฏฺฐหนฺติ;
ปุตฺตา มมฏฺฏา คติมาคโตสฺมิ, อตฺถํ จเรโถ [จเรถ (สี. สฺยา. ปี.)] มม วาริจร [วาริฉนฺน (สี. ปี.)]ฯ

๕๑. ธเนน ธเญฺญน จ อตฺตนา จ, มิตฺตํ สหายญฺจ กโรนฺติ ปณฺฑิตา;
กโรมิ เต เสนก เอตมตฺถํ, อริโย หิ อริยสฺส กโรติ กิจฺจํฯ

๕๒. อโปฺปสฺสุโกฺก ตาต ตุวํ นิสีท, ปุโตฺต ปิตุ จรติ อตฺถจริยํ;
อหํ จริสฺสามิ ตเวตมตฺถํ, เสนสฺส ปุเตฺต ปริตายมาโนฯ

๕๓. อทฺธา หิ ตาต สตเมส ธโมฺม, ปุโตฺต ปิตุ ยํ จเร [ปิตุนํ จเร (ก.), ปิตุ ยญฺจเรถ (สี. ปี.)] อตฺถจริยํ;
อเปฺปว มํ ทิสฺวาน ปวฑฺฒกายํ, เสนสฺส ปุตฺตา น วิเหฐเยยฺยุํฯ

๕๔. ปสู มนุสฺสา มิควีรเสฏฺฐ [มิควิริยเสฏฺฐ (สี. ปี.)], ภยฏฺฏิตา [ภยทฺทิตา (สี. ปี.)] เสฏฺฐมุปพฺพชนฺติ;
ปุตฺตา มมฏฺฏา คติมาคโตสฺมิ, ตฺวํ โนสิ ราชา ภว เม สุขายฯ

๕๕. กโรมิ เต เสนก เอตมตฺถํ, อายามิ เต ตํ ทิสตํ วธาย;
กถญฺหิ วิญฺญู ปหุ สมฺปชาโน, น วายเม อตฺตชนสฺส คุตฺติยาฯ

๕๖. มิตฺตญฺจ กยิราถ สุหทยญฺจ [สุหทฺทยญฺจ (สี.), สขาฆรญฺจ (ปี.)], อยิรญฺจ กยิราถ สุขาคมาย;
นิวตฺถโกโจว [โกโชว (สี. ปี.)] สเรภิหนฺตฺวา, โมทาม ปุเตฺตหิ สมงฺคิภูตาฯ

๕๗. สกมิตฺตสฺส กมฺมน, สหายสฺสาปลายิโน;
กูชนฺตมุปกูชนฺติ , โลมสา หทยงฺคมํฯ

๕๘. มิตฺตํ สหายํ อธิคมฺม ปณฺฑิโต, โส ภุญฺชตี ปุตฺต ปสุํ ธนํ วา;
อหญฺจ ปุตฺตา จ ปตี จ มยฺหํ, มิตฺตานุกมฺปาย สมงฺคิภูตาฯ

๕๙. ราชวตา สูรวตา จ อโตฺถ, สมฺปนฺนสขิสฺส ภวนฺติ เหเต;
โส มิตฺตวา ยสวา อุคฺคตโตฺต, อสฺมึธโลเก [อสฺมิญฺจ โลเก (สี. สฺยา. ปี.)] โมทติ กามกามีฯ

๖๐. กรณียานิ มิตฺตานิ, ทลิเทฺทนาปิ เสนก;
ปสฺส มิตฺตานุกมฺปาย, สมคฺคมฺหา สญาตเก [สญาตกา (?)]ฯ

๖๑. สูเรน พลวเนฺตน, โย มิเตฺต [เมเตฺต (สี.), มิตฺตํ (สฺยา.)] กุรุเต ทิโช;
เอวํ โส สุขิโต โหติ, ยถาหํ ตฺวญฺจ เสนกาติฯ

มหาอุกฺกุสชาตกํ ตติยํฯ

๔๘๗. อุทฺทาลกชาตกํ (๔)

๖๒. ขราชินา ชฏิลา ปงฺกทนฺตา, ทุมฺมกฺขรูปา [ทุมฺมุธรูปา (สี. ปี. ก.)] เย มนฺตํ ชปฺปนฺติ [เยเม ชปนฺติ (สี. ปี.), เย’เม ชปฺปนฺติ มเนฺต (ชา. ๑.๖.๑๐)];
กจฺจินฺนุ เต มานุสเก ปโยเค, อิทํ วิทู ปริมุตฺตา อปายาฯ

๖๓. ปาปานิ กมฺมานิ กเรถ [กเรยฺย (สฺยา.), กตฺวาน (ชา. ๑.๖.๑๑)] ราช, พหุสฺสุโต เจ น จเรยฺย ธมฺมํ;
สหสฺสเวโทปิ น ตํ ปฏิจฺจ, ทุกฺขา ปมุเจฺจ [ปมุเญฺจ (สฺยา.)] จรณํ อปตฺวาฯ

๖๔. สหสฺสเวโทปิ น ตํ ปฏิจฺจ, ทุกฺขา ปมุเจฺจ จรณํ อปตฺวา;
มญฺญามิ เวทา อผลา ภวนฺติ, สสํยมํ จรณเญฺญว สจฺจํฯ

๖๕. น เหว เวทา อผลา ภวนฺติ, สสํยมํ จรณเญฺญว สจฺจํ;
กิตฺติญฺหิ [กิตฺติญฺจ (สฺยา.)] ปโปฺปติ อธิจฺจ เวเท, สนฺติํ ปุณาติ [ปุโนติ (สี. อฏฺฐ.), ปุเณติ (สฺยา. ชา. ๑.๖.๑๓), ปุเนติ (ปี.)] จรเณน ทเนฺตฯ

๖๖. ภจฺจา มาตา ปิตา พนฺธู, เยน ชาโต สเยว โส;
อุทฺทาลโก อหํ โภโต [โภติ (ก.)], โสตฺติยากุลวํสโก [วํสโต (ก.)]ฯ

๖๗. กถํ โภ พฺราหฺมโณ โหติ, กถํ ภวติ เกวลี;
กถญฺจ ปรินิพฺพานํ, ธมฺมโฏฺฐ กินฺติ วุจฺจติฯ

๖๘. นิรํกตฺวา อคฺคิมาทาย พฺราหฺมโณ, อาโป สิญฺจํ ยชํ อุเสฺสติ ยูปํ;
เอวํกโร พฺราหฺมโณ โหติ เขมี, ธเมฺม ฐิตํ เตน อมาปยึสุฯ

๖๙. น สุทฺธิ เสจเนนตฺถิ, นาปิ เกวลี พฺราหฺมโณ;
น ขนฺตี นาปิ โสรจฺจํ, นาปิ โส ปรินิพฺพุโตฯ

๗๐. กถํ โส [โภ (สฺยา. ก.)] พฺราหฺมโณ โหติ, กถํ ภวติ เกวลี;
กถญฺจ ปรินิพฺพานํ, ธมฺมโฏฺฐ กินฺติ วุจฺจติฯ

๗๑. อเขตฺตพนฺธู อมโม นิราโส, นิโลฺลภปาโป ภวโลภขีโณ;
เอวํกโร พฺราหฺมโณ โหติ เขมี, ธเมฺม ฐิตํ เตน อมาปยึสุฯ

๗๒. ขตฺติยา พฺราหฺมณา เวสฺสา, สุทฺทา จณฺฑาลปุกฺกุสา;
สเพฺพว โสรตา ทนฺตา, สเพฺพว ปรินิพฺพุตา;
สเพฺพสํ สีติภูตานํ, อตฺถิ เสโยฺยถ [เสโยฺยว (สี. ปี.)] ปาปิโยฯ

๗๓. ขตฺติยา พฺราหฺมณา เวสฺสา, สุทฺทา จณฺฑาลปุกฺกุสา;
สเพฺพว โสรตา ทนฺตา, สเพฺพว ปรินิพฺพุตา;
สเพฺพสํ สีติภูตานํ, นตฺถิ เสโยฺยถ ปาปิโยฯ

๗๔. ขตฺติยา พฺราหฺมณา เวสฺสา, สุทฺทา จณฺฑาลปุกฺกุสา;
สเพฺพว โสรตา ทนฺตา, สเพฺพว ปรินิพฺพุตาฯ

๗๕. สเพฺพสํ สีติภูตานํ, นตฺถิ เสโยฺยถ ปาปิโย;
ปนฺตถํ [ปสตฺถํ (สฺยา.), ปสฏฺฐํ (ก.)] จรสิ พฺรหฺมญฺญํ, โสตฺถิยากุลวํสตํฯ

๗๖. นานารเตฺตหิ วเตฺถหิ, วิมานํ ภวติ ฉาทิตํ;
น เตสํ ฉายา วตฺถานํ, โส ราโค อนุปชฺชถฯ

๗๗. เอวเมว [เอวเมวํ (ปี.)] มนุเสฺสสุ, ยทา สุชฺฌนฺติ มาณวา;
เต สชาตึ ปมุญฺจนฺติ [น เตสํ ชาตึ ปุจฺฉนฺติ (สี. สฺยา. ปี.), น เตสํ ชาติ สุชฺฌติ (ก.)], ธมฺมมญฺญาย สุพฺพตาติฯ

อุทฺทาลกชาตกํ จตุตฺถํฯ

๔๘๘. ภิสชาตกํ (๕)

๗๘. อสฺสํ ควํ รชตํ ชาตรูปํ, ภริยญฺจ โส อิธ ลภตํ มนาปํ;
ปุเตฺตหิ ทาเรหิ สมงฺคิ โหตุ, ภิสานิ เต พฺราหฺมณ โย อหาสิฯ

๗๙. มาลญฺจ โส กาสิกจนฺทนญฺจ, ธาเรตุ ปุตฺตสฺส พหู ภวนฺตุ;
กาเมสุ ติพฺพํ กุรุตํ อเปกฺขํ, ภิสานิ เต พฺราหฺมณ โย อหาสิฯ

๘๐. ปหูตธโญฺญ กสิมา ยสสฺสี, ปุเตฺต คิหี ธนิมา สพฺพกาเม;
วยํ อปสฺสํ ฆรมาวสาตุ, ภิสานิ เต พฺราหฺมณ โย อหาสิฯ

๘๑. โส ขตฺติโย โหตุ ปสยฺหการี, ราชาภิราชา [ราชาธิราชา (สฺยา. ก.)] พลวา ยสสฺสี;
ส จาตุรนฺตํ มหิมาวสาตุ, ภิสานิ เต พฺราหฺมณ โย อหาสิฯ

๘๒. โส พฺราหฺมโณ โหตุ อวีตราโค, มุหุตฺตนกฺขตฺตปเถสุ ยุโตฺต;
ปูเชตุ นํ รฏฺฐปตี ยสสฺสี, ภิสานิ เต พฺราหฺมณ โย อหาสิฯ

๘๓. อชฺฌายกํ สพฺพสมนฺตเวทํ [สพฺพสมตฺตเวทํ (สี.), สพฺพสมตฺตเวทนํ (ปี.)], ตปสฺสีนํ มญฺญตุ สพฺพโลโก;
ปูเชนฺตุ นํ ชานปทา สเมจฺจ, ภิสานิ เต พฺราหฺมณ โย อหาสิฯ

๘๔. จตุสฺสทํ คามวรํ สมิทฺธํ, ทินฺนญฺหิ โส ภุญฺชตุ วาสเวน;
อวีตราโค มรณํ อุเปตุ, ภิสานิ เต พฺราหฺมณ โย อหาสิฯ

๘๕. โส คามณี โหตุ สหายมชฺฌ, นเจฺจหิ คีเตหิ ปโมทมาโน;
โส ราชโต พฺยสน มาลตฺถ [มา ราชโต วฺยสน’มลตฺถ (สี. สฺยา. ปี.)] กิญฺจิ, ภิสานิ เต พฺราหฺมณ โย อหาสิฯ

๘๖. ยํ เอกราชา ปถวิํ วิเชตฺวา, อิตฺถีสหสฺสาน [อิตฺถีสหสฺสสฺส (สี. ปี.)] ฐเปตุ อคฺคํ;
สีมนฺตินีนํ ปวรา ภวาตุ, ภิสานิ เต พฺราหฺมณ ยา อหาสิฯ

๘๗. อิสีนญฺหิ สา สพฺพสมาคตานํ, ภุเญฺชยฺย สาทุํ อวิกมฺปมานา;
จราตุ ลาเภน วิกตฺถมานา, ภิสานิ เต พฺราหฺมณ ยา อหาสิฯ

๘๘. อาวาสิโก โหตุ มหาวิหาเร, นวกมฺมิโก โหตุ คชงฺคลายํ [กชงฺคลายํ (สี. สฺยา. ปี.)];
อาโลกสนฺธิํ ทิวสํ [ทิวสา (สี. สฺยา. ปี.)] กโรตุ, ภิสานิ เต พฺราหฺมณ โย อหาสิฯ

๘๙. โส พชฺฌตู ปาสสเตหิ ฉพฺภิ [ฉมฺหิ (สี. ปี.), ฉสฺสุ (?)], รมฺมา วนา นิยฺยตุ ราชธานิํ [ราชฐานิํ (ก.)];
ตุเตฺตหิ โส หญฺญตุ ปาจเนหิ, ภิสานิ เต พฺราหฺมณ โย อหาสิฯ

๙๐. อลกฺกมาลี ติปุกณฺณวิโทฺธ, ลฏฺฐีหโต สปฺปมุขํ อุเปตุ;
สกจฺฉพโนฺธ [สกฺกจฺจพโทฺธ (สี. ปี.), สํกจฺจพโนฺธ (นิยฺย)] วิสิขํ จราตุ, ภิสานิ เต พฺราหฺมณ โย อหาสิฯ

๙๑. โย เว อนฏฺฐํว [อนฏฺฐํ (สี. สฺยา. ปี.)] นฏฺฐนฺติ จาห, กาเมว โส ลภตํ ภุญฺชตญฺจ [ลภตุ ภุญฺชตุ จ (สฺยา.)];
อคารมชฺฌ มรณํ อุเปตุ, โย วา โภโนฺต สงฺกติ กญฺจิเทว [กิญฺจิเทว (ก.)]ฯ

๙๒. ยเทสมานา วิจรนฺติ โลเก, อิฏฺฐญฺจ กนฺตญฺจ พหูนเมตํ;
ปิยํ มนุญฺญํ จิธ ชีวโลเก, กสฺมา อิสโย นปฺปสํสนฺติ กาเมฯ

๙๓. กาเมสุ เว หญฺญเร พชฺฌเร จ, กาเมสุ ทุกฺขญฺจ ภยญฺจ ชาตํ;
กาเมสุ ภูตาธิปตี ปมตฺตา, ปาปานิ กมฺมานิ กโรนฺติ โมหาฯ

๙๔. เต ปาปธมฺมา ปสเวตฺว ปาปํ, กายสฺส เภทา นิรยํ วชนฺติ;

อาทีนวํ กามคุเณสุ ทิสฺวา, ตสฺมา อิสโย นปฺปสํสนฺติ กาเมฯ

๙๕. วีมํสมาโน อิสิโน ภิสานิ, ตีเร คเหตฺวาน ถเล นิเธสึ;
สุทฺธา อปาปา อิสโย วสนฺติ, เอตานิ เต พฺรหฺมจารี ภิสานิฯ

๙๖. น เต นฏา โน ปน กีฬเนยฺยา, น พนฺธวา โน ปน เต สหายา;
กิสฺมึ วุปตฺถมฺภ สหสฺสเนตฺต, อิสีหิ ตฺวํ กีฬสิ เทวราชฯ

๙๗. อาจริโย เมสิ ปิตา จ มยฺหํ, เอสา ปติฏฺฐา ขลิตสฺส พฺรเหฺม;
เอกาปราธํ ขม ภูริปญฺญ, น ปณฺฑิตา โกธพลา ภวนฺติฯ

๙๘. สุวาสิตํ อิสินํ เอกรตฺตํ, ยํ วาสวํ ภูตปติทฺทสาม;
สเพฺพว โภโนฺต สุมนา ภวนฺตุ, ยํ พฺราหฺมโณ ปจฺจุปาที ภิสานิฯ

๙๙. อหญฺจ สาริปุโตฺต จ, โมคฺคลฺลาโน จ กสฺสโป;
อนุรุโทฺธ ปุโณฺณ อานโนฺท, ตทาสุํ สตฺต ภาตโรฯ

๑๐๐. ภคินี อุปฺปลวณฺณา จ, ทาสี ขุชฺชุตฺตรา ตทา;
จิโตฺต คหปติ ทาโส, ยโกฺข สาตาคิโร ตทาฯ

๑๐๑. ปาลิเลยฺย [ปาริเลยฺย (สี. ปี.)] ตทา นาโค, มธุโท [มธุวา (สี. ปี.)] เสฏฺฐวานโร;
กาฬุทายี ตทา สโกฺก, เอวํ ธาเรถ ชาตกนฺติฯ

ภิสชาตกํ ปญฺจมํฯ

๔๘๙. สุรุจิชาตกํ (๖)

๑๐๒. มเหสี สุรุจิโน [รุจิโน (สี. สฺยา. ปี.)] ภริยา, อานีตา ปฐมํ อหํ;
ทส วสฺสสหสฺสานิ, ยํ มํ สุรุจิมานยิฯ

๑๐๓. สาหํ พฺราหฺมณ ราชานํ, เวเทหํ มิถิลคฺคหํ;
นาภิชานามิ กาเยน, วาจาย อุท เจตสา;
สุรุจึ อติมญฺญิตฺถ [อติมญฺญิโตฺถ (สี. ปี.), อติมญฺญิตา (?)], อาวิ [อาวึ (สี. ปี.)] วา ยทิ วา รโหฯ

๑๐๔. เอเตน สจฺจวเชฺชน, ปุโตฺต อุปฺปชฺชตํ อิเส;
มุสา เม ภณมานาย, มุทฺธา ผลตุ สตฺตธาฯ

๑๐๕. ภตฺตุ มม สสฺสุ มาตา, ปิตา จาปิ จ สสฺสุโร;
เต มํ พฺรเหฺม วิเนตาโร, ยาว อฏฺฐํสุ ชีวิตํฯ

๑๐๖. สาหํ อหึสารตินี, กามสา [กามโส (สี.)] ธมฺมจารินี [ธมฺมจาริณี (สี.)];
สกฺกจฺจํ เต อุปฏฺฐาสึ, รตฺตินฺทิวมตนฺทิตาฯ

๑๐๗. เอเตน สจฺจวเชฺชน, ปุโตฺต อุปฺปชฺชตํ อิเส;
มุสา เม ภณมานาย, มุทฺธา ผลตุ สตฺตธาฯ

๑๐๘. โสฬสิตฺถิสหสฺสานิ, สหภริยานิ พฺราหฺมณ;

ตาสุ อิสฺสา วา โกโธ วา, นาหุ มยฺหํ กุทาจนํฯ

๑๐๙. หิเตน ตาสํ นนฺทามิ, น จ เม กาจิ อปฺปิยา;
อตฺตานํวานุกมฺปามิ, สทา สพฺพา สปตฺติโยฯ

๑๑๐. เอเตน สจฺจวชฺเชน, ปุโตฺต อุปฺปชฺชตํ อิเส;
มุสา เม ภณมานาย, มุทฺธา ผลตุ สตฺตธาฯ

๑๑๑. ทาเส กมฺมกเร เปเสฺส [โปเส (สฺยา. ก.)], เย จเญฺญ อนุชีวิโน;
เปเสมิ [โปเสมิ (สี. สฺยา. ปี.)] สหธเมฺมน, สทา ปมุทิตินฺทฺริยาฯ

๑๑๒. เอเตน สจฺจวชฺเชน, ปุโตฺต อุปฺปชฺชตํ อิเส;
มุสา เม ภณมานาย, มุทฺธา ผลตุ สตฺตธาฯ

๑๑๓. สมเณ พฺราหฺมเณ จาปิ, อเญฺญ จาปิ วนิพฺพเก;
ตเปฺปมิ อนฺนปาเนน, สทา ปยตปาณินีฯ

๑๑๔. เอเตน สจฺจวชฺเชน, ปุโตฺต อุปฺปชฺชตํ อิเส;
มุสา เม ภณมานาย, มุทฺธา ผลตุ สตฺตธาฯ

๑๑๕. จาตุทฺทสิํ ปญฺจทฺทสิํ [ปนฺนรสิํ (สี. ปี.)], ยา จ ปกฺขสฺส อฎฺฐมี [อฎฺฐมิํ (สี. ปี.)];
ปาฎิหาริยปกฺขญฺจ, อฎฺฐงฺคสุสมาคตํ [อฎฺฐงฺคสุสมาหิตํ (สพฺพตฺถ) วิ. ว. ๑๒๙ ปาฬิยา อฎฺฐกถา ปสฺสิตพฺพา];
อุโปสถํ อุปวสามิ [อุปวสิํ (ก.)], สทา สีเลสุ สํวุตาฯ

๑๑๖. เอเตน สจฺจวชฺเชน, ปุโตฺต อุปฺปชฺชตํ อิเส;
มุสา เม ภณมานาย, มุทฺธา ผลตุ สตฺตธาฯ

๑๑๗. สเพฺพว เต ธมฺมคุณา, ราชปุตฺติ ยสสฺสินิ;
สํวิชฺชนฺติ ตยิ ภเทฺท, เย ตฺวํ กิเตฺตสิ อตฺตนิฯ

๑๑๘. ขตฺติโย ชาติสมฺปโนฺน, อภิชาโต ยสสฺสิมา;
ธมฺมราชา วิเทหานํ, ปุโตฺต อุปฺปชฺชเต ตว [ตวํ (สี. ปี.)]ฯ

๑๑๙. ทุมฺมี [รุมฺมี (สี. ปี.)] รโชชลฺลธโร, อเฆ เวหายสํ ฐิโต;
มนุญฺญํ ภาสเส วาจํ, ยํ มยฺหํ หทยงฺคมํฯ

๑๒๐. เทวตานุสิ สคฺคมฺหา, อิสิ วาสิ [จาปิ (ก.)] มหิทฺธิโก;
โก วาสิ ตฺวํ อนุปฺปโตฺต, อตฺตานํ เม ปเวทยฯ

๑๒๑. ยํ เทวสงฺฆา วนฺทนฺติ, สุธมฺมายํ สมาคตา;
โสหํ สโกฺก สหสฺสโกฺข, อาคโตสฺมิ ตวนฺติเกฯ

๑๒๒. อิตฺถิโย [อิตฺถิยา (ปี.)] ชีวโลกสฺมิํ, ยา โหติ [โหนฺติ (สี. สฺยา.)] สมจารินี [สมจาริณี (สี.)];
เมธาวินี สีลวตี, สสฺสุเทวา ปติพฺพตาฯ

๑๒๓. ตาทิสาย สุเมธาย, สุจิกมฺมาย นาริยา;
เทวา ทสฺสนมายนฺติ, มานุสิยา อมานุสาฯ

๑๒๔. ตฺวญฺจ ภทฺเท สุจิณฺเณน, ปุพฺเพ สุจริเตน จ;
อิธ ราชกุเล ชาตา, สพฺพกามสมิทฺธินีฯ

๑๒๕. อยญฺจ เต ราชปุตฺติ, อุภยตฺถ กฏคฺคโห;
เทวโลกูปปตฺตี จ, กิตฺตี จ อิธ ชีวิเตฯ

๑๒๖. จิรํ สุเมเธ สุขินี, ธมฺมมตฺตนิ ปาลย;
เอสาหํ ติทิวํ ยามิ, ปิยํ เม ตว ทสฺสนนฺติฯ

สุรุจิชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๔๙๐. ปญฺจุโปสถิกชาตกํ (๗)

๑๒๗. อปฺโปสฺสุกฺโก ทานิ ตุวํ กโปต, วิหงฺคม น ตว โภชนตฺโถ;
ขุทํ [ขุทฺทํ (สฺยา. ก.), ขุธํ (สกฺกต-ปากตานุรูปํ)] ปิปาสํ อธิวาสยนฺโต, กสฺมา ภวํ โปสถิโก กโปต [กโปโต (สี. ปี.)]ฯ

๑๒๘. อหํ ปุเร คิทฺธิคโต กโปติยา, อสฺมึ ปเทสสฺมิมุโภ รมาม;
อถคฺคหี สากุณิโก กโปตึ, อกามโก ตาย วินา อโหสึฯ

๑๒๙. นานาภวา วิปฺปโยเคน ตสฺสา, มโนมยํ เวทน เวทยามิ [เวทนํ เวทิยามิ (สี. ปี.)];
ตสฺมา อหํโปสถํ ปาลยามิ, ราโค มมํ มา ปุนราคมาสิฯ

๑๓๐. อนุชฺชุคามี อุรคา ทุชิวฺห [อุรค ทฺวิชิวฺห (สี.)], ทาฐาวุโธ โฆรวิโสสิ สปฺป;
ขุทํ ปิปาสํ อธิวาสยนฺโต, กสฺมา ภวํโปสถิโก นุ ทีฆ [ทีโฆ (สี. ปี.)]ฯ

๑๓๑. อุสโภ อหู พลวา คามิกสฺส, จลกฺกกู วณฺณพลูปปนฺโน;
โส มํ อกฺกมิ ตํ กุปิโต อฑํสิ, ทุกฺขาภิตุณฺโณ มรณํ อุปาคา [อุปาคมิ (สี. ปี.)]ฯ

๑๓๒. ตโต ชนา นิกฺขมิตฺวาน คามา, กนฺทิตฺวา โรทิตฺวา [กนฺทิตฺว โรทิตฺว (สี.)] อปกฺกมึสุ;
ตสฺมา อหํโปสถํ ปาลยามิ, โกโธ มมํ มา ปุนราคมาสิฯ

๑๓๓. มตาน มํสานิ พหู สุสาเน, มนุญฺญรูปํ ตว โภชเน ตํ;
ขุทํ ปิปาสํ อธิวาสยนฺโต, กสฺมา ภวํโปสถิโก สิงฺคาล [สิคาโล (สี. ปี.)]ฯ

๑๓๔. ปวิสิ [ปวิสฺสํ (สี. ปี.), ปวิสฺส (สฺยา.)] กุจฺฉึ มหโต คชสฺส, กุณเป รโต หตฺถิมํเสสุ คิทฺโธ [หตฺถิมํเส ปคิทฺโธ (สี. ปี.)];
อุณฺโห จ วาโต ติขิณา จ รสฺมิโย, เต โสสยุํ ตสฺส กรีสมคฺคํฯ

๑๓๕. กิโส จ ปณฺฑู จ อหํ ภทนฺเต, น เม อหู นิกฺขมนาย มคฺโค;
มหา จ เมโฆ สหสา ปวสฺสิ, โส เตมยี ตสฺส กรีสมคฺคํฯ

๑๓๖. ตโต อหํ นิกฺขมิสํ ภทนฺเต, จนฺโท ยถา ราหุมุขา ปมุตฺโต;
ตสฺมา อหํโปสถํ ปาลยามิ, โลโภ มมํ มา ปุนราคมาสิฯ

๑๓๗. มมีกฎูปสฺมึ กิปิลฺลิกานิ, นิโปฺปฌยโนฺต ตุวํ ปุเร จราสิ;
ขุทํ ปิปาสํ อธิวาสยโนฺต, กสฺมา ภวํโปสถิโก นุ อชฺช [อโชฺช (สี. ปี.)]ฯ

๑๓๘. สกํ นิเกตํ อติหีฬยาโน [อติเหฬยาโน (สฺยา. ก.)], อตฺริจฺฉตา [อตฺริจฺฉตาย (สี. สฺยา. ปี.)] มลฺลคามํ [มลตํ (สี. ปี.), มลฺลยตํ (ก.)] อคจฺฉึ;
ตโต ชนา นิกฺขมิตฺวาน คามา, โกทณฺฑเกน ปริโปถยึสุ มํฯ

๑๓๙. โส ภินฺนสีโส รุหิรมกฺขิตโงฺค, ปจฺจาคมาสึ สกํ [ส สกํ (สฺยา. ก.),'ถ สกํ (?)] นิเกตํ;
ตสฺมา อหํโปสถํ ปาลยามิ, อตฺริจฺฉตา มา ปุนราคมาสิฯ

๑๔๐. ยํ โน อปุจฺฉิตฺถ ตุวํ ภทเนฺต, สเพฺพว พฺยากริมฺห ยถา ปชานํ;
มยมฺปิ ปุจฺฉาม ตุวํ ภทเนฺต, กสฺมา ภวํโปสถิโก นุ พฺรเหฺมฯ

๑๔๑. อนูปลิโตฺต มม อสฺสมมฺหิ, ปเจฺจกพุโทฺธ มุหุตฺตํ นิสีทิ;
โส มํ อเวที คติมาคติญฺจ, นามญฺจ โคตฺตํ จรณญฺจ สพฺพํฯ

๑๔๒. เอวมฺปหํ วนฺทิ น [เอวมฺปหํ นคฺคเห (สี. ปี.)] ตสฺส ปาเท, น จาปิ นํ มานคเตน ปุจฺฉึ;
ตสฺมา อหํโปสถํ ปาลยามิ, มาโน มมํ มา ปุนราคมาสีติฯ

ปญฺจุโปสถิกชาตกํ สตฺตมํฯ

๔๙๑. มหาโมรชาตกํ (๘)

๑๔๓. สเจ หิ ตฺยาหํ ธนเหตุ คาหิโต, มา มํ วธี ชีวคาหํ คเหตฺวา;
รโญฺญ จ [รโญฺญว (สี. ปี.)] มํ สมฺม อุปนฺติกํ [อุปนฺติ (สี. สฺยา. ปี.)] เนหิ, มเญฺญ ธนํ ลจฺฉสิเนปฺปรูปํฯ

๑๔๔. น เม อยํ ตุยฺห วธาย อชฺช, สมาหิโต จาปธุเร [จาปวเร (สี. ปี.), จาปวโร (สฺยา.)] ขุรโปฺป;
ปาสญฺจ ตฺยาหํ อธิปาตยิสฺสํ, ยถาสุขํ คจฺฉตุ โมรราชาฯ

๑๔๕. ยํ สตฺต วสฺสานิ มมานุพนฺธิ, รตฺตินฺทิวํ ขุปฺปิปาสํ สหโนฺต;
อถ กิสฺส มํ ปาสวสูปนีตํ, ปมุตฺตเว อิจฺฉสิ พนฺธนสฺมาฯ

๑๔๖. ปาณาติปาตา วิรโต นุสชฺช, อภยํ นุ เต สพฺพภูเตสุ ทินฺนํ;
ยํ มํ ตุวํ ปาสวสูปนีตํ, ปมุตฺตเว อิจฺฉสิ พนฺธนสฺมาฯ

๑๔๗. ปาณาติปาตา วิรตสฺส พฺรูหิ, อภยญฺจ โย สพฺพภูเตสุ เทติ;
ปุจฺฉามิ ตํ โมรราเชตมตฺถํ, อิโต จุโต กึ ลภเต สุขํ โสฯ

๑๔๘. ปาณาติปาตา วิรตสฺส พฺรูมิ, อภยญฺจ โย สพฺพภูเตสุ เทติ;
ทิเฏฺฐว ธเมฺม ลภเต ปสํสํ, สคฺคญฺจ โส ยาติ สรีรเภทาฯ

๑๔๙. น สนฺติ เทวา อิติ อาหุ [อิจฺจาหุ (สี. ปี.)] เอเก, อิเธว ชีโว วิภวํ อุเปติ;
ตถา ผลํ สุกตทุกฺกฏานํ, ทตฺตุปญฺญตฺตญฺจ วทนฺติ ทานํ;
เตสํ วโจ อรหตํ สทฺทหาโน, ตสฺมา อหํ สกุเณ พาธยามิฯ

๑๕๐. จนฺโท จ สุริโย จ อุโภ สุทสฺสนา, คจฺฉนฺติ โอภาสยมนฺตลิกฺข;
อิมสฺส โลกสฺส ปรสฺส วา เต, กถํ นุ เต อาหุ มนุสฺสโลเกฯ

๑๕๑. จนฺโท จ สุริโย จ อุโภ สุทสฺสนา, คจฺฉนฺติ โอภาสยมนฺตลิกฺข;
ปรสฺส โลกสฺส น เต อิมสฺส, เทวาติ เต อาหุ มนุสฺสโลเกฯ

๑๕๒. เอเตฺถว เต นีหตา หีนวาทา, อเหตุกา เย น วทนฺติ กมฺมํ;
ตถา ผลํ สุกตทุกฺกฏานํ, ทตฺตุปญฺญตฺตํ เย จ วทนฺติ ทานํฯ

๑๕๓. อทฺธา หิ สจฺจํ วจนํ ตเวทํ [ตเวตํ (สี. สฺยา. ปี.)], กถญฺหิ ทานํ อผลํ ภเวยฺย [วเทยฺย (สี. ปี.)];
ตถา ผลํ สุกตทุกฺกฏานํ, ทตฺตุปญฺญตฺตญฺจ กถํ ภเวยฺยฯ

๑๕๔. กถํกโร กินฺติกโร กิมาจรํ, กึ เสวมาโน เกน ตโปคุเณน;
อกฺขาหิ [อกฺขาหิ ตํ ทานิ (ก.)] เม โมรราเชตมตฺถํ, ยถา อหํ โน นิรยํ ปเตยฺยํฯ

๑๕๕. เย เกจิ อตฺถิ สมณา ปถพฺยา, กาสายวตฺถา อนคาริยา เต;
ปาโตว ปิณฺฑาย จรนฺติ กาเล, วิกาลจริยา วิรตา หิ สโนฺตฯ

๑๕๖. เต ตตฺถ กาเลนุปสงฺกมิตฺวา, ปุจฺฉาหิ ยํ เต มนโส ปิยํ สิยา;
เต เต ปวกฺขนฺติ ยถาปชานํ, อิมสฺส โลกสฺส ปรสฺส จตฺถํฯ

๑๕๗. ตจํว ชิณฺณํ อุรโค ปุราณํ, ปณฺฑูปลาสํ หริโต ทุโมว;
เอสปฺปหีโน มม ลุทฺทภาโว, ชหามหํ ลุทฺทกภาวมชฺชฯ

๑๕๘. เย จาปิ เม สกุณา อตฺถิ พทฺธา, สตานิเนกานิ นิเวสนสฺมึ;
เตสมฺปหํ [เตสํ อหํ (สฺยา. ก.)] ชีวิตมชฺช ทมฺมิ, โมกฺขญฺจ เต ปตฺตา [ปโตฺต (สี.), อจฺฉ (สฺยา.)] สกํ นิเกตํฯ

๑๕๙. ลุทฺโท จรี ปาสหโตฺถ อรญฺญ, พาเธตุ โมราธิปตึ ยสสฺสึ;
พนฺธิตฺวาว [พนฺธิตฺว (สี. ปี.)] โมราธิปตึ ยสสฺสึ, ทุกฺขา ส ปมุจฺจิ [ทุกฺขา ปมุจฺจิ (สี.), ทุกฺขา ปมุญฺจิ (สฺยา. ปี.)] ยถาหํ ปมุโตฺตติฯ

มหาโมรชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๔๙๒. ตจฺฉสูกรชาตกํ (๙)

๑๖๐. ยเทสมานา วิจริมฺห, ปพฺพตานิ วนานิ จ;
อเนฺวสํ วิจรึ [วิปุเล (สฺยา. ก.)] ญาตี, เตเม อธิคตา มยาฯ

๑๖๑. พหุญฺจิทํ มูลผลํ, ภกฺโข จายํ อนปฺปโก;
รมฺมา จิมา คิรีนโชฺช [คิรินทิโย (สี. ปี.)], ผาสุวาโส ภวิสฺสติฯ

๑๖๒. อิเธวาหํ วสิสฺสามิ, สห สเพฺพหิ ญาติภิ;
อโปฺปสฺสุโกฺก นิราสงฺกี, อโสโก อกุโตภโยฯ

๑๖๓. อญฺญมฺปิ [อญฺญํ หิ (สี. ปี.)] เลณํ ปริเยส, สตฺตุ โน อิธ วิชฺชติ;
โส ตจฺฉ สูกเร หนฺติ, อิธาคนฺตฺวา วรํ วรํฯ

๑๖๔. โก นุมฺหากํ [โก นมฺหากํ (สี. ปี.)] อิธ สตฺตุ, โก ญาตี สุสมาคเต;
ทุปฺปธํเส [อปฺปธํเส (สี. ปี.)] ปธํเสติ, ตํ เม อกฺขาถ ปุจฺฉิตาฯ

๑๖๕. อุทฺธคฺคราชี มิคราชา, พลี ทาฐาวุโธ มิโค;
โส ตจฺฉ สูกเร หนฺติ, อิธาคนฺตฺวา วรํ วรํฯ

๑๖๖. น โน ทาฐา น วิชฺชนฺติ [นุ วิชฺชนฺติ (ก.)], พลํ กาเย สโมหิตํ;
สเพฺพ สมคฺคา หุตฺวาน, วสํ กาหาม เอกกํฯ

๑๖๗. หทยงฺคมํ กณฺณสุขํ, วาจํ ภาสสิ ตจฺฉก;
โยปิ ยุเทฺธ ปลาเยยฺย, ตมฺปิ ปจฺฉา หนามเสฯ

๑๖๘. ปาณาติปาตา วิรโต นุ อชฺช, อภยํ นุ เต สพฺพภูเตสุ ทินฺนํ;
ทาฐา นุ เต มิควธาย [มิค วิริยํ (สี. สฺยา. ปี.)] น สนฺติ, โย สงฺฆปโตฺต กปโณว ฌายสิฯ

๑๖๙. น เม ทาฐา น วิชฺชนฺติ, พลํ กาเย สโมหิตํ;
ญาตี จ ทิสฺวาน สามคฺคี เอกโต, ตสฺมา จ ฌายามิ วนมฺหิ เอกโกฯ

๑๗๐. อิมสฺสุทํ ยนฺติ ทิโสทิสํ ปุเร, ภยฏฺฏิตา เลณคเวสิโน ปุถุ;
เต ทานิ สงฺคมฺม วสนฺติ เอกโต, ยตฺถฏฺฐิตา ทุปฺปสหชฺช เต มยาฯ

๑๗๑. ปริณายกสมฺปนฺนา, สหิตา เอกวาทิโน;
เต มํ สมคฺคา หิํเสยฺยุํ, ตสฺมา เนสํ น ปตฺถเย [อปตฺถเว (ปี.)]ฯ

๑๗๒. เอโกว อิโนฺท อสุเร ชินาติ, เอโกว เสโน หนฺติ ทิเช ปสยฺห;
เอโกว พฺยโคฺฆ มิคสงฺฆปโตฺต, วรํ วรํ หนฺติ พลญฺหิ ตาทิสํฯ

๑๗๓. น เหว อิโนฺท น เสโน, นปิ พฺยโคฺฆ มิคาธิโป;
สมเคฺค สหิเต ญาตี, น พฺยเคฺฆ [พฺยเคฺฆ จ (สี. ปี.), พฺยโคฺฆ น (สฺยา.)] กุรุเต วเสฯ

๑๗๔. กุมฺภีลกา สกุณกา, สงฺฆิโน คณจาริโน;
สโมฺมทมานา เอกชฺฌํ, อุปฺปตนฺติ ฑยนฺติ จฯ

๑๗๕. เตสญฺจ ฑยมานานํ, เอเกตฺถ อปสกฺกติ [อปวตฺตติ (สี. ปี.)];
ตญฺจ เสโน นิตาเฬติ, เวยฺยคฺฆิเยว สา คติฯ

๑๗๖. อุสฺสาหิโต ชฏิเลน, ลุเทฺทนามิสจกฺขุนา;
ทาฐี ทาฐีสุ ปกฺขนฺทิ, มญฺญมาโน ยถา ปุเรฯ

๑๗๗. สาธุ สมฺพหุลา ญาตี, อปิ รุกฺขา อรญฺญชา;
สูกเรหิ สมเคฺคหิ, พฺยโคฺฆ เอกายเน หโตฯ

๑๗๘. พฺราหฺมณเญฺจว พฺยคฺฆญฺจ, อุโภ หนฺตฺวาน สูกราฯ
อานนฺทิโน ปมุทิตา, มหานาทํ ปนาทิสุํฯ

๑๗๙. เต สุ อุทุมฺพรมูลสฺมิํ, สูกรา สุสมาคตา;

ตจฺฉกํ อภิสิญฺจึสุ, ‘‘ตุวํ โน ราชาสิ อิสฺสโร’’ติฯ

ตจฺฉสูกรชาตกํ นวมํฯ

๔๙๓. มหาวาณิชชาตกํ (๑๐)

๑๘๐. วาณิชา สมิตึ กตฺวา, นานารฏฺฐโต อาคตา;
ธนาหรา ปกฺกมึสุ, เอกํ กตฺวาน คามณึฯ

๑๘๑. เต ตํ กนฺตารมาคมฺม, อปฺปภกฺขํ อโนทกํ;
มหานิโคฺรธมทฺทกฺขุํ, สีตจฺฉายํ มโนรมํฯ

๑๘๒. เต จ ตตฺถ นิสีทิตฺวา, ตสฺส รุกฺขสฺส ฉายยา [ฉาทิยา (สี. สฺยา. ปี.)];
วาณิชา สมจินฺตสุํ, พาลา โมเหน ปารุตาฯ

๑๘๓. อลฺลายเต [อทฺทายเต (สี. ปี.)] อยํ รุกฺโข, อปิ วารีว [วาริ จ (สี. ปี.)] สนฺทติ;
อิงฺฆสฺส ปุริมํ สาขํ, มยํ ฉินฺทาม วาณิชาฯ

๑๘๔. สา จ ฉินฺนาว ปคฺฆริ, อจฺฉํ วาริํ อนาวิลํ;
เต ตตฺถ นฺหตฺวา ปิวิตฺวา, ยาวติจฺฉึสุ วาณิชาฯ

๑๘๕. ทุติยํ สมจินฺตสุํ, พาลา โมเหน ปารุตา;
อิงฺฆสฺส ทกฺขิณํ สาขํ, มยํ ฉินฺทาม วาณิชาฯ

๑๘๖. สา จ ฉินฺนาว ปคฺฆริ, สาลิมํโสทนํ พหุํ;
อโปฺปทวเณฺณ กุมฺมาเส, สิงฺคึ วิทลสูปิโย [สิงฺคึ พิทลสูปิโย (สี. ปี.), สิงฺคีเวรํ ลสูปิโย (ก.) สิงฺคีนฺติ สิงฺคีเวราทิกํ อุตฺตริภงฺคํ; วิทลสูปิโยติ มุคฺคสูปาทโย (อฏฺฐ.) วิทลํ กลายาทิมฺหิ วตฺตตีติ สกฺกตาภิธาเน]ฯ

๑๘๗. เต ตตฺถ ภุตฺวา ขาทิตฺวา [ภุตฺวา จ ปิวิตฺวา จ (ปี.)], ยาวติจฺฉึสุ วาณิชา;
ตติยํ สมจินฺตสุํ, พาลา โมเหน ปารุตา;
อิงฺฆสฺส ปจฺฉิมํ สาขํ, มยํ ฉินฺทาม วาณิชาฯ

๑๘๘. สา จ ฉินฺนาว ปคฺฆริ, นาริโย สมลงฺกตา;
วิจิตฺรวตฺถาภรณา, อามุตฺตมณิกุณฺฑลาฯ

๑๘๙. อปิ สุ วาณิชา เอกา, นาริโย ปณฺณวีสติ;
สมนฺตา ปริวาริํสุ [ปริกริํสุ (สี. สฺยา. ปี.)], ตสฺส รุกฺขสฺส ฉายยา [ฉาทิยา (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

๑๙๐. เต ตาหิ ปริจาเรตฺวา [ปริวาเรตฺวา (สี. สฺยา. ปี.)], ยาวติจฺฉึสุ วาณิชา;
จตุตฺถํ สมจินฺตสุํ, พาลา โมเหน ปารุตา;
อิงฺฆสฺส อุตฺตรํ สาขํ, มยํ ฉินฺทาม วาณิชาฯ

๑๙๑. สา จ ฉินฺนาว ปคฺฆริ, มุตฺตา เวฬุริยา พหู;
รชตํ ชาตรูปญฺจ, กุตฺติโย ปฏิยานิ จฯ

๑๙๒. กาสิกานิ จ วตฺถานิ, อุทฺทิยานิ จ กมฺพลา [อุทฺทิยาเน จ กมฺพเล (สี. ปี.)];

เต ตตฺถ ภาเร พนฺธิตฺวา, ยาวติจฺฉึสุ วาณิชาฯ

๑๙๓. ปุญฺจมํ สมจิเนฺตสุํ, พาลา โมเหน ปารุตา;
อิงฺฆสฺส มูเล [มูลํ (สี. ปี. ก.)] ฉินฺทาม, อปิ ภิโยฺย ลภามเสฯ

๑๙๔. อุฎฺฐหิ สตฺถวาโห, ยาจมาโน กตญฺชลี;
นิโคฺรโธ กึ ปรชฺฌติ [อปรชฺฌถ (สี.), อปรชฺฌติ (สฺยา. ปี.)], วาณิชา ภทฺทมตฺถุ เตฯ

๑๙๕. วาริทา ปุริมา สาขา, อนฺนปานญฺจ ทกฺขิณา;
นาริทา ปจฺฉิมา สาขา, สพฺพกาเม จ อุตฺตรา;
นิโคฺรโธ กึ ปรชฺฌติ, วาณิชา ภทฺทมตฺถุ เตฯ

๑๙๖. ยสฺส รุกฺขสฺส ฉายาย, นิสีเทยฺย สเยยฺย วา;
น ตสฺส สาขํ ภเญฺชยฺย, มิตฺตทุโพฺภ หิ ปาปโกฯ

๑๙๗. เต จ ตสฺสานาทิยิตฺวา [ตสฺส อนาทิตฺวา (สี. สฺยา.)], เอกสฺส วจนํ พหู;
นิสิตาหิ กุฐารีหิ [กุธารีหิ (ก.)], มูลโต นํ อุปกฺกมุํฯ

๑๙๘. ตโต นาคา นิกฺขมึสุ, สนฺนทฺธา ปณฺณวีสติ;
ธนุคฺคหานํ ติสตา, ฉสหสฺสา จ วมฺมิโนฯ

๑๙๙. เอเต หนถ พนฺธถ, มา โว มุญฺจิตฺถ [มุจฺจิตฺถ (ปี.)] ชีวิตํ;
ฐเปตฺวา สตฺถวาหํว, สเพฺพ ภสฺมํ [ภสฺมี (สี.)] กโรถ เนฯ

๒๐๐. ตสฺมา หิ ปณฺฑิโต โปโส, สมฺปสฺสํ อตฺถมตฺตโน;
โลภสฺส น วสํ คเจฺฉ, หเนยฺยาริสกํ [หเนยฺย ทิสตํ (สี.), หเนยฺย ทิสกํ (สฺยา.)] มนํฯ

๒๐๑. เอว [เอต (สี. ปี.)] มาทีนวํ ญตฺวา, ตณฺหา ทุกฺขสฺส สมฺภวํ;
วีตตโณฺห อนาทาโน, สโต ภิกฺขุ ปริพฺพเชติฯ

มหาวาณิชชาตกํ ทสมํฯ

๔๙๔. สาธินชาตกํ (๑๑)

๒๐๒. อพฺภุโต วต โลกสฺมึ, อุปฺปชฺชิ โลมหํสโน;
ทิโพฺพ รโถ ปาตุรหุ, เวเทหสฺส ยสสฺสิโนฯ

๒๐๓. เทวปุโตฺต มหิทฺธิโก, มาตลิ [มาตลี (สี.)] เทวสารถิ;
นิมนฺตยิตฺถ ราชานํ, เวเทหํ มิถิลคฺคหํฯ

๒๐๔. เอหิมํ รถมารุยฺห, ราชเสฎฺฐ ทิสมฺปติ;
เทวา ทสฺสนกามา เต, ตาวตึสา สอินฺทกา;
สรมานา หิ เต เทวา, สุธมฺมายํ สมจฺฉเรฯ

๒๐๕. ตโต จ ราชา สาธิโน [สาธีโน (สี. ปี.)], เวเทโห มิถิลคฺคโห [ปมุโข รถมารุหิ (สี. ปี.)];
สหสฺสยุตฺตมารุยฺห [ยุตฺตํ อภิรุยฺห (สี.)], องฺคา เทวาน สนฺติเก;

ตํ เทวา ปฏินนฺทึสุ, ทิสฺวา ราชานมาคตํฯ

๒๐๖. สฺวาคตํ เต มหาราช, อโถ เต อทุราคตํ;
นิสีท ทานิ ราชีสิ [ราชิสิ (สี. สฺยา. ปี.)], เทวราชสฺส สนฺติเกฯ

๒๐๗. สกฺโกปิ ปฏินนฺทิตฺถ, เวเทหํ มิถิลคฺคหํ;
นิมนฺตยิตฺถ [นิมนฺตยี จ (สี. ปี.)] กาเมหิ, อาสเนน จ วาสโวฯ

๒๐๘. สาธุ โขสิ อนุปฺปโตฺต, อาวาสํ วสวตฺตินํ;
วส เทเวสุ ราชีสิ, สพฺพกามสมิทฺธิสุ;
ตาวตึเสสุ เทเวสุ, ภุญฺช กาเม อมานุเสฯ

๒๐๙. อหํ ปุเร สคฺคคโต รมามิ, นเจฺจหิ คีเตหิ จ วาทิเตหิ;
โส ทานิ อชฺช น รมามิ สเคฺค, อายุํ นุ ขีโณ [ขีณํ (สฺยา.)] มรณํ นุ สนฺติเก;
อุทาหุ มูโฬฺหสฺมิ ชนินฺทเสฏฺฐฯ

๒๑๐. น ตายุ [น จายุ (สี. ปี. ก.)] ขีณํ มรณญฺจ [มรณํ เต (สี. ปี.)] ทูเร, น จาปิ มูโฬฺห นรวีรเสฏฺฐ;
ตุยฺหญฺจ [ตวญฺจ (สี. ปี.), ตว จ (ก.)] ปุญฺญานิ ปริตฺตกานิ, เยสํ วิปากํ อิธ เวทยิโตฺถ [เวทยโต (ปี. ก.)]ฯ

๒๑๑. วส เทวานุภาเวน, ราชเสฏฺฐ ทิสมฺปติ;
ตาวตึเสสุ เทเวสุ, ภุญฺช กาเม อมานุเสฯ

๒๑๒. ยถา ยาจิตกํ ยานํ, ยถา ยาจิตกํ ธนํ;
เอวํ สมฺปทเมเวตํ, ยํ ปรโต ทานปจฺจยาฯ

๒๑๓. น จาหเมตมิจฺฉามิ, ยํ ปรโต ทานปจฺจยา;
สยํกตานิ ปุญฺญานิ, ตํ เม อาเวณิกํ [อาเวณิยํ (สี. สฺยา. ปี.), อาเวนิกํ (ก.)] ธนํฯ

๒๑๔. โสหํ คนฺตฺวา มนุเสฺสสุ, กาหามิ กุสลํ พหุํ;
ทาเนน สมจริยาย, สํยเมน ทเมน จ;
ยํ กตฺวา สุขิโต โหติ, น จ ปจฺฉานุตปฺปติฯ

๒๑๕. อิมานิ ตานิ เขตฺตานิ, อิมํ นิกฺขํ สุกุณฺฑลํ;
อิมา ตา หริตานูปา, อิมา นโชฺช สวนฺติโยฯ

๒๑๖. อิมา ตา โปกฺขรณี รมฺมา, จกฺกวากปกูชิตา [จกฺกวากูปกูชิตา (สี. ปี.)];
มนฺทาลเกหิ สญฺฉนฺนา, ปทุมุปฺปลเกหิ จ;
ยสฺสิมานิ มมายิํสุ, กิํ นุ เต ทิสตํ คตาฯ

๒๑๗. ตานีธ เขตฺตานิ โส ภูมิภาโค, เตเยว อารามวนุปจารา [เต อารามา เต วน’เม ปจารา (สี. ปี.), เต เยว อารามวนานิ สญฺจรา (ก.)];
ตเมว มยฺหํ ชนตํ อปสฺสโต, สุญฺญํว เม นารท ขายเต ทิสาฯ

๒๑๘. ทิฏฺฐา มยา วิมานานิ, โอภาเสนฺตา จตุทฺทิสา;

สมฺมุขา เทวราชสฺส, ติทสานญฺจ สมฺมุขาฯ

๒๑๙. ลทฺธํ เม ภวนํ ทิพฺยํ [ทิพฺพํ (สี. ปี.)], ภุตฺวา กามา อมานุสา;
ตาวตึเสสุ เทเวสุ, สพฺพกามสมิทฺธิสุฯ

๒๒๐. โสหํ เอตาทิสํ หิตฺวา, ปุญฺญายมฺหิ อิธาคโต;
ธมฺมเมว จริสฺสามิ, นาหํ รชฺเชน อตฺถิโกฯ

๒๒๑. อทณฺฑาวจรํ มคฺคํ, สมฺมาสมฺพุทฺธเทสิตํ;
ตํ มคฺคํ ปฏิปชฺชิสฺสํ, เยน คจฺฉนฺติ สุพฺพตาติฯ

สาธินชาตกํ [สาธินราชชาตกํ (สฺยา.)] เอกาทสมํฯ

๔๙๕. ทสพฺราหฺมณชาตกํ (๑๒)

๒๒๒. ราชา อโวจ วิธุรํ, ธมฺมกาโม ยุธิฏฺฐิโล;
พฺราหฺมเณ วิธุร ปริเยส, สีลวเนฺต พหุสฺสุเตฯ

๒๒๓. วิรเต เมถุนา ธมฺมา, เย เม ภุเญฺชยฺยุ [ภุเญฺชยฺยุํ (สี.)] โภชนํ;
ทกฺขิณํ สมฺม ทสฺสาม, ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺผลํฯ

๒๒๔. ทุลฺลภา พฺราหฺมณา เทว, สีลวโนฺต พหุสฺสุตา;
วิรตา เมถุนา ธมฺมา, เย เต ภุเญฺชยฺยุ โภชนํฯ

๒๒๕. ทส ขลุ มหาราช, ยา ตา พฺราหฺมณชาติโย;
เตสํ วิภงฺคํ วิจยํ [วิจิย (ก.)], วิตฺถาเรน สุโณหิ เมฯ

๒๒๖. ปสิพฺพเก คเหตฺวาน, ปุเณฺณ มูลสฺส สํวุเต;
โอสธิกาโย [โอสธิกาเย (สฺยา. ก.)] คเนฺถนฺติ, นฺหาปยนฺติ [นหายนฺติ (สี. ปี.)] ชปนฺติ จฯ

๒๒๗. ติกิจฺฉกสมา ราช, เตปิ วุจฺจนฺติ พฺราหฺมณา;
อกฺขาตา เต มหาราช, ตาทิเส นิปตามเสฯ

๒๒๘. อเปตา เต จ [เต (สี. ปี.)] พฺรหฺมญฺญา,
(อิติ ราชา [ราชา จ (สฺยา. ก.)] โกรโพฺย)
น เต วุจฺจนฺติ พฺราหฺมณา;
อเญฺญ วิธุร ปริเยส, สีลวเนฺต พหุสฺสุเตฯ

๒๒๙. วิรเต เมถุนา ธมฺมา, เย เม ภุเญฺชยฺยุ โภชนํ;
ทกฺขิณํ สมฺม ทสฺสาม, ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺผลํฯ

๒๓๐. กิงฺกิณิกาโย [กิงฺกณิกาโย (ก.), กิงฺกิณิโย (สฺยา.)] คเหตฺวา [คเหตฺวาน (สี. สฺยา. ปี.)], โฆเสนฺติ ปุรโตปิ เต;
เปสนานิปิ คจฺฉนฺติ, รถจริยาสุ สิกฺขเรฯ

๒๓๑. ปริจารกสมา ราช, เตปิ วุจฺจนฺติ พฺราหฺมณา;
อกฺขาตา เต มหาราช, ตาทิเส นิปตามเสฯ

๒๓๒. อเปตา เต จ พฺรหฺมญฺญา,
(อิติ ราชา โกรพฺโย)
น เต วุจฺจนฺติ พฺราหฺมณา;
อเญฺญ วิธุร ปริเยส, สีลวเนฺต พหุสฺสุเตฯ

๒๓๓. วิรเต เมถุนา ธมฺมา, เย เม ภุเญฺชยฺยุ โภชนํ;
ทกฺขิณํ สมฺม ทสฺสาม, ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺผลํฯ

๒๓๔. กมณฺฑลุํ คเหตฺวาน, วงฺกทณฺฑญฺจ พฺราหฺมณา;
ปจฺจุเปสฺสนฺติ ราชาโน, คาเมสุ นิคเมสุ จ;
นาทิเนฺน วุฎฺฐหิสฺสาม, คามมฺหิ วา วนมฺหิ วา [วามมฺหิ จ วนมฺหิ จ (สี. ปี.), คามมฺหิ นิคมมฺหิ วา (สฺยา.)]ฯ

๒๓๕. นิคฺคาหกสมา ราช, เตปิ วุจฺจนฺติ พฺราหฺมณา;
อกฺขาตา เต มหาราช, ตาทิเส นิปตามเสฯ

๒๓๖. อเปตา เต จ พฺรหฺมญฺญา,
(อิติ ราชา โกรพฺโย)
น เต วุจฺจนฺติ พฺราหฺมณา;
อเญฺญ วิธุร ปริเยส, สีลวเนฺต พหุสฺสุเตฯ

๒๓๗. วิรเต เมถุนา ธมฺมา, เย เม ภุเญฺชยฺยุ โภชนํ;
ทกฺขิณํ สมฺม ทสฺสาม, ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺผลํฯ

๒๓๘. ปรูฬฺหกจฺฉนขโลมา , ปงฺกทนฺตา รชสฺสิรา;
โอกิณฺณา รชเรณูหิ, ยาจกา วิจรนฺติ เตฯ

๒๓๙. ขาณุฆาตสมา ราช, เตปิ วุจฺจนฺติ พฺราหฺมณา;
อกฺขาตา เต มหาราช, ตาทิเส นิปตามเสฯ

๒๔๐. อเปตา เต จ พฺรหฺมญฺญา,
(อิติ ราชา โกรพฺโย)
น เต วุจฺจนฺติ พฺราหฺมณา;
อเญฺญ วิธุร ปริเยส, สีลวเนฺต พหุสฺสุเตฯ

๒๔๑. วิรเต เมถุนา ธมฺมา, เย เม ภุเญฺชยฺยุ โภชนํ;
ทกฺขิณํ สมฺม ทสฺสาม, ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺผลํฯ

๒๔๒. หรีตกํ [หรีฎกํ (พหูสุ)] อามลกํ, อมฺพํ ชมฺพุํ วิภีตกํ [อมฺพชมฺพุวิภีฎกํ (สี. ปี.)];
ลพุชํ ทนฺตโปณานิ, เพลุวา พทรานิ จฯ

๒๔๓. ราชายตนํ อุจฺฉุ-ปุฎํ, ธูมเนตฺตํ มธุ-อญฺชนํ;
อุจฺจาวจานิ ปณิยานิ, วิปเณนฺติ ชนาธิปฯ

๒๔๔. วาณิชกสมา ราช, เตปิ วุจฺจนฺติ พฺราหฺมณา;
อกฺขาตา เต มหาราช, ตาทิเส นิปตามเสฯ

๒๔๕. อเปตา เต จ พฺรหฺมญฺญา,
(อิติ ราชา โกรโพฺย)
น เต วุจฺจนฺติ พฺราหฺมณา;
อเญฺญ วิธุร ปริเยส, สีลวเนฺต พหุสฺสุเตฯ

๒๔๖. วิรเต เมถุนา ธมฺมา, เย เม ภุเญฺชยฺยุ โภชนํ;
ทกฺขิณํ สมฺม ทสฺสาม, ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺผลํฯ

๒๔๗. กสิ-วาณิชฺชํ [กสึ วณิชฺชํ (สี. ปี.)] กาเรนฺติ, โปสยนฺติ อเชฬเก;
กุมาริโย ปเวจฺฉนฺติ, วิวาหนฺตาวหนฺติ จฯ

๒๔๘. สมา อมฺพฏฺฐเวเสฺสหิ, เตปิ วุจฺจนฺติ พฺราหฺมณา;
อกฺขาตา เต มหาราช, ตาทิเส นิปตามเสฯ

๒๔๙. อเปตา เต จ พฺรหฺมญฺญา,
(อิติ ราชา โกรโพฺย)
น เต วุจฺจนฺติ พฺราหฺมณา;
อเญฺญ วิธุร ปริเยส, สีลวเนฺต พหุสฺสุเตฯ

๒๕๐. วิรเต เมถุนา ธมฺมา, เย เม ภุเญฺชยฺยุ โภชนํ;
ทกฺขิณํ สมฺม ทสฺสาม, ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺผลํฯ

๒๕๑. นิกฺขิตฺตภิกฺขํ ภุญฺชนฺติ, คาเมเสฺวเก ปุโรหิตา;
พหู เต [เน (สฺยา. ก.)] ปริปุจฺฉนฺติ, อณฺฑเจฺฉทา นิลญฺฉกา [ติลญฺฉกา (ปี.)]ฯ

๒๕๒. ปสูปิ ตตฺถ หญฺญนฺติ, มหึสา สูกรา อชา;
โคฆาตกสมา ราช, เตปิ วุจฺจนฺติ พฺราหฺมณา;
อกฺขาตา เต มหาราช, ตาทิเส นิปตามเสฯ

๒๕๓. อเปตา เต พฺรหฺมญฺญา,
(อิติ ราชา โกรโพฺย)
น เต วุจฺจนฺติ พฺราหฺมณา;
อเญฺญ วิธุร ปริเยส, สีลวเนฺต พหุสฺสุเตฯ

๒๕๔. วิรเต เมถุนา ธมฺมา, เย เม ภุเญฺชยฺยุ โภชนํ;
ทกฺขิณํ สมฺม ทสฺสาม, ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺผลํฯ

๒๕๕. อสิจมฺมํ คเหตฺวาน, ขคฺคํ ปคฺคยฺห พฺราหฺมณา;
เวสฺสปเถสุ ติฏฺฐนฺติ, สตฺถํ อพฺพาหยนฺติปิฯ

๒๕๖. สมา โคปนิสาเทหิ, เตปิ วุจฺจนฺติ พฺราหฺมณา;
อกฺขาตา เต มหาราช, ตาทิเส นิปตามเสฯ

๒๕๗. อเปตา เต พฺรหฺมญฺญา,
(อิติ ราชา โกรโพฺย)
น เต วุจฺจนฺติ พฺราหฺมณา;

อเณฺญ วิธุร ปริเยส, สีลวเนฺต พหุสฺสุเตฯ

๒๕๘. วิรเต เมถุนา ธมฺมา, เย เม ภุเญฺชยฺยุ โภชนํ;
ทกฺขิณํ สมฺม ทสฺสาม, ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺผลํฯ

๒๕๙. อรเณฺญ กุฏิกํ กตฺวา, กูฏานิ การยนฺติ เต;
สสพิฬาเร พาเธนฺติ, อาโคธา มจฺฉกจฺฉปํฯ

๒๖๐. เต ลุทฺทกสมา ราช [ลุทฺทกา เต มหาราช (สี. ปี.)], เตปิ วุจฺจนฺติ พฺราหฺมณา;
อกฺขาตา เต มหาราช, ตาทิเส นิปตามเสฯ

๒๖๑. อเปตา เต พฺรหฺมญฺญา,
(อิติ ราชา โกรพฺโย)
น เต วุจฺจนฺติ พฺราหฺมณา;
อเณฺญ วิธุร ปริเยส, สีลวเนฺต พหุสฺสุเตฯ

๒๖๒. วิรเต เมถุนา ธมฺมา, เย เม ภุเญฺชยฺยุ โภชนํ;
ทกฺขิณํ สมฺม ทสฺสาม, ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺผลํฯ

๒๖๓. อเณฺญ ธนสฺส กามา หิ, เหฏฺฐามเญฺจ ปสกฺกิตา [ปสกฺขิตา (สี. สฺยา. ปี.)];
ราชาโน อุปริ นฺหายนฺติ, โสมยาเค อุปฏฺฐิเตฯ

๒๖๔. มลมชฺชกสมา ราช, เตปิ วุจฺจนฺติ พฺราหฺมณา;
อกฺขาตา เต มหาราช, ตาทิเส นิปตามเสฯ

๒๖๕. อเปตา เต พฺรหฺมญฺญา,
(อิติ ราชา โกรพฺโย)
น เต วุจฺจนฺติ พฺราหฺมณา;
อเณฺญ วิธุร ปริเยส, สีลวเนฺต พหุสฺสุเตฯ

๒๖๖. วิรเต เมถุนา ธมฺมา, เย เม ภุเญฺชยฺยุ โภชนํ;
ทกฺขิณํ สมฺม ทสฺสาม, ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺผลํฯ

๒๖๗. อตฺถิ โข พฺราหฺมณา เทว, สีลวโนฺต พหุสฺสุตา;
วิรตา เมถุนา ธมฺมา, เย เต ภุเญฺชยฺยุ โภชนํฯ

๒๖๘. เอกญฺจ ภตฺตํ ภุญฺชนฺติ, น จ มชฺชํ ปิวนฺติ เต;
อกฺขาตา เต มหาราช, ตาทิเส นิปตามเสฯ

๒๖๙. เอเต โข พฺราหฺมณา วิธุร, สีลวโนฺต พหุสฺสุตา;
เอเต วิธุร ปริเยส, ขิปฺปญฺจ เน [ขิปฺปํว เน (ก.)] นิมนฺตยาติฯ

ทสพฺราหฺมณชาตกํ ทฺวาทสมํฯ

๔๙๖. ภิกฺขาปรมฺปรชาตกํ (๑๓)

๒๗๐. สุขุมาลรูปํ ทิสฺวา [ทิสฺวาน (ก. สี. อฏฺฐ.)], รฏฺฐา วิวนมาคตํ;
กูฏาคารวรูเปตํ, มหาสยนมุปาสิตํ [มุโปจิตํ (พหูสุ)]ฯ

๒๗๑. ตสฺส เต เปมเกนาหํ, อทาสึ วฑฺฒมโมทนํ [พทฺธโมทนํ (สี. ปี.)];
สาลีนํ วิจิตํ ภตฺตํ, สุจึ มํสูปเสจนํฯ

๒๗๒. ตํ ตฺวํ ภตฺตํ ปฏิคฺคยฺห, พฺราหฺมณสฺส อทาสยิ [อทาปยิ (สี. สฺยา. ปี.)];
อตฺตานํ [อตฺตนา (ปี. อฏฺฐ. ปาฐนฺตรํ)] อนสิตฺวาน, โกยํ ธมฺโม นมตฺถุ เตฯ

๒๗๓. อาจริโย พฺราหฺมโณ มยฺหํ, กิจฺจากิจฺเจสุ พฺยาวโฏ [วาวโฏ (ก.)];
ครุ จ อามนฺตนีโย [อามนฺตณีโย (สี. ปี.)] จ, ทาตุมรหามิ โภชนํฯ

๒๗๔. พฺราหฺมณํ ทานิ ปุจฺฉามิ, โคตมํ ราชปูชิตํ;
ราชา เต ภตฺตํ ปาทาสิ, สุจึ มํสูปเสจนํฯ

๒๗๕. ตํ ตฺวํ ภตฺตํ ปฏิคฺคยฺห, อิสิสฺส โภชนํ อทา;
อเขตฺตญฺญูสิ ทานสฺส, โกยํ ธมฺโม นมตฺถุ เตฯ

๒๗๖. ภรามิ ปุตฺต [ปุเตฺต (สี. ปี.)] ทาเร จ, ฆเรสุ คธิโต [คถิโต (สี. ปี.)] อหํ;
ภุเญฺช มานุสเก กาเม, อนุสาสามิ ราชิโนฯ

๒๗๗. อารญฺญิกสฺส [อารญฺญกสฺส (สี. ปี.)] อิสิโน, จิรรตฺตํ ตปสฺสิโน;
วุฑฺฒสฺส ภาวิตตฺตสฺส, ทาตุมรหามิ โภชนํฯ

๒๗๘. อิสิญฺจ ทานิ ปุจฺฉามิ, กิสํ ธมนิสนฺถตํ;
ปรูฬฺหกจฺฉนขโลมํ, ปงฺกทนฺตํ รชสฺสิรํฯ

๒๗๙. เอโก อรเญฺญ วิหรสิ [วิหาสิ (ก.)], นาวกงฺขสิ ชีวิตํ;
ภิกฺขุ เกน ตยา เสยฺโย, ยสฺส ตฺวํ โภชนํ อทาฯ

๒๘๐. ขณนฺตาลุกลมฺพานิ [ขณมาลุกลมฺพานิ (สฺยา. ก.)], พิลาลิตกฺกลานิ จ [พิฬาลิตกฺกฬานิ จ (สี. ปี.)];
ธุนํ สามากนีวารํ, สงฺฆาริยํ ปสาริยํ [สํหาริยํ ปหาริยํ (สฺยา.), สํสาริยํ ปสาริยํ (ก.)]ฯ

๒๘๑. สากํ ภิสํ มธุํ มํสํ, พทรามลกานิ จ;
ตานิ อาหริตฺวา [อาหตฺว (สี. สฺยา.)] ภุญฺชามิ, อตฺถิ เม โส ปริคฺคโหฯ

๒๘๒. ปจโนฺต อปจนฺตสฺส, อมมสฺส สกิญฺจโน [อกิญฺจโน (ก.)];
อนาทานสฺส สาทาโน, ทาตุมรหามิ โภชนํฯ

๒๘๓. ภิกฺขุญฺจ ทานิ ปุจฺฉามิ, ตุณฺหีมาสีน สุพฺพตํ;
อิสิ เต ภตฺตํ ปาทาสิ, สุจึ มํสูปเสจนํฯ

๒๘๔. ตํ ตฺวํ ภตฺตํ ปฏิคฺคยฺห, ตุณฺหี ภุญฺชสิ เอกโก;
นาญฺญํ กญฺจิ [กิญฺจิ (ก.)] นิมเนฺตสิ, โกยํ ธมฺโม นมตฺถุ เตฯ

๒๘๕. น ปจามิ น ปาเจมิ, น ฉินฺทามิ น เฉทเย;
ตํ มํ อกิญฺจนํ ญตฺวา, สพฺพปาเปหิ อารตํฯ

๒๘๖. อาเมน ภิกฺขมาทาย, ทกฺขิเณน กมณฺฑลุํ;

อิสิ เม ภตฺตํ ปาทาสิ, สุจิํ มํสูปเสจนํฯ

๒๘๗. เอเต หิ ทาตุมรหนฺติ, สมฺมา สปริคฺคหา;
ปจฺจนีกมหํ มญฺญ, โย ทาตารํ นิมนฺตเยฯ

๒๘๘. อตฺถาย วต เม อชฺช, อิธาคจฺฉิ รเถสโภ;
โสหํ อชฺช ปชานามิ [อิโต ปุพฺพ น ชานามิ (สี. ปี.)], ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺผลํฯ

๒๘๙. รฏฺฐสฺ คิทฺธา ราชาโน, กิจฺจากิเจฺจสุ พฺราหฺมณา;
อิสี มูลผเล คิทฺธา, วิปฺปมุตฺตา จ ภิกฺขโวติฯ

ภิกฺขาปรมฺปรชาตกํ เตรสมํฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

สุว กินฺนร มุกฺก ขราชินโส, ภิสชาต มเหสิ กโปตวโร;
อถ โมร สตจฺฉก วาณิชโก, อถ ราช สพฺราหฺมณ ภิกฺขปรนฺติฯ

ปกิณฺณกนิปาตํ นิฏฺฐิตํฯ

๑๕. วีสตินิปาโต

๔๙๗. มาตงฺคชาตกํ (๑)

๑. กุโต นุ อาคจฺฉสิ ทุมฺมวาสี [รุมฺมวาสี (สี. ปี.)], โอตลฺลโก ปํสุปิสาจโกว;
สงฺการโจฬํ ปฏิมุญฺจ [ปฏิมุจฺจ (สี. ปี.)] กณฺเฐ, โก เร ตุวํ โหสิ [โหหิสิ (สี. ปี.)] อทกฺขิเณโยฺยฯ

๒. อนฺนํ ตเวทํ [ตว อิทํ (ก. สี. ปี.), ตวยิทํ (สฺยา.)] ปกตํ ยสสฺสิ, ตํ ขชฺชเร ภุญฺชเร ปิยฺยเร จ;
ชานาสิ มํ ตฺวํ ปรทตฺตูปชีวึ, อุตฺติฏฺฐปิณฺฑํ ลภตํ สปาโกฯ

๓. อนฺนํ มเมทํ [มม อิทํ (ก. สี. ปี.), มมยิทํ (สฺยา.)] ปกตํ พฺราหฺมณานํ, อตฺตตฺถาย สทฺทหโต มเมทํ [มม อิทํ (ก. สี. ปี.), มมยิทํ (สฺยา.)];
อเปหิ เอโตฺต กิมิธฏฺฐิโตสิ, น มาทิสา ตุยฺหํ ททนฺติ ชมฺมฯ

๔. ถเล จ นินฺเน จ วปนฺติ พีชํ, อนูปเขเตฺต ผลมาสมานา [มาสสานา (สี. ปี.), มาสึสมานา (สฺยา.)];
เอตาย สทฺธาย ททาหิ ทานํ, อเปฺปว อาราธเย ทกฺขิเณเยฺยฯ

๕. เขตฺตานิ มยฺหํ วิทิตานิ โลเก, เยสาหํ พีชานิ ปติฏฺฐเปมิ;
เย พฺราหฺมณา ชาติมนฺตูปปนฺนา, ตานีธ เขตฺตานิ สุเปสลานิฯ

๖. ชาติมโท จ อติมานิตา จ, โลโภ จ โทโส จ มโท จ โมโห;
เอเต อคุณา เยสุ จ สนฺติ [เยสุ วสนฺติ (สี. ปี.)] สเพฺพ, ตานีธ เขตฺตานิ อเปสลานิฯ

๗. ชาติมโท จ อติมานิตา จ, โลโภ จ โทโส จ มโท จ โมโห;
เอเต อคุณา เยสุ น สนฺติ สเพฺพ, ตานีธ เขตฺตานิ สุเปสลานิฯ

๘. เกฺวตฺถ คตา [กฺวตฺถ คตา (สฺยา.), กเตฺถว ภฏฺฐา (ปี.)] อุปโชติโย จ, อุปชฺฌาโย จ อถวา คณฺฑกุจฺฉิ [อณฺฑกุจฺฉิ (สี. สฺยา. ปี.)];
อิมสฺส ทณฺฑญฺจ วธญฺจ ทตฺวา, คเล คเหตฺวา ขลยาถ [คลยาถ (ก.)] ชมฺมํฯ

๙. คิรึ นเขน ขณสิ, อโย ทเนฺตหิ [ทเนฺตน (สี. ปี.)] ขาทสิ;
ชาตเวทํ ปทหสิ, โย อิสึ ปริภาสสิฯ

๑๐. อิทํ วตฺวาน มาตโงฺค, อิสิ สจฺจปรกฺกโม;
อนฺตลิกฺขสฺมึ ปกฺกามิ [ปกฺกมิ (ก.)], พฺราหฺมณานํ อุทิกฺขตํฯ

๑๑. อาเวลฺลิตํ [อเวฐิตํ (สี. ปี.)] ปิฏฺฐิโต อุตฺตมงฺคํ, พาหุํ [พาหํ (สี. ปี.)] ปสาเรติ อกมฺมเนยฺยํ [อกมฺปเนยฺยํ (ก.)];
เสตานิ อกฺขีนิ ยถา มตสฺส, โก เม อิมํ ปุตฺตมกาสิ เอวํฯ

๑๒. อิธาคมา สมโณ ทุมฺมวาสี, โอตลฺลโก ปํสุปิสาจโกว;
สงฺการโจฬํ ปฏิมุญฺจ กณฺเฐ, โส เต อิมํ ปุตฺตมกาสิ เอวํฯ

๑๓. กตมํ ทิสํ อคมา ภูริปโญฺญ, อกฺขาถ เม มาณวา เอตมตฺถํ;

คนฺตฺวาน ตํ ปฏิกเรมุ อจฺจยํ, อเปฺปว นํ ปุตฺต ลเภมุ ชีวิตํฯ

๑๔. เวหายสํ อคมา ภูริปโญฺญ, ปถทฺธุโน ปนฺนรเสว จโนฺท;
อปิ จาปิ โส ปุริมทิสํ อคจฺฉิ, สจฺจปฺปฏิโญฺญ อิสิ สาธุรูโปฯ

๑๕. อาเวลฺลิตํ ปิฏฺฐิโต อุตฺตมงฺคํ, พาหุํ ปสาเรติ อกมฺมเนยฺยํ;
เสตานิ อกฺขีนิ ยถา มตสฺส, โก เม อิมํ ปุตฺตมกาสิ เอวํฯ

๑๖. ยกฺขา หเว สนฺติ มหานุภาวา, อนฺวาคตา อิสโย สาธุรูปา;
เต ทุฏฺฐจิตฺตํ กุปิตํ วิทิตฺวา, ยกฺขา หิ เต ปุตฺตมกํสุ เอวํฯ

๑๗. ยกฺขา จ เม ปุตฺตมกํสุ เอวํ, ตฺวเญฺญว เม มา กุโทฺธ [กุทฺธ (ก.)] พฺรหฺมจาริ;
ตุเมฺหว [ตุเยฺหว (ก.)] ปาเท สรณํ คตาสฺมิ, อนฺวาคตา ปุตฺตโสเกน ภิกฺขุฯ

๑๘. ตเทว หิ เอตรหิ จ มยฺหํ, มโนปโทโส น มมตฺถิ [มม นตฺถิ (ปี.)] โกจิ;
ปุโตฺต จ เต เวทมเทน มโตฺต, อตฺถํ น ชานาติ อธิจฺจ เวเทฯ

๑๙. อทฺธา หเว ภิกฺขุ มุหุตฺตเกน, สมฺมุยฺหเตว ปุริสสฺส สญฺญา;
เอกาปราธํ [เอตาปราธํ (ก.)] ขม ภูริปญฺญ, น ปณฺฑิตา โกธพลา ภวนฺติฯ

๒๐. อิทญฺจ มยฺหํ อุตฺติฏฺฐปิณฺฑํ, ตว [นตฺถิ สี. ปี. โปตฺถเกสุ] มณฺฑโพฺย ภุญฺชตุ อปฺปปโญฺญ;
ยกฺขา จ เต นํ [เต ปุตฺตํ (สฺยา.)] น วิเหฐเยยฺยุํ, ปุโตฺต จ เต เหสฺสติ [โหหิติ (สี. ปี.)] โส อโรโคฯ

๒๑. มณฺฑพฺย พาโลสิ ปริตฺตปโญฺญ, โย ปุญฺญเขตฺตานมโกวิโทสิ;
มหกฺกสาเวสุ ททาสิ ทานํ, กิลิฏฺฐกเมฺมสุ อสญฺญเตสุฯ

๒๒. ชฎา จ เกสา อชินา นิวตฺถา, ชรูทปานํว มุขํ ปรูฬฺหํ;
ปชํ อิมํ ปสฺสถ ทุมฺมรูปํ [รุมฺมรูปึ (สี. ปี.)], น ชฎาชินํ ตายติ อปฺปปญฺญํฯ

๒๓. เยสํ ราโค จ โทโส จ, อวิชฺชา จ วิราชิตา;
ขีณาสวา อรหโนฺต, เตสุ ทินฺนํ มหปฺผลนฺติฯ

มาตงฺคชาตกํ ปฐมํฯ

๔๙๘. จิตฺตสมฺภูตชาตกํ (๒)

๒๔. สพฺพํ นรานํ สผลํ สุจิณฺณํ, น กมฺมุนา กิญฺจน โมฆมตฺถิ;
ปสฺสามิ สมฺภูตํ มหานุภาวํ, สกมฺมุนา ปุญฺญผลูปปนฺนํฯ

๒๕. สพฺพํ นรานํ สผลํ สุจิณฺณํ, น กมฺมุนา กิญฺจน โมฆมตฺถิ;
กจฺจินฺนุ จิตฺตสฺสปิ เอวเมวํ, อิโทฺธ มโน ตสฺส ยถาปิ มยฺหํฯ

๒๖. สพฺพํ นรานํ สผลํ สุจิณฺณํ, น กมฺมุนา กิญฺจน โมฆมตฺถิ;
จิตฺตมฺปิ ชานาหิ [จิตฺตํ วิชานาหิ (สี. ปี.)] ตเถว เทว, อิโทฺธ มโน ตสฺส ยถาปิ ตุยฺหํฯ

๒๗. ภวํ นุ จิโตฺต สุตมญฺญโต เต, อุทาหุ เต โกจิ นํ เอตทกฺขา;
คาถา สุคีตา น มมตฺถิ กงฺขา, ททามิ เต คามวรํ สตญฺจฯ

๒๘. น จาหํ จิโตฺต สุตมญฺญโต เม, อิสี จ เม เอตมตฺถํ อสํสิ;
“คนฺตฺวาน รโญฺญ ปฏิคาหิ [ปฏิคายิ (สฺยา. ก.), ปฏิคาย (?)] คาถํ, อปิ เต วรํ อตฺตมโน ทเทยฺย” [อปิ นุ เต วรํ อตฺตมโน ทเทยฺย (สฺยา.), อปิ นุ เต อตฺตมโน วรํ ทเท (ก.)]ฯ

๒๙. โยเชนฺตุ เว ราชรเถ, สุกเต จิตฺตสิพฺพเน;
กจฺฉํ นาคานํ พนฺธถ, คีเวยฺยํ ปฏิมุญฺจถฯ

๓๐. อาหญฺญนฺตุ [อาหญฺญเร (สฺยา.)] เภริมุทิงฺคสเงฺข [สงฺขา (สฺยา.)], สีฆานิ ยานานิ จ โยชยนฺตุ;
อเชฺชวหํ อสฺสมํ ตํ คมิสฺสํ, ยเตฺถว ทกฺขิสฺสมิสึ นิสินฺนํฯ

๓๑. สุลทฺธลาโภ วต เม อโหสิ, คาถา สุคีตา ปริสาย มเชฺฌ;
สฺวาหํ อิสึ สีลวตูปปนฺนํ, ทิสฺวา ปตีโต สุมโนหมสฺมิฯ

๓๒. อาสนํ อุทกํ ปชฺชํ, ปฏิคฺคณฺหาตุ โน ภวํ;
อเคฺฆ ภวนฺตํ ปุจฺฉาม, อคฺฆํ กุรุตุ โน ภวํฯ

๓๓. รมฺมญฺจ เต อาวสถํ กโรนฺตุ, นารีคเณหิ ปริจารยสฺสุ;
กโรหิ โอกาสมนุคฺคหาย, อุโภปิ มํ อิสฺสริยํ กโรมฯ

๓๔. ทิสฺวา ผลํ ทุจฺจริตสฺส ราช, อโถ สุจิณฺณสฺส มหาวิปากํ;
อตฺตานเมว ปฏิสํยมิสฺสํ, น ปตฺถเย ปุตฺต [ปุตฺตํ (สี. ปี.)] ปสุํ ธนํ วาฯ

๓๕. ทเสวิมา วสฺสทสา, มจฺจานํ อิธ ชีวิตํ;
อปตฺตเญฺญว ตํ โอธึ, นฬํ ฉิโนฺนว สุสฺสติฯ

๓๖. ตตฺถ กา นนฺทิ กา ขิฑฺฑา, กา รตี กา ธเนสนา;
กึ เม ปุเตฺตหิ ทาเรหิ, ราช มุโตฺตสฺมิ พนฺธนาฯ

๓๗. โสหํ เอวํ ปชานามิ [โส อหํ สุปฺปชานามิ (สี. ปี.)], มจฺจุ เม นปฺปมชฺชติ;
อนฺตเกนาธิปนฺนสฺส, กา รตี กา ธเนสนาฯ

๓๘. ชาติ นรานํ อธมา ชนินฺท, จณฺฑาลโยนิ ทฺวิปทากนิฏฺฐา [ทิปทากนิฏฺฐา (สี. ปี.)];
สเกหิ กเมฺมหิ สุปาปเกหิ, จณฺฑาลคเพฺภ [จณฺฑาลิคเพฺภ (สฺยา.)] อวสิมฺห ปุเพฺพฯ

๓๙. จณฺฑาลาหุมฺห อวนฺตีสุ, มิคา เนรญฺชรํ ปติ;
อุกฺกุสา นมฺมทาตีเร [รมฺมทาตีเร (สฺยา. ก.)], ตฺยชฺช พฺราหฺมณขตฺติยาฯ

๔๐. อุปนียติ ชีวิตมปฺปมายุ, ชรูปนีตสฺส น สนฺติ ตาณา;
กโรหิ ปญฺจาล มเมต [มเมว (สฺยา. ก.)] วากฺยํ, มากาสิ กมฺมานิ ทุกฺขุทฺรยานิฯ

๔๑. อุปนียติ ชีวิตมปฺปมายุ, ชรูปนีตสฺส น สนฺติ ตาณา;

กโรหิ ปญฺจาล มเมต วากฺยํ, มากาสิ กมฺมานิ ทุกฺขปฺผลานิฯ

๔๒. อุปนียติ ชีวิตมปฺปมายุ, ชรูปนีตสฺส น สนฺติ ตาณา;
กโรหิ ปญฺจาล มเมต วากฺยํ, มากาสิ กมฺมานิ รชสฺสิรานิฯ

๔๓. อุปนียติ ชีวิตมปฺปมายุ, วณฺณํ ชรา หนฺติ นรสฺส ชิยฺยโต;
กโรหิ ปญฺจาล มเมต วากฺยํ, มากาสิ กมฺมํ นิรยูปปตฺติยาฯ

๔๔. อทฺธา หิ สจฺจํ วจนํ ตเวตํ, ยถา อิสี ภาสสิ เอวเมตํ;
กามา จ เม สนฺติ อนปฺปรูปา, เต ทุจฺจชา มาทิสเกน ภิกฺขุฯ

๔๕. นาโค ยถา ปงฺกมเชฺฌ พฺยสนฺโน, ปสฺสํ ถลํ นาภิสมฺโภติ คนฺตุํ;
เอวมฺปหํ [เอวมหํ (สฺยา.)] กามปเงฺก พฺยสนฺโน, น ภิกฺขุโน มคฺคมนุพฺพชามิฯ

๔๖. ยถาปิ มาตา จ ปิตา จ ปุตฺตํ, อนุสาสเร กินฺติ สุขี ภเวยฺย;
เอวมฺปิ มํ ตฺวํ อนุสาส ภเนฺต, ยถา จิรํ [ยมาจรํ (สี. ปี. ก. อฏฺฐ.)] เปจฺจ สุขี ภเวยฺยํฯ

๔๗. โน เจ ตุวํ อุสฺสหเส ชนินฺท, กาเม อิเม มานุสเก ปหาตุํ;
ธมฺมิํ [ธมฺมํ (สี. ปี.)] พลิํ ปฏฺฐปยสฺสุ ราช, อธมฺมกาโร ตว [อธมฺมการํ จ เต (สี. สฺยา. ปี.)] มาหุ รเฏฺฐฯ

๔๘. ทูตา วิธาวนฺตุ ทิสา จตโสฺส, นิมนฺตกา สมณพฺราหฺมณานํ;
เต อนฺนปาเนน อุปฏฺฐหสฺสุ, วเตฺถน เสนาสนปจฺจเยน จฯ

๔๙. อเนฺนน ปาเนน ปสนฺนจิโตฺต, สนฺตปฺปย สมณพฺราหฺมเณ จ;
ทตฺวา จ ภุตฺวา จ ยถานุภาวํ, อนินฺทิโต สคฺคมุเปหิ [มุเปติ (ปี. ก.)] ฐานํฯ

๕๐. สเจ จ ตํ ราช มโท สเหยฺย, นารีคเณหิ ปริจารยนฺตํ;
อิมเมว คาถํ มนสี กโรหิ, ภาเสสิ [ภาเสหิ (สฺยา. ปี. ก.)] เจนํ ปริสาย มเชฺฌฯ

๕๑. อโพฺภกาสสโย ชนฺตุ, วชนฺตฺยา ขีรปายิโต;
ปริกิโณฺณ สฺวาเนหิ [สุปิเนหิ (สี. ปี.)], สฺวาชฺช ราชาติ วุจฺจตีติฯ

จิตฺตสมฺภูตชาตกํ ทุติยํฯ

๔๙๙. สิวิชาตกํ (๓)

๕๒. ทูเร อปสฺสํ เถโรว, จกฺขุํ ยาจิตุมาคโต;
เอกเนตฺตา ภวิสฺสาม, จกฺขุํ เม เทหิ ยาจิโตฯ

๕๓. เกนานุสิโฏฺฐ อิธ มาคโตสิ, วนิพฺพก [วณิพฺพก (สี.)] จกฺขุปถานิ ยาจิตุํ;
สุทุจฺจชํ ยาจสิ อุตฺตมงฺคํ, ยมาหุ เนตฺตํ ปุริเสน ทุจฺจชํฯ

๕๔. ยมาหุ เทเวสุ สุชมฺปตีติ, มฆวาติ นํ อาหุ มนุสฺสโลเก;
เตนานุสิโฏฺฐ อิธ มาคโตสฺมิ, วนิพฺพโก จกฺขุปถานิ ยาจิตุํฯ

๕๕. วนิพฺพโต [วนิพฺพโก (สฺยา. ปี.)] มยฺห วนิํ [วนํ (ก.), วณิํ (สี. สฺยา. ปี.)] อนุตฺตรํ, ท
ทาหิ เต จกฺขุปถานิ ยาจิโต;

ททาหิ เม จกฺขุปถํ อนุตฺตรํ, ยมาหุ เนตฺตํ ปุริเสน ทุจฺจชํฯ

๕๖. เยน อเตฺถน อาคจฺฉิ [อาคญฺฉิ (สี. ปี.)], ยมตฺถมภิปตฺถยํ;
เต เต อิชฺฌนฺตุ สงฺกปฺปา, ลภ จกฺขูนิ พฺราหฺมณฯ

๕๗. เอกํ เต ยาจมานสฺส, อุภยานิ ททามหํ;
ส จกฺขุมา คจฺฉ ชนสฺส เปกฺขโต, ยทิจฺฉเส ตฺวํ ตทเต สมิชฺฌตุฯ

๕๘. มา โน เทว อทา จกฺขุํ, มา โน สพฺพ ปราករิ [ปรกฺกริ (สฺยา. ก. อฏฺฐ.), ปริกฺกริ (ก.) ปริ + อา + กริ = ปรากริ];
ธนํ เทหิ มหาราช, มุตฺตา เวฬุริยา พหูฯ

๕๙. ยุเตฺต เทว รเถ เทหิ, อาชานีเย จลงฺกเต;
นาเค เทหิ มหาราช, เหมกปฺปนวาสเสฯ

๖๐. ยถา ตํ สิวโย [สีวิโย (สฺยา.)] สพฺพ, สโยคฺคา สรถา สทา;
สมนฺตา ปริกิเรยฺยุํ [ปริกเรยฺยุํ (สฺยา. ปี.)], เอวํ เทหิ รเถสภฯ

๖๑. โย เว ทสฺสนฺติ วตฺวาน, อทาเน กุรุเต มโน;
ภูมฺยํ [ภูมฺยา (สี. ปี.)] โส ปติตํ ปาสํ, คีวายํ ปฏิมุญฺจติฯ

๖๒. โย เว ทสฺสนฺติ วตฺวาน, อทาเน กุรุเต มโน;
ปาปา ปาปตโร โหติ, สมฺปโตฺต ยมสาธนํฯ

๖๓. ยญฺหิ ยาเจ ตญฺหิ ทเท, ยํ น ยาเจ น ตํ ทเท;
สฺวาหํ ตเมว ทสฺสามิ, ยํ มํ ยาจติ พฺราหฺมโณฯ

๖๔. อายุํ นุ วณฺณํ นุ สุขํ พลํ นุ, กึ ปตฺถยาโน นุ ชนินฺท เทสิ;
กถญฺหิ ราชา สิวินํ อนุตฺตโร, จกฺขูนิ ทชฺชา ปรโลกเหตุฯ

๖๕. น วาหเมตํ ยสสา ททามิ, น ปุตฺตมิเจฺฉ น ธนํ น รฏฺฐํ;
สตญฺจ ธโมฺม จริโต ปุราโณ, อิเจฺจว ทาเน รมเต มโน มม [มมํ (สี. ปี.)]ฯ

๖๖. สขา จ มิโตฺต จ มมาสิ สีวิก [สีวก (สี. ปี.)], สุสิกฺขิโต สาธุ กโรหิ เม วโจ;
อุทฺธริตฺวา [อุทฺธตฺว (สี.), ลทฺธ ตฺวํ (ปี.)] จกฺขูนิ มมํ ชิคีสโต, หเตฺถสุ ฐเปหิ [อาเวสิ (สี.)] วนิพฺพกสฺสฯ

๖๗. โจทิโต สิวิราเชน, สิวิโก วจนงฺกโร;
รโญฺญ จกฺขูนุทฺธริตฺวา [จกฺขูนิ อุทฺธตฺวา (สี. ปี.)], พฺราหฺมณสฺสูปนามยิ;
สจกฺขุ พฺราหฺมโณ อาสิ, อโนฺธ ราชา อุปาวิสิฯ

๖๘. ตโต โส กติปาหสฺส, อุปรูฬฺหสุ จกฺขุสุ;
สูตํ อามนฺตยี ราชา, สิวีนํ รฏฺฐวฑฺฒโนฯ

๖๙. โยเชหิ สารถิ ยานํ, ยุตฺตญฺจ ปฏิเวทย;
อุยฺยานภูมึ คจฺฉาม, โปกฺขรโญฺญ วนานิ จฯ

๗๐. โส จ โปกฺขรณีตีเร [โปกฺขรณิยา ตีเร (สี. ปี.)], ปลฺลเงฺกน อุปาวิสิ;
ตสฺส สโกฺก ปาตุรหุ, เทวราชา สุชมฺปติฯ

๗๑. สโกฺกหมสฺมิ เทวิโนฺท, อาคโตสฺมิ ตวนฺติเก;
วรํ วรสฺสุ ราชีสิ, ยํ กิญฺจิ มนสิจฺฉสิฯ

๗๒. ปหูตํ เม ธนํ สกฺก, พลํ โกโส จนปฺปโก;
อนฺธสฺส เม สโต ทานิ, มรณเญฺญว รุจฺจติฯ

๗๓. ยานิ สจฺจานิ ทฺวิปทินฺท, ตานิ ภาสสฺสุ ขตฺติย;
สจฺจํ เต ภณมานสฺส, ปุน จกฺขุ ภวิสฺสติฯ

๗๔. เย มํ ยาจิตุมายนฺติ, นานาโคตฺตา วนิพฺพกา;
โยปิ มํ ยาจเต ตตฺถ, โสปิ เม มนโส ปิโย;
เอเตน สจฺจวเชฺชน, จกฺขุ เม อุปปชฺชถฯ

๗๕. ยํ มํ โส ยาจิตุํ อาคา, เทหิ จกฺขุนฺติ พฺราหฺมโณ;
ตสฺส จกฺขูนิ ปาทาสิํ, พฺราหฺมณสฺส วนิพฺพโต [วณิพฺพิโน (สี.), วนิพฺพิโน (ปี.)]ฯ

๗๖. ภิโยฺย มํ อาวิสี ปีติ, โสมนสฺสญฺจนปฺปกํ;
เอเตน สจฺจวเชฺชน, ทุติยํ เม อุปปชฺชถฯ

๗๗. ธเมฺมน ภาสิตา คาถา, สิวีนํ รฎฺฐวฑฺฒน;
เอตานิ ตว เนตฺตานิ, ทิพฺพานิ ปฎิทิสฺสเรฯ

๗๘. ติโรกุฎฺฎํ ติโรเสลํ, สมติคฺคยฺห ปพฺพตํ;
สมนฺตา โยชนสตํ, ทสฺสนํ อนุโภนฺตุ เตฯ

๗๙. โก นีธ วิตฺตํ น ททเยฺย ยาจิโต, อปิ วิสิฎฺฐํ สุปิยมฺปิ อตฺตโน;
ตทิงฺฆ สเพฺพ สิวโย สมาคตา, ทิพฺพานิ เนตฺตานิ มมชฺช ปสฺสถฯ

๘๐. ติโรกุฎฺฎํ ติโรเสลํ, สมติคฺคยฺห ปพฺพตํ;
สมนฺตา โยชนสตํ, ทสฺสนํ อนุโภนฺติ เมฯ

๘๑. น จาคมตฺตา ปรมตฺถิ กิญฺจิ, มจฺจานํ อิธ ชีวิเต;
ทตฺวาน มานุสํ [ทตฺวา มานุสกํ (สี.)] จกฺขุํ, ลทฺธํ เม [เม อิติ ปทํ นตฺถิ สี. โปตฺถเก] จกฺขุํ อมานุสํฯ

๘๒. เอตมฺปิ ทิสฺวา สิวโย, เทถ ทานานิ ภุญฺชถ;
ทตฺวา จ ภุตฺวา จ ยถานุภาวํ, อนินฺทิตา สคฺคมุเปถ ฐานนฺติฯ

สิวิชาตกํ ตติยํฯ

๕๐๐. สิรีมนฺตชาตกํ (๔)

๘๓. ปญฺญายุเปตํ สิริยา วิหีนํ, ยสสฺสินํ วาปิ อเปตปญฺญํ;
ปุจฺฉามิ ตํ เสนก เอตมตฺถํ, กเมตฺถ เสโยฺย กุสลา วทนฺติฯ

๘๔. ธีรา จ พาลา จ หเว ชนินฺท, สิปฺปูปปนฺนา จ อสิปฺปิโน จ;
สุชาติมนฺโตปิ อชาติมสฺส, ยสสฺสิโน เปสกรา [เปสฺสกรา (สี. ปี.)] ภวนฺติ;

เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ, ปญฺญ นิหีโน สิรีมาว [สิริมาว (สี. สฺยา. ปี.)] เสยฺโยฯ

๘๕. ตุวมฺปิ ปุจฺฉามิ อโนมปญฺญ, มโหสธ เกวลธมฺมทสฺสิ;
พาลํ ยสสฺสึ ปณฺฑิตํ อปฺปโภคํ, กเมตฺถ เสยฺย กุสลา วทนฺติฯ

๘๖. ปาปานิ กมฺมานิ กโรติ พาโล [กโรนฺติ พาลา (สฺยา. ก.)], อิธเมว [อิทเมว (สฺยา. ก. อฏฺฐ.), อิมเมว (ก.)] เสโยฺย อิติ มญฺญมาโน [มญฺญมานา (สฺยา. ก.)];
อิธโลกทสฺสี ปรโลกมทสฺสี, อุภยตฺถ พาโล กลิมคฺคเหสิ;
เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ, ปญฺญว เสโยฺย น ยสสฺสิ พาโลฯ

๘๗.น สิปฺปเมตํ วิทธาติ โภคํ, น พนฺธุวา [น พนฺธวา (สี. สฺยา. ก.)] น สรีรวโณฺณ โย [น สรีราวกาโส (สี. สฺยา. ปี.)];
ปเสฺสฬมูคํ สุขเมธมานํ, สิรี หิ นํ ภชเต โครวินฺทํ [โคริมนฺทํ (สี. ปี.)];
เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ, ปญฺญ นิหีโน สิรีมาว เสโยฺยฯ

๘๘. ลทฺธา สุขํ มชฺชติ อปฺปปโญฺญ, ทุเกฺขน ผุโฏฺฐปิ ปโมหเมติ;
อาคนฺตุนา ทุกฺขสุเขน ผุโฏฺฐ, ปเวธติ วาริจโรว ฆเมฺม;
เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ, ปญฺญว เสโยฺย น ยสสฺสิ พาโลฯ

๘๙. ทุมํ ยถา สาทุผลํ อรเญฺญ, สมนฺตโต สมภิสรนฺติ [สมภิจรนฺติ (สี. ปี.)] ปกฺขี;
เอวมฺปิ อฑฺฒํ สธนํ สโภคํ, พหุชฺชโน ภชติ อตฺถเหตุ;
เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ, ปญฺญ นิหีโน สิรีมาว เสโยฺยฯ

๙๐. น สาธุ พลวา พาโล, สาหสา วินฺทเต ธนํ;
กนฺทนฺตเมตํ ทุเมฺมธํ, กฑฺฒนฺติ นิรยํ ภุสํ;
เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ, ปญฺญว เสโยฺย น ยสสฺสิ พาโลฯ

๙๑. ยา กาจิ นโชฺช คงฺคมภิสฺสวนฺติ, สพฺพาว ตา นามโคตฺตํ ชหนฺติ;
คงฺคา สมุทฺทํ ปฏิปชฺชมานา, น ขายเต อิทฺธึ ปโญฺญปิ โลเก [อิทฺธิปโร หิ โลเก (ก. สี. สฺยา.), อิทฺธิปโร หิ โลโก (สี. ปี. อฏฺฐ.)];
เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ, ปญฺญ นิหีโน สิรีมาว เสโยฺยฯ

๙๒. ยเมตมกฺขา อุทธึ มหนฺตํ, สวนฺติ นโชฺช สพฺพกาลมสงฺขยํ;
โส สาคโร นิจฺจมุฬารเวโค, เวลํ น อเจฺจติ มหาสมุโทฺทฯ

๙๓. เอวมฺปิ พาลสฺส ปชปฺปิตานิ, ปญฺญํ น อเจฺจติ สิรี กทาจิ;
เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ, ปญฺญว เสโยฺย น ยสสฺสิ พาโลฯ

๙๔. อสญฺญโต เจปิ ปเรสมตฺถํ, ภณาติ สนฺธานคโต [สณฺฐานคโต (สฺยา. ปี.), สนฺถานคโต (สี.)] ยสสฺสี;
ตเสฺสว ตํ รูหติ ญาติมเชฺฌ, สิรี หิ นํ [สิริหีนํ (สี. ก.), สิรีหีนํ (สฺยา. ปี.)] การยเต น ปญฺญา [น ปโญฺญ (สี.), น ปญฺญํ (สฺยา. ก.)];

เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ, ปโญฺญ นิหีโน สิรีมาว เสโยฺยฯ

๙๕. ปรสฺส วา อตฺตโน วาปิ เหตุ, พาโล มุสา ภาสติ อปฺปปโญฺญ;
โส นินฺทิโต โหติ สภาย มเชฺฌ, ปจฺฉาปิ [เปจฺจมฺปิ (สี. ปี.), เปจฺจาปิ (?)] โส ทุคฺคติคามี โหติ;
เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ, ปโญฺญว เสโยฺย น ยสสฺสิ พาโลฯ

๙๖. อตฺถมฺปิ เจ ภาสติ ภูริปโญฺญ, อนาฬฺหิโย [อนาลโย (ปี.)] อปฺปธโน ทลิโทฺท;
น ตสฺส ตํ รูหติ ญาติมเชฺฌ, สิรี จ ปญฺญาณวโต น โหติ;
เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ, ปโญฺญ นิหีโน สิรีมาว เสโยฺยฯ

๙๗. ปรสฺส วา อตฺตโน วาปิ เหตุ, น ภาสติ อลิกํ ภูริปโญฺญ;
โส ปูชิโต โหติ สภาย มเชฺฌ, ปจฺฉาปิ โส สุคฺคติคามี โหติ;
เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ, ปโญฺญว เสโยฺย น ยสสฺสิ พาโลฯ

๙๘. หตฺถี ควสฺสา มณิกุณฺฑลา จ, ถิโย จ อิเทฺธสุ กุเลสุ ชาตา;
สพฺพาว ตา อุปโภคา ภวนฺติ, อิทฺธสฺส โปสสฺส อนิทฺธิมโนฺต;
เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ, ปโญฺญ นิหีโน สิรีมาว เสโยฺยฯ

๙๙. อสํวิหิตกมฺมนฺตํ, พาลํ ทุเมฺมธมนฺตินํ;
สิรี ชหติ ทุเมฺมธํ, ชิณฺณํว อุรโค ตจํ;
เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ, ปโญฺญว เสโยฺย น ยสสฺสิ พาโลฯ

๑๐๐. ปญฺจ ปณฺฑิตา มยํ ภทฺทเนฺต, สเพฺพ ปญฺชลิกา อุปฏฺฐิตา;
ตฺวํ โน อภิภุยฺย อิสฺสโรสิ, สกฺโกว ภูตปติ เทวราชา;
เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ, ปโญฺญ นิหีโน สิรีมาว เสโยฺยฯ

๑๐๑. ทาโสว ปญฺญสฺส ยสสฺสิ พาโล, อเตฺถสุ ชาเตสุ ตถาวิเธสุ;
ยํ ปณฺฑิโต นิปุณํ สํวิเธติ, สโมฺมหมาปชฺชติ ตตฺถ พาโล;
เอตมฺปิ ทิสฺวาน อหํ วทามิ, ปโญฺญว เสโยฺย น ยสสฺสิ พาโลฯ

๑๐๒. อทฺธา หิ ปญฺญาว สตํ ปสตฺถา, กนฺตา สิรี โภครตา มนุสฺสา;
ญาณญฺจ พุทฺธานมตุลฺยรูปํ, ปญฺญํ น อเจฺจติ สิรี กทาจิฯ

๑๐๓. ยํ ตํ อปุจฺฉิมฺห อกิตฺตยี โน, มโหสธ เกวลธมฺมทสฺสี;
ควํ สหสฺสํ อุสภญฺจ นาคํ, อาชญฺญยุเตฺต จ รเถ ทส อิเม;
ปญฺหสฺส เวยฺยากรเณน ตุโฎฺฐ, ททามิ เต คามวรานิ โสฬสาติฯ

สิรีมนฺตชาตกํ [สิริมนฺทชาตกํ (สี. สฺยา. ปี.)] จตุตฺถํฯ

๕๐๑. โรหณมิคชาตกํ (๕)

๑๐๔. เอเต ยูถา ปติยนฺติ, ภีตา มรณสฺส [มรณา (สฺยา. ปี.), มรณ (ก.)] จิตฺตก;
คจฺฉ ตุวมฺปิ มากงฺขิ, ชีวิสฺสนฺติ ตยา สหฯ

๑๐๕. นาหํ โรหณ [โรหนฺต (สี. ปี.), โรหน (สฺยา.)] คจฺฉามิ, หทยํ เม อวกสฺสติ;
น ตํ อหํ ชหิสฺสามิ, อิธ หิสฺสามิ ชีวิตํฯ

๑๐๖เต หิ นูน มริสฺสนฺติ, อนฺธา อปริณายกา;
คจฺฉ ตฺวมฺปิ มากงฺขิ, ชีวิสฺสนฺติ ตยา สหฯ

๑๐๗นาหํ โรหณ คจฺฉามิ, หทยํ เม อวกสฺสติ;
น ตํ พทฺธํ [พนฺธํ (ก.)] ชหิสฺสามิ, อิธ หิสฺสามิ ชีวิตํฯ

๑๐๘คจฺฉ ภีรุ ปลายสฺสุ, กูเฏ พโทฺธสฺมิ อายเส;
คจฺฉ ตฺวมฺปิ มากงฺขิ, ชีวิสฺสนฺติ ตยา สหฯ

๑๐๙นาหํ โรหณ คจฺฉามิ, หทยํ เม อวกสฺสติ;
น ตํ อหํ ชหิสฺสามิ, อิธ หิสฺสามิ ชีวิตํฯ

๑๑๐เต หิ นูน มริสฺสนฺติ, อนฺธา อปริณายกา;
คจฺฉ ตฺวมฺปิ มากงฺขิ, ชีวิสฺสนฺติ ตยา สหฯ

๑๑๑นาหํ โรหณ คจฺฉามิ, หทยํ เม อวกสฺสติ;
น ตํ พทฺธํ ชหิสฺสามิ, อิธ หิสฺสามิ ชีวิตํฯ

๑๑๒อยํ โส ลุทฺทโก เอติ, ลุทฺทรูโป [รุทฺทรูโป (สี. ปี.)] สหาวุโธ;
โย โน วธิสฺสติ อชฺช, อุสฺุนา สตฺติยา อปิ [มปิ (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

๑๑๓สา มุหุตฺตํ ปลายิตฺวา, ภยฏฺฏา [ภยฏฺฐา (ปี.)] ภยตชฺชิตา;
สุทุกฺกรํ อกรา ภีรุ, มรณายูปนิวตฺตถฯ

๑๑๔กินฺนุ เตเม มิคา โหนฺติ, มุตฺตา พทฺธํ อุปาสเร;
น ตํ จชิตุมิจฺฉนฺติ, ชีวิตสฺสปิ การณาฯ

๑๑๕ภาตโร โหนฺติ เม ลุทฺท, โสทริยา เอกมาตุกา;
น มํ จชิตุมิจฺฉนฺติ, ชีวิตสฺสปิ การณาฯ

๑๑๖เต หิ นูน มริสฺสนฺติ, อนฺธา อปริณายกา;
ปญฺจนฺนํ ชีวิตํ เทหิ, ภาตรํ มุญฺจ ลุทฺทกฯ

๑๑๗โส โว อหํ ปโมกฺขามิ, มาตาเปตฺติภรํ มิคํ;
นนฺทนฺตุ มาตาปิตโร, มุตฺตํ ทิสฺวา มหามิคํฯ

๑๑๘เอวํ ลุทฺทก นนฺทสฺสุ, สห สเพฺพหิ ญาติภิ;
ยถาหมชฺช นนฺทามิ, มุตฺตํ ทิสฺวา มหามิคํฯ

๑๑๙กถํ ตฺวํ ปโมโกฺข [กถํ ปโมโกฺข (สี. ปี.), กถํ เต ปโรโกฺข (?)] อาสิ, อุปนีตสฺมิ ชีวิเต;
กถํ ปุตฺต อโมเจสิ, กูฏปาสมฺห ลุทฺทโกฯ

๑๒๐ภณํ กณฺณสุขํ วาจํ, หทยงฺคํ หทยสฺสิตํ;
สุภาสิตาหิ วาจาหิ, จิตฺตโก มํ อโมจยิฯ

๑๒๑ภณํ กณฺณสุขํ วาจํ, หทยงฺคํ หทยสฺสิตํ;

สุภาสิตาหิ วาจาหิ, สุตนา มํ อโมจยิฯ

๑๒๒. สุตฺวา กณฺณสุขํ วาจํ, หทยงฺคํ หทยสฺสิตํ;
สุภาสิตานิ สุตฺวาน, ลุทฺทโก มํ อโมจยิฯ

๑๒๓. เอวํ อานนฺทิโต โหตุ, สห ทาเรหิ ลุทฺทโก;
ยถา มยชฺช นนฺทาม, ทิสฺวา โรหณมาคตํฯ

๑๒๔. นนุ ตฺวํ อวจ [อวจา (สี. ปี.)] ลุทฺท, “มิคจมฺมานิ อาหรึ”;
อถ เกน นุ วณฺเณน, มิคจมฺมานิ นาหริฯ

๑๒๕. อาคมา เจว หตฺถตฺถํ, กูฏปาสญฺจ โส มิโค;
อพชฺฌิ ตํ [อพชฺฌิ ตญฺจ (ปี.)] มิคราชํ, ตญฺจ มุตฺตา อุปาสเรฯ

๑๒๖. ตสฺส เม อหุ สํเวโค, อพฺภุโต โลมหํสโน;
อิมญฺจาหํ มิคํ หเญฺญ, อชฺช หิสฺสามิ ชีวิตํฯ

๑๒๗. กีทิสา เต มิคา ลุทฺท, กีทิสา ธมฺมิกา มิคา;
กถํวณฺณา กถํสีลา, พาฬฺหํ โข เน ปสํสสิฯ

๑๒๘. โอทาตสิงฺคา สุจิวาฬา, ชาตรูปตจูปมา;
ปาทา โลหิตกา เตสํ, อญฺชิตกฺขา มโนรมาฯ

๑๒๙. เอทิสา เต มิคา เทว, เอทิสา ธมฺมิกา มิคา;
มาตาเปตฺติภรา เทว, น เต โส อภิหาริตุํ [อภิหารยุํ (ก. สี.), อภิหารยิํ (สฺยา.), อภิหารยํ (ปี.)]ฯ

๑๓๐. ทมฺมิ นิกฺขสตํ ลุทฺท, ถูลญฺจ มณิกุณฺฑลํ;
จตุสฺสทญฺจ [จตุรสฺสญฺจ (สฺยา. ก.)] ปลฺลงฺกํ, อุมาปุปฺผสรินฺนิภํ [อุมฺมาปุปฺผสิรินฺนิภํ (สี. สฺยา. ปี. ก.)]ฯ

๑๓๑. เทฺว จ สาทิสิโย ภริยา, อุสภญฺจ ควํ สตํ;
ธเมฺมน รชฺชํ กาเรสฺสํ, พหุกาโร เมสิ ลุทฺทกฯ

๑๓๒. กสิวาณิชฺชา [กสี วณิชฺชา (สี. สฺยา. ปี.)] อิณทานํ, อุญฺฉาจริยา จ ลุทฺทก;
เอเตน ทารํ โปเสหิ, มา ปาปํ อกรี ปุนาติ [อกรา ปุนนฺติ (ก. สี. ปี.)]ฯ

โรหณมิคชาตกํ [โรหนฺตมิคชาตกํ (สี. ปี.)] ปญฺจมํฯ

๕๐๒. จูฬหํสชาตกํ (๖)

๑๓๓. เอเต หํสา ปกฺกมนฺติ, วกฺกงฺคา ภยเมริตา;
หริตฺตจ เหมวณฺณ, กามํ สุมุข ปกฺกมฯ

๑๓๔. โอหาย มํ ญาติคณา, เอกํ ปาสวสํ คตํ;
อนเปกฺขมานา [นาเปกฺขมานา (ก.)] คจฺฉนฺติ, กึ เอโก อวหิยฺยสิฯ

๑๓๕. ปเตว ปตตํ เสฏฺฐ, นตฺถิ พเทฺธ สหายตา [สหายกา (สฺยา.)];

มา อนีฆาย หาเปสิ, กามํ สุมุข ปกฺกมฯ

๑๓๖. นาหํ ''ทุกฺขปเรโต''ติ [ทุกฺขปเรโตปิ (ก.)], ธตรฏฺฐ ตุวํ [ตวํ (สี. ปี.)] ชเห;
ชีวิตํ มรณํ วา เม, ตยา สทฺธึ ภวิสฺสติฯ

๑๓๗. เอตทริยสฺส กลฺยาณํ, ยํ ตฺวํ สุมุข ภาสสิ;
ตญฺจ วีมํสมาโนหํ, ''ปตเตตํ'' อวสฺสชิํฯ

๑๓๘. อาปเทน ปทํ ยาติ, อนฺตลิกฺขจโร [อนฺตลิเกฺข จโร (สี. ปี.)] ทิโช;
อารา ปาสํ น พุชฺฌิ ตฺวํ, หํสานํ ปวรุตฺตม [ปวรุตฺตโม (ก. สี. ปี.)]ฯ

๑๓๙. ยทา ปราภโว โหติ, โปโส ชีวิตสงฺขเย;
อถ ชาลญฺจ ปาสญฺจ, อาสชฺชาปิ น พุชฺฌติฯ

๑๔๐. เอเต หํสา ปกฺกมนฺติ, วกฺกงฺคา ภยเมริตา;
หริตฺตจ เหมวณฺณ, ตฺวเญฺญว [ตฺวญฺจ ตํ (สี.), ตฺวญฺจ (ปี.)] อวหิยฺยสิฯ

๑๔๑. เอเต ภุตฺวา จ ปิตฺวา จ, ปกฺกมนฺติ วิหงฺคมา;
อนเปกฺขมานา วกฺกงฺคา, ตฺวเญฺญเวโก อุปาสสิฯ

๑๔๒. กินฺนุ ตฺยายํ [ตายํ (สี. สฺยา. ปี.)] ทิโช โหติ, มุโตฺต พทฺธํ อุปาสสิ;
โอหาย สกุณา ยนฺติ, กิํ เอโก อวหิยฺยสิฯ

๑๔๓. ราชา เม โส ทิโช มิโตฺต, สขา ปาณสโม จ เม;
เนว นํ วิชหิสฺสามิ, ยาว กาลสฺส ปริยายํฯ

๑๔๔. โย จ ตฺวํ สขิโน เหตุ, ปาณํ จชิตุมิจฺฉสิ;
โส เต สหายํ มุญฺจามิ, โหตุ ราชา ตวานุโคฯ

๑๔๕. เอวํ ลุทฺทก นนฺทสฺสุ, สห สเพฺพหิ ญาติภิ;
ยถาหมชฺช นนฺทามิ, ทิสฺวา มุตฺตํ ทิชาธิปํฯ

๑๔๖. กจฺจินฺนุ โภโต กุสลํ, กจฺจิ โภโต อนามยํ;
กจฺจิ รฎฺฐมิทํ ผีตํ, ธเมฺมน มนุสาสสิฯ

๑๔๗. กุสลเญฺจว เม หํส, อโถ หํส อนามยํ;
อโถ รฎฺฐมิทํ ผีตํ, ธเมฺมน มนุสาสหํฯ

๑๔๘. กจฺจิ โภโต อมเจฺจสุ, โทโส โกจิ น วิชฺชติ;
กจฺจิ อารา อมิตฺตา เต, ฉายา ทกฺขิณโตริวฯ

๑๔๙. อโถปิ เม อมเจฺจสุ, โทโส โกจิ น วิชฺชติ;
อโถ อารา อมิตฺตา เม, ฉายา ทกฺขิณโตริวฯ

๑๕๐. กจฺจิ เต สาทิสี ภริยา, อสฺสวา ปิยภาณินี;
ปุตฺตรูปยสูเปตา, ตว ฉนฺทวสานุคาฯ

๑๕๑. อโถ เม สาทิสี ภริยา, อสฺสวา ปิยภาณินี;
ปุตฺตรูปยสูเปตา, มม ฉนฺทวสานุคาฯ

๑๕๒. ภุจฺจิ เต พหโว ปุตฺตา, สุชาตา รฏฺฐวฑฺฒน;
ปญฺญาชเวน สมฺปนฺนา, สโมฺมทนฺติ ตโต ตโตฯ

๑๕๓. สุตเมโก จ เม ปุตฺตา, ธตรฏฺฐ มยา สุตา;
เตสํ ตฺวํ กิจฺจมกฺขาหิ, นาวรุชฺฌนฺติ [นาวรชฺฌนฺติ (ก. สี. ปี.)] เต วโจฯ

๑๕๔. อุปปนฺโนนปิ เจ โหติ, ชาติยา วินเยน วา;
อถ ปจฺฉา กุรุเต โยคํ, กิเจฺฉ [กิเจฺจ (สี. สฺยา. ปี.)] อาปาสุ [อาวาสุ (สฺยา.), อาปทาสุ (ก.)] สีทติฯ

๑๕๕. ตสฺส สํหีรปญฺญสฺส, วิวโร ชายเต มหา;
รตฺติมโนฺธว [นตฺตมโนฺธว (สี. ปี.)] รูปานิ, ถูลานิ มนุปสฺสติฯ

๑๕๖. อสาเร สารโยคญฺญู, มตึ น เตฺวว วินฺทติ;
สรโภว คิริทุคฺคสฺมึ, อนฺตราเยว สีทติฯ

๑๕๗. หีนชโจฺจปิ เจ โหติ, อุฏฺฐาตา ธิติมา นโร;
อาจารสีลสมฺปโนฺน, นิเส อคฺคีว ภาสติฯ

๑๕๘. เอตํ เม อุปมํ กตฺวา, ปุเตฺต วิชฺชาสุ วาจย [ฐาปส (สฺยา. ก.)];
สํวิรูเฬฺหถ เมธาวี, เขเตฺต พีชํว [เขตฺตพีชํว (สี. ปี.)] วุฏฺฐิยาติฯ

จูฬหํสชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๕๐๓. สตฺติคุมฺพชาตกํ (๗)

๑๕๙. มิคลุทฺท มหาราชา, ปญฺจาลานํ รเถสโภ;
นิกฺขโนฺต สห เสนาย, โอคโณ วนมาคมาฯ

๑๖๐. ตตฺถทฺทสา อรญฺญสฺมึ, ตกฺกรานํ กุฏึ กตํ;
ตสฺสา [ตสฺมา (สฺยา. ปี. ก.)] กุฏิยา นิกฺขมฺม, สุโว ลุทฺทานิ ภาสติฯ

๑๖๑. สมฺปนฺนวาหโน โปโส, ยุวา สมฺมฏฺฐกุณฺฑโล [กุณฺฑลี (สฺยา. ก.)];
โสภติ โลหิตุณฺหีโส, ทิวา สูริโยว ภาสติฯ

๑๖๒. มชฺฌนฺหิเก [มชฺฌนฺติเก (สพฺพตฺถ)] สมฺปติเก, สุโตฺต ราชา สสารถิ;
หนฺทสฺสาภรณํ สพฺพํ, คณฺหาม สาหสา [สหสา (สี. สฺยา. ปี.)] มยํฯ

๑๖๓. นิสีเถปิ รโห ทานิ, สุโตฺต ราชา สสารถิ;
อาทาย วตฺถํ มณิกุณฺฑลญฺจ, หนฺตฺวาน สาขาหิ อวตฺถรามฯ

๑๖๔. กินฺนุ อุมฺมตฺตรูโปว, สตฺติคุมฺพ ปภาสสิ;
ทุราสทา หิ ราชาโน, อคฺคิ ปชฺชลิโต ยถาฯ

๑๖๕. อถ ตฺวํ ปติโกลมฺพ, มโตฺต ถุลฺลานิ คชฺชสิ;

มาตริ มยฺหํ นคฺคาย, กินฺนุ ตฺวํ วิชิคุจฺฉเสฯ

๑๖๖. อุเฏฺฐหิ สมฺม ตรมาโน, รถํ โยเชหิ สารถิ;
สกุโณ เม น รุจฺจติ, อญฺญํ คจฺฉาม อสฺสมํฯ

๑๖๗. ยุโตฺต รโถ มหาราช, ยุโตฺต จ พลวาหโน;
อธิติฏฺฐ มหาราช, อญฺญํ คจฺฉาม อสฺสมํฯ

๑๖๘. โก นุเมว คตา [กุว นุ’เม’ปคตา (?)] สเพฺพ, เย อสฺมิํ ปริจารกา;
เอส คจฺฉติ ปญฺจาโล, มุโตฺต เตสํ อทสฺสนาฯ

๑๖๙. โกทณฺฑกานิ คณฺหถ, สตฺติโย โตมรานิ จ;
เอส คจฺฉติ ปญฺจาโล, มา โว มุญฺจิตฺถ ชีวตํ [ชีวิตํ (พหูสุ)]ฯ

๑๗๐. อถาปโร ปฏินนฺทิตฺถ, สุโว โลหิตตุณฺฑโก;
สฺวาคตํ เต มหาราช, อโถ เต อทุราคตํ;

อิสฺสโรสิ อนุปฺปโตฺต, ยํ อิธตฺถิ ปเวทยฯ

๑๗๑. ติณฺฑุกานิ ปิยาลานิ, มธุเก กาสุมาริโย;
ผลานิ ขุทฺทกปฺปานิ, ภุญฺช ราช วรํ วรํฯ

๑๗๒. อิทมฺปิ ปานียํ สีตํ, อาภตํ คิริคพฺภรา;
ตโต ปิว มหาราช, สเจ ตฺวํ อภิกงฺขสิฯ

๑๗๓. อรญฺญํ อุญฺฉาย คตา, เย อสฺมิํ ปริจารกา;
สยํ อุฏฺฐาย คณฺหโวฺห, หตฺถา เม นตฺถิ ทาตเวฯ

๑๗๔. ภทฺทโก วตยํ ปกฺขี, ทิโช ปรมธมฺมิโก;
อเถโส อิตโร ปกฺขี, สุโว ลุทฺทานิ ภาสติฯ

๑๗๕. ‘‘เอตํ หนถ พนฺธถ, มา โว มุญฺจิตฺถ ชีวตํ’’;
อิเจฺจวํ วิลปนฺตสฺส, โสตฺถิํ [โสตฺถี (สฺยา.)] ปโตฺตสฺมิ อสฺสมํฯ

๑๗๖. ภาตโรสฺม มหาราช, โสทริยา เอกมาตุกา;
เอกรุกฺขสฺมิํ สํวฑฺฒา, นานาเขตฺตคตา อุโภฯ

๑๗๗. สตฺติคุโมฺพ จ โจรานํ, อหญฺจ อิสีนํ อิธ;
อสตํ โส, สตํ อหํ, เตน ธเมฺมน โน วินาฯ

๑๗๘. ตตฺถ วโธ จ พโนฺธ จ, นิกตี วญฺจนานิ จ;
อาโลปา สาหสาการา, ตานิ โส ตตฺถ สิกฺขติฯ

๑๗๙. อิธ สจฺจญฺจ ธโมฺม จ, อหิํสา สํยโม ทโม;
อาสนูทกทายีนํ, อเงฺก วโทฺธสฺมิ ภารธ [ภารต (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

๑๘๐. ยํ ยญฺหิ ราช ภชติ, สนฺตํ วา ยทิ วา อสํ;

สีลวนฺตํ วิสีลํ วา, วสํ ตเสฺสว คจฺฉติฯ

๑๘๑. ยาทิสํ กุรุเต มิตฺตํ, ยาทิสํ จูปเสวติ;
โสปิ ตาทิสโก โหติ, สหวาโส หิ [สหวาโสปิ (สฺยา. ก.)] ตาทิโสฯ

๑๘๒. เสวมาโน เสวมานํ, สมฺผุฏฺโฐ สมฺผุสํ ปรํ;
สโร ทิทฺโธ กลาปํว, อลิตฺตมุปลิมฺปติ;
อุปเลปภยา [อุปลิมฺปภยา (สฺยา. ก.)] ธีโร, เนว ปาปสขา สิยาฯ

๑๘๓. ปูติมจฺฉํ กุสเคฺคน, โย นโร อุปนยฺหติ;
กุสาปิ ปูติ [ปูตี (สี. ปี.)] วายนฺติ, เอวํ พาลูปเสวนาฯ

๑๘๔. ตครญฺจ ปลาเสน, โย นโร อุปนยฺหติ;
ปตฺตาปิ สุรภิ [สุรภี (สี. สฺยา. ปี.)] วายนฺติ, เอวํ ธีรูปเสวนาฯ

๑๘๕. ตสฺมา ปตฺตปุฏเสฺสว [ผลปุฏเสฺสว (สี. ปี.), ปลปุฏเสฺสว (ก. อฏฺฐ.), ปลาสปุฏเสฺสว (สฺยา. ก.)], ญตฺวา สมฺปากมตฺตโน;
อสเนฺต โนปเสเวยฺย, สเนฺต เสเวยฺย ปณฺฑิโต;
อสโนฺต นิรยํ เนนฺติ, สโนฺต ปาเปนฺติ สุคฺคตินฺติฯ

สตฺติคุมฺพชาตกํ สตฺตมํฯ

๕๐๔. ภลฺลาติยชาตกํ (๘)

๑๘๖. ภลฺลาติโย [ภลฺลาฏิโย (สี. ปี.)] นาม อโหสิ ราชา, รฏฺฐํ ปหาย มิควํ อจาริ โส;
อคมา คิริวรํ คนฺธมาทนํ, สุปุปฺผิตํ [สมฺปุปฺผิตํ (สี. ปี.)] กิมฺปุริสานุจิณฺณํฯ

๑๘๗. สาฬูรสงฺฆญฺจ นิเสธยิตฺวา, ธนุํ [ธนุ (สี. สฺยา. ปี.)] กลาปญฺจ โส นิกฺขิปิตฺวา;
อุปาคมิ วจนํ วตฺตุกาโม, ยตฺถฏฺฐิตา กิมฺปุริสา อเหสุํฯ

๑๘๘. หิมจฺจเย เหมวตาย ตีเร, กิมิธฏฺฐิตา มนฺตยโวฺห อภิณฺหํ;
ปุจฺฉามิ โว มานุสเทหวเณฺณ, กถํ นุ [กถํ โว (สี. สฺยา. ปี.)] ชานนฺติ มนุสฺสโลเกฯ

๑๘๙. มลฺลํ คิรึ ปณฺฑรกํ ติกูฏํ, สีโตทกา [สีโตทิยา (สี. ปี.), สีโตทิกา (?)] อนุวิจราม นชฺชฺช;
มิคา มนุสฺสาว นิภาสวณฺณา, ชานนฺติ โน กิมฺปุริสาติ ลุทฺทฯ

๑๙๐. สุกิจฺฉรูปํ ปริเทวยโวฺห [ปริเทวถโวฺห (?) โมคฺคลฺลานพฺยากรเณ ๖.๓๘ สุตฺตํ], อาลิงฺคิโต จาสิ ปิโย ปิยาย;
ปุจฺฉามิ โว มานุสเทหวเณฺณ, กิมิธ วเน โรทถ อปฺปตีตาฯ

๑๙๑. สุกิจฺฉรูปํ ปริเทวยโวฺห, อาลิงฺคิโต จาสิ ปิโย ปิยาย;
ปุจฺฉามิ โว มานุสเทหวเณฺณ, กิมิธ วเน วิลปถ อปฺปตีตาฯ

๑๙๒. สุกิจฺฉรูปํ ปริเทวยโวฺห, อาลิงฺคิโต จาสิ ปิโย ปิยาย;
ปุจฺฉามิ โว มานุสเทหวเณฺณ, กิมิธ วเน โสจถ อปฺปตีตาฯ

๑๙๓. มเยกรตฺตํ [รตฺตึ (ปี.)] วิปฺปวสิมฺห ลุทฺท, อกามกา อญฺญมญฺญํ สรนฺตา;

ตเมกรตฺตํ อนุตปฺปมานา, โสจาม “สา รตฺติ ปุนํ น เหสฺสติ”ฯ

๑๙๔. ยเมกรตฺตํ อนุตปฺปเถตํ, ธนํ ว นฏฺฐํ ปิตรํ ว เปตํ;
ปุจฺฉามิ โว มานุสเทหวเณฺณ, กถํ วินา วาสมกปฺปยิตฺถฯ

๑๙๕. ยมิมํ [ยยิมํ (ก. สี.)] นทึ ปสฺสสิ สีฆโสตํ, นานาทุมจฺฉาทนํ เสลกูลํ [ทุมจฺฉทนํ เสลกูฏํ (สี. ปี.), ทุมสญฺฉนฺนํ เสลกูลํ (ก.)];
ตํ เม ปิโย อุตฺตริ วสฺสกาเล, มมญฺจ มญฺญํ อนุพนฺธตีติฯ

๑๙๖. อหญฺจ องฺโกลกโมจินามิ, อติมุตฺตกํ สตฺตลิโยถิกญฺจ;
“ปิโย จ เม เหหิติ มาลภารี, อหญฺจ นํ มาลินี อชฺฌุเปสฺสํ”ฯ

๑๙๗. อหญฺจิทํ กุรวกโมจินามิ, อุทฺทาลกา ปาฏลิสินฺธุวารกา [สินฺธุวาริตา (สฺยา. ปี. ก.)];
“ปิโย จ เม เหหิติ มาลภารี, อหญฺจ นํ มาลินี อชฺฌุเปสฺสํ”ฯ

๑๙๘. อหญฺจ สาลสฺส สุปุปฺผิตสฺส, โอเจยฺย ปุปฺผานิ กโรมิ มาลํ;
“ปิโย จ เม เหหิติ มาลภารี, อหญฺจ นํ มาลินี อชฺฌุเปสฺสํ”ฯ

๑๙๙. อหญฺจ สาลสฺส สุปุปฺผิตสฺส, โอเจยฺย ปุปฺผานิ กโรมิ ภารํ;
อิทญฺจ โน เหหิติ สนฺถรตฺถํ, ยตฺถชฺชิมํ [ยตฺถชฺชมํ (สี. ปี.)] วิหริสฺสาม [วิหริสฺสามุ (ปี.)] รตฺตึฯ

๒๐๐. อหญฺจ โข อคฬุํ [อคฺคลุ (สฺยา. ก.), อกลุํ (ปี.)] จนฺทนญฺจ, สิลาย ปิํสามิ ปมตฺตรูปา;
“ปิโย จ เม เหหิติ โรสิตงฺโค, อหญฺจ นํ โรสิตา อชฺฌุเปสฺสํ”ฯ

๒๐๑. อถาคมา สลิลํ สีฆโสตํ, นุทํ สาเล สลฬํ กณฺณิกาเร;
อาปูรถ [อปูรถ (สี. ปี.), อาปูรเถ (สฺยา.)] เตน มุหุตฺตเกน, สายํ นที อาสิ มยา สุทุตฺตราฯ

๒๐๒. อุโภสุ ตีเรสุ มยํ ตทา ฐิตา, สมฺปสฺสนฺตา อุภโย อญฺญมญฺญํ;
สกิมฺปิ โรทาม สกึ หสาม, กิเจฺฉน โน อาคมา [อคมา (สี. สฺยา. ปี.)] สํวรี สาฯ

๒๐๓. ปาโตว [ปาโต จ (สี. สฺยา. ปี.)] โข อุคฺคเต สูริยมฺหิ, จตุกฺกํ นทึ อุตฺตริยาน ลุทฺท;
อาลิงฺคิยา อญฺญมญฺญํ มยํ อุโภ, สกิมฺปิ โรทาม สกึ หสามฯ

๒๐๔. ตีหูนกํ สตฺตสตานิ ลุทฺท, ยมิธ มยํ วิปฺปวสิมฺห ปุเพฺพ;
วเสฺสกิมํ [วาเสกิมํ (สี. ปี.)] ชีวิตํ ภูมิปาล, โก นีธ กนฺตาย วินา วเสยฺยฯ

๒๐๕. อายุญฺจ โว กีวตโก นุ สมฺม, สเจปิ ชานาถ วเทถ อายุํ;
อนุสฺสวา วุฑฺฒโต อาคมา วา, อกฺขาถ เม ตํ อวิกมฺปมานาฯ

๒๐๖. อายุญฺจ โน วสฺสสหสฺสํ ลุทฺท, น จนฺตรา ปาปโก อตฺถิ โรโค;
อปฺปญฺจ [อปฺปํว (สฺยา. ก.)] ทุกฺขํ สุขเมว ภิโยฺย, อวีตราคา วิชหาม ชีวิตํฯ

๒๐๗. อิทญฺจ สุตฺวาน อมานุสานํ, ภลฺลาติโย อิตฺตร ชีวิตนฺติ;

นิวตฺตถ น มิคํ อจริ, อทาสิ ทานานิ อภุญฺชิ โภเคฯ

๒๐๘. อิทญฺจ สุตฺวาน อมานุสานํ, สโมฺมทถ มา กลหํ อกตฺถ;
มา โว ตปี อตฺตกมฺมาปราโธ, ยถาปิ เต กิมฺปุริเสกรตฺตํฯ

๒๐๙. อิทญฺจ สุตฺวาน อมานุสานํ, สโมฺมทถ มา วิวาทํ อกตฺถ;
มา โว ตปี อตฺตกมฺมาปราโธ, ยถาปิ เต กิมฺปุริเสกรตฺตํฯ

๒๑๐. วิวิธํ [วิวิธ (สี. สฺยา.)] อธิมนา สุโณมหํ, วจนปถํ ตว อตฺถสํหิตํ;
มุญฺจํ [มุญฺจ (สี. ปี.)] คิรํ นุทเสว เม ทรํ, สมณ สุขาวห ชีว เม จิรนฺติฯ

ภลฺลาติยชาตกํ อฏฺฐมํฯ

๕๐๕. โสมนสฺสชาตกํ (๙)

๒๑๑. โก តํ หิํสติ เหเฐติ, กิํ [กินฺนุ (ปี. ก.)] ทุมฺมโน โสจสิ อปฺปตีโต;
กสฺสชฺช มาตาปิตโร รุทนฺตุ, กฺวชฺช เสตุ [โก เนฺวชฺช เสติ (ก.), โก อชฺช เสตุ (?)] นิหโต ปถพฺยาฯ

๒๑๒. ตุฏฺโฐสฺมิ เทว ตว ทสฺสเนน, จิรสฺสํ ปสฺสามิ ตํ ภูมิปาล;
อหิํสโก เรณุมนุปฺปวิสฺส, ปุเตฺตน เต เหฐยิโตสฺมิ [โปถยิโตสฺมิ (ก.)] เทวฯ

๒๑๓. อายนฺตุ โทวาริกา ขคฺคพนฺธา [ขคฺคพทฺธา (สี. ปี.)], กาสาวิยา ยนฺตุ [หนฺตุ (ก.)] อเนฺตปุรนฺตํ;
หนฺตฺวาน ตํ โสมนสฺสํ กุมารํ, เฉตฺวาน สีสํ วรมาหรนฺตุฯ

๒๑๔. ปสิตา ราชิโน ทูตา, กุมารํ เอตทพฺรวุํ;
อิสฺสเรน วิตโิณฺณสิ, วธํ ปโตฺตสิ ขตฺติยฯ

๒๑๕. ส ราชปุโตฺต ปริเทวยโนฺต, ทสงฺคุลิํ อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา;
อหมฺปิ อิจฺฉามิ ชนินฺท ทฏฺฐุํ, ชีวํ มํ เนตฺวา [ชีวํ ปเนตฺวา (สี. ปี.)] ปฏิทสฺสเยถฯ

๒๑๖. ตสฺส ตํ วจนํ สุตฺวา, รโญฺญ ปุตฺตํ อทสฺสยุํ;
ปุโตฺต จ ปิตรํ ทิสฺวา, ทูรโตวชฺฌภาสถฯ

๒๑๗. อาคจฺฉุํ [อาคญฺฉุํ (สี.), อาคญฺฉุ (ปี.)] โทวาริกา ขคฺคพนฺธา, กาสาวิยา หนฺตุ มมํ ชนินฺท;
อกฺขาหิ เม ปุจฺฉิโต เอตมตฺถํ, อปราโธ โก นิธ มมชฺช อตฺถิฯ

๒๑๘. สายญฺจ ปาโต อุทกํ สชาติ, อคฺคิํ สทา ปาริจรตปฺปมโตฺต;
ตํ ตาทิสํ สํยตํ พฺรหฺมจาริํ, กสฺมา ตุวํ พฺรูสิ คหปฺปตีติฯ

๒๑๙. ตาลา จ มูลา จ ผลา จ เทว, ปริคฺคหา วิวิธา สนฺติมสฺส;
เต รกฺขติ โคปยตปฺปมโตฺต, [พฺราหฺมโณ คหปติ เตน โหติ (สี. สฺยา. ปี.)] ตสฺมา อหํ พฺรูมิ คหปฺปตีติ [พฺราหฺมโณ คหปติ เตน โหติ (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

๒๒๐. สจฺจํ โข เอตํ วทสิ กุมาร, ปริคฺคหา วิวิธา สนฺติมสฺส;

เต รกฺขติ โคปยตปฺปมตฺโต, ส [นตฺถิ อิทํ สี. สฺยา. ปี. โปตฺถเกสุ] พฺราหฺมโณ คหปติ เตน โหติฯ

๒๒๑. สุณนฺตุ มยฺหํ ปริสา สมาคตา, สเนคมา ชานปทา จ สพฺเพ;
พาลาย์ พาลสฺส วโจ นิสมฺม, อเหตุนา ฆาตยเต มํ [ฆาตยเต (สี. ปี.)] ชนินฺโทฯ

๒๒๒. ทฬฺหสฺมิ มูเล วิสเฏ วิรูฬฺเห, ทุนฺนิกฺกโย เวฬุ ปสาขชาโต;
วนฺทามิ ปาทานิ ตว [ตวํ (สี. ปี.)] ชนินฺท, อนุชาน มํ ปพฺพชิสฺสามิ เทวฯ

๒๒๓. ภุญฺชสฺสุ โภเค วิปุเล กุมาร, สพฺพญฺจ เต อิสฺสริยํ ททามิ;
อเชฺชว ตฺวํ กุรูนํ โหหิ ราชา, มา ปพฺพชี ปพฺพชฺชา หิ ทุกฺขาฯ

๒๒๔. กินฺนูธ เทว ตวมตฺถิ โภคา, ปุเพฺพวหํ [ปุเพฺพ จหํ (ก.)] เทวโลเก รมิสฺสํ;
รูเปหิ สเทฺทหิ อโถ รเสหิ, คเนฺธหิ ผเสฺสหิ มโนรเมหิฯ

๒๒๕. ภุตฺตา จ เม [ภุตฺตา (สี. ปี.)] โภคา ติทิวสฺมึ เทว, ปริวาริตา [ปริจาริตา (ก.)] อจฺฉรานํ คเณน [อจฺฉราสํคเณน (สฺยา. ปี. ก.)];
ตุวญฺจ [ตวญฺจ (สี. ปี.)] พาลํ ปรเนยฺยํ วิทิตฺวา, น ตาทิเส ราชกุเล วเสยฺยํฯ

๒๒๖. สจาหํ พาโล ปรเนยฺโย อสฺมิ, เอกาปราธํ [เอตาปราธํ (ก.)] ขม ปุตฺต มยฺหํ;
ปุนปิ เจ เอทิสกํ ภเวยฺย, ยถามตึ โสมนสฺส กโรหิฯ

๒๒๗. อนิสมฺม กตํ กมฺมํ, อนวตฺถาย จินฺติตํ;
เภสชฺชเสฺสว เวภโงฺค, วิปาโก โหติ ปาปโกฯ

๒๒๘. นิสมฺม จ กตํ กมฺมํ, สมฺมาวตฺถาย จินฺติตํ;
เภสชฺชเสฺสว สมฺปตฺติ, วิปาโก โหติ ภทฺรโกฯ

๒๒๙. อลโส คิหี กามโภคี น สาธุ, อสญฺญโต ปพฺพชิโต น สาธุ;
ราชา น สาธุ อนิสมฺมการี, โย ปณฺฑิโต โกธโน ตํ น สาธุฯ

๒๓๐. นิสมฺม ขตฺติโย กยิรา, นานิสมฺม ทิสมฺปติ;
นิสมฺมการิโน ราช, ยโส กิตฺติ จ วฑฺฒติฯ

๒๓๑. นิสมฺม ทณฺฑํ ปณเยยฺย อิสฺสโร, เวคา กตํ ตปฺปติ ภูมิปาล;
สมฺมาปณีธี จ นรสฺส อตฺถา, อนานุตปฺปา เต ภวนฺติ ปจฺฉาฯ

๒๓๒. อนานุตปฺปานิ หิ เย กโรนฺติ, วิภชฺช กมฺมายตนานิ โลเก;
วิญฺญุปฺปสตฺถานิ สุขุทฺรยานิ, ภวนฺติ พุทฺธานุมตานิ [วทฺธานุมตานิ (สี. ปี.)] ตานิฯ

๒๓๓. อาคจฺฉุํ โทวาริกา ขคฺคพนฺธา, กาสาวิยา หนฺตุ มมํ ชนินฺท;
มาตุญฺจ [มาตุจฺจ (ปี.)] องฺกสฺมิมหํ นิสิโนฺน, อากฑฺฒิโต สหสา เตหิ เทวฯ

๒๓๔. กฏุกญฺหิ สมฺพาธํ สุกิจฺฉํ [สุกิจฺฉ (สี. ปี.)] ปโตฺต, มธุรมฺปิ ยํ ชีวิตํ ลทฺธ ราช;
กิเจฺฉนหํ อชฺช วธา ปมุโตฺต, ปพฺพชฺชเมวาภิมโนหมสฺมิฯ

๒๓๕. ปุโตฺต ตวายํ ตรุโณ สุธเมฺม, อนุกมฺปโก โสมนโสฺส กุมาโร;

ตํ ยาจมาโน น ลภามิ สฺวชฺช [สชฺช (สี. ปี.)], อรหสิ นํ ยาจิตเว [ยาจิตุเย (ก.)] ตุวมฺปิฯ

๒๓๖. ธมฺมสฺส ภิกฺขาจริยาย ปุตฺต, นิสมฺม ธมฺมสฺส ปริพฺพชสฺสุ;
สพฺพสุ ภูเตสุ นิธาย ทณฺฑํ, อนินฺทิโต พฺรหฺมมุเปหิ ฐานํฯ

๒๓๗. อเจฺฉร [อจฺฉริย (สี. สฺยา. ปี.)] รูปํ วต ยาทิสญฺจ, ทุกฺขิตํ มํ ทุกฺขาปยเส สุธมฺม;
ยาจสฺสุ ปุตฺตํ อิติ วุจฺจมานา, ภิโยฺยว อุสฺสาหยเส กุมารํฯ

๒๓๘. เย วิปฺปมุตฺตา อนวชฺชโภคิโน [โภชิโน (สี. สฺยา. ปี.)], ปรินิพฺพุตา โลกมิมํ จรนฺติ;
ตมริยมคฺคํ ปฏิปชฺชมานํ, น อุสฺสเห วารยิตุํ กุมารํฯ

๒๓๙. อทฺธา หเว เสวิตพฺพา สปญฺญา, พหุสฺสุตา เย พหุฐานจินฺติโน;
เยสายํ สุตฺวาน สุภาสิตานิ, อโปฺปสฺสุกฺกา วีตโสกา สุธมฺมาติฯ

โสมนสฺสชาตกํ นวมํฯ

๕๐๖. จมฺเปยฺยชาตกํ (๑๐)

๒๔๐. กา นุ วิชฺชุริวาภาสิ, โอสธี วิย ตารกา;
เทวตา นุสิ คนฺธพฺพี, น ตํ มญฺญามิ มานุสึ [มานุสี (สฺยา. ก.)]ฯ

๒๔๑. นมฺหิ เทวี น คนฺธพฺพี, น มหาราช มานุสี;
นาคกญฺญาสฺมิ ภทฺทนฺเต, อเตฺถนมฺหิ อิธาคตาฯ

๒๔๒. วิพฺภนฺตจิตฺตา กุปิตินฺทฺริยาสิ, เนเตฺตหิ เต วาริคณา สวนฺติ;
กึ เต นฏฺฐํ กึ ปน ปตฺถยานา, อิธาคตา นาริ ตทิงฺฆ พฺรูหิฯ

๒๔๓. ยมุคฺคเตโช อุรโคติ จาหุ, นาโคติ นํ อาหุ ชนา ชนินฺท;
ตมคฺคหี ปุริโส ชีวิกโตฺถ, ตํ พนฺธนา มุญฺจ ปตี มเมโสฯ

๒๔๔. กถํ นฺวยํ พลวิริยูปปโนฺน, หตฺถตฺต [หตฺถตฺถ (สี. สฺยา. ปี.)] มาคจฺฉิ วนิพฺพกสฺส;
อกฺขาหิ เม นาคกเญฺญ ตมตฺถํ, กถํ วิชาเนมุ คหีตนาคํฯ

๒๔๕. นครมฺปิ นาโค ภสฺมํ กเรยฺย, ตถา หิ โส พลวิริยูปปโนฺน;
ธมฺมญฺจ นาโค อปจายมาโน, ตสฺมา ปรกฺกมฺม ตโป กโรติฯ

๒๔๖. จาตุทฺทสึ ปญฺจทสึ [ปนฺนรสึ (สี. สฺยา. ปี.)] จ ราช, จตุปฺปเถ สมฺมติ นาคราชา;
ตมคฺคหี ปุริโส ชีวิกโตฺถ, ตํ พนฺธนา มุญฺจ ปตี มเมโสฯ

๒๔๗. โสฬสิตฺถิสหสฺสานิ, อามุตฺตมณิกุณฺฑลา;
วาริเคหสยา นารี [นาริโย (ปี.)], ตาปิ ตํ สรณํ คตาฯ

๒๔๘. ธมฺเมน โมเจหิ อสาหเสน, คาเมน นิเกฺขน ควํ สเตน;
โอสฺสฏฺฐกาโย อุรโค จราตุ, ปุญฺญตฺถิโก มุญฺจตุ พนฺธนสฺมาฯ

๒๔๙. ธมฺเมน โมเจมิ อสาหเสน, คาเมน นิเกฺขน ควํ สเตน;
โอสฺสฏฺฐกาโย อุรโค จราตุ, ปุญฺญตฺถิโก มุญฺจตุ พนฺธนสฺมาฯ

๒๕๐. ทมฺมิ นิกฺขสตํ ลุทฺท, ถูลญฺจ มณิกุณฺฑลํ;
จตุสฺสทญฺจ ปลฺลงฺกํ, อุมาปุปฺผสรินฺนิภํฯ

๒๕๑. เทฺว จ สาทิสิโย ภริยา, อุสภญฺจ ควํ สตํ;
โอสฺสฏฺฐกาโย อุรโค จราตุ, ปุญฺญตฺถิโก มุญฺจตุ พนฺธนสฺมาฯ

๒๕๒. วินาปิ ทานา ตว วจนํ ชนินฺท, มุญฺเจมุ นํ อุรคํ พนฺธนสฺมา;
โอสฺสฏฺฐกาโย อุรโค จราตุ, ปุญฺญตฺถิโก มุญฺจตุ พนฺธนสฺมาฯ

๒๕๓. มุตฺโต จเมฺปยฺยโก นาโค, ราชานํ เอตทพฺรวิ;
นโม เต กาสิราชตฺถุ, นโม เต กาสิวฑฺฒน;

อญฺชลึ เต ปคฺคณฺหามิ, ปเสฺสยฺยํ เม นิเวสนํฯ

๒๕๔. อทฺธา หิ ทุพฺพิสฺสสเมตมาหุ, ยํ มานุโส วิสฺสเส อมานุสมฺหิ;
สเจ จ มํ ยาจสิ เอตมตฺถํ, ทเกฺขมุ เต นาค นิเวสนานิฯ

๒๕๕. สเจปิ [สเจ หิ (สี. ปี. อฏฺฐ.)] วาโต คิริมาวเหยฺย, จโนฺท จ สุริโย จ ฉมา ปเตยฺยุํ;
สพฺพา จ นโชฺช ปฏิโสตํ วเชยฺยุํ, น เตฺววหํ ราช มุสา ภเณยฺยํฯ

๒๕๖. นภํ ผเลยฺย อุทธีปิ สุเสฺส, สํวฏฺฏเย [สํวเฏฺฏยฺยํ (สี. ปี.), สํวเฏฺฏยฺย (สฺยา. ก.)] ภูตธรา วสุนฺธรา;
สิลุจฺจโย เมรุ สมูลมุปฺปเต [มุพฺพเห (สี. สฺยา. ปี. ก. อฏฺฐ.), มุฏฺฐเห (ก.)], น เตฺววหํ ราช มุสา ภเณยฺยํฯ

๒๕๗. อทฺธา หิ ทุพฺพิสฺสสเมตมาหุ, ยํ มานุโส วิสฺสเส อมานุสมฺหิ;
สเจ จ มํ ยาจสิ เอตมตฺถํ, ทเกฺขมุ เต นาค นิเวสนานิฯ

๒๕๘. ตุเมฺห โขตฺถ โฆรวิสา อุฬารา, มหาเตชา ขิปฺปโกปี จ โหถ;
มํการณา [มม การณา (สี. สฺยา. ปี.)] พนฺธนสฺมา ปมุโตฺต, อรหสิ โน ชานิตุเย [ชานิตาเย (สี.), ชานิตเว (สฺยา.), ชานิตเย (ปี.)] กตานิฯ

๒๕๙. โส ปจฺจตํ นิรเย โฆรรูเป, มา กายิกํ สาตมลตฺถ กิญฺจิ;
เปฬาย พโทฺธ มรณํ อุเปตุ, โย ตาทิสํ กมฺมกตํ น ชาเนฯ

๒๖๐. สจฺจปฺปฏิญฺญา ตวเมส โหตุ, อโกฺกธโน โหหิ อนุปนาหี;
สพฺพญฺจ เต นาคกุลํ สุปณฺณา, อคฺคึว คิเมฺหสุ [คิมฺหาสุ (สี. สฺยา. ปี.)] วิวชฺชยนฺตุฯ

๒๖๑. อนุกมฺปสี นาคกุลํ ชนินฺท, มาตา ยถา สุปฺปิยํ เอกปุตฺตํ;
อหญฺจ เต นาคกุเลน สทฺธึ, กาหามิ เวยฺยาวฏิกํ อุฬารํฯ

๒๖๒. โยเชนฺตุ เว ราชรเถ สุจิเตฺต, กโมฺพชเก อสฺสตเร สุทเนฺต;
นาเค จ โยเชนฺตุ สุวณฺณกปฺปเน, ทเกฺขมุ นาคสฺส นิเวสนานิฯ

๒๖๓. เภรี มุทิงฺคา [มุติงฺคา (สี. ปี.)] ปณวา จ สงฺขา, อวชฺชยึสุ อุคฺคเสนสฺส รโญฺญ;
ปายาสิ ราชา พหุโสภมาโน, ปุรกฺขโต นาริคณสฺส มเชฺฌฯ

๒๖๔. สุวณฺณจิตกํ ภูมึ, อทฺทกฺขิ กาสิวฑฺฒโน;
โสวณฺณมยปาสาเท, เวฬุริยผลกตฺถเตฯ

๒๖๕. ส ราชา ปาวิสิ พฺยมฺหํ, จเมฺปยฺยสฺส นิเวสนํ;
อาทิจฺจวณฺณสนฺนิภํ, กํสวิชฺชุ ปภสฺสรํฯ

๒๖๖. นานารุกฺเขหิ สญฺฉนฺนํ, นานาคนฺธสมีริตํ;
โส ปาเวกฺขิ กาสิราชา, จเมฺปยฺยสฺส นิเวสนํฯ

๒๖๗. ปวิฏฺฐสฺมึ กาสิรเญฺญ, จเมฺปยฺยสฺส นิเวสนํ;
ทิพฺพา ตูริยา ปวชฺชึสุ, นาคกญฺญา จ นจฺจิสุํ [นจฺจยุํ (สี. ปี. ก.)]ฯ

๒๖๘. ตํ นาคกญฺญา จริตํ คเณน, อนฺวารุหี กาสิราชา ปสนฺโน;
นิสีทิ โสวณฺณมยมฺหิ ปีเฐ, สาปสฺสเย [โสปสฺสเย (ก.)] จนฺทนสารลิเตฺตฯ

๒๖๙. โส ตตฺถ ภุตฺวา จ อโถ รมิตฺวา, จเมฺปยฺยกํ กาสิราชา อโวจ;
วิมานเสฏฺฐานิ อิมานิ ตุยฺหํ, อาทิจฺจวณฺณานิ ปภสฺสรานิ;
เนตาทิสํ อตฺถิ มนุสฺสโลเก, กึ ปตฺถยํ [กิมตฺถิยํ (สี. สฺยา. ปี.)] นาค ตโป กโรสิฯ

๒๗๐. ตา กมฺพุกายูรธรา สุวตฺถา, วฏฺฏงฺคุลี ตมฺพตลูปปนฺนา;
ปคฺคยฺห ปาเยนฺติ อโนมวณฺณา, เนตาทิสํ อตฺถิ มนุสฺสโลเก;
กึ ปตฺถยํ นาค ตโป กโรสิฯ

๒๗๑. นโชฺช จ เตมา ปุถุโลมมจฺฉา, อาฏา [อาทา (สฺยา.), อทา (ปี.)] สกุนฺตาภิรุทา สุ
ติตฺถา;
เนตาทิสํ อตฺถิ มนุสฺสโลเก, กึ ปตฺถยํ นาค ตโป กโรสิฯ

๒๗๒. โกญฺจา มยูรา ทิวิยา จ หํสา, วคฺคุสฺสรา โกกิลา สมฺปตนฺติ;
เนตาทิสํ อตฺถิ มนุสฺสโลเก, กึ ปตฺถยํ นาค ตโป กโรสิฯ

๒๗๓. อมฺพา จ สาลา ติลกา จ ชมฺพุโย, อุทฺทาลกา ปาฏลิโย จ ผุลฺลา;
เนตาทิสํ อตฺถิ มนุสฺสโลเก, กึ ปตฺถยํ นาค ตโป กโรสิฯ

๒๗๔. อิมา จ เต โปกฺขรโญฺญ สมนฺตโต, ทิพฺพา [ทิพฺยา (สฺยา.), ทิวิยา (ปี.)] จ คนฺธา
สตตํ ปวายนฺติ;
เนตาทิสํ อตฺถิ มนุสฺสโลเก, กึ ปตฺถยํ นาค ตโป กโรสิฯ

๒๗๕. น ปุตฺตเหตุ น ธนสฺส เหตุ, น อายุโน จาปิ [วาปิ (สี. ปี.)] ชนินฺท เหตุ;
มนุสฺสโยนึ อภิปตฺถยาโน, ตสฺมา ปรกฺกมฺม ตโป กโรมิฯ

๒๗๖. ตฺวํ โลหิตกฺโข วิหตนฺตรํโส, อลงฺกโต กปฺปิตเกสมสฺสุ;
สุโรสิโต โลหิตจนฺทเนน, คนฺธพฺพราชาว ทิสา ปภาสสิฯ

๒๗๗. เทวิทฺธิปโตฺตสิ มหานุภาโว, สเพฺพหิ กาเมหิ สมงฺคิภูโต;
ปุจฺฉามิ ตํ นาคราเชตมตฺถํ, เสโยฺย อิโต เกน มนุสฺสโลโกฯ

๒๗๘. ชนินฺท นาญฺญตฺร มนุสฺสโลกา, สุทฺธี ว สํวิชฺชติ สํยโม วา;

อหญฺจ ลทฺธาน มนุสฺสโยนึ, กาหามิ ชาติมรณสฺส อนฺตํฯ

๒๗๙. ลทฺธา หเว เสวิตพฺพา สปญฺญา, พหุสฺสุตา เย พหุฐานจินฺติโน;
นาริโย จ ทิสฺวาน ตฺวญฺจ นาค, กาหามิ ปุญฺญานิ อนปฺปกานิฯ

๒๘๐. ลทฺธา หเว เสวิตพฺพา สปญฺญา, พหุสฺสุตา เย พหุฐานจินฺติโน;
นาริโย จ ทิสฺวาน มมญฺจ ราช, กโรหิ ปุญฺญานิ อนปฺปกานิฯ

๒๘๑. อิทญฺจ เม ชาตรูปํ ปหูตํ, ราสี สุวณฺณสฺส จ ตาลมตฺตา;
[อิโต หริตฺวา โสวณฺณฆรานิ การย, รูปิยสฺส จ ปาการํ กโรนฺตุ (สี. สฺยา.) อิโต หริตฺวา โสวณฺณฆรานิ, [การย] รูปิยสฺส จ ปาการํ กโรนฺตุ (ปี.)] อิโต หริตฺวาน สุวณฺณฆรานิ, กรสฺสุ รูปิยปาการํ กโรนฺตุ [อิโต หริตฺวา โสวณฺณฆรานิ การย, รูปิยสฺส จ ปาการํ กโรนฺตุ (สี. สฺยา.) อิโต หริตฺวา โสวณฺณฆรานิ, [การย] รูปิยสฺส จ ปาการํ กโรนฺตุ (ปี.)]ฯ

๒๘๒. มุตฺตา จ [มุตฺตานญฺจ (สี. สฺยา.)] วาหสหสฺสานิ ปญฺจ, เวฬุริยมิสฺสานิ อิโต หริตฺวา;
อเนฺตปุเร ภูมิยํ สนฺถรนฺตุ, นิกฺกทฺทมา เหหิติ นีรชา จฯ

๒๘๓. เอตาทิสํ อาวส ราชเสฏฺฐ, วิมานเสฏฺฐํ พหุ โสภมานํ;
พาราณสึ นครํ อิทฺธํ ผีตํ, รชฺชญฺจ กาเรหิ อโนมปญฺญาติฯ

จเมฺปยฺยชาตกํ ทสมํฯ

๕๐๗. มหาปโลภนชาตกํ (๑๑)

๒๘๔. พฺรหฺมโลกา จวิตฺวาน, เทวปุโตฺต มหิทฺธิโก;
รโญฺญ ปุโตฺต อุทปาทิ, สพฺพกามสมิทฺธิสุฯ

๒๘๕. กามา วา กามสญฺญา วา, พฺรหฺมโลเก น วิชฺชติ;
สฺวาสฺสุ [ยฺวาสฺส (สี.)] ตาเยว สญฺญาย, กาเมหิ วิชิคุจฺฉถฯ

๒๘๖. ตสฺส จเนฺตปุเร อาสิ, ฌานาคารํ สุมาปิตํ;
โส ตตฺถ ปฏิสลฺลีโน [ปฏิสลฺลาโน (ก.)], เอโก รหสิ ฌายถฯ

๒๘๗. ส ราชา ปริเทวสิ, ปุตฺตโสเกน อฏฺฏิโต;
เอกปุโตฺต จยํ มยฺหํ, น จ กามานิ ภุญฺชติฯ

๒๘๘. โก นุ เขฺวตฺถ [เขตฺถ (สี. ปี.)] อุปาโย โส, โก วา ชานาติ กิญฺจนํ;
โย [โก (สี. ปี.)] เม ปุตฺตํ ปโลเภยฺย, ยถา กามานิ ปตฺถเยฯ

๒๘๙. อหุ กุมารี ตเตฺถว, วณฺณรูปสมาหิตา;
กุสลา นจฺจคีตสฺส, วาทิเต จ ปทกฺขิณาฯ

๒๙๐. สา ตตฺถ อุปสงฺกมฺม, ราชานํ เอตทพฺรวิ;
อหํ โข นํ ปโลเภยฺยํ, สเจ ภตฺตา ภวิสฺสติฯ

๒๙๑. ตํ ตถาวาทินึ ราชา, กุมารึ เอตทพฺรวิ;

ตฺวเณฺญว นํ ปโลเภหิ, ตว ภตฺตา ภวิสฺสติฯ

๒๙๒. สา จ อเนฺตปุรํ คนฺตฺวา, พหุํ กามุปสํหิตํ;
หทยงฺคมา เปมนียา, จิตฺรา คาถา อภาสถฯ

๒๙๓. ตสฺสา จ คายมานาย, สทฺทํ สุตฺวาน นาริยา;
กามจฺฉนฺทสฺส อุปฺปชฺชิ, ชนํ โส ปริปุจฺฉถฯ

๒๙๔. กเสฺสโส สโทฺท โก วา โส, ภณติ อุจฺจาวจํ พหุํ;
หทยงฺคมํ เปมนียํ, อโห [อโถ (สี. ปี.)] กณฺณสุขํ มมฯ

๒๙๕. เอสา โข ปมทา เทว, ขิฑฺฑา เอสา อนปฺปิกา [อนปฺปกา (ก.)];
สเจ ตฺวํ กาเม ภุเญฺชยฺย, ภิโยฺย ภิโยฺย ฉาเทยฺยุ ตํฯ

๒๙๖. อิงฺฆ อาคจฺฉโตเรน [อาคจฺฉโตเรนํ (ก.) อาคจฺฉตุ + โอเรน], อวิทูรมฺหิ คายตุ;
อสฺสมสฺส สมีปมฺหิ, สนฺติเก มยฺหํ คายตุฯ

๒๙๗. ติโรกุฎฺฎมฺหิ คายิตฺวา, ฌานาคารมฺหิ ปาวิสิ;
พนฺธิ นํ [ภนฺธิตุํ (สฺยา. ก.)] อนุปุเพฺพน, อารเญฺญมิว กุญฺชรํฯ

๒๙๘. ตสฺส [ตสฺสา (สฺยา.)] กามรสํ ญตฺวา, อิสฺสาธโมฺม อชายถ;
“อหเมว กาเม ภุเญฺชยฺยํ, มา อโญฺญ ปุริโส อหุ”ฯ

๒๙๙. ตโต อสึ คเหตฺวาน, ปุริเส หนฺตุํ อุปกฺกมิ;
อหเมเวโก ภุญฺชิสฺสํ, มา อโญฺญ ปุริโส สิยาฯ

๓๐๐. ตโต ชานปทา สเพฺพ, วิกฺกนฺทึสุ สมาคตา;
ปุโตฺต ตฺยายํ มหาราช, ชนํ เหเฐตฺยทูสกํฯ

๓๐๑. ตญฺจ ราชา วิวาเหสิ [นิวาเหสิ (สฺยา.), วิหาเหสิ (ปี.)], สมฺหา รฎฺฐา จ [รฎฺฐาโต (สี. ปี.), รฎฺฐโต (ก.)] ขตฺติโย;
ยาวตา วิชิตํ มยฺหํ, น เต วตฺถพฺพ [วตฺตพฺพ (สี. ปี.)] ตาวเทฯ

๓๐๒. ตโต โส ภริยมาทาย, สมุทฺทํ อุปสงฺกมิ;
ปณฺณสาลํ กริตฺวาน, วนมุญฺฉาย ปาวิสิฯ

๓๐๓. อเถตฺถ อิสิ มาคจฺฉิ, สมุทฺทํ อุปรูปริ;
โส ตสฺส เคหํ ปาเวกฺขิ, ภตฺตกาเล อุปฎฺฐิเตฯ

๓๐๔. ตญฺจ ภริยา ปโลเภสิ, ปสฺส ยาว สุทารุณํ;
จุโต โส พฺรหฺมจริยมฺหา, อิทฺธิยา ปริหายถฯ

๓๐๕. ราชปุโตฺต จ อุญฺฉาโต, วนมูลผลํ พหุํ;
สายํ กาเชน [กาเจน (ปี.)] อาทาย, อสฺสมํ อุปสงฺกมิฯ

๓๐๖. อิสี จ ขตฺติยํ ทิสฺวา, สมุทฺทํ อุปสงฺกมิ;
“เวหายสํ คมิสฺส”นฺติ, สีทเต โส มหณฺณเวฯ

๓๐๗. ขตฺติโย จ อิสึ ทิสฺวา, สีทมานํ มหณฺณเว;
ตเสฺสว อนุกมฺปาย, อิมา คาถา อภาสถฯ

๓๐๘. อภิชฺชมาเน วาริสฺมึ, สยํ อาคมฺม อิทฺธิยา;
มิสฺสีภาวิตฺถิยา คนฺตฺวา, สํสีทสิ มหณฺณเวฯ

๓๐๙. อาวฏฺฏนี มหามายา, พฺรหฺมจริยวิโกปนา;
สีทนฺติ นํ วิทิตฺวาน, อารกา ปริวชฺชเยฯ

๓๑๐. อนลา มุทุสมฺภาสา, ทุปฺปูรา ตา นทีสมา;
สีทนฺติ นํ วิทิตฺวาน, อารกา ปริวชฺชเยฯ

๓๑๑. ยํ เอตา อุปเสวนฺติ, ฉนฺทสา วา ธเนน วา;
ชาตเวโทว สํ ฐานํ, ขิปฺปํ อนุทหนฺติ นํฯ

๓๑๒. ขตฺติยสฺส วโจ สุตฺวา, อิสิสฺส นิพฺพิทา อหุ;
ลทฺธา โปราณกํ มคฺคํ, คจฺฉเต โส วิหายสํฯ

๓๑๓. ขตฺติโย จ อิสึ ทิสฺวา, คจฺฉมานํ วิหายสํ;
สํเวคํ อลภี ธีโร, ปพฺพชฺชํ สมโรจยิฯ

๓๑๔. ตโต โส ปพฺพชิตฺวาน, กามราคํ วิราชยิ;
กามราคํ วิราเชตฺวา, พฺรหฺมโลกูปโค อหูติฯ

มหาปโลภนชาตกํ เอกาทสมํฯ

๕๐๘. ปญฺจปณฺฑิตชาตกํ (๑๒)

๓๑๕. ปญฺจ ปณฺฑิตา สมาคตาตฺถ, ปญฺหา เม ปฏิภาติ ตํ สุณาถ;
นินฺทิยมตฺถํ ปสํสิยํ วา, กเสฺสวาวิกเรยฺย [กสฺส วาวีกเรยฺย (ก.)] คุยฺหมตฺถํฯ

๓๑๖. ตฺวํ อาวิกโรหิ ภูมิปาล, ภตฺตา ภารสโห ตุวํ วเท ตํ;
ตว ฉนฺทรุจีนิ [ฉนฺทญฺจ รุจิญฺจ (สี. ปี.)] สมฺมสิตฺวา, อถ วกฺขนฺติ ชนินฺท ปญฺจ ธีราฯ

๓๑๗. ยา สีลวตี อนญฺญเถยฺยา [อนญฺญเธยฺยา (สี. ปี.)], ภตฺตุจฺฉนฺทวสานุคา (ปิยา) [( ) นตฺถิ สี. ปี. โปตฺถเกสุ] มนาปา;
นินฺทิยมตฺถํ ปสํสิยํ วา, ภริยายาวิกเรยฺย [ภริยาย วาวีกเรยฺย (ก.)] คุยฺหมตฺถํฯ

๓๑๘. โย กิจฺฉคตสฺส อาตุรสฺส, สรณํ โหติ คตี ปรายนญฺจ;
นินฺทิยมตฺถํ ปสํสิยํ วา, สขิโน วาวิกเรยฺย คุยฺหมตฺถํฯ

๓๑๙. เชโฏฺฐ [โย เชโฏฺฐ (สฺยา.)] อถ มชฺฌิโม กนิโฏฺฐ, โย [โส (สี. สฺยา. ปี.)] เจ สีลสมาหิโต ฐิตโตฺต;
นินฺทิยมตฺถํ ปสํสิยํ วา, ภาตุ วาวีกเรยฺย คุยฺหมตฺถํฯ

๓๒๐. โย เว ปิตุหทยสฺส ปทฺธคู [ปตฺถคู (สฺยา.), ปตฺตคู (ก.)], อนุชาโต ปิตรํ อโนมปโญฺญ;

นินฺทิยมตฺถํ ปสํสิยํ วา, ปุตฺตสฺสาวิกเรยฺย [ปุตฺตสฺส วาวีกเรยฺย (ก.)] คุยฺหมตฺถํฯ

๓๒๑. มาตา ทฺวิปทาชนินฺทเสฏฺฐ, ยา นํ [โย ตํ (สี. ปี.)] โปเสติ ฉนฺทสา ปิเยน;
นินฺทิยมตฺถํ ปสํสิยํ วา, มาตุยาวีกเรยฺย [มาตุยา วาวีกเรยฺย (ก.)] คุยฺหมตฺถํฯ

๓๒๒. คุยฺหสฺส หิ คุยฺหเมว สาธุ, น หิ คุยฺหสฺส ปสตฺถมาวิกมฺมํ;
อนิปฺผนฺนตา [อนิปฺผาทาย (สี. ปี.), อนิปฺผนฺนตาย (สฺยา.), อา นิปฺผาทา (?)] สเหยฺย ธีโร, นิปฺผนฺโนว [นิปฺผนฺนโตฺถ (สี. ปี.), นิปฺผนฺนโตฺถว (สฺยา.)] ยถาสุขํ ภเณยฺยฯ

๓๒๓. กึ ตฺวํ วิมโนสิ ราชเสฏฺฐ, ทฺวิปทชนินฺท [ทิปทินฺท (สี. สฺยา. ปี.)] วจนํ สุโณม เมตํ [เนตํ (สี. ปี.), เตตํ (สฺยา.)];
กึ จินฺตยมาโน ทุมฺมโนสิ, นูน เทว อปราโธ อตฺถิ มยฺหํฯ

๓๒๔. ‘‘ปเณฺห [ปโญฺญ (สี. ปี.), ปเณฺห (สฺยา.), ปเนฺห (ก.)] วโชฺฌ มโหสโธ’’ติ, อาณโตฺต เม วธาย ภูริปโญฺญ;
ตํ จินฺตยมาโน ทุมฺมโนสฺมิ, น หิ เทวี อปราโธ อตฺถิ ตุยฺหํฯ

๓๒๕. อภิโทสคโต ทานิ เอหิสิ, กึ สุตฺวา กึ สงฺกเต มโน เต;
โก เต กิมโวจ ภูริปญฺญ, อิงฺฆ วจนํ สุโณม พฺรูหิ เมตํฯ

๓๒๖. ‘‘ปเณฺห วโชฺฌ มโหสโธ’’ติ, ยทิ เต มนฺตยิตํ ชนินฺท โทสํ;
ภริยาย รโหคโต อสํสิ, คุยฺหํ ปาตุกตํ สุตํ มเมตํฯ

๓๒๗. ยํ สาลวนสฺมึ เสนโก, ปาปกมฺมํ อกาสิ อสพฺภิรูปํ;
สขิโนว รโหคโต อสํสิ, คุยฺหํ ปาตุกตํ สุตํ มเมตํฯ

๓๒๘. ปุกฺกุส [ปกฺกุส (ก.) ชา. ๑.๗.๔๑ ปณฺณชาตเก ปสฺสิตพฺพํ] ปุริสสฺส เต ชนินฺท, อุปฺปโนฺน โรโค อราชยุโตฺต;
ภาตุญฺจ [ภาตุจฺจ (สี. ปี.), ภาตุว (สฺยา.)] รโหคโต อสํสิ, คุยฺหํ ปาตุกตํ สุตํ มเมตํฯ

๓๒๙. อาพาโธยํ อสพฺภิรูโป, กามินฺโท [กาวินฺโท (สี. ปี.)] นรเทเวน ผุโฏฺฐ;
ปุตฺตสฺส รโหคโต อสํสิ, คุยฺหํ ปาตุกตํ สุตํ มเมตํฯ

๓๓๐. อฏฺฐวงฺกํ มณิรตนํ อุฬารํ, สโกฺก เต อททา ปิตามหสฺส;
เทวินฺทสฺส คตํ ตทชฺช หตฺถํ [เทวินฺทสฺส ตทชฺช หตฺถคตํ (ก.)], มาตุญฺจ รโหคโต อสํสิ;
คุยฺหํ ปาตุกตํ สุตํ มเมตํฯ

๓๓๑. คุยฺหสฺส หิ คุยฺหเมว สาธุ, น หิ คุยฺหสฺส ปสตฺถมาวิกมฺมํ;
อนิปฺผนฺนตา สเหยฺย ธีโร, นิปฺผโนฺนว ยถาสุขํ ภเณยฺยฯ

๓๓๒. น คุยฺหมตฺถํ วิวเรยฺย, รเกฺขยฺย นํ ยถา นิธึ;
น หิ ปาตุกโต สาธุ, คุโยฺห อโตฺถ ปชานตาฯ

๓๓๓. ถิยา คุยฺหํ น สํเสยฺย, อมิตฺตสฺส จ ปณฺฑิโต;

โย จามิเสน สํหีโร, หทยเตฺถโน จ โย นโรฯ

๓๓๔. คุยฺหมตฺถํ อสมฺพุทฺธํ, สโมฺพธยติ โย นโร;
มนฺตเภทภยา ตสฺส, ทาสภูโต ติติกฺขติฯ

๓๓๕. ยาวโนฺต ปุริสสฺสตฺถํ, คุยฺหํ ชานนฺติ มนฺตินํ;
ตาวโนฺต ตสฺส อุเพฺพคา, ตสฺมา คุยฺหํ น วิสฺสเชฯ

๓๓๖. วิวิจฺจ ภาเสยฺย ทิวา รหสฺสํ, รตฺตึ คิรํ นาติเวลํ ปมฺุเญฺจ;
อุปสฺสุติกา หิ สุณนฺติ มนฺตํ, ตสฺมา มโนฺต ขิปฺปมุเปติ เภทนฺติฯ

ปญฺจปณฺฑิตชาตกํ ทฺวาทสมํฯ

๕๐๙. หตฺถิปาลชาตกํ (๑๓)

๓๓๗. จิรสฺสํ วต ปสฺสาม, พฺราหฺมณํ เทววณฺณินํ;
มหาชฎํ ขาริธรํ [ภารธรํ (ปี.)], ปงฺกทนฺตํ รชสฺสิรํฯ

๓๓๘. จิรสฺสํ วต ปสฺสาม, อิสึ ธมฺมคุเณ รตํ;
กาสายวตฺถวสนํ, วากจีรํ ปฎิจฺฉทํฯ

๓๓๙. อาสนํ อุทกํ ปชฺชํ, ปฎิคณฺหาตุ โน ภวํ;
อเคฺฆ ภวนฺตํ ปุจฺฉาม, อคฺฆํ กุรุตุ โน ภวํฯ

๓๔๐. อธิจฺจ เวเท ปริเยส วิตฺตํ, ปุเตฺต คเห [เคเห (สี. สฺยา. ปี.)] ตาต ปติฎฺฐเปตฺวา;
คเนฺธ รเส ปจฺจนุภุยฺย [ปจฺจนุโภตฺว (สฺยา.), ปจฺจนุภุตฺว (ปี.)] สพฺพํ, อรญฺญํ สาธุ มุนิ โส ปสโตฺถฯ

๓๔๑. เวทา น สจฺจา น จ วิตฺตลาโภ, น ปุตฺตลาเภน ชรํ วิหนฺติ;
คเนฺธ รเส มุจฺจน [มุญฺจน (สี. ก.)] มาหุ สโนฺต, สกมฺมุนา [สกมฺมนา (สี. ปี.)] โหติ ผลูปปตฺติฯ

๓๔๒. อทฺธา หิ สจฺจํ วจนํ ตเวตํ, สกมฺมุนา โหติ ผลูปปตฺติ;
ชิณฺณา จ มาตาปิตโร ตวีเม [ตเวเม (สี.), ตว ยิเม (สฺยา. ปี.)], ปเสฺสยฺยุํ ตํ วสฺสสตํ อโรคํ [อโรคฺยํ (สฺยา. ก.)]ฯ

๓๔๓. ยสฺสสฺส สกฺขี มรเณน ราช, ชราย เมตฺตี นรวีรเสฎฺฐ;
โย จาปิ ชญฺญา น มริสฺสํ กทาจิ, ปเสฺสยฺยุํ ตํ วสฺสสตํ อโรคํฯ

๓๔๔. ยถาปิ นาวํ ปุริโส ทกมฺหิ, เอเรติ เจ นํ อุปเนติ ตีรํ;
เอวมฺปิ พฺยาธี สตตํ ชรา จ, อุปเนติ มจฺจํ [มจฺจุ (สฺยา. ปี.)] วสมนฺตกสฺสฯ

๓๔๕. ปโงฺก จ กามา ปลิโป จ กามา, มโนหรา ทุตฺตรา มจฺจุเธยฺยา;
เอตสฺมึ ปเงฺก ปลิเป พฺยสนฺนา [วิสนฺนา (สฺยา. ก.)], หีนตฺตรูปา น ตรนฺติ ปารํฯ

๓๔๖. อยํ ปุเร ลุทฺทมกาสิ กมฺมํ, สฺวายํ คหีโต น หิ โมกฺขิโต เม;
โอรุนฺธิยา นํ ปริรกฺขิสฺสามิ, มายํ ปุน ลุทฺทมกาสิ กมฺมํฯ

๓๔๗. คาวํว [คาวํว (สี.)] นฏฺฐํ ปุริโส ยถา วเน, อเนฺวสตี [ปริเยสตี (สี. ปี.)] ราช อปสฺสมาโน;
เอวํ นโฏฺฐ เอสุการี มมโตฺถ, โสหํ กถํ น คเวเสยฺยํ ราชฯ

๓๔๘. หิโยฺยติ หิยฺยติ [หีโยติ หียติ (สี.)] โปโส, ปเรติ ปริหายติ;
อนาคตํ เนตมตฺถีติ ญตฺวา, อุปฺปนฺนฉนฺทํ โก ปนุเทยฺย ธีโรฯ

๓๔๙. ปสฺสามิ โวหํ ทหรํ [ทหรึ (สฺยา. ปี. ก.)] กุมาริํ, มตฺตูปมํ เกตกปุปฺผเนตฺตํ;
อภุตฺตโภเค [อภุตฺว โภเค (สฺยา. ก. อฏฺฐ.), อภุตฺว โภเค (ปี.), โภเค อตฺตฺวา (ก.)]
ปฐเม วยสฺมิํ, อาทาย มจฺจุ วชเต กุมาริํฯ

๓๕๐. ยุวา สุชาโต สุมุโข สุทสฺสโน, สาโม กุสุมฺภปริกิณฺณมสฺสุ;
หิตฺวาน กาเม ปฏิกจฺจ [ปฏิคจฺจ (สี.), ปฏิคจฺฉ (สฺยา. ปี.)] เคหํ, อนุชาน มํ ปพฺพชิสฺสามิ เทวฯ

๓๕๑. สาขาหิ รุกฺโข ลภเต สมญฺญํ, ปหีนสาขํ ปน ขาณุมาหุ;
ปหีนปุตฺตสฺส มมชฺช โภติ, วาเสฏฺฐิ ภิกฺขาจริยาย กาโลฯ

๓๕๒. อฆสฺมิ โกญฺจาว ยถา หิมจฺจเย, กตานิ [ตนฺตานิ (สี. ปี.)] ชาลานิ ปทาลิย [ปทาเลยฺย (สี.)] หํสา;
คจฺฉนฺติ ปุตฺตา จ ปตี จ มยฺหํ, สาหํ กถํ นานุวเช ปชานํฯ

๓๕๓. เอเต ภุตฺวา วมิตฺวา จ, ปกฺกมนฺติ วิหงฺคมา;
เย จ ภุตฺวาน วมิํสุ, เต เม หตฺถตฺต [หตฺถตฺถ (สี. สฺยา. ปี.)] มาคตาฯ

๓๕๔. อวมี พฺราหฺมโณ กาเม, โส [เต (สี. ปี.)] ตฺวํ ปจฺจาวมิสฺสสิ;
วนฺตาโท ปุริโส ราช, น โส โหติ ปสํสิโยฯ

๓๕๕. ปงฺเก จ [ปงฺกว (สี. ปี.)] โปสํ ปลิเป พฺยสนฺนํ, พลี ยถา ทุพฺพลมุทฺธเรยฺย;
เอวมฺปิ มํ ตฺวํ อุทตาริ โภติ, ปญฺจาลิ คาถาหิ สุภาสิตาหิฯ

๓๕๖. อิทํ วตฺวา มหาราชา, เอสุการี ทิสมฺปติ;
รฏฺฐํ หิตฺวาน ปพฺพชิ, นาโค เฉตฺวาว พนฺธนํฯ

๓๕๗. ราชา จ ปพฺพชฺชมโรจยิตฺถ, รฏฺฐํ ปหาย นรวีรเสโฏฺฐ;
ตุวมฺปิ โน โหติ ยเถว ราชา, อเมฺหหิ คุตฺตา อนุสาส รชฺชํฯ

๓๕๘. ราชา จ ปพฺพชฺชมโรจยิตฺถ, รฏฺฐํ ปหาย นรวีรเสโฏฺฐ;
อหมฺปิ เอกา [เอกาว (สี.)] จริสฺสามิ โลเก, หิตฺวาน กามานิ มโนรมานิฯ

๓๕๙. ราชา จ ปพฺพชฺชมโรจยิตฺถ, รฏฺฐํ ปหาย นรวีรเสโฏฺฐ;
อหมฺปิ เอกา จริสฺสามิ โลเก, หิตฺวาน กามานิ ยโถธิกานิฯ

๓๖๐. อเจฺจนฺติ กาลา ตรยนฺติ รตฺติโย, วโยคุณา อนุปุพฺพํ ชหนฺติ;
อหมฺปิ เอกา จริสฺสามิ โลเก, หิตฺวาน กามานิ มโนรมานิฯ

๓๖๑. อเจฺจนฺติ กาลา ตรยนฺติ รตฺติโย, วโยคุณา อนุปุพฺพํ ชหนฺติ;

อหมฺปิ เอกา จริสฺสามิ โลเก, หิตฺวาน กามานิ ยโถธิกานิฯ

๓๖๒. อเจฺจนฺติ กาลา ตรยนฺติ รตฺติโย, วโยคุณา อนุปุพฺพํ ชหนฺติ;
อหมฺปิ เอกา จริสฺสามิ โลเก, สีติภูตา [สีตีภูตา (สี.)] สพฺพมติจฺจ สงฺคนฺติฯ

หตฺถิปาลชาตกํ เตรสมํฯ

๕๑๐. อโยฆรชาตกํ (๑๔)

๓๖๓. ยเมกรตฺตึ ปฐมํ, คพฺเภ วสติ มาณโว;
อพฺภุฏฺฐิโตว โส ยาติ [สยติ (สี. ปี.), ส ยาติ (กตฺถจิ)], สคจฺฉํ น นิวตฺตติฯ

๓๖๔. น ยุชฺฌมานา น พเลนวสฺสิตา, นรา น ชีรนฺติ น จาปิ มิยฺยเร;
สพฺพํ หิทํ [หิ ตํ (สี. ปี.)] ชาติชรายุปทฺทุตํ, ตํ เม มตี โหติ จรามิ ธมฺมํฯ

๓๖๕. จตุรงฺคินึ เสนํ สุภึสรูปํ, ชยนฺติ รฏฺฐาธิปตี ปสยฺห;
น มจฺจุโน ชยิตุมุสฺสหนฺติ, ตํ เม มตี โหติ จรามิ ธมฺมํฯ

๓๖๖. หตฺถีหิ อเสฺสหิ รเถหิ ปตฺติภิ, ปริวาริตา มุจฺจเร เอกเจฺจยฺยา [เอกเจยฺยา (สี. ปี.)];
น มจฺจุโน [น มจฺจุโต (สี.)] มุจฺจิตุมุสฺสหนฺติ, ตํ เม มตี โหติ จรามิ ธมฺมํฯ

๓๖๗. หตฺถีหิ อเสฺสหิ รเถหิ ปตฺติภิ, สูรา [ปุรา (ก.)] ปภญฺชนฺติ ปธํสยนฺติ;
น มจฺจุโน ภญฺชิตุมุสฺสหนฺติ, ตํ เม มตี โหติ จรามิ ธมฺมํฯ

๓๖๘. มตฺตา คชา ภินฺนคฬา [ปภินฺนคลา (สี.)] ปภินฺนา, นครานิ มทฺทนฺติ ชนํ หนนฺติ;
น มจฺจุโน มทฺทิตุมุสฺสหนฺติ, ตํ เม มตี โหติ จรามิ ธมฺมํฯ

๓๖๙. อิสฺสาสิโน กตหตฺถาปิ วีรา [วีรา (สี. ปี.)], ทูเรปาตี [ปตี (ก.)] อกฺขณเวธิโนปิ;
น มจฺจุโน วิชฺฌิตุมุสฺสหนฺติ, ตํ เม มตี โหติ จรามิ ธมฺมํฯ

๓๗๐. สรานิ ขียนฺติ สเสลกานนา, สพฺพํ หิทํ [หิ ตํ (สี. ปี.), ปิตํ (สฺยา.)] ขียติ ทีฆมนฺตรํ;
สพฺพํ หิทํ [หิ ตํ (สี. ปี.), ปิตํ (สฺยา.)] ภญฺชเร กาลปริยายํ, ตํ เม มตี โหติ จรามิ ธมฺมํฯ

๓๗๑. สพฺเพสเมวํ หิ นรานนารินํ [นรานรีนํ (ปี.), นารี นรานํ (สฺยา.), นรนารีนํ (ก.)], จลาจลํ ปาณภุโนธ ชีวิตํ;
ปโฏว ธุตฺตสฺส ทุโมว กูลโช, ตํ เม มตี โหติ จรามิ ธมฺมํฯ

๓๗๒. ทุมปฺผลาเนว ปตนฺติ มาณวา, ทหรา จ วุทฺธา จ สรีรเภทา;
นาริโย นรา มชฺฌิมโปริสา จ, ตํ เม มตี โหติ จรามิ ธมฺมํฯ

๓๗๓. นายํ วโย ตารกราชสนฺนิโภ, ยทพฺภตีตํ คตเมว ทานิ ตํ;
ชิณฺณสฺส หี นตฺถิ รตี กุโต สุขํ, ตํ เม มตี โหติ จรามิ ธมฺมํฯ

๓๗๔. ยกฺขา ปิสาจา อถวาปิ เปตา, กุปิตาเต [กุปิตาปิ เต (สี. ปี.)] อสฺสสนฺติ มนุเสฺส;
น มจฺจุโน อสฺสสิตุสฺสหนฺติ, ตํ เม มตี โหติ จรามิ ธมฺมํฯ

๓๗๕. ยเกฺข ปิสาเจ อถวาปิ เปเต, กุปิเตปิ เต นิชฺฌปนํ กโรนฺติ;

น มจฺจุโน นิชฺฌปนํ กโรนฺติ, ตํ เม มตี โหติ จรามิ ธมฺมํฯ

๓๗๖. อปราธเก ทูสเก เหฐเก จ, ราชาโน ทเณฺฑนฺติ วิทิตฺวาน โทสํ;
น มจฺจุโน ทณฺฑยิตุสฺสหนฺติ, ตํ เม มตี โหติ จรามิ ธมฺมํฯ

๓๗๗. อปราธกา ทูสกา เหฎฺฐกา จ, ลภนฺติ เต ราชิโน นิชฺฌเปตุํ;
น มจฺจุโน นิชฺฌปนํ กโรนฺติ, ตํ เม มตี โหติ จรามิ ธมฺมํฯ

๓๗๘. น ขตฺติโยติ น จ พฺราหฺมโณติ, น อฑฺฒกา พลวา เตชวาปิ;
น มจฺจุราชสฺส อเปกฺขมตฺถิ, ตํ เม มตี โหติ จรามิ ธมฺมํฯ

๓๗๙. สีหา จ พฺยคฺฆา จ อโถปิ ทีปิโย, ปสยฺห ขาทนฺติ วิปฺผนฺทมานํ;
น มจฺจุโน ขาทิตุมุสฺสหนฺติ, ตํ เม มตี โหติ จรามิ ธมฺมํฯ

๓๘๐. มายาการา รงฺคมเชฺฌ กโรนฺตา, โมเหนฺติ จกฺขูนิ ชนสฺส ตาวเท;
น มจฺจุโน โมหยิตุสฺสหนฺติ, ตํ เม มตี โหติ จรามิ ธมฺมํฯ

๓๘๑. อาสีวิสา กุปิตา อุคฺคเตชา, ฑํสนฺติ มาเรนฺติปิ เต มนุเสฺส;
น มจฺจุโน ฑํสิตุมุสฺสหนฺติ, ตํ เม มตี โหติ จรามิ ธมฺมํฯ

๓๘๒. อาสีวิสา กุปิตา ยํ ฑํสนฺติ, ติกิจฺฉกา เตส วิสํ หนนฺติ;
น มจฺจุโน ทฎฺฐวิสํ [ทฎฺฐสฺส วิสํ (ก.)] หนนฺติ, ตํ เม มตี โหติ จรามิ ธมฺมํฯ

๓๘๓. ธมฺมนฺตรี เวตฺตรณี [เวตรณี (สี. ปี.)] จ โภโช, วิสานิ หนฺตฺวาน ภุชงฺคมานํ;
สุยฺยนฺติ เต กาลกตา ตเถว, ตํ เม มตี โหติ จรามิ ธมฺมํฯ

๓๘๔. วิชฺชาธรา โฆรมธียมานา, อทสฺสนํ โอสเธหิ วชนฺติ;
น มจฺจุราชสฺส วชนฺตทสฺสนํ [วชนฺติ อทสฺสนํ (สฺยา. ก.)], ตํ เม มตี โหติ จรามิ ธมฺมํฯ

๓๘๕. ธโมฺม หเว รกฺขติ ธมฺมจาริํ, ธโมฺม สุจิโณฺณ สุขมาวหาติ;
เอสานิสํโส ธเมฺม สุจิเณฺณ, น ทุคฺคติํ คจฺฉติ ธมฺมจารีฯ

๓๘๖. น หิ ธโมฺม อธโมฺม จ, อุโภ สมวิปากิโน;
อธโมฺม นิรยํ เนติ, ธโมฺม ปาเปติ สุคฺคตินฺติฯ

อโยฆรชาตกํ จุทฺทสมํฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

มาตงฺค สมฺภูต สิวิ สิริมโนฺต, โรหณ หํส สตฺติคุโมฺพ ภลฺลาติย;
โสมนสฺส จเมฺปยฺย พฺรหฺม ปญฺจ-ปณฺฑิต จิรสฺสํวต อโยฆราติฯ

วีสตินิปาตํ นิฎฺฐิตํฯ

๑๖. ติํสนิปาโต

๕๑๑. กิํฉนฺทชาตกํ (๑)

๑. กิํฉโนฺท กิมธิปฺปาโย, เอโก สมฺมสิ ฆมฺมนิ;
กิํ ปตฺถยาโน กิํ เอสํ, เกน อเตฺถน พฺราหฺมณฯ

๒. ยถา มหา วาริธโร, กุโมฺภ สุปริณาหวา [สุปริณามวา (ก.)];
ตถูปมํ อมฺพปกฺกํ, วณฺณคนฺธรสุตฺตมํฯ

๓. ตํ วุยฺหมานํ โสเตน, ทิสฺวานามลมชฺฌิเม;
ปาณีหิ นํ คเหตฺวาน, อคฺยายตนมาหริํฯ

๔. ตโต กทลิปเตฺตสุ, นิกฺขิปิตฺวา สยํ อหํ;
สเตฺถน นํ วิกเปฺปตฺวา, ขุปฺปิปาสํ อหาสิ เมฯ

๕. โสหํ อเปตทรโถ, พฺยนฺตีภูโต [พฺยนฺติภูโต (สี. ปี. ก.)] ทุขกฺขโม;
อสฺสาทํ นาธิคจฺฉามิ, ผเลสฺวเญฺญสุ เกสุจิ [เกสุปิ (ก. สี.)]ฯ

๖. โสเสตฺวา นูน มรณํ, ตํ มมํ อาวหิสฺสติ;
อมฺพํ ยสฺส ผลํ สาทุ, มธุรคฺคํ มโนรมํ;
ยมุทฺธริํ วุยฺหมานํ, อุทธิสฺมา มหณฺณเวฯ

๗. อกฺขาตํ เต มยา สพฺพํ, ยสฺมา อุปวสามหํ;
รมฺมํ ปติ นิสิโนฺนสฺมิ, ปุถุโลมายุตา ปุถุฯ

๘. ตฺวญฺจ โข เมว [เม (สี.), มม (?)] อกฺขาหิ, อตฺตานมปลายินิ;
กา วา ตฺวมสิ กลฺยาณิ, กิสฺส วา ตฺวํ สุมชฺฌิเมฯ

๙. รุปฺปปฏฺฏปลิมฏฺฐีว [รุปฺปปฏฺฏปฺลมฏฺฐีว (สฺยา.), รูปปฏฺฏปมฏฺฐีว (ก.)], พฺยคฺฆีว คิริสานุชา;
ยา สนฺติ นาริโย เทเวสุ, เทวานํ ปริจาริกาฯ

๑๐. ยา จ มนุสฺสโลกสฺมิํ, รูเปนานฺวาคติตฺถิโย;
รูเปน เต สทิสี นตฺถิ, เทเวสุ คนฺธพฺพมนุสฺสโลเก [เทวคนฺธพฺพมานุเส (สฺยา.)];
ปุฏฺฐาสิ เม จารุปุพฺพงฺคิ, พฺรูหิ นามญฺจ พนฺธเวฯ

๑๑. ยํ ตฺวํ ปติ นิสิโนฺนสิ, รมฺมํ พฺราหฺมณ โกสิกิํ;
สาหํ ภุสาลยา วุตฺถา, วรวาริวโหฆสาฯ

๑๒. นานาทุมคณากิณฺณา, พหุกา คิริกนฺทรา;
มเมว ปมุขา โหนฺติ, อภิสนฺทนฺติ ปาวุเสฯ

๑๓. อโถ พหู วนโตทา, นีลวาริวหินฺธรา;
พหุกา นาควิโตฺตทา, อภิสนฺทนฺติ วารินาฯ

๑๔. ตา อมฺพชมฺพุลพุชา, นีปา ตาลา จุทุมฺพรา [ตาลมุทุมฺพรา (สฺยา. ก.)];

พหูนิ ผลชาตานิ, อาวหนฺติ อภิณฺหโสฯ

๑๕. ยํ กิญฺจิ อุภโต ตีเร, ผลํ ปตติ อมฺพุนิ;
อสํสยํ ตํ โสตสฺส, ผลํ โหติ วสานุคํฯ

๑๖. เอตทญฺญาย เมธาวิ, ปุถุปญฺญ สุโณหิ เม;
มา โรจย มภิสงฺคํ, ปฏิเสธ ชนาธิปฯ

๑๗. น วาหํ วฑฺฒวํ [วทฺธวํ (สี. ปี.)] มเญฺญ, ยํ ตฺวํ รฎฺฐาภิวฑฺฒน;
อาเจยฺยมาโน ราชิสิ, มรณํ อภิกงฺขสิฯ

๑๘. ตสฺส ชานนฺติ ปิตโร, คนฺธพฺพา จ สเทวกา;
เย จาปิ อิสโย โลเก, สญฺญตตฺตา ตปสฺสิโน;

อสํสยํ เตปิ [เต (สี. ปี.)] ชานนฺติ, ปฏฺฐภูตา [วทฺธภูตา (สี. ปี.)] ยสสฺสิโนฯ

๑๙. เอวํ วิทิตฺวา วิทู สพฺพธมฺมํ, วิทฺธํสนํ จวนํ ชีวิตสฺส;
น จียตี ตสฺส นรสฺส ปาปํ, สเจ น เจเตติ วธาย ตสฺสฯ

๒๐. อิสิปูคสมญฺญาเต, เอวํ โลกฺยา วิทิตา สติ [ปติ (ก. สฺยา. ก.)];
อนริยปริสมฺภาเส, ปาปกมฺมํ ชิคีสสิ [ชิคึสสิ (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

๒๑. สเจ อหํ มริสฺสามิ, ตีเร เต ปุถุสฺโสสฺสณิ;
อสํสยํ ตํ อสิโลโก, มยิ เปเต อาคมิสฺสติฯ

๒๒. ตสฺมา หิ ปาปกํ กมฺมํ, รกฺขเสฺสว [รกฺขสฺสุ จ (สฺยา.)] สุมชฺฌิเม;
มา ตํ สโพฺพ ชโน ปจฺฉา, ปกุฎฺฐายิ [ปกตฺถาสิ (สี. ปี.), ปตฺวกฺขาสิ (สฺยา.)] มยิ มเตฯ

๒๓. อญฺญาตเมตํ อวิสยฺหสาหิ, อตฺตานมมฺพญฺจ ททามิ เต ตํ;
โส ทุจฺจเช กามคุเณ ปหาย, สนฺติญฺจ ธมฺมญฺจ อธิฏฺฐิโตสิฯ

๒๔. โย หิตฺวา ปุพฺพสโญฺญคํ, ปจฺฉา สํโยชเน ฐิโต;
อธมฺมเญฺจว จรติ, ปาปญฺจสฺส ปวฑฺฒติฯ

๒๕. เอหิ ตํ ปาปยิสฺสามิ, กามํ อโปฺปสฺสุโก ภว;
อุปานยามิ สีตสฺมิํ, วิหราหิ อนุสฺสุโกฯ

๒๖. ตํ ปุปฺผรสมตฺตภิ, วกฺกเงฺคหิ อรินฺทม;
โกญฺจา มยูรา ทิวิยา, โกลฏฺฐิมธุสาฬิกา;

กูชิตา หํสปูเคหิ, โกกิเลตฺถ ปโพธเรฯ

๒๗. อเมฺพตฺถ วิปฺปสาขคฺคา [วิปฺปสูนคฺคา (สี. สฺยา. ปี.), วิปฺปโอนคฺคา (ก.)], ปลาลขลสนฺนิภา;
โกสมฺพสฬลา [โกสุมฺภสลลา (สี. สฺยา. ปี.)] นีปา, ปกฺกตาลวิลมฺพิโนฯ

๒๘. มาลี ติริฎี กายูรี, องฺคที จนฺทนุสฺสโท [จนฺทนสฺสโท (สี.)];
รตฺตึ ตฺวํ ปริจาเรสิ, ทิวา เวเทสิ เวทนํฯ

๒๙. โสฬสิตฺถิสหสฺสานิ, ยา เตมา ปริจาริกา;
เอวํ มหานุภาโวสิ, อพฺภุโต โลมหํสโนฯ

๓๐. กึ กมฺมมกรี ปุเพฺพ, ปาปํ อตฺตทุขาวหํ;
ยํ กริตฺวา มนุเสฺสสุ, ปิฏฺฐิมํสานิ ขาทสิฯ

๓๑. อเชฺฌนานิ ปฏิคฺคยฺห, กาเมสุ คธิโต [คถิโต (สี. ปี.), คิทฺธิโต (สฺยา. ก.), คิทฺธิโก (ก. อฏฺฐ.)] อหํ;
อจรึ ทีฆมทฺธานํ, ปเรสํ อหิตายหํฯ

๓๒. โย ปิฏฺฐิมํสิโก โหติ, เอวํ อุกฺกจฺจ ขาทติ;
ยถาหํ อชฺช ขาทามิ, ปิฏฺฐิมํสานิ อตฺตโนติฯ

กิํฉนฺทชาตกํ ปฐมํฯ

๕๑๒. กุมฺภชาตกํ (๒)

๓๓. โก ปาตุราสี ติทิวา นภมฺหิ, โอภาสยํ สํวรึ จนฺทิมาว;
คเตฺตหิ เต รสฺมิโย นิจฺฉรนฺติ, สเตรตา [สเตริตา (สี. สฺยา. ก.)] วิชฺชุริวนฺตลิเกฺขฯ

๓๔. โส ฉินฺนวาตํ กมสี อฆมฺหิ, เวหายสํ คจฺฉสิ ติฏฺฐสี จ;
อิทฺธี นุ เต วตฺถุกตา สุภาวิตา, อนทฺธคูนํ อปิ เทวตานํฯ

๓๕. เวหายสํ คมฺมมาคมฺม [กมมาคมฺม (สี. สฺยา.)] ติฏฺฐสิ, กุมฺภํ กิณาถาติ ยเมตมตฺถํ;
โก วา ตุวํ กิสฺส วา ตาย กุโมฺภ, อกฺขาหิ เม พฺราหฺมณ เอตมตฺถํฯ

๓๖. น สปฺปิกุโมฺภ นปิ เตลกุโมฺภ, น ผาณิตสฺส น มธุสฺส กุโมฺภ;
กุมฺภสฺส วชฺชานิ อนปฺปกานิ, โทเส พหู กุมฺภคเต สุณาถฯ

๓๗. คเฬยฺย ยํ ปิตฺวา [ปีตฺวา (สี. ปี.)] ปเต ปปาตํ, โสพฺภํ คุหํ จนฺทนิโยฬิคลฺลํ;
พหุมฺปิ ภุเญฺชยฺย อโภชเนยฺยํ, ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภมิมํ กิณาถฯ

๓๘. ยํ ปิตฺวา [ยํ เว ปีตฺวา (สี.)] จิตฺตสฺมิมเนสมาโน, อาหิณฺฑตี โคริว ภกฺขสารี [ภกฺขสาที (สี. สฺยา. อฏฺฐ.)];
อนาถมาโน อุปคายติ นจฺจติ จ, ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภมิมํ กิณาถฯ

๓๙. ยํ เว ปิวิตฺวา อเจโลว นโคฺค, จเรยฺย คาเม วิสิขนฺตรานิ;
สมฺมูฬฺหจิโตฺต อติเวลสายี, ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภมิมํ กิณาถฯ

๔๐. ยํ ปิตฺวา อุฏฺฐาย ปเวธมาโน, สีสญฺจ พาหุญฺจ [พาหญฺจ (ปี.)] ปจาลยโนฺต;
โส นจฺจตี ทารุกฏลฺลโกว, ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภมิมํ กิณาถฯ

๔๑. ยํ เว ปิวิตฺวา อคฺคิทฑฺฒา สยนฺติ, อโถ สิคาเลหิปิ ขาทิตาเส;
พนฺธํ วธํ โภคชานิญฺจุเปนฺติ, ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภมิมํ กิณาถฯ

๔๒. ยํ ปิตฺวา ภาเสยฺย อาภาสเนยฺยํ, สภายมาสีโน อเปตวโตฺถ;
สมฺมกฺขิโต [สมกฺขิโต (สี.)] วนฺตคโต พฺยสโนฺน, ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภมิมํ กิณาถฯ

๔๓. ยํ เว ปิวิตฺวา อุกฺกโฏฺฐ อาวิลโกฺข, มเมว สพฺพา ปถวีติ มเญฺญ [มญฺญติ (สี.)];
น เม สโม จาตุรโนฺตปิ ราชา, ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภมิมํ กิณาถฯ

๔๔. มานาติมานา กลหานิ เปสุณี, ทุพฺพณฺณินี นคฺคยินี ปลายินี;
โจราน ธุตฺตาน คตี นิเกโต, ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภมิมํ กิณาถฯ

๔๕. อิทฺธานิ ผีตานิ กุลานิ อสฺสุ, อเนกสาหสฺสธนานิ โลเก;
อุจฺฉินฺนทายชฺชกตานิมาย, ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภมิมํ กิณาถฯ

๔๖. ธญฺญํ ธนํ รชตํ ชาตรูปํ, เขตฺตํ ควํ ยตฺถ วินาสยนฺติ;
อุเจฺฉทนี วิตฺตวตํ [อุเจฺฉทนี วิตฺตคตํ (สฺยา.), อุเจฺฉทนิวิตฺตคตํ (ก.)] กุลานํ, ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภมิมํ กิณาถฯ

๔๗. ยํ เว ปิตฺวา ทิตฺตรูโปว [ทุฎฺฐรูโปว (สี.)] โปโส, อโกฺกสติ มาตรํ ปิตรญฺจ;
สสฺสุมฺปิ คเณฺหยฺย อโถปิ สุณฺหํ, ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภมิมํ กิณาถฯ

๔๘. ยํ เว ปิตฺวา ทิตฺตรูปาว นารี, อโกฺกสติ สสฺสุรํ สามิกญฺจ;
ทาสมฺปิ คเณฺห ปริจารกมฺปิ, ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภมิมํ กิณาถฯ

๔๙. ยํ เว ปิวิตฺวาน [ยเญฺจ ปีตฺวาน (ปี.)] หเนยฺย โปโส, ธเมฺม ฐิตํ สมณํ พฺราหฺมณํ วา;
คเจฺฉ อปายมฺปิ ตโตนิทานํ, ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภมิมํ กิณาถฯ

๕๐. ยํ เว ปิวิตฺวา ทุจฺจริตํ จรนฺติ, กาเยน วาจาย จ เจตสา จ;
นิรยํ วชนฺติ ทุจฺจริตํ จริตฺวา, ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภมิมํ กิณาถฯ

๕๑. ยํ ยาจมานา น ลภนฺติ ปุเพฺพ, พหุํ หิรญฺญมฺปิ ปริจฺจชนฺตา;
โส ตํ ปิวิตฺวา อลิกํ ภณาติ, ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภมิมํ กิณาถฯ

๕๒. ยํ เว ปิตฺวา เปสเน เปสิยโนฺต, อจฺจายิเก กรณียมฺหิ ชาเต;
อตฺถมฺปิ โส นปฺปชานาติ วุโตฺต, ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภมิมํ กิณาถฯ

๕๓. หิรีมนาปิ อหิรีกภาวํ, ปาตุํ กโรนฺติ มทนาย [มทิราย (ปี.)] มตฺตา;
ธีราปิ สนฺตา พหุกํ ภณนฺติ, ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภมิมํ กิณาถฯ

๕๔. ยํ เว ปิตฺวา เอกถูปา สยนฺติ, อนาสกา ถณฺฑิลทุกฺขเสยฺยํ;
ทุพฺพณฺณิยํ อายสกฺยญฺจุเปนฺติ, ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภมิมํ กิณาถฯ

๕๕. ยํ เว ปิตฺวา ปตฺตขนฺธา สยนฺติ, คาโว กุฎหตาว น หิ วารุณิยา;
[ยํ เว ปิตฺวา ปตฺตกฺขนฺธา, สยนฺติ คาโว กูฎหตาริว; น หิ วารุณิยา เวโค, นเรน สุสฺสโหริว; (สี.)] เวโค นเรน สุสโหริว [ยํ เว ปิตฺวา ปตฺตกฺขนฺธา, สยนฺติ คาโว กูฎหตาริว; น หิ วารุณิยา เวโค, นเรน สุสฺสโหริว; (สี.)], ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภมิมํ กิณาถฯ

๕๖. ยํ มนุสฺสา วิวเชฺชนฺติ, สปฺปํ โฆรวิสํ มิว [วิสมิว (สฺยา.), วิสํ อิว (ก.), วิสามิว (?)];

ตํ โลเก วิสสมานํ, โก นโร ปาตุมรหติฯ

๕๗. ยํ เว ปิตฺวา อนฺธกเวณฺฑปุตฺตา, สมุทฺทตีเร ปริจารยนฺตา [อนฺธกเวณฺหุปุตฺตา (สี. ปี.), อณฺฑกเวณฺฑปุตฺตา (ก.)];
อุปกฺกมุํ มุสเลหญฺญมญฺญํ, ตสฺสา ปุณฺณํ กุมฺภมิมํ กิณาถฯ

๕๘. ยํ เว ปิตฺวา ปุพฺพเทวา ปมตฺตา, ติทิวา จุตา สสฺสติยา สมาย;
ตํ ตาทิสํ มชฺชมิมํ นิรตฺถกํ, ชานํ มหาราช กถํ ปิเวยฺยฯ

๕๙. นยิมสฺมิํ กุมฺภสฺมิํ ทธิ วา มธุ วา, เอวํ อภิญฺญาย กิณาหิ ราช;
เอวญฺหิมํ กุมฺภคตา มยา เต, อกฺขาตรูปํ ตว สพฺพมิตฺตฯ

๖๐. น เม ปิตา วา อถวาปิ มาตา, เอตาทิสา ยาทิสโก ตุวํสิ;
หิตานุกมฺปี ปรมตฺถกาโม, โสหํ กริสฺสํ วจนํ ตวชฺชฯ

๖๑. ททามิ เต คามวรานิ ปญฺจ, ทาสีสตํ สตฺต ควํ สตานิ;
อาชญฺญยุตฺเต จ รเถ ทส อิเม, อาจริโย โหสิ มมตฺถกาโมฯ

๖๒. ตเวว ทาสีสตมตฺถุ ราช, คามา จ คาโว จ ตเวว โหนฺตุ;
อาชญฺญยุตฺตา จ รถา ตเวว, สโกฺกหมสฺมิ ติทสานมิโนฺทฯ

๖๓. มํโสทนํ สปฺปิปายาสํ [สปฺปิปายญฺจ (สี.)] ภุญฺช, ขาทสฺสุ จ ตฺวํ มธุมาสปูเว;
เอวํ ตุวํ ธมฺมรโต ชนินฺท, อนินฺทิโต สคฺคมุเปหิ ฐานนฺติฯ

กุมฺภชาตกํ ทุติยํฯ

๕๑๓. ชยทฺทิสชาตกํ (๓)

๖๔. จิรสฺสํ วต เม อุทปาทิ อชฺช, ภโกฺข มหา สตฺตมิภตฺตกาเล;
กุโตสิ โก วาสิ ตทิงฺฆ พฺรูหิ, อาจิกฺข ชาติํ วิทิโต ยถาสิฯ

๖๕. ปญฺจาลราชา มิควํ ปวิโฏฺฐ, ชยทฺทิโส นาม ยทิสฺสุโต เต;
จรามิ กจฺฉานิ วนานิ จาหํ, ปสทํ อิมํ ขาท มมชฺช มุญฺจฯ

๖๖. เสเนว ตฺวํ ปณสิ สสฺสมาโน [สยฺหมาโน (สฺยา. ก.)], มเมส ภโกฺข ปสโท ยํ วเทสิ;
ตํ ขาทิยาน ปสทํ ชิฆญฺญํ [ชิฆจฺฉํ (?)], ขาทิสฺสํ ปจฺฉา น วิลาปกาโลฯ

๖๗. น จตฺถิ โมโกฺข มม นิกฺกเยน [วิกฺกเยน (สี.)], คนฺตฺวาน ปจฺจาคมนาย ปเณฺห;
ตํ สงฺครํ [สงฺครํ (สี. สฺยา. ปี.)] พฺราหฺมณสฺสปฺปทาย, สจฺจานุรกฺขี ปุนราวชิสฺสํฯ

๖๘. กิํ กมฺมชาตํ อนุตปฺปเต ตฺวํ [อนุตปฺปตี ตํ (สี. ปี.)], ปตฺตํ สมีปํ มรณสฺส ราช;
อาจิกฺข เม ตํ อปิ สกฺกุเณมุ, อนุชานิตุํ อาคมนาย ปเณฺหฯ

๖๙. กตา มยา พฺราหฺมณสฺส ธนาสา, ตํ สงฺครํ ปฏิมุกฺกํ น มุตฺตํ;
ตํ สงฺครํ พฺราหฺมณสฺสปฺปทาย, สจฺจานุรกฺขี ปุนราวชิสฺสํฯ

๗๐. ยา เต กตา พฺราหฺมณสฺส ธนาสา, ตํ สงฺครํ ปฏิมุกฺกํ น มุตฺตํ;
ตํ สงฺครํ พฺราหฺมณสฺสปฺปทาย, สจฺจานุรกฺขี ปุนราวชสฺสุฯ

๗๑. มุโตฺต จ โส โปริสาทสฺส [ปุริสาทสฺส (ปี.)] หตฺถา, คนฺตฺวา สกํ มนฺทิรํ กามกามี;
ตํ สงฺกรํ พฺราหฺมณสฺสปฺปทาย, อามนฺตยี ปุตฺตมลีนสตฺตํ [สตฺตุํ (สฺยา. ปี. ก.)]ฯ

๗๒. อเชฺชว รชฺชํ อภิสิญฺจยสฺสุ, ธมฺมํ จร เสสุ ปเรสุ จาปิ;
อธมฺมกาโร จ เต มาหุ รเฏฺฐ, คจฺฉามหํ โปริสาทสฺส ญเตฺต [ญเนฺต (สฺยา.)]ฯ

๗๓. กึ กมฺม กุพฺพํ ตว เทว ปาว [เทวปาเท (สี. สฺยา. ปี.)], นาราธยี ตํ ตทิจฺฉามิ โสตุํ;
ยมชฺช รชฺชมฺหิ อุทสฺสเย ตุวํ, รชฺชมฺปิ นิเจฺฉยฺยํ ตยา วินาหํฯ

๗๔. น กมฺมุนา วา วจสา ว ตาต, อปราธิโตหํ ตุวิยํ สรามิ;
สนฺธิญฺจ [สทฺธึ จ (ก.)] กตฺวา ปุริสาทเกน, สจฺจานุรกฺขี ปุนาหํ คมิสฺสํฯ

๗๕. อหํ คมิสฺสามิ อิเธว โหหิ, นตฺถิ ตโต ชีวโต วิปฺปโมโกฺข;
สเจ ตุวํ คจฺฉสิเยว ราช, อหมฺปิ คจฺฉามิ อุโภ น โหมฯ

๗๖. อทฺธา หิ ตาต สตาเนส ธโมฺม, มรณา จ เม ทุกฺขตรํ ตทสฺส;
กมฺมาสปาโท ตํ ยทา ปจิตฺวา, ปสยฺห ขาเท ภิทา รุกฺขสูเลฯ

๗๗. ปาเณน เต ปาณมหํ นิมิสฺสํ, มา ตุวํ อคา โปริสาทสฺส ญเตฺต;
เอตญฺจ เต ปาณมหํ นิมิสฺสํ, ตสฺมา มตํ ชีวิตสฺส วเณฺณมิ [วเรมิ (สี.)]ฯ

๗๘. ตโต หเว ธิติมา ราชปุโตฺต, วนฺทิตฺวา มาตุ จ ปิตุ จ [วนฺทิตฺถ มาตุจฺจ ปิตุจฺจ (สี. ปี.)] ปาเท;
ทุขินิสฺส มาตา นิปตา [นิปตี (สี. ปี.)] ปถพฺยา, ปิตาสฺส ปคฺคยฺห ภุชานิ กนฺทติฯ

๗๙. ตํ คจฺฉนฺตํ ตาว ปิตา วิทิตฺวา, ปรมฺมุโข วนฺทติ ปญฺชลีโก;
โสโม จ ราชา วรุโณ จ ราชา, ปชาปตี จนฺทิมา สูริโย จ;
เอเตหิ คุโตฺต ปุริสาทกมฺหา, อนุญฺญาโต โสตฺถิ ปเจฺจหิ ตาตฯ

๘๐. ยํ ทณฺฑกิรโญฺญ คตสฺส [ยํ ทณฺฑการญฺญคตสฺส (ปี.)] มาตา, รามสฺสกาสิ โสตฺถานํ สุคุตฺตา;
ตํ เต อหํ โสตฺถานํ กโรมิ, เอเตน สเจฺจน สรนฺตุ เทวา;
อนุญฺญาโต โสตฺถิ ปเจฺจหิ ปุตฺตฯ

๘๑. อาวี รโห วาปิ มโนปโทสํ, นาหํ สเร ชาตุ มลีนสเตฺต;
เอเตน สเจฺจน สรนฺตุ เทวา, อนุญฺญาโต โสตฺถิ ปเจฺจหิ ภาติก [ภาต (สี.), ภาตา (สฺยา. ปี.)]ฯ

๘๒. ยสฺมา จ เม อนธิมโนสิ สามิ, น จาปิ เม มนสา อปฺปิโยสิ;
เอเตน สเจฺจน สรนฺตุ เทวา, อนุญฺญาโต โสตฺถิ ปเจฺจหิ สามิฯ

๘๓. พฺรหา อุชู จารุมุโข กุโตสิ, น มํ ปชานาสิ วเน วสนฺตํ;
ลุทฺทํ มํ ญตฺวา ‘‘ปุริสาทโก’’ติ, โก โสตฺถิ มาชานมิธา’วเชยฺยฯ

๘๔. ชานามิ ลุทฺท ปุริสาทโก ตุวํ, น ตํ น ชานามิ วเน วสนฺตํ;
อหญฺจ ปุโตฺตสฺมิ ชยทฺทิสสฺส, มมชฺช ขาท ปิตุโน ปโมกฺขาฯ

๘๕. ชานามิ ปุโตฺตติ [ปุโตฺตสิ (สฺยา. ก.)] ชยทฺทิสสฺส, ตถา หิ โว มุขวโณฺณ อุภินฺนํ;
สุทุกฺกรเญฺญว [สุทุกฺกรเญฺจว (สฺยา. ปี. ก.)] กตํ ตเวทํ, โย มตฺตุมิเจฺฉ ปิตุโน ป
โมกฺขาฯ

๘๖. น ทุกฺกรํ กิญฺจิ มเหตฺถ มเญฺญ, โย มตฺตุมิเจฺฉ ปิตุโน ปโมกฺขา;
มาตุ จ [มาตุจฺจ (สี.)] เหตุ ปรโลก คนฺตฺวา [คมฺยา (สี. สฺยา.), คมฺย (ปี.)], สุเขน
สเคฺคน จ สมฺปยุโตฺตฯ

๘๗.อหญฺจ โข อตฺตโน ปาปกิริยํ, อาวี รโห วาปิ สเร น ชาตุ;
สงฺขาตชาตีมรโณหมสฺมิ, ยเถว เม อิธ ตถา ปรตฺถฯ

๘๘. ขาทชฺช มํ ทานิ มหานุภาว, กรสฺสุ กิจฺจานิ อิมํ สรีรํ;
รุกฺขสฺส วา เต ปปตามิ อคฺคา, ฉาทยมาโน มยฺหํ ตฺวมเทสิ มํสํฯ

๘๙. อิทญฺจ เต รุจฺจติ ราชปุตฺต, จเชสิ [จชาสิ (สี. ปี.)] ปาณํ ปิตุโน ปโมกฺขา;
ตสฺมา หิ โส [ตสฺมาติห (สี. สฺยา.)] ตฺวํ ตรมานรูโป, สมฺภญฺช กฏฺฐานิ ชเลหิ อคฺคิํฯ

๙๐. ตโต หเว ธิติมา ราชปุโตฺต, ทารุํ สมาหตฺวา มหนฺตมคฺคิํ;
สนฺทีปยิตฺวา ปฏิเวทยิตฺถ, อาทีปิโต ทานิ มหายมคฺคิ [มยา ยกฺขมคฺคิ (ก.)]ฯ

๙๑. ขาทชฺช มํ ทานิ ปสยฺหการี, กิํ มํ มุหุํ เปกฺขสิ หฏฺฐโลโม;
ตถา ตถา ตุยฺหมหํ กโรมิ, ยถา ยถา มํ ฉาทยมาโน อเทสิฯ

๙๒. โก ตาทิสํ อรหติ ขาทิตาเย, ธเมฺม ฐิตํ สจฺจวาทิํ วทญฺญุํ;
มุทฺธาปิ ตสฺส วิผเลยฺย สตฺตธา, โย ตาทิสํ สจฺจวาทิํ อเทยฺยฯ

๙๓. อิทญฺหิ โส พฺราหฺมณํ มญฺญมาโน, สโส อวาเสสิ สเก สรีเร;
เตเนว โส จนฺทิมา เทวปุโตฺต, สสตฺถุโต [สสฏฺฐโก (สฺยา.)] กามทุหชฺช [กามรุ
หชฺช (ก.)] ยกฺขฯ

๙๔. จโนฺท ยถา ราหุมุขา ปมุโตฺต, วิโรจเต ปนฺนรเสว ภาณุมา [ภานุมา (สี. ปี.)];
เอวํ ตุวํ โปริสาทา ปมุโตฺต, วิโรจ กปิเล [กมฺปิลฺล (สี. ปี.), กปิเลฺล (สฺยา.)] มหานุ
ภาว;
อาโมทยํ ปิตรํ มาตรญฺจ, สโพฺพ จ เต นนฺทตุ ญาติปโกฺขฯ

๙๕. ตโต หเว ธิติมา ราชปุโตฺต, กตญฺชลี ปริยาย [ปริยคา (สี.), ปคฺคยฺห (สฺยา. ปี.)]
โปริสาทํ;
อนุญฺญาโต โสตฺถิ สุขี อโรโค, ปจฺจาคมา [ปจฺจาค (ปี.)] กปิลมลีนสตฺตา
[กมฺปิลฺล'มลีนสโตฺต (สี. ปี.), กปิล'มลีนสตฺตา (ก.)]ฯ

๙๖. ตํ เนคมา ชานปทา จ สเพฺพ, หตฺถาโรหา รถิกา ปตฺติกา จ;
นมสฺสมานา ปญฺชลิกา อุปาคมุํ, นมตฺถุ เต ทุกฺกรการโกสีติฯ

ชยทฺทิสชาตกํ [ชยทิสชาตกํ (ก.)] ตติยํฯ

๕๑๔. ฉทฺทนฺตชาตกํ (๔)

๙๗.กึ นุ โสจสินุจฺจงฺคิ, ปณฺฑูสิ วรวณฺณินิ;
มิลายสิ วิสาลกฺขิ, มาลาว ปริมทฺทิตาฯ

๙๘. โทหโฬ เม มหาราช, สุปินเนฺตนุปชฺฌคา [นุ’ปจฺจคา (สี. สฺยา. ปี.)];
น โส สุลภรูโปว, ยาทิโส มม โทหโฬฯ

๙๙.เย เกจิ มานุสา กามา, อิธ โลกสฺมิ นนฺทเน;
สเพฺพ เต ปจุรา มยฺหํ, อหํ เต ทมฺมิ โทหฬํฯ

๑๐๐ลุทฺทา เทว สมายนฺตุ, เย เกจิ วิชิเต ตว;
เอเตสํ อหมกฺขิสฺสํ, ยาทิโส มม โทหโฬฯ

๑๐๑อิเม เต ลุทฺทกา เทวิ, กตหตฺถา วิสารทา;
วนญฺญู จ มิคญฺญู จ, มมเตฺถ [มม เต (ปี.)] จตฺตชีวิตาฯ

๑๐๒ลุทฺทปุตฺตา นิสาเมถ, ยาวนฺเตตฺถ สมาคตา;
ฉพฺพิสาณํ คชํ เสตํ, อทฺทสํ สุปิเน อหํ;
ตสฺส ทนฺเตหิ เม อโตฺถ, อลาเภ นตฺถิ ชีวิตํฯ

๑๐๓น โน ปิตูนํ น ปิตามหานํ, ทิโฎฺฐ สุโต กุญฺชโร ฉพฺพิสาโณ;
ยมทฺทสา สุปิเน ราชปุตฺตี, อกฺขาหิ โน ยาทิโส หตฺถินาโคฯ

๑๐๔ทิสา จตโสฺส วิทิสา จตโสฺส, อุทฺธํ อโธ ทส ทิสา อิมาโย;
กตมํ ทิสํ ติฎฺฐติ นาคราชา, ยมทฺทสา สุปิเน ฉพฺพิสาณํฯ

๑๐๕อิโต อุชุํ อุตฺตริยํ ทิสายํ, อติกฺกมฺม โส สตฺตคิรี พฺรหเนฺต;
สุวณฺณปโสฺส นาม คิรี อุฬาโร, สุปุปฺผิโต [สมฺปุปฺผิโต (สฺยา.)] กิมฺปุริสานุจิโณฺณฯ

๑๐๖อารุยฺห เสลํ ภวนํ กินฺนรานํ, โอโลกย ปพฺพตปาทมูลํ;
อถ ทกฺขสี เมฆสมานวณฺณํ, นิโคฺรธราชํ อถ สหสฺสปาทํ [โปรํ (ก.)]ฯ

๑๐๗ตตฺถจฺฉตี กุญฺชโร ฉพฺพิสาโณ, สพฺพเสโต ทุปฺปสโห ปเรภิ;
รกฺขนฺติ นํ อฎฺฐสหสฺสนาคา, อีสาทนฺตา วาตชวปฺปหาริโนฯ

๑๐๘ติฎฺฐนฺติ เต ตุมูลํ [ตุมูล (สฺยา.), ภิมูล (ปี. ก.)] ปสฺสสนฺตา, กุปฺปนฺติ วาตสฺสปิ เอริตสฺส;
มนุสฺสภูตํ ปน ตตฺถ ทิสฺวา, ภสฺมํ กเรยฺยุํ นาสฺส รโชปิ ตสฺสฯ

๑๐๙พหู หิเม ราชกุลมฺหิ สนฺติ, ปิฬนฺธนา ชาตรูปสฺส เทวี;
มุตฺตามณีเวฬุริยามยา จ, กึ กาหสิ ทนฺตปิฬนฺธเนน;
มาเรตุกามา กุญฺชรํ ฉพฺพิสาณํ, อุทาหุ ฆาเตสฺสสิ ลุทฺทปุเตฺตฯ

๑๑๐สา อิสฺสิตา ทุกฺขิตา จสฺมิ ลุทฺท, อุทฺธญฺจ สุสฺสามิ อนุสฺสรนฺตี;
กโรหิ เม ลุทฺทก เอตมตฺถํ, ทสฺสามิ เต คามวรานิ ปญฺจฯ

๑๑๑กตฺถจฺฉตี กตฺถมุเปติ ฐานํ, วีถิสฺส กา นฺหาน [นหาน (สี. ปี.)] คตสฺส โหติ;
กถญฺหิ โส นฺหายติ [นหายติ (สี. ปี.)] นาคราชา, กถํ วิชาเนมุ คตึ คชสฺสฯ

๑๑๒. ตเตฺถว สา โปกฺขรณี อทูเร [อวิทูเร (สฺยา. ก.)], รมฺมา สุติตฺถา จ มโหทิกา [มโหทกา (สฺยา. ก.)] จ;
สมฺปุปฺผิตา ภมรคณานุจิณฺณา [กิณฺณา (กตฺถจิ)], เอตฺถ หิ โส นฺหายติ นาคราชาฯ

๑๑๓. สีสํ นหาตุปฺปล [นหาโต อุปฺปล (สี. สฺยา. ปี.)] มาลภารี, สพฺพเสโต ปุณฺฑรีกตฺตจงฺคี;
อาโมทมาโน คจฺฉติ สนฺนิเกตํ, ปุรกฺขตฺวา มเหสึ สพฺพภทฺทํฯ

๑๑๔. ตเตฺถว โส อุคฺคเหตฺวาน วากฺยํ, อาทาย ตูณิญฺจ ธนุญฺจ ลุโทฺท;
วิตุริยติ [วิตุริย โส (สี. อฏฺฐ.)] สตฺตคิรี พฺรหเนฺต, สุวณฺณปสฺสํ นาม คิรึ อุฬารํฯ

๑๑๕. อารุยฺห เสลํ ภวนํ กินฺนรานํ, โอโลกยี ปพฺพตปาทมูลํ;
ตตฺถทฺทสา เมฆสมานวณฺณํ, นิโคฺรธราชํ อฎฺฐสหสฺสปาทํฯ

๑๑๖. ตตฺถทฺทสา กุญฺชรํ ฉพฺพิสาณํ, สพฺพเสตํ ทุปฺปสหํ ปเรภิ;
รกฺขนฺติ นํ อฎฺฐสหสฺสนาคา, อีสาทนฺตา วาตชวปฺปหาริโนฯ

๑๑๗. ตตฺถทฺทสา โปกฺขรณึ อทูเร, รมฺมํ สุติตฺถญฺจ มโหทิกญฺจ;
สมฺปุปฺผิตํ ภมรคณานุจิณฺณํ, ยตฺถ หิ โส นฺหายติ นาคราชาฯ

๑๑๘. ทิสฺวาน นาคสฺส คตึ ฐิติญฺจ, วีถิสฺส ยา นฺหานคตสฺส โหติ;
โอปาตมาคจฺฉิ อนริยรูโป, ปโยชิโต จิตฺตวสานุคายฯ

๑๑๙. ขณิตฺวาน กาสุํ ผลเกหิ ฉาทยิ, อตฺตานโมธาย ธนุญฺจ ลุโทฺท;
ปสฺสาคตํ ปุถุสเลฺลน นาคํ, สมปฺปยี ทุกฺกฏกมฺมการีฯ

๑๒๐. วิโทฺธ จ นาโค โกญฺจมนาทิ โฆรํ, สเพฺพ จ [สเพฺพว (สี. สฺยา. ปี.)] นาคา นินฺนทุํ [นินฺนาทุ (สฺยา.), นินฺนาทํ (ก.)] โฆรรูปํ;
ติณญฺจ กฎฺฐญฺจ รณํ [จุณฺณํ (ก. สี. ปี.)] กโรนฺตา, ธาวิํสุ เต อฎฺฐทิสา สมนฺตโตฯ

๑๒๑. วธิสฺสเมตนฺติ [วธิสฺสเมนนฺติ (สฺยา.)] ปรามสโนฺต, กาสาวมทฺทกฺขิ ธชํ อิสีนํ;
ทุเกฺขน ผุฎฺฐสฺสุทปาทิ สญฺญา, อรหทฺธโช สพฺภิ อวชฺฌรูโปฯ

๑๒๒. อนิกฺกสาโว กาสาวํ, โย วตฺถํ ปริทหิสฺสติ [ปริทเหสฺสติ (สี. ปี.), ปริธสฺสติ (กตฺถจิ)];
อเปโต ทมสเจฺจน, น โส กาสาวมรหติฯ

๑๒๓. โย จ วนฺตกสาวสฺส, สีเลสุ สุสมาหิโต;
อุเปโต ทมสเจฺจน, ส เว กาสาวมรหติฯ

๑๒๔. สมปฺปิโต ปุถุสเลฺลน นาโค, อทุฎฺฐจิโตฺต ลุทฺทกมชฺฌภาสิ;
กิมตฺถยํ กิสฺส วา สมฺม เหตุ, มมํ วธี กสฺส วายํ ปโยโคฯ

๑๒๕. กาสิสฺส รโญฺญ มเหสี ภทเนฺต, สา ปูชิตา ราชกุเล สุภทฺทา;
ตํ อทฺทสา สา จ มมํ อสํสิ, ทเนฺตหิ อโตฺถติ จ มํ [อโตฺถติ มมํ (สฺยา. ก.)] อโวจฯ

๑๒๖. พหู หิ เม ทนฺตยุคา อุฬารา, เย เม ปิตูนญฺจ [ปิตุนฺนมฺปิ (ปี.)] ปิตามหานํ;

ชานาติ สา โกธนา ราชปุตฺตี, วธตฺถิกา เวรมกาสิ พาลาฯ

๑๒๗. สเฏฺฐหิ ตฺวํ ลุทฺท ขรํ คเหตฺวา, ทเนฺต อิเม ฉินฺท ปุรา มรามิ;
วชฺชาสิ ตํ โกธนํ ราชปุตฺตึ, ''นาโค หโต หนฺท อิมสฺส ทนฺตา''ฯ

๑๒๘. อุฎฺฐาย โส ลุทฺโท ขรํ คเหตฺวา, เฉตฺวาน ทนฺตานิ คชุตฺตมสฺส;
วคฺคู สุเภ อปฺปฏิเม ปถพฺยา, อาทาย ปกฺกามิ ตโต หิ ขิปฺปํฯ

๑๒๙. ภยฎฺฏิตา [ภยทฺทิตา (สี. ปี.)] นาควเธน อฏฺฏา, เย เต นาคา อฏฺฐ ทิสา วิธาวุํ;
อทิสฺวาน [อทิสฺว (สี. ปี.)] โปสํ คชปจฺจมิตฺตํ, ปจฺจาคมุํ เยน โส นาคราชาฯ

๑๓๐. เต ตตฺถ กนฺทิตฺวา โรทิตฺวาน [โรทิตฺว (สี. ปี.)] นาคา, สีเส สเก ปํสุกํ โอกิริตฺวา;
อคมํสุ เต สพฺพ สกํ นิเกตํ, ปุรกฺขตฺวา มเหสึ สพฺพภทฺทํฯ

๑๓๑. อาทาย ทนฺตานิ คชุตฺตมสฺส, วคฺคู สุเภ อปฺปฏิเม ปถพฺยา;
สุวณฺณราชีหิ สมนฺตโมทเร, โส ลุทฺทโก กาสิปุรํ อุปาคมิ;
อุปเนสิ โส ราชกญฺญาย ทเนฺต, นาโค หโต หนฺท อิมสฺส ทนฺตาฯ

๑๓๒. ทิสฺวาน ทนฺตานิ คชุตฺตมสฺส, ภตฺตุปฺปิยสฺส ปุริมาย ชาติยา;
ตเตฺถว ตสฺสา หทยํ อผาลิ, เตเนว สา กาลมกาสิ พาลาฯ

๑๓๓. สโมฺพธิปโตฺต ส [จ (สี. สฺยา.), ว (ปี.)] มหานุภาโว, สิตํ อกาสิ ปริสาย มเชฺฌ;
ปุจฺฉึสุ ภิกฺขู สุวิมุตฺตจิตฺตา, นาการเณ ปาตุกโรนฺติ พุทฺธาฯ

๑๓๔. ยมทฺทสาถ ทหรึ กุมารึ, กาสายวตฺถํ อนคาริยํ จรนฺตึ;
สา โข ตทา ราชกญฺญา อโหสิ, อหํ ตทา นาคราชา อโหสึฯ

๑๓๕. อาทาย ทนฺตานิ คชุตฺตมสฺส, วคฺคู สุเภ อปฺปฏิเม ปถพฺยา;
โย ลุทฺทโก กาสิปุรํ อุปาคมิ, โส โข ตทา เทวทโตฺต อโหสิฯ

๑๓๖. อนาวสูรํ จิรรตฺตสํสิตํ, อุจฺจาวจํ [อุจฺจํ นีจํ (สี. สฺยา. ปี.)] จริตมิทํ ปุราณํ;
วีตทฺทโร วีตโสโก วิสโลฺล, สยํ อภิญฺญาย อภาสิ พุโทฺธฯ

๑๓๗. อหํ โว เตน กาเลน, อโหสึ ตตฺถ ภิกฺขโว;
นาคราชา ตทา โหมิ [โหสึ (สี. สฺยา. ปี.)], เอวํ ธาเรถ ชาตกนฺติฯ

ฉทฺทนฺตชาตกํ จตุตฺถํฯ

๕๑๕. สมฺภวชาตกํ (๕)

๑๓๘. รชฺชญฺจ ปฏิปนฺนาสฺม, อาธิปจฺจํ สุจีรต;
มหตฺตํ ปตฺตุมิจฺฉามิ, วิเชตุํ ปถวึ อิมํฯ

๑๓๙. ธเมฺมน โน อธเมฺมน, อธโมฺม เม น รุจฺจติ;
กิโจฺจว ธโมฺม จริโต, รโญฺญ โหติ สุจีรตฯ

๑๔๐. อิธ เจวานินฺทิตา เยน, เปจฺจ เยน อนินฺทิตา;
ยสํ เทวมนุเสฺสสุ, เยน ปโปฺปมุ [ปเปฺปมุ (สี. อฎฺฐ.)] พฺราหฺมณฯ

๑๔๑. โยหํ อตฺถญฺจ ธมฺมญฺจ, กตฺตุมิจฺฉามิ พฺราหฺมณ;
ตํ ตฺวํ อตฺถญฺจ ธมฺมญฺจ, พฺราหฺมณกฺขาหิ ปุจฺฉิโต ฯ

๑๔๒. มาณฺญตฺร วิธุรา ราช, เอตทกฺขาตุมรหติ;
ยํ ตฺวํ อตฺถญฺจ ธมฺมญฺจ, กตฺตุมิจฺฉสิ ขตฺติย ฯ

๑๔๓. เอหิ โข ปหิโต คจฺฉ, วิธุรสฺส อุปนฺติกํ;
นิกฺขญฺจิมํ [นิกฺขํ รตฺต (สี.), นิกฺขมิมํ (ปี.)] สุวณฺณสฺส, หรํ คจฺฉ สุจีรต;
อภิหารํ อิมํ ทชฺชา, อตฺถธมฺมานุสิฏฺฐิยา ฯ

๑๔๔. สฺวาธิปฺปาคา ภารทฺวาโช, วิธุรสฺส อุปนฺติกํ;
ตมทฺทส มหาพฺรหฺมา, อสมานํ สเก ฆเร ฯ

๑๔๕. รญฺโญหํ ปหิโต ทูโต, โกรพฺยสฺส ยสสฺสิโน;
''อตฺถํ ธมฺมญฺจ ปุจฺเฉสิ'', อิจฺจพฺรวิ ยุธิฏฺฐิโล;
ตํ ตฺวํ อตฺถญฺจ ธมฺมญฺจ, วิธุรกฺขาหิ ปุจฺฉิโต ฯ

๑๔๖. คงฺคํ เม ปิทหิสฺสนฺติ, น ตํ สโกฺกมิ พฺราหฺมณ;
อปิเธตุํ มหาสินฺธุํ, ตํ กถํ โส ภวิสฺสติ ฯ

๑๔๗. น เต สโกฺกมิ อกฺขาตุํ, อตฺถํ ธมฺมญฺจ ปุจฺฉิโต;
ภทฺรกาโร จ เม ปุตฺโต, โอรโส มม อตฺรโช;
ตํ ตฺวํ อตฺถญฺจ ธมฺมญฺจ, คนฺตฺวา ปุจฺฉสฺสุ พฺราหฺมณ ฯ

๑๔๘. สฺวาธิปฺปาคา ภารทฺวาโช, ภทฺรการสฺสุปนฺติกํ [ภทฺรการสฺส สนฺติกํ (สี. สฺยา.)];
ตมทฺทส มหาพฺรหฺมา, นิสินฺนํ สมฺหิ เวสฺมนิ ฯ

๑๔๙. รญฺโญหํ ปหิโต ทูโต, โกรพฺยสฺส ยสสฺสิโน;
''อตฺถํ ธมฺมญฺจ ปุจฺเฉสิ'', อิจฺจพฺรวิ ยุธิฏฺฐิโล;
ตํ ตฺวํ อตฺถญฺจ ธมฺมญฺจ, ภทฺรการ ปพฺรูหิ [พฺรวีหิ (สี. ปี.)] เม ฯ

๑๕๐. มํสกาชํ [มํสกาจํ (ปี.)] อวหาย, โคธํ อนุปตามหํ;
น เต สโกฺกมิ อกฺขาตุํ, อตฺถํ ธมฺมญฺจ ปุจฺฉิโต ฯ

๑๕๑. สญฺจโย [สญฺชโย (สี. สฺยา. ปี.)] นาม เม ภาตา, กนิโฏฺฐ เม สุจีรต;
ตํ ตฺวํ อตฺถญฺจ ธมฺมญฺจ, คนฺตฺวา ปุจฺฉสฺสุ พฺราหฺมณ ฯ

๑๕๒. สฺวาธิปฺปาคา ภารทฺวาโช, สญฺจยสฺส อุปนฺติกํ;
ตมทฺทส มหาพฺรหฺมา, นิสินฺนํ สมฺหิ เวสฺมนิ [ปริสติ (สฺยา.), ปรีสติ (ปี.)] ฯ

๑๕๓. รญฺโญหํ ปหิโต ทูโต, โกรพฺยสฺส ยสสฺสิโน;
''อตฺถํ ธมฺมญฺจ ปุจฺเฉสิ'', อิจฺจพฺรวิ ยุธิฏฺฐิโล;
ตํ ตฺวํ อตฺถญฺจ ธมฺมญฺจ, สญฺจยกฺขาหิ ปุจฺฉิโต ฯ

๑๕๔. สทา มํ คิลเต [คิลตี (สี.), คิลติ (ปี.)] มจฺจุ, สายํ ปาโต สุจีรต;
น เต สโกฺกมิ อกฺขาตุํ, อตฺถํ ธมฺมญฺจ ปุจฺฉิโต ฯ

๑๕๕. สมฺภโว นาม เม ภาตา, กนิโฏฺฐ เม สุจีรต;
ตํ ตฺวํ อตฺถญฺจ ธมฺมญฺจ, คนฺตฺวา ปุจฺฉสฺสุ พฺราหฺมณฯ

๑๕๖. อพฺภุโต วต โภ ธโมฺม, นายํ อสฺมาก รุจฺจติ;
ตโย ชนา ปิตาปุตฺตา, เตสุ ปญฺญาย โน วิทูฯ

๑๕๗. น ตํ สโกฺกถ อกฺขาตุํ, อตฺถํ ธมฺมญฺจ ปุจฺฉิตา;
กถํ นุ ทหโร ชญฺญา, อตฺถํ ธมฺมญฺจ ปุจฺฉิโตฯ

๑๕๘. มา นํ ทหโรติ อุญฺญาสิ [มญฺญาสิ (สฺยา. ก.)], อปุจฺฉิตฺวาน สมฺภวํ;
ปุจฺฉิตฺวา สมฺภวํ ชญฺญา, อตฺถํ ธมฺมญฺจ พฺราหฺมณฯ

๑๕๙. ยถาปิ จโนฺท วิมโล, คจฺฉํ อากาสธาตุยา;
สเพฺพ ตาราคเณ โลเก, อาภาย อติโรจติฯ

๑๖๐. เอวมฺปิ ทหรูเปโต, ปญฺญาโยเคน สมฺภโว;
มา นํ ทหโรติ อุญฺญาสิ, อปุจฺฉิตฺวาน สมฺภวํ;
ปุจฺฉิตฺวา สมฺภวํ ชญฺญา, อตฺถํ ธมฺมญฺจ พฺราหฺมณฯ

๑๖๑. ยถาปิ รมฺมโก มาโส, คิมฺหานํ โหติ พฺราหฺมณ;
อเตวเญฺญหิ มาเสหิ, ทุมปุเปฺผหิ โสภติฯ

๑๖๒. เอวมฺปิ ทหรูเปโต, ปญฺญาโยเคน สมฺภโว;
มา นํ ทหโรติ อุญฺญาสิ, อปุจฺฉิตฺวาน สมฺภวํ;
ปุจฺฉิตฺวา สมฺภวํ ชญฺญา, อตฺถํ ธมฺมญฺจ พฺราหฺมณฯ

๑๖๓. ยถาปิ หิมวา พฺรเหฺม, ปพฺพโต คนฺธมาทโน;
นานารุเกฺขหิ สญฺฉโนฺน, มหาภูตคณาลโย;
โอสเธหิ จ ทิเพฺพหิ, ทิสา ภาติ ปวาติ จฯ

๑๖๔. เอวมฺปิ ทหรูเปโต, ปญฺญาโยเคน สมฺภโว;
มา นํ ทหโรติ อุญฺญาสิ, อปุจฺฉิตฺวาน สมฺภวํ;
ปุจฺฉิตฺวา สมฺภวํ ชญฺญา, อตฺถํ ธมฺมญฺจ พฺราหฺมณฯ

๑๖๕. ยถาปิ ปาวโก พฺรเหฺม, อจฺจิมาลี ยสสฺสิมา;
ชลมาโน วเน คเจฺฉ [จรํ กเจฺฉ (ปี.)], อนโล กณฺหวตฺตนีฯ

๑๖๖. ฆตาสโน ธูมเกตุ, อุตฺตมาเหวนนฺทโห;
นิสีเถ [นิสฺสีเว (สฺยา.), นิสิเว (ก.)] ปพฺพตคฺคสฺมิํ, ปหูเตโธ [พหุเตโช (สฺยา. ก.)] วิโรจติฯ

๑๖๗. เอวมฺปิ ทหรูเปโต, ปญฺญาโยเคน สมฺภโว;
มา นํ ทหโรติ อุญฺญาสิ, อปุจฺฉิตฺวาน สมฺภวํ;
ปุจฺฉิตฺวา สมฺภวํ ชญฺญา, อตฺถํ ธมฺมญฺจ พฺราหฺมณฯ

๑๖๘. ชเวน ภทฺรํ ชานนฺติ, พลิพทฺทญฺจ [พลิวทฺทญฺจ (สี. ปี.)] วาหิเย;

โทเหน เธนุํ ชานนฺติ, ภาสมานญฺจ ปณฺฑิตํฯ

๑๖๙. เอวมฺปิ ทหรูเปโต, ปญฺญาโยเคน สมฺภโว;
มา นํ ทหโรติ อุญฺญาสิ, อปุจฺฉิตฺวาน สมฺภวํ;
ปุจฺฉิตฺวา สมฺภวํ ชญฺญา, อตฺถํ ธมฺมญฺจ พฺราหฺมณฯ

๑๗๐. สุวาธิปฺปาคา ภารทฺวาโช, สมฺภวสฺส อุปนฺติกํ;
ตมทฺทส มหาพฺรหฺมา, กีฬมานํ พหีปุเรฯ

๑๗๑. รโญฺญหํ ปหิโต ทูโต, โกรพฺยสฺส ยสสฺสิโน;
''อตฺถํ ธมฺมญฺจ ปุเจฺฉสิ'', อิจฺจพฺรวิ ยุธิฏฺฐิโล;
ตํ ตฺวํ อตฺถญฺจ ธมฺมญฺจ, สมฺภวกฺขาหิ ปุจฺฉิโตฯ

๑๗๒. ตคฺฆ เต อหมกฺขิสฺสํ, ยถาปิ กุสโล ตถา;
ราชา จ โข ตํ ชานาติ, ยทิ กาหติ วา น วาฯ

๑๗๓. ''อชฺช สุเว''ติ สํเสยฺย, รญฺญา ปุฏฺโฐ สุจีรต;
มา กตฺวา อวสี ราชา, อเตฺถ ชาเต ยุธิฏฺฐิโลฯ

๑๗๔. อชฺฌตฺตเญฺญว สํเสยฺย, รญฺญา ปุฏฺโฐ สุจีรต;
กุมฺมคฺคํ น นิเวเสยฺย, ยถา มูโฬฺห อเจตโส [อเจตโน (ก.)]ฯ

๑๗๕. อตฺตานํ นาติวเตฺตยฺย, อธมฺมํ น สมาจเร;
อติเตฺถ นปฺปตาเรยฺย, อนเตฺถ น ยุโต สิยาฯ

๑๗๖. โย จ เอตานิ ฐานานิ, กตฺตุํ ชานาติ ขตฺติโย;
สทา โส วฑฺฒเต ราชา, สุกฺกปเกฺขว จนฺทิมาฯ

๑๗๗. ญาตีนญฺจ ปิโย โหติ, มิเตฺตสุ จ วิโรจติ;
กายสฺส เภทา สปฺปโญฺญ, สคฺคํ โส อุปปชฺชตีติฯ

สมฺภวชาตกํ ปญฺจมํฯ

๕๑๖. มหากปิชาตกํ (๖)

๑๗๘. พาราณสฺยํ [พาราณสฺสํ (สี. ปี.)] อหุ ราชา, กาสีนํ รฏฺฐวฑฺฒโน;
มิตฺตามจฺจปริพฺยูโฬฺห, อคมาสิ มิคาชินํ [มิคาชิรํ (สี.), มิคาจิรํ (ปี.)]ฯ

๑๗๙. ตตฺถ พฺราหฺมณมทฺทกฺขิ, เสตํ จิตฺรํ กิลาสินํ;
วิทฺธสฺตํ โกวิฬารํว, กิสํ ธมนิสนฺถตํฯ

๑๘๐. ปรมการุญฺญตํ ปตฺตํ, ทิสฺวา กิจฺฉคตํ นรํ;
อวจ พฺยมฺหิโต ราชา, ''ยกฺขานํ กตโม นุสิฯ

๑๘๑. ''หตฺถปาทา จ เต เสตา, ตโต เสตตรํ [เสตตโร (ปี.)] สิโร;
คตฺตํ กมฺมาสวณฺณํ เต, กิลาสพหุโล จสิฯ

๑๘๒. ''วฏฺฏนาวฬิ [วฏฺฐนาวลิ (ปี.)] สงฺกาสา, ปิฏฺฐิ เต นินฺนตุนฺนตา;

กาฬปฺปุพฺพาว [กาฬปฺปุพฺพา จ (สฺยา.), กาฬา ปพฺพา จ (ปี.)] เต องฺคา, นาญฺญํ ปสฺสามิ เอทิสํฯ

๑๘๓. ‘‘อุคฺฆฏฺฏปาโท ตสิโต, กิโส ธมนิสนฺถโต;
ฉาโต อาตตฺตรูโปสิ [อาทิตฺตรูโปสิ (ก.), อติตฺตรูโปสิ (สฺยา. ก. อฏฺฐ.)], กุโตสิ กตฺถ คจฺฉสิฯ

๑๘๔. ‘‘ทุทฺทสี อปฺปกาโรสิ, ทุพฺพโณฺณ ภีมทสฺสโน;
ชเนตฺติ ยาปิ เต มาตา, น ตํ อิเจฺฉยฺย ปสฺสิตุํฯ

๑๘๕. ‘‘กึ กมฺมมกรํ [กมฺมมกรา (สี. สฺยา. ปี.)] ปุเพฺพ, กํ อวชฺฌํ อฆาตยิ;
กิพฺพิสํ ยํ กริตฺวาน, อิทํ ทุกฺขํ อุปาคมิ’’ฯ

๑๘๖. ตุคฺฆ เต อหมกฺขิสฺสํ, ยถาปิ กุสโล ตถา;
สจฺจวาทิญฺหิ โลกสฺมิํ, ปสํสนฺตีธ ปณฺฑิตาฯ

๑๘๗. เอโก จรํ โคคเวโส, มูโฬฺห อจฺจสริํ วเน;
อรเญฺญ อิรีเณ [อีริเณ (สี. สฺยา. ปี.)] วิวเน, นานากุญฺชรเสวิเตฯ

๑๘๘. วาฬมิคานุจริเต, วิปฺปนโฏฺฐสฺมิ กานเน;
อจริํ ตตฺถ สตฺตาหํ, ขุปฺปิปาส [ขุปฺปิปาสา (สี. ปี.)] สมปฺปิโตฯ

๑๘๙. ตตฺถ ตินฺทุกมทฺทกฺขิํ, วิสมฏฺฐํ พุภุกฺขิโต;
ปปาตมภิลมฺพนฺตํ, สมฺปนฺนผลธารินํฯ

๑๙๐. วาตสฺสิตานิ ภกฺขิสิํ, ตานิ รุจฺจิํสุ เม ภุสํ;
อติโตฺต รุกฺขมารูหิํ [มารุยฺห (สี. สฺยา.)], ตตฺถ เหสฺสามิ อาสิโตฯ

๑๙๑. เอกํ เม ภกฺขิตํ อาสิ, ทุติยํ อภิปตฺถิตํ;
ตโต สา ภญฺชถ สาขา, ฉินฺนา ผรสุนา วิยฯ

๑๙๒. โสหํ สหาว สาขาหิ, อุทฺธํปาโท อวํสิโร;
อปฺปติเฏฺฐ อนาลเมฺพ, คิริทุคฺคสฺมิ ปาปตํฯ

๑๙๓. ยสฺมา จ วาริ คมฺภีรํ, ตสฺมา น สมปชฺชิสํ [สมปชฺชสิํ (สี.), สมภชฺชิสํ (ปี.)];
ตตฺถ เสสิํ นิรานโนฺท, อนูนา [อนาโถ (สี.)] ทส รตฺติโยฯ

๑๙๔. อเถตฺถ กปิ มาคญฺฉิ [มาคจฺฉิ (สฺยา. ก.)], โคนงฺคุโล ทรีจโร;
สาขาหิ สาขํ วิจรโนฺต, ขาทมาโน ทุมปฺผลํฯ

๑๙๕. โส มํ ทิสฺวา กิสํ ปณฺฑุํ, การุญฺญมกรํ มยิ;
อโมฺภ โก นาม โส เอตฺถ, เอวํ ทุเกฺขน อฏฺฏิโตฯ

๑๙๖. มนุโสฺส อมนุโสฺส วา, อตฺตานํ เม ปเวทย;
ตสฺสญฺชลิํ ปณาเมตฺวา, อิทํ วจนมพฺรวิํฯ

๑๙๗. มนุโสฺสหํ พฺยสมฺปโตฺต [วสมฺปโตฺต (สฺยา. ก.)], สา เม นตฺถิ อิโต คติ;

ตํ โว วทามิ ภทฺทํ โว, ตฺวญฺจ เม สรณํ ภวฯ

๑๙๘. ครุํ [ครุ (สี. ปี.)] สิลํ คเหตฺวาน, วิจรี [วิจริ (ปี.)] ปพฺพเต กปิ;
สิลาย โยคฺคํ กตฺวาน, นิสโภ เอตทพฺรวิฯ

๑๙๙. เอหิ เม ปิฏฺฐิมารุยฺห, คีวํ คณฺหาหิ พาหุภิ;
อหํ ตํ อุทฺธริสฺสามิ, คิริทุคฺคต เวคสาฯ

๒๐๐. ตสฺส ตํ วจนํ สุตฺวา, วานรินฺทสฺส สิรีมโต;
ปิฏฺฐิมารุยฺห ธีรสฺส, คีวํ พาหาหิ อคฺคหึฯ

๒๐๑. โส มํ ตโต สมุฏฺฐาสิ, เตชสฺสี [เตชสี (สฺยา. ปี. ก.)] พลวา กปิ;
วิหญฺญมาโน กิเจฺฉน, คิริทุคฺคต เวคสาฯ

๒๐๒. อุทฺธริตฺวาน มํ สโนฺต, นิสโภ เอตทพฺรวิ;
อิงฺฆ มํ สมฺม รกฺขสฺสุ, ปสฺสุปิสฺสํ มุหุตฺตกํฯ

๒๐๓. สีหา พฺยคฺฆา จ ทีปี จ, อจฺฉโกกตรจฺฉโย;
เต มํ ปมตฺตํ หึเสยฺยุํ, เต ตฺวํ ทิสฺวา นิวารย [ทิสฺวาน วารย (ปี.)]ฯ

๒๐๔. เอวํ เม ปริตฺตาตูน [ปริตฺตาตูน (ก.)], ปสฺสุปิ โส มุหุตฺตกํ;
ตทาหํ ปาปิกํ ทิฏฺฐึ, ปฏิลจฺฉึ อโยนิโสฯ

๒๐๕. ภกฺโข อยํ มนุสฺสานํ, ยถา จเญฺญ วเน มิคา;
ยํ นูนิมํ วธิตฺวาน, ฉาโต ขาเทยฺย วานรํฯ

๒๐๖. อสิโต [อาสิโก (ปี.)] จ คมิสฺสามิ, มํสมาทาย สมฺพลํ;
กนฺตารํ นิตฺถริสฺสามิ, ปาเถยฺยํ เม ภวิสฺสติฯ

๒๐๗. ตโต สิลํ คเหตฺวาน, มตฺถกํ สนฺนิตาฬยึ;
มม คตฺต [ภตฺต (สี. สฺยา.), หตฺถ (ปี.)] กิลนฺตสฺส, ปหาโร ทุพฺพโล อหุฯ

๒๐๘. โส จ เวเคนุทปฺปโตฺต, กปิ รุหิร [รุธิร (สี.)] มกฺขิโต;
อสฺสุปุเณฺณหิ เนเตฺตหิ, โรทโนฺต มํ อุทิกฺขติฯ

๒๐๙. มาโยฺยมํ กริ ภทฺทเนฺต, ตฺวญฺจ นาเมทิสํ กริ;
ตฺวญฺจ โข นาม ทีฆาวุ [ทีฆายุ (ปี.)], อเญฺญ [อญฺญํ (ปี.)] วาเรตุมรหสิฯ

๒๑๐. อโห วต เร ปุริส, ตาว ทุกฺกรการก;
เอทิสา วิสมา ทุคฺคา, ปปาตา อุทฺธโต [อุทฺธโฏ (ปี.)] มยาฯ

๒๑๑. อานีโต ปรโลกาว, ทุเพฺภยฺยํ มํ อมญฺญถ;
ตํ เตน ปาปธเมฺมน, ปาปํ ปาเปน จินฺติตํฯ

๒๑๒. มา เหว ตฺวํ อธมฺมฏฺฐ, เวทนํ กฏุกํ ผุสิ;
มา เหว ปาปกมฺมํ ตํ, ผลํ เวฬุํว ตํ วธิฯ

๒๑๓. ยิเม นตฺถิ วิสฺสาโส, ปาปธมฺม อสญฺญต [ปาปธมฺมํ อมญฺญถ (ปี.)];
เอหิ เม ปิฏฺฐิโต คจฺฉ, ทิสฺสมาโนว สนฺติเกฯ

๒๑๔. มุโตฺตสิ หตฺถา วาฬานํ, ปโตฺตสิ มานุสึ ปทํ;
เอส มโคฺค อธมฺมฏฺฐ, เตน คจฺฉ ยถาสุขํฯ

๒๑๕. อิทํ วตฺวา คิริจโร, รหเท [รุหิรํ (สฺยา. ก.)] ปกฺขลฺย มตฺถกํ;
อสฺสูนิ สมฺปมชฺชิตฺวา, ตโต ปพฺพตมารุหิฯ

๒๑๖. โสหํ เตนาภิสโตฺตสฺมิ, ปริฬาเหน อฏฺฏิโต;
ฑยฺหมาเนน คเตฺตน, วาริํ ปาตุํ อุปาคมิํฯ

๒๑๗. อคฺคินา วิย สนฺตโตฺต, รหโท รุหิรมกฺขิโต;
ปุพฺพโลหิตสงฺกาโส, สโพฺพ เม สมปชฺชถฯ

๒๑๘. ยาวโนฺต อุทพินฺทูนิ, กายสฺมิํ นิปตึสุ เม;
ตาวโนฺต คณฺฑ [คณฺฑู (สี. ปี.), คณฺฑุ (สฺยา.)] ชาเยถ, อทฺธเพลุวสาทิสาฯ

๒๑๙. ปภินฺนา ปคฺฆริํสุ เม, กุณปา ปุพฺพโลหิตา;
เยน เยเนว คจฺฉามิ, คาเมสุ นิคเมสุ จฯ

๒๒๐. ทณฺฑหตฺถา นิวาเรนฺติ, อิตฺถิโย ปุริสา จ มํ;
โอกฺกิตา [โอกิณฺณา (สี.)] ปูติคเนฺธน, มาสฺสุ โอเรน อาคมา [มาคมา (สี. ปี.)]ฯ

๒๒๑. เอตาทิสํ อิทํ ทุกฺขํ, สตฺต วสฺสานิ ทานิ เม;
อนุโภมิ สกํ กมฺมํ, ปุเพฺพ ทุกฺกฏมตฺตโนฯ

๒๒๒. ตํ โว วทามิ ภทฺทเนฺต [ภทฺทํ โว (สี. ปี.)], ยาวเนฺตตฺถ สมาคตา;
มาสฺสุ มิตฺตาน [มิตฺตานํ (สี. ปี.)] ทุพฺภิโตฺถ, มิตฺตทุโพฺภ หิ ปาปโกฯ

๒๒๓. กุฏฺฐี กิลาสี ภวติ, โย มิตฺตานิธ ทุพฺภติ [โย มิตฺตานํ อิธทุทฺภิ (สี. อฏฺฐ.), โย มิตฺตานํ อิธ ทุพฺภติ (ปี.)];
กายสฺส เภทา มิตฺตทฺทุ [มิตฺตทุพฺภี (สฺยา. ก.)], นิรยํ โสปปชฺชตีติ [โส อุปปชฺชตีติ (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

มหากปิชาตกํ ฉฏฺฐํฯ

๕๑๗. ทกรกฺขสชาตกํ (๗)

๒๒๔. สเจ โว วุยฺหมานานํ, สตฺตนฺนํ อุทกณฺณเว;
มนุสฺสพลิเมสาโน, นาวํ คเณฺหยฺย รกฺขโส;
อนุปุพฺพํ กถํ ทตฺวา, มุเญฺจสิ ทกรกฺขสา [ทกรกฺขโต (ปี.)]ฯ

๒๒๕. มาตรํ ปฐมํ ทชฺชํ, ภริยํ ทตฺวาน ภาตรํ;
ตโต สหายํ ทตฺวาน, ปญฺจมํ ทชฺชํ [ทชฺช (สฺยา.)] พฺราหฺมณํ;
ฉฏฺฐาหํ ทชฺชมตฺตานํ, เนว ทชฺชํ มโหสธํฯ

๒๒๖. โปเสตา เต ชเนตฺตี จ, ทีฆรตฺตานุกมฺปิกา;

ฉพฺภี ตยิ ปทุสฺสติ [ปทุฏฺฐสฺมิํ (สี. สฺยา.)], ปณฺฑิตา อตฺถทสฺสินี;
อญฺญํ อุปนิสํ กตฺวา, วธา ตํ ปริโมจยิฯ

๒๒๗. ตาทิสิํ [ตาทิสํ (ก.)] ปาณททิํ, โอรสํ คพฺภธารินิํ [คพฺภธาริณิํ (สี. สฺยา.)];
มาตรํ เกน โทเสน, ทชฺชาสิ ทกรกฺขิโน [ทกรกฺขโต (ปี.)]ฯ

๒๒๘. ทหรา วิยลงฺการํ, ธาเรติ อปิฬนฺธนํ;
โทวาริเก อนีกเฏฺฐ, อติเวลํ ปชคฺฆติ [สญฺชคฺฆติ (ก.)]ฯ

๒๒๙. อโถปิ ปฏิราชูนํ, สยํ ทูตานิ สาสติ;
มาตรํ เตน โทเสน, ทชฺชาหํ ทกรกฺขิโนฯ

๒๓๐. อิตฺถิคุมฺพสฺส ปวรา, อจฺจนฺตํ ปิยภาณินี [อจฺจนฺตปิยวาทินี (สี. ปี.)];
อนุคฺคตา [อนุพฺพตา (สฺยา.), อนุปุพฺพตา (ก.)] สีลวตี, ฉายาว อนปายินีฯ

๒๓๑. อโกฺกธนา ปุญฺญวตี [ปญฺญวตี (สี. ปี.)], ปณฺฑิตา อตฺถทสฺสินี;
อุพฺพริํ [อุปฺปริํ (สี.)] เกน โทเสน, ทชฺชาสิ ทกรกฺขิโนฯ

๒๓๒. ขิฑฺฑารติสมาปนฺนํ, อนตฺถวสมาคตํ;
สา มํ สกาน ปุตฺตานํ, อยาจํ ยาจเต ธนํฯ

๒๓๓. โสหํ ททามิ สารโตฺต [สารโต (สฺยา.)], พหุํ อุจฺจาวจํ ธนํ;
สุทุจฺจชํ จชิตฺวาน, ปจฺฉา โสจามิ ทุมฺมโน;
อุพฺพริํ เตน โทเสน, ทชฺชาหํ ทกรกฺขิโนฯ

๒๓๔. เยโนจิตา ชนปทา [ชานปทา (สี. สฺยา. ปี.)], อานีตา จ ปฏิคฺคหํ;
อาภตํ ปรรชฺเชภิ, อภิฏฺฐาย พหุํ ธนํฯ

๒๓๕. ธนุคฺคหานํ ปวรํ, สูรํ ติขิณมนฺตินํ;
ภาตรํ เกน โทเสน, ทชฺชาสิ ทกรกฺขิโนฯ

๒๓๖. เยโนจิตา [มโยจิตา (สี.), มยาจิตา (ปี.)] ชนปทา, อานีตา จ ปฏิคฺคหํ;
อาภตํ ปรรชฺเชภิ, อภิฏฺฐาย พหุํ ธนํฯ

๒๓๗. ธนุคฺคหานํ ปวโร, สูโร ติขิณมนฺติ จ [ติขิณมนฺติโน (ก.)];
มยายํ [มยา โส (สี. ปี.)] สุขิโต ราชา, อติมญฺญติ ทารโกฯ

๒๓๘. อุปฏฺฐานมฺปิ เม อยฺย, น โส เอติ ยถา ปุเร;
ภาตรํ เตน โทเสน, ทชฺชาหํ ทกรกฺขิโนฯ

๒๓๙. เอกรเตฺตน อุภโย, ตฺวเญฺจว ธนุเสข จ [ธนุเสขวา (สี. สฺยา. ปี.)];
อุโภ ชาเตตฺถ ปญฺจาลา, สหายา สุสมาวยาฯ

๒๔๐. จริยา ตํ อนุพนฺธิโตฺถ [อนุพโนฺธ (ก.)], เอกทุกฺขสุโข ตว;
อุสฺสุโกฺก เต ทิวารตฺติํ, สพฺพกิเจฺจสุ พฺยาวโฏ;
สหายํ เกน โทเสน, ทชฺชาสิ ทกรกฺขิโนฯ

๒๔๑. ภริยา มํ อยํ [จริยาย อยํ (สี. ปี.)] อเยฺย, ปชคฺฆิโตฺถ [สญฺชคฺฆิโตฺถ (สฺยา.)] มยา สห;
อชฺชาปิ เตน วเณฺณน, อติเวลํ ปชคฺฆติฯ

๒๔๒. อุพฺพริยาปิหํ อเยฺย, มนฺตยามิ รโหคโต;
อนามโนฺต [อนามนฺตา (สี.)] ปวิสติ, ปุเพฺพ อปฺปฏิเวทิโตฯ

๒๔๓. ลทฺธทฺวาโร [ลทฺธวาโร (สี. ปี.)] กโตกาโส, อหิริกํ อนาทรํ;
สหายํ เตน โทเสน, ทชฺชาหํ ทกรกฺขิโนฯ

๒๔๔. กุสโล สพฺพนิมิตฺตานํ, รุตญฺญู [รุทญฺญู (สี. สฺยา. ปี.)] อาคตาคโม;
อุปฺปาเต สุปิเน ยุโตฺต, นิยฺยาเน จ ปเวสเนฯ

๒๔๕. ปโฏฺฐ [ปโทฺธ (สี. ปี.)] ภูมนฺตลิกฺขสฺมิํ, นกฺขตฺตปทโกวิโท;
พฺราหฺมณํ เกน โทเสน, ทชฺชาสิ ทกรกฺขิโนฯ

๒๔๖. ปริสายมฺปิ เม อเยฺย, อุมฺมีลิตฺวา อุทิกฺขติ;
ตสฺมา อจฺจภมุํ ลุทฺทํ, ทชฺชาหํ ทกรกฺขิโนฯ

๒๔๗. สสมุทฺทปริยายํ , มหิํ สาครกุณฺฑลํ;
วสุนฺธรํ อาวสสิ, อมจฺจปริวาริโตฯ

๒๔๘. จาตุรโนฺต มหารโฏฺฐ, วิชิตาวี มหพฺพโล;
ปถพฺยา เอกราชาสิ, ยโส เต วิปุลํ คโตฯ

๒๔๙. โสฬสิตฺถิสหสฺสานิ, อามุตฺตมณิกุณฺฑลา;
นานาชนปทา นารี, เทวกญฺญูปมา สุภาฯ

๒๕๐. เอวํ สพฺพงฺคสมฺปนฺนํ, สพฺพกามสมิทฺธินํ;
สุขิตานํ ปิยํ ทีฆํ, ชีวิตํ อาหุ ขตฺติยฯ

๒๕๑. อถ ตฺวํ เกน วเณฺณน, เกน วา ปน เหตุนา;
ปณฺฑิตํ อนุรกฺขโนฺต, ปาณํ จชสิ ทุจฺจชํฯ

๒๕๒. ยโตปิ อาคโต อเยฺย, มม หตฺถํ มโหสโธ;
นาภิชานามิ ธีรสฺส, อนุมตฺตมฺปิ ทุกฺกฏํฯ

๒๕๓. สเจ จ กิสฺมิจิ กาเล, มรณํ เม ปุเร สิยา;
โส เม ปุเตฺต [ปุเตฺต จ เม (สี. สฺยา. ปี.] ปปุเตฺต จ, สุขาเปยฺย มโหสโธฯ

๒๕๔. อนาคตํ ปจฺจุปฺปนฺนํ, สพฺพมตฺถมฺปิ ปสฺสติ [สพฺพมตฺถํ วิปสฺสติ (สี. สฺยา. ปี.)];
อนาปราธกมฺมนฺตํ, น ทชฺชํ ทกรกฺขิโนฯ

๒๕๕. อิทํ สุณาถ ปญฺจาลา, จูฬเนยฺยสฺส [จูฬนียสฺส (สี.)] ภาสิตํ;
ปณฺฑิตํ อนุรกฺขโนฺต, ปาณํ จชติ ทุจฺจชํฯ

๒๕๖. มาตุ ภริยาย ภาตุจฺจ, สขิโน พฺราหฺมณสฺส จ;

อตฺตโน จาปิ ปญฺจาโล, ฉนฺนํ จชติ ชีวิตํฯ

๒๕๗. เอวํ มหตฺถิกา [ขหิทฺธิยา (สฺยา.), มหิทฺธิกา (ก.)] ปญฺญา, นิปุณา สาธุจินฺตินี;
ทิฏฺฐธมฺมหิตตฺถาย, สมฺปรายสุขาย จาติฯ

ทกรกฺขสชาตกํ สตฺตมํฯ

๕๑๘. ปณฺฑรนาคราชชาตกํ (๘)

๒๕๘. วิกิณฺณวาจํ อนิคุยฺห [อนิคูฬฺห (ปี.)] มนฺตํ, อสญฺญตํ อปริจกฺขิตารํ [อปริรกฺขิตารํ (ก.)];
ภยํ ตมเนฺวติ สยํ อโพธํ, นาคํ ยถา ปณฺฑรกํ สุปโณฺณ [สุวโณฺณ (ก.)]ฯ

๒๕๙. โย คุยฺหมนฺตํ ปริรกฺขเนยฺยํ, โมหา นโร สํสติ หาสมาโน [ภาสมาโน (ปี.)];
ตํ ภินฺนมนฺตํ ภยมเนฺวติ ขิปฺปํ, นาคํ ยถา ปณฺฑรกํ สุปโณฺณฯ

๒๖๐. นานุมิโตฺต ครุํ อตฺถํ, คุยฺหํ เวทิตุมรหติ;
สุมิโตฺต จ อสมฺพุทฺธํ, สมฺพุทฺธํ วา อนตฺถ วาฯ

๒๖๑. วิสฺสาสมาปชฺชิมหํ อเจลํ [อเจโล (สี. ปี.)], สมโณ อยํ สมฺมโต ภาวิตโตฺต;
ตสฺสาหมกฺขึ วิวรึ [วิวรํ (สี.)] คุยฺหมตฺถํ, อตีตมโตฺถ กปณํ [กปโณ (ปี.)] รุทามิฯ

๒๖๒. ตสฺสาหํ ปรมํ [ปุริมํ (สี.)] พฺรเหฺม คุยฺหํ, วาจญฺหิ มํ นาสกฺขึ [นาสกฺขิ (ปี.)] สํยเมตุํ;
ตปฺปกฺขโต หิ ภยมาคตํ มมํ, อตีตมโตฺถ กปณํ รุทามิฯ

๒๖๓. โย เว นโร สุหทํ มญฺญมาโน, คุยฺหมตฺถํ สํสติ ทุกฺกุลีเน;
โทสา ภยา อถวา ราครตฺตา [ราครโตฺต (สี. สฺยา. ปี.)], ปลฺลตฺถิโต [ปลฺลิโตฺถ (ปี.), ปลฺลตฺติโต (ก.)] พาโล อสํสยํ โสฯ

๒๖๔. ติโรกฺขวาโจ อสตํ ปวิโฏฺฐ, โย สงฺคตีสุ มุทีเรติ วากฺยํ;
อาสีวิโส ทุมฺมุโขตฺยาหุ ตํ นรํ, อารา อารา [อารา อรา (ปี.)] สํยเม ตาทิสมฺหาฯ

๒๖๕. อนฺนํ ปานํ กาสิก [กาสิกํ (ปี.)] จนฺทนญฺจ, มนาปิตฺถิโย มาลมุจฺฉาทนญฺจ;
โอหาย คจฺฉามเส สพฺพกาเม, สุปณฺณ ปาณุปคตาว ตฺยมฺหาฯ

๒๖๖. โก นีธ ติณฺณํ ครหํ อุเปติ, อสฺมึธ โลเก ปาณภู นาคราช;
สมโณ สุปโณฺณ อถ วา ตฺวเมว, กึ การณา ปณฺฑรกคฺคหีโตฯ

๒๖๗. สมโณติ เม สมฺมตโตฺต อโหสิ, ปิโย จ เม มนสา ภาวิตโตฺต;
ตสฺสาหมกฺขึ วิวรึ คุยฺหมตฺถํ, อตีตมโตฺถ กปณํ รุทามิฯ

๒๖๘. น จตฺถิ สโตฺต อมโร ปถพฺยา, ปญฺญาวิธา นตฺถิ น นินฺทิตพฺพา;
สเจฺจน ธเมฺมน ธิติยา [ธิยา (สี. ปี.)] ทเมน, อลพฺภมพฺยาหรตี นโร อิธฯ

๒๖๙. มาตาปิตา ปรมา พนฺธวานํ, นาสฺส ตติโย อนุกมฺปกตฺถิ;
เตสมฺปิ คุยฺหํ ปรมํ น สํเส, มนฺตสฺส เภทํ ปริสงฺกมาโนฯ

๒๗๐. มาตาปิตา ภคินี ภาตโร จ, สหายา วา ยสฺส โหนฺติ สปกฺขา;

เตสมฺปิ คุยฺหํ ปรมํ น สํเส, มนฺตสฺส เภทํ ปริสงฺกมาโนฯ

๒๗๑. ภริยา เจ ปุริสํ วชฺชา, โกมารี ปิยภาณินี;
ปุตฺตรูปยสูเปตา , ญาติสงฺฆปุรกฺขตา, ตสฺสาปิ คุยฺหํ ปรมํ น สํเส;
มนฺตสฺส เภทํ ปริสงฺกมาโนฯ

๒๗๒. น คุยฺหมตฺถํ [คุยฺหตฺถํ (ก.)] วิวเรยฺย, รเกฺขยฺย นํ ยถา นิธึ;
น หิ ปาตุกโต สาธุ, คุโยฺห อโตฺถ ปชานตาฯ

๒๗๓. ถิยา คุยฺหํ น สํเสยฺย, อมิตฺตสฺส จ ปณฺฑิโต;
โย จามิเสน สํหีโร, หทยเตฺถโน จ โย นโรฯ

๒๗๔. คุยฺหมตฺถํ อสมฺพุทฺธํ, สโมฺพธยติ โย นโร;
มนฺตเภทภยา ตสฺส, ทาสภูโต ติติกฺขติฯ

๒๗๕. ยาวโนฺต ปุริสสฺสตฺถํ, คุยฺหํ ชานนฺติ มนฺตินํ;
ตาวโนฺต ตสฺส อุเพฺพคา, ตสฺมา คุยฺหํ น วิสฺสเชฯ

๒๗๖. วิวิจฺจ ภาเสยฺย ทิวา รหสฺสํ, รตฺตึ คิรํ นาติเวลํ ปมฺุเญฺจ;
อุปสฺสุติกา หิ สุณนฺติ มนฺตํ, ตสฺมา มโนฺต ขิปฺปมุเปติ เภทํฯ

๒๗๗. ยถาปิ อสฺส [อโย (สฺยา.), อย (ก.)] นครํ มหนฺตํ, อทฺวารกํ [อาฬารกํ (ปี.)] อายสํ ภทฺทสาลํ;
สมนฺตขาตาปริขาอุเปตํ, เอวมฺปิ เม เต อิธ คุยฺหมนฺตาฯ

๒๗๘. เย คุยฺหมนฺตา อวิกิณฺณวาจา, ทฬฺหา สทเตฺถสุ นรา ทุชิวฺห [ทุชิวฺหา (สฺยา. ปี.)];
อารา อมิตฺตา พฺยวชนฺติ เตหิ, อาสีวิสา วา ริว สตฺตุสงฺฆา [สตฺตสงฺฆา (สี. สฺยา.)]ฯ

๒๗๙. หิตฺวา ฆรํ ปพฺพชิโต อเจโล, นโคฺค มุโณฺฑ จรติ ฆาสเหตุ;
ตมฺหิ [ตมฺหี (ปี.)] นุ โข วิวรึ คุยฺหมตฺถํ, อตฺถา จ ธมฺมา จ อปคฺคตมฺหา [อปาคตมฺหา (สี.), อปคตมฺหา (สฺยา.), อวาคตมฺหา (ปี.)]ฯ

๒๘๐. กถํกโร โหติ สุปณฺณราช, กึสีโล เกน วเตน วตฺตํ;
สมโณ จรํ หิตฺวา มมายิตานิ, กถํกโร สคฺคมุเปติ ฐานํฯ

๒๘๑. หิริยา ติติกฺขาย ทเมนุเปโต [ทเมน ขนฺติยา (สี. สฺยา. ปี.)], อโกฺกธโน เปสุณิยํ ปหาย;
สมโณ จรํ หิตฺวา มมายิตานิ, เอวํกโร สคฺคมุเปติ ฐานํฯ

๒๘๒. มาตาว ปุตฺตํ ตรุณํ ตนุชฺชํ [ตนูชํ (สี.)], สมฺผสฺสตา [สมฺปสฺส ตํ (สี. ปี.)] สพฺพคตฺตํ ผเรติ;
เอวมฺปิ เม ตฺวํ ปาตุรหุ ทิชินฺท, มาตาว ปุตฺตํ อนุกมฺปมาโนฯ

๒๘๓. หนฺทชฺช ตฺวํ มุญฺจ [มุจฺจ (สี.)] วธา ทุชิวฺห, ตโย หิ ปุตฺตา น หิ อโญฺญ อตฺถิ;
อเนฺตวาสี ทินฺนโก อตฺรโช จ, รชฺชสฺสุ [รชสฺสุ (สี. สฺยา. ปี.)] ปุตฺตญฺญตโร เม อโหสิฯ

๒๘๔. อิเจฺจว วากฺยํ วิสชฺชี สุปณฺโณ, ภุมฺยํ ปติฏฺฐาย ทิโช ทุชิวฺหํ;
มุตฺตชฺช ตฺวํ สพฺพภยาติวโตฺต, ถลูทเก โหหิ มยาภิคุโตฺตฯ

๒๘๕. อาตงฺกินํ ยถา กุสโล ภิสโกฺก, ปิปาสิตานํ รหโทว สีโต;
เวสฺมํ ยถา หิมสีตฏฺฏิตานํ [หิมสิสิรฏฺฏิตานํ (ปี.)], เอวมฺปิ เต สรณมหํ ภวามิฯ

๒๘๖. สนฺธึ กตฺวา อมิเตฺตน, อณฺฑเชน ชลาพุช;
วิวริย ทาฐํ เสสิ, กุโต ตํ ภยมาคตํฯ

๒๘๗. สงฺเกเถว อมิตฺตสฺมึ, มิตฺตสฺมิมฺปิ น วิสฺสเส;
อภยา ภยมุปฺปนฺนํ, อปิ มูลานิ กนฺตติฯ

๒๘๘. กถํ นุ วิสฺสเส ตฺยมฺหิ, เยนาสิ กลโห กโต;
นิจฺจยเตฺตน ฐาตพฺพํ, โส ทิสพฺภิ [โส ทิสมฺหิ (ปี.)] น รชฺชติฯ

๒๘๙. วิสฺสาสเย น จ ตํ [นํ (สี. สฺยา. ปี.)] วิสฺสเยยฺย, อสงฺกิโต สงฺกิโต จ [อสงฺกิโต จ สงฺกิโต (สี. ปี.)] ภเวยฺย;
ตถา ตถา วิญฺญู ปรกฺกเมยฺย, ยถา ยถา ภาวํ ปโร น ชญฺญาฯ

๒๙๐. เต เทววณฺณา [เทววณฺณี (ปี.)] สุขุมาลรูปา, อุโภ สมา สุชยา [สุชโย (สี. สฺยา. ปี.)] ปุญฺญขนฺธา [ปุญฺญคนฺธา (ปี.)];
อุปาคมุํ กรมฺปิยํ [กาทมฺพิยํ (สี.), การมฺพิยํ (ปี.)] อเจลํ, มิสฺสีภูตา อสฺสวาหาว นาคาฯ

๒๙๑. ตโต หเว ปณฺฑรโก อเจลํ, สยเมวุปาคมฺม อิทํ อโวจ;
มุตฺตชฺชหํ สพฺพภยาติวโตฺต, น หิ [ห (ปี.)] นูน ตุยฺหํ มนโส ปิยมฺหาฯ

๒๙๒. ปิโย หิ เม อาสิ สุปณฺณราชา, อสํสยํ ปณฺฑรเกน สจฺจํ;
โส ราครโตฺตว อกาสิเมตํ, ปาปกมฺมํ [ปาปํ กมฺมํ (สี. ปี.)] สมฺปชาโน น โมหาฯ

๒๙๓. น เม ปิยํ อปฺปิยํ วาปิ โหติ, สมฺปสฺสโต โลกมิมํ ปรญฺจ;
สุสญฺญตานญฺหิ วิยญฺชเนน, อสญฺญโต โลกมิมํ จราสิฯ

๒๙๔. อริยาวกาโสสิ อนริโยวาสิ [อนริโย จาสิ (สี. ปี.)], อสญฺญโต สญฺญตสนฺนิกาโส;
กณฺหาภิชาติโกสิ อนริยรูโป, ปาปํ พหุํ ทุจฺจริตํ อจาริฯ

๒๙๕. อทุฏฺฐสฺส ตุวํ ทุพฺภิ, ทุพฺภี [ทูภิ, ทูภี (ปี.)] จ ปิสุโณ จสิ;
เอเตน สจฺจวเชฺชน, มุทฺธา เต ผลตุ สตฺตธาฯ

๒๙๖. ตสฺมา หิ มิตฺตานํ น ทุพฺภิตพฺพํ, มิตฺตทุพฺภา [มิตฺตทุพฺภา หิ (สฺยา.)] ปาปิโย นตฺถิ อโญฺญ;
อาสิตฺตสโตฺต นิหโต ปถพฺยา, อินฺทสฺส วาเกฺยน หิ สํวโร หโตติฯ

ปณฺฑรนาคราชชาตกํ [ปณฺฑรกชาตกํ (สี. สฺยา. ปี.)] อฏฺฐมํฯ

๕๑๙. สมฺพุลาชาตกํ (๙)

๒๙๗.

กา เวธมานา คิริกนฺทรายํ, เอกา ตุวํ ติฏฺฐสิ สํหิตูรุ [สญฺญูร (สี. ปี.), สญฺจิตูรุ (สฺยา.)];
ปุฏฺฐาสิ เม ปาณิปเมยฺยมชฺฌ, อกฺขาหิ เม นามญฺจ พนฺธเว จฯ

๒๙๘. โอภาสยํ วนํ รมฺมํ, สีหพฺยคฺฆนิเสวิตํ;
กา วา ตุวมสิ กลฺยาณิ, กสฺส วา ตุวํ สุมชฺฌิเม;
อภิวาเทมิ ตํ ภทฺท, ทานวาหํ นมตฺถุ เตฯ

๒๙๙. โย ปุตฺโต กาสิราชสฺส, โสตฺถิเสโนติ ตํ วิทู;
ตสฺสาหํ สมฺพุลา ภริยา, เอวํ ชานาหิ ทานว;
อภิวาเทมิ ตํ ภนฺเต [ภทฺทนฺเต (สี. สฺยา.)], สมฺพุลาหํ นมตฺถุ เตฯ

๓๐๐. เวเทหปุตฺโต ภทฺทนฺเต, วเน วสติ อาตุโร;
ตมหํ โรคสมฺมตฺตํ, เอกา เอกํ อุปฏฺฐหํ [อุปฏฺฐหึ (สี.)]ฯ

๓๐๑. อหญฺจ วนมุญฺฉาย, มธุมํสํ มิคาพิลํ [มิคาวิลํ (สี.)];
ยทา หรามิ ตํ ภกฺข, ตสฺส นูนชฺช นาธติ [นาถติ (ก.)]ฯ

๓๐๒. กึ วเน ราชปุตฺเตน, อาตุเรน กริสฺสสิ;
สมฺพุเล ปริจิณฺเณน, อหํ ภตฺตา ภวามิ เตฯ

๓๐๓. โสกฏฺฏาย ทุรตฺตาย, กึ รูปํ วิชฺชเต มม;
อญฺญํ ปริเยส ภทฺทนฺเต, อภิรูปตรํ มยาฯ

๓๐๔. เอหิมํ คิริมารุยฺห, ภริยา เม [มยฺหํ (สี. สฺยา. ปี.)] จตุสฺสตา;
ตาสํ ตฺวํ ปวรา โหหิ, สพฺพกามสมิทฺธินีฯ

๓๐๕. นูน [นนุ (สี. สฺยา. ปี. ก.)] ตารกวณฺณาเภ [หาฏกวณฺณาเภ (ปี.)], ยํ กิญฺจิ มนสิจฺฉสิ;
สพฺพํ ตํ ปจุรํ มยฺหํ, รมสฺสุวชฺช [รมสฺสุชฺช (สี. สฺยา.)] มยา สหฯ

๓๐๖. โน เจ ตุวํ มเหเสยฺยํ, สมฺพุเล การยิสฺสสิ;
อลํ ตฺวํ ปาตราสาย, ปเณฺห [มเณฺญ (สี. ปี.)] ภกฺขา ภวิสฺสสิฯ

๓๐๗. ตญฺจ สตฺตชโฏ ลุทฺโท, กฬาโร ปุริสาทโก;
วเน นาถํ อปสฺสนฺตึ, สมฺพุลํ อคฺคหี ภุเชฯ

๓๐๘. อธิปนฺนา ปิสาเจน, ลุเทฺทนามิสจกฺขุนา;
สา จ สตฺตุวสมฺปตฺตา, ปติเมวานุโสจติฯ

๓๐๙. น เม อิทํ ตถา ทุกฺขํ, ยํ มํ ขาเทยฺย รกฺขโส;
ยญฺจ เม อยฺยปุตฺตสฺส, มโน เหสฺสติ อญฺญถาฯ

๓๑๐. น สนฺติ เทวา ปวสนฺติ นูน, น หิ นูน สนฺติ อิธ โลกปาลา;
สหสา กโรนฺตานมสญฺญตานํ, น หิ นูน สนฺติ ปฏิเสธิตาโรฯ

๓๑๑. อิตฺถีนเมสา ปวรา ยสสฺสินี, สนฺตา สมา อคฺคิริวุคฺคเตชา;

ตเณฺจ ตุวํ รกฺขสาเทสิ กญฺญํ, มุทฺธา จ หิ สตฺตธา เต ผเลยฺย;
มา ตุวํ ทหี [ชหี (ปี.)] มุญฺจ ปติพฺพตาย [ปติพฺพตา สา (สี.), ปติพฺพตา ยา (ปี.)]ฯ

๓๑๒. สา จ อสฺสมมาคจฺฉิ, ปมุตฺตา ปุริสาทกา;
นีฬํ [นิฑฺฑํ (สฺยา. ก.)] ปฬินํ สกุณีว [ผลินสกุณีว (สี. สฺยา. ปี.)], คตสิงฺคํว อาลยํฯ

๓๑๓. สา ตตฺถ ปริเทเวสิ, ราชปุตฺตี ยสสฺสินี;
สมฺพุลา อุตุมตฺตกฺขา, วเน นาถํ อปสฺสนฺตี [อปสฺสตี (สี.)]ฯ

๓๑๔. สมเณ พฺราหฺมเณ วเนฺท, สมฺปนฺนจรเณ อิเส;
ราชปุตฺตํ อปสฺสนฺตี, ตุมฺหํมฺหิ [ตุมฺหํ หิ (ปี.)] สรณํ คตาฯ

๓๑๕. วเนฺท สีเห จ พฺยเคฺฆ จ, เย จ อเญฺญ วเน มิคา;
ราชปุตฺตํ อปสฺสนฺตี, ตุมฺหํมฺหิ สรณํ คตาฯ

๓๑๖. ติณา [ติณ (ปี.)] ลตานิ โอสโธฺย, ปพฺพตานิ วนานิ จ;
ราชปุตฺตํ อปสฺสนฺตี, ตุมฺหํมฺหิ สรณํ คตาฯ

๓๑๗. วเนฺท อินฺทีวรีสามํ, รตฺตึ นกฺขตฺตมาลินึ;
ราชปุตฺตํ อปสฺสนฺตี, ตุมฺหํมฺหิ สรณํ คตาฯ

๓๑๘. วเนฺท ภาคีรถึ คงฺคํ, สวนฺตีนํ ปฏิคฺคหํ;
ราชปุตฺตํ อปสฺสนฺตี, ตุมฺหํมฺหิ สรณํ คตาฯ

๓๑๙. วเนฺท อหํ ปพฺพตราชเสฏฺฐํ, หิมวนฺตํ สิลุจฺจยํ;
ราชปุตฺตํ อปสฺสนฺตี, ตุมฺหํมฺหิ สรณํ คตาฯ

๓๒๐. อติสายํ วตาคจฺฉิ, ราชปุตฺติ ยสสฺสินิ;
เกน นุชฺช สมาคจฺฉิ [สมาคจฺฉิ (สี. ปี.)], โก เต ปิยตโร มยาฯ

๓๒๑. อิทํ โขหํ ตทาโวจํ [ตทโวจํ (สี. สฺยา.)], คหิตา เตน สตฺตุนา;
น เม อิทํ ตถา ทุกฺขํ, ยํ มํ ขาเทยฺย รกฺขโส;
ยญฺจ เม อยฺยปุตฺตสฺส, มโน เหสฺสติ อญฺญถาฯ

๓๒๒. โจรีนํ พหุพุทฺธีนํ, ยาสุ สจฺจํ สุทุลฺลภํ;
ถีนํ ภาโว ทุราชาโน, มจฺฉเสฺสโวทเก คตํฯ

๓๒๓. ตถา มํ สจฺจํ ปาเลตุ, ปาลยิสฺสติ เจ มมํ;
ยถาหํ นาภิชานามิ, อญฺญํ ปิยตรํ ตยา;
เอเตน สจฺจวเชฺชน, พฺยาธิ เต วูปสมฺมตุฯ

๓๒๔. เย กุญฺชรา สตฺตสตา อุฬารา, รกฺขนฺติ รตฺตินฺทิวมุยฺยุตาวุธา;
ธนุคฺคหานญฺจ สตานิ โสฬส, กถํวิเธ ปสฺสสิ ภเทฺท สตฺตโวฯ

๓๒๕. อลงฺกตาโย ปทุมุตฺตรตฺตจา, วิราคิตา ปสฺสติ หํสคฺครา;
ตาสํ สุณิตฺวา มิตคีตวาทิตํ [มิตคีตวาทินํ (ปี.)], น ทานิ เม ตาต ตถา ยถา ปุเรฯ

๓๒๖. สุวณฺณสํกจฺจธรา สุวิคฺคหา, อลงฺกตา มานุสิยจฺฉรูปมา;
เสโนปิยา [เสนูปิยา (ปี.)] ตาต อนินฺทิตงฺคิโย, ขตฺติยกญฺญา ปฏิโลภยนฺติ [ปฏิลาภยนฺติ (ปี.)] นํฯ

๓๒๗. สเจ อหํ ตาต ตถา ยถา ปุเร, ปตึ ตมุญฺฉาย ปุนา วเน ภเร;
สมฺมานเย มํ น จ มํ วิมานเย, อิโตปิ เม ตาต ตโต วรํ สิยาฯ

๓๒๘. ยมนฺนปาเน วิปุลสฺมิ โอหิเต, นารี วิมฏฺฐาภรณา อลงฺกตา;
สพฺพงฺคุเปตา [ปญฺจงฺคุเปตา (สี. สฺยา. ปี.)] ปติโน จ อปฺปิยา, อพชฺฌ [อวชฺฌ (สฺยา.), อาพชฺฌ (ปี.)] ตสฺสา มรณํ ตโต วรํฯ

๓๒๙. อปิ เจ ทลิทฺทา กปณา อนาฬฺหิยา, กฏาทุตียา ปติโน จ สา ปิยา;
สพฺพงฺคุเปตายปิ อปฺปิยาย, อยเมว เสยฺยา [เสโยฺย (สฺยา. ก.)] กปณาปิ ยา ปิยา [กปณาปิ ยา (ก.)]ฯ

๓๓๐. สุทุลฺลภิตฺถี ปุริสสฺส ยา หิตา, ภตฺติตฺถิยา ทุลฺลโภ โย หิโต จ;
หิตา จ เต สีลวตี จ ภริยา, ชนินฺท ธมฺมํ จร สมฺพุลายฯ

๓๓๑. สเจ ตุวํ วิปุเล ลทฺธโภเค, อิสฺสาวติณฺณา มรณํ อุเปสิ;
อหญฺจ เต ภทฺท อิมา ราชกญฺญา [อิมา จ กญฺญา (ปี.)], สเพฺพ [สเพฺพว (สี. สฺยา. ปี.)] เต วจนกรา ภวามาติฯ

สมฺพุลาชาตกํ นวมํฯ

๕๒๐. คนฺธตินฺทุกชาตกํ (๑๐)

๓๓๒. อปฺปมาโท อมตํ ปทํ [อมตปทํ (สี. ปี.)], ปมาโท มจฺจุโน ปทํ;
อปฺปมตฺตา น มียนฺติ, เย ปมตฺตา ยถา มตาฯ

๓๓๓. มทา ปมาโท ชาเยถ, ปมาทา ชายเต ขโย;
ขยา ปโทสา [ขยา จ โทสา (สี.)] ชายนฺติ, มา ปมาโท [มา มโท (สี. สฺยา. ปี.)] ภรตูสภ [ภารธูสภ (ก.)]ฯ

๓๓๔. พหู หิ ขตฺติยา ชีนา, อตฺถํ รฏฺฐํ ปมาทิโน;
อโถปิ คามิโน คามา, อนคารา อคาริโนฯ

๓๓๕. ขตฺติยสฺส ปมตฺตสฺส, รฏฺฐสฺมิํ รฏฺฐวฑฺฒน;
สเพฺพ โภคา วินสฺสนฺติ, รโญฺญ ตํ วุจฺจเต อฆํฯ

๓๓๖. เนส ธโมฺม มหาราช, อติเวลํ ปมชฺชสิ;
อิทฺธํ ผีตํ ชนปทํ, โจรา วิทฺธํสยนฺติ นํฯ

๓๓๗. น เต ปุตฺตา ภวิสฺสนฺติ, น หิรญฺญํ น ธานิยํ [น หิรญฺญนิธานิยา (ก.)];
รเฏฺฐ วิลุปฺปมานมฺหิ, สพฺพโภเคหิ ชิยฺยสิฯ

๓๓๘. สพฺพโภคา ปริชิณฺณํ, ราชานํ วาปิ ขตฺติยํ [ขตฺติย (ก.)];
ญาติมิตฺตา สุหชฺชา จ, น ตํ มญฺญนฺติ มานิยํ [มนฺติยํ (สฺยา.)]ฯ

๓๓๙. หตฺถาโรหา อนีกฏฺฐา, รถิกา ปตฺติการกา;
ตเมวมุปชีวนฺตา, น ตํ มญฺญนฺติ มานิยํฯ

๓๔๐. อสํวิหิตกมฺมนฺตํ, พาลํ ทุมฺมนฺติมนฺตินํ;
สิรี ชหติ ทุเมฺมธํ, ชิณฺณํว อุรโค ตจํฯ

๓๔๑. สุสํวิหิตกมฺมนฺตํ , กาลุฏฺฐายึ อตนฺทิตํ;
สเพฺพ โภคาภิวฑฺฒนฺติ, คาโว สอุสภามิวฯ

๓๔๒. อุปสฺสุตึ มหาราช, รฏฺฐํ ชนปทํ จร;
ตตฺถ ทิสฺวา จ สุตฺวา จ, ตโต ตํ [ตฺวํ (ก.)] ปฏิปชฺชสิฯ

๓๔๓. เอวํ เวเทตุ ปญฺจาโล, สงฺคาเม สรมปฺปิโต [สมปฺปิโต (สี. ปี.)];
ยถาหมชฺช เวเทมิ, กณฺฏเกน สมปฺปิโตฯ

๓๔๔. ชิโณฺณ ทุพฺพลจกฺขูสิ, น รูปํ สาธุ ปสฺสสิ;
กึ ตตฺถ พฺรหฺมทตฺตสฺส, ยํ ตํ มเคฺคยฺย [มเคฺฆยฺย (ปี.)] กณฺฏโก [กณฺฑโก (สี. สฺยา. ปี.)]ฯ

๓๔๕. พเหฺวตฺถ พฺรหฺมทตฺตสฺส, โสหํ [โยหํ (สี. สฺยา. ปี.)] มคฺคสฺมิ [มโคฺคสฺมิ (ปี.)] พฺราหฺมณ;
อรกฺขิตา ชานปทา, อธเมฺมพลินา หตาฯ

๓๔๖. รตฺติญฺหิ [รตฺติญฺจ (สี.)] โจรา ขาทนฺติ, ทิวา ขาทนฺติ ตุณฺฑิยา;
รฏฺฐสฺมิํ กูฏราชสฺส, พหุ อธมฺมิโก ชโนฯ

๓๔๗. เอตาทิเส ภเย ชาเต [ตาต (สี. ปี.)], ภยฏฺฏา ตาต [ตาว (สี. ปี.)] มาณวา;
นิเลฺลนกานิ กุพฺพนฺติ, วเน อาหตฺว กณฺฏกํฯ

๓๔๘. กทาสฺสุ นามยํ ราชา, พฺรหฺมทโตฺต มริสฺสติ;
ยสฺส รฏฺฐมฺหิ ชิยฺยนฺติ, อปฺปติกา กุมาริกาฯ

๓๔๙. ทุพฺภาสิตญฺหิ เต ชมฺมิ, อนตฺถปทโกวิเท;
กุหิํ ราชา กุมารีนํ, ภตฺตารํ ปริเยสติฯ

๓๕๐. น เม ทุพฺภาสิตํ พฺรเหฺม, โกวิทตฺถปทา อหํ;
อรกฺขิตา ชานปทา, อธเมฺมพลินา หตาฯ

๓๕๑. รตฺติญฺหิ โจรา ขาทนฺติ, ทิวา ขาทนฺติ ตุณฺฑิยา;
รฏฺฐสฺมิํ กูฏราชสฺส, พหุ อธมฺมิโก ชโน;
ทุชฺชีเว ทุพฺภเร ทาเร, กุโต ภตฺตา กุมาริโยฯ

๓๕๒. เอวํ สยตุ ปญฺจาโล, สงฺคาเม สตฺติยา หโต;
ยถายํ กปโณ เสติ, หโต ผาเลน สาลิโยฯ

๓๕๓. อธเมฺมน ตุวํ ชมฺม, พฺรหฺมทตฺตสฺส กุชฺฌสิ;
โย ตฺวํ สปสิ ราชานํ, อปรชฺฌิตฺวาน อตฺตโน [อตฺตนา (ปี.)]ฯ

๓๕๔. ธเมฺมน พฺรหฺมทตฺตสฺส, อหํ กุชฺฌามิ พฺราหฺมณ;
อรกฺขิตา ชานปทา, อธมฺมพลินา หตาฯ

๓๕๕. รตฺติญฺหิ โจรา ขาทนฺติ, ทิวา ขาทนฺติ ตุณฺฑิยา;
รฏฺฐสฺมึ กูฏราชสฺส, พหุ อธมฺมิโก ชโนฯ

๓๕๖. สา นูน ปุน เร ปกฺกา, วิกาเล ภตฺตมาหริ;
ภตฺตหารึ อเปกฺขโนฺต, หโต ผาเลน สาลิโยฯ

๓๕๗. เอวํ หญฺญตุ ปญฺจาโล, สงฺคาเม อสินา หโต [ทฬฺหํ (ปี.)];
ยถาหมชฺช ปหโต, ขีรญฺจ เม ปวฏฺฏิตํฯ

๓๕๘. ยํ ปสุ ขีรํ ฉฑฺเฑติ, ปสุปาลํ วิหึสติ [ปสุปาลญฺจ หึสติ (สี.), ปสุ ผาลญฺจ หึสติ (ปี.)];
กึ ตตฺถ พฺรหฺมทตฺตสฺส, ยํ โน ครหเต [ครหโต (ปี.)] ภวํฯ

๓๕๙. คารยฺโห พฺรเหฺม ปญฺจาโล, พฺรหฺมทตฺตสฺส ราชิโน;
อรกฺขิตา ชานปทา, อธมฺมพลินา หตาฯ

๓๖๐. รตฺติญฺหิ โจรา ขาทนฺติ, ทิวา ขาทนฺติ ตุณฺฑิยา;
รฏฺฐสฺมึ กูฏราชสฺส, พหุ อธมฺมิโก ชโนฯ

๓๖๑. จณฺฑา อฏนกา [อฏนก (ปี.), อกฏฺนา (ก.)] คาวี, ยํ ปุเร น ทุหามเส;
ตํ ทานิ อชฺช โทหาม, ขีรกาเมหุปทฺทุตาฯ

๓๖๒. เอวํ กนฺทตุ ปญฺจาโล, วิปุโตฺต วิปฺปสุกฺขตุ;
ยถายํ กปณา คาวี, วิปุตฺตา ปริธาวติฯ

๓๖๓. ยํ ปสุ ปสุปาลสฺส, สมฺภเมยฺย [ปพฺภเมยฺย (สี. ปี.)] รเวยฺย วา;
โก นีธ อปราธตฺถิ, พฺรหฺมทตฺตสฺส ราชิโนฯ

๓๖๔. อปราโธ มหาพฺรเหฺม, พฺรหฺมทตฺตสฺส ราชิโน;
อรกฺขิตา ชานปทา, อธมฺมพลินา หตาฯ

๓๖๕. รตฺติญฺหิ โจรา ขาทนฺติ, ทิวา ขาทนฺติ ตุณฺฑิยา;
รฏฺฐสฺมึ กูฏราชสฺส, พหุ อธมฺมิโก ชโน;
กถํ โน อสิโกสตฺถา, ขีรปา หญฺญเต ปชาฯ

๓๖๖. เอวํ ขชฺชตุ ปญฺจาโล, หโต ยุเทฺธ สปุตฺตโก;
ยถาหมชฺช ขชฺชามิ, คามิเกหิ [คามเกหิ (สี. ปี.)] อรญฺญโชฯ

๓๖๗. น สพฺพภูเตสุ วิเธนฺติ [วิธนฺติ (ก.)] รกฺขํ, ราชาโน มณฺฑูก มนุสฺสโลเก;
เนตฺตาวตา ราชา อธมฺมจารี, ยํ ตาทิสํ ชีวมเทยฺยุ ธงฺกาฯ

๓๖๘. อธมฺมรูโป วต พฺรหฺมจารี, อนุปฺปิยํ ภาสสิ ขตฺติยสฺส;
วิลุปฺปมานาย ปุถุปฺปชาย, ปูเชสิ ราชํ ปรมปฺปมาทํ [ราชํ ปรมปฺปวาทํ (สี.), ราชา ปรมปฺปวาทึ (สฺยา.)]ฯ

๓๖๙. สเจ อิมํ พฺรเหฺม สุรชฺชกํ สิยา, ผีตํ รฏฺฐํ มุทิตํ [ปูริตํ (ก.)] วิปฺปสนฺนํ;
ภุตฺวา พลึ อคฺคปิณฺฑญฺจ กากา, น มาทิสํ ชีวมเทยฺยุ ธงฺกาติฯ

คนฺธตินฺทุกชาตกํ ทสมํฯ

ตสฺสุทฺทานํ –

กึฉนฺท กุมฺภ ชยทฺทิส ฉทฺทนฺต, อถ ปณฺฑิตสมฺภว สิรกปิ;
ทกรกฺขส ปณฺฑรนาควโร, อถ สมฺพุล ตินฺทุกเทวสุโตติฯ

ตึสนิปาตํ นิฏฺฐิตํฯ

ชาตกปาฬิยา ปฐโม ภาโค นิฏฺฐิโตฯ